PRAVÁ NEVĚSTA
JEŽÍŠE KRISTA.

Dle sepsání

sv. Alfonsa Marie z Liguori,

biskupa, učitele Církve a zakladatele kongregace nejsvětějšího Vykupitele,

v jazyku českém vydal a modlitby přidal

Th. Dr. Karel L. Řehák,

střídník král. kollegiatní kapitoly na Vyšehradě.

Díl druhý.

(Druhé vydání.)

V Praze.

Tisk a sklad Cyrillo-Methodějské knihtiskárny (J. Zeman a spol.)

1879

Hlava čtrnáctá.

O odevzdání se do vůle Boží.

I. Jak vzácné jest odevzdání se do vůle Boží.

1. Svatý Jan Zlatoústý tvrdí, že dokonalá láska k Bohu záleží v odevzdání se do Jeho nejsvětější vůle. Jako rozděluje nenávist vůli nepřátel, tak sjednocuje láska vůli milujících se; vůle jednoho jest vůlí druhého. „Kdož se srovnávají v tom, že ty samé věci chtějí, a těch samých věcí nechtějí, tit mezi sebou mají přátelství pevné," psal svatý Hieronymus panně Demetrias. Proto praví kniha Moudrosti (3, 9): „Věrní v milování odpočinou v něm", t. j. duše, které Boha opravdu milují, žádají si jen toho, co vůlí Boží jest. Nic nám není dražšího a milejšího nad vlastní naši vůli; a proto odevzdáváme-li vlastní svou vůli Bohu, jest to obět ta nejpříjemnější, kterouž Jemu přinésti můžeme.

Tuto obět vlastní vůle od nás Bůh výslovně a bez přestání žádá: „Dej mi, synu

můj, srdce své" (Přísl. 23, 26); t. j. daruj Mně svou vůli. V žádném daru, a byť byl jakýkoliv, nemá Bůh zalíbení, vyhradíme-li si vůli vlastní pro sebe. Užiji podobenství. Měla bys dvě služebnice: jedna z nich by velmi horlivě a svědomitě pracovala, však vždy dle své vůle; druhá naopak byla by méně horliva, ale pracovala by vždy, jak ty si to přeješ a jí poroučíš. Která z nich by ti byla milejší? Zajisté že poslední, a prvá buď velmi málo aneb zcela nic. Jak často se klameme, něco podnikajíce, co nám se líbí a lahodí, aniž bychom se přesvědčili, zda-li se to také Bohu líbí, když přece říkáme: to a ono chci učiniti, neboť to slouží ke cti a chvále Boží. Buďmež však jisti, že větší cti a chvály Bohu vzdávati nemůžeme, jako když vůli svou s největší vůlí Jeho srovnáváme. Proto praví blahoslavený Jindřich Suso: „Nebývá Bůh tak oslaven, když duše tvá osvíceními a duchovními utěšeními oplývá, jako když ve všem Jeho Božskému zalíbení se odevzdáváš." Když blahoslavená Stefana ze Soncino duše, které na zemi znala, mezi Serafiny spatřila, bylo jí zjeveno, že takové slávy proto požívají, že na zemi v dokonalém sjednocování vůle své s vůlí Boží se cvičily.

2. Veškerá zloba hříchu záleží v tom, že chceme to, co Bůh nechce; tím, jak praví svatý Anselm, chceme Boha jako o korunu

Jeho oloupiti. „Odporuje-li kdo vůli Boží, aby následoval vůle své, odnímá Bohu jako korunu Jeho; nebo jako koruna jedině králi náleží, tak také Bohu samému náleží vůle neobmezená.“ Již Samuel řekl králi Saulovi: „Nebo odpírati Bohu jest tak velký hřích, jako nešlechetnost modlářství“ (I. Král 15, 23). Neposlušnost nazývá se proto modlářstvím, že neposlušný, místo aby vůli Boží sloužil, slouží vůli své vlastní. Jako veškerá zloba tvorů pochází z protivení se vůli Stvořitelově: tak opět dokonalost tvorů pochází od sjednocování se vůle jejich s vůlí Stvořitelovou. Kdo vždy koná co Bůh velí, jest člověkem dle Srdce Božího, jak Bůh o Davidu praví: „Nalezl jsem muže podle srdce mého, jenž bude činiti všecku vůli mou“ (Skut. ap. 13, 22). Aneb: „(O duši poslušně pravím): Zalíbení mé v ní!“ (Is. 62, 4). V takové šťastné duši, nemající své vlastní vůle, žije Bůh sám.

3. Blahoslavený, kdož s nevěstou v Písni Šalomounově zpívati může: „Duše má rozplývala se, jakž byl promluvil milý můj“ (5, 6). Proč „rozplývala“? Hleď, jako hmota, kteráž se rozplývá, mění svůj tvar a podobu, přispůsobíc se tvaru nádoby, do kteréž dána byla: tak také duše milující nepodrží vlastní své vůle, ale přispůsobuje ji ve všem vůli svého milého, t. j. vůle duše, Boha milující, jest volná plniti vše a ráda, co Jemu se líbí,

právě jako duše, kteráž Boha nemiluje, tvrdošijně a vzdorovitě při vůli své setrvává. Nástroj dokud říditi se dává, jak my chceme, prospívá; jinak stává se neužitečným. Štětec, který by rukou malíře voditi se nedal, ale sám tu v levo, tam v pravo, brzo nahoru, brzo stranou vybíhal, zdaliž by malíře nepřiměl k tomu, aby ho do ohně hodil? Někteří mají se za svaté, když konají skutky kající, jiní když často přijímají svátosti, a opět jiní, když konají mnoho ústních modliteb. Avšak, dle slov sv. Tomáše, není dokonalosti ve skutcích těchto, nýbrž toliko v odevzdání se do vůle Boží. Skutky kající, modlitby a svatá přijímání potud prospívají, pokud nám pomáhají přispůsobovati vůli svou vůli Boží; pravá ale dokonalost a svatost záleží v tom, abychom konali to, čeho Bůh na nás žádá. Slovem: vůle Boží jest cestou ku všemu dobru a ku všeliké ctnosti; a že tato cesta svatá jest, posvěcuje všecky naše skutky a jednání, kteréž s tím úmyslem konáme, abychom se Bohu zalíbili. „Toť jest zajisté vůle Boží, posvěcení vaše“ praví sv. Apoštol, t. j. plnění vůle Boží posvěcuje duše vaše.

4. Při šťastných událostech ovšem že spojuje člověk rád svou vůli s vůlí Boží, ne tak v neštěstí. To ale jest velikým bláznovstvím; neboť zlo, kteréž nám Bůh uložil, bychom trpěli, trpíme pak dvakráte a bez

zásluhy; nebo vůle Boží musí se státi, zdali chceme nebo nechceme. „Rada má státi bude a všeliká vůle stane se“ (Is. 46, 10). Zda-li získá nemocná tím, že jest netrpělivá? Nikoliv, bolestí jí neubývá, ale ona naopak si bolesti rozmnožuje, an protivením se vůli Boží pokoj z duše její mizí. „Kdo se protivil Jemu a měl pokoj?“ (Job 9, 4). Snáší-li kdo svůj kříž trpělivě s úmyslem, aby se Bohu líbil, méně trpěti bude. Veliké má Bůh zalíbení v tom, kdo v soužení s Davidem volá: „Oněměl jsem a neotevřel jsem úst svých, neb Tys to učinil“ (Žalm 38, 10). Nikdo nestará se více o blaho naše jako Bůh, který nás nade všecko miluje; a proto každý křížek, jímž nás navštěvuje, pochází z lásky Jeho k nám. Kdybychom znali úmysl, jímž Bůh všecko řídí, poznali bychom, že vše milostí Boží jest. Když král Manasses své království ztratil, a do zajetí assyrského upadl, zdálo se mu to býti velkým neštěstím; a přece to bylo velkým jeho štěstím! Nebo v nouzi své obrátil se k Bohu a činil pokání za dřívější svůj špatný život. „Kterýžto když byl v úzkosti, modlil se Hospodinu Bohu svému a činil pokání velmi před Bohem otců svých.“ (II. Par. 33, 12). Kdo trpí na závrat, myslí, že se vše kolem něho točí, a nemyslí na to, že jeho nemocná hlava to působí, t. j. samoláska nám vždy věci jinak před-

stavuje, nežli vskutku jsou. „Čím to, že se mně vše převráceně daří?“ naříká ta neb ona řeholnice. „Ne“, pravím, „ty sama a tvá vůle jest převrácená; neboť vše, co tě potkává, od Boha přichází a tvému blahu slouží, ty však toho, bohužel, nenahlížíš!“

5. A kdo se více o nás stará a o naše blaho pečuje, nežli Bůh? Tuto pravdu sám v rozličných podobenstvích vyjádřuje, porovnávaje Se tu s pastýřem dobrým, kterýž v poušti ztracenou ovečku hledá, tu s matkou, kteráž na dítko své zapomenouti nemůže: „Zdaliž se může žena zapomenouti nad nemluvnětem svým, aby se neslitovala nad synem života svého?“ (Is. 49, 15.) Tu se slepicí, kteráž kuřátka svá pod křídla uschovává, aby k pohromě nepřišly: „Jerusaléme, Jerusaléme, kterýž zabíjíš proroky a kamenuješ ty, kteříž k tobě posláni jsou: Kolikrát jsem chtěl shromážditi syny tvé, jako slepice shromažďuje pod křídla kuřátka svá, a nechtěl jsi!“ (Mat. 23, 37). Zkrátka: „Bůh obklopuje nás, jak praví David, svou dobrou vůlí, aby od nás odrazil útoky nepřátel; nebo jako štítem dobré vůle své korunoval jsi nás“ čteme v žalmech Davidových (5, 13). Proč bychom se tedy neodevzdali zcela do rukou tohoto dobrého Otce? Zdaliž bychom nenazvali bláznem slepce, který stoje na kraji srázné propasti, ochrannou ruku láskyplného otce by

zamítl a svévolně jinou cestou dáti se chtěl? Šťastna duše ta, kteráž cestou, kterouž Bůh jí vykázal, vésti se dává! P. St. Jure vypravuje ve svém „duchovním pokladu“ o mladíku, jenž do tovaryšstva Ježíšova vstoupiti chtěl, ale oslyšán byl proto, že byl na jedno oko slepý. Kdož by byl neřekl, že ta slepota byla neštěstím pro onoho mladíka? A přece právě toto zdánlivé neštěstí bylo příčinou největšího štěstí, jež mládence potkati mohlo; byl' později do řádu toho přece přijat, však s podmínkou, jest-liže se odebéře do Indie na missie, kdež on ale potom jakožto mučeník pro víru Kristovu život svůj položil. Ctihodný P. Baltazar Alvarez proto říkával: „Království nebeské jest královstvím utiskovaných, pokoušených a opovržených.“ Nechmež se tedy jako slepci od Boha vésti, a byť po rovných neb příkrých stezkách to bylo, jistě že to k blahu našemu bude. Sv. Terezie dokládá: „Bůh nikdy utrpení neposílá, leč by je milostí provázel, jakmile je s odevzdáním se do vůle Jeho přijímáme.“

6. Jakého vnitřního pokoje požívá ta duše, která nezná jiné vůle, kromě vůle Boží! Tím, že vůle její s vůlí Boží jedno jest, a že ve světě vše dle vůle Boží se děje, děje se také vše dle vůle její. Panormitanus vypravuje, že král Alfons Veliký byv tázán, koho na světě za nejšťastnějšího má, moudře od-

pověděl: „Toho, kterýž do vůle Boží úplně odevzdán jest.“ A v pravdě, odkud všecek ten nepokoj v srdci našem, než že se neděje vše dle vůle naší, a že se vůli Boží protivíme? „Jest to spravedlivý trest“, dí svatý Bernard, „že ten, kdo se nedává dobrotou vésti, pro svéhlavost svou nouzi a bídě zůstaven bývá.“ Spokojenost a mír, jež duše z odevzdání se do vůle Boží chová, nemění se ani štěstím, ani neštěstím; a proto ten, kdo spokojenosti a míru takovéto v srdci svém nechová a zarmoucen bývá, znáti dává, že do vůle Boží odevzdán není. Proto svatí smutku neznají ani v nejkrutších pronásledováních, ani v nejhroznějších souženích. „Nic nezarmoutí spravedlivého, co se koli přihodí jemu“ (Přísl. 12, 21.) Velmi vhodně tvrdí kardinál Petrucci:

Pomijitelný je svět a nestálý —
jeviště úpadku.
Všecky jeho slasti, největší radosti
jsou jen zdánlivé — v pravdě však
jsou žalosti.
Učeníku Páně žalosti však nejsou žalostmi,
nýbrž pravými jsou jemu radostmi!

7. Salvianus vyjádřil se o svatých takto: „Jsou-li poníženi, jest to jejich vůlí; jsou-li chudi, jest to jejich radostí; cokoliv je potká, vše již na zemi blaženými je činí.“ Pocítí-li

přece někdy trpkost protivenství, bývá to jen pocit nepatrný, který o pokraj duše zavadiv, mizí, aniž by ji z míru vyrušil. P. Rodriguez přirovnává svaté k hoře Olympu, na jejímž temeni stálé bezvětří a klid vzduchu panuje, i když na svahu jejím hřmí a prší. Oni podobají se zkrátka Spasiteli našemu, Ježíši Kristu, Jehožto nebeský mír v přehořkém utrpení při všech mukách a pohaněních ničím zkalen nebyl. Ano, svatým bylo větší utrpení také větší radostí, jak již David o tom svědčí: „Prut tvůj a hůl tvá, ty mne potěšily“ (Žalm 22, 4). A svatá Terezie volá: „Jest něco vyššího nad jistotu, že se Bohu líbíme?“ — „Větší cenu má jedno Deo gratias (t. j. Bohu díky) v strasti, nežli tisíc jiných v slasti,“ píše P. Avila. Svatí se ale proto z utrpení radují, poněvadž vědí, jak velice odevzdaností svou zalíbiti se mohou jedině milovanému Pánu svému!

8. Slyším řeholnici mně namítati, ana praví: „Chci ráda snášeti utrpení, která mi Bůh posílá, jako jsou ztráty, bolesti a nemoce; jak ale mám snášeti špatné se mnou zacházení a nespravedlivá pronásledování od lidí? Vždyť ti, kdož mne pronásledují, hřeší, a Bůh přece hříchu nechce.“ „Jak,“ odpovídám, „nepůsobí vše Bůh?“ „Dobré i zlé věci, život i smrt, chudoba i počestnost od Boha jsou“ (Sir. 11, 14). Při každém jednání

zajisté rozeznáváme dvě stránky: přirozenou nebo-li hmotnou, kteráž skutkem se jeví, a stránku mravní nebo-li úmysl, jakýmž skutek ten provázen bývá. Tak na př. nepřítel tvůj hřeší řečí svou tak, že ji spojuje se zlým úmyslem; pronešení těch samých slov bez zlého úmyslu není hříchem, protože jest to čistě přirozený děj, jejž člověk ovšem jen pomocí darů, Bohem mu udělených, vykonává. Bůh, ač tvému nepříteli darů svých neodnímá, tak že ti ubližovati může, přece nechce hříchu tvého nepřítele, ale na tobě si žádá, abys pronásledování to trpělivě nesla. Když loupežníci Jobovi stáda odňali, nechtěl Bůh hříchu loupežníků, ale aby Job ztrátu tu trpělivě nesl; protož se on také modlil (1, 21): „Hospodin dal, Hospodin vzal, jak se Hospodinu líbilo, tak stalo se: buď jmeno Hospodinovo pochváleno.“ Job nepravil, jak podotýká sv. Augustin: „Hospodin dal, ďábel vzal;“ nýbrž „Hospodin dal, Hospodin vzal.“ Bůh také nechtěl hříchu židů, když tito Krista křižovali; a přece pravil Pán Ježíš svatému Petru (Jan 18, 11): „Což nemám píti kalicha, kterýž mi dal Otec?“ On přijal tedy smrt, od židů mu připravenou, jako z rukou svého nebeského Otce. Svatý Dorotheus praví, že ten, kdož se mstí svému protivníku, se podobá psu, který kouše po kamenu, po něm vrženém, nehledě na ruku, kámen vrhnuvší.

Poznávejme tedy, že všecky urážky, jež nám od bližního trpěti jest, z ruky Boží nám poslané jsou, a odevzdávejme se do Jeho nejsvětější vůle.

Modlitba.

Nejmilejší Spasiteli! z lásky ke mně trpěl jsi tak velikou hanu a muku; já však pro bídná stvoření jsem Tě tak často urážela. Díky Tobě za Tvoji shovívavost. Kdybych byla mrtvá, nemohla bych Tě více milovati; nyní však ještě mohu a chci Tě z celého srdce milovati. Ó nezavrhuj mne! Dokud jsem láskou Tvou pohrdala, nepřestával jsi mě hledati; proto se nebojím, že mne nyní zavrhneš, když jen Tvé lásky si žádám. Ve shovívavosti strpěl jsi mně, abych Tebe konečně milovala. Miluji Tě, Bože, z celého srdce a lituji hříchů svých nade všecko. Ó Lásko duše mé! nikdy se ti nechci dobrovolně znelíbiti, ale chci vše učiniti, čeho si Ty ode mne žádáš. Tvá vůle budiž od této chvíle jedinou láskou mojí. Dej mi poznati, co činiti mám, abych se Tobě zalíbila; všecko chci učiniti. Chci Tě opravdu milovati; a proto přijímám ráda každý zármutek, který mi pošleš. Tresci mě na zemi, abych Tě v nebi věčně milovala. Ó Bože, uděl mi síly, abych Ti věrnou zůstala. Maria, Máti má,

Tobě se poroučím; nepřestávej za mne u Pána Ježíše orodovati. Amen.

II. O cvičení se v této ctnosti.

1. Když jsme se naučili znáti, jaké má Bůh zalíbení v odevzdání se do Jeho nejsvětější vůle, a jakých milostí nám za to uděluje: rozjímejme dále o cvičení se v této ctnosti, v kterých případech zvláště a jakým způsobem si ji osvojiti máme. Předně sluší podotknouti, že velmi užitečno jest, zvykati si i při nejmenších věcech do vůle Boží se odevzdávati; ku př. když nás někdo slovem urazil, když nás moucha obtěžuje, když na nás pes štěká, když nám světlo shasne, když se uhodíme neb si šaty roztrhneme a pod.... buďmež při tom zcela tichými a pokojnými. Důležitější věcí jest, snášeti zcela klidně takovéto nepatrné příhody, než velké kříže, poněvadž nás potkávají častěji a nám podávají příležitost, v této ctnosti se cvičiti, abychom napotom i při větších pokušeních snadněji do vůle Boží se odevzdávali.

2. Za druhé cvičme se v odevzdání se do vůle Boží zvláště v případech nemoci. Kdo zalíbení Božího hledá, ten také pátrá po příležitosti, aby se ho mohl účastným státi; a proto zbožné duše vidí štěstí v tom, co svět za neštěstí pokládá; a čím těžší a citelnější to zdánlivé neštěstí jest, tím většího

zalíbení v něm nacházejí. Nemocní, kteříž netrpělivými jsou a do vůle Boží se neodevzdávají, jsou přebídní a nejvýše politování hodní, ne proto, že trpí, ale pro svou zaslepenost, že zamítají ten poklad zásluh, kterýž jim Bůh nabízí, jestli trpělivými budou. Nešťastníci! spasitelný tento prostředek proti bědám svým v jed si přeměňují, poněvadž nemoce těla jsou nejúčinlivějšími prostředky ku zhojení ran duševních. „Modřiny ran shlazují zlé“, praví mudřec (Přísl. 20, 30). P. Alvarez připomíná, že jest-li v strastech a souženích do vůle Boží se odevzdáváme, tím rychleji Bůh s námi se spojuje, neboť „kdy nouze nejvyšší, Bůh bývá nejbližší.“ Bůh nás k sobě přitahuje, jak sv. Gertrudě zjevil, poněvadž rád dlí u těch, kdož nemocni a obtíženi jsou. I skrze Davida ujišťuje nás „blízko jest Hospodin těm, kteříž souženého srdce jsou“ (Žalm 33, 19); a opět „s ním budu v soužení.“ (Žalm 90, 15.)

3. Jest-li na nás Bůh nemoc sešle, musíme užívati těch prostředků, kterých nám lékař podává; neb tak tomu Bůh chce; smíme též Boha za zdraví prositi, proto, bychom se Jeho službě věnovati mohli; však vždy máme se do Jeho svaté vůle odevzdávati, říkajíce: „Pane, staň se vůle Tvá.“ Jen ti, kdož takto Boha prosí, dojdou vyslyšení, ne pak ti, kdož ne Boha, ale sebe samých v modlitbách svých

vyhledávají. „Hledal jsem Hospodina a vyslyšel mne“ (Žalm 33, 5). Jednoho dne zjevil se Pán svaté Gertrudě, která prudkou zimnicí trápena byla, a tázal se jí, chce-li zdráva býti? Světice obrátila se k Srdci Páně a pravila: „Čeho si žádám, jest to, aby se jedině stalo dle vůle Tvé.“ Jak mocným lékem jest v nemoci jakékoli krásná prosba, jíž nás Pán naučil: „Buď vůle Tvá!“ Svatá Lidvina, která plná ran a bolestí na lůžku ležela, říkávala: „Radostí mou jsou bolesti, ó Pane, jež mi posýláš; nebo jedinou útěchou mi jest, že Tvá vůle na mně se plní.“ Tak daleko duše vlažné ovšem nikdy nedospějí; zajisté ale duše Boha milující. Jak sladko jest trpěti z lásky! Proto duším, Boha milujícím, jest utrpení tak slastiplné, proto sv. mučeníci tak rádi vítali biče, železné bodáky a žhavé železo. Svatý mučeník Epiktet, jemuž ukrutníci železnými háky maso s těla trhali a boky pochodněmi pálili, opakoval si v těchto mukách ustavičně slova: „Pane, staň se se mnou vůle Tvá, Pane, staň se vůle Tvá“ a trpělivě vše snesl. Podobně vypravuje sv. Bonaventura o sv. Františku, jejž Bůh velikými mukami navštívil. Když mu jeden z bratří pošetile řekl: „Otče, pros přece Boha, by ti ulevil, neboť příliš tvrdě s Tebou zachází:“ odpověděl sv. František: „Bratře, kdybych nevěděl, že to z nerozumu pravíš, více bych

na tebe nepohledl, poněvadž se opovažuješ haněti to, co Bůh činí.“ Po těchto slovích vrhl se světec s lůžka na zem, a políbiv ji, zvolal: „Díky Tobě, Bože, za tyto bolesti. Rozmnož je, prosím, jest-li se ti líbí; neb ničeho nechci, než Tvou vůli plniti!“

4. Za třetí máme se odevzdávati do vůle Boží v přirozených svých nedostatcích, jako když jest rozum náš slabý, paměť vetchá; neb když zrak, sluch a zdraví služeb svých nám odpírají. Kdyby nám nedostatky tyto někdo vyčítal, odpovídejmež se žalmistou Páně: „Bůh učinil nás a ne my sami sebe“ (Žalm 99, 3). Tak tedy vždy spokojeni budeme s tím, co nám Bůh uděluje, vědouce, že sami v sobě jsme chudí a musíme se spokojiti s almužnou, které se nám dostává. Co bychom řekli o žebráku, kterýž by reptal, že nedostal tak skvostných šatů a dobrých jídel, jak si byl přál? Spokojeni buďmež tedy s tím, čeho nám Bůh udělil a nežádejme si věcí jiných! Zdaž nemohl nás Bůh v nicotě naší nechati? Zdaliž nemohl místo lidí ropuch, komárů neb stébel z nás nadělati? O jak mnohým to ku spasení posloužilo, že jim Bůh nedal bystrého rozumu, krásného těla a jiných přirozených předností, kteréž by je snadno byly v záhubu přivedly! A jak mnozí, obdařeni velikými dary ducha, krásou, vzácným rodem, bohatstvím dali se svésti k pýše a

rozličným nepravostem a zahynuli! Nežádejmež si proto jiných statků, leč těch, kteréž nám Bůh uděliti chtěl a žádných více! Blahoslavený Jindřich Suso říkával: „Raději chci býti na zemi červíkem dle vůle Boží, než-li v nebi serafem dle vůle své.“ Ano i co dokonalosti se týká: máme sice, co na nás jest, se přičiňovati, abychom nejvyšší, nám dostižitelný stupeň svatosti získali; máme se ale přece spokojiti se stupněm takovým, jakého nám chce uděliti Bůh.

5. Za čtvrté máme se zvláště do vůle Boží odevzdávati, když se duševně opuštěnými cítíme. Tento stav jest ovšem pro duši, Boha milující, velikou mukou; avšak přece nemá se znepokojovati a naříkati: „Kdybych věděla, že z vůle Boží tak opuštěna jsem, nebyla bych tak smutnou; bojím se však, že mne Bůh pro hříchy mé opustil.“ Proto odpovídám: „Třebať to pro tvé hříchy bylo, chce Bůh, bys tento trest trpělivě nesla. Snášej ho tedy, a Bůh s tebou bude spokojen.“ — Abychom v případech takových nepravé úzkostlivosti se uchovali, musíme považiti, že dvojí jest duševní vyprahlost a sice: vyprahlost citu a vyprahlost vůle. Vyprahlost citu odstraniti není v moci naší, a také není hříchem před Bohem; vyprahlost však vůle, jež vlastně dobrovolnou vlažností jest, v moci máme a přemoci ji můžeme.

O této zde pomlčím; nebo dosti jsem o ní mluvil v hlavě páté a šesté. Co se týče vyprahlosti citu, nemá to velké důležitosti, cítíme-li se takřka neschopnými, mysli své k Bohu povznésti, Jemu lásku svou vyznávati, žel a lítost zbuzovati, s plnou důvěrou do vůle Jeho se odevzdávati: tu postačí, jestli se jen vynasnažujeme mocí vůle své, úkony ty činiti. A třebas i srdce naše nepohnutým, necitelným a chladným při nich zůstalo, Bůh přece se zalíbením přijímá snahy naše, a raduje se z duše, kteráž z lásky k Němu takto bojuje. Ať si v zatemnění takovém ničeho více učiniti nemůžeme: tedy se aspoň pokořme před Bohem, žalujme Mu bídu svou a poručme se zcela do rukou Jeho, nestarajíce se dále, co se z nás stane, jako kámen, kterýž po svahu hory do hlubiny se kutálí, nerozvažuje o tom, co se s ním dále díti bude. Jen tak nalezneme pokoje. Ať tedy duše osvícená neb zatemněná jest, vždy volejme: „Ó Bože, veď mne cestou, kteráž se Tobě líbí; učiň, ať jen Tvou vůli plním; neb nemám přání jiného.“ Nepokoj při duševní vyprahlosti jest známkou, že duše není ještě úplně do vůle Boží odevzdána. Svatá Teresie tvrdí: „Kdo se modlí, musí se přede vším o to snažiti, by vůli svou s vůlí Boží sjednotil, a musí pevně přesvědčen býti, že jen v tom nejvyšší dokonalost záleží, a že čím

více se do vůle Boží odevzdává, tím více milostí od Boha dosahuje.“ Svatá Maria Magdalena de Pazzis z toho dle pravdy dovozuje, že veškeré modlitby naše jedině k plnění vůle Boží směřovati mají.

6. Nevěsta Kristova má proto v každé modlitbě a v každé době Bohu se obětovati tak, aby z lásky k Němu hotova byla snášeti všecka tělesná i duševní utrpení, všecku opuštěnost, bolest, nemoc, potupu a pronásledování a má vždy k Bohu volati o pomoc, aby ji sílil, by ve všem nejsvětější vůli Jeho plnila. Pamatuj si tuto radu, kterou učitelé duchovní podávají. Navštíví-li tě Bůh těžkým křížem, nenalezneš příhodnějšího předmětu k rozjímání nad kříž tento; nebo on ti právě podává vždy novou příležitost, aby si se opět a opět v odevzdání se do vůle Boží cvičila. Tak to činívali svatí, že vždy vůli svou s vůlí Boží srovnávali. Když svatý Petr z Alkantary na lůžko se kladl, představoval si, jakoby se byla poslední jeho hodina přiblížila, a proto si často opakoval slova: „Pane, nechť se stane se mnou vůle Tvá“, a umínil si, že po čas spánku každým výdechem znova do vůle Boží se odevzdá. Jak příjemná jest Bohu taková obět a taková odevzdanost do vůle Jeho! Ne proto, jako by se z našeho utrpení těšil, ale proto, že z ní poznává, jak velice Jej milujeme! Když Bůh Abrahamovi při-

kázal, aby Isáka obětoval, nechtěl smrti Isáka, ale chtěl viděti, jak Abraham hotov jest vůli jeho plniti; a takovou ochotnou poslušnost žádá Bůh i od jednoho každého z nás. Mnohé řeholní osoby, které mystické spisy čtou, se až i neprávě domnívají, že s Bohem vcházejí v ono nadobyčejné spojení, které trpným se nazývá; lépe by však bylo, kdyby se domáhaly účinného s Bohem spojení, t. j. dokonalého odevzdání se do vůle Boží, v čemž jedině dle slov svaté Terezie pravá dokonalost záleží. Také praví táž světice, že duše, kteréž v takovémto účinném s Bohem spojení jsou, snáze mnohem více zásluh si dobývají, protože toto spojení vůle jejich s vůlí Boží jest výsledkem jich namáhání, a ony pro statečnost svou od Boha vedeny bývají. Všecky ostatní milosti, kterých na zemi neobdržely, uschová jim Bůh pro život věčný, kdež je potom najednou obdrží. Podobně i kardinal Petrucci praví, že duše i bez daru nadpřirozeného s Bohem spojení, již s obyčejnou milostí k tomu dospěti může, aby své vůli umřela a jedině vůli Boží žila. Nemáme a nemůžeme si tedy dle slov jeho ničeho jiného na Bohu žádati, nežli, aby se Jeho vůle s námi děla, což jest plnost svatosti; nebo úplně vůli Boží činiti nic jiného neznamená, leč sobě umříti. Nebo kdo vůli Boží koná, ten veškerým svým nezřízeným žádostem a přá-

ním v sobě odpírá, a jedná takto dle krásných slov sv. Pavla, píšícího ku Galatům (2, 20): „Živ pak jsem již ne já, ale živ jest ve mně Kristus.“

7. Snaž se o to tedy, duše milá, bys při každé příležitosti a zvláště u věcech, kteréž ti nesnadnými býti se zdají, se svým Spasitelem říkati mohla: „Ano, Otče! neb tak se líbilo Tobě“ (Mat. 11, 26). Cesarius vypravuje o jednom zbožném mnichu, že mnohé divy činil. Byv od opata tázán, co neobyčejného koná, že mu Bůh takové milosti udělil, odpověděl: „Nečiním nic neobyčejného; snažím se toliko, bych vždy chtěl to, co Bůh chce, a vše z ruky Jeho přijímal.“ „A což,“ namítal opat, „nezarmoutila tě ta veliká škoda, kterou nám předevčírem nepřítel způsobil?“ „Ne,“ dal mnich za odpověď, „neboť jsem si pomyslil, že to vůle Boží jest.“ Z toho opat poznal, proč mnich tak veliké milosti u Boha nalezl. Tak máš i ty, když strach před hrozícím nebezpečenstvím a těžkým utrpením duši tvou svírá, ihned volati: „Pane chci, co Ty chceš; učiň se mnou, i s tím což mého jest, jak se Tobě líbí!“ Svatý Řehoř vypravuje, že jistý zbožný řeholník byv tři roky od ďábla v podobě hada pokoušen a mnoho trýzněn, nikdy pokoje neztratil; ale ďáblovi říkával: „Líbí-li se Bohu, čiň se mnou, co chceš.“ Proto buď i tvou prosbou vždy:

„Buď vůle Tvá!“ Proto také buď to tvojí stálou modlitbou: když z rána procitneš, neb večer se pokládáš, když rozjímáš neb k stolu Páně přistupuješ neb nejsvětější Svátost navštěvuješ: „Staň se, Pane, staň se vůle Tvá!“ Svatá Gertruda třistakrát denně opakovala slova: „Můj Ježíši, ne má, ale Tvá vůle se staň!“

8. Blaze tobě, když i o to dbáš, abysi s vůlí Boží vždy srovnalou zůstávala! Budeš míti z toho prospěch nejen v životě, ale zvláště v smrti. Blosius tvrdí, že jest-li se duše v hodinu smrti dokonale do vůle Boží odevzdává, bývá nejen trestů věčných, ale i časných v očistci zbavena, byť se byla dříve sebe více hříchů dopustila. Kdo totiž smrt s úplnou odevzdaností do vůle Boží přijímá, získá si zásluhu podobnou oné, jakou si svatí mučeníci vydobyli, ani dobrovolně a ochotně život svůj za Ježíše Krista položili. Nad to stává se smrt, i velice bolestná, útěchou a radostí duši, kteráž se Bohu dokonale odevzdala. Jistý mnich z řádu cisterciaků, jehož tělo přebolestnými hnijícími ranami pokryto bylo, cítě, že se mu poslední hodina blíží, neustával radostným a spokojeným srdcem Bohu za bolesti své děkovati. Když pak již v posledním tažení ležel, a více než jindy bolestmi svírán byl, dal se do radostného zpěvu. Okolostojící mniši takové duchovní

radosti v tak trapných bolestech velmi se divili; on ale nepřestával pěti, až blaženě v Pánu zesnul. „Milujícím Boha všecky věci napomáhají k dobrému“ (Řím. 8, 28). Kdo Boha miluje, z utrpení zásluhy i utěšení čerpá v tom vědomí, že Bůh jen pro naše dobro kříže a utrpení nám posílá. Bůh řekl zajisté jednoho dne svaté Kateřině Sienské: „Chci jen to, co vám prospívá. Jako ze svobodné vůle člověka jsem stvořil, tak také nade vše stvoření jej miluji; z toho poznej, že jest-li vás křížem navštěvuji, stává se to jedině k blahu vašemu, kteréhož si žádám více, než vy sami.“ Jedna zbožná osoba onemocněla na oteklinu, která ji velmi zohyzďovala. Když biskup ji zaopatřující nad utrpením jejím zplakal, usmála se, a nemohla jeho soustrasti pochopiti. Pln udivení tázal se biskup, proč se směje? Ale ona odvětila: „Zdaliž by zajatá kněžna, kteráž by se na svobodu a ku svým statkům jen tehdá vrátiti směla, až by zdi žaláře jejího se rozbořily, se neradovala, když by patřila, any se již boří? Tak jsem i já vesela a rozradostněna, že žalář svého těla již opustiti smím.“

9. Nechci déle při tomto předmětu prodlévati, ač nikdy bych nechtěl ustáti, k odevzdání se do vůle Boží napomínati. Sepsal jsem totiž zvláštní pojednání o tom, a připojil jsem je k malé knížečce „Navštívení

nejsvětější Svátosti.“ Prosím, by se to opět a opět čítalo*). Jest jisto, že v odevzdání se do vůle Boží záleží veškeré naše blaho, náš duševný mír a naše dokonalost. „Život ve vůli jeho“ (Žalm. 29, 6).

10. Na konec tě prosím: buď o to pečliva, abysi všecky své skutky s tím úmyslem konala, bysi vůli Boží naplnila; neb to jediné ti pojistí pokoj srdce, i kdyby se věci dle tvého přání nedařily; neztratíš ani míru duše, ani zalíbení Božího. Ó jak blaze tomu, kdo se může Bohu líbiti! Chceš rozuměti tomu, co znamená: Bohu se líbiti? Vyložím ti to slovy kněze Antonína Torres-a: „Bohu se líbiti znamená: Líbiti se nejlaskavějšímu Srdci, kterémuž tak mnoho dluhujeme; líbiti se Oku Božímu, kteréž vždy o naše blaho pečuje: dostačovati té vůli, jejíž láska jen s námi se obírá. Bohu se líbiti jest onen cíl, pro kterýž stvořeni jsme; jest onen účel, ku kterémuž všecky naše snahy a touhy směřovati mají; jest ono pravidlo, dle kteréhož veškerý život svůj zříditi máme. Bohu se líbiti jest největší touhou svatých; jest pohnutkou, pro kterou tak mnohé panny do klášterů, tak mnozí poustevníci na pouště se dali; jest příčinou, pro kterou mučeníci muky a smrt s radostí vítají. By Bohu se líbily,

*) Pojednání to viz ku konci této knihy.

opouštějí omilostněné duše vše a ochotně přijímají veškeré strasti, pohanění, i hořkou smrt; ano ony by i zavržení přijati chtěly! Zalíbení u Boha převyšuje nad míru všecky jiné úspěchy, všecko štěstí; tak že všichni svatí a přede všemi nejsvětější Panna i do pekla sestoupiti volnými by byli, kdyby měli jistotu, že se Bohu více líbí, aby v pekle než v nebi byli, a že se Jemu v mukách více nežli v slávě líbiti budou. To znamená: Bohu se líbiti.“

Modlitba.

Můj Ježíši, smiluj se nade mnou! Jak často jsem, nešťastnice! protivením se nejsvětější vůli Tvé peklo již zasloužila. Kdybych byla zemřela, nacházela bych se nyní v propasti, kde bych věčně Tobě se protiviti a Tvé vůle nenáviděti musela. Však nyní smím Tě velebiti, Tě milovati, ano věčně Tě milovati! Odpusť, můj Spasiteli! nikdy více nechci se Tobě protiviti. Dej mi poznati, čeho si ode mne žádáš, a dej mi síly, bych vše vykonala. Buď vůle Tvá! Dej, bych, dokud žiju, Tvou vůli vždy dokonale plnila. To jest mým jediným přáním. Ó sladká Lásko, kteráž jen mého blaba, mého spasení si žádáš! Věčný Otče, pro lásku Pána Ježíše, ve jmeuu Jehož Tě prosím, uděl mi té milosti, aby se vůle Tvá na mně vždy plnila! „Buď vůle Tvá!“

Blaženou budu, když budu takto žíti, a když v plnění vůle Tvé život svůj skončím. O Maria! blahoslavenou jsi, že jsi vždy co nejdokonaleji vůli Boží plnila. Vypros mi, Matko! svým prostřednictvím, abych, pokud žiji, vůli Boží konala! Milost tuto od Tebe doufám. Amen.

Hlava patnáctá.

O modlitbě vnitřní.

I. Jak vnitřní modlitba řeholnicím mravně potřebnou jest.

1. Život řeholnic musí býti životem modlitby; neboť řeholnice, kteráž modlitby nemiluje, nesnadno stává se řeholnicí dobrou, aneb lépe řečeno: nestane se jí nikdy! O vlažné řeholnici říkáš, že se ráda nemodlí; a pravdu díš. Ďábel se všemožně o to přičiňuje, by řeholníky o lásku k modlitbě oloupil; a jestliže se mu to podařilo, zvítězil. Svatý Filip Neri říkával: „Řeholník bez modlitby, jest řeholník bez rozumu“; a já přidávám: „takový řeholník není více řeholníkem, ale pouze mrtvolou řeholníka!“ Bez modlitby nemá předně duše světla; neboť „kdo má oči zavřené, nemůže cesty k domovu najíti“ praví sv. Augustin. Pravdy věčné jsou pravdy nadpřirozené, kterých ne

očima smyslnýma, ale očima duchovníma poznáváme, t. j. když o nich přemýšlíme a rozjímáme. Kdo se ale v modlitbě vnitřní necvičí, nechápe jich, a důležitost blaha věčného a prostředky, kteréž k němu vedou, zůstávají mu skrytými. To jest právě ta příčina, proč tak mnoho duší hyne, poněvadž nedbají uvažovati, jak závažným dílem jest naše věčné blaho, a co činiti, aby spasení došly. „Zpuštěním zpustne všecka země, nebo není žádného, kdo by to rozvažoval srdcem“. (Jer. 12, 11.) Kdo naproti tomu pravdy víry vždy před očima má, totiž: smrt, soud, blaženou neb přenešťastnou věčnost, která nás očekává, nikdy nezhřeší — praví Duch svatý. „Ve všech skutcích pamětliv buď na poslední věci své, a na věky nezhřešíš“ (Sir. 7, 40). „Přistupte k Bohu a osvíceni budete“, (Žalm 33, 6.) praví David; a náš Spasitel napomíná: „Buďtež bedra vaše přepásána a svíce hořící v rukou vašich“ (Luk. 12, 35). Těmito svícemi jsou, dí sv. Bonaventura, právě svatá rozjímání. Modlitba s rozjímáním v pravdě jest svící; neboť když se modlíme, rozmlouvá Bůh s námi a osvěcuje nás, bychom jistou cestou ku spasení kráčeli: „Slovo Tvé jest svíce nohám mým“ (Žalm 118, 105).

2. Svatý Bonaventura přirovnává dále vnitřní modlitbu zrcadlu, ve kterém všecky skvrny na duši spatřujeme; a svatá Terezie

psala biskupu z Osmy: „Kdybychom se i domnívali, že na nás nedostatků není, přece jich jasně poznáme, jakmile nám Bůh oči otevře, jak to činívá při modlitbě.“ „Kdo se nemodlívá, nepozná a neoškliví si chyb svých“, praví sv. Bernard, „a sebe se neleká, protože ničeho nepoznává.“ Člověk takový nezná nebezpečí, která spasení jeho hrozí, ba ani na to nepomýšlí, jak by se jich vystříhal; kdo ale modlitbu miluje, jasně poznává chyby své a nebezpečenství spasení jeho hrozící, a proto přemýšlí o prostředcích, jak by se zachránil. Myšlenka o věčnosti přiměla Davida k tomu, že se oddal nábožnosti a činil pokání za hříchy své. „Přemýšlel jsem o dnech starých a leta dávná na mysli jsem měl . . a přemýšlel jsem a zkoumal jsem v duchu svém“. (Žalm 76, 6 a 7.) A Ženich v Písni Šalomounově dí: „Kvítí ukázalo se v zemi naší, čas česání přišel, hlas hrdličky slyšán jest v zemi naší.“ (2, 12.) Když duše jako tichá hrdlička v samotu se ubírá, aby se u vnitřní modlitbě shromážděla, a v ní s Bohem rozmlouvala, tu objeví se kvítí, t. j. dobré žádosti; pak i čas řezání přichází, t. j. chyb svých, kterých v dobré modlitbě na sobě poznává, hledí napraviti. „Když rozjímání modlitbu předcházelo, věř, že čas řezání přišel“, praví svatý Bernard. „Nebo“, praví na jiném místě týž světec, „rozjímání

pořádá náklonnosti, řídí jednání a skutky a napravuje chyby.“

3. Za druhé: duše nemá bez vnitřní modlitby síly, aby pokušením nepřátel odolala a v ctnostech křesťanských se cvičila. Modlitba jest duši tak potřebná, jako oheň železu; neboť železo, dokud studené jest, tvrdé jest a nesnadno dá se kouti; vloží-li se však do ohně, měkne a kovář může z něho dělati, co si přeje. Když jest železo žhavé, píše ctihodný Bartoloměj z mučeníků, může mu kovář bušením dáti tvar jakýkoliv. Abychom tedy přikázaní a rady Boží ostříhali, musíme míti srdce měkké, t. j. schopné, aby dojmy Božských vnuknutí lehce přijímalo a je ihned v skutek uvádělo. Za tuto milost prosil Šalomoun Pána slovy: „Dej služebníku svému srdce k umění schopné“ (3. Král. 3, 9). Následkem hříchu jest srdce naše vždy zatvrzelým a k umění neschopným; nebo se kloní k rozkošem smyslným a odporuje zákonu Božímu, jak sám na sebe sv. apoštol v listu k Římanům žaluje: „Vidím jiný zákon v oudech svých, kterýž odporuje zákonu mysli mé“. Jedině z modlitby čerpáme onu milost, kterou srdce naše měkne a umění schopným se stává. Pozoruje-li člověk dobrotu Boží, onu lásku velikou, kterou k nám Pán chová, ona nesčíslná dobrodiní, kteráž nám prokazuje: tu srdce díkem vzplane, změkne

a volným se stává, hlasu Božího uposlechnouti. Bez modlitby ale zůstává srdce tvrdým, vzdorovitým, neposlušným, a duše pak bývá ztracena. „Srdce tvrdé naposledy zle se míti bude: a kdož miluje nebezpečenství, zahyne v něm“ (Sir. 3, 27). Proto napomínal svatý Bernard Eugenia, když tento papežem se stal, aby pro zevnější záležitosti modlitby vnitřní nikdy nezanedbával. „Bojím se o tebe, Eugenie, že by množství záležitostí, vzdaluje-li tě od modlitby a rozjímání, mohlo tvé srdce ponenáhlu tak tvrdým učiniti, tak že by přestalo sebe samého se lekati, ano by se necitlivým stalo.“

4. Trvávají-li zbožné duše dlouho na modlitbách, obviňují je někteří z lenosti a maření času, říkajíce, že by se čas ten lépe dal zužitkovati při konání skutků užitečných; ti však tomu nerozumějí, že právě modlitbou duch sílen bývá, aby pokušením odolal a v ctnosti setrval. „Z této nečinnosti pochází síla“, píše svatý Bernard. Proto právě poručil Pán, by nevěstu ze spánku nebudili: „Nebuďte, aniž vyrážejte ze sna milé mé, dokudž by sama nechtěla“ (Píseň Šalomounova 3, 5). Proto nemá duše býti vyrušována, dokudžby sama nechtěla, protože duchovní sen nebo-li pokoj, kteréhož při rozjímání požívá, ač dobrovolným, přece velmi potřebným jest pro život duchovní, právě

tak jako pro život tělesný potřebným jest spánek; nebo kdo nespí, nemá síly ani ku práci, ani k chůzi, ale klesá na cestě. Kdo v modlitbě odpočinku nenachází a síly z ní nečerpá: není s to, by si zásluh nashromáždil a v pokušeních obstál; tenť také klesá na cestě. V životopise ctihodné sestry Marie Krucifixy čteme, že mezi modlitbou zpozorovala, jak se ďábel honosil, že klášternici jednu od společného rozjímání zdržel, aby ji k těžkému hříchu svedl. Již by byla ubohá pokušení podlehla; tu však přikvapila tato služebnice Boží, a od zlých myšlének ji s pomocí Boží odvrátila. Z toho poznáváme, jak nebezpečno jest pro řeholnice, modliteb vnitřních zanedbávati. Svatá Terezie praví: „Kdo vnitřní rozjímavé modlitby zanedbává, nepotřebuje ďáblů, aby ho do pekla uvrhli; on sám se tam střemhlav řítí.“ A opat Diokles říkával: „Kdo vnitřní modlitby zanedbává, stává se za krátký čas buď zvířetem, nebo ďáblem.“

5. Bůh nám přispění svého neuděluje, jest-li zaň neprosíme; bez tohoto přispění ale nejsme s to, přikázaní Boží plniti; proto napomíná svatý apoštol Pavel: „modlete se bez přestání“ (I. Thess. 5, 17). Všickni jsme žebráky. „Já pak nuzný jsem a chudý“ (Žalm 39, 18). Chudý má jen to, co si od bohatších na almužně vyprosil; a tak naším bohatstvím jest modlitba, skrze kterou milostí

od Boha dosahujeme. Svatý Jan Zlatoústý tvrdí, že bez modlitby naprosto nelze ctnostný život vésti; a učený biskup Abelly slova ta dosvědčuje řka: „Z čeho jiného pochází ta veliká nemravnost našich časů, než-li z nedostatku modlitby?“ Bůh si přede vším toho žádá, aby nás mohl milostmi svými zahrnouti. „On ale chce býti o ně prošen“, píše svatý Řehoř, „ano prosbami našimi takřka k tomu donucen, aby nám jich udělil.“ Svatý Jan Zlatoústý pokládá to za nemožné, aby člověk, který v modlitbách horlivým jest, do hříchu upadl; a dále připomíná, že zlí duchové ustávají nás pokoušeti, když na modlitbě trváme.

6. Z této nevyhnutelné potřeby modlitby vůbec následuje mravní potřeba rozjímavé modlitby zvláště; neboť kdo nerozjímá a jen věcmi světskými se zanáší: nepozná ani svých duchovních potřeb, ani nebezpečí, která duši jeho hrozí, ani prostředků k přemáhání pokušení nutných, ani konečně potřeby modlitby pro všecky stavy bez výminky vůbec; a v této nevědomosti zanedbává modlitby a bez modlitby pak jistě klesá do záhuby. Slovutný biskup Palafox praví ve svých poznámkách k psaním svaté Terezie: „Kterak může láska Boží stálou býti, jestliže nám Bůh vytrvalosti nepropůjčí? A kterak nám propůjčí vytrvalosti, když Ho za ni neprosíme? A kterak

Ho budeme prositi, když se nemodlíme? K zachování ctnosti potřebno jest spojení s Bohem; a toho bez vnitřní modlitby docíliti nelze.“ V stejném smyslu praví kardinal Bellarmin, že nemožno jest, aby ten, kdo nerozjímá, bez hříchu živ byl. Mnozí namítají: Ač vnitřních modliteb nekonám, vykonávám za to mnoho modliteb ústních. Sluší však podotknouti, že dle slov svatého Augustina nestačí, chceme-li milosti si získati, abychom se pouze ústy modlili; ale že se máme také v duchu modliti. O slovech Davidových (v žalmu 141, 2), „hlasem svým k Hospodinu volal jsem“, píše totiž svatý Augustin: „Mnozí nevolají hlasem svým (to jest: nevolají hlasem vnitřním ducha svého), nýbrž jen hlasem těla svého. Všecky tvé myšlenky a žádosti jsou hlasy k Pánu. Volej uvnitř, kde Bůh slyší.“ Nad to nás svatý apoštol napomíná: „Modlete se každého času v duchu“ (Efes. 6, 18). Kdo mnoho ústních modliteb koná, koná je často v roztržitosti a hlasem těla, ne ale hlasem ducha svého, a zvláště jest-li je často koná a jich s modlitbou vnitřní neb rozjímáním nespojuje; proto takové modlitby u Boha ceny nemívají a On jim sluchu nepopřává. Mnozí se modlí růženec, denní modlitby k Rodičce Boží a konají jiné ještě zevnější pobožnosti; a přece trvají v smrtelném hříchu. Kdo ale ústní

modlitby s modlitbou vnitřní spojuje, tomu nemožno, aby v hříchu setrval; buď zanechá modlitby nebo hříchu; neboť praví jeden veliký služebník Boží: „Rozjímavá modlitba a smrtelný hřích vedle sebe obstáti nemohou.“ Sama zkušenost také tomu nasvědčuje, že ti, kdož se v rozjímání cvičí, nesnadno do hříchu těžkého upadají a kdyby se přece nešťastnou náhodou hříchu těžkého dopustili, že, jest-li jen od rozjímání neustanou, brzo opět k pravému poznání přicházejí a k Bohu se vrací. Svatá Teresie praví: „Kdyby duše v horlivosti sebe více ochabla, vytrvá-li při rozjímavé modlitbě, Bůh ji přece do přístavu spasení jistě zpět přivede.“

7. Slovem: všichni svatí stali se svatými modlitbou rozjímavou. Rozjímání jest onou blaženou pecí, v které duše Božskou láskou zapáleny bývají. „V přemyšlování mém rozpálil se oheň“ (Žalm 38, 4). Svatý Vincenc de Paul říkával, že by to byl div, aby hříšník, když při misii nebo v duchovním cvičení kázaní poslouchá, se neobrátil; a přece jest kazatel aneb vůdce duchovního cvičení jen člověk, kdežto v rozjímavé modlitbě jest to Bůh sám, který k duši mluví. „Povedu ji na poušť a mluviti budu k srdci jejímu“ (Ose. 2, 14). Svatá Kateřina z Bologny dí: „Kdo vnitřní modlitby nekoná, zbaven jest pásky, která duši jeho s Bohem spojuje; a

duše stojíc samotna proti ďáblu, snadno od něho bývá přemožena.“ Jak by také možno bylo, aby v duši láska Boží panovala, když ona se o to nestará, aby se skrze modlitbu s Bohem spojila! Kdy jindy, nežli v modlitbě rozjímavé zahořeli svatí láskou Božskou? Svatý Petr z Alkantary dospěl rozjímáním k takovému zápalu lásky, že až jednou do zamrzlého rybníka sstoupil, aby se ochladil, kdež potom led kolem něho počal táti a voda z něho se jako v kotli nad ohněm vařila. Svatý Filip Neri býval při rozjímání takovou láskou rozněcován a otřásán, že se s ním až i světnice otřásala. Svatý Alois z Gonzagy planul při rozjímání takovým žárem Božské lásky, že se zdálo, jakoby i obličej jeho planul, a že srdce jeho tak mocně tlouklo, jakoby hruď roztrhnouti chtělo. „Rozjímavá modlitba působí“, píše svatý Vavřinec Justiniani, „že pokušení ustupuje, smutek mizí, ctnost se obnovuje, horlivost oživuje a plamen lásky se zapaluje.“ Proto tvrdí svatý Alois z Gonzagy právem, že kdo mnoho nerozjímá, nikdy vysokého stupně ctnosti nedostoupí.

8. David praví o duši, která modlitbu rozjímavou miluje, že se podobá stromu u potoka, který svým časem ovoce přináší a že všemu, co taková duše koná, Bůh žehná. „Blahoslavený muž, který v zákoně Hospodinově přemýšlí dnem i nocí! I bude jako

strom, který štípen jest podle vod tekoucích, jenž ovoce své vydá časem svým: a list jeho nesprchne: a všecko, cokoli činiti bude, šťastně se mu povede“ (Žalm 1, 3). Slovy „časem svým“ rozumí se čas, kdy bolesti, urážky a podobné snášeti musí. Svatý Jan Zlotoústý připodobňuje modlitbu k pramenité studni v zahradě. Jak stkví se ale zahrada zelením a kvítím, kteréž se z pramene stálé vláhy dostává! Takovou zahradou jest duše, která modlitbu rozjímavou miluje a skrze ni svatá předsevzetí a ovoce dobrých skutků vždy více v sobě rozmnožuje. Rozjímání jest duši pramenem, který jí ustavičně vodu milosti přivádí. Vyschne-li v zahradě studně, zvadnou květiny, byliny i všecka zeleň; a podobně stane se i s duší: dokud studně rozjímání ji svlažuje, zkvétá v pokoře, počestnosti, zbožnosti a zdrželivosti; jakmile však od modlitby ustává, vysychá pramen a s ním i duchovní život. Ó jak neskromnou, nadutou, zpupnou stává se potom! jak bezbožně zanedbává služby Boží a svátosti! a jak málo pomýšlí ještě na zdrželivost! Stává se marnivou a vyhledává zábavu a kratochvil ve světských rozkoších! A čím to? Tím, že voda a duch v ní vysušeni jsou. „Duše má jako země bez vody Tobě . . . hyne duch můj“ (Žalm 142, 6). Tím, že se duše zřekla modlitby vnitřní, uvadla zahrada její, a ona

se den co den více kazí. O duši, která modlitbu vnitřní zanedbává, tvrdí svatý Jan Zlatoústý, že jest netoliko nemocnou, ale mrtvou! „neboť“ dí, „kdo se k Bohu nemodlí, kdo si s Ním ustavičně obcovati nežádá, ten jest mrtev . . . Duše umírá, přestává-li na modlitbách před Bohem se pokořovati.“

9. Modlitba, praví tentýž svatý učitel, jest kořenem plodné révy: a svatý Jan Klimakus nazývá modlitbu hradbou proti útokům zármutku, pramenem ctností a prostředníkem milostí; a dle náhledu Rufina, pochází veškeren prospěch v duchovním životě jedině z rozjímavé modlitby. Gerson docela tvrdí, že bez rozjímání nikdo jakožto pravý křesťan žíti nemůže, leč by se to divem stalo. Již Jeremiáš mluví o rozjímání: „Seděti bude samoten a mlčeti: neboť vzal na sebe“ (Pláč Jerem. 3, 28). Tím chce říci, že duše na věcech Božských nenalezne zalíbení, dokud se od stvoření neodtrhne a neponoří v rozjímání o dobrotě, lásce a milostnosti Boží. Jakmile ale duše o samotě v modlitbě se shromáždíuje a mlčí, t. j. myšlenky světské zapuzuje: „bere na sebe“, t. j. povznáší se sama nad sebe a jinou z rozjímání vychází, než jakou byla, když rozjímati začala. Svatý Ignác z Lojoly nazývá rozjímání nejkratší cestou k dokonalosti. Slovem: čím větší pokrok v rozjímavé modlitbě, tím větší prospěch v do-

konalosti. Modlitba naplňuje duši svatými myšlenkami, svatými povzbuzeními a žádostmi, dobrými předsevzetími a láskou k Bohu; na to přináší duše své vášně, své zlé žádosti a vše, co ji k světu poutá a samolásce její lahodí, Bohu v oběť. Modlitbou můžeme také mnohým hříšníkům ku spasení dopomoci, když za ně Boha prosíme, jak to svatá Teresie a svatá Magdalena de Pazzis činívaly, a jak to všecky Boha milující duše posud činí, nepřestávajíce přimlouvati se u Boha za nevěrce, kacíře a všechny ubohé hříšníky. Také za kněze se modlí, kteří na spasení duší pracují, aby jim Bůh ducha pravého uděliti ráčil, by hříšníky k pokání přivedli. Modlitba vnitřní přivlastnuje nám také zásluhy mnohých skutků, které vykonati bychom sobě přáli, ale vykonati nemůžeme; neboť Pán odměňuje i každou žádost dobrou, kterou v srdci vzbuzujeme, jako tresce žádosti zlé, kterým se poddáváme.

10. Přede vším ale hleď, abysi k rozjímání nepřistupovala s tím úmyslem, abysi v něm útěchy a sladkosti nacházela, nýbrž proto, abysi se Bohu zalíbila a od Něho se dověděla, jak Ho milovati a Jemu sloužiti máš. P. Baltazar Alvarez praví, že láska Boží nezáleží v tom, abychom od něho důkazů zalíbení přijímali, nýbrž v tom, bychom Mu sloužili, ale jedině s tím čistým úmyslem,

bychom se Jemu zalíbili. On také Božská utěšení nazývá občerstvením na cestu, kteréhož pocestný přijímá ne proto, by odpočíval, ale proto, by horlivěji v před kráčel. Pociťuješ-li tedy při modlitbě vyprahlost, a přece přes všechnu nechuť vytrvale v ní pokračuješ, věz, že se to tvému Ženichu velmi líbí a že si tím velké zásluhy získáš. Tehdy se modli takto: „Proč se mi má, můj Ježíši, takto díti? Všeho jsi mně zbavil! mých přátel, mého jmění, mé vůle; a já sama jsem k tomu svolila, jen proto, abych Tebe získala; proč mi tedy odnímáš radostný pocit ze své přítomnosti?“ Mluv k Němu takto v duchu pokory, a On ti dá poznati, že tak činí proto, poněvadž tě miluje a tvého blaha vyhledává. Kněz Torres říkával, že duše, kteráž bez útěchy s Ježíšem kříž nese, jako letem k dokonalosti dospívá.

Modlitba.

Můj Ježíši! ani ve svém přehořkém utrpení nepřestával jsi mě láskou svou zahrnovati; proto také žádné soužení a žádná muka nemají mě o lásku k Tobě připraviti! Žádná oběť nezdála se Ti přílišnou, ano i svou krev jsi za mne vycedil, svůj život za mne položil, jedině abysi mou lásku získal; jak bych mohla ještě déle tak slabou lásku k Tobě chovati? Ne, ó můj Vykupiteli, to se déle

díti nesmí! Mého nevděku jest již věru dosti! Tobě jedině zasvěcuji srdce své celé, Tobě jedině náleží láska má celá, Tebe jedině budu nyní milovati! Bože můj, Ty chceš, bych Tobě zcela náležela; ó posilňuj mě, abych, dokud živa jsem, Tobě sloužiti mohla tak, jak toho zasluhuješ. Odpusť mi mou vlažnost a nevěrnost! Jak často jsem svévolně, z rozmaru modlitbu zanedbávala! Jak často jsem se mohla Tobě zalíbiti a s Tebou důvěrně hovořiti; já jsem však raději s tvory se bavila a Tvého opovržení nedbala. Ó kdybych mohla ta ztracená leta zpět zavolati! Ale ona se více nenavrátí; však ostatní čas žití mého budiž Tobě věnován, můj nejdražší Spasiteli! Miluji Tě, můj Ježíši, miluji Tě, mé nejvyšší Dobro! Ty jsi a zůstaneš věčně mým jediným Miláčkem, jedinou Láskou srdce mého. Ó Maria, Matko krásného milování, vypros mi tu milost, abych Tvého Božského Syna opravdu milovati a jedině Jemu celý svůj zbývající život zasvětiti mohla! Vždyť dosahuješ od Pána Ježíše vše, čeho si žádáš; v Tebe pevně doufám, že mi milost tu vyžádáš! Amen.

II. Jak máme modlitbu vnitřní konati.

1. Dosud jsme rozjímali o nutnosti vnitřní modlitby pro řeholnice, a o požehnání, jaké jim z ní vyplývá; rozvažujme dále:

kde, kdy a jak ji konati máme. Předně Kde? V samotě. Božský náš Spasitel napomíná: „Ale ty, když se budeš modliti, vejdi do pokojíka svého, a modli se Otci svému skrytě.“ (Mat. 6, 6.) Mlčení již a utišení všeho hluku, praví sv. Bernard, táhne duši jako násilím k rozjímání o statcích nebeských. Nejpříhodnější místo k rozjímání, jak již praveno, jest vlastní pokojík; pro řeholnice lépe však jest rozjímati v kůru před nejsvětější Svátostí. P. Avila tvrdí, že nezná na zemi místa, ani svatyně, kteréž by více k zbožnosti vzbuzovaly nad kostel, kde Ježíš Kristus v nejsvětější Svátosti bydlí. Abychom dobře rozjímati mohli, musíme s mlčením zevnějším spojiti také mlčení vnitřní, t. j. v duši musíme umlčovati náklonnosti pozemské. Jednoho dne pravil Pán k svaté Terezii o duších, které příliš k světu lnou: „Rád bych k nim mluvil; ale tvory působí v uších jejich takový hluk, že Mi ani okamžiku nedopřávají, abych se jim zpozorovati dal.“ O tom však podrobněji pojednám v hlavě následující, v článku II., kdež o samotě srdce mluviti budu.

2. Co se času dotýče, kdy rozjímati máme: naznačuje svatý Isidor za nejpříhodnější čas k rozjímání hodiny ranní a večerní. Svatý Řehoř praví, že zvláště příhodný čas k rozjímání jest záhy z rána; neboť jestli

prvním naším zaměstnáním v začatém dnu jest rozjímavá modlitba: nenalezne potom hřích přístupu k duši naší. Ctihodný kněz Karel Karafa, zakladatel spolku zbožných dělníků, připomíná, že jediný vroucí povzdech při ranním rozjímání postačuje, aby duši po celý den v horlivosti udržel. Také u večer jest rozjímání potřebné, jak sv. Jeroným píše: „nemá se tělo dříve na odpočinek klásti, dokud duše neobdržela pokrmu v rozjímání, jež jí k výživě slouží.“ Ostatně mohou se řeholnice vždy a všude modliti, i při práci a v chůzi; dosti na tom, když ducha svého k Bohu povznášejí a povzdechy lásky k nebi vysílají; neboť v tom právě záleží modlitba vnitřní.

3. Co se týče trvání, jak dlouho při rozjímání setrvati máme, měli svatí za pravidlo, že každou hodinu, kterou při určených jim pracích pro sebe vyzískali, modlitbě věnovali. Svatý František Borgiáš věnoval osm hodin k rozjímání, protože mu vrchní jeho více nedovolovali; a když těch osm hodin uplynulo, prosil pro Boha, aby směl ještě o čtvrt hodiny déle v rozjímání pokračovati. Svatý Filip Neri trávil celé noci v rozjímání. Když svatý opat Antonín celou noc na vnitřních modlitbách strávil, stěžoval si na slunce, že tak brzo vyšlo a jeho modlitbám konec učinilo. Kněz Baltazar Alvarez jest toho náhledu,

že duše Boha milující, když se nemodlí, nachází se ve stavu jí nepřirozeném, jako kámen, který má polohu mimo své těžiště; neboť naše pozemské žití má, pokud možno, býti věrným obrazem života svatých, kteříž ustavičně o Bohu rozjímají. — O zevnějším držení těla při rozjímání připomínám, že rozjímání má se vlastně konati kleče; kdyby ale klečení spojeno bylo s obtížemi, kteréž by byly příčinou mnohých roztržitostí, můžeme také, jak svatý Jan z Kříže tvrdí, rozjímati slušně sedíce.

4. Abych to podrobněji rozebral, táži se: Jak mnoho času má na rozjímání vynaložiti řeholnice, která se dokonalou býti snaží? P. Torres určoval řeholnicím, jimž duchovním otcem byl, k rozjímání hodinu ráno, hodinu během dne a půl hodiny večer, když jim v tom nemoc nepřekážela a když práce, k nimž z poslušnosti zavázány byly, jim toho dovolovaly. Zdá-li se to ale některé mnoho, radím, aby kromě hodiny společného rozjímání aspoň ještě jednu hodinu rozjímání věnovala. Jestli tomu Bůh chce, abychom někdy od rozjímání upustili proto, bychom skutek nějaký z lásky k bližnímu vykonali, pamatujme si slova svatého Vavřince Justiniani: „Když toho láska vyžaduje, slouží nevěsta Kristova svému bližnímu; avšak tak, že v tom čase ustavičně touží, aby opět

o samotě ve své komůrce s Božským svým Ženichem baviti se mohla.“ P. Vincenz Karafa, generál tovaryšstva Ježíšova, užíval každého i sebe menšího okamžiku, který pro sebe získati mohl, k tomu, aby se modlil.

5. Řeholnice, které ještě k světu lnou, snadno si rozjímání znechutí, ne pak ty, které Boha milují. Zdaliž jest to znamením lásky k Bohu, když si řeholnice nehnusí třebas celé dvě hodiny v hovorně se svými přáteli neb známými štěbetati: k modlitbě pak kromě hodiny společného rozjímání, druhé hodiny nalézti nemůže? Kdo Boha opravdu miluje, ten v obcování s Ním ani hořkosti ani omrzení nenachází. „Obcování Jeho nemá hořkosti ani tesknosti bydlení s Ním, ale veselost a radost“ (Moudr. 8, 16). Což jest ale rozjímání jiného, táže se svatý Jan Klimak, nežli důvěrná rozmluva a spojení s Bohem? V rozjímání praví sv. Jan Zlatoústý, rozmlouvá duše s Bohem a Bůh s ní. Život svatých řeholnic, které modlitbu milují a rozkošemi světa opovrhují, nikoliv není životem hořkosti a zármutku! Nevěříte-li, „okuste a vizte, jak libý jest Hospodin!“ (Žalm 33, 9.) Zkuste a poznáte, jak dobrotivým jest Pán k duši, která jen po Něm touží a všeho ostatního se odříká. Však, jak již vícekráte praveno, nesmí býti žádost po

duchovní útěše jedinou pohnutkou a jediným cílem našich vnitřních modliteb; nýbrž musí to býti žádost, abychom samolásce umřeli a vůli Boží poznali. Svatý Jan Klimak praví: Chceš-li se k rozjímání připraviti, zřekni se svých přání a žádostí a rci Bohu: „Mluv, Hospodine, nebo slyší služebník tvůj.“ (I. Král. 3, 10.) Musí to však tvým pevným úmyslem býti; nebo jinak Bůh k tobě mluviti nebude.

6. Jakým spůsobem vnitřní modlitba konati se má, to ti zajisté poněkud známo jest; přece však chci zde pro necvičené začátečníky nejhlavnější pravidla krátce vyložiti.

Vnitřní modlitba záleží ze tří dílů: přípravy, rozjímání a závěrku. Příprava zahrnuje v sobě tři částky, a sice: vzbuzení víry v přítomnost Boha zároveň s klaněním se Jemu; potom vzbuzení pokory zároveň s lítostí nad hříchy; konečně prosbu za osvícení mysli. Tyto tři částky mohou se následovně provésti:

a) Bože můj, věřím, že mně přítomen jsi; klaním se Tobě s celým srdcem svým.

Jest třeba, abychom s živou vírou takto mluvili; neboť živá upomínka na přítomnost Boží velmi prospěje, abychom se myšlenkám roztržitým ubránili. Veliký služebník Boží

kardinál Karacciolo, biskup v Antverpách, říkával: roztržitá modlitba jest důkazem, že víra dosti důkladně vzbuzena nebyla.

b) Ó Bože, byla bych si toho pro své hříchy zasloužila, abych od Tebe do temností pekelných zavržena byla. Lituji toho srdečně, že jsem Tě urazila. Smiluj se nade mnou!

c) Věčný Otče, pro lásku Ježíše a Marie osvěť ducha mého v tomto rozjímání, abych z něho užitek měla!

Potom poručme se jedním „Zdrávas Maria“ nejsvětější Panně, svatému Josefu, svatému anděli strážci a svému svatému patronu. Tyto vzdechy, tvrdí sv. František Saleský, mají býti horoucné, avšak krátké, aby se mohlo ihned k rozjímání samému přistoupiti.

7. Počneme-li rozjímati, musíme vypuditi všecky cizí myšlenky, a říkati, jako to činíval svatý Bernard: „Zanechte mne nyní! Zde čekejte na mne myšlenky moje!“ Musíme býti ustavičně na stráži, aby duch sem a tam stále netěkal; vetře-li se ale přece nějaká nedobrovolná roztržitost v mysl naši, nemusíme býti ihned nepokojnými a netrpělivými a nechtějme ji zapuditi násilně; nýbrž odmítněme ji zcela klidně a vraťme se spěšně zase k Bohu. Nezapomínejme, že ďábel všecku svou péči na to vynakládá, aby nás v roz-

jímání roztržitými učinil, a nás od něho odvrátil; kdo by mu byl po vůli, nechť považí, že mu takto jen radost působí. Kassián tvrdí, že není možno, abychom při modlitbě veškeré roztržitosti prostými byli; a proto, byť bychom sebe častěji roztržitými se stali, nepřestávejme proto nikdy rozjímati! Kdybychom při rozjímání ničeho jiného nedokázali, než že bychom roztržitosti a pokušení vždy na novo zapuzovali, přece bychom se dobře modlili, praví svatý František Saleský. A svatý Tomáš tvrdí, že roztržitost, kteráž proti naší vůli mysl nám zajímá, ovoce modlitby nekazí. Zpozorujeme-li ale, že roztržitosti dobrovolnými jsou, musíme o to pečovati, abychom se chyby té zbavili a roztržitost zamezili; rozjímání se však nikterak nevzdávejme!

8. Co se předmětu týče, jaký si k rozjímání voliti máme, platí jednoduché pravidlo: Rozjímejme takové pravdy a tajemství, kteréž duchovnímu životu našemu nejvíce potravy podávají, a kteréž se stavem duše naší nejvíce se shodují. Řeholnici, která po dokonalosti touží, hodí se nad jiné látky k rozjímání utrpení Ježíše Krista. Blasius vypravuje, že Bůh zjevil mnohým zbožným ženám, jako: Gertrudě, Brigitě, Mechtildě, Kateřině ze Sieny, jak velmi příjemno Mu jest zbožné rozjímání o Jeho přehořkém utr-

pení. Svatý František Saleský chce tomu, aby vůbec každý křesťan obyčejně o utrpení našeho Spasitele rozjímal; čím více se to tedy sluší na nevěstu Ježíše Krista! Ó jak výbornou knihou jestiť utrpení Ježíšovo! Z ní poznáváme mnohem jasněji, než z kterékoli jiné knihy: zlobu hříchu, jakož i milosrdenství a lásku Boží k nám lidem. Proto zamýšlím ku konci tohoto díla připojiti některá rozjímání o utrpení Páně, jak je sepsali svatí evangelistové. Bezděky vznikla ve mně často myšlenka, že Ježíš Kristus proto také takové rozličné muky snášel, jako: bičování, trním korunování, ukřižování a t. d., abychom pohlížejíce na tak rozličná bolestná tajemství, měli také mnohonásobnou látku k rozvažování Jeho utrpení a ku vzbuzování nesčíslných úkonů lásky a vděčnosti. Jest-li řeholnice některá pro sebe rozjímá, dobře dělá, když užívá nějaké duchovní knihy, která jí látku k dalšímu přemýšlení podává. Tak činívala svatá Terezie po sedmnácte let; nejprvé si některé pravdy vytkla a přečetla a pak o nich přemýšlela, podobajíc se takto holubici, která dříve po potravě zobá a pak oči vzhůru do výše obrací.

9. Sluší zajisté podotknouti, že užitek rozjímavé modlitby neplyne tak z promyšleného rozvažování a rozkládání látky, jako spíše ze vzbuzování zbožných citů, proseb

a předsevzetí*). Tyto tři věci jsou nejvznešenějším ovocem rozjímání. Svatá Terezie praví: „Duše nemá užitku z toho, jestli mnoho o Bohu přemýšlí, ale z toho, jestli Boha mnoho miluje; k této lásce pak dospěje, když si umíní, že bude pro Boha mnoho pracovati.“ Duchovní učitelé přirovnávají proto modlitbu rozjímavou jehle, která jen zlatými nitěmi pracuje, t. j. nitěmi, které z citů, proseb a předsevzetí utkané jsou. Když jsi tedy jistou látku zbožně u sebe uvážila, a cítíš-li se dobrým předsevzetím pohnutou, pozdvihni svého srdce k Bohu a obětuj Mu úkony pokory neb důvěry neb díků; více však, než každý jiný úkon, obnov úkony lítosti a lásky. Úkony lítosti a lásky jsou zlatým řetězem, který duši k Bohu poutá. Úkon dokonalé lásky vymáhá nám odpuštění všech našich hříchů. „Láska přikrývá množství hříchů.“ (I. Petr. 4, 8.) A Pán potvrzuje, že těch, kdož Ho milují, nenáviděti nemůže, řka: „Já milující Mne miluji“ (Přísl. 8, 17). Ctihodná sestra Maria Krucifixa viděla jednou ohnivou kouli, která v okamžení zžehala stébla, která na ni pa-

*) Zbožné city, které světec na mysli má, jsou: pocit lásky k Bohu i bližnímu, ctnosti, dokonalosti, povolání a t. d.; pocit touhy po Bohu, ošklivost nad hříchem, pocit důvěry, odhodlanosti, vytrvalosti, svatého hněvu nad hříchem a t. p.

dala; i poznala v tom obraz a účinek dokonalé lásky, kterouž každá vina na duši shlazena bývá. Kromě toho získáme dle výpovědi andělského učitele sv. Tomáše, každým úkonem lásky nový stupeň slávy. Takové úkony lásky jsou ku př.: „Můj Bože, vážím si Tebe výše než-li všech jiných statků. — Miluji Tě z hloubi srdce svého. — Raduji se z Tvé blaženosti! — Přeji a žádám si, abys byl ode všech milován. — Chci jen to, co Ty chceš! — Dej mi poznati, čeho si ode mě žádáš; nebo chci všecko učiniti. — Učiň se mnou i se vším, což mého jest, jak se Tobě líbí!“ Zvláště tento poslední úkon, obětování sebe, jest Bohu velice příjemný. Svatá Terezie obětovala se Bohu nejméně padesátkrát za den. Podotýkám, že zde o obyčejné rozjímavé modlitbě mluvím; neboť, jest-liže se někdy duše cítí ve spojení s Bohem nadpřirozeném, od Boha vštípeném, tak že o Božských pravdách a nebo o některém z Božských tajemství zvlášť rozjímati nemůže: nemusí se namáhati, aby jiné úkony vzbuzovala, nežli ty, ku kterým sladkým násilím od Boha vedena jest. Postačí v takovém případu, když se duše oddá tomuto vedení lásky, a setrvá ve spojení s Bohem, a nemusí se z tohoto Božského působení namáhavým přemýšlováním a vzbuzováním jiných úkonů vytrhovati. To platí ale pouze v těch pří-

padech, když Bůh duši k takovéto nadpřirozené modlitbě sám povznáší; kdo k tomu povolán není, nechť se přidržuje obyčejného spůsobu rozjímavé modlitby, a jak již svrchu řečeno, nechť pozorně přemýšlí o vyvolené látce a patřičné city ať vzbuzuje. Těm pak, kdo již v rozjímání poněkud zběhlými jsou, jest velmi užitečno, když se při rozjímání více vzbuzováním posvátných citů obírají, než-li aby pracně látku rozkládali a o ní přemýšleli.

10. Při rozjímavé modlitbě jest druhé cvičení velmi spasitelné, ano snad nejužitečnějšími jsou úkony prosebné. Těmito voláme v pokoře a důvěře k Bohu za Jeho milosti, to jest za osvícení, odevzdanost, vytrvalost, a podobné, zvláště pak za milost Jeho svaté lásky. Dle výpovědi svatého Františka Saleského dosahujeme s Božskou láskou zároveň i všech jiných milostí; a skutečně cítí duše, která Boha opravdu z celého srdce svého miluje, v sobě mocný pud, aby vše pro zalíbení Boží vynaložila a se i nejmenších chyb vystříhala, kterými by se Bohu znelíbila, aniž by jí to teprvé poručeno býti muselo. Jestliže při rozjímání v srdci vyprahlost a zatemnělost cítíš, tak že neschopnou jsi, dobré city vzbuzovati: tu postačí, když prosíš: „Můj Ježíši, milosrdenství! Ó Bože, pro milosrdenství přijď mi ku pomoci!“ Taková modlitba nezůstane pro tebe bez účinku a dobrého

ovoce. Ctihodný kněz Pavel Segneri vypravuje, že se po celý čas až do studií bohovědy při rozjímání obíral jen cvičením se v přemýšlování a citů vzbuzování; „když však (tak zní jeho slova) mi Bůh oči otevřel, počal jsem od té doby v rozjímavé modlitbě pokračovati tak, že jsem vši svou pozornost hlavně k tomu obracel, abych se cvičil v modlitbách prosebných; co na mně snad dobrého jest, to děkuji jedině tomuto cvičení se v modlitbách prosebných.“ Čiň taktéž! Vyprošuj si milosti ve jménu Ježíše Krista, a obdržíš, zač jsi prosila. Zaslíbení našeho Božského Vykupitele nemůže klamati a slova: „Amen, amen, pravím vám, budete-li zač prositi Otce ve jménu Mém, dáť vám“ (Jan 16, 23), se vyplní. Slovem: pokud na tobě to záleží, směřuj tvoje rozjímavá modlitba hlavně k vzbuzování citů a proseb. O tom vyjádřila se jednou ctihodná sestra Marja Krucifixa ve vytržení následovně: „Vnitřní modlitba jest dýcháním duše; tak jako plíce vzduch brzy vdychují a brzy vydychují, tak také činí duše u vnitřní modlitbě; svými povzdechy prosebnými vdychuje vzduch t. j. milost Boží; a svými úkony odevzdanosti a lásky vydychuje se opět sama k Bohu.“

11. Dříve než rozjímání ukončíme, musíme učiniti určité, pevné předsevzetí, že té neb oné navyklé chyby dle možnosti se vy-

stříháme, aneb v jisté ctnosti pečlivě se cvičiti budeme; jako: v mírnosti a trpělivosti při obcování s jinými osobami, neb v zevrubné poslušnosti, aneb v jistém duchovním mrtvení se. Taková předsevzetí musíme potud opakovati, pokud jsme té jisté chyby neodložili, aneb pokud jsme si té jisté ctnosti nenavykli. Předsevzetí mezi rozjímáním učiněná musíme proto i kromě rozjímání v duši živě udržovati, abychom kolikrát-koli se k tomu příležitost naskytne, je vykonali. Dále dobře jest, dříve než-li rozjímání ukončíme, také sliby řeholní obnoviti; jest to Bohu velmi milé, poněvadž Mu tím svou dokonalou odevzdanost vždy na novo potvrzujeme a osvědčujeme. Andělský učitel svatý Tomáš učí, že řeholní osoba dosahuje v den skládání slibů za to, že se Bohu zcela odevzdává, ana Mu slibem řeholním svou osobu, své tělo, svou vůli, svůj majetek bezvýminečně obětuje, odpuštění všeliké viny i všech trestů. Mám za jisté, že kdo v duchu dokonalého se odříkání sliby řeholní obnovuje, té samé milosti účastným se stává; proto radím, by se sliby ty často obnovovaly, a to i při společném rozjímání, i při svatém přijímání, i při navštěvování nejsvětější Svátosti, při procitnutí i při lehání.

12. Závěrek rozjímání zahrnovati má opět tři částky, a sice: *a*) díkůčinění za ob-

držené osvícení; *b*) pevnou vůli, že učiněná předsevzetí v skutek uvedeme; *c*) prosbu, aby Bůh pro zásluhy Pána Ježíše a Marie Panny síly nám propůjčil, bychom věrně až do konce setrvali. Neopomeňme také za ubohé duše v očistci a za obrácení hříšníků Boha prositi. Sv. Jan Zlatoústý tvrdí, že horlivá přímluva za naše bratry jest jistou známkou naší lásky k Ježíši Kristu. Sv. František Saleský odporoučí, bychom si z každého rozjímání uvili kytici, ku které bychom přes den voněti mohli, t. j. bychom tu neb onu živější pobídku k životu bohomyslnému, které jsme v rozjímání pocítili, přes den častěji v sobě obnovovali a tak k větší horlivosti se vzbuzovali. Z modliteb pro zakončení rozjímání jsou Bohu nejpříjemnější modlitbičky střelné, které vzbuzují k lásce, oddanosti a obětování se. Každé naše jednání budiž spojeno s obětováním se Bohu, a při žádném zaměstnání nedejmež ani čtvrt hodině projíti, bychom v ní srdce svého aspoň krátkým povzdechem k Bohu nepovznesli. Musíme-li na někoho čekati, neb někam jíti, procházíme-li se v zahradě, třebas jen pro své zotavení, neb upoutáni-li jsme nemocí na lůžko: dbejmež o to, abychom jak často možno, srdce svého k Bohu pozdvihovali, a tak s Ním se spojovali. Konečně dbejme i o to, abychom dobré pobídky, kterých jsme v rozjímání nabyli,

živé udržovali zachováváním mlčení, všemožným straněním se společností a pamatováním na přítomnost Boží. Však o tom pojednám podrobněji v hlavě následující.

13. Dříve nežli předmět tento opustím, chci k tomu poukázati, jak nutno jest pro řeholnici, chce-li duší modlitby milovnou se státi, aby v čas duchovní vyprahlosti od modlitby nikterak neupouštěla. Velmi vhodná jsou o tom předmětu naučení, která nám naše učitelka, svatá Terezie, zanechala: „Ďábel ví, že duše, která se modlitbě rozjímavé vytrvale oddává, pro něho ztracena jest. — Jsem přesvědčena, že kdo v modlitbě rozjímavé vytrvá, od Pána posléze přece do přístavu blaženosti uveden bude, i kdyby zlý nepřítel mnohé viny mu vyčítal. — Kdo na cestě rozjímavé modlitby neodpočívá, přichází třebas pomalu, přece k cíli. — Ne v sladkých citech, nýbrž v stálých a pokorných službách záleží láska k Bohu. — Vypráhlostí a pokušením zkoušívá Bůh duše Jej milující. — I kdyby opuštěnost ducha po celý život trvala, přece ať duše od rozjímavé modlitby neupouští; nebo nadejde čas, kdy jí vše měrou přehojnou nahraženo bude.“ Andělský učitel svatý Tomáš praví, že pravá zbožnost nezáleží v citech, nýbrž v opravdové touze a v úmyslu, že se do vůle Boží dokonale odevzdáme. Tak modlitba Ježíše Krista v za-

hradě olivetské byla modlitbou bez útěchy, ano modlitbou v největší opuštěnosti; a přece byla zároveň nejzbožnější a nejzáslužnější modlitbou, jakáž kdy od země k nebi vystupovala: „Ne co já chci, ale co Ty chceš (se staň)“ (Mar. 14, 36). Neustávej tedy od modlitby rozjímavé nikdy, byť i duch vyprahlý byl, i kdybys cítila až i skoro nepřemožitelné omrzení při ní: ale rozděl čas k rozjímání určený v menší oddíly, a cvič se hlavně v modlitbě prosební, i kdyby se ti zdálo, že tvé prosby jsou bez důvěry a účinku. Dosti činíš, když jen vždy a vždy k Bohu vzdycháš: „Můj Ježíši, milosrdenství! Pane, smiluj se nade mnou!“ Modli se a nepochybuj, že tě Bůh slyší i vyslyší! Nikdy ale neměj při modlitbě jedině přirozenou útěchu a vlastní upokojení na zřeteli; hledej spíše vždy a jedině zalíbení Boží a poznání Jeho vůle. A proto vždy za to pros, aby ti Bůh dal poznati, čeho si od tebe žádá, a aby ti síly popřál, bys to i vykonala. Toto jest vše, co na modlitbách hledati máme: Světlo k poznání, a vůli k plnění poznané vůle Boží.

Modlitba.

Nemohl jsi, ó Ježíši, více pro nás učiniti, abys nás hříšné své lásce získal: člověkem jsi se stal, t. j. červem, nám podobným; po tři a třicet let žil jsi v soužení a

potupě mezi námi, a konečně jsi život svůj na dřevě kříže dokonal; pod způsobou chleba dáváš Sebe za pokrm dušim našim. A křesťané, kteří tomu přece jakožto neomylné pravdě věří, mají tak málo lásky k Tobě! Jak jsi se mohl takovému nevděku vydati? Také já, bídná, byla jsem k Tobě tak nevděčnou, a zapomínala jsem na Tebe a Tvou lásku, ana jsem sebe hledala. Uznávám, že jsem těžce chybovala, a lituji toho z celé duše své. Ó Ježíši, odpusť mi! Miluji Tebe! Miluji Tebe nade všecko, tak že raději tisícerou smrt trpěti chci, nežli abych od Tvé lásky upustila. Děkuji Ti, žes mi toho světla uděliti ráčil. Posilňuj mě, ó Bože srdce mého, ať Tebe vždy více miluji. Vezmi si to mé ubohé srdce, aby jen Tebe milovalo. Dlouho Ti bylo nevěrným; však Tys je svou dobrotou přemohl, že nyní jen Tebe miluje a ničehož více si nežádá, než Tebe milovati. Ó Maria, Matko Boží, přijď mi ku pomoci; v Tebe, ó Prostřednice naše, skládám veškerou důvěru svou. Amen.

Hlava šestnáctá.

O mlčení, o samotě a o přítomnosti Boží.

Jistý zbožný spisovatel praví: „Kdo se jen modlí tolik, pokud v kůru neb v komůrce klečí, málo se modlí.“ Řeholnice povoláním svým jest zavázána, aby srdce své v ustavičném spojení s Bohem udržovala; toto spojení však bez ustavičné modlitby jest nemožno. Jak ale dospějeme k takovémuto duchu modlitby? Pouze cvičením se v mlčení, v duchovní samotě a pamatováním na přítomnost Boží. Na tuto trojí cestu poukázal svatému Arseniovi jeho anděl slovy: „Chceš-li spasen býti, utíkej, mlč a odpočívej,“ t. j. utíkej do samoty, zachovávej mlčení a žij ustavičně v přítomnosti Boží. O těchto třech cestách, jakožto o nutných prostředcích k dosažení ducha modlitby, pojednám nyní zvlášť.

I. O mlčenlivosti.

1. Mlčenlivost jest velmi prospěšný prostředek pro získání ducha modlitby, i pro dosažení schopnosti, abychom v obcování

s Bohem ustavičnými býti mohli. Kdo mnoho mluví, z těžka se člověkem duchovním stává; naproti tomu každá duše, která modlitbě jest oddána, miluje mlčenlivost. Vším právem nazývá se mlčenlivost strážcem nevinnosti, ochranou v pokušení a pramenem modlitby; neboť když mlčíme, duch jest pobožnosti přístupnější a v srdci probouzejí se dobrá myšlení. Svatý Bernard praví: „Mlčení a pokoj před hlukem světa nutí nás, abychom o věcech nebeských přemýšleli.“ Proto utíkali se svatí na temena hor, do jeskyň a pustin, aby tam mlčení nalezli a hluku světa ušli, v kterém Bůh nebývá nalezen, jak Eliášovi praveno bylo: „Není v pohnutí Hospodin“ (III. Král, 19, 11). Mnich Theodosius zachovával mlčenlivost po pět a třicet let, a svatý Jan Mlčenlivý, který jakožto biskup mnichem se stal, zachovával ji po sedm a čtyřicet let až do své smrti. A tak všickni svatí, třeba na poušti nežili, byli přece milovníky mlčení.

2. Jak veliké výhody plynou z mlčení! Prorok Isaiáš nazývá mlčení „konáním spravedlnosti“, poněvadž ono nás za jedno před bezpočetnými hříchy zachovává, ano již v zárodku každou příčinu k roztržkám, ku zlé pomluvě, k mrzutosti a všetečnosti udušuje; a poněvadž nám za druhé ku mnohým ctnostem napomáhá. Jaký pokrok v pokoře může učiniti řeholnice, která skromně poslouchá

a mlčí, když jiní mluví! S jak velikou zásluhou se zapíráme, když se zdržujeme vysloviti nějaké slovo, které nám na jazyku tane, neb vtipný nápad, který mysl naši zajímá! Jak dobrým cvičením v tichosti jest to, když při nespravedlivé domluvě nebo při urážce ničeho nenamítáme! Proto praví prorok Isaiáš: „V mlčení a naději bude síla vaše“ (Is. 30, 15). Mlčením ujdeme nebezpečí k hříchu, a dosáhneme naději na přispění Boží k bohulibému životu.

3. Nesčíslné jsou naproti tomu následky přílišného mluvení; nebo jako mlčením duch modlitby se živí, tak přílišným mluvením se ztrácí. Kdyby duše při modlitbě i sebe více shromážděnou byla bývala; jakmile se pustí do přílišného mluvení, stává se za krátko tak roztržitou a prázdnou, jakoby se byla nikdy ani nemodlila. Pakli u vytopených kamen sopouch otevřeme, brzo nám jím všechno teplo ujde. „Střež se“, napomíná proto sv. Dorotheus, „přílišného mluvení; neboť ono udušuje dobré myšlenky.“ Řeholníci, kteří se rádi po novinách shánějí, zapomínají až příliš rádi na samy sebe, tvrdí svatý Josef Kalasanský. Jest jisto, že kdo mnoho s lidmi mluví, málo s Bohem se zabývá, a Bůh také málo k němu mluví, protože, jak sám zjevil, jen o samotě k nám mluvívá. (Os. 2, 14.) Přeje-li si duše, aby ji Bůh oslovil, musí

samotu vyhledávati, kteréž však jen ti řeholníci najdou, tvrdí svatá Kateřina z Kříže, kdož mlčenlivost milují. Jak by také mohl Bůh k takové řeholnici se snížiti, která svou žádostí po zábavě s tvory na jevo dává, že v obcování s Ním radostí nenalezá?

4. Jak Duch svatý vyslovil: „mnoho mluvení nebývá bez hříchu“ (Přísl. 10, 19). Rozmlouvá-li někdo s někým a rozmluvu zbytečně prodlužuje, myslí, že tím nechybuje; kdyby však přísněji se zkoušel, shledal by přece chyby: pomluvu, neskromnost, všetečnost aneb aspoň zbytečná slova. Řeholnice, praví svatá Magdalena de Pazzis, má mluviti jen to, co nutno jest; nebo ona jest tím více za každé slovo zbytečné zodpovědnou, poněvadž Spasitel náš pravil, že všickni křesťané bez výminky účty ze slov svých skládati budou: „Ale pravím vám, z každého slova prázdného, kteréž mluviti budou lidé, vydají počet v den soudný.“ (Mat. 12, 36.) Však, co mluvím: „mnohých chyb“! tisíce se jich dopustí ten, kdo mnoho mluví! Svatý Jakub nazývá jazyk „veškerost nepravostí“ (3. 6), poněvadž, jak jeden učený spisovatel vykládá, hříchy většinou z mluvení neb poslouchání pocházejí. Ach, jak mnoho kláštermic uvidíme v den soudný mezi zatracenci jen proto, že mlčelivosti nedbaly! Nejhorším následkem pro řeholnici, která za-

cházením s tvory jinými a přílišným mluvením roztržitou se činí, jest, že posléze svých chyb ani nepoznává a tak vždy více a hlouběji klesá: „Muž žvavý nepozvedne se na zemi“ (Žalm 39, 12). Kdo mnoho mluví, kráčí bez vůdce a činí tisíce poklesků bez naděje, že by se v nich kdy poznal. Některá klášternice nemůže žíti, aby od rána do večera nehovořila; ona chce vše věděti, co uvnitř i vně kláštera se děje: ona se stará i o to, co jiní myslí, a pak se ještě táže: co pak zlého činím? Přestaň tak mnoho mluviti, seber svou mysl a uvidíš, jak velikých chyb jsi se svým nemírným mluvením dopustila!

5. Svatý Josef Kalasanský právem nazývá „žvavého řeholníka radostí ďáblovou“; neboť takový svým zahálčivým žvatláním nejen že pro sebe dobrá cvičení opomíná, ale on svým touláním se po klášteru a hlasitým mluvením i jiné jak v kůru tak v sakristii z cvičení vytrhuje. Svatý Ambrož vypravuje o knězi, který poručil mlčeti žabám, jež ho kvákáním svým z modlitby vytrhovaly: a ony tak ihned učinily. Světec k tomu dokládá: „Louže dá pokoj, a jen člověk mlčeti nechce?“ Ano, nechtějí mlčeti, pravím, řeholnice, které do kláštera vstoupily, aby se posvětily, pravidla zachovávaly a mysl sebranou měly! Ale raději konají práci zlého

nepřítele, vytrhujíce ty, které se modliti a v mysli s Bohem spojeny žíti chtějí. Jistý spisovatel pravdu dí, nazývaje takové žvatlavé klášternice „domácími ďábly kláštera“, poněvadž velkou škodu působí.

6. Chceme-li poznati, zdali v některém klášteře dobrý duch panuje čili nic, musíme jen pozor dáti, zdali se tam mlčelivost zachovává čili nic, praví svatý Ignác z Loyoly. Klášter, v kterém se ustavičně mluví, podobá se peklu; neboť kde není mlčelivosti, tam jsou ustavičné hádky, reptání, žaloby, osobní přátelství, strany a hlučné výstupy. Oproti tomu klášter, kde mlčenlivost v plném jest květu, jest obrazem ráje, a povzbuzuje k pobožnosti obyvatele i cizí navštěvovatele. Když P. Perez, bosý karmelitán, dokud ještě v světě žil, takovýto klášter navštívil a jeho mlčelivost zpozoroval, byl tak mocně dojat a k zbožnosti povzbuzen, že za přijetí prosil. P. Natalis z tovaryšstva Ježíšova proto právem tvrdí, že k reformaci kláštera dostačuje pouhé zavedení mlčelivosti, ana tato každého k sebrání mysli a k duchovnímu pokroku pobádá. To bylo příčinou, dosvědčuje Gerson, proč svatí zakladatelé řádů vesměs na mlčelivost tak mnoho nalehali, poněvadž jasně nahlíželi, že k zachování ducha jejich řádu jest nezbytnou. Svatý Basilius ustanovil ve svých řeholních pravidlech pro jeptišky

ne jeden, ale mnoho článků, které výhradně o mlčelivosti jednají; a svatý Benedikt nařizuje, aby synové jeho mlčelivost vždy zachovávali.

7. Zkušenost jasně dokazuje, že v klášteře, kde se mlčelivost zachovává, také pravidla věrně se plní; ale s mlčelivostí že i dobrý duch z kláštera mizí. Že tak málo v pravdě svatých řeholnic jest, má příčinu tu, že dokonalé mlčelivosti nezachovávají. Ve velmi mnohých klášteřích nalezáme sice mezi pravidly řeholními také pravidlo o mlčelivosti a to velmi přísné; řeholníkům však jest mlčení věcí skoro neznámou; proto žijí oni ubožť v ustavičné roztržitosti, bez pokoje a a shromáždění mysli. Tento úpadek v mlčelivosti a kázni klášterní není však pro tebe, milá sestro! omluvou, aby jsi se domnívati směla, že jako jiné přikázaní mlčelivosti přestupovati můžeš. Blahoslavená Klára z Montefalco praví: „V čase, kdy mlčelivost jest nařízena, smíš v případech jen velmi řídkých slovíčko promluviti, aniž bysi tím chybovala.“ Ty odpovídáš: Někdy si musím něco dovoliti, abych těžkomyslnosti nepodlehla. Táži se: kterak má hřích proti mlčelivosti řeholnici pomoci od těžkomyslnosti? Buď jista, že nám žádný tvor na světě v zármutku pravé útěchy podati nemůže, leč Bůh. Jak má ti ale Bůh útěchy dáti v okamžení, kdy Ho

urážíš? Máš-li v čase mlčelivosti mluviti, vypros si k tomu dovolení. Jiná řeholnice nehledá sice sama příležitosti k mluvení; kdykoliv se jí ale ona naskytá, dává se od svých spolusester svésti a mlčení porušuje. Tato povolnost ale zajisté není omluvou hříchu jejího. V takovém případě se seber a odejdi, aneb mlč a prstem na ústa položeným upozorni druhých, že jest čas mlčelivosti.

8. Také mimo čas, v který řehole mlčení nařizuje, buď mlčelivou, abysi, jak nejlépe můžeš, shromáždění ducha svého zachovala a nedokonalosti se uchovala; neboť nikdy tak snadno nehřešíme jako při mluvení. „Kdo ostříhá úst svých, ostříhá duše své," praví kniha Přísloví (13, 3). A svatý Jakub píše (3, 2): „Kdo v slovu neklesá, tenť jest muž dokonalý." Řeholnice mlčelivost milující a řeholnice svatá jedno a totéž jest; neboť zachovává-li mlčelivost, plní také věrně pravidla, jest oddána modlitbě i duchovnímu čtení, a ráda dlívá při nejsvětější Svátosti. Ó jak veliké zalíbení má Bůh v takové řeholnici, která mlčelivost miluje, zvláště když i při mimořádných příležitostech mluvení se zdržuje, jako: v umdlení po dlouhé osamělosti, při protivných aneb příjemných událostech, neb kdy zvláště po tom touží, aby se jiným svěřiti mohla! Oproti tomu řeholnice, která si v řečích libuje, jest větším dílem

roztržitá, snadno na modlitbu a duchovní cvičení zapomíná a tak ponenáhlu zalíbení na Bohu a Božských věcech ztrácí. Svatá Maria Magdalena de Pazzis tvrdí, že řeholnici, která mlčelivosti nemiluje, v Božských věcech zalíbení míti nelze. Na konec poddá se nešťastnice taková roztržitostem světa, a bude již jen jméno a oděv řeholnice nositi.

9. Upozorňuji však, že ctnost klášterní mlčelivosti nezáleží v tom, aby se ustavičně mlčelo, nýbrž aby se mlčelo, když není potřeby mluviti. Proto praví Šalomoun (Kaz. 3, 7): „Čas mlčení a čas mluvení.“ Svatý Řehoř z Nyssy ale slova ta vykládá takto: Stanoví se dříve čas mlčení, a pak teprv čas mluvení, protože teprvé mlčením dobře mluviti se naučíme. Kdy má tedy řeholnice, která svatou býti chce, mluviti a kdy mlčeti? Čas mlčení jest vždy ten, kdy není nevyhnutelno, abys mluvila; čas mluvení ale jest ten, kdy potřeba aneb láska k bližnímu k mluvení tě zavazuje. Svatý Jan Zlatoústý stanovil krásné pravidlo: „Mluv, kdy to lépe jest, nežli mlčeti; a mlč, aneb mluv to, co lepší jest nežli mlčeti.“ Ó kéž bychom mohli říci na smrtelné posteli, jako řekl mnich Pambus, o kterém Rodriguez vypravuje, že se nepamatujeme, abychom byli kdy slova promluvili, kterého bychom byli potom želeti museli! Svatý Arsenius oproti tomu se přiznává:

„Často jsem želel, že jsem mluvil, nikdy však, že jsem mlčel.“ Proto napomíná svatý Efrem, aby řeholníci mnoho s Bohem, ale málo s lidmi mluvili. Totéž praví svatá Maria Magdalena de Pazzis: „Pravá služebnice Ježíše Krista snáší vše, pracuje mnoho a mluví málo.“

10. Z toho, co dosud řečeno bylo, pozná každá řeholnice, která s Bohem spojená býti chce, jak velice hovorny vystříhati se má. Jako jest pro řeholnici vzduch, který v kůru neb ve své komůrce vdýchá, nejzdravějším, tak jest pro ni vzduch u mříže v hovorně nejškodnějším. Což jest hovorna něco jiného, než-li místo roztržitosti, nepokoje a pokušení? táže se sv. Maria Magdalena de Pazzis. Ctihodná sestra Villani poručila jednou ďáblovi ve Jménu Božím, aby se přiznal, na kterém místě v klášteře nejvíce zisku mívá? Pokušitel odpověděl: „Získávám v kůru, v jídelně, i v ložnici; avšak na těchto místech mám jen zisk částečný; ale v hovorně, tam mám zisk celý, toto místo patří mi zcela.“ Ctihodná sestra Filipa Cervina právem nazývá hovornu místem nakažlivým, poněvadž si tam tak snadno nákazu hříchu přitáhnouti lze. Svatý Bernardin ze Sieny vypravuje o řeholnici, jak do těžkého hříchu klesla proto, že v hovorně neslušná slova zaslechla. Jak šťastnou byla oproti tomu svatá panna Fe-

bronia, která v devatenáctém roce věku svého život svůj za víru položila, aniž by byla někdy v životě svém před ženou, neb mužem, aneb před jinou světskou osobou u mříže hovorny objeviti se chtěla! Svatá Terezie zjevila se po své smrti jedné ze svých duchovních dcer a pravila: „Řeholnice, která chce býti přítelkyní Boha, musí býti nepřítelkyní hovorny;“ kéž by Bůh dal, aby mříže hovorny v ženských klášteřích nebyly pouze ze železných tyčí, ale ze železné desky s malinkými otvory, jak to v některých přísnějších klášteřích jest zavedeno. Vypravuje se, že ďábel v jistém ženském klášteře nově zasazenou, velmi hustou mříž v hovorně pln vzteku vytrhl a po celém klášteře válel. Rozumná vrchní dala ale mříž, ač velice zohýbanou, přece znova a tím pevněji zasaditi, aby všecky viděly, jak ona milou jest Bohu a protivnou ďáblu. Ó jak přísný počet budou muset skládati Bohu ty vrchní, které široké mříže u hovorny zavádějí, aneb dovolují, aby se řeholnice bez průvodu spolusestry strážné před takovou mříží objevila! Svatá Terezie píše v jednom psaní tato velmi pozoruhodná slova: „Mříže u hovorny uzavřené jsou branami nebes; otevřené pak uvádějí do nebezpečí zatracení. Ženský klášter, v kterém hovorna všem jeptiškám přístupnou jest, přivádí tyto spíše do pekla, než-li k přemožení lidské slabosti.“

11. Ó jak velice by v lásce Boží prospívala řeholnice, která by se odhodlala, nikdy ku mříži hovorny nejíti, jak jsem o tom již svrchu promluvil! Vstoupíš-li ale do hovorny, vynasnaž se aspoň, aby jsi se tam tak zachovala, jak to pravé řeholnici přísluší. Měj se jen pečlivě na pozoru, aby ti před světskými lidmi něžná slova neuklouzla: ale naopak buď vážnou a zdrželivou. Svatá Maria Magdalena de Pazzis si přála, aby její kláštérnice byly „plaché jako jeleni.“ A ctihodná sestra Hyacintha Mariscotti říkala: „Zdvořilost řeholnic musí nezdvořilostí býti; neboť musejí v hovorně každou rozmluvu přerušiti, která by delšího trvání měla.“ To samé platí obecně i o dlouhých rozmluvách s osobami duchovními. Matka Anna z Pána Ježíše, bosá karmelitánka, praví: „V kůru neb v celi možno v duchovním životě dále pokročiti, než-li při sebe delších duchovních rozmluvách v hovorně.“ Zpovědníku a duchovnímu vůdci svému prokazuj veškerou úctu; mluv však s nimi jen tehdy, když toho nevyhnutelná potřeba, a i potom co možno krátce a málo slovy. Přihodilo-li by se tobě, že by jsi v hovorně od někoho náhodou slovo neslušné zaslechla, odstraň se, aneb hleď k zemi a mluv o něčem jiném; nikterak však naň neodpovídej. Když v klášteře sestry Serafiny z Kapri dvě paní o sňatku mluvily, uslyšela

vrátnice hlas zemřelé již sestry Serafiny volající: „Vyžeň tyto paní rychle odsud!“ Hleď, abys po každé, jak jen můžeš, světské rozmluvy přetrhla. Svatá Františka Římská pocítila udeření od svého anděla, že rozmluvu ihned nepřerušila, když římské dámy o věcech světských mluviti s ní počaly. Ještě více o to dbej, abysi v klášteře samém mlčelivost se spolusestrami zachovala, poněvadž se ti zde příležitost k zrušení jí častěji a snáze naskytá; proto musíš zvědavost krotiti. Opat Jan říkával: „Kdo jazyk na uzdě udržeti chceš, zavři uší svých přemáháním zvědavosti.“ Mimo to vyhýbej se obcování s klášternicemi, které ustavičně jen mluviti chtějí. Dobře také jest, když si jistou hodinu mezi dnem k mlčelivosti ustanovíš, a když po ten čas ve své celi neb na jiném osamělém místě setrváš, abys k mluvení pokoušena nebyla.

12. Máš-li však mluviti, rozvaž vždy, co mluviti chceš. Duch Svatý napomíná: „Slovům svým učiň váhu!“ (Sir. 28, 29) t. j. dříve než-li promluvíš, polož slov svých na váhu. A svatý Bernard praví: „Dvakrát polož slov svých pod pilník, dříve než-li jednou na jazyk!“ abys zamlčela, co netřeba mluviti. Totéž, ale jinými slovy praví svatý František Saleský: Abychom bez chyby mluvili, jest třeba, na ústech zámek míti, bychom dříve dobře rozvážili, co mluviti chceme. Třeba-li,

abys mluvila, tedy rozvaž předně: jest-li to, co mluviti chceš, neuráží lásky, ani skromnosti ani klášterní odloučenosti.

Za druhé: za jakým účelem mluviti chceš. Mnozí sice mluví o věcech dobrých, ne však s dobrým úmyslem, nýbrž jen proto, aby ukázali, že jsou nábožní neb duchaplní neb vtipní.

Za třetí: s kým mluvíš; zda-li jsou to představení tvoji neb tobě rovní, aneb tvoji podřízení; zda-li mluvíš u přítomnosti osob světských neb chovanců, kteří by se slovy tvými snadno urážeti mohli.

Za čtvrté rozvaž: kdy mluvíš; zda-li v čase mlčelivosti aneb odpočinutí.

Za páté; kde mluvíš; zdali v kůru, v sakristii, na chodbách, u vrat aneb v hovorně.

Za šesté konečně snaž se, abys mluvila s křesťanskou prostotou a vystříhala se všeliké přetvářky; mluv s pokorou, bez marnivosti a přehánění; s mírností, bez vší netrpělivosti a bez snižování svého bližního; mluv se zdrželivostí, nežádajíc sobě míti vždy první slovo, zvláště mluvíš-li se staršími sebe; konečně mluv skromně a nevpadej jiným do řeči. Zdržuj se světských pojmenování, a ještě více neslušných posuňků

a nemírného smíchu; konečně mluv hlasem mírným. Mluviti hlučným hlasem, zvláště v noční době, jest při řeholnicích, tvrdí svatý Bonaventura, chybou velkou. Máš-li jakožto vrchní někomu domluviti, varuj se toho, abys to činila hlasem povýšeným; sic poddaná tvoje pozná, že jsi netrpělivá neb prchlivá a domluva tvá málo prospěje.

13. V hodinách k společnému zotavení určených, mluv, když ostatní mlčí; ale hleď, abys vhodným způsobem řeč svou k věcem Božským obrátila. „Řečí naší buď vždy Ježíš Kristus“, praví svatý Ambrož. Může-li také řeholnice o něčem jiném s větší radostí mluviti než o svém nejmilejším Ženichu? Milovníci světští chtějí vždy mluviti jenom o předmětu své náklonnosti. Kdo nerad o Pánu Ježíši mluví, dokazuje, že Jej málo miluje. Mluví-li zbožní řeholníci o Božské lásce, bývají rozmluvou takovou často více povzbuzeni k horlivosti, než kdyby se byli modlili. Svatá Terezie praví: „Při zábavách služebníků Božích jest Ježíš Kristus vždy přítomen.“ Kněz Gisolphus ze shromáždění zbožných dělníků vypravuje v životě ctihodného kněze Antonína Kolellis, že cvičitel noviců P. Konstantin Rossi viděl své dva novice Antonína Torres-a a Filipa Oriliu spolu mluvící, a mezi nimi nad míru krásného jinocha státi. Celý udiven, že tito novicové,

které za vzor zbožnosti považoval, bez dovolení jeho s cizincem mluví, tázal se jich, kdo onen mládenec jest, s kterým je mluviti viděl. Novicové se omlouvali ujišťujíce, že nikoho u sebe neměli; když pak vyjevili, že o Kristu rozmlouvali, poznal P. Rossi, že Božský Spasitel sám s nimi byl.

14. Vyjímaje hodiny společného zotavení, dále případy, kdy máš nemocné přispěti neb neb zarmoucené potěšiti, jest nejlépe mlčeti. „Lépe jest s Bohem než o Bohu mluviti," říkávala jedna dcera svaté Terezie. Jsi-li zavázána poslušností, aneb jak právě řečeno bylo, vyžaduje-li toho láska k bližnímu, abys mluvila a se stýkala s tvory jinými: tu hleď užiti krátkých přestávek, abys nahradila, co jsi zevnějším zaměstnáním na vnitřním sebrání mysli ztratila; zužitkuj dobře těchto prchajících okamžiků, abysi mysl svou opět sebrala, jak nás Písmo svaté napomíná: „Díl daru dobrého nepomíjejž tebe" (Siracli 14, 14). Jak často ti možno, zkrať rozmluvu pod vhodnou záminkou. Pravá řeholnice nevyhledává záminky, aby rozmluvu rozpříst, zajisté ale aby ji zkrátiti mohla. Uvaž dobře! čas nám není proto darován, abychom ho promrhali, ale abychom ho pro Boha vynakládali a zásluh pro věčnost si v něm nashromáždili. Jeden okamžik času, praví svatý Bernardin ze Sieny, má takovou cenu jako Bůh sám; neboť v každém okamžiku můžeme

přátelství Jeho získati aneb mnohých stupňů Jeho milosti ztratiti.

Modlitba.

Bez konce budiž velebená, ó Bože! shovívavost, pro kterou jsi mne dosud nezavrhl. Abych Tebe milovala, propůjčil jsi mi čas mého života, který jsem však jen k Tvé necti a k urážení Tebe vynakládala. Kdybych musela nyní zemříti, loučila bych se s životem jen v přehořkých mukách duševních pro tak mnohá leta ztracená. Ó Pane, jak Ti děkuji, že mi ještě času popřáváš, bych mohla pronedbaný a ztracený čas zase napraviti! Pro zásluhy svého přehořkého utrpení, ó Pane Ježíši! uděl mi síly, abych ne více pro sebe, ale pro Tebe a Tvou lásku navždy žíti mohla! Jak dlouho ještě žíti budu, zdali krátce aneb dlouho, známo mi není; kdybych však měla ještě sto ano tisíc let žíti, ta všecka léta mají Tobě a Tvé lásce býti věnována. Miluji Tě, mé nejvyšší Dobro a mám naději, že Tebe věčně milovati budu. Nechci déle tak nevděčnou býti, nechci déle Tvé lásce se protiviti, která mě tak dlouho k sobě volala a svým majetkem učiniti chtěla. Čeho očekávám? Snad až mě opustíš a více k sobě volati nebudeš? Ó Maria, Matko má, přispěj mi ku pomoci! Vymoz mi vytrvalost v mém předsevzetí a věrnost k Bohu! Amen.

II. Jak máme samotu milovati a zahálky se varovati.

1. Všecky duše, jež Boha milují, jsou milovnicemi samoty, poněvadž se jim Bůh zde důvěrněji podává, nalezaje je prostými zaměstnání a odloučenými od pozemských náklonností. Svatý Jeroným proto volá: „Ó samoto, kde Bůh se svými důvěrně rozmlouvá a láskyplně obcuje!“ Způsobem takovým nerozmlouvá Bůh s řeholníky, kteří v hovorně neb na jiných místech prodlévají, kde jim zotavení dovoleno a kde se žerty a kratochvíle provádějí. „Nebyl v tom zemětřesení Hospodin.“ (3. Král. 19, 11.) Kde nás tedy oslovuje? V samotě! „Povedu ji na poušť: a mluviti budu k srdci jejímu.“ (Os. 2, 14.) Bůh mluví zde slova, která svatou láskou duši rozněcují, jak psáno stojí v Písni Šalomounově (5, 6): „Duše má se rozplývala, jakž byl promluvil.“ Svatý Eucherius vypravuje o mládenci, který, chtě se dokonalým státi, tázal se jednoho služebníka Božího: „Co musím činiti, abych Boha nalezl?“ Tázaný vyvedl ho do samoty a pravil: „Hleď, zde najdeš Boha; ne v hluku světa, ale v tiché samotě.“

2. V samotě dá se zbožnost snadno uchovati; ve styku se světem ale, který Boha málo zná, a lásky i darů Jeho si neváží,

jakých On svým věrným ctitelům propůjčuje, tam se zbožnost rychle ztrácí. Svatý Bernard ubezpečuje, že ve stínu lesní samoty dověděl se mnohem více o věcech Božských, než z knih a od učitelů. Touha po samotě a odloučenosti od hluku světského pudila světce do jeskyň, na hory a do hustin lesních. „Veseliti se bude pustá a bezcestná, a plesati bude poušť a kvésti bude jako lilium. Pučeti bude a plesati radujíc se a chválíc:..... onit uzří slávu Hospodinovu a krásu Boha našeho.“ (Is. 35, 1, 2.) Samota stává se duším, jež jí vyhledávají, nevyčerpatelným pramenem radostí; ony zde zkvétají jako lilie v čistotě a nevinnosti života, a přinášejí ovoce všech ctností. Tyto šťastné duše budou proto povýšeny, aby patřily na slávu a nekonečnou krásu Pána svého. Abychom ducha svého s Bohem v ustavičném spojení udrželi, musíme v duši udržovati stálou a živou památku na Boha a na nesmírné statky, jakých těm, kdož Jej milují, připravuje; svět pak, v kterém žijeme, staví nám pořád své pozemské statky před oči, kteréž památku na Boha a na Božské věci z duše ponenáhlu zatlačují a pohnutky k dobrému v nás udušují. Odtud pochází, že řeholnice, která samotě se vyhýbá, styk s tvory vyhledává, návštěvy miluje, ráda psaní dostává, noviny čítá a kde a jak může o věcech světských

rozmlouvá: pravého ducha řeholního míti nemůže. Jakmile bez potřeby s lidmi zevnějšími se zabývá, duchovní škodu trpí.

3. Není osoby politování hodnější nad osobu řeholní, která nemohouc do světa vejíti, svět k sobě vábí a zbytečně velkou část dne mrhá rozmluvami v hovorně, smíchem, štěbetáním a přetřásáním bídných novinek se spolusestrami. Nevěsta Kristova, která by jen v zacházení s Bohem svou radost míti měla, hledá takto útěchy v životě, plném roztržitostí, a v obcování s lidmi světskými, jejichž rozmluvy jí dojista špatnými zásadami světa nakazí! Tak bídně mrhá čas, který jí Bůh pro posvěcení její poskytuje! Ó Bože, jak může jen taková nešťastnice tak vzácný čas mrhati, jehož nejmenší okamžik by svatí krví svou vykupovali! Ach, až jí jednou hodinka poslední nadejde: co by potom dala za jeden den, ano za jedinou z těch mnohých hodin, které nyní lehkovážně mrhá! Jistá řeholnice, smrti se přiblíživší, zvolala: „Ó kdybych měla ještě času, celý bych ho Bohu věnovala!“ Nešťastnice prosila o čas, když čas pro ni již vypršel.

4. Dále ti pravím, milá sestro, že tě Bůh ve své dobrotě z nebezpečí světa vyvedl, a tě schopnou učinil, jeho se odříkati; proč tedy vyhledáváš nyní opět styk se světem a vydáváš se jeho nebezpečím? Jest-li jsme

jednou z nebezpečného vlnobití světa vyvázli, nechtějmež se opět do nebezpečí vydávati, abychom neutonuli! Pravá řeholnice nechce ani světa znáti, ani od světa znána býti; jak dalece to na ní záleží, nechce světských lidí ani viděti, ani od nich viděna býti. Blahoslavená Klára z Montefalko mluvila i se svým bratrem jen pod závojem; a když jí vrchní nabídla, by závoj odhalila, odpověděla: Dovolte, abych pod závojem zůstala; vždyť mluvím jen jazykem. Pamětihodná jsou také slova ctihodné sestry Františky Farnese: „My jsme se, milé sestry, ve zděch těchto uzavřely, ne proto, bychom viděly aneb viděny byly, nýbrž bychom se před lidmi ukryly. Čím více se před nimi ukrývati budeme, tím více se nám Ježíš Kristus poznati dá.“

5. Světští lidé vyhýbají se samotě, protože zde výčitkám svědomí ujíti nemohou; oni vyhledávají raději roztržitost a hluk světa, aby v něm na sebe zapomněli a od svědomí trýzněni nebyli. Řeholnice, která samoty snésti nemůže, zřejmě špatný stav duše své prozrazuje; ona dává přednost hluku světa před samotou, aby pro nevěrnost svou výčitek svědomí zakoušeti nemusela. Oproti tomu řeholnice, kteréž pokojné svědomí mají, cítí potřebu samoty; a jest-li že ji pohřešovati musí, cítí se v nepřirozeném stavu, podobně jako ryba vně vody. Jest pravda, že člověk

společnost miluje; zda-li jest ale příjemnější společnost nad společnost s Bohem? Odloučení od tvorů, bychom v samotě jen se Stvořitelem svým obcovati mohli, nenaplňuje ani hořkostí, ani teskností. „Obcování s Bohem“, praví mudřec, „nemá hořkosti, ani tesknosti; bydlení s Ním ale veselost a radost.“ Ctihodný Vincenc Karafa, generál tovaryšstva Ježíšova, říkával, že nemá přání zde na zemi; kdyby si však něčeho přáti měl, že by si jiného nepřál, leč jeskyni, kousek chleba a duchovní knihu, aby vždy o samotě žíti mohl.

6. Život v duchovní samotě nikterak není smutný; ale jest spíše předchutí a počátkem života svatých, kteří jedině v milování a chválení Boha svého nekonečné blaženosti požívají. O tom svědčí svatý Jeroným, který Řím opustiv, aby do jeskyně Betlémské ukrýti se mohl, pravil: „Samota jest rájem mým.“ Zdá se nám sice, že svatí v samotě žijící, samotnými jsou; vskutku však tomu není tak. Svatý Bernard praví: „Nikdy nejsem méně sám, jako když v samotě jsem; neboť pak obcuji s Pánem svým, kterýž mne mnohem více oblažuje, než všeliký styk s tvory.“ Život svatých zdá se bez radosti býti; však není tomu tak. Světu se ovšem zdá, že útěk jejich před radovánkami pozemskými jest tvrdý a bez utěšení, kdežto však oni se těší z míru, kterého jim nikdo neruší

a který s ničím porovnati se nedá, jak svatý apoštol o tom svědectví vydává (II. Kor. 6, 10): „jako smutni, ale vždycky se radujíce.“ Také Isaiáš to potvrzuje slovy: „Protož potěší Hospodin Siona a potěší všech zbořenin jeho, a učiní poušť jeho jako rozkoš, a pustinu jeho jako zahradu Hospodinovu. Radost a veselí bude nalezeno v něm, díkůčinění a hlas chvály“ (Is. 51, 3). Pán zná těšiti duši odloučenou, a tisíceronásobně jí nahražovati ztrátu radostí pomíjejících. On může samotu její v zahradu rajskou proměniti, kde zaznívá jen radost a veselí, jen díkučinění a chvalořečení dobroty Božské. Kardinál Petrucci opěvá samotu slovy:

Zdá se truchlivou a přec sladkostmi oplývá!
Žijíc na zemi, bydlí ustavičně v nebi;
Přání nezná žádného,
Plnost darů všech že v lůně jejím spočívá.
Zdánlivě jen obětí se stává bouří:
Kdežto v přístavu dlí bezpečná!

7. Chceš-li tuto blaženou samotu nalézti, není třeba, abysi se v jeskyni nebo na poušti ukrývala; nebo i v klášteře, chceš-li jen, můžeš ji nalezti. Utíkej před hovornou, zábavami a neužitečnými rozprávkami; miluj kůr a celu a setrvej tam potud, dokud poslušnost neb láska k bližnímu tě jinam nevolají. Tak snadno samotu nalezneš, která

tobě přisluší, a které Bůh od tebe žádá; král David nalezl ji takto i při svém namáhavém spravování říše, že mohl říci: „Vzdálil jsem se utíkaje a zůstal jsem na poušti“ (Žalm 54, 8). Tak dal Bůh svatému Filipu Nerejskému znáti, když se na poušť odebrati chtěl, že mu netřeba Řím opustiti, ale že má i v Římě jako na poušti žíti. Totéž žádá Bůh od řeholnic, které pravými nevěstami Jeho býti chtějí. Ony mají k Jeho veveselí uzavřenými zahradami býti: „Zahrada zamčená jsi, sestro, choti má!“ (Píseň Šal. 4, 12.) Zahradou Ježíše Krista nemůže však nikterak býti ona řeholnice, jak Gilbert vykládaje místo toto tvrdí, která se nepřičiňuje, aby své srdce před světskými myšlenkami a před nebezpečím častého styku se světem uzavřela.

8. „Zůstávej tedy o samotě“, radí svatý Bernard „odděluje se, ne sice tělem nýbrž úmyslem.“ Ano jsi-li i se spolusestrami při práci aneb při společném zotavení, miluj samotu, to jest: zachovávej jak ti možno, ducha shromážděného. Musíš-li i společného zotavení se zúčastniti, udržuj přece srdce své a vůli svou o samotě a sebrané, zúčastňujíc se zotavení s tím čistým úmyslem, aby jsi se Bohu líbila. Musíš-li s lidmi zevnějšími se stýkati, vezmi si za vzor pannu, která, zvyklá jsouc životu osamělému a uzavřenému,

rychle opět do svého úkrytu pospíchá, když byla na několik okamžiků nucena, aby před cizinci neb vně kláštera se ukázala. Tak činívají zbožní řeholníci, když je povinnost neb slušnost nutí, aby se v klášteře nebo mimo něj s lidmi světskými stýkali; jest to pro ně mukou, protože cítí uvnitř odpor a úzkost, aby snad nepochybili; a proto také, jak jim jen možno, se opět odstraňují.

9. Velmi těžko jest při zevnějších, dlouho trvajících zaměstnáních všeliké chyby se vystříhati. I svatí apoštolové museli, jak jim Božský Mistr rozkázal, od prací, na obrácení hříšníků konaných, časem odpočívati a na místa osamělá se odebrati, aby duchu svému pokoje popřáli. „Pojďte soukromí na pusté místo a odpočiňte maličko“ (Marek 6, 31). Při zevnějších, třebas i duchovních pracích stává se duše vždy roztržitou, nepokojnou, v lásce k Bohu chladnou a tedy nedokonalou; proto potřebuje vždy opět pokoje, aby tyto skvrny vyhubila a síly k dalšímu pokroku v dokonalosti nabyla. Nemusíme tedy právě vždy v samotě bydleti; avšak máme vždy na to pomýšeti, kterak bychom, jak jen možno, samotu si zjednali, aneb není-li to možno, abychom alespoň po ní toužili, jak svatý Vavřinec Justiniani praví: „Samotu máme vždy milovati, ne jí však vždy užívati.“ Musí-li někdy řeholnice čas své duchovní sa-

moty přerušiti, aby obci neb nemocné posloužila: nechť to činí s duchem svobodným, bez nepokoje a zmatení; jinak by prozrazovala přílišnou příchylnost k ní, což by také značnou chybou bylo. Při porušení duchovní samoty nechť ji provází úmysl ten, že to, co konati bude, vykoná z poslušnosti neb z lásky k bližnímu, ale ne pro zábavu svou. A po ukončené práci nechť vrátí se s horlivostí a láskou k duchovní samotě, z níž vyrušena byla.

10. Co dosud řečeno bylo, týče se samoty zevnější neb tělesné; nyní musíme také o samotě srdce promluviti, kteráž potřebnější jest oné. Svatý Řehoř praví: „Což platná samota těla, když samota srdce schází?“ Co platno, dle těla na poušti žíti, když srdce na věcech světských lpí? Duše svobodná a ze světských náklonností vybavená, nalezá, jak svatý Petr Chrysologus tvrdí, i na veřejných místech a ulicích samotu svou. Co naproti tomu pomůže v kůru nebo v celi mlčelivost zachovávati, když se v srdci příchylnost k tvorům ozývá a Božská vnuknutí přehlušuje? Opakuji již vícekrát uvedená slova Pána Ježíše ku svaté Teresii: „Jak rád bych s mnohými dušemi mluvil; ale svět takový hluk v srdcích jejich působí, že mého hlasu slyšeti nemohou; ó kdyby se jen poněkud od světa odloučiti chtěly!“ V čem záleží tedy samota

srdce? Záleží v tom, abychom každou náklonnost kromě té k Bohu, ze srdcí vyhostiti, a při všem svém počínání a jednání jedině Božskému oku se zalíbiti hleděli; dále v tom, bychom s Davidem říkali: „Co mi jest na nebi, a bez Tebe co jsem chtěl na zemi?.. Ty jsi Bůh mého srdce a díl můj na věky.“ (Žalm 72, 25.) Krátce, samota srdce záleží v oné svobodě ducha, která skutečně ničeho jiného nevyhledává a si nežádá, kromě Boha samého.

11. Naříká-li si řeholnice, že Boha nalézti nemůže, tu jí svatá Teresie odpovídá: „Sprosť srdce své všech stvořených věcí, hledej Boha a nalezneš Ho!“ Boha nemůžeme ani hledati, ani nalézti, dokudž jsme Ho nepoznali; jak se ale naučíme Boha a Jeho krásu znáti, pokud na tvorech lpíme? Jako do křišťalové nádoby, hlinou naplněné, paprslek sluneční nevniká: tak také nevniká Božské světlo do srdce, žádostmi po zábavách, bohatství aneb cti naplněného. Proto napomíná Pán: „Odprázdněte se a vizte, že ját Bůh váš jsem“ (Žalm 45, 11). Kdo k poznání Boha přijíti chce, musí vše pozemské ze srdce svého odstraniti a světu je uzavříti. K tomu napomíná nás Spasitel v podobenství o zavřených dveřích slovy: „Když se budeš modliti, vejdi po pokojíka svého, zavři dvéře a modli se Otci svému v skrytě.“ (Mat. 6, 6.)

Pokojík znamená dle učení svatého Augustina srdce, jež modlící se uzavříti má náklonnostem k tvorům, aby se mohl spojiti s Bohem.

12. Téhož smyslu jsou také slova proroka Jeremiáše: „Zůstává samoten a mlčí, neboť povznáší se nad sebe“ (Pláč Jer. 3, 28). Duše samotná, to jest z pozemských vášní a náruživostí vybavená, spojuje se s Bohem v modlitbě skrze svaté žádosti, skrze obětování sebe, skrze úkony oddanosti a lásky; pak jest nad sebe a nad věci stvořené tak povznešena, že všech lituje, kdož po statcích pomíjejících touží, jež jí tak bídnými a lásky srdce, jedině pro lásku Boží stvořeného, tak nedůstojnými býti se zdají!

13. Samota, o níž zde mluveno, nikterak není pouhou nečinností, tak jakoby řeholnice žádným zaměstnáním se obírati neb na nic mysleti nemusela. Nevěsta Kristova má býti samoty milovnou, ne však zahálčivou a nečinnou. To by ovšem nebyla samota, kdyby řeholnice sice skrytě a odloučeně žily, při tom však zahálely, aneb na nejvýš marným čtením aneb podobnými, čas ubíjejícími věcmi zaměstnány býti chtěly. Kdyby i mlčelivost při tom zachovávaly, nic by jim to neprospělo; ony by proto přece přes to vše Bohu přísné účty skládati musely, učí svatý Basilius. Samota v zahálce jest samota, jaké zvířata užívají. Samota při učení z touhy po vědění

jest samota světská. Oproti tomu samota, v jaké praví řeholníci žíti mají, není ani zahálčivá, ani neužitečná, nýbrž velice plodná a svatá; nebo jako včely ve svých buňkách s největší pilností med připravují: tak povinni jsou řeholníci v celích kláštera každý okamžik času věnovati modlitbě, čtení duchovních knih a pracím ručním, kteréžto jim nepřekážejí, aby srdce své k Bohu obraceli. Sv. Jan Zlatoústý tvrdí, že není ještě duchovně samotným ten, kdo pouze s nikým pohromadě není; neboť samota vyžaduje také zaměstnání s Bohem. Svatý František říkal jednomu ze svých mnichů, který se rád zahálčivě po klášteře potloukal, a bratry své vyrušoval „Bratr komár.“ Bůh zachraň, aby v ženských klášteřích ta neb ona byla „sestrou komárem“, která by nic jiného dělati nedovedla, než po domě těkati a vyzvídati, kdo jest v hovorně, kdo ve zpovědnici, jak dlouho ta neb ona se zpovědníkem rozpráví; jak dlouho se která u vrchní zdržuje, kdo psaní dostává, kdo ku vratům přichází, kdo dary přináší a kdo jich přijímá a pod. Taková řeholnice zasluhuje, aby bez okolků byla vyhnána, jako se mouchy z pokojů vyhánějí; aspoň ať se jí cela uzavře, aby ostatní klášternice od ní pokoj měly.

14. Známé přísloví nazývá zahálku počátkem všech nepravostí. Máť svůj základ

v samých slovech Božských: „Mnohé zlosti naučila zahálka“ (Sir. 33, 29). Svatý Josef Kalasanský nazývá zahálčivé řeholníky zvěří ďáblovou. A jest-li na pracovitého řeholníka jedno pokušení přichází a jej soužuje, přichází jich na zahálčivého tisíce, učí svatý Bonaventura. Pro řeholnici je cela dojista místem nejpříhodnějším, kde může mysl svou v Bohu sebrati; když pak, praví svatý Josef Kalasanský, s Bohem mluviti a pro Něho ničeho činiti nechce, tu jí ovšem cela málo pomůže. Ustavičně se modliti není možno; proto jest nutno, aby se řeholnice na tomto světě také ručními pracemi zaměstnávaly. Šalomoun oslavuje statnou ženu, kteráž hledá vlny a lnu a dělá umění rukou svých (Přísl. 31, 13). A svatý Jeroným odporučuje panně Demetrii, aby vlny nikdy z rukou nedávala. Všecky zbožné ženy světské a přičinlivé řeholnice zvláště ruční práci vždy milovaly. Svatá Maria Magdalena de Pazzis nedbajíc svých nemocí, nevzdala se nikdy práce, žádného oddechu si nepřávala, ale všude se sestrami ruce k dílu přikládala, v kůru i při hospodářství, v kuchyni, v refektáři, v místnostech klášterních i u studně. Při práci bývala tak čilou, že si jednou až ublížila. Ona pracovala za čtyry laičky, jak o tom její životopisec svědčí.

15. Nezdá se býti zbytečným připome-

nouti, že se velice mýlí ten, kdo myslí, že přísná práce zdraví škodí; naopak ona zdraví velmi svědčí. Jest to pozorovati na laičkách, kteréž z pravidla mnohem zdravější jsou než sestry kůrové. Obava, že se zdraví škodí, jest přečasto jen smyšlená a ukrývá se jí jen nechuť ku práci; kdo však Ježíše Krista miluje, práce se nebojí. Když jednou karmelitánka Františka od svatého Anděla nad svýma od práce zraněnýma rukama bědovala, pravil jí Spasitel: „Viz ruce mé a pak žaluj!“ Kromě toho ulehčuje pracovitost mnohým život samotářský velice, a odstraňuje od nich přemnohá pokušení. Když svatý opat Antonín jednou těžkými pokušeními a zlým odporem proti samotě trápen byl a již pomoci si nevěděl: vyvedl ho anděl jeho strážný do zahrady; tam se chopil lopaty, překopával zemi a pak se dal do modlení. To učinil anděl vícekrát, z čehož světec tento poznal, že lze samotu si zamilovati a pokušením vzdorovati: modlitbou a prací. Nepřetržitá práce jest tak nemožná, jako nepřetržité modlení, protože toto silám duševním škodí a k dalšímu duchovnímu cvičení neschopnými je činí. Svatá Teresie zjevila se jednou sestře Paule Marii od Ježíše a napomínala ji, aby nikdy tělesné práce nezanedbala, pod záminkou, místo ní že něco lepšího vykonati může, ana jest práce k získání blaženosti věčné velmi prospěšnou.

16. Ostatně nám ruční práce, když ji bez přílišných starostí a bez náruživosti konáme, v modlitbě nepřekáží. Sestra Margareta od svatého Kříže, bosá karmelitánka, dříve princezna rakouská, převzala nejnamáhavější práce v klášteře a vyznala, že tyto nejen užitečné, ale i nutné jsou pro jeptišky, a že jim nikterak nepřekážejí, aby srdcí svých k Bohu povznášely. Když svatý Bernard jednoho ze svých mnichů při práci modliti se spatřil, pravil: „Pokračuj takto s radostí, milý bratře; nebo takto ujdeš očistci.“ O svatém Bernardu samém se vypravuje: „Když tělesnou práci konal, duch jeho byl v Bohu shromážděn.“ Tak nechať každá řeholnice svou práci koná, a srdce její ať se k Bohu povznáší; sice zůstanou veškerá namáhání a všechny práce její bez užitku pro duši a budou plné nedokonalosti. V Písni Šalomounově mluví Ženich (8, 6): „Polož mě jako pečeť na srdce, jako pečeť na rámě své.“ Dříve mluví o srdci; neboť není-li Bůh v srdci, není také při díle rukou našich, t. j. ono se Mu nelíbí. Působíme-li ale z lásky k Bohu, pak jednáme nejvýš dokonale, praví svatá Terezie.

17. Proto velice chybují takové řeholnice, které vždy jen o samotě žíti chtějí a zevnějšímu zaměstnání se vyhýbají. Taktéž ale chybují, kdo bez potřeby příliš mnohými

záležitostmi se zahrnují, tak že jim ku sebrání mysli času nezbývá. „Synu můj“, praví Pán, „ať nejsou v mnohých věcech činové tvoji: budeš-li i bohatý, nebudeš bez viny“ (Sir. 11, 10). Opět jiné zahloubají se do svých prací tak, že se při nich neschopnými stávají na něco jiného mysleti. Sice máme vše s pilností a pozorností konati; avšak vždy s pokojem a bez náruživosti, tak aby duch svoboden byl a čas ob čas k Bohu povznésti se mohl. Ty máš pracovati, však jako řeholnice, a ne jako světská obchodnice, která dnem i nocí se namáhá, aby peníze vydělala; také nepracuj z marnivosti aneb z libůstkářství — protože se ti práce ta neb ona zvláště daří. Vykonávej s pilností každou práci, ale jako řeholnice, kteréž při každém zaměstnání první starostí jest — spása její duše; kteráž proto stále ten pravý úmysl a to předsevzetí chová, že uložené sobě práce z poslušnosti, k dobru obce, a pro ukojení potřeb kláštera s velkou pilností a s vystříháním se jakékoli zahálky vykoná. Takovýmto čistým úmyslem vypudíš ze srdce všechnu lakomost a přílišnou starost, kteréž srdci povznésti se nedovolují. Svatý Antonín chce, aby nám při každém i sebe nalehavějším zevnějším zaměstnání v srdci místečko otevřené zůstalo, kamž bychom se utéci a v Bohu sebrati mohli, kdykoli umdlenými a

nepokojnými se cítíme. Velmi spasitelno jest, když při počátku i v průběhu práce srdce své častějšími úkony lásky, obětování se a oddanosti, jakož i povzdechy prosebními k Bohu pozdvihujeme. Zaměstnává-li se klášternice šitím neb vyšíváním, tu jí zajisté tato práce nepřekáží, aby častěji naznačené povzdechy vzbuzovala. Tolik o předmětu tomto. Horlivé řeholnice mají při všem, co konají, ducha shromážděného, spojují se vždy více s Bohem a bohatnou zásluhami; oproti tomu vlažné a nedbalé řeholnice sdělávají pavučinu; nebo ženouce se za prospěchy pozemskými, ztrácejí tak všecko!

Modlitba.

Můj Ježíši, dej, aby můj celý život jedině Tvé lásce náležel! Od srdce želím toho času ztraceného, kdy jsem svou láskou ku tvorům Tobě se znelíbila. Nyní ale jsi Ty jediným předmětem mé celé lásky. Volám k Tobě, dej mi síly, bych se všeho odřekla, co mne od Tvé lásky odlučuje. Přitáhni mé srdce k sobě, aby jen v Tobě pokoje nalezalo, jenž jediný milování hoden jsi. Vždyť jsi se proto vtělil a proto na svět přišel, abysi v srdcích, jež jsi krví svou vykoupil, příbytek sobě učinil. Srdce mé jest Tvým majetkem; vezmi je a přispěj mi ku pomoci v bídě mé! Osvěcuj a rozněcuj mne; učiň

mne volnou, abych vůli Tvou plnila. Můj Ježíši, mé nejvyšší Dobro! Miluji a ctím Tě nade všecko ve světě. Věnuji se Tobě celá, přijmi mě, abych ne z bázně, ale v dětinné lásce Ti vždy sloužila. Velebnosti Tvé náleží bázeň; Tvá dobrota však chce milována býti. Ó Maria, Matko má a Útočiště mé, učiň, abych Ježíši zcela náležela! Amen.

III. O přítomnosti Božské.

1. Jak duchovní učitelé tvrdí, jest stálé pamatování na přítomnost Boží základem duchovního života, který v tom záleží, že hříchů se vystříháme, ctnosti konáme a s Bohem se spojujeme. Těchto tří věcí ale bez stálého pamatování na Božskou přítomnost dosíci nelze; neboť ono jest to, jež nás od hříchu odvrací, ku ctnosti pobádá a navádí, kterak bychom se ve svaté lásce s Bohem spojovali.

2. Co se týče prvního účinku, vystříhání se hříchu, tu není jiného duchovního cvičení, kteréž by nám více pomáhalo naruživosti na uzdě udržovati, pokušením odporovati a provinění se uvarovati nad stálé pamatování na přítomnost Boží. Andělský učitel tvrdí, že bychom zřídka aneb nikdy nehřešili, kdybychom na přítomnost Božskou vždy živě vzpomínali. Taktéž svatý Jeroným učí, že cvičení se v Božské přítomnosti dvéře hříchu uzavírá. A v skutku, jestliže lidé před očima svých

knížat, rodičů a představených příkazy jejich přestoupiti se neopovažují: jak by mohli přikázaní Božská přestoupiti, kdyby pomyslili, že stojí před očima Božíma? Svatý Ambrož uvádí příklad o pážeti Alexandra Velikého, který si dal raději ruku pochodní páliti, než-li by ji byl u přítomnosti svého obětujícího velitele padnouti nechal, a praví o tom: „Tak velkou úctu měl mladík tento před přítomným králem, že i přirozenost svou překonal!“ Ó jak mnohem mocnější měla by býti v duši věřícího křesťana myšlenka na přítomnost Boží, aby každé pokušení přemohl a raději každou muku strpěl, než aby se proti povinné Bohu úctě u přítomnosti Jeho prohřešil!

3. Hříchy lidské vycházejí bez výminky z toho, že lidé na přítomnost Božskou zapomínají. Naše veškeré neštěstí, praví svatá Teresie, odtud pochází, že na přítomnost Božskou nepamatujeme, ale blouzníme, že Bůh od nás daleko. Již Žalmista (9, 26) praví: „Není Boha před očima jeho: zprzněny jsou cesty jeho každého času.“ Opat Diokles nazývá člověka, jenž na přítomnost Božskou nepamatuje, člověkem zvířecím, ano ďábelským. A právem; nebo jak by mohl nešťastník takový pokušením odolati, jimiž smyslnost a ďábel naň dorážejí?

4. Naproti tomu svatí, majíce na paměti,

že Oko Páně nad nimi bdí, vítězně odolali všem útokům nepřátelským. Tato myšlenka zmužila na př. Susanu, že zahnala svůdníky, kteříž jí smrtí vyhrožovali. „Lépe jest mi," pravila, „bez skutku upadnouti v ruce vaše, než hřešiti před obličejem Páně" (Dan. 13, 23) Poukázáním na přítomnost Boží obrátil svatý Efrem osobu necudnou, kteráž jej svésti chtěla. Chceš-li hřešiti, pravil světec, pojď do města na hlavní náměstí. Jak by to bylo možno, odvětila, před očima tolika lidí? Jest to ale možno před očima Božíma, které tebe všude vidí? odvětil světec. Ohromená těmito slovy, vrhla se bídnice ta k nohoum světce, a prosila jej, by duši její zachránil. On ji jakožto kajicnici zavedl do kláštera, kde až do smrti hříchů svých oplakávala. Podobně přihodilo se svatému Pafnuciovi s hříšnicí, Thais zvanou. Když pravila, „zde nás nikdo, kromě Boha, neuvidí", odpověděl jí světec se zdrcující vážností: „Jak, ty věříš, že Bůh tě vidí, a hřešiti se odvažuješ?" Po těch slovech se Thais vzpamatovala, své špatné jednání si zošklivila, sebrala svá skvostná roucha a své hříšné ozdoby, a spálila vše na veřejném místě. Ukryla se pak v klášteře, kde ještě tři léta žila, požívajíc toliko chleba a vody, a ustavičně vzdychajíc: „Ó Bože! kterýž jsi mne stvořil, smiluj se nade mnou!" Umřela jako světice. Učni svatého Antonína,

jmenem Pavlovi, bylo zjeveno, že šťastná ta kajicnice obdržela trůn slávy mezi svatými v nebi.

5. Tak mocnou tedy pomocí k zamezení hříchů jestiť památka na přítomnost Boží! Budeme tedy se svatým Jobem (17, 3) vždy k Bohu volati: „Ó Bože, postav mě podle sebe a kohokoli ruka nechať bojuje proti mně!“ t. j. pak přemohu pokušitele. Proto praví svatý Jan Zlatoústý: „Udržujeme-li v sobě myšlenku na přítomnost Boží stále živou, nebudeme nic zlého mysliti, ani mluviti, ani činiti.“

6. Co se dále týče druhého účinku pamatování na přítomnost Boží, že ku ctnosti napomáhá, jest i tento velmi důležitý. Jak znamenitě povzbuzuje na př. bojovníky osobní přítomnost jejich knížete, od něhož jediného odměny neb trestu očekávají! Aneb ví-li klášternice, že vrchní svou jest pozorována, jak nábožně se chová při modlitbě, jak něžně a skromně zachází se svými spolusestrami, jak pozorně koná svá zaměstnání, jež jí poslušnost ukládá! Kdyby tedy všickni řeholníci dobře uvažovali, že vše, co koli konají, před Božími zraky konají: zajisté by hleděli vše co nejdokonaleji vykonati, s tím čistým úmyslem, aby jedině Bohu sloužili a Jemu se líbili, bez ohledu na lidi a bez všeliké jiné žádosti. Kdyby někdo, praví sv. Basilius,

zároveň před knížetem svým a před rolníkem se nacházel, zajisté by si jenom toho hleděl, aby si spokojenost knížete získal, a o přání rolníka by se nestaral. Tak též nestará se o tvory, kdo před zraky Božími kráčí, ale hledá jedině zalíbení Boha vševědoucího.

7. Co se konečně týče třetího účinku přítomnosti Boží, spojení duše s Bohem: jest to již lásce přirozeno, že u přítomnosti milovaného předmětu zrůstá. To se i u lidí vyskytuje, ač obapolné chyby při ustavičném styku tím zjevněji vystupují. Čím více musí upevniti se láska duše k Bohu, když ona ustavičně u přítomnosti Jeho dlí, a On tím více krásu a milostnost svou vyjevuje, čím věrněji duše s Ním obcuje! Rozjímání ranní a večerní nepostačuje, aby duši v ustavičném spojení s Bohem udrželo. I vařící se voda, praví svatý Jan Zlatoústý, vrací se brzo k své přirozené chladnosti, jakmile byla od ohně odstavena. Proto jest třeba, abychom horlivost po rozjímání pamatováním na přítomnost Boží a obnovováním učiněných předsevzetí a svatých žádostí oživovali. Když svatý Bernard v prvý čas života svého řeholního nepokoj a ochablost ducha pociťoval, tehdy mu, dle výpovědi jeho, dostačovalo, vzpomenouti si na některou svatě zesnulou, aneb třebas ještě žijící ale nepřítomnou bohabojnou osobu, aby pokoje a horlivosti ducha opět nabyl. Jak

mocnou ale musí býti myšlenka pro duši, Boha milující: Bůh jest při mně a žádá si lásky mé! To dosvědčuje svatý žalmista (76, 4), že vzpomínka na Boha útěchou a radostí ho naplňovala. Kdyby duše i sebe více zarmoucenou a bezútěšnou byla: miluje-li Boha a pamatuje-li na milovaného Pána, nemožno, aby smutnou a bez útěchy zůstala. Proto duše, Boha milující, zachovávají vždy pokoj a mír srdce, poněvadž se snaží, aby při všech událostech a při všem počínání a konání, vždy u přítomnosti Boží žily a jednaly, a se takto slunečnicím podobaly, jež jen k slunci se obracejí. „Kdo opravdu miluje," praví svatá Terezie, „myslí na milého vždy."

8. Budiž nyní povědíno, jak bychom měli činiti, abychom se u přítomnosti Božské, jež tak spásnou jest, žíti naučili. Pamatování na přítomnost Boží záleží z úkonů paměti a obraznosti naší, a za druhé z úkonů vůle naší. Máme si mysliti Boha nám přítomného, a při vzpomínce té s Ním se spojovati záslužnými úkony pokory, klanění se, lásky a pod., (o čemž později). Můžeme si Boha přítomného mysliti čtverým spůsobem.

Předně tak, že si Boha představujeme jakožto vtěleného Pána a Vykupitele, který při nás jest, nás vidí, ať kdekoliv jsme. Můžeme si Jej představiti v některém z tajemství Jeho svatého vtělení na př. jakožto dítko v jeslích

v Betlemě, neb na útěku do Egypta, neb jakožto jinocha v dílně v Nazaretu, nebo v Jeho utrpení jakožto nevinně odsouzeného, bičovaného, trním korunovaného, ukřižovaného. Svatá Terezie způsob tento, Boha přítomného si představovati, velmi chválí; připomenouti však sluší, že ač způsob ten dobrým jest, přece není ani nejlepším ani vždy tím nejvhodnějším. Především není to ani dle skutečnosti ani dle pravdy, že Ježíš Kristus jakožto člověk všude a ustavičně nám přítomen jest; toliko při svatém přijímání a pokud před nejsvětější Svátostí oltářní prodléváme, jest nám i jakožto člověk přítomen. Kromě toho podléhá způsob tento také klamům, aneb přivádí alespoň přílišným namáháním obraznosti hlavu k zmatení. Chceme-li ho však použiti, nechť děje se to s pokojem a prostotou, a bez namáhání, bychom při něm jasnou představu o postavě, obličeji a pod. Božského Spasitele svého vynutili. Dostačí, jest-li jen obecně na to pamatujeme, že Pán Ježíš vše vidí, co my konáme.

9. Druhý způsob, který jistějším jest, a více se odporoučí, protože na pravdě víry zcela spočívá, záleží v tom, že si očima víry Boha všudy přítomného myslíme, jak okolo nás jest, a všecko jednání naše vidí a pozoruje. Což na tom, jest-li ho očima tělesnýma nevidíme? Vzduchu také nevidíme; a přece

víme, že nás všude obklopuje, že uprostřed něho žijeme, a že bez něho ani dýchati ani žíti nemůžeme. Boha nevidíme; avšak svatá víra nás ujišťuje, že On nám vždy a všude jest přítomen. „Zdaliž nebe a země Já nenaplňuji?“ dí Hospodin (Jerem. 23, 24). Jako houba mořská ze všech stran jest vodou obklopena, proniknuta: tak my dle slov sv. Pavla v Bohu žijeme, v Bohu se pohybujeme a v Bohu bytí své máme. „Nebo v Něm živi jsme, a hýbáme se a trváme“ (Skut. apošt. 17, 28). A svatý Augustin tvrdí, že Bůh a Pán náš každý náš čin, každé slovo a každou myšlenku, tak velice pozoruje, jakoby všech jiných tvorů si nevšímaje, jen na nás hleděl; a protože vše, co činíme, mluvíme a myslíme, pozoruje, vše toto pro den soudu uschovává, kdy od nás účtů požadovati bude a dle zásluhy odplatí neb potrestá. Tento druhý způsob pamatování na přítomnost Boží nečiní duchu žádného namáhání; neboť k tomu postačí povzdech ze živé víry se slovy: „Můj Bože, pevně věřím, že mi přítomen jsi!“ Zároveň se s tímto dají spojiti i jiné povzdechy lásky, odevzdanosti do vůle Boží a dobrého úmyslu.

10. Třetí způsob, upomínku na přítomnost Boží v sobě chovati, záleží v tom, že Boha pozorujeme v Jeho tvorech, kteří od Něho svůj život i určení mají, aby nám sloužili. Bůh jest přítomen vodě, která nám

za nápoj a prostředek k čistění slouží; ohni, který nám teplo dává; slunci, které nám svítí; pokrmům, které nás živí; oděvu, který nás přikrývá; a vůbec všem věcem, které k našemu užitku stvořil. Pozorujeme-li květoucí zahradu, krásnou květinu: pomyslemež si, že toto jest jen slabým odleskem nekonečné krásy Stvořitelovy. Obcujeme-li s člověkem zbožným, osvíceným: považme, že Bůh to jest, který z plnosti své svatosti a moudrosti jemu toho udělil. Slyšíme-li libé zvuky, cítíme-li příjemnou vůni aneb sladkost: považme, že Bůh nás tím po radostech věčných v ráji roztoužiti chce.

11. Přivykejme tedy ve všech věcech přítomnost Boží poznávati, a vzbuzujme úkony lásky a díkůčinění, s tím přesvědčením, že Bůh od věčnosti na to pomýšlel, aby tak mnoho krásných tvorů stvořil, aby si lásku naši získal. Svatý Augustin praví: „Uč se ve stvoření Stvořitele milovati, aby tě stvoření neupoutalo, a ty pro ně Stvořitele jsi neztratil!“ Jak světec tento mluvil, tak také činil; tvorové povznášeli srdce jeho k Bohu, a on zvolal: „Nebe i země i veškeré stvoření vybízí mě, bych Tebe miloval!“ Taktéž činila svatá Terezie; spatřila-li krajinu, břeh mořský, potoky neb jiné krásy přírodní, bývalo jí to vždy napomenutím, že Bohu dosti neděkuje a Ho dosti nemiluje. Když svatá

Maria Magdalena de Pazzis květinu neb ovoce do ruky vzala, zahořelo srdce její láskou k Bohu; neboť rozvažovala, jak Bůh v lásce své od věčnosti toto stvořiti se ustanovil, aby jí důkaz své lásky podal. O svatém Františku z Assisi se vypravuje, že květům a květinám hůlkou svou mlčeti přikazoval, aby jemu nevděk jeho nevyčítaly. „Vy mě káráte," volal, „že Boha nemiluji, který vás z lásky ke mě tak krásnými stvořil, aby mě tím k lásce pohnul; a já Ho nemiluji! Však rozumím vám, přestaňte již, mlčte a nekárejte mne déle!"

12. Čtvrtý konečně a nejdokonalejší způsob pamatovati na Boha přítomného jest, když Ho v sobě samých pozorujeme. Bychom Boha nalezli, netřeba nám do nebe vystupovati; vejděmež jen sami do sebe, a tam v nitru svém Ho nalezneme. Kdo s Bohem při modlitbě jako z dálky rozmlouvá, ten mnoho roztržitým bývá. Svatá Terezie praví: „Nevěděla jsem, co pravá modlitba jest, až mi Bůh pravý způsob modlení ukázal; kdy koliv jsem se sama v nitru svém shromáždila, měla jsem z toho vždy veliký užitek." Bychom takového způsobu modlení docílili, musíme věděti, že Bůh v nás jiným, od ostatních tvorů rozdílným spůsobem přítomen jest. V nás přebývá, dle slov sv. Pavla, jako v chrámě a v domě svém: „Nevíte-li, že

chrám Boží jste, a že Duch Boží přebývá ve vás?“ (I. Kor. 3, 16.) Proto praví náš Spasitel, že do duše, která Jej miluje, s Otcem i Duchem svatým přijde, ne aby zase odešel, nýbrž aby vždy v ní zůstal a přebýval. „Miluje-li Mne kdo . . . . . Otec Můj bude jej milovati, a k němu přijdeme a příbytek u něho učiníme“ (Jan 14. 23).

13. Světští králové mají sice veliké paláce, přece však mají v nich zvláštní komnaty, v nichž nejvíce přebývají. Bůh jest všude; přítomností svou naplňuje nebe a země; ale zvláštním způsobem přebývá v dušich našich, a sice pro své zalíbení v nich přebývá, podobně jakoby přebýval v rozkošných zahradách, jak ústy svatého apoštola osvědčuje: „Přebývati budu v nich a procházeti se budu mezi nimi a budu jejich Bohem.“ (II. Kor. 6, 16.) Zde chce býti od nás milován a prošen; neboť přebývá v nás pln lásky a slitování, aby zde naše prosby vyslyšel, naši lásku přijímal, nás ochraňoval, osvěcoval, vodil, nám svých darů udílel, a vůbec všeho poskytoval, co k věčnému blahu našemu slouží. Snažme se tedy častým obnovováním víry v tuto pravdu sebe před nekonečnou velebností Boží, která v nás přebývati ráčí, pokořovati; přičiňujme se ale také, abychom úkony důvěry, obětování se a lásky k Jeho nekonečné dobrotě v sobě

vzbuzovali! Vzdávejme Mu tu dík za Jeho milosti, tu se ze slávy Jeho radujme, tu Ho prosme za osvícení v pochybnostech, a to vše s útěchou nevyhladitelnou, že v sobě nejvyšší Dobro máme, a bez bázně, že by nám Je nějaká moc stvořená vzíti mohla, aneb že by od nás samo odešlo, pokud my Ho sami dříve dobrovolně neopustíme.

14. Toto sebrání v srdci bylo onou malou celou, kterou si svatá Kateřina ze Sieny uvnitř vystavěla, kam se ustavičně vzdalovala, aby s Bohem v lásce rozmlouvala, a kam se před naléháním rodičů utíkala, kteří trpěti nechtěli, aby se při modlitbě v komůrce své uzavírala. A v této duchovní cele získala světice tato více, než prvé v komůrce, z které se tak často za den vzdalovati musela; neboť této nemusela více opouštěti, ale mohla v ní ustavičně s Bohem dlíti. O této přítomnosti Boží v srdcích našich praví svatá Terezie: „Jsem přesvědčena, že ony duše, které takto v tomto malém nebi, kde Stvořitel jejich přebývá, shromážditi se dovedou, jsou na cestě nejlepší, poněvadž v krátkém čase velkých pokroků učiní.“ Krátce: tímto cvičením se v přítomnosti Boží získali sobě světci poklad svých zásluh. Tak to činíval královský prorok: „Spatřoval jsem Hospodina před očima svýma vždycky“ (Žalm. 15, 8), Jej, který každý z mých skutků po-

zoruje. Blahoslavený Jindřich Suso oddal se tomuto cvičení s takovou bedlivostí, že vše, co konal, v přítomnosti Boží konal a takto skrze povzdechy něžné lásky ustavičně s Bohem ve spojení trval. Podobně získala si svatá Gertruda v cvičení tom takovou zručnost, že Božský Vykupitel svaté Mechtildě o ní pravil: „Tato duše, již miluji, kráčí vždy v přítomnosti mé, a jest vždy hotova, vůli mou plniti, a všecky své skutky ke cti mé konati.“ Taktéž činila svatá Terezie, že nikdy, při žádném zaměstnání milovaného Pána svého s očí nespouštěla.

15. Na otázku, jak často za den na přítomnost Boží pamatovati máme, odpovídám se svatým Bernardem: každý okamžik. Jako není okamžiku, praví světec, v kterém bychom dobrodiní od Boha nedostávali: tak nechť není okamžiku, v kterém bychom naň nemysleli a Jemu své vděčnosti na jevo nedávali. Věděl-li by někdo, že král vždy na něho a na jeho blaho pamatuje, nemožno by mu bylo, aby na krále toho zapomněl a ho upřímně nemiloval, třebas by jemu svou láskou v ničem posloužiti nemohl. Jest ale jisto, že Bůh na nás vždy pamatuje a bez přestání dobrodiní nám prokazuje, buď osvěcováním rozumu, buď vnitřním posilováním vůle, buď láskyplným se uhostěním u nás. Jaká to nevděčnost, na Boha po nějaký čas zapomínati!

Musíme se tedy o to přičiňovati, abychom na přítomnost Boží pamatovali ustavičně, aneb aspoň tak často, jak nám možno. To přikázal Pán Abrahamovi slovy: „Chodiž přede Mnou a budiž dokonalým“ (Gen. 17, 1). A právě tak starý Tobiáš synu svému: „Po všecky dny života svého v paměti měj Boha“ (Tob. 4, 6). Totéž dal svatý Dorotheus žáku svému Dositheovi v odpověď na otázku, co činiti, aby svatým se stal: „Měj na paměti přítomného Boha!“ Svatý Dorotheus také svému zbožnému učni svědectví vydává, jak věrně se dle této rady řídil, a že při každé práci, ano i v smrtelné nemoci Boha vždy před očima měl. Tak z Dosithea, vojína, nepravostem oddaného, stal se v pěti letech světec, který po smrti mezi poustevníky nejsvětějšími mzdu svou obdržel.

16. Veliký služebník Boží P. Josef Auchieta, který cvičením se v přítomnosti Boží k veliké dokonalosti dospěl, tvrdí, že nás nic od cvičení toho zdržeti nemůže, leč vlastní naše lenost a nedbalost. Prorok Micheaš proto napomíná: „Oznámím tobě, ó člověče! co jest dobré a čeho žádá Hospodin od tebe. Zajisté abys činil soud a miloval milosrdenství i pečlivě chodil s Bohem svým“ (Mich. 6, 8). A svatý Řehoř Nazianský chce, abychom při každém výdechu Boha pamětlivými byli; neboť tím dokonáme vše, což

nám konati jest. Rozjímání můžeme někdy opomenouti, praví jistý duchovní učitel, jako v nemoci, neb při důležitém bezodkladném zaměstnání; cvičení se ale v přítomnosti Boží máme bez zanedbávání a s vytrvalostí konati, a to skrze zbožné vzbuzování čistého úmyslu, odevzdanosti a p., o čemž brzo více pojednáno bude.

18. Přistoupíme nyní k rozjímání o výkonech vůle, s kterými se ona při cvičení se v přítomnosti Boží zúčastniti má. Předně budiž podotknuto, že jen svatí v nebi se vší silou ducha v nepřetržité přítomnosti Boží se nacházejí; na zemi jest to však mravně nemožno, bez přerušení v ustavičné přítomnosti Boží se udržeti. Jak dalece nám to však možno jest, máme se o to snažiti; ne však s úzkostlivým nepokojem nebo s nerozumným přepínáním ducha, nýbrž s prostotou a pokojem. Trojí jest spůsob, kterak pomocí vůle snadno v přítomnosti Boží cvičiti se můžeme. První spůsob záleží v tom, že srdce své často krátkými, ale ohnivými střelnými modlitbičkami aneb povzdechy lásky k Bohu přítomnému povznášíme; a to se může díti v každý čas a na každém místě; v chůzi, při práci, u stolu, při zotavení. Modlitby a povzdechy, jakéž konati máme, záležejí ale ve vzbuzování žádosti, touhy, odevzdanosti, obětování se, lásky, odříkání

se, díkůčinění, proseb, pokory, důvěry atd. Žádné zaměstnání kteréhokoli způsobu nemůže ti překážeti, aby jsi se časem k Bohu těmito slovy obrátiti nemohla: „Můj Bože, jen Tebe sobě žádám a ničeho jiného. Jen Tobě chci náležeti. Učiň se mnou a se vším, což mého jest, jak se Tobě líbí. Věnuji se Tobě zcela. Miluji Tebe více než sebe samu. Chci jen, co Ty chceš. Z lásky k Tobě odříkám se všeho. Děkuji Tobě za všecky milosti, kteréž jsi mi prokázal. Přispěj mi ku pomoci! Smiluj se nade mnou! Daruj mi svou svatou lásku! Pane, zasloužila jsem peklo! Raduji se z Tvé blaženosti! Ze srdce si přeji, aby Tebe všickni milovali! Nedopouštěj, abych se kdy od Tebe odloučila! V Tebe skládám všecku důvěru. Kdy budu moci na Tebe tváří v tvář patřiti a Tebe milovati? „Vše, co činím a trpím, nechť se děje pro Tebe! Tvá vůle děj se vždycky!“ Staří otcové přikládají velikou cenu těmto krátkým modlitbám, které nás lépe nežli modlitby dlouhé v přítomnosti Boží udržeti mohou. Svatý Jan Zlatoústý praví: „Kdo častými střelnými modlitbičkami horlivost svou podněcuje, zdržuje od sebe pokušitele a uzavírá mu dvéře srdce svého.“

18. Jsou jisté hodiny, kdy se zvláštní pozorností víru v přítomnost Boží vzbuzovati máme.

a) Ráno při procitnutí slovy: Ó Bože, věřím v Tvou přítomnost zde i na všech místech, kde za dne prodlévati budu. Buď mi všude ochranou a nedopouštěj, abych před očima Tvýma hřešila.

b) Při počátku jak vnitřní, tak ústní modlitby. Kdo modlitbu svou roztržitě koná, dokazuje, tvrdí kardinál Karacciolo, že zanedbal víru v přítomnost Boží mocně vzbuditi.

c) Při každém pokušení k netrpělivosti neb k nečistotě; ku př.: při prudké bolesti, neb při těžké urážce, neb když se nám nějaká pohoršlivá věc před oči postaví. Tu hleď si pomoci rychlým vzpomenutím na Boha, kterýž tě vidí; to ti dodá síly. Rci s Davidem: „Oči mé vždycky k Hospodinu; neb On vytrhne z osidla nohy mé“ (Žalm 24, 15). Bude-li tobě s obtíží, některý skutek ctnostný vykonati, rci se statečnou Juditou, která když meč obnažila a vlasů spícího Holoferna se uchopila, pravila: „Posilň mne, Pane Bože, v tuto hodinu!“ (13, 9.) Potom jemu zmužile hlavu utala.

19. Druhý způsob, skrze úkony vůle své v přítomnosti Boží se uchovati, záleží v tom, že při zaměstnáních, jež nás roztržitými činí, vždy opět dobrý úmysl obnovujeme, že vše z lásky k Bohu vykonáme. Počínáš-li nějaké zaměstnání, neb práci ruční, neb jdeš-li ke stolu, k zotavení, neb na od-

počinutí, rci vždy: „Ne své zalíbení, ale Tvou vůli vyhledávám, ó Pane!“ Také při práci obnov často dobré mínění: „Můj Bože, vše ku Tvé cti!“ Tak se snadno v přítomnosti Boží udržíš, aniž by ti duch umdlel; nebo již žádost zalíbení Božího jest milostnou upomínkou na přítomnost Jeho. Jest také dobře, některé hodiny nebo znamení, které by nám přítomnost Boží připomínaly, si vytknouti; jako bití hodin, pohled na kříž, přicházení a odcházení z cely. Mnozí si ještě i jiná znamení k tomu účelu dělávají.

20. Třetí spůsob konečně záleží v tom, že když jsme se namáhavou prací velice roztržitými neb utrmácenými stali, dovolení svých vrchních si vyžádáme, abychom na nějaký čas do kůru neb do cely své odejíti směli, abychom se opět v Bohu sebrali. Jest-li dovoleno, při modlení skrze práci aneb při vysílení skrze posty tělesného občerstvení pro posilnění si vyprošovati: tím spíše dovoleno posilnění duchovní, když jsme duchovně ochábli, neb po dlouhém postě, t. j. po nedostatku modlitby a sebrání v Bohu v lásce ochladli. Opakuji, co jsem již z P. Alvareza uvedl, že duše bez modlitby jest jako ryba bez vody, ve stavu sobě nepřirozeném; proto třeba, aby se po dlouhém zaměstnání, kteréž jí roztržitou činí, o samotě skrze sebrání mysli, skrze povzdechy lásky a skrze

prosby opět zotavila. Život svatých v nebi záleží v patření na Boha a v lásce k Němu; z toho uzavírám, že i blaženost duše na zemi záleží v patření na Boha a milování Ho. Ovšem že nám nelze viděti Boha nezakrytého tváří v tvář, jako v nebi; můžeme však Naň patřiti u víře v přítomnost Jeho. Tím docílí duše nejhlubší uctivosti, důvěry a lásky k Bohu, svému nejvyššímu Dobru. Kdo takto činí, začíná již v slzavém údolí život svatých, kteří „vždycky hledí na tvář Otce“ (Mat. 18, 10), a proto od lásky k Němu upustiti nemohou. Kdo takto činí, pohrdá vším pozemským, an poznává, jak to vše jest nepatrné, ano zcela bezcenné před Bohem; a tak se tedy již zde stává majetníkem nejvyššího Dobra, jež všecky radosti světa neskonale převyšuje.

Modlitba.

Můj Ježíši, úcty nejhodnější! Ty jsi neváhal, všecku svou krev za mne vyceditи; a já bych měla váhati, všecku svou lásku Tobě věnovati? Nikoli, nejmilejší Spasiteli, věnuji se Tobě zcela; přijmi mne a učiň se mnou, jak se Tobě líbí. Ty mi dáváš touhu po své čisté lásce; ukaž mi také, co činiti mám; neb jsem ke všemu ochotna. Učiň, aby mé srdce, kteréž se tak bídně o Tvou lásku oloupilo, ničeho jiného více nemilovalo,

ani nežádalo, než Tebe jedině. Učiň, abych jen to chtěla, co Ty chceš. Běda mně; dlouho samoláska moje vůle Tvé nenáviděla a na Tebe zapomínala! Propůjč, abych od této hodiny všeho ano i samé sebe se odřekla, a jen Tobě v lásce sloužila! Ó nejvyšší Dobro, jež vší lásky hodno jsi, z celého srdce lituji mrzkého nevděku svého! Odpusť, ó Pane! přitáhni mne k sobě a nedopusť, abych Tebe jen málo, a ne samotného milovala! Toto vše doufám od dobroty Tvé a od zásluh Tvých, ó Ježíši! Veškeru důvěru svou skládám v Tvou přímluvu, ó Královno má, Orodovnice a Matko má Maria! Pro milosrdenství své odporuč mě Synu svému, kterýž Tě vždy slyší a vše k prosbám tvým učiní. Amen.

Hlava sedmnáctá.

O duchovním čtení.

1. Čtení knih zbožného obsahu jest pro duchovní život právě tak potřebno, jako modlitba; nebo ono nás přivádí, jak sv. Bernard tvrdí, k modlitbě a zároveň k cvičení se ve ctnostech. Čtení a modlitba jsou dle učení jeho zbraně, kterými máme nad ďáblem zvítěziti a nebe si zasloužiti. Nemáme duchovního vůdce vždy u sebe, který by nám při všem jednání našem ihned rady a v pochybnostech vysvětlení uděliti mohl; duchovní čtení ale jest nám za to náhradou, poučujíc nás a ukazujíc nám cestu, jak bychom přeludům ďábla a samolásky ujíti, a vůli Boží poznati mohli. Nenalezneme proto, tvrdí svatý Athanasius, žádného horlivého služebníka Božího, kterýž by duchovnímu čtení oddán nebyl. Proto také všickni zakladatelé řeholí toto svaté cvičení svým žákům odporoučeli. Svatý Benedikt na příklad přikázal, aby všichni jeho mniši každodenní čtení konali, a dva z bratří aby dohlíželi, zda-li všickni

nařízení to zachovávají, a aby nedbalé kárali. I sám svatý apoštol přikázal Timotheovi: „Buď pilen čítání“ (I. Tim. 4, 13). Jakkoli svatý Timotheus biskupskou péčí pastýřskou velice zaměstnán byl, přece na něm svatý Pavel chtěl, aby ne jako mimochodem a jen krátce, ale se vší pozorností čtením svatých knih se zanášel.

2. Jak záhubným jest čtení kněh špatných, tak užitečným jest čtení knih dobrých. Čtění knih dobrých stalo se mnohým hříšníkům podmětem k jejich obrácení, kdežto čtení špatných spisů bývá zkázou mládeže. Prvním původcem zbožných spisů jest Duch svatý; špatná díla ale pocházejí od ducha temnosti, kterýž užívá jistých lidí pro zběhlost jejich v písemnictví k tomu, aby pod záminkou, že se mají dobrý sloh, neb obecně užitečné vědomosti rozšiřovati, neb že se má zábava pěstovati, jed rozšiřoval. Já proto tvrdím, že nic tak snadno člověka, jmenovitě řeholníka nezkazí, jako čtení špatných knih. Špatnými knihami vyrozumívám nejen ty, kteréž jsou obsahu bludařského a nemravného, a od svaté Stolice zapovězené: nýbrž i všecky jiné, jež o světské lásce jednají. Jakého ducha bude míti klášternice, kteráž čítá romány, frašky aneb světské básně? Jaká bude sebranost mysli její při modlitbě a při svatém přijímání? Zasluhuje-li jmena

nevěsty Kristovy, nejsouc ani řádnou nevěstou světskou, poněvadž i světské osoby, které knihy takové čítají, ztěžka zbožnými lidmi světskými bývají?

3. Čtenářky takové snad namítnou: Co škodí romány a světské básně, když v nich nectných řečí není? Tážeš se, co škodí? Ony rozněcují smyslnost, budí vášně a náruživosti, kteréž brzo sílu vůle opanují a tak oslabí, že jakmile se příležitost naskytne, ďábel takovou duši s probuzenými v ní smyslnými náklonnostmi nalezá ku pádu již připravenou. Jistý osvícený spisovatel praví, že nejhlavnější příčinou vždy více vzrůstající nevěry jest všeobecné rozšiřování špatných knih, kteréž k nemravnosti cestu klestí. Jed těchto knih otravuje zvolna celou duši; nejprvé rozum zatemňuje, pak kazí srdce a konečně ubijí duši. Chce-li ďábel pannu zkaziti, nemá k tomu vydatnějšího a jistějšího prostředku, nad čtení otravujících knih. A jakou zpoustu způsobí tento jed teprv v obci řeholní! Jediná kniha špatná dostačí ku zkáze její! Máš-li, nevěsto Páně, takovou v rukou, odevzdej ji bez meškání plamenům by ji pohltily. Vrchní musí každou špatnou knihu v klášteře zničiti, nechce-li na se těžké odpovídání uvaliti.

4. Dále podotknuto budiž, že mnohé knihy nejsou sice právě obsahu špatného nebo

nebezpečného, ale že přece duchovnímu životu nepomáhají; jsou řeholníkům taktéž škodlivé, poněvadž při čtení jich řeholníci čas ztrácejí, který by měli spíše ku spáse duše své obrátiti. Svatý Jeroným oznamuje své učennici Eustochium, aby jí zbytečného čtení uvaroval, následující příběh, jehož ve své samotě v Betlemě zažil. On čítal rád díla Ciceronova, choval ale jakousi nechuť k Písmu svatému, jehož sloh se mu příliš prostým býti zdál. I stalo se, že těžce onemocněl a u vidění před soudnou stolici Ježíše Krista předveden byl. Tázán, jakého stavu by byl, odpověděl: Jsem křesťan. „Lžeš!“ odvětil Soudce, „ty že jsi křesťanem? Ciceronianem jsi, ale žádným křesťanem!“ Na to jej dal zbičovati. Svatý slíbil polepšení; přišed pak k sobě, spatřil na ramenou svých stopy bičování, jehož se mu u vidění bylo dostalo. Odložil spisy Ciceronovy a oddal se čtení a vykládání Písma svatého. V té neb oné knize takové nachází se snad někdy i dobrá myšlenka; ale, učí svatý Jeroným, zrnek pšeničných na hnojišti vyhledávati netřeba. Bez užitku ano i nebezpečnými jsou pro řeholnice také knihy mravovědné, poněvadž čtením jich do úzkostlivosti upadají a s věcmi, kterých lépe neznati, se seznamují. Také knihy mystické jsou nebezpečné těm, kdož nakloněni jsouce k přepjatosti, velmi snadno

po věcech nadobyčejných touží, obyčejný spůsob modlitby a rozjímání, vzbuzování svatých žádostí a proseb opouštějí, a jak se domýšlejí, vyššímu s Bohem sjednocování se oddávají, kdežto na konec ani modliti se nedovedou! Nikdo se nemá odvažovati, aby si věcí nadobyčejných, jako na př. nějakého vyššího s Bohem spojení osvojoval, leč ten, kdo k tomu spůsobem nad všechnu pochybnost jistým od Boha povolán jest. Svatá Terezie zjevila se jedné vrchní a poručila jí, aby sestrám čtení jejich mystických spisů zakázala, poněvadž ona svatou se nestala skrze vidění a zjevení, nýbrž skrze cvičení se ve zbožnosti.

5. Však přejdeme k svému vlastnímu předmětu. Předně, jak mnoho požehnání přináší čtení knih zbožných! Jako čtení špatných knih duši světskými zásadami a převrácenými náhledy naplňuje: tak zbožné knihy svatá myšlení a dobré žádosti do duše vštěpují. Jak by jen mohla sebranost ducha zachovati řeholnice, která větší díl dne tráví při všetečném čtení světských knih, kteréž hlavu její tisícerými myšlenkami pletou a v srdci roj pozemských náklonností vzbuzují? Jak by mohla v přítomnosti Boží kráčeti a dobré žádosti vzbuzovati? Mlýn semele zasypaná zrnka; jsou-li tato špatná, kterak se z nich mouka dobrá stane? Jde-li řeholnice,

která příhodný čas zábavnému čtení věnovala, k modlení a ku svatému přijímání, stává se při tom jen roztržitou; na místě, aby sebranou mysl a pocity lásky a důvěry vzbuzovala; místo aby na Boha myslila, pamatuje na ta bláznovství, o kterých čtla. Duše ale, která jest plnou dojmů a obrazů bohabojnosti, jíž zásady duchovních učitelů a příklady svatých před očima tanou, bývá při modlitbě i kromě ni dobrými myšlenkami provázena a ke spojení s Bohem povznášena. Svatý Bernard vykládaje slova svatého Matouše (7, 7): „hledejte a naleznete," vztahuje je k našemu předmětu, a praví: „hledejte v duchovním čtení svůj pokrm, a okoušejte a požívejte ho v rozjímání."

6. Za druhé dociluje duše, která skrze duchovní čtení myšlenkami svatými se naplňuje, větší zručnosti, aby vnitřním pokušením odolala. Svatý Jeroným napomíná učennici svou Salvinu: „Nezanedbej duchovního čtení nikdy! Ono jest štítem, od něhož šípy špatných nápadů se odrážejí."

Za třetí poznáváme skrze duchovní čtení skvrny na duši své a ono nám jich také odstraniti pomáhá. Tak píše svatý Jeroným Demitrii: „Na místě zrcadla nechť ti slouží čtení!" Ono ti ukáže podobu tvé duše. „Ty uvidíš," praví také svatý Řehoř, „co

ohyzdného a co krásného na tvé duši, a zda-li v ctnosti prospíváš.“

Za čtvrté stáváme se čtením duchovních knih mnohých osvícení a vnuknutí Božských účastnými. Svatý Jeroným praví: „Když se modlíme, mluvíme s Bohem; když ale čteme, mluví Bůh s námi.“ Podobně svatý Ambrož: „Mluvíme s Bohem, když se modlíme; a slyšíme Jej, když čteme.“ Jak prvé řečeno, nemůžeme duchovního vůdce vždy při sobě míti, aniž přednáškám z úst duchovního vždy naslouchati, aby nás k bohabojnému žití naváděly; zbožné knihy ale jsou nám za to náhradou. Svatý Augustin nazývá dobré knihy milostnými psaními od Boha, kterými nás před nebezpečím varuje, cestu ku spáse nám ukazuje, k trpělivosti v utrpení nás povzbuzuje, osvěcuje a ku své lásce pobádá. Proto kdo spasení své chce si pojistiti a lásky Boží dosíci, musí se mnoho s těmito psaními s nebes obírati.

7. Jak mnoho svatých následkem čtení duchovní knihy svět opustili a Bohu se věnovali! Svatý Augustin, jak známo, byl v náruživostech a nepravostech zapleten; ale listy svatého Pavla osvícen, zanechal temnosti a počal žíti život svatých. Podobně i svatý Ignác, když jakožto vojín nemocen na lůžku ležel a dlouhou chvíli trápen po nějaké knize sáhl, a ta životy svatých obsahovala: čtením

jí přiveden byl k životu svatému, a stal se zakladatelem řádu, o Církev velezasloužilého tovaryšstva Ježíšova. Taktéž se stalo svatému Janu Kolombini, kterýž bez úmyslu, ano proti vůli své zbožnou knihu do ruky dostal. Opustil svět, stal se svatým a zakladatelem řádu. Svatý Augustin vypravuje dále o dvou dvořenínech císaře Theodosia, kteří při návštěvě jistého kláštera poustevníků nalezli životopis svatého Antonína; když z něho jeden četl, tak pohnut byl, že si umínil svět opustiti. Přemluvil také svého soudruha, tak že oba v klášteře zůstali, aby Bohu sloužili. V letopisech bosých karmelitánek se vypravuje o jisté paní, která se právě do plesu chystala, když z nenadání s něho sešlo. Plná nevole a aby si chvíli ukrátila, vzala do ruky nejblíže ležící knihu, kteráž na štěstí byla knihou duchovní. Naučila se z ní světem opovrhovati, a stala se karmelitkou. To samé přihodilo se vévodkyni Montalto v Sicilii, kteráž jednou náhodou spisy svaté Terezie čtla, a tak velice jimi pohnuta byla, že svého manžela za dovolení prosila, aby se směla bosou karmelitkou státi; což se i také stalo.

8. Duchovní čtení nebylo svatým snad jenom začátkem jich obrácení, nýbrž oni čítali vytrvale po celý svůj život, aby se v dokonalosti udrželi a v ní vždy dále pokračovali. Slovutný svatý Dominik objímal své du-

chovní knihy, tiskl je něžně k srdci a volal: „Tyto dávají mi mléka.“ Jak jinak byli by vytrvali svatí poustevníci tak dlouhá léta v pustinách, všeho styku s lidmi vzdáleni, ne-li v modlitbě a při čtení duchovních knih? Veliký služebník Boží, Tomáš Kempenský, neznal žádné větší útěchy nad tu, než když mohl seděti v koutku své cely s knihou, kteráž o Bohu jednala. A ctihodný Vincenc Karafa se vyjádřil, jak již povědíno bylo, že by si na světě žádného lepšího postavení přáti nemohl, než aby mohl ztráviti život svůj v jeskyni o kousku chleba a s duchovní knihou. Svatý Filip Nerejský užíval každé prázdné hodiny ku čtení duchovních knih; zvláště rád čítával životy svatých.

9. Tážeš-li se mne, která kniha pro tebe, jakožto řeholnici, nejlépe se hodí, odpovídám: čítej ony knihy, z kterých nejvíce zbožnosti a povzbuzení ku spojení s Bohem čerpati můžeš. Velmi dobře hodí se k tomu spisy svatého Františka Saleského, svaté Teresie, Ludvíka z Granady, P. Rodrigueza, St. Jureho, Eusebia, Nieremberga, Pinamonti-ho, zvláště také rady pro řeholníky od Otců u sv. Maura a navedení k duchovnímu života od P. Skarameli-ho, kniha velmi učená a nábožná. Všeobecně ti radím, nevol spisů těžko srozumitelných, nýbrž takové, které tebe k dobrému povzbuzují a tobě pochopitelnými jsou a měj zvláště na

zřeteli ony věty, které právě tobě zvláště užitečnými býti mohou. Obírej se také mnoho čtením životů svatých, a to hlavně svatých řeholníků, jako: svaté Terezie, svaté Marie Magdaleny de Pazzis, svaté Kateřiny ze Sieny, svaté Johany ze Šantalu, ctihodné Františky Farnese, ctihodné sestry Serafiny z Kapri, svatého Petra z Alkantary, svatého Jana z Kříže, svatého Františka Borgiaše, svatého Aloise z Gonzagy a podobných. Čítej také často dějiny svatých mučenníků, zvláště těch mnohých pannen, které svůj život za Krista Ježíše obětovaly. Můžeš k tomu užíti legendy P. Croiseta, kteráž oddělená od díla jeho „Zbožná cvičení“, o sobě ve třech svazcích vyšla. Ó jak velikého užitku přinášejí nám životy svatých! V poučných spisech čteme pravidla a předpisy duchovního života o ctnostech; v životech svatých ale spatřujeme skutky a působení tak mnohých mužů a žen, kteříž byli z téhož těla a z téže krve, jako my. A kdyby tato předobrazení i jiného zisku nám neposkytovala, aspoň hrdost naši pokořují a studem nás naplňují. Když pozorujeme ty velké činy svatých, zdaž nemusíme se zastyděti, že jsme posud tak málo pro Boha učinili, a že to, co jsme učinili, tak nepatrné jest?

10. Svatý Augustin vyznává: „Rozvažuji-li, ó Pane, skutky služebníků Tvých,

zapalují ony v srdci mém oheň, kterýž vlažnost mou tráví a k lásce Tvé mne rozplameňuje.“ A svatý Bonaventura píše o svatém Františku z Assisi: „Památka svatých byla mu jako žhavými kameny, kteréž oheň lásky Boží v něm zapalovaly.“ Sv. Řehoř vypravuje, že žil v Římě jistý chuďas, jmenem Seraulus, kterýž nemocen byl a od almužny žil; z almužny ale daroval jeden díl chudým, a jeden díl věnoval na duchovní knihy. Že sám čísti neuměl, dával si předčítati od lidí, kteří v domku jeho noclehovali. Tímto čtením nabyl Seraulus veliké trpělivosti v utrpení svém a podivuhodné známosti Božských věcí. Když se smrti blížil, prosil přátele své, aby mu ještě předčítali; než pak ducha vypustil, přerušil čtení slovy: „mlčte, mlčte! což neslyšíte zpěv nebeských kůrů?“ Na to tiše skonal. Komůrka žebrákova naplnila se líbeznou vůní, na důkaz, jak vzácnými ctnostmi a zásluhami obohacen, chuďas tento ze světa odešel.

11. Aby nám duchovní čtení hojného ovoce přineslo, musíme prvé, než čísti začínáme, Boha za dar osvícení prositi, bychom tomu, co čísti chceme, dobře porozuměli. Jak již svrchu bylo praveno, jest to Bůh, který v duchovním čtení s námi rozmlouvati ráčí; a proto se máme při otevření knihy modliti: „Mluv, Hospodine, neboť slyší služebník Tvůj“

(I. Král. 3, 9). Dále nemáme čísti proto, abychom si vědomostí nashromáždili, aneb zvědavosti ukojili, nýbrž proto, abychom v lásce Boží pokročili. Čteme-li pro pouhé poučení, není to čtením duchovním, ale v ten čas bezužitečným zaměstnáním duše. Ještě horším jest čtení z pouhé zvědavosti, jako mnozí knihy pohlcují, jen aby s nimi brzo hotovi byli a zvědavosti své ukojili. Jaký užitek má z toho pojíti? Čas takto ztrávený jest ztracený. „Mnozí čtou“, praví sv. Řehoř, „zůstávají ale lačnými“, t. j. čtou bez užitku. Káral proto lékaře Theodora, který Písmo svaté příliš zběžně čítal a proto bez užitku čítal.

12. Abychom z duchovního čtení užitek měli, musíme čísti pomalu a s rozjímáním. „Živ duši svou svatým čtením“, praví svatý Augustin. Aby se ale pokrm živným stal, musí býti dobře rozžvýkán a nesmí býti hltavě požíván; taktéž má se i s duchovním čtením díti. Proto musíme dále o to dbáti, má-li čtení hojného užitku vydati, abychom přečtená naučení dobře rozvažovali a na svůj spůsob smýšlení a jednání obraceli. Učiní-li přečtené věci na nás hlubší dojem, tu chce svatý Efrém, abychom jich opětně uvažovali. Cítíme-li dále, že některá zásada duchovního života nebo líčení některého skutku ctnostného zvláště nás osvěcuje, neb srdcem nám

hýbá: dobře jest v čtení maličko ustati a k Bohu se obrátiti vzbuzením jistého předsevzetí, dobré žádosti, neb srdečnou prosbou. Svatý Bernard praví: „Modlitba má čtení přerušovati.“ Čiňme tedy mezi čtením přestávky a trvejme při nich na modlitbě, dokud vnitřní pohnutí trvá. Tak to činí včely, kteréž od květu ku květu nepřelétají dříve, až když všechen med z květu jednoho vyssály. Nezáleží na tom, jest-li při takových modlitbách a povzdechách i větší část času, ku čtení určeného, uplyne; neboť takto ztrávíme čas k největšímu svému prospěchu. Jediná řádka přináší mnohdy většího užitku, nežli celý list. Při ukončení čtení připomeň si ona místa, kterými jsi nejvíce pohnuta byla; vezmi je v duchu s sebou, jako si s sebou bráváme květinu ze zahrady.

Modlitba.

Můj Bože! děkuji Ti za Tvou přerozmanitou pomoc a za osvícení, kterými mne posvěcuješ a k Sobě vždy pevněji poutáš. Kdy to bude, abych prosta vší jiné náklonnosti jen Tvému Srdci náležela, které mne tak velice miluje! Vše doufám od Tvého nekonečného milosrdenství. Nemohu déle, můj Ježíši, Tvé lásce nevděčnou býti! „Nové srdce, ó Bože, stvoř ve mně“, kteréž by jen Tobě líbiti se chtělo. Ty ve mně tuto žádost vzbu-

zuješ, a já smím na milost Tvou spolehati. Věřím pevně v Tebe, ó Bože! a jsem hotova, za víru v Tebe tisíckrát umříti. Doufám v Tebe pro zásluhy Ježíše Krista, bez kterých bych ztracena byla. Miluji Tě, ó nejvyšší Dobro! a z lásky k Tobě odříkám se všeho a přijímám každou muku a každé trápení z rukou Tvých. Urazila jsem Tě, ale více než všecko jiné zlo, které bych zasloužila, bolí mne hříchy mé, poněvadž jsem jimi Tebe urazila. Toužím jen po Tvé milosti a Tvé lásce. Přijď mi ku pomoci, Bože můj, a smiluj se nade mnou! Panno nejsvětější, přispěj mi svou mocnou přímluvou, kteráž u Boha všecko zmůže. Ó Matko! poruč mne Synu svému, neopouštěj mne. Amen.

Hlava osmnáctá.

O častějším přijímání svátosti pokání a nejsvětější Svátosti oltářní.

I. O zpovědi.

1. Nebudu zde pojednávati o zpovědi těch, kdož v hříších smrtelných žijí; — ač nepomlčím o nejbližších příležitostech a svatokrádežných zpovědích; — nýbrž mluviti budu o zpovědi duší bohabojných, které po dokonalosti touží a proto od skvrn všedních hříchů vždy víc a více očisťovati se snaží. Cesarius vypravuje, že jeden zbožný kněz přikázal ve jménu Božím ďáblovi, aby vyznal, co mu nejvíce škodí; načež ďábel odpověděl: častější zpověď. Svaté Brigitě ale pravil Ježíš Kristus: „Kdo chce život duše zachovati, snaž se častějším upřímným vyznáním chyb a zanedbání, kterých jsi se ve službě mé dopustil, ve svaté zpovědi se očistiti!“ Kasian píše že duše, která po dokonalosti touží, musí o velikou čistotu svědomí dbáti, protože tato čistota vede k do-

konalé lásce Boží, která jen v čistých srdcích přebývati může. Dle čistoty srdce řídí se míra lásky. Čistota srdce při nynějším stavu lidí nezáleží ale v tom, abychom všelikého hříchu úplně prostými byli; nebo na zemi kromě Božského Spasitele našeho a Jeho svaté Matky ještě nikdy duše nežila, aniž žíti bude, která by zcela bez hříchu byla. „V mnohých věcech hřešíme všichni“ (Jak. 3, 2). Ona záleží spíše ve dvou věcech:

a) V pečlivém bdění nad srdcem, aby do něho žádný dobrovolný, a byť třebas jen všední hřích přístupu neměl, a

b) v snaze, aby duše co možná nejrychleji od všeliké viny očištěna byla.

2. Tento dvojí spasitelný účinek vychází z častější zpovědi. Přede vším očisťuje se duše zpovědí od skvrn hříchu. Svatý Jan Klimak podává zprávu o jistém mládenci, který chtěje svůj hříšný život ve světě opustiti, o přijetí do kláštera žádal. Opat, chtěje jej zkoušeti, uložil mu za podmínku přijetí, aby se veřejně ze svých hříchů vyznal. Mládenec jsa pevně odhodlán Bohu se věnovati, byl k tomu ochoten, a vyznal přede všemi mnichy hříchy své. Když to činil, spatřil jeden svatý mnich, jak se objevil ctihodný starec, a na závitku, který v rukou měl, každý hřích, z kterého se mládenec veřejně vyznal, smazal, tak že na konec vyznání též

i všecky viny jeho se závitku smazány byly. Co se zde viditelně dálo, to se děje neviditelně při každé zpovědi, kterou po náležité přípravě konáme.

3. Kromě toho, že hříchy dobrou zpovědí smazány bývají, obdrží duše také posilu, aby opět neklesla, jak o tom andělský učitel svědčí. Svatý Bernard uvádí v životě svatého Malachiaše příklad o jedné ženě, která se svou netrpělivostí a prchlivostí všem nesnesitelnou stala, a kterou svatý Malachiaš k tomu přiměl, aby se z těchto hříchů, z nichž se nikdy nezpovídávala, jednou upřímně vyznala. Žena uposlechla a pokročila v trpělivosti a tichosti konečně tak daleko, že potom ku všem obtížím a týráním jako bezcitnou byla. Proto se také světci, aby čistotu svědomí zachovali, denně zpovídávali, jako sv. Kateřina ze Sieny, Brigita, Koleta, Karel Boromejský, Ignác z Loyoly, a mnozí jiní; ano svatý František Borgiáš zpovídával se dvakrát denně. Neodvažují-li se synové tohoto světa před osobami, jichž lásku neb přízeň vyhledávají, se skvrnou v obličeji se objeviti: což divno, že duše Boha milující, po čistotě srdce co nejhorlivěji toužící, aby před tváří Boží zalíbení nalezly? Ostatně nechci řeholnicím, které častěji přijímají, ukládati, aby se pokaždé napřed zpovídaly; dobře však jest, aby se týdně dvakrát, neb

aspoň jednou zpovídaly, a pak kdykoli by se vědomě provinily.

4. Předpokládám jakožto známé, že se k dobré zpovědi tři věci vyžadují: zpytování svědomí, lítost a předsevzetí. Co se nejprvé zpytování svědomí týká, tu netřeba, aby si klášternice, která častěji svátosti přijímá, vyhledáváním nejmenších okolností svých všedních hříchů hlavu lámala; prospěšnější jest, když příčiny a kořeny svých náklonností a své vlažnosti vyhledává. Pravím toto zvláště těm klášternicím, které jsouce plny toho, co v hovorně slyšely, ve zpovědi vždy tytéž navyklé chyby bez vážnosti, bez lítosti a bez pomýšlení na polepšení odříkávají. Ostatně upřímně zbožné duše, které se často zpovídávají a dobrovolných všedních hříchů pečlivě se chrání, nepotřebují dlouhého času ku zpytování svědomí; vždyť o těžkých hříších se skoumati jim netřeba; a kdyby i do hříchu smrtelného byly upadly, byl by jim bez dlouhého přemýšlení sám sebou jasným a zjevným. Taktéž jsou jim velice známými dobrovolně zpáchané hříchy všední, poněvadž jim výčitky svědomí působí; a konečně ani povinny nejsou, aby se zpovídaly z každé malé chyby bez výminky, kterou by ještě ve svědomí nalézti mohly; a následovně nejsou také zavázány k takovému přísnému zpytování a ještě méně

k tomu, aby přemýšlely o počtu, okolnostech, příčinách a spůsobu těchto menších pochybení. Dostačuje, když se zpovídají z těch, které je nejvíce tlačí a které jim zvláště na závadu jsou, že v dokonalosti málo prospívají; z ostatních mohou se jen všeobecně vyznávati. Kdyby se k zpovídání a k dosažení rozhřešení jisté chyby nenašly, tu třeba vyznati se z některého hříchu z předešlé zpovědi, který k lítosti zvláště pobádá; na př.: „Zvláště se vyznávám ze všech svých dřívějších břichů proti lásce, čistotě srdce a poslušnosti.“ Velmi potěšitelné jest, co o tomto předmětu připomíná svatý František Saleský: „Nepodávej se úzkosti, nemůžeš-li si na všechny, i ty nejmenší chyby své více vzpomenouti, abysi se z nich vyzpovídala; nebo jako často klopýtáš, aniž bysi si toho všímala: tak také opět často povstáváš, aniž bysi toho pozorovala.“ Světec tento má na mysli ony záslužné úkony Božských ctností, které mají duše, opravdu zbožné ve zvyku.

5. Druhý požadavek k dobré zpovědi jest vnitřní bol neb **lítost**, bez kteréž odpuštění hříchů a trestů dosíci nelze. Není lepším dlouhé zpovídání, ale **lítostné** zpovídání. Známkou dobré zpovědi nejsou mnohá slova zpovídajícího se, praví svatý Řehoř, nýbrž vyjevení hluboké lítosti. Ostatně nemají se klášternice, které se často zpovídají

a opravdovou ošklivost i všedních hříchů mají, do žádných pochybností pouštěti, zda-li pravou lítost mají, čili nic. Mnohé se strachují, protože žádné citelné bolesti v sobě nepozorují, kdežto si přejí, aby kolikrátkoli se zpovídají, až k slzám pohnuty byly; že však přes všechno své namahání docíliti toho nemohou, trvají pro své zpovědi v stálém nepokoji. Mají však věděti, že pravá lítost nezáleží v citech neb pocitech, nýbrž že jest dílem vůle naší. Veškerá zásluha jedné každé ctnosti zakládá se na vůli; proto také píše Gerson, že nemá větší zásluhy ten, kdo věří, ale ten, kdo věřiti chce. A o lítosti zvlášť učí svatý Tomáš: „Při lítosti jest dvojí bol: první jest ve vůli a ten jest podstatou lítosti, kteráž není nic jiného než ošklivost hříchu spáchaného; druhý bol jest v citu a povstává z prvého.“ Ošklivost nebo-li nenávist hříchů zpáchaných jest tedy vlastní a ku zpovědi potřebnou bolestí duše, kteráž ale nemá pramene svého v citu, nýbrž ve vůli; bol smyslný pak se prýští z úkonu vůle. Abychom smyslný bol v sobě cítili, není v moci naší, protože nižší část duše není vyšší části vždycky poslušna a poddána. Zpověď jest tedy vždy náležitá a dobrá, když jen vůle zpáchaného hříchu více než všeho ostatního zlého nenávidí a si ošklivi.

6. Nechtěj tedy citelný bol násilím vy-

nucovati. Věz, že z vnitřních úkonů nejlepšími jsou ony, které méně s násilím, jako spíše s pokojem a klidností vzbuzujeme, an Duch svatý vše mírně pořádá: „Řídí všecko líbezně“ (Moudr. 8, 1). A svatý kajicník Ezechiáš praví: „Aj v pokoji hořkost má nejhořčejší“ (Is. 38, 17), t. j. trpím velikou hořkost, ale v pokoji. Chceš-li rozhřešení dosíci, učiň takto: V přípravě ku zpovědi pros nejdříve Ježíše Krista a bolestnou Matku za pravou bolest nad svými hříchy, pak zpytuj krátce své svědomí a potom vzbuď lítost slovy: „Můj Bože, miluji Tebe nade všecko; pro krev Ježíšovu doufám odpuštění všech hříchů svých, kterých z celého srdce lituji a nade všecko nenávidím, protože jsem Tebe, nejvyšší dobro, jimi urazila. Spojuji tuto svou ošklivost s onou ošklivostí, kterou Pán Ježíš v zahradě Gethsemanské z hříchů zakoušel. S milostí Tvou jsem pevně odhodlána, nikdy více Tebe neuraziti.“ Kolikkrátkoli se takto s pevnou vůlí pomodlíš, můžeš s pokojem a bez bázně i úzkostlivosti za rozhřešení prositi. Svatá Terezie podává ještě jinou dobrou známku, kterak by se pravá lítost poznati a úzkostlivost odstraniti dala, řkouc: „Hleď k tomu, zda-li úmysl, že se hříchů vyznaných budeš vystříhati, upřímný a opravdový jest; pak můžeš býti jistá, že i lítost tvá pravá jest.“

7. Za třetí jest k zpovědi předsevzetí nevyhnutelně potřebné. Aby dobrým bylo, musí býti pevné, obecné a účinné. Musí pevné býti. Mnohé říkají: já bych se tohoto hříchu více dopustiti, já bych Boha více urážeti nechtěla. Ach, toto „já bych“ svědčí, že předsevzetí jejich pevným není. Pevné předsevzetí praví odhodlaně: nechci se toho hříchu více dopustiti, nechci více Boha vědomě uraziti. Předsevzetí musí býti obecné; hříšník si musí umíniti, že všech hříchů bez výminky vystříhati se bude. Toto vztahuje se však toliko k hříchům smrtelným, poněvadž k platnému přijmutí svátosti postačí, když třebas jen nad jistým druhem všedních hříchů lítost vzbuzujeme a si umíníme, jich se vystříhati. Upřímně nábožné, po dokonalosti se snažící duše nechť si umíní, že se všech vědomých všedních hříchů vystříhají, a že se nevědomých, jak jen možno, uchovají. Nebo není možno, všem se ubrániti. Za třetí má býti předsevzetí účinné, t. j. má hříšníka k tomu poháněti, aby se hříchy, z kterých se zpovídal, více neprovinil, a zvlášť aby se nejbližších příležitostí k nim vystříhal. Nejbližší příležitostí rozumí se ona příležitost, při které někdo často těžce zhřešil, aneb bez spravedlivé příčiny pád jiných zavinil. Zde nepostačuje pouhé předsevzetí, nezhřešiti; ale předsevzetí

musí se i na vystříhání se příležitostí vztahovati; jinak jsou všecky zpovědi, a kdyby i tisíckrát rozhřešení bylo uděleno bývalo, neplatné, protože již to samo o sobě hříchem těžkým jest, nechce-li kdo příležitosti k hříchu smrtelnému odstraniti. Kdo bez tohoto předsevzetí rozhřešení přijímá, dopouští se proto nového těžkého hříchu a svatokrádeže, jak jsem to ve své morálce (lib. 6. n. 454.) dokázal.

8. Slyším namítati: „Jest-liže té neb oné osobě výhost dám, jest-liže s tou neb onou spolusestrou dosavadní důvěrnost přeruším, učiním pohoršení, a zavdám celému klášteru příčinu k povídání.“ To jest špatně řečeno, musím říci; nebo pohoršení povstává spíše tím, že příležitosti této konečně nepřerušuješ, poněvadž celá obec o tvé důvěrnosti ví; a jest-liže i před tebou ničehož o ní nemluví, buď předce přesvědčena, že o tobě soudí v myšlenkách, a že si to i mezi sebou sdělují. — Bylo by to však nezdvořilostí, ano nevděčností, namítáš dále, kdybych se měla odloučiti od té osoby, která mi služby a pomoc poskytovala. Pomoc? K čemu? aby tě od Boha odvrátila, abysi již zde na zemi nešťastně živa byla, a ještě nešťastnější na onom světě se stala? To má býti nezdvořilostí neb nevděčností? Naše přední zdvořilost a vděčnost náleží Ježíši Kristu, Pánu

neskonalé Velebnosti, od kteréhož jsme bezpočetná dobrodiní obdrželi! — Ty pravíš dále: že jsi se slovem zavázala, že se nikdy neodloučíš. Avšak, zdaž vstupujíc do řehole nezavázala jsi se, tedy již mnohem dříve, slovem svým Ježíši Kristu, že Jemu jedinému lásku svou věnovati budeš? Nebyla-lis ty to, která slibovala, že srdce tvé nemá jiné lásky znáti, leč jediné lásku k Bohu? A ty chceš nyní jiné heslo vyhledávati? Což nepozoruješ, že jen náruživost z tebe mluví a výmluvy takové ti vnuká, které tě do věčné záhuby vedou? Přestaň Srdce svého Božského Ženicha zarmucovati, jež tak velmi zraněno bývá, když některá z Jeho nevěst svou láskou na tvory se zavěšuje. Božský Vykupitel zjevil se jednou svaté Luitgardě, když ona ještě nebezpečnými náklonnostmi zajata byla, a ukázal jí své těžce zraněné Srdce. Při tomto pohledu vzpamatovala se Luitgardis, oplakala svého poblouzení, odvrátila se vší silou od své náruživosti, a od té hodiny věnovala celou svou lásku Božskému Ženichu, tak že se svatou stala.

9. To budiž tak mimochodem podotknuto, jelikož takové nejbližší příležitosti předce jen zřídka kdy v klášteře bývají. Nejčastější a nejnebezpečnější pokušení, kterým klášternice zkoušeny býti mohou, jest pokušení, aby hříchy z nepravého studu zamlčely.

Klesla-li některá nešťastným způsobem do těžkého hříchu, tu jí ďábel zavírá ústa předstíráním, že jest to velikým zahanbením, z něho se vyznati. Ó Bože! jak mnoho řeholnic hoří pro tento proklatý stud, a budou proň po celou věčnost hořeti v pekle! neb lépe řečeno: hořeti budou v nejhlubší propasti pekelné, protože osoby řeholní, které se dávají opanovati lidskou bázní, aby se nestaly předmětem řečí a neztratily vážnost u lidí, snadno tak hluboko klesají, že po měsíce i léta svatokrádežně se zpovídají a přijímají. V letopisech bosých karmelitánek vypravuje se o panně jinak zbožné, která k svému neštěstí do hříchu klesla, po třikrát ve zpovědi ho zamlčela a třikrát k svatému přijímání přistoupila; po třetím přijímání pak náhle zemřela. Protože ji měly za svatou, bylo tělo její pochováno v prostranní kapli kostela klášterního. Sotva však byl kostel po smutečních službách Božích uzavřen, ani tu dva andělé zpovědníka té nešťastnice ku hrobu jejímu přivedli. Zemřelá vyšla z hrobu ven, poklekla, a když ji jeden z andělů na hrdlo udeřil, vyvrhla ony tři svatokrádežně přijaté hostie, jež zázrakem ještě zcela zachovány byly, do uchystaného kalicha. Na to ji andělé odňali roucho řeholní, a dva ďáblové odvedli nešťastnici, na niž podívání bylo hrozné. Jak by mohla také duše, která

drzým svým urážením velebnosti Božské věčné zahanbení v pekle zasloužila, před Bohem omluvena býti, když se štítí malého a krátkého zahanbení, kterého by se jí dostalo, kdyby se jednou, před jediným knězem, ve zpovědnici vyznala, a když proto vinu svou ve zpovědi zamlčuje? Chce-li dosíci odpuštění od Boha a prominutí zasloužených pekelných trestů, musí právě toto zahanbení při vyznání své viny před zpovědníkem snésti, aby se stala schopnou odpuštění. Kdo Bohem pohrdal, musí po spravedlnosti pokoření a zahanbení snášeti. Takto zapudila jistá hříšnice Adela zlého ducha, který ji při obrácení jejím od upřímné zpovědi odvrátiti hleděl, an ji k nepravému studu odkazoval a se tázal: „Kam to chceš, Adelo?“ „Kam to chci, ty nestvůro?“ dala srdnatě za odpověď, „k zpovědi chci, abych tebe i sebe zahanbila!“

10. Kromě toho znepokojuje ďábel zpovídajícím se mysl ještě skrze rozličné jiné pošetilé a dětinské domněnky. Ku př. uvede někomu na mysl: „Zpovědník bude mi výčitky činiti, až tento hřích ode mne uslyší.“ Proč by měl ale tak činiti? Kdybys ty byla zpovědníkem, a přišla by k tobě ubohá hříšnice a vyjevila by ti svou bídu, důvěřujíc v tebe, že jí povstáti pomůžeš: zdaž bysi ji s výčitkami přijala? Jak se můžeš tedy domýšleti, že tě zpovědník, jejž úřad jeho za-

vazuje, aby zpovídající se s láskou přijímal, zahrne výčitkami, když se mu z viny své upřímně vyznáš? „On bude přece alespoň mým chováním uražen, a přestane na vždy býti mi nakloněn.“ Jak pošetile! Ne uražen, ale vzdělán bude, když z tvého upřímného, a žádného zahanbení se nehrozícího vyznání sezná, jak dobře jsi se připravila! Či myslíš, že zpovědník neslyšel již od jiných lidí hříchů podobných i ještě horších, než ty jemu povídáš? Kdyby Bůh dal, abysi Ho jen ty sama byla jimi urazila! Ani se mu neznechutíš, ani tebe v lehkost nevezme, ale tvé upřímné vyznání se z bídy, jež důvěru k němu ukazuje, povzbudí ho k šetrnosti a dvojnásobné péči, jak by tobě pomoci mohl. „Chci se z hříchu svého vyzpovídati“, pravíš dále, „avšak teprv mimořádnému zpovědníku.“ Ach! co pravíš? Tak dlouho chceš v stavu nemilosti žíti? v nebezpečí zatracení? a nyní již býti jako v pekle, trápena jsouc ve svědomí ustavičnou ouzkostí, která tvou duši mučí a dnem i nocí ji znepokojuje, proto že se před svým zpovědníkem říci ostýcháš: „Otče, já nešťastná zhřešila jsem, nechci však zoufati?“ Vyzpovídám se, pravíš, z hříchu svého zpovědníku mimořádnému. K tvému hříchu mají se tedy ještě i svatokrádeže připojiti? Víš-li pak také, jakým strašným hříchem svatokrádež jest? Má se tedy v jed,

duši usmrcující, proměniti spasitelný lék, který Ježíš Kristus krví svou pro svatou zpověď připravil? „Vždyť se vyzpovídám, jakmile budu moci.“ Kdyby však náhlá smrt na tě přikvačila, jak se nyní často stává, že každodenně o náhlých případech smrti slýcháme: jaký osud očekává tebe na věčnosti?

11. „Nemám důvěry k svému zpovědníku.“ Jdi tedy k jinému! Vypros si dovolení, abysi nabyla jiné příležitosti se zpovídati, možno-li, a hleď potom nouzi své odpomoci. Nemůžeš-li však kromě svého obyčejného zpovědníka žádnému jinému se zpovídati, představ si, co bys činila, kdybys dostala takovou ránu, která by tě bez rychlé pomoci usmrtiti mohla. Zdaž nepovolala by si k sobě lékaře, i kdyby si se při tom velice zahanbiti musela? A což, abysi svou na smrt nemocnou duši uzdravila, ji pekla uchránila, nenalezáš důvěry, abysi se svému duchovnímu otci svěřila? Považ, že ti nepomůže, řekneš-li: „Vyznávám se ze všech hříchů svého života, jak před Bohem jsou.“ Neotevřeš-li svého svědomí, přivedou tě tato slova jen k většímu sebeklamu a v jistou záhubu.

12. Zmuž se tedy a překonej velkomyslně zahanbení, které ti ďábel tak obtížným ukazuje. Počneš-li se jednou upřímně vyznávati, zmizí rychle vrtochy tvé. Buď pře-

svědčena, že pro své upřímné vyznání budeš po zpovědi šťastnější, nežli kdyby jsi se byla královnou celého světa stala. Odporoučej se nejsvětější Panně, a ona ti pomůže všecken odpor přemoci. Nemáš-li ve zpovědnici hned dosti zmužilosti, abysi svůj hřích vyjevila, popros zpovědníka, aby ti pomohl, poněvadž si netroufáš z jistého hříchu se vyznati. On pak snadno dovede onu nestvůru, která tě pohltiti chce, ze skrýše její vylákati, aniž by tě to veliké muky stálo; vždyť můžeš jen ano neb ne říci. Aneb, nechceš-li se z hříchu toho ústně zpovídati, napiš ho na lístek a ten dej zpovědníku se slovy: Vyznávám se z toho hříchu, který jste zde četl. A hle! odstraněno časné i věčné peklo, opět získána milost Boží a s ní pokoj svědomí! Věz, že čím většího násilí tě přemáhání tvé stojí, že tě Bůh s tím větší láskou opět přijme. P. Pavel Segneri mladší vypravuje o jedné klášternici, kteráž chtíc se z jistých hříchů, kterých se v mladosti dopustila, vyzpovídati, tak velkého násilí si učiniti musela, že při tom až do mdlob upadla. Jakožto odměnu za takové přemáhání dal jí Bůh tak velkou lítost a lásku, že se od té doby s největší horlivostí po dokonalosti snažila, přísné pokání činila a jako světice zemřela.

13, Co jsem právě pověděl, nemá tě však znepokojovati; to vztahuje se toliko

k těm, kdož těžké a jasně poznané hříchy na svědomí mají, ale z nepravého studu z nich se zpovídati nechtějí. Jsi-li ostatně v pochybnosti, zdali jsi ten neb onen hřích spáchala, aneb zpovědi špatně vykonala, a chceš-li pro své upokojení s pochybnostmi těmito duchovnímu vůdci se svěřiti, dobře učiníš, leč bysi měla úzkostlivé svědomí; neb úzkostlivým duším není radno, aby se z pochybností svých zpovídaly, jak brzo zřejměji vysvětlím. Dobře však učiníš, budeš-li přidržovati se jistých zásad učitelů duchovních, které tě mnohých úzkostí uchrání a upokojí.

Předně jest to odůvodněné a na nejvýš spolehlivé mínění bohoslovců, že nejsme zavázáni z těžkých hříchů pochybných se zpovídati, a to buď že pochybujeme o úplném poznání toho hříchu aneb o dokonalém a uváženém svolení k němu. Oni se vyjadřují jen v ten rozum, že v hodině smrti jsme zavázáni: buď lítost dokonalou nad ním vzbuditi, jestliže by onen pochybný hřích vskutku smrtelným byl: aneb svátost pokání přijati, aniž bychom se však z tohoto pochybného hříchu zpovídati museli, ano k dosažení rozhřešení postačí jinou jistou látku přednésti, třeba to jen všední hříchy byly. To však platí jen tehdáž, když jsme po takovém pochybném hříchu ještě žádného svátostního rozhřešení neobdrželi. Kromě toho tvrdí velmi vážení

bohoslovci a to vším právem, že osoby, které po dlouhý čas duchovní život vedly, a v pochybnosti jsou, zdali se nějakého těžkého hříchu dopustily čili nic, mohou míti za jisté, že milosti Boží neztratily; neb jest mravně nemožno, aby vůle, v dobrých předsevzetích utvrzená, v okamžiku se změnila a v těžký hřích svolila, aniž by si toho jasně vědoma byla, poněvadž smrtelný hřích jest takovou odstrašující nestvůrou, že se nemůže do duše vedrati, aby poznána nebyla a to tím méně do duše, která po dlouhý čas odpor proti hříchu v sobě oživovala. Ve své morálce jsem to obšírně dokázal. (Lib. IV. n. 450 et 476).

14. Za druhé: máme-li jistotu o spáchaném hříchu smrtelném, pochybujeme-li však s důvodem, zdali jsme se z něho platně vyzpovídali, musíme se z něho ještě jednou zpovídati, a to i tehdáž, kdyby vinník i příčiny udati s to byl, které by pravdě podobným činily, že se z hříchu svého již jednou vyzpovídal; nebo přikázaní, že se z každého smrtelného hříchu vyznati musíme, jest tak jisté a určité, že mu zpovědí pochybnou zadost učiniti nelze. Jestli však jest důvod pro platnost učiněného vyznání tak závažný, že se mravní jistotě rovná, pak se nemusíme z hříchu více zpovídati; neboť důvody opáčné v tomto případě jsou jen vrtochy aneb bez-

důvodné pochybnosti. Můžeme ale mravně ubezpečenými býti, že jsme se platně z hříchu vyznali:

a) Když se někdo vždy upřímně zpovídal a teprv dlouho po spáchaném hříchu pochybovati počíná.

b) Když někdo, který v dřívějších létech v hříšném zvyku žil a jistým hříchem často hřešíval, pak se ale obrátil a po dlouhý čas ctnostný život vedl, pochybovati počíná, zdali se ve své generální, aneb v jiné obyčejné, po dostatečné přípravě vykonané zpovědi ze svého dřívějšího smrtelného hříchu aneb z některé nutné okolnosti zpovídal čili nic: má taktéž býti mravně ujištěn, že se z hříchu již platně zpovídal, i kdyby zdánlivé důvody tomu na odpor byly. Také nemá významu ani to, když by někdo, maje se z trápící jej pochybnosti vyznati, velký odpor pociťoval. Snad si myslí: „Kdybych se musel z toho neb onoho vyznati, musel bych se velmi zahanbiti.“ Já ale pravím: Což na tom záleží, že by ti za těžko přišlo o tom mluviti? Pokud k tomu nejsi zavázán, nemysli na to. Zjevování jistých, od přirozenosti naší vyžadovaných úkonů, taktéž zahanbení působí a přece z toho nenásleduje povinnost, abychom o nich mluvili. Taktéž nejsme, pro příklad, zavázáni, abychom se zpovídali z jistých nepozorností neb neslušných šprýmů, kterých

jsme se záhy v dětství dopouštěli, kdy jsme ještě vinu jejich s důstatek nepoznávali. Také to není jistým důkazem viny, když se i upamatovati můžeme, že se ony věci dály skrytě, poněvadž i jisté, přirozeností vyžadované výkony dětí skrytě se dějou, aniž by proto hříchem byly. Jen tehdy jsme povinni z každé věci zvláště se zpovídati, když se můžeme upamatovati, že jsme se jich dopustili s vědomím, že to jsou veliká provinění, aneb aspoň s bázní, že by mohly těžkými provinněními býti. Jinak dostačí, pomodlíme-li se v duchu: „Ó Bože, kdybych s jistotou poznal, že jsem povinen z toho se zpovídati, rád bych tak učinil, i kdybych jakoukoli muku přetrpěti musel.“

15. Toto budiž řečeno pro upokojení oněch, kteréž bázeň sužuje, že se nedovedly zpovědníkovi ze všech svých pochybností zřetelně vyznati. Ostatně jest to dobře, když každá své pochybnosti, které jí nepokoj činí, zpovědníku vyjevuje, aby se alespoň pokořila; vyjímám ale ouzkostlivé, které, jak o tom v následujícím odstavci obšírněji pojednám, o svých vrtoších mluviti nesmějí. Čeho si však zvláště přeji, jest, aby každá své vášně, své náklonnosti a příčiny svých pokušení zpovědníku svému odhalila, aby on kořeny jich vyvrátil; neboť dokud kořeny vyhubeny nejsou, neustanou ani pokušení a nebezpečí

svolení v ně. Odhalování zahanbujících pokušení, jako napadání proti čistotě srdce, třebas i vždy zavrženy byly, jsou pro mnohé spasitelným cvičením se v pokoře. Kdo upřímně k pokušení se přiznává, praví svatý Filip Nerejský, ten ho z polovic již přemohl. Pravím „pro mnohé“; neboť duším v zbožnosti osvědčeným, které u věci této spíše příliš jsou úzkostlivými a vždy se obávají, že snad svolily, více prospívá, když se jim obžalování z těchto věcí nadobro zakáže, leda by jistými byly, že se při nich provinily. Přemýšlením totiž, zdali svolily neb ne, a jak by zpovědníku pokušení náležitě objasniti mohly, svolávají již zaniklé nápady opět zpět do duše a uvádějí ji ještě více do nepokoje, poněvadž v sobě obnovují bázeň, že snad v pokušení svolují. Však dosti o tom; v případu tomto poslechni svého zpovědníka, a řiď se dle slov jeho. Co ti odporoučím, jest upřímné a věrné odhalení všech záhybů svého svědomí; zpovědníkovi pověz, jak se věc vskutku sběhla; neříkej na př.: měla jsem zlá myšlení, když jsi snad skutkem hřešila. Také nechtěj chyby své ve zpovědi ospravedlňovati. Kdo se omlouvá, aneb chyby své zahaliti hledí, ukazuje malou lítost nad nimi. Nepochopuji v pravdě, jak by ten, kdo má za to, že dobře činil, mohl vzbuditi povinnou lítost nad skutkem svým! Zpověď mnohých záleží

pouze v tom, že vypočítávají podněty k netrpělivosti neb k jiným pokleskům. Co tím chtějí? Vyznej se ze svých provinění, a nechtěj dlouho mluviti o podnětech, při kterých jsi se provinila!

16. Vůbec se vystříhej všeho zbytečného mluvení ve zpovědi. K čemu to vypočítávání všech domnělých urážek od tvých spolusester, popisování tvé churavosti a pod.? Přestaň jednou s těmito řečmi, které do zpovědnice nepatří! Jest-li ti na tom opravdu záleží, abysi se skrze svatou zpověď svých navyklých chyb zbavila a dokonalejší stala, dobře ti k zpovědi stačí čtvrt hodiny. Jaká to jest konečně zpověď aneb spíše ztráta času, jestliže některé vždy jen tu starou, na zpaměť naučenou píseň hudou: „Vinnou se činím, že jsem Boha jen málo milovala, povinnosti své špatně vykonávala a bližního svého nemilovala tak, jak jsem měla.“ To jsou prázdná slova, ne ale zpověď. Především se ale měj velice na pozoru, abysi nikdy neužívala něžných slov v řeči se svým zpovědníkem, poněvadž by jemu i tobě záhubnými býti mohly. Svatá Kateřina z Bologny praví: „Klášternice smějí své zpovědníky jako veliké dobrodince ctíti, nesmějí však žádné náklonnosti k nim na jevo dávati.“ Proto také chtěla, aby její podřízené jen v záležitostech svědomí se zpovědníkem mlu-

vily, vděčnost jemu ale skrze modlitbu prokazovaly; neboť řeholnice, jež se Bohu věnovaly, mají srdce své zachovati prostým každé příchylnosti k tvoru, a kdyby i sebe světějším byl. Svatá Teresie dokládá: „Když se jeptiška z hříchů svých vyznala, rozhřešení obdržela, a nutno-li, se zpovědníkem o duši své se poradila, ať se bez meškání odstraní; neboť při duchovních rozmluvách, dlouho trvajících, snadno povstává náklonnost ne-li zlá, tedy jistě ne dobrá.“ A svatá Kateřina ze Sieny chce, aby klášternice ani samy zbytečných řečí se zpovědníkem nevedly, ani zpovědníku, kdyby on začal, na ně neodpovídaly. Takovýmto spůsobem uchová každá jeptiška srdce své opravdu prostým a pokojným, i když duchovního otce míti nemůže. To, co jsem právě pověděl, platí však jen o rozmluvách zbytečných; jest-li ale zpovědník jakožto zpovědník k tobě mluví, a návod ti dává, kterak bysi o spásu své duše pečovati měla, nesmíš jej v řeči vyrušovati, nýbrž máš na jeho slova pozor dáti, a na nic jiného nemysleti. Některé chtějí vždy jen samy mluviti, a mluví-li zpovědník, sluchu mu nepopřávají. Svatý František Séleský vyžaduje ale obzvláštní úctu pro slova duchovního vůdce ve zpovědnici, a to proto, poněvadž zpovědník, jsa zástupcem Božím, dostává od Boha potřebného světla, aby našemu blahu duševnímu napomáhati mohl.

17. Jsou řeholnice, které žádného duchovního vůdce míti nechtějí, poněvadž prý mají svá pravidla a své vrchní, a dalšího vedení jim tedy třeba není. Mýlí se velmi; neboť jeptišky potřebují kromě pravidel a vrchní ještě duchovního vůdce, který by jak vnitřní jich život, tak i zevnitřní jich cvičení radou a napomínáním svým řídil. Ovšem že některé svaté Bůh sám bezprostředně vedl; avšak příklad jich máme sice míti u veliké vážnosti, jak učí svatý Řehoř, nesmíme ho ale nápodobovati, aby se nám snad pýcha, která zavrhuje poučení od člověka, nestala učitelkou klamů. Pravá ctnost jest uprostřed; jako v duchovním životě chybou jest lenivost tak také nerozvážená horlivost; a proto má vůdce duchovní lenivé k větší činnosti pobádati, ukvapené ale horlivce mírniti; a proto jest vedení jeho třeba. Kdyby některá řeholnice nenalezla vůdce duchovního, který by ji k dokonalosti vésti mohl, zjednal by jí Bůh sám nějakou náhradu; pohrdá-li ale vedením, které jí někdo ze služebníků Božích skytati může, činí tak z pýchy a opovážlivosti, začež ji Bůh do šerednýřh klamů klesnouti nechá. Bůh by nás mohl ovšem sám bezprostředně vésti; abychom se ale pokornými stali, chce, bychom se služebníkům Jeho podrobovali, a jich poslouchali. Kasian vypravuje o jednom poustevníku, který jsa na

pouští blízek tomu, hladem zemříti, nabízený mu chleb zamítl, řka, že od Boha samého nasycení očekává; nešťastník však skonal. Proč naproti tomu staral se Bůh o svatého poustevníka Pavla a posílal mu po tak dlouhá leta po krkavci chléb, když tohoto hladem zahynouti nechal? Odpověď jest na snadě: Svatý Pavel neměl, čeho by požíval; tento ale zamítl nabízenou mu potravu, pročež jej Bůh opustil. Co zde o pokrmu tělesném řečeno, to samé platí rovněž o pokrmu duchovním. „Kdo vedením moudrých mužů pohrdá, nezasluhuje, aby jej Bůh vedl," praví Kasian.

18. Volba zpovědníka nesmí se zanechati náhodě, ovšem také ne přirozené náklonnosti, nýbrž volen má býti ten, kdo pro rozmnožování blaha duševního za nejvhodnějšího uznán býti musí; který má tedy nejen potřebné vědomosti a zkušenosti, ale také jest mužem modlitby, a po cestě dokonalosti kráčí. Nádoba nemůže jiného vína dáti, než které obsahuje. Nejsou-li duchovní vůdci muži modlitby, málo učeností svou prospějí, praví svatá Teresie. Jestli si kdo ale duchovního vůdce zvolil, nesmí ho bez důležité příčiny opět opustiti. Přísné pokárání nemůže býti příčinou, abysi zpovědníka zvoleného opustila; ano naopak jest ono důvodem, abysi se vedení jeho nikdy ne-

spustila. Svatý Ludvík, král francouzský, dal dědici svého trůnu toto napomenutí: „Synu můj, vyvol si zpovědníka, který by tě dovedl vésti, ale také zmužilost měl k pokárání tebe, když by toho třeba bylo.“ Kdo pokárati opomíjí a chybám kajicníků jen shovívá, jest nejšpatnějším zpovědníkem, poněvadž své duchovní dítky tomu navyká, aby si z hříchů svých mnoho nedělaly. Máš-li však zpovědníka, který tě po úzké stezce vede, tvé dobrovolné poklesky s přísností kárá a tě pokořuje, budiž mu vděčnou a neopouštěj ho nikdy!

19. Dále buď svého zpovědníka poslušna a nikdy neodstupuj od toho, co ti ukládá neb dovoluje, jakkoli by se ti dobrým zdálo, co bysi proti vůli jeho činila. V životě arciotců vypravuje se o jednom mládenci, který v ctnosti veliké pokroky činil, pak ale proti vůli svého zpovědníka klášter opustil, aby se poustevníkem stal. Co se ale stalo? Jednou šel svých příbuzných navštívit, u nich vzdal se myšlenky na návrat do své pustiny, a oddal se životu nevázanému. Snad namítáš, že jsi poslouchala, ale shledala, že tě tvůj zpovědník nedobře vede, a že ti to i jiní zpovědníci dosvědčili. Odpovídám předně: Jestliže jsi ho poslouchala, s těží jsi chybnou cestou kráčela; a jestli jsi snad přece bloudila, jsi jistou, žes dobře vedena nebyla? Dojista žes v jistých věcech poslou-

chala, v jiných ale neposlušnou byla; a že tvá poslušnost velice nedostatečnou byla, proto nebyl Bůh povinnen, svého přispění ti propůjčiti. Odevzdej se zcela duchovnímu vedení, a pevně se odhodlej, že duchovního vůdce ve všem poslechneš; pak Bůh nedopustí aby jsi chybně kráčela. I kdyby neměl tvůj zpovědník potřebných vědomostí v plné míře, Bůh je dovede doplniti; neboť není možno, aby duše, která po svatosti touží a v Boha důvěřuje, s pravé cesty svedena býti mohla, když služebníka Páně věrně poslouchá.

20. Z toho uzavírám, že řeholnice, která zvláštního vůdce duchovního pro sebe nemá, nýbrž od řádného klášterního zpovědníka vésti se dává, nemůže blouditi, třeba se osoba klášterního zpovědníka čas po čase měnila. Veliká služebnice Boží, sestra Pavla Centurione praví: „Mně jest zpovědník jako zpovědník; neboť každý rozdává krev Ježíše Krista na zahojení ran mé duše.“ Přijde-li nový zpovědník, dostačí, když mu stav svého svědomí obecně odhalíš, a jemu tím vedení své duše svěříš. Kdo se upřímně po dokonalosti snaží, a jedině Boha si žádá, tomu jest každý zpovědník vhod, kterého mu biskup ustanoví. Dobrá vůle a pevný úmysl, samolásku vždy umrtvovati, poznávají ve všech věcech toliko vůli Boží. Proto napomínala ctihodná sestra Voršila Beninkasa své

klášternice: „Sestry, buďte ubezpečeny, že žádný zpovědník nebude vás moci svatými učiniti, neodhodláte-li se k tomu, abyste vlastní své vůle a svých náruživostí umrtvovaly!“

Modlitba.

Ó můj Ježíši! tak mnoho jsi trpěl, krev svou i tělo své jsi dal, abys mne k milování Sebe přiměl; já jsem Ti ale jen nevděkem lásku Tvou splácela! Jak často jsem se od Tebe odvrátila, abych sobě samé sloužila, a tak jsem milosti Tvé ztratila! Byla jsem si vědoma, jak velice se Tobě můj špatný život nelíbí; věděla jsem to, a přece jsem hřešila. Ó nejsvětější Spasiteli! pro Tvou, za mě vylitou krev, odpuštění! „Tebe tedy prosíme, služebníkům svým ku pomoci přispěj, jež jsi předrahou krví svou vykoupiti ráčil.“ Z celého srdce toho lituji, že jsem Tvou neskonalou dobrotu urazila. Rozmnož, ó Pane! žal můj, a uděl mi takové bolesti nad mými hříchy, abych až do smrti oněch urážek oplakávala, které jsem ti hříchy svými způsobila. Kdybych byla zemřela, nebyla bych Tě mohla více milovati. Ještě mi dopřáváš času, abych Tě milovala; ano chci Tě dokonale milovati, a jen Tebe jediného! Miluji Tě, ó nejvyšší Dobro! miluji Tě z celého srdce; a že Tě miluji, podávám Ti vůli svou

zcela. Uděl mi té milosti, abych Tě ustavičně milovala a učiň a nalož se mnou, jak se Tobě líbí; vše přijímám. Propůjč, abych v každém pokušení a nebezpečí hříchu Tobě se poroučela. Ó Maria, Matko má, vypros mi tu milost, abych v každém pokušení k Bohu a k Tobě, kteráž u Boha vše můžeš, útočiště své brala. Amen.

II. O úzkostlivém svědomí.

1. Úzkostlivé svědomí není nic jiného, než lichá, bezpodstatná bázeň hříchu; bázeň taková pochází z klamného domýšlení, jež žádného rozumného důvodu nemá. Takováto úzkostlivost nebývá v prvém čase po obrácení bez dobrých následků; neboť jest třeba, aby duše, která sotva hřešiti přestala, vždy víc a více se očisťovala; a k tomu právě napomáhají jí úzkosti svědomí; jimi stává se duše vždy čistší a opatrnější, aby se skutečných hříchů nedopouštěla; jimi stává se také pokornou, tak že nespoléhá na svůj vlastní úsudek, nýbrž poddává se v poslušnosti zpovědníku, aby ji dle svého dobrozdání vedl. Svatý František Saleský nazývá bázeň, která nově obrácené úzkostlivými činí, jistým znamením budoucí čistoty svědomí. Oproti tomu škodí však úzkosti svědomí těm, kdož se dokonalými býti snaží, a již dávno Bohu se obětovali. „Při takové duši," praví

svatá Teresie, „jsou úzkosti svědomí nárostky pošetilosti; neboť ony ji vydávají v šanc převráceným domněnkám, které ji tak matou, že nemůže ani o krok dále na cestě života dokonalého pokročiti.“ Totéž píše svatý František: „Přičiňujte se bez omrzení, ale varujte se nepokoje; neboť nic není větší překážkou na cestě k dokonalosti jako nepokoj.“

2. Jest ale mezi bezpodstatnými úzkostmi svědomí a mezi jemným svědomím veliký rozdíl. Některé jeptišky honosí se svobodou ducha, a hanbily by se za to, kdyby je někdo za úzkostlivé měl; proto oddávají se jisté nevázanosti; ony dávají a přijímají dle libosti dary, dbají málo řehole, protože ona prý se vůbec již skoro ani nezachovává; ony popřávají smyslům svým úplné svobody, aby viděly, mluvily a slyšely, co jim libo; jim se hnusí, umrtvenými se zdáti, a haní jiné, kdož jimi jsou; tichým hlasem mluviti, oči k zemi klopiti nazývají přetvářkou a podivínstvím; také dávají se od nedokonalých klášternic rády zváti k planým zábavám. Takové nechť nehonosí se svobodou ducha; ony jsou vlažnými, nedokonalými, neřku-li nestoudnými řeholnicemi. Ó kéž by jim Bůh dal úzkostlivé, t. j. jemné svědomí, jaké by míti měly! Nechť si dají tyto nešťastnice pozor, aby se na nich nenaplnila slova žalmisty „jako ovce

v pekle složeni budou“ (48, 15), t. j. aby zároveň s jinými, jichž příklady špatné následují, do pekla zavrženy nebyly. Nechť dobře rozváží, že odpor k hovorně a ztrátě času, že mlčelivost v kůru a v čas mlčení, že bázeň i nejmenší nepravdy nejsou známkami bezpodstatné úzkostlivosti, nýbrž jemného svědomí, jakéž každá jeptiška míti má.

3. Známky, že jest duše bezpodstatně úzkostlivou, jsou:

a) Když se při každé zpovědi ustavičně strachuje, že pravé lítosti a pevného úmyslu nemá;

b) když ničemně, bezpodstatně se obává, že při každém skutku se prohřešuje, ku př. že opovážlivě posuzovala, nebo že v hřích svolila, kdykoli v ní zlá myšlenka vznikla;

c) když stále pochybuje, zda-li to neb ono jednání dovoleno jest nebo ne, a při tom velikou bázní a úzkostí trpí;

d) když se nikdy výrokem zpovědníka neupokojuje a tak p.

Ostatně rozhodovati, zda-li někdo úzkostlivým jest čili nic, nepřísluší tomu, jehož se týká, nýbrž jen zpovědníku jeho; neboť žádný úzkostlivec nepřipustí, že jeho vrtochy jsou pouhými vrtochy, a nikoliv odůvodněnými pochybnosti a skutečnými hříchy; nebo kdyby své vrtochy jakožto vrtochy poznal, zhrdl by jimi. On tapá ve tmě, která mu

překáží, že nemůže věci ve svém svědomí tak poznati, jak v skutku jsou; zpovědník ale jest mimo tuto tmu, a proto může dle pravdy posouditi. Proto musí kajicník rady jeho uposlechnouti, a nesmí si sám rozhodování osobovati; nebo čím více se namáhá, aby skrze své vlastní rozumování pokoj duši zjednal, tím hlouběji klesá v nebezpečí zahynutí, jak to ihned dokážu.

4. Duše po dokonalosti se snažící pokoušívá ďábel bezpodstatnými vrtochy a úzkostmi svědomí, aby je s pravé cesty svedl aneb v zoufání uvrhl, ve kterém si již mnohé na život sáhly. P. Skaramelli píše, že znal dvě osoby, z nichž jedna pro úzkosti svědomí vícekrát nůž do prsou si vrazila, druhá pak se zastřelila. Já sám znal jsem osobu, která z podobné úzkosti svědomí jednou s okna skočila, a že tak smrti nenalezla, podruhé do studně uvrci se chtěla, od čehož však na štěstí zadržána byla. Podobné případy smrti takových úzkostlivců namnoze se vypravují. Při nejmenším snaží se ďábel řeholníky skrze úzkosti svědomí zdržovati od svatého přijímání a modlitby v kůru; a aby jich k těmto úkonům posvátným zcela neschopnými učinil, přičiňuje se o to, aby ducha jejich pomátl a nadobro ošálil. Také jim duchovní život tak nesnesitelným představuje a dělá, že upouštějí od častějšího přijímání

svátostí, tím pak o potřebnou milost pomocnou a o lásku k Bohu se olupují, nevázanému životu se oddávají, a takto od svých vrtochů k skutečným hříchům přecházejí. Proto vyslovili se mnozí duchovní učitelové v ten rozum, že úzkostlivec, jemuž zpovědník jmenem poslušnosti uloží, aby dle svobody ducha svého jednal a vrtochy své přemohl, tak dle rozkazu zpovědníkova učiniti nejen může, ale i má. Jest-li toho nečiní, hřeší, a to sice proto, že za jedno duši své uškozuje, čině ji neschopnou k pokračování v bohomyslnosti, a za druhé že se vydává do nebezpečenství, že ztratí zdraví, rozum ano i duši svou, kterou víc a více do hříchů klesati nechává.

5. Duchovní učitelé vypočítávají mnoho prostředků proti nepravým úzkostem svědomí; všickni ale, bohoslovci i mužové v bohomyslnosti utvrzení naznačují jednomyslně za nejdůležitější, ano jediný prostředek k přemožení úzkosti svědomí: úplné podrobení se a slepou poslušnost duchovnímu vůdci, s úplným vzdáním se vlastního úsudku čili vedení sama sebe. Ve věcech svědomí, praví svatý Filip Neri, není nic nebezpečnějšího nad vedení sama sebe. Člověk úzkostlivý, který duchovního vůdce poslouchati nechce, jest ztracen. Svatý Jan z Kříže praví: „Kdo se nechce spokojiti s výrokem zpovědníka,

trpí na hrdost a nedostatek víry.“ A v pravdě tomu tak; neboť Ježíš Kristus sám osvědčuje, že kdo Jeho kněží poslouchá, Jeho samého že poslouchá; a naopak že kdo jimi pohrdá, Jím samým že pohrdá: „Kdo vás slyší, Mě slyší; kdo vámi pohrdá, Mnou pohrdá“ (Luk. 10, 16). Svatý Jan z Kříže obrací slova tato výslovně na chování se kajicníka, když Spasiteli, mluvícímu ku kajicníkovi, v ústa klade slova: „Nevěříš-li zpovědníku svému, ani Mně nevěříš, který jsem řekl: Kdo vámi pohrdá, Mnou pohrdá.“ Kdo naproti tomu svého zpovědníka poslouchá, nemůže zblouditi. Sv. Bernard praví: „Co na místě Božím nařizuje duchovní vrchní, není-li to ovšem zjevný hřích, docela nejinak má býti vykonáno, než jakoby to byl Bůh sám přikázal.“

6. Blahoslavený Jindřich Suso proto tvrdí: „Z toho, co z poslušnosti k duchovní vrchnosti vykonáme, nebudeme Bohu účty skládati.“ Podobně vyjadřuje se i sv. Filip Neri: „Kdo na cestě Boží pokročiti chce, nechť se podrobí obezřelému zpovědníku a ať ho jakožto náměstka Božího poslouchá. Kdo takto činí, má jistotu, že Bůh od něho ze žádného činu účty požadovati nebude, který z poslušnosti vykonal. Proto nechť zpovědníku ve všem důvěřuje, a Bůh sám jej před omylem zachová.“ Já však tvrdím: Slepci jiné pomoci nezbývá, než-li aby se

uchopil ruky věrného vůdce, který by jej na všech cestách provázel, po kterých kráčeti má. A tak jest i s duší, kterouž úzkosti svědomí do temnosti a zmatku uvrhly; musí se nechati vésti od vůdce, a slepě poslouchati toho, koho jí Bůh za průvodce dal. Pravím výslovně: „koho jí Bůh za průvodce dal;“ neboť kajicník, vrtochy svého svědomí mučený, nemůže z pravidla bez uškození sobě mluviti o svých pochybnostech se zpovědníkem cizím, byť on i učeným i svatým byl; poněvadž cizí zpovědník stav jeho svědomí úplně nezná, jak třeba jest, a snadno by mohl nějakou otázkou neb poznámkou, se zásadami vlastního zpovědníka nesouhlasící, svědomí úzkostlivce v nový zmatek uvésti, důvěru v dosavadního vlastního zpovědníka a vedení jeho mu podkopati, a ho takto na dlouhý čas aneb i na vždy v nepokoj a úzkosti uvrci.

7. Poslouchej tedy svého duchovního vůdce a nepochybuj, že jsouc ho poslušnou, nepobloudíš. Tak to činívali svatí, bývše taktéž často klamnou úzkostí a bázní mučeni, že Boha uráželi; oni ti podávají plnou jistotu, že poslušnost jest prostředkem nejbezpečnějším. Svatá Kateřina z Bologny bývala těžkou bázní duševní trýzněna; ale ona se nikdy, ani v nejmenším neuchýlila od povinné poslušnosti ku svému zpovědníku; kdykoli se

obávala k svatému přijímání přistoupiti, dostačilo jí pokynutí zpovědníka, aby ostýchavost svou přemohla, a bez váhání u stolu Páně se objevila. Jednou se jí zjevil Ježíš Kristus, potěšil ji a pravil, že se Mu její správná poslušnost velice líbí. Také blahoslavené Štěpáně, z řádu svatého Dominika, zjevil se Pán a pravil: „Že jsi vůli svou zpovědníku, mému náměstku odevzdala, vypros si nějakou milost, a bude ti udělena!“ Štěpána odvětila: „Ničehož sobě nežádám, leč Tebe jedině, ó Pane!“ Také svatý Augustin radil svému svatému příteli Pavlínovi, který mu o svých pochybnostech psal: „Promluv si s duchovním lékařem, a co ti Pán skrze něho zkáže, o tom mi piš.“ Svatý Augustin měl tedy za jisté, že Bůh skrze svého náměstka, vůdce duchovního, vůli svou zjevuje. Svatý Antonín vypravuje, že se jednomu úzkostmi svědomí trápenému dominikánu jeden jeho zemřelý spolubratr zjevil a mu řekl, aby se s rozumnými muži poradil, a dle slov jejich se řídil. Ten samý svatý arcibiskup zmiňuje se také o jednom žáku svatého Bernarda, který pro samé úzkosti svědomí mši svatou více sloužiti nechtěl. Svatý Bernard ale, k němuž si ve své bídě útočiště vzal, poručil mu zkrátka: „Jdi a čti na mé zodpovídání mši svatou.“ Mnich poslechl a byl od svých vrtochů navždy osvobozen.

8. Neříkej mi ale žádná: „Kdyby byl svatý Bernard mým zpovědníkem, slepě bych poslechla; můj zpovědník ale není žádným svatým Bernardem.“ Ano, tím není, odpovídám; však on jest více, než svatý Bernard, poněvadž jest náměstkem Božím. Poslyš, co učený Gerson praví: „Řeč taková jest šeredným klamem; nebo nemáš proto býti poslušnou svého zpovědníka, nebo svých představených, že jsou oni učení neb svatí, nýbrž proto, že jich Bůh na místě svém k vedení ustanovil; a proto nemáš v nich poslouchati lidí, nýbrž skrze ně Boha.“ Svatý Ignác z Lojoly byl na počátku svého obrácení temnostmi a ouzkostmi svědomí tak velice zahrnut, že mu nebylo lze pokoje nalézti; však maje pevnou víru ve slova Boží: „Kdo vás slyší, Mě slyší,“ modlil se pln důvěry: „Pane, ukaž mi cestu, kterou jíti mám; slibuji, že věrně po ní kráčeti budu i kdybys mi psíka za vůdce dáti ráčil.“ A že světec svých vůdců duchovních v skutku věrně poslouchal, Bůh nejen ouzkostí jeho jej zprostil, ale i výborným učitelem jiných učinil. Případná jsou slova svaté Terezie: „Každá duše vyhledej si zpovědníka s opravdovým úmyslem, že s pevnou důvěrou ve slova Páně: „Kdo vás slyší, Mne slyší!“ všeho vedení samé sebe se odřekneš. Takovéto podrobení líbí se Pánu velmi a proto nás v něm roz-

manitě cvičívá, abychom statečně přemáhali každý vnitřní odpor, který by se proti náhledu vůdce duchovního v nás snad ozývati chtěl. Třebas to i mnoho bojů stálo, než se tak úplně přemůžeme, abychom výroků duchovního vůdce neb vrchního slepě poslouchali, Bůh nám přece svého přispění neodepře, abychom toho docílili. Kdyby Ježíš Kristus při soudu na tobě žádal, abysi se z toho zodpovídala, co jsi z poslušnosti k svému duchovnímu vůdci vykonala, mohla by si pokojně odpověditi: Ó Pane, jednala jsem tak z poslušnosti k sluhovi Tvému, jehož poslouchati sám jsi přikázal. Mluv takto a neboj se, že tě odsoudí. P. Alvarez píše, že kdyby se i duchovní vůdce mýlil, kajicník jeho poslušný nebloudí, ale bezpečně kráčí. Jak to? Na konec snad ty jsi k tomu povolána rozhodovati, zdali tvůj zpovědník má dostatečného vědění čili nic, aby jsi se ve svědomí svém upokojiti mohla? Dosti na tom, že on jest od svého biskupa k tomu potvrzen, aby u tebe Boha zastupoval a že ty se zmatků uchováš, když ho poslouchati budeš.

9. „Vždyť já docela nejsem úzkostlivou," namítne mi některá; „neboť pochybnosti, které mne sužují, nejsou pouhou bázní, ale mají příčinu." Odpovídám: Žádný pošetilec nemá sebe za pošetilce; neboť v tom právě záleží jeho pošetilost, že jsa pošetilcem, toho

nenahlíží. To samé platí o tobě; právě proto, žes úzkostlivou, za jakou tě tvůj zpovědník má, nechceš ničemnost svých ouzkostí nahlédnouti; kdybys jich jakožto lichých vrtochů poznala, pohrdla bys jimi a přestala bys úzkostlivou býti. Upokoj se přece jednou, a poslechni svého zpovědníka, který tvé svědomí zevrubně zná! Dále namítáš: „Není chyba na zpovědníku, nýbrž na mně; nejsem s to, zřetelně se vyjádřiti a tak on nemůže celou mou bídu seznati.“ Ó jak krásně jsi se vyjádřila! To tě tedy nedělá úzkostlivou, že svého zpovědníka za nevědomce, nebo za kněze vydáváš, který bez ostýchání svatokrádeže páše, kdežto si pro každou svou hloupost nekonečných úzkostí připouštíš? Chci se ještě zřetelněji vyjádřiti. Jest-li že jsi se mu ze svých pochybností vyzpovídala, které, jak pravíš, na těžké hříchy se vztahovaly, byl zpovědník povinen, potřebné otázky ti předložiti, aby si mohl utvořiti pravý úsudek o pochybnostech, kterých jsi udala. Pakli že bez spravedlivé příčiny, jak se domýšlíš a aniž by ti byl dobře rozuměl, nařídil, aby jsi své pochybnosti jakožto pouhé vrtochy z mysli vypudila, mohl tak učiniti jedině buď z nevědomosti, aneb ze zlého úmyslu. Jestliže tedy jeho rady zavrhuješ z bázně, že ti dobře nerozuměl, nezbývá ti, jak jsem již pravil, žádné jiné volby, než

prohlásiti jej za nerozumného aneb svatokrádežného kněze. A taková neslýchaná opovážlivost neměla by ti žádné úzkosti působiti? Všem takovýmto domýšlivým úzkostlivcům, kteříž slova svého zpovědníka posuzují, mělo by se tak odpověděti, jako učený biskup Sperelli z Gubbia odpověděl jedné úzkostlivé, která svého zpovědníka kacířstvím vinila, protože domnělé hříchy její za hříchy uznati nechtěl: „Řekni mi přece," pravil biskup, „na kterých vysokých školách jsi svá studia bohovědná konala, že chceš více rozuměti než-li zpovědník tvůj? Posaď se raději za svůj kolovrátek a zanech již jednou těch svých hloupostí!"

10. Nechci-li tě právě takto odbýti, tož ti přece nařizuji, aby jsi se dokonale všemu podrobila, co ti tvůj duchovní vůdce uloží. Dosti na tom, když mu jednou své pochybnosti povíš; řekne-li ale, že více o tom slyšeti nechce, poslechni a přistup k svatému přijímání. Tak ať to platí jednou pro vždy a pro celou budoucnost! Ty nemáš na nic jiného mysliti, než jak bysi ho poslušnou byla a máš pevně za to míti, že tě dostatečně pochopil. Také o jeho nařízeních a radách nesmíš si pochybnosti připouštěti, nýbrž máš slepě, bez odmluvy a bez otázky proč? poslechnouti, a ve všem vedení jeho se podrobiti. Sháníš-li se po příčinách udělených ti

příkazů, staneš se zmatenější a upadneš do staré bídy. Poslechni tedy slepě a nehloubej, jak ti to půjde! Nikdy se také neopovažuj rozkazu zpovědníkova posuzovati! Úzkostlivost jest smolou, která se tím víc lepí, čím častěji se jí kdo dotýká; čím více hloubati budeš, tím větší temnost rozprostře se v duši tvé. Buď spokojená, třebas ve tmě kráčela, majíc stále na zřeteli osvědčené zásady svatého Františka Saleského: „Dosti na tom, když máme od duchovního vůdce jistotu, že po dobré cestě kráčíme, třebas toho sami zřejmě nepoznávali. Nejlépe činíme, když se rukou Prozřetelnosti Božské skrze všechny temnosti a zmatky tohoto života vezdejšího slepě vésti necháváme. Kdo upřímně poslouchá, nemůže zahynouti.“ Jedným slovem: Buď vždy pamětliva onoho neklamného vodítka, že poslouchati zpovědníka tolik jest, jako poslouchati Boha; proto se snaž se vší horlivostí o poslušnost takovou, a nevšímej si více svých lichých obav! Buď přesvědčena, že bez poslušnosti bezpečně kráčeti nelze, a že jen ten, kdo poslouchá, nikdy nepobloudí. „Jest-li mne ale poslušnost do záhuby uvede,“ pravíš, „kdo mne má potom zachrániti?“ Co pravíš, jest nemožno; není možno, aby poslušnost, která jest nejjistější cestou k nebi, mohla se tobě státi cestou k peklu!

11. Všimněme si nyní nejčastějších druhů

úzkostí svědomí a promluvme o nejvíce osvědčených prostředcích proti nim. Z pravidla bývá to dvojí druh úzkostí, kterýmiž bázlivé duše nejvíce trýzněny bývají. První druh vztahuje se k jich minulému životu; i zdá se jim, že ještě nikdy dobré zpovědi nevykonaly. Druhý druh vztahuje se k nynějšímu životu jejich; i zdá se jim, že se v každém okamžiku hříchu dopouštějí, kdykoliv něco činí se strachem, že by to hřích býti mohl. Co se týče druhu prvního, tu by úzkostlivé řeholnice nejraději vždy opět znova generální zpověď skládaly v domněnce, že se takto svých úzkostí zbaví. Co z toho ale následuje? Že vždy hlouběji klesají; nebo čím častěji se zpovídají, tím častěji vrací se jim úzkosti jejich, a pokaždé jim ještě i jiné vrtochy přicházejí, tak že se jim zdá, že opět ten neb onen hřích zapomněly, aneb nedosti jasně naznačily. Jest nade všecku pochybnost, že generální zpověď tomu, kdo jí posud nikdy neskládal, jest nad míru prospěšná; neboť že při ní duše všechny chyby celého minulého života svého jako jedním pohledem přehlíží: stává se takto pokornou, naplní se zevrubnou a dokonalou lítostí a skroušeností nad velikým nevděkem proti Bohu, a upevní v sobě opravdové úmysly a svatá předsevzetí pro budoucnost; také zpovědník pozná skrze ni lépe duševní stav svého dítka

zpovědního, shledá, kterých ctností se mu posud nedostává, které vášně a chybné náklonnosti jím zmítají, a tak potom snáze dovede potřebných rad a hojících prostředků uděliti. Kdo však již jednou generální zpověď skládal, tomu netřeba, aby to opět činil; i kdyby mu nějaká pochybnost připadla, není z pravidla povinen, aby něco z generální zpovědi opakoval, a to tím méně, když se ani upamatovati nemůže, že by byl někdy ve zpovědi hřích zamlčel; jen tehdy, když se pamatuje, že se hříchu smrtelného dopustil, a není jist, zda-li se z něho zejmena již vyzpovídal, musí se z něho dodatkem vyzpovídati.

12. „Byl-li hřích můj," namítáš dále, „hříchem smrtelným, a já se z něho nezpovídala, kterak mohu spasenou býti?" Ano, pravím, ty můžeš býti spasenou; neb s andělským učitelem, svatým Tomášem, tvrdí jednohlasně všickni bohoslovci, že zapomene-li kdo po bedlivém zpytování svědomí ve zpovědi nějaký smrtelný hřích bezděky, bývá přece platně rozhřešen, ponévadž bezděčně zapomenutý hřích bývá zahrnut v rozhřešení, kteréhož se kajicníku od kněze dostává za ostatní hříchy, z kterých se zejmena vyznal. Kdo se však rozpomene, aneb kdo má odůvodněnou pochybnost, že se z některého smrtelného hříchu nikdy nezpovídal, ten jest

povinen z něho se zpovídati; kdo ale má mravní jistotu, že se z něho již v dřívějších zpovědích vyznal, není zavázán, opětně se z něho zpovídati. Pravím: není zavázán opětně se z něho zpovídati, a to platí pro všecky; ale duše, úzkostmi svědomí trýzněná, jest zavázána, nikdy více se z něho nezpovídati, kromě, že by na to mohla přísahati, že to byl hřích smrtelný, a že se z něho ještě nikdy dříve nezpovídala; neboť opakování neb doplňování zpovědí hříchy z minulého života může býti pro duši úzkostlivou velmi nebezpečno, ano může ji uvrci i v zoufání. Jestli-že ale kajicník jest u velikém nepokoji a zmatku, a tudíž neschopen rozhodnutí, může-li přísahati čili nic: smí jej zpovědník té povinnosti vůbec zbaviti, aby se z hříchů, kterých se v minulém životě dopustil, opět zpovídal; nebo v případě tak velikého nebezpečí a tak hrubé škody přestává povinnost, úplnou zpověď skládati, poněvadž dle jednohlasného učení bohoslovců také jiné, méně značné následky od úplné zpovědi osvobozují. Úzkostlivé duše tedy, bychom to pojednání již ukončili, mají si pamatovati, že generální zpověď, jakkoli jiným jest užitečnou, tak jim jest nebezpečnou a škodlivou. Proto také jim moudří zpovědníci nikdy nedovolují o dřívějších hříších mluviti. Jim nepomůže mluviti, ale mlčeti a poslou-

chati. Nesmí se jim sluchu popřáti, když chtějí mluviti; nebo nechá-li je kdo mluviti, vždy se opět znepokojují, kdykoli o svých hříších mluviti nesmějí.

13. To platí o generální zpovědi. Co se obyčejných zpovědí týká, není třeba, aby řeholnice, které po dokonalosti se snaží a často přijímají, vždy před přijímáním se zpovídaly; stačí, když jednou neb dvakrát v témdnu, a v případě, že by se byly dobrovolně všedního hříchu dopustily, rozhřešení přijmou. Ostatně nemá se dle učení svatého Františka Saleského, není-li příležitosti ku zpovědi, ani tehdy svaté přijímání zanedbati, poněvadž všední hříchy, dle učení sněmu tridentského, také mimo zpověď skrze vzbuzování lítosti a lásky k Bohu odpuštěny bývají. V životě svaté Mechtildis jsem se o této věci dočetl takto: Světice vzbudivší nad jistými promeškanými úkony lítost, ana právě k zpovědi jíti nemohla, přistoupila na to k přijímání, a Pán, který se jí zjevil, jí to schválil. Od jednoho učeného kněze slyšel jsem jednou to mínění, že kdo se náhodou všedního hříchu dopustil, někdy bez předcházejícího zpovídání a rozhřešení s větším užitkem nejsvětější Svátost přijímá, poněvadž se v tom případu snaží, aby chyby své opravdověji želel, a pokořováním se bedlivěji k svatému přijímání se připravil.

14. Co se týká druhého hlavního druhu úzkostí svědomí, t. j. bázně, že při každé příležitosti hřešíme, neb že v každou zlou myšlenku, která nám hlavou projede, svolujeme, sluší dvojí věci pozorovati: Předně, že poznávání špatného nápadu aneb pouhého hnutí, jako k netrpělivosti, zlosti, smyslnosti a pod. není ještě žádným svolením. Všecka podobná hnutí, která způsobem přirozeným povstávají, nejsou nikdy hříchem, pokud jich vůle odmítá. Nemusíme se také znepokojovati, i když jsme k nim sami podnět dali, jen jestli že se to stalo v dobrém úmyslu, pro dosažení nějakého duchovního aneb časného užitku. (Ku př. povstati může hnutí k netrpělivosti, hněvu, když musíme někoho pokárati.) Za druhé sluší podotknouti, že se k hříchu smrtelnému vyžaduje úplná pozornost ducha a úplné svolení vůle; schází-li jedno z obou, skutek vykonaný hříchem smrtelným není. V pochybnosti ale mají bohabojné a zvlášť úzkostlivé osoby, jak již praveno, býti přesvědčeny, že těžce nehřešily, ani ve hřích nesvolily, pokud to se vší určitostí tvrditi nemohou. Zde jest záhodno podotknouti, že duším, které vždy pochybují, zdali v zlé myšlenky nesvolily, prospívá z jistých pokušení, na př. proti lásce k bližnímu, proti víře neb čistotě do podrobna se nezpovídati; nebo čím více o tom přemýšlejí,

zdali svolily čili nic, a jak se z toho vyznati mají: tím více se obraznost jejich opět rozčiluje a nepokoj obnovuje, jestli že snad přece konečně nesvolily. Takovým duším má býti uloženo, aby se z takových myšlenek jen všeobecně zpovídaly, jako: vyznávám se ze vší nedbalosti, které jsem se dopustila při odmítání zlých myšlenek; a to stačí.

15. Bohoslovci přisuzují tedy úzkostlivým v jejich činění a nedbání dvě výsady; předně, že nehřeší, i když s úzkostí a bázní jednají, že by skutek jejich hříchem býti mohl, jen když z poslušnosti tak jednají. Není při tom třeba, pokaždé výslovně si říkati: to neb ono žádá poslušnost, a proto mám za to, že dobře činím; nebo kdo se viny uchovati chce, tomu stačí, když vůbec smýšlení a úmysl má, že se dle slov zpovědníka zachová, a že úzkostmi svědomí zhrdne. Kdo takto smýšlí a jedná, nejedná s tak zvanou praktickou (skutečnou) pochybností, t. j. s bázní opodstatněnou, že hřeší, nýbrž jedná v neurčité úzkostlivosti, že by se mohl hříchu dopustiti; úzkostlivost tu však přemáhá a zatlačuje úmyslem, že zpovědníka poslechne. Gerson učí velmi dobře, že pochybnost jest tehdy praktickou (skutečnou), a jednání s ní nedovoleným, když vychází ze svědomí již usazeného, t. j. když po uvážení všech okolností musíme za to míti, že dokud pochybnost nebude přemo-

žena, bez hříchu jednati nemůžeme. Jestli ale jest duch zmaten a pochybnostmi tak zmítán, že neví, čeho se přidržeti má, ale přes to vše od úmyslu neupouští, že to činiti bude, co dobré a Bohu milé jest: pak to dle učení Gersona není pochybností praktickou, nýbrž jest to lichá bázeň, úzkostlivost svědomí, které se všemožně opírati a kterou pohrdati máme. Pokud tedy někdo má pevnou vůli, Boha neurážeti a z poslušnosti úzkosti svého svědomí přemáhati, nehřeší, třebas by ho při skutku klamné pochybnosti opustiti nechtěly, a třebas on při tom výslovně úmyslu nevzbudil, že se chce nyní dle rozkazu svého duchovního vůdce říditi.

16. Druhá výsada úzkostlivců jest ta, že se smějí za jisté míti, že v žádné vnitřní pokušení nesvolili, pokud úplné jistoty nemají, že v zlobu hříchu vědomě a dobrovolně svolili. Pochybují-li ale o tom, jest tato jich pochybnost bezpečným znamením, že buď úplně zloby hříchu nepoznali, aneb úplně nesvolili; neboť kdyby byli úplně i poznali i svolili, nemohli by v pochybnosti býti, ale byli by si svým se prohřešením jisti. Když jim tedy zpovědník zapoví, aby se z takových pochybností zpovídali, musejí bez zdráhání se uposlechnouti a nesmějí na to pomýšleti, aby ho opustili, i když při tom setrvá, že jich nebude chtíti poslouchati. Sho-

vívaví zpovědníci, kteří pochybnosti úzkostlivých duší vždy opět poslouchají, chybují velice; poněvadž tyto své svědomí potom vždy opět znova zpytují, tak vždy víc a více v nepokoj upadají a k pokroku duchovnímu vždy méně dostatečnými se stávají. Toto budiž zpovědníkům připomenuto, aby se dle toho u vedení svědomí řídili; věcí pak zpovědních dítek jest, úsudek svůj rozhodnutí zpovědníka podrobiti a ve všem ho poslechnouti. Avšak i kajicníci nechť si tato poslední slova dobře v paměť vštípí, aby se se svým zpovědníkem nehádali a na bohoslovce si nehráli, nýbrž slepě poslechli a po důvodech rozkazů jim udělených se netázali, buďsi že jim zpovědníci zakazují, aby se jmenovanými úzkostmi obviňovali, aneb vůbec o nich mluvili, anebo že jim poroučejí, aby bez rozhřešení ku svatému přijímání přistoupili.

17. „Já bych však přece chtěla jistou býti," pravíš, „že Boha neurážím." Odpovídám: Největší jistota spočívá v poslušnosti k vůdci svědomí, který ti poroučí, abysi své úzkosti zapudila přes všechnu bázeň, již ti způsobují. Ano i na lůžku smrtelném můžeš se jen takovou poslušností klamů ďábelských uchrániti. Ještě jednou ti na srdce kladu, co jsem již (v čísle 4.) pověděl: abysi se bedlivě snažila úzkosti z mysli vypuditi, jak

ti to zpovědník poroučí, a abysi dle nich jednání své nikdy nezařizovala, i kdybysi jich sama za úzkosti neuznávala. Jestli že tě tvé úzkosti svědomí dovedou zdržeti, abysi slov a rozkazů svého zpovědníka neposlouchala, aneb vůbec některého dobrého skutku nekonala: pak ti nějakých pokroků v dokonalosti činiti nelze, ano ty upadneš v nebezpečí, že svou duši aneb aspoň rozum ztratíš. Kdo se ale do takového nebezpečí vydává, dojista že hřeší. Proto vnuká ďábel úzkostlivcům tak velikou bázeň, aby se stali buď lehkomyslnými aneb blázny, aneb aby alespoň v dokonalosti žádného pokroku nečinili; on chce, aby v stálém strachu a zmatku žili, poněvadž z nich tak pro peklo nejvíce vytěží. Svatý Alois proto praví: „Ďábel v kalu loví.“

18. Chceš-li tedy úplné jistoty a bezpečnosti nabýti, poslouchej zevrubně všech předpisů a nařízení svého duchovního vůdce. Pros ho, aby ti pro tvé chování ne tak zvláštních, ale spíše všeobecných pravidel ustanovil. Pravím „všeobecných“, t. j. takových, které jednou pro vždy a pro všecky případy platnost mají; na př., aby ti nařídil, že máš každou úzkostí bez výminky pohrdati, pokud jasného poznání o skutečném smrtelném hříchu nenabudeš; neb že nesmíš z minulého života nic ve zpovědi opakovati, leda bysi mohla přísahati, že máš na sobě

hřích smrtelný, z kterého jsi se ještě nikdy nezpovídala; aneb že máš k svatému přijímání přistupovati, pokud sobě těžkého hříchu s úplnou jistotou vědoma nejsi; že nesmíš opakovati modliteb z brevíře, ani celých, ani z části, leda bys měla jistotu, že jsi se ještě nepomodlila. To jsou všeobecná pravidla, kterými se úzkostlivci říditi mají. Zvláštní předpisy pro jednotlivé případy, které by zpovědník úzkostlivci snad dáti chtěl, pomohou mu málo aneb docela nic; neboť úzkostlivec bude vždy říkati, že druhý případ není jako první, a tak z nepokoje a zmatku nikdy nevyjde.

19. Končím s napomenutím, které nemůže dosti opakováno býti: poslouchej, poslouchej! a neměj Boha za ukrutníka! On ovšem nenávidí hříchů, nikoliv však duše, která si s bolestí hříchů svých oškliví a hotova jest, raději tisíckrát zemříti, nežli ještě jednou hřešiti. Odpověz mi, zdali bysi nemusela míti za to, že tě některý člověk velice miluje, když by tvé osobě takovou lásku a takové smýšlení na jevo dával, jako ty nyní Bohu na jevo dáváš? Proč tedy o Bohu méně dobře smýšleti chceš? Ach, jak dobrým jest Bůh duši, která dobrou vůli má! „Jak dobrý jest Bůh Israelovi, těm, kteří jsou přímého srdce!“ (Žalm 72, 1.) a jak „dobrý jest Hospodin doufajícím v Něho, duši hle-

dající Jeho!“ (Pláč Jerem. 3, 25.) Svaté Markytě Kortonské řekl jednou Pán: „Markyto, ty hledáš Mě; věz však, že mnohem více hledám Já tebe, nežli ty Mě.“ Totéž mluví Bůh k tobě, miluješ-li a hledáš-li Ho. Odevzdej se rukoum Jeho, slož na Něho péči o duši svou a On tě zachrání a osvobodí ode všech úzkostí. „Uvrz na Hospodina péči svou a On tě opatrovati bude a nedopustí na věky viklání na spravedlivého“ (Žalm 54, 23). Cvič se tedy v poslušnosti a zapuď svou bázeň; neboť Pán řekl také jmenované světici, že její veliká bázeň jí překáží, aby v lásce u Boha prospívala. Nesmýšlej tedy tak malicherně o Bohu, že On pro každou sebe menší chybu proti tobě hněvem zahoří, i když Jej ze srdce miluješ. Svatá Terezie napomíná své dcery: „Považte, že Bůh jistě nehledí na takové ničemnosti, jak vy za to máte; zdržujte se tedy takové úzkostlivosti, která vás o mnohé statky připraviti může. Úmysl váš budiž čistý a vůle vaše odhodlaná, že Boha nikdy urážeti nebudete.“ Opakuji a pravím ještě jednou: Poslouchejte ve všem svého zpovědníka a spolehejte na poslušnost; neboť poslušnost vede vždy cestou bezpečnou. Buďte stále pamětlivy slov svatého Filipa Neri: „Věřte svému zpovědníku; Bůh mu nedá zblouditi. Vedení sebe jest nejnebezpečnější; nic nás ale osidel ďábelských

jistěji neuchrání, jako konání dobrého z poslušnosti.“ Za tuto milost proste Boha vždy, aby vás opravdu poslušnými učinil. Buďte jisty, že poslušnost vás zachrání a svatými učiní.

Modlitba.

Ó Ježíši! miluji Tě, a proto svírá svědomí mé bázeň, že bych se Ti mohla znelíbiti a Tebe, své nynější Dobro, ztratiti. Vždyť byla jednou nešťastná doba, kdy jsem Tě nemilovala a jen málo lásky Tvé si vážila. Nyní ale vzdychá srdce mé jedině po Tvé lásce, ó můj Pane a Spasiteli nejmilejší! Toliko a jedině o Tvé zalíbení chci se snažiti; ó nenech mne v hřích kdy svoliti! Líto jest mi nade všecko, že jsem Tebe dříve urážela; chci raději vše, co mám i život svůj ztratiti, než-li Tebe opět zarmoutiti. Ty jsi za mě umřel; Tobě odevzdávám duši svou, v ruce Tvé poroučím ducha svého. Ty mne miluješ; Tobě se odevzdávám zcela v té naději, že zahanbena nebudu a že milosti své mi neodepřeš. „V Tebe, Hospodine, doufám, nedej mi zahanbenu býti na věky!“ (Žalm 30, 2.) Ježíši můj! miluji Tě a chci Tě vždy milovati. Opakuji to v životě i v smrti, a doufám, že to budu i po celou věčnost opakovati: Ježíši můj, miluji Tě a chci Tě vždy, vždy milovati! Maria, naděje má, Matko

milosrdenství přispěj mi a smiluj se nade mnou! Amen.

III. O svatém přijímání.

1. Svátost oltářní jest nade všecky svátosti vyvýšená; neboť ostatní svátosti obsahují dary Boží, ale Svátost oltářní obsahuje Boha samého. Proto praví andělský učitel svatý Tomáš: Ježíš Kristus ustanovil proto ostatní svátosti, aby jimi lidi schopnými učinil ku přijímání aneb k rozdávání nejsvětější Svátosti, kterážto jest vrcholem duchovního života, ana všecku dokonalost duší působí. Příčina toho jest, že všecka naše dokonalost záleží ve spojení s Bohem, a že nás s Bohem nic tak úzce nespojuje, jako právě svaté přijímání, při kterém se duše s Ježíšem Kristem jedno stává, jak On sám o tom svědectví vydává, řka: „Kdo jí mé tělo . . . . ve Mně přebývá a já v něm“ (Jan 6, 57). A svatý Jan Zlatoústý píše: „On dal nám své Tělo, abychom s ním jedno byli.“ A dle učení svatého Cyrilla z Alexandrie spojuje se ten, kdo Tělo Páně přijímá, s Ježíšem tak v jedno, jako se dva kusy tekutého vosku v jeden celek spojují. Proto také ustanovil náš Božský Spasitel tuto Svátost ve způsobě pokrmu, abychom poznali, že jako tělesný pokrm jedno se stává s naší krví, tak tento chleb nebeský jedno se stává

s naší duší, s tím toliko rozdílem, že pokrm pozemský se přeměňuje v přirozenost naši, kdežto požíváním chleba nebeského přirozenost naše se přeměňuje v přirozenost Ježíše Krista, jak o té věci opat Rupert Pánu v ústa klade slova: „Jezte, a milostí stanete se tím, čím Já jsem od přirozenosti.“ A sv. Augustin podobně se vyjadřuje: „Ne Já v tebe, nýbrž ty ve Mě přeměněn budeš.“

2. Nejvznešenější účinek této Svátosti jest, že nás v milosti Boží při životě udržuje. Proto se chlebem nazývá, že jako chléb pozemský život tělesný zachovává, tak chléb nebeský život duše, t. j. milost Boží v nás udržuje. Nejsvětější Svátost jest dle výpovědi sněmu Tridentského oným zázračným lékem, který nás před pádem do těžkých hříchů chrání, a od každodenních provinění očišťuje. Svátost tato hasí v nás, jako proud vody, oheň vášní a náruživostí, které nás zžírají. Koho tedy osten některé náruživosti popichuje, ten nechť se k hodnému přijetí nejsvětější Svátosti připraví, a tak nezřízenou žádost udusí aneb aspoň velice potlačí. „Kdo z vás,“ praví sv. Bernard, „nepociťuje více tak častá a tak prudká hnutí k zlosti, závisti a nečistotě, ten ať za to Tělu Páně děkuje; neboť síla této Svátosti v něm toto působí.“ Mimo to, učí svatý Tomáš, uděluje nám svaté přijímání sílu, abychom všem úkladům ďá-

belským odolati mohli. A svatý Jan Zlatoústý tvrdí, že když hodně přijímáme, ďáblové od nás utíkati musejí, kdežto andělé nám ku pomoci spěchají. Dále působí Svátost tato veliký mír duševní, mocnou náklonnost ku všem ctnostem a zároveň ochotu ku konání jich; ona nám tedy ulehčuje cestu k dokonalosti.

3. Hlavně svatým přijímáním bývá nám láska vlita, učí andělský učitel. Ježíš Kristus ujišťuje, že proto na svět přišel, aby svatý oheň své Božské lásky v srdcích našich roznítil: „Oheň přišel jsem pustiti na zem a co chci, jedině aby se zapálil?“ (Luk. 12, 49.) Žádným jiným tajemstvím svého života, praví ctihodný theatín František Olympio, nerozněcuje nás Božský Spasitel k své lásce více, jako nejsvětější Svátostí, která veškerý oheň lásky Jeho v sobě obsahuje; neboť v ní odevzdává se nám celý, jak svatý evangelista svědčí slovy: „Věda Ježíš, že přišla hodina jeho, aby šel z tohoto světa k Otci, když miloval své, kteříž na světě byli, až do konce je miloval.“ (Jan 13, 1.) Vykládači Písma vysvětlují slova „až do konce je miloval“: On je až do nejvyššího stupně lásky miloval; proto praví sněm Tridentský: „On v této Svátosti jako rozlil bohatství své lásky k lidem.“ Svatý Tomáš nazývá Svátost tuto „Svátostí lásky,“ a svatý Bernard „láskou

veškeré lásky.“ Svatá Maria Magdalena de Pazzis nazývá den svatého přijímání dnem lásky, a praví, že kdo hodně přijímá, s Ježíšem na kříži zvolati může: „Dokonáno jest!“ t. j. když má nyní Boha samého, že mu Bůh více dáti, ani on si více žádati nemůže.

4. Což jiného měli by si dle toho všickni žádati, nežli aby co nejčastěji Pána Ježíše ve Svátosti této mohli přijímati? Víme, že v prvních stoletích všickni věřící denně přijímali, neboť čteme: „A na každý den trvajíce jednomyslně v chrámě a lámajíce po domích chléb“ (Skut. ap. 2, 46.), t. j. dle překladu syrského „požehnaný chléb“, kterýmžto všickni vykládači chléb posvěcený čili nejsvětější Svátost vyrozumívají. Sv. Tomáš má proto za jisté, že tehdy všickni křesťané, kteří mši sv. přítomni byli, také k svatému přijímání přistupovali, jakož o tom také sv. Dionysius Areopapita skutečně svědčí. A sv. Jeroným ujišťuje v listu, jejž Lucině a Pamachiovi psal, že tento zbožný obyčej ještě za jeho času v Římě a ve Španělích trval. Během času ochladla ale zbožnost věřících ponenáhlu tak dalece, že papež Fabian nařídil, aby jedenkaždý aspoň třikráte do roka k stolu Páně přistupoval, a to: o velikonocích, o svatodušních svátcích a o vánocích. Této chladnosti přibylo později ještě tak mnoho, že Innocenc III. pod trestem vylou-

čení z Církve nařídil, aby každý aspoň jednou v roce a sice při čase velikonočním k svatému přijímání přistoupil. Dekret tento obnoven byl na sněmu Tridentském. Přikázání toto nikterak není důkazem, že častější přijímání není chvalitebným, nýbrž dokazuje toliko tolik, že první horlivost v Církvi časem ochladla.

5. Co se týče obyčeje za našich dnů, vím, že někteří zpovědníci jsou více, jiní méně pro častější svaté přijímání. Já jsem při prvních, poněvadž se mi to zdá více v duchu svatých Otců a svaté Církve býti, jak to také učený P. Petavius v pojednání proti nad míru přísnému Arnauldovi výtečně dokazuje. Ze svatých Otců odvolávám se toliko na sv. Basilia, který svému příteli o veliké útěše píše, kterou z toho má, že věřící jeho diecése v Cesarei aspoň čtyrykráte v témdnu Tělo Páně přijímají. Jestliže sv. Augustin (aneb kdožkoli jest spisovatelem díla de Eccles. dogmat.) o každodenním přijímání na jednom místě podotýká, že ho ani neodporučuje ani nezakazuje: vykládá jistý učený spisovatel vyjádření toto z té okolnosti, že každodenní přijímání toho času v Africe více v obyčeji nebylo a že ho mnozí také neschvalovali; mimo to nalezá se ale v spisech svatého Augustina výslovné schválení a odporučování každodenního přijímání.

Praví: „Nejsvětější Svátost jest naším chlebem vezdejším; přijímej ji každého dne, aby se ti požehnání jejího každého dne dostalo.“ Svatý Antonín vypravuje, že jistý prelát vytýkal svaté Kateřině ze Sieny její denní přijímání, poukazuje k výpovědi svatého Augustina, že ho ani nechválí, ani nehaní; světice mu ale odpověděla: „Když svatý Augustin toho tedy nehaní, proč vy mi chcete za zlé klásti, že denně Tělo Páně přijímám?“ Mínění Církve ale seznati lze ze slov sněmu Tridentského; neboť tam vysloveno přání, aby všickni věřící, kolikrátkoli přítomni jsou mši sv., vždy tak připravenými byli, aby při ní i k svatému přijímání přistoupiti mohli. V známém, od Innocence IX. schváleném dekretu kongregace sněmu Tridentského z 22. února 1679 se potvrzuje, že časté, ano denní přijímání nejsvětější Svátosti bylo v Církvi obyčejem, od svatých Otců odporučeným, a že kde se takový obyčej ještě udržel, biskupové zaň Bohu děkovati a ho podporovati mají. Kromě toho jest biskupům a farářům zakázáno, aby všem svým diecesanům aneb osadníkům bez výminky dny přijímání v témdnu nějakým obecným nařízením obmezovali, poněvadž to má býti ponecháno náhledu zpovědníků těch, kdož přijímati chtějí.

6. V souhlasu s tímto dočítáme se v ži-

votě svaté Markéty z Kortony, že Pán slíbil zpovědníku jejímu hojné odměny za to, že jí častější svaté přijímání poradil. Podobně dovídáme se ze života ctihodného služebníka Božího Antonína Torresa, že se po smrti v nebeské záři zjevil a tvrdil, že ho Bůh rozmnožením slávy odměnil proto, poněvadž svým zpovědním dítkám častější svaté přijímání dovoloval. Ctihodné sestře Pudencianě Zagnoni z řádu svaté Kláry v Bologně pravil Pán: „Jest-li se budeš k častějšímu svatému přijímání hodně připravovati, nebudu tvého nevděku vzpomínati.“ Oproti tomu připomíná Ludvík Blosius káravá slova Ježíše Krista, která řekl svaté Gertrudě, když jí častější přijímání zrazovali: „Jestiť radostí mou, býti se syny lidskými; proto jsem pro ně nejsvětější Svátost oltářní ustanovil; ale radost mou ruší, kdo duším brání, aby Mě přijímaly.“ P. Avila z té příčiny tvrdí, že jest to záležitostí ďáblovou, častějšímu přijímání nejsvětější Svátosti se protiviti; neboť ďábel Svátosti této nenávidí pro onu milost posilující, které se skrze ni dušim dostává, aby v životě dokonalém pokračovati mohly.

7. Přikročme k podrobnému pojednání. Jest to dle učení audělského učitele jisto, že časté, ano denní přijímání jest samo o sobě něco velmi spasitelného; není ono však pro všecky přijímatele bez rozdílu stejnou mě-

rou spasitelné, třeba se právě v stavu nemilosti nenacházeli; spasitelným jest toliko pro ty, kdož v patřičném stavu ducha žijí, a k svatému přijímání náležitě se připravují. Proto svatý Augustin k dennímu přijímání nejsvětější Svátosti sice povzbuzuje, avšak také s vážností napomíná, bychom tak žili, bychom nejsvětější Svátost denně přijímati směli. Řeholnicím, které se všedních hříchů vědomě dopouštějí, na př. že vědomě nepravdu mluví, se fintí, odpor aneb smyslnou náklonnost k jisté osobě v sobě udržují, aneb podobně se proviňují, a ač dobře vědí, že chyby takové jim na cestě k dokonalosti překážejí, přece se jich zbaviti nehledí, má býti na nejvýš jednou v témdnu dovoleno k svatému přijímání přistoupiti, aby síly nabyly, by aspoň do hříchů smrtelných neupadly. Ano, já bych častějšího přijímání nechtěl dovoliti řeholnici, která setrvati chce v chybě, se snahou po dokonalosti se nesrovnávající, třebas chyba ta nebyla právě zjevným hříchem všedním, zvláště kdybych nedostatek pokory a poslušnosti pozoroval. Nemá-li ale řeholnice žádné příchylnosti aneb náklonnosti, která by všedním hříchem byla, snaží-li se na to, aby se dobrovolných všedních hříchů vystříhala, koná-li vnitřní modlitbu a umrtvuje-li svých smyslů i náklonností: může jí zpovědník dovoliti, aby tři-, čtyry-, ano

i pětkrát v témdnu k svatému přijímání přistupovala. Vyšinula-li se ale duše v snaze po dokonalosti již k vyššímu stupni, obětuje-li denně více hodin rozjímání, a přemohla-li již mimo to z větší části nezřízené žádosti své: může dle učení svatého Františka Saleského každý den přijímati; neboť v tom dle výroku svatého Prospera, záleží při lidské křehkosti naší ta dokonalost, které nám zde na světě dosíci lze. Uvádím z učení andělského učitele ještě to, že smí každodenně přijímati ten, kdo na sobě pozoruje, že denním přijímáním láska jeho k Bohu se vždy rozněcuje, aniž by se v něm uctivost před nejsvětější Svátostí umenšovala. Proto má se zpovědník při dovolování častějšího neb méně častého přijímání říditi dle duchovního pokroku, jehož na svých dítkách zpovědních pozoruje. Pravidlo toto stanoví také papež Innocenc XI. v dekretu, o kterém jsem se prvé zmínil, slovy: „Jest věcí zpovědníků ustanovovati, jak často jejich dítky zpovědní k svatému přijímání přistupovati smějí; neboť oni mají dle čistoty svědomí a dle ovoce, jaké se na nich po častějším přijímání objevuje, nařizovati, co pro duševní blaho svých dítek zpovědních za nejspasitelnější uznávají.“

8. Ostatně jak často klášternice přijímati může, zda-li často či zřídka, o tom nesluší rozhodovati jí samé, ale to ustanovuje její

vůdce duchovní; na ní pak jest, aby se dobře připravovala, by jí zpovědník častějšího přijímání dovoliti mohl. Příprava k častějšímu přijímání potřebná, jest dvojí: vzdálená a bližší. První záleží v životě duchovním, od tvorů odloučeném. Svatý Augustin praví ve svém výkladu žalmu 131.: „Kdyby nějaký velice vzácný host do domu tvého přijíti měl, a ty bys věděl, že ten neb onen předmět v příbytku tvém by se mu nelíbil, zajisté že bys ho před příchodem jeho odstranil.“ Podobně máš také, chceš-li u sebe Ježíše Krista pohostiti, ze srdce svého vypuditi všecku příchylnost k věcem pozemským, o které víš, že se Pánu nelíbí. Kdo tedy častěji přijímati chce, musí srdce od tvorů osvoboditi. Proto pravil Pán svaté Gertrudě: „Nežádám si jiného, když se blížíš, abys Mě přijala, než abys samé sebe prázdnou byla.“ Co se týče bližší přípravy, ta má záležeti v tom, aby jsi se od předvečera svatého přijímání vzbuzováním lásky a touhy připravovala. Z jitra při procitnutí pamatuj na to, že toho dne Ježíše Krista přijmeš, a bez meškání zvi svého Ženicha skrze povzdechy lásky, aby k tobě přišel. Bezprostředně před přijímáním, třeba že jsi již rozjímání vykonala, obnov v sobě víru skrze povzdechy pokory a touhy plné.

9. Při vzbuzování víry uvažuj: kdo jest

Ten, koho přijati máš. Kdyby ti víra nedávala jistoty, kdo tvým hostem jest: jak bys mohla míti za možné, že Bůh sám státi se chce pokrmem tvora svého? Církev svatá podává nám ale na tak mnohých sněmích, zvláště ale na sněmu Tridentském neklamné svědectví, že v hostii posvěcené Spasitel náš Ježíš Kristus „skutečně, pravdivě a živě“ přítomen jest! Když svatému Ludvíku, králi francouzkému, sděleno bylo, že se mezi mší svatou, kterou právě kněz sloužil, při pozdvihování Ježíš Kristus v hostii v podobě dítka zjevil, odpověděl tato dojemná slova: „Víra mi podává větší jistoty, nežli můj zrak; kdo věřiti nechce, ať tam jde, aby ten zázrak spatřil;“ sám z pokory se zdržel pohledu na nebeské dítko. Pokoru vzbuzuj uvažováním, kdo jsi ty, kteráž Pána a Boha našeho v ústa i srdce přijati chceš. Pavel Segneri praví, že ten, kdo k přijímání přistupuje, může naplněn býti jen nejhlubším podivením při pomýšlení: „Bůh přichází ke mně! Ach ke mně!“ Co by řekl ubohý pasáček, kdyby viděl, že král v jeho slaměné chatrči zůstati míní? Co ty tomu teprv říkati máš, vidouc, že král nebes při svatém přijímání v srdci tvém přebývati bude? Volej v nejhlubším pokoření: „Ó Pane, nejsem hodna, abys vešel pod střechu mou!“ Vzbuď srdečnou lítost nad svými hříchy, jakož i na-

ději a důvěru, že tě nejdobrotivější Spasitel při svém příchodu milostí svou naplní. — Konečně má se vzbuditi žádost čili touha po nejsvětější Svátosti. Kdo nebeského chleba požívati chce, má míti na něj hlad, t. j. velikou touhu po něm. Dle míry touhy řídí se také míra milosti pro přijímatele. Svatý František Saleský si toho žádá, aby nás jedině láska k Bohu pobádala, bychom Pána Ježíše přijímali, který jedině z lásky se nám podává. Pán zjevil svaté Mechtildě: „Kolikrátkoli přijímáš, potom se roztouži, abys tu největší lásku v sobě měla, které kdy svatí ke Mně pocítili; nebo hledě k této touze, budu si tvé lásky vážiti tak, jako kdyby byla takovou, jaké sobě žádáš.“ Abysi si tyto úkony pamatovala, uvažuj před každým přijímáním: Kdo přichází? ke komu? proč? Přichází k tobě, bídné hříšnici, nesmírná Velebnost Božská aby od tebe byla milována.

10. Po svatém přijímání bav se s Pánem Ježíšem tak dlouho, jak můžeš. P. Avila má čas po svatém přijímání za nejdrahocennější, poněvadž v těchto vzácných okamžicích veliké poklady milosti získati lze. Také svatá Maria Magdalena de Pazzis tvrdí: „Čas tento jest nejvzácnějším v našem životě; jest dobou nejpříhodnější, v které s Bohem obcovati a sebe na Jeho lásce rozněcovati můžeme; jest to čas, kdy nepotřebujeme ani učitele, ani

návodu, an Ježíš Kristus sám nás poučuje, jak Jej milovati máme.“ Svatá Terezie praví dále: „Nenechávejmež přece tak dobrých příležitostí po svatém přijímání bez užitku minouti, když u Boha tak mnoho získati můžeme; nebo On pohostění málem neoplatí, když dobrého přijetí u nás nalezne!“ Aneb: „Po svatém přijímání dlí Ježíš Kristus v duši, jako sedě na trůnu milosti, s kterého k duši mluví, jako ondy k slepému od narození: Co chceš, abych ti učinil? (Mark. 10, 15.) Žádej, čeho ti třeba; neboť jsem přišel tvých proseb vyslyšet.“ — Mnozí na slovo braní bohoslovci, jako Kajetan, Suarez, Gonet, Valencia, Lugo a jiní tvrdí, že v těch okamžicích, dokud svátostné způsoby v přijímateli trvají, on tím hojnějšího ovoce a rozmnožení Božské lásky nabývá, čím více o to usiluje, aby se s Ježíšem Kristem spojil, a zbožné city vzbudil; neboť nebeský tento pokrm působí sám sebou v duši to samé, co pozemský pokrm působí v těle: že ho totiž tím více živí a sílí, čím trvaleji v něm působí. Mnohé řeholnice přijímají často, ale s nepatrným užitkem, proto že se po svatém přijímání s malou vroucností a sebraností k Ježíši Kristu obracejí. „Zacházím s lidmi tak, jako oni se Mnou,“ pravil jednou Pán svaté Markétě z Kortony. Nevolá-li tě tedy po svatém přijímání poslušnost aneb povinnost lásky

k jinému zaměstnání dříve, snaž se aspoň půl hodiny s Ježíšem Kristem se baviti. Pravím: „aspoň“; neboť by vlastně zábava taková trvati měla hodinu. Při ní Pánu Ježíši se klaň, Ho pozdravuj, Jemu díky čiň; vzbuzuj lásku a lítost, Jemu samu sebe i potřeby své obětuj; nejvíce ale konej vroucí prosby za potřebné sobě milosti, zvláště za vytrvalost a Jeho svatou lásku. V tom záleží onen výhodný obchod, který dle návodu svaté Terezie při svatém přijímání s Bohem učiniti máme. Jsi-li vyprahlou a roztržitou, pomoz si čtením těchto výlevů a modliteb z duchovní knihy. Ostatní čas dne hleď ztráviti v sebrání a spojení s Bohem. Svatý Alois činíval díky za svaté přijímání po tři dny. Máš-li povolení, častěji přijímati, nemá ono tvého sebrání umenšovati; naopak máš tím sebranější býti ve spojení s Bohem, čím častěji Pána přijímáš.

11. Co však mám říci o těch klášternicích, které nemajíce žádných zevnějších překážek, snadno často přijímati by mohly, ano i na spolusestrách svých dobrý příklad k tomu vidí: když přece z ničemných příčin svatého přijímání zanedbávají? Vizme, zda-li ospravedlnění jejich odůvodněno jest nebo není. Jedna praví: Nepřijímám často, protože se mám za nehodnou. Sestro milá! kdyby nehodnost tvá dostatečnou pří-

činou byla, nesměla bys důsledně přijímati nikdy; neboť učí svatý Ambrož, že kdo není hoden každého dne přijímati, nebývá ještě ani po roce svatého přijímání hoden. Kdo tedy může býti kdy svatého přijímání hoden? Jen Ježíš Kristus, jakožto pravý Bůh a pravý člověk může hodně přijímati, poněvadž jedině Bůh Boha hodně přijímati může. Pravíš, že se cítíš svatého přijímání býti nehodnou; věz ale, že čím déle s přijímáním otálíš, tím nehodnější se stáváš! Čím déle se svatého přijímání vzdalovati budeš, tím větší a četnější budou chyby tvoje, poněvadž postrádati budeš oné duchovní pomoci, kteréž by ti přijímání bylo poskytovalo. Jedna svatá řeholnice z řádu Dominikánského říkala: „Právě proto, že jsem tak nehodnou, chtěla bych raději třikrát denně přijímati; nebo čím častěji bych mohla přijímati, tím spíše mohla bych doufati, že méně nehodnou budu.“ Kasian se táže: „Kdo z obou jest pokornější: ten, kdo často, aneb ten, kdo zřídka přijímá?“ A odpovídá: „Pokornějším jest ten, kdo vědom jsa si své slabosti a touže po duchovní pomoci, Ježíše Krista často pohostiti sobě žádá.“ Taktéž andělský učitel praví, že se to Bohu sice líbí, když se z pokorné bázně svatého přijímání zdržujeme; více než tato bázeň že se ale Bohu líbí láska a důvěra, s kterou Ho duše přijímá.

12. Jiná praví: netroufám si přijímati, protože nevím, žiju-li v milosti Boží. Rci mi ale, nač čekáš, abysi zvěděla, zda-li v stavu milosti jsi a přijímati můžeš? Má ti snad anděl s nebe nějaké zjevení přinésti? Nedostačuje ti výrok tvého zpovědníka? Výrok sluhy a náměstka Božího dává ti větší jistotu, než kdyby všickni andělé nebes nějakého zjevení ti učiniti chtěli. Neb při mimořádných zjeveních můžeš se snadno dáti oklamati; když ale zpovědník tvůj na místě Božím k tobě mluví, tu netřeba klamu se obávati. Když ti tedy zpovědník přijímání dovolí, zapuď zlého ducha, který tě chce úzkostlivostí a nepravou bázní od něho zdržeti. Věz, že žádná neposlušnost není duši tak nebezpečnou, jako z neposlušnosti nepřijímati, poněvadž neposlušnost tato má kořeny své v nedostatku pokory, kterou prozrazuješ, když se máš za moudřejší svého zpovědníka.

13. Třetí praví: netroufám si častěji přijímati, protože vždy opět do starých chyb zpět klesám, a žádného polepšení na sobě nepozoruji. Na to dána jest odpověď již svrchu v čís. 7. Ovšem, dopouštíš-li se poznaných chyb s plnou rozvahou a nejsi-li odhodlaná, jim výhost dáti: pak arci nemohu ti ani já ani kdo jiný raditi, abysi častěji přijímala. Nemáš-li ale

ani náchylnosti k všedním hříchům, ani ve zvyku, s plnou rozvahou se jich dopouštěti; miluješ-li naopak modlitbu, a snažíš-li se na to, abysi v dokonalosti prospívala: pravím, poslechni svého zpovědníka, a přestaň ho obtěžovati! Čím slabší jsi, tím více potřebuješ onoho léku, který se ti v přijímání podává, a o kterémž svatý Ambrož tvrdí, že kdo v stálém nebezpečí hříchu žije, i tohoto léčení stálou potřebu má. Kolísavou zeď nepodpírají proto, aby opět rovně stála, ale jen aby se nesesula. Pravíš, že žádného polepšení nepozoruješ. Když ale nejdeš k přijímání, jsi proto lepší? Nikoliv, ale horší! „Kdo se chce uzdraviti," praví Ludvík z Granady, „nesmí se nejjistějšího prostředku léčivého vzdalovati." Již myšlenka: „dnes jsem byla u svatého přijímání," aneb „zítra půjdu k stolu Páně," učiní tě opatrnější a pozornější, abysi se svých chyb vystříhala. Kromě toho uděluje Svátost tato sama sebou duši více světla a síly. Jest to jednohlasným učením všech bohoslovců, že svaté přijímání více milostí uděluje, než všecky ostatní svátosti, protože v nejsvětější Svátosti Ježíš Kristus, vlastní Pán a rozdavatel milostí obsažen jest. Vlastnoruční dar knížete jest vždy mnohem znamenitější onoho, který skrze ruce jiných udílí.

14 Čtvrtá praví: cítím se roztrži-

tou, chladnou a nepobožnou. Táži se, jakouto máš nábožnost? Myslíš-li snad, že nábožností jest ona citelná horlivost, jsi na omylu; nebo té není třeba; nábožným jest, kdo má vůli odhodlanou, že to činiti bude, o čem ví, že se Bohu líbí; to jest pravá nábožnost. I když poznáváš, že se ti takové odhodlané vůle posud nedostává, přijímej přece, abysi mocí této Svátosti kýžené odhodlanosti dosáhla; sic se ti povede, jak Gerson praví: „Kdo se přijímání zdržuje proto, že v sobě takové nábožnosti necítí, jaké si přeje, podobá se člověku zimou se třesoucímu, který se ale ohni přiblížiti nechce, protože v sobě tepla necítí!“ Mimo to tvrdí svatý Vavřinec Justiniani, že Svátost tato často v nás účinkuje, aniž bychom si toho hned v tom okamžiku vědomi byli. Proto radí sv. Bonaventura, abychom se o svatá přijímání neolupovali, i když se cítíme bez ohně a nábožnosti; tu přistupovati máme k stolu Páně, důvěřujíce v milosrdenství Boží; nebo čím slabšími jsme, tím spíše máme o lékaře dbáti. Nedej se také másti klamnou domněnkou, že nábožnější budeš, když řídčeji přijímati budeš; nebo kdo zřídka pokrmu požívá, mívá sice větší žádost jídla, nenabývá ale tolik síly životní. Podobně se ti povede, když zřídka budeš přijímati. Budeš snad o něco větší nábožnost cítiti; ale pro

duši získáš mnohem méně, protože jí bude scházeti potrava, která ji má síliti k tomu, aby se chyb svých zbavila. Neohlížej se tedy na větší nebo menší citelnou zbožnost, nýbrž snaž se jedině na to, aby jsi se odebrala k svatému přijímání vždy s tím úmyslem, že se chceš skrze ně s Bohem vždy více spojiti; a buď ubezpečena, že jest-li s tímto úmyslem k stolu Páně budeš přistupovati, vždy hojného ovoce ze svatého přijímání nabudeš.

15. Pátá říká: nechodím někdy k svatému přijímání proto, abych nepohoršila jiných, které mě právem kárají, že přes své nedokonalosti častěji přijímám. Odpovídám: kolikrátkoli přistupuješ k svatému přijímání na radu svého duchovního vůdce a s tím dobrým úmyslem, abysi v lásce Boží prospěla, aneb aspoň svých chyb se tím spíše zbavila, dobře činíš; a proto nech ostatních mluviti, co chtějí. Odvolávám se opětně k slovům P. Avily, že protivníci častějšího přijímání místo ďáblovo zastupují. Jak můžeš jen na takové dbáti? Poslyš, co praví svatý František Saleský: „Bude-li se tě kdo tázati, proč častěji přijímáš, odpověz: Častější svaté přijímání jest pro dva druhy lidí potřebno: pro dokonalé, aby se v dokonalosti udrželi, a pro nedokonalé, aby se dokona-

lými stali; pro silné, aby neseslábli, a pro slabé, aby se posilnili; pro nemocné, aby ozdravili, a pro zdravé, aby neonemocněli. A proto, že sama jsem nedokonalou, slabou a křehkou, musím častěji přijímati. „Přijímej tedy, milá Filotheo! radí-li ti to tvůj zpovědník, často," končí světec své naučení; „přijímej tak často, jak jen můžeš, a věř mi, že tebe požívání této Svátosti, kteráž jest souhrnem vší čistoty, vždy čistější učiní." Svaté Františce Římské namítal jednou ďábel, právě když přijímati chtěla: „Jak, ty jsouc plná všedních hříchů, opovažuješ se nepoškvrněného Beránka přijati?" Avšak světice jej zapudila, dobře poznávajíc, že ji chce jen od svatého přijímání odvrátiti. Nato zjevila se jí blahoslavená Panna Maria, pochválila její jednání a pravila, že chyby naše nemají nás od svatého přijímání zdržovati, ale spíše nás k němu pobádati, protože v této Svátosti můžeme nalézti ulehčení běd svých. Proto také učí římský katechismus, že se nám skrze svaté přijímání všední provinění odpouštějí; a podobně svatý Tomáš, všeobecné mínění bohoslovců vyjádřuje, praví, že duše bývá skrze svaté přijímání povzbuzena k lásce Boží, která v nás umořuje viny, z hříchů všedních pocházející.

16. Šestá praví: nemám dosti času, abych se k svatému přijímání pa-

třičně připravila. Odpovídám: Ztrácíš-li čas při nepotřebné práci neb zbytečném hovoru: potom ovšem jest omluva tvá ničemná; jest-li ale kýženého času nemáš proto, že tvůj úřad aneb práce, které z poslušnosti konati musíš, času ti nenechávají, věz, že jest-li všecky práce konáš s pravým úmyslem, abysi se Bohu zalíbila, všechny za přípravu k svatému přijímání ti sloužiti mohou. Sv. Maria Magdalena de Pazzis byla právě pečením chleba zaměstnána, když uslyšela znamení na zvonec, že k svatému přijímání jíti má; z toho byla v mysli vytržena, a tak s těstem v rukou šla k stolu Páně. Tatáž světice napomínávala také své novicky: „Obětujte Bohu všecky své práce jakožto přípravu; konejte je vesměs s tím úmyslem, abyste se Bohu zalíbily, a potom přijímejte.“ Nemusíš tedy proto svatého přijímání zanedbati, když nějaká práce pro klášter, neb služba při nemocných nebo jiný neodkladný skutek lásky dostatečného času k přípravě ti nedopřává. Jen k tomu hleď, abysi se všeho zbytečného mluvení a prodlévání vystříhala; a víš-li již napřed, že příštího rána mnoho času na přípravu míti nebudeš: hleď se již v předvečer skrze duchovní čtení a vzbuzování přiměřených citů všemožně připraviti; aneb si přivstaň, abysi ještě ráno něco času na přípravu získala.

17. Sedmá konečně praví: zpovědník nedovoluje mi rád častěji přijímati. Ovšem, když ti zpovědník tvůj častěji přijímati nedovoluje, musíš poslechnouti. Tu nahražuj přijímání skutečné častějším přijímáním duchovním a rci Pánu Ježíši: „Ó Pane, přijala bych Tě častěji; ale poslušnost mi toho nedovoluje.“ A Pán se zalíbením přijme touhu a poslušnost tvou. — Když ti ale zpovědník častěji přijímati nedovoluje, proč ho za dovolení neprosíš? Prosba není proti dokonalé poslušnosti, nýbrž naopak ona jí napomáhá; neboť se mohou zpovědníci dle žádosti svých dítek zpovědních říditi a potom s prospěchem ustanovovati, zda-li někdo častěji, jiný řidčeji k svatému přijímání přistupovati má. Jak již praveno bylo, musí ten, komu tento nebeský pokrm velikého užitku přinésti má, po něm lačněti; duším lhostejným svaté přijímání jen málo prospívá. Nechceš-li ale o svaté přijímání prositi, prozrazuješ nepatrnou touhu po něm, a proto se vidí zpovědník nucena, aby ti častěji přijímati nedovolil. Proč tak nečiníš, jako svatá Kateřina ze Sieny, která svého zpovědníka, když jí svatého přijímání odpíral, úpěnlivě prosila: „Otče, dejte duši mé pokrm její, dejte duši mé pokrm její!“ Kdybys i ty takový svatý hlad s pokorným se podrobením na jevo dávala, dojista že by tvůj

zpovědník jináče s tebou zacházel; protože ale tvou chladnost a lhostejnost vidí, s jakou jeho odpírání snadno se podrobuješ, jedná zcela moudře, že tě od častějšího přijímání zdržuje.

18. Ó jak veliký a trvalý pokrok v lásce Boží činí, jak ze zkušenosti vím, duše ty, které s upřímnou touhou a s dovolením svého zpovědníka často přijímají! Ó jak zázračně přitahuje jich Pán k své svaté lásce, třeba by jim toho vždy znáti nedával a třebas jich ve tmách a bez útěchy i bez citelné nábožnosti nechával, aby jich ve větší pokoře a oddanosti udržel! Však právě v častém přijímání poskytuje Pán duším útěchy prázdným nejspíše pomoci, tvrdí svatá Terezie. Nechť jiní tvrdí, co chtějí, tolik jest jisto, že z pravidla ony kláštery jsou v zachovávání řehole nejbedlivějšími, v kterých se často přijímá; a že v klášteřích ony řeholnice jsou nejhorlivějšími a nejvzornějšími, které tak žijí, že často k svatému přijímání přistupovati mohou!

19. Ach Bože, k čemu tedy tak mnoho lichých výmluv! Nechť jen řeholnice, která zřídka přijímá, poví pravdu a se přizná, že jen proto zřídka k svatému přijímání přistupuje, protože se zmužiti nechce, aby se již jednou nadobro od příchylnosti k tvorům, a od rozmazlené samolásky odtrhla. Ona

dobře ví, že se častější přijímání a láska k hovorně, zvláštní přátelstvička, marnivost, ctižádost, mlsota a podobné poklesky s sebou nesrovnávají; a to jest ta pravá příčina, proč častěji přijímati nechce. Ona se bojí výčitek, které jí Ježíš Kristus pro nepořádný život její činí, kolikrátkoli Ho ve Svátosti přijímá. Krátce: ona proto zřídka přijímá, že chce v stálém odporu s řeholí a se svým slibem žíti. Co tomu říkáš, milá sestro, patříš též mezi takové? Jest-li tomu tak, pak platí i o tobě, že nežiješ tak, abysi mohla Ježíše Krista často přijímati, poněvadž Jej tak málo miluješ, a po Jeho lásce tak málo toužíš. Měj se ale dobře na pozoru, aby tě tato tvrdošijná vlažnost, kteréž bysi při dobré vůli snadno odolala, nepřivedla jednou k hlubokému smrtelnému pádu! Nuže, vzchop se ze svého bídného postavení, daruj Bohu zbytek svého života, který snad již jen na krátko potrvá; pracuj úsilovně na svém polepšení, a připravuj se horlivě k častějšímu přijímání nejsvětější Svátosti! Dosáhneš-li k tomu dovolení svého zpovědníka, přijímej bez rozmýšlení se, a nech jiné mluviti, co chtějí. Neboj se, že pro častější přijímání na se bereš zodpovědnost pro hodinu smrti. Pravím tobě a ubezpečuji tebe, že v hodině smrti nebudeš muset želeti žádného přijímání, které jsi po dobré přípravě a se schválením

svého duchovního vůdce vykonala; zajisté ale že budeš litovati těch, které jsi vykonati mohla, ale z lhostejnosti zanedbala. Svatá Maria Magdalena de Pazzis viděla jednu zemřelou za to velmi trpěti v očistci, že z nedbalosti jednou svaté přijímání promeškala. Proto se světice ta vždy tak velice rmoutila, když některá z jejích spolusester svatého přijímání zanedbala, že až slzy prolévala. Buď jistá, že nemůžeš vykonati pobožnost, Ježíši Kristu milejší, jako jest ta, když Ho v nejsvětější Svátosti přijímáš. Příčina toho jest, že veškerá dokonalost duše záleží v dokonalém sjednocení s Bohem; že však právě svaté přijímání s Bohem nejvíce nás spojuje: proto nemůže duše Bohu nic příjemnějšího činiti, než když Ho hodně přijímá. Svatá Maria Magdalena de Pazzis proto říkávala: „Raději bych zemřela, než-li abych jedno v poslušenství mi dovolené přijímání zameškala.“ *)

O duchovním přijímání.

20. Duchovní přijímání záleží dle učení svatého Tomáše v horoucí touze, Ježíše Krista v nejsvětější Svátosti moci přijati.

*) Poznámka překladatele. Naučení tato o častějším svatém přijímání platí toliko klášternicím, v odloučenosti žijícím. Pravidla o častějším přijímání lidí ve světě žijících, viz v dodatku této knihy.

Sněm tridentský přijímání duchovní schvaluje a všem věřícím velmi odporoučí. Bůh sám dal také zbožným duším již často poznati, jak velice se Mu líbí, když Ho duchovně přijímají. Jednou zjevil se Božský Vykupitel sestře Pavle Maresce, zakladatelce kláštera svaté Kateřiny ze Sieny v Neapoli, a ukázal jí dvě vzácné nádoby, jednu zlatou a druhou stříbrnou, a řekl, že v té zlaté ukládá její přijímání svátostná, a v té stříbrné její přijímání duchovní. Ctihodné Johanně z Kříže řekl Pán, že jí, kdykoli duchovně přijímá, skoro tak veliké milosti udílí, jako když skutečně přijímá. Dále vypravuje kněz z řádu dominikánského, Jan Nider, že jistý prostý, bohabojně žijící muž míval v sobě velikou touhu po častějším přijímání, ale aby se podivínem nezdál, s přijímáním duchovním se spokojoval; i činíval to tak, že se dříve vyzpovídal, pak rozjímal, při mši svaté k přijímání se připravoval, a po přijímání kněze ústa svá otvíral tak, jako by Ježíše Krista skutečně přijímal. P. Nider o něm vypravuje, že míval při otevření úst takový pocit, jakoby byl měl svatou hostii skutečně na jazyku, a v srdci svém že cítil velikou sladkost. Aby se přesvědčil, zda-li skutečně svatou hostii na jazyku má, sáhl si jednou prstem na jazyk a seznal, že na něm v pravdě hostie lpí; i požil ji potom se zbožností

Tak odměnil Bůh touhu svého zbožného sluhy.

21. P. Petr Faber z tovaryšstva Ježíšova nazývá duchovní přijímání dobrou přípravou, aby přijímání svátostné s hojnějším ovocem konáno bylo. Proto svatí tak často duchovně přijímali. Také blahoslavená Angela z Kříže, z řádu svatého Dominika, říkávala: Nemohla bych živa býti, kdyby mi můj zpovědník nebyl duchovní přijímání odporučil. Ona měla v obyčeji, stokrát za noc a stokrát za den duchovně přijímati. Tážeš se: proč tak často? Nechť odpoví místo mne svatý Augustin: „Duše, která jen Ježíše Krista miluje, pochopuje toho úplně a nediví se.“ Duchovní přijímání můžeme snadno a často každého dne vykonati; netřeba býti lačným, netřeba kněze, ani dlouhého času; a můžeme každého dne, jak často nám libo, toto svaté přijímání opakovati. „Ó můj Bože,“ volá proto blahoslavená Johanna z Kříže, „jak krásný to spůsob přijímání! Nikdo mě nevidí, nikdo si mne nevšímá; nepotřebuji z toho svému duchovnímu vůdci účty klásti, nemusím na nikom záviseti, leč jedině na Tobě, kterýž o samotě duši moji živíš a v srdci k ní mluvíš!“

22. Hleď i ty často duchovně přijímati: při rozjímání, při návštěvě nejsvětější Svá-

tosti, a zvláště při mši svaté, když přijímá kněz. Vzbuď víru v přítomnost Kristovu v nejsvětější Svátosti, lásku k Němu a lítost nad hříchy svými, touhu po Něm, a pozvi Ho, aby do tvé duše přišel a zcela si ji přivlastnil; na konec Mu děkuj, jako bys Ho byla skutečně přijala. Můžeš říci: „Můj Ježíši! věřím, že v této Svátosti skutečně a pravdivě přítomen jsi. Miluji Tě z celého srdce; a protože Tě miluji, lituji, že jsem Tě urazila. Zavítej do duše mé! Objímám Tě, Lásko moje, a zcela se Ti věnuji; nedopusť, abych se od Tebe kdy více odloučila!“ Takovým způsobem můžeš duchovně přijímati jak často sama chceš.

O navštěvování nejsvětější Svátosti.

23. Pro duše, které Ježíše Krista milují, jest častá návštěva nejsvětější Svátosti pramenem převelikého požehnání. Církev svatá světí svátek Božího Těla tak slavně, netoliko aby svaté přijímání náležitě oslavila, ale i proto, aby Božského Ženicha svého dle možnosti poctila za to, že stále, dnem i nocí, v chrámích našich v této Svátosti lásky přebývá. Z lásky k nám, praví P. Nieremberg, zanechal Pán sebe v spůsobě chleba na zemi, hlavně aby mohl býti pokrmem duší našich, ale i proto, aby mohl na oltářích chrámů

našich stále při nás býti, a lásku svou nám takto živě před oči stavěti. „Není jazyka,“ praví svatý Petr z Alkantary, „který by dovedl vypověděti tu velikou lásku, jakou Pán Ježíš má k duším, v milosti Boží žijícím; proto jim tento něžný Ženich při svém loučení se se světem zanechal nejsvětější Svátost na památku, aby Naň po odchodu Jeho nezapomínaly. V této Svátosti dlí ale On Sám, poněvadž jim nechtěl jiného závazku živé upomínky dáti, leč Sebe sama.“

24. Tak tedy milý Spasitel nechtěl nás při svém loučení se se světem opuštěných zanechati; a proto se na tom ustanovil, že s námi v nejsvětější Svátosti až do konce světa setrvá, abychom již na zemi okoušeti mohli, jak sladké jest obcování s Ním. Tohoto úmyslu Jeho měli poznati apoštolové a skrze ně my všickni, když pravil: „Aj! Já s vámi jsem po všecky dny až do skonání světa.“ (Mat. 28, 20.) Svatý Petr z Alkantary praví: „Ženich chtěl nevěstě své při tak veliké vzdálenosti její společníka zanechati, aby nezůstala samotnou; a proto zanechal jí nejsvětější Svátost, v které Sám přebývá, On, kterýž jest nejlepším společníkem, jehož nevěstě své zanechati mohl.“

25. Svatá Terezie praví, že není každému dovoleno s králem obcovati; na nejvýš mohou

mu poddaní prostřednictvím jiné osoby záležitosti své přednésti. Kdo ale s Tebou rozmlouvati chce, ó Králi vší slávy! tomu prostředníka netřeba; Tebe nalezáme vždy k slyšení všech proseb ochotného v nejsvětější Svátosti oltářní. Každý, kdo k Tobě chce, zde Tě vždy nalezá a tváří v tvář s Tebou mluviti může. Než poddaný toho docílí, aby k slyšení u krále připuštěn byl, co ho to stojí namáhání! Mocnářové udělují jen zřídka v roce slyšení; Ty ale, ó Spasiteli náš, uděluješ v nejsvětější Svátosti slyšení každému a vždy, kolikkrátkoli jen sám chce! A aby nás povzbudil, bychom se trůnu Jeho s důvěrou přibližovali, zahalil se Božský Král v podobu chleba, dokládá tatáž světice, a ukryl takto svou Velebnost před námi, aby nás bázní nenaplňovala. Avšak, ó Bože, jaké opovržení musí Ježíš Kristus v této Svátosti snášeti od nevěřících, kacířů a nekajících hříšníků, že s námi přebývati chce! Tento šlape Jej nohama, jiný zvířatům Jej hází, třetí i do bláta Jej vrhá! On všecky tyto urážky předvídal, a přece na oltářích uprostřed nás dlíti chtěl, abychom o Jeho milostiplnou přítomnost oloupeni nebyli. Mnoho poutníků koná daleké cesty, aby navštívili v Loretě svatý domek, v kterém Ježíš Kristus jednou bydlel, aneb aby Mu poctu vzdali v svaté zemi na těch místech, kde se na-

rodil, trpěl a zemřel. P. Jan Avila ale tvrdí vším právem, že nezná svatyně, která by k lásce a zbožnosti více povzbuzovala, jako chrám s velebnou Svátostí, který více jest než místo narození neb utrpení Páně, poněvadž v něm Ježíš Kristus sám živý pravdivě přítomen jest. Proto neznali svatí vyšší blaženosti nad prodlévání před nejsvětější Svátostí. Když se svatý František Xaverský na spáse duší za dne do unavení upracoval, trávíval noci, jak se v životě jeho vypravuje, před nejsvětější Svátostí; a když ho spaní přemohlo, ulehl na stupních oltáře, aby se po krátkém odpočinku opět k svému milému Pánu s prosbami obrátiti mohl. Taktéž činíval svatý Jan František Regis; když o misiích celý den v kázaní a zpovídání strávil, bylo mu občerstvením, v noci prodlévati před Pánem Ježíšem v nejsvětější Svátosti; a nalezl-li chrám zavřený, zůstal u dveří, aby aspoň z dáli svého milovaného Spasitele uctil. Když ctihodný P. Baltazar Alvarez v klášteře zaměstnán byl, a do kostela jíti nemohl, obracel aspoň své oči v onu stranu, kde se velebná Svátost přechovávala. Krátce: Svatí nacházeli v nejsvětější Svátosti svůj ráj na zemi, jak to řekla svatá Terezie jedné řeholnici, které se zjevila: „Ti, kdož jsou v nebi a ti, kdož jsou na zemi, my všickni máme jedno býti v čistotě a lásce, my v po-

žívání jí a vy v utrpení pro ni; to co činíme my v nebi, patříce na Boha a požívajíce Ho: to samé máte činiti vy na zemi, klaníce se Jemu a požívajíce Ho v nejsvětější Svátosti.“ A v pravdě, zda-li možno, aby duše, Pána Ježíše milující, na zemi vyšší blaženosti dosíci mohla, než-li jest prodlévání u nohou Jeho, kde Mu může svou lásku vyznávati, sebe samu a vše co jejího jest, obětovati, a svou touhu vyjádřovati, s jakou si Naň tváří v tvář patřiti žádá, aby Jej více milovati mohla?

26. Řeholníci mohou přede všemi ostatními lidmi tohoto ráje účastnými býti; sice jest Ježíš Kristus v nejsvětější Svátosti pro všecky přítomen; ale zvláště přítomen jest v ní pro osoby řeholní, jakožto pro nevěsty své, které dnem i nocí ve svých klášteřích Jemu na blízku jsou, a se s Ním těšiti mohou. Při narození Ježíše Krista opustili svatí Králové dům i otčinu, procestovali Palestinu, aby se na novorozeného Krále doptali. „Kde jest ten, který se narodil, král židovský?“ (Mat. 2, 2.) Tak musejí také lidé ve světě, aby Ježíše Krista nalezli, vycházeti z domu, a v chrámích Ho hledati, kteréžto sotva za dne, a to ještě často jen z rána otevřeny bývají. Řeholnice však nepotřebuje, aby Pána Ježíše našla, příbytku svého opouštěti, protože s Ním ustavičně pod jednou

střechou přebývá a Ho kdy chce nalezti může, ráno i večer, za dne i v noci. Jí jest jako nevěstě dovoleno v paláci bydleti. Jakým vyznamenáním to jest, kdo v knížecím paláci hostem býti smí! A ty, sestro milá, patříš k těm šťastným, ty jsi tak vyznamenaná, že zde na zemi s Ježíšem Kristem, Králem nebes, spolu bydleti můžeš! Můžeš Ho navštěvovati, s Ním ve dne i v noci mluviti, jak často chceš; třeba ti jen od své komůrky do kůru několik kroků učiniti. Ctihodná matka Maria z Ježíše, zakladatelka kláštera v Toulouse, vyznala, že Bohu za milost svého povolání do řehole děkuje zvláště pro dva statky, kterých v klášteře nabyla, a sice: předně, že jsouc řeholnicí skrze slib poslušnosti majetkem Božím se stala; a za druhé, že se jí toho štěstí dostalo, že může ustavičně dlíti u Pána Ježíše v nejsvětější Svátosti. V jiných chrámích přebývá Ježíš Kristus pro všecky věřící bez rozdílu; v tvém klášteře jest ale přítomen jedině pro tebe a pro tvou obec řeholní. Ó kéž bys toho pochopila, a přítomnosti Páně k větší své spáse užívala! Dejž Bože, aby všickni řeholníci, jako motýlové k plamenu, tak oni k Ženichu duší svých v nejsvětější Svátosti ve dne i v noci spěchali, a aby tam srdce jejich, stále kolem Něho plápolajíce, jasnější záři vydávala, než jest světlo od svící a lamp na oltáři!

27. Bohužel, že právě nedostatek takové lásky byl tou příčinou, pro kterou si Pán Ježíš své věrné služebnici Markytě Marii Alacoque stěžoval, a Srdce své, plameny lásky k duším lidským zanícené, jí ukazuje pravil: „Viz toto Srdce, kteréž lidi tak velice milovalo, a aby jim lásku svou na jevo dalo, ničeho nešetřilo, ano i samo sebe zmařilo! A hle! za to se mi v této Svátosti lásky dostává od většiny lidí jen nevděku a opovržení; co Mě ale nejvíce bolí, jest to, že tato nevděčná srdce jsou Mi zasvěcena!“ Při slovích těch měl Pán na mysli ony řeholnice, které si svého štěstí, že s Ním v jednom domě bydlí, jen málo váží, a proto také jen malého užitku z něho mají. Kdyby nejsvětější Svátost jen jednou v roce, a jen jediný den vystavena býti směla v kostele tvém: dojista že by se všecky předstíhaly, aby Jí co nejvíce uctily, a před Ní, co možno s největší zbožností a láskou prodlévaly; když ale Pán Ježíš z pouhé dobroty, a aby tě často před Sebou spatřil, v chrámě tvém přebývá stále: máš Ho tam samotného nechávati, a tak zřídka navštěvovati?

28. Jestli jsi se v této věci do dnešního dne málo horlivou osvědčila, napomínám tě, bys oči své otevřela, abys neskonalé dobro nejsvětější Svátosti lépe poznala. Když hraběnka de Feria, pocházející z jednoho z nej-

šlechetnějších rodů španělských, v dvacátém čtvrtém roku věku svého ovdověla, stala se v Montille klariskou, a obdržela jmeno Anna z Kříže. I vyprosila si komůrku, z které bylo na oltář nejsvětější Svátosti viděti, a od té doby zdržovala se tam větší část dne i noci. K otázce: „Co tolik hodin před nejsvětější Svátostí činí“, odvětila: „Mohla bych před Ní po celou věčnost vytrvati. Co činím před Pánem Ježíšem v nejsvětější Svátosti? Děkuji, miluji, prosím.“ Z toho můžeš seznati, co i ty činiti máš, abysi se s hojným požehnáním před velebnou Svátostí zdržovala. „Děkuj!“ Ach Bože, jakými díky plýtvají mnohé řeholnice, aby označily vděčnost svým přátelům a příbuzným, že jich z daleka navštívit přišli! Pro Pána Ježíše ale, který s nebe stoupil, ne pro krátkou návštěvu, ale aby stále zde zůstával, ani slova díků nemají! Přede vším tedy, když nejsvětější Svátost navštívíš, oživ v sobě víru, pokloň se Božskému Ženichu v této Svátosti, a pak vzdej té veliké Dobrotě díky, že z lásky k tobě na oltáři přebývá. — „Miluj!“ Když k svatému Filipu Neri přinesl kněz v poslední jeho nemoci nejsvětější Svátost pro posilnění na cestu k věčnosti, zvolal světec svatou láskou zanícený: „Ó Lásko má! ó Lásko má!“ Tak pozdravuj i ty, pohlížejíc na kalich s velebnou Svátostí. Považ, že Pán Ježíš v toto

vězení jen z lásky k Tobě uzavřen jest! Svatá Kateřina ze Sieny viděla Pána Ježíše ve velebné Svátosti jako v ohnivé peci; a proto nemohla pochopiti, proč nejsou všecka srdce lidská tímto ohněm uchvácena! Chceš-li se tedy Pánu Ježíši zalíbiti, vzbuď často v přítomnosti Jeho lásku, a opětně se Mu zcela obětuj! — „Pros!“ Blahoslavený Jindřich Suso tvrdí, že Pán Ježíš prosby toho, kdo Ho v nejsvětější Svátosti navštěvuje, rychleji vyslyší a jemu hojnějších milostí udělí. Ctihodný P. Alvarez viděl Pána Ježíše v nejsvětější Svátosti s rukama naplněnýma milostmi, kterých ale rozdati nemohl, proto že Ho nikdo o ně prositi nechtěl. Pravíš, že nemůžeš dlouho před Pánem Ježíšem prodlévati, poněvadž nevíš, co tam činiti a mluviti máš. Ach, Bože, proč tam neprosíš za milosti sobě potřebné? Pros Jej za sílu, abys pokušením odolala, abys oné chyby odložila, do které vždy opět zpět upadáš, abys onu vášeň přemohla, která tě zpoutala a zdržuje, že majetkem Božím státi se nemůžeš. Pros za Jeho svatou pomoc, abys dovedla opovržení a každé protivenství trpělivě snášeti; pros za rozmnožení Božské lásky v srdci svém a zvláště za stálou odevzdanost do Jeho svaté vůle. Trváš-li v nepokoji, že jsi se nějakého provinění dopustila, pospěš před nejsvětější Svátost, pros za od-

puštění a nabudeš opět pokoje duši své. Jestli tě někdo urazí aneb přihodí-li se ti něco nemilého: jdi tam, obětuj utrpení své Bohu a pros Ho za milost, abysi vše s oddaností snésti mohla. Ó kdyby všecky řeholnice tak činily, a obcování se svým Ženichem lépe ve svůj prospěch zužitkovati dovedly, v pravdě, že by všecky svatými státi se musely! Hleď alespoň ty tímto způsobem svatou se státi!

Modlitba.

Klaním se Tobě, můj Ježíši! v nejsvětější Svátosti oltářní. Ty jsi to sám, který jsi svůj Božský život jednou za mě položil, a nyní z lásky ke mně ve svatostánku, jako ve vězení lásky uzavřený prodlíváš. Přes všechny mé hříchy vyvolil jsi si mě z tak mnohých, kteréž Tebe méně urážely než já; ty jsi mne přijal do domu svého, abys mne zachránil před světem a nebezpečími jeho, a učinils mne zde stálou svou společnicí, abych jednou i v ráji jakožto nevěsta a družka Tvá ve věčné říši tváří v tvář Tebe milovati a požívati mohla. Ty mě také zde na zemi zveš, abych Tvé nejsvětější Tělo často za pokrm přijímala, abych mohla jednou k Tobě přijíti, a Tvým dokonalým majetkem se státi. Můj nejmilejší Spasiteli, co mám ještě říci?

Vzdávám Ti díky a doufám, že Tobě po celou věčnost v nebi díky vzdávati budu. „Slitování Hospodinovo na věky opětovati budu“, volám se svatou Terezií. Ano, můj Ježíši, Lásko má, Ženichu můj, to doufám skrze zásluhy Tvé! Pro tu chvíli ale vyznávám, že jsem šťastnější, že jsem z lásky k Tobě svět a to nemnohé, čeho jsem v něm snad užiti mohla, opustila, nežli kdybych se byla královnou celého světa stala. Lituji toho, že jsem se Tobě v domě Tvém tak mnohokráte znelíbila a zasloužila, abys mne byl odtud zapudil. Můj Ježíši! odpusť mi, a pro milosrdenství své dovol, abych Ti já ubohá hříšnice uprostřed tak mnohých dobrých sester, kteréž tak mnoho pro Tebe učinily, sloužiti směla. Nechci se více od nohou Tvých vzdáliti, ale chci Tě často navštěvovati. Přítomnost Tvá dá mi síly, abych se od každé lásky odtrhla, která se k Tobě nevztahuje. Blízkost Tvá mě upomíná, jak mnoho Tě mám milovati, a jak ve všech potřebách musím u Tebe útočiště hledati. Chci Ti vždy na blízku býti a Tebe často v nejsvětější Svátosti přijímati, abych se naučila Tebe vždy více milovati, a s Tebou, nejmilejší Spasiteli! vždy úžeji se spojovati. Miluji Tě, Bože můj, v nejsvětější Svátosti skrytý! Ty z lásky ke mně dlíš stále na oltáři; ale také já chci z lásky k Tobě,

pokud mi možno bude, u Tebe vytrvati. Láska ke mně uzavírá Tebe v svatostánek; láska k Tobě uzavírá mě v kláštеře. Můj Ježíši, mé všecko, nech mne u Sebe vždycky, zde dočasně v klášteře, tam věčně v nebi! Ó Maria, Matko moje, pros Pána Ježíše za mě, a vypros mi na něm velikou lásku k nejsvětější Svátosti. Amen.

Hlava devatenáctá.

O dobrém úmyslu.

1. Dobrý úmysl záleží v tom, že vše, co činíme, za tou příčinou činíme, abychom se Bohu zalíbili. To musíme ale dobře v paměti chovati, že dobrý neb špatný úmysl, s kterým něco konáme, působí, že skutek náš se stává před Bohem buď dobrým neb zlým. Božský Spasitel praví: „Jestli oko tvé bude sprostné, všecko tělo tvé bude světlé; pakli oko tvé bude nešlechetné, všecko tělo tvé bude tmavé“ (Mat. 6, 22). Okem tímto rozumějí svatí Otcové úmysl a tělem skutek, kterýž konáme. Dle toho chce nás tedy Ježíš Kristus poučiti, že když úmysl náš jest sprostný, t. j. když jen zalíbení Božího vyhledává, i skutek náš v pravdě dobrým jest, a čistotou září; že ale, když úmysl náš jest převrácený, t. j. když se za účelem nedobrým nese, i skutek tou měrou dobrým býti přestává. Svatá sprostnost nezná jiného úmyslu, leč Bohu se zalíbiti. Pravý úmysl jest tedy duší skutků našich, jež je oživuje a dobrými

činí. U lidí mívá skutek tím větší ceny, čím většího namáhání stojí; u Boha ale jest cena skutku tím větší, s čím dokonalejším úmyslem byl vykonán. Lidé, praví Písmo svaté, hledí jen na zevnějšek skutku, Bůh ale na srdce, t. j. na vůli, s jakou se koná: „Člověk vidí to, což zevnitř jest; Hospodin pak hledí k srdci“ (I. Král. 16, 7). Zdali jest krásnějšího činu nad mučenictví pro víru? A přece praví svatý Pavel. „Kdybych vydal tělo své k spálení, lásky pak kdybych neměl, nic mi to neprospívá.“ (I. Kor. 13, 3.) A svatý Augustin učí, že mučeníka nečiní mučeníkem muky a smrt, ale příčina, pro kterou trpí, a úmysl, s kterým trpí.

2. Královský prorok proto praví: „Zápaly tučné obětovati budu Tobě,“ (Žalm 65, 15.) oběti i s číškem (morkem). Mnozí přinášejí Bohu oběti, ale bez číšku, bez čistého úmyslu totiž, aby se jedině jemu zalíbili; ale takových obětí Bůh nepřijímá. Svatá Maria Magdalena de Pazzis tvrdí, že Bůh odměňuje naše skutky dle váhy čistoty, t. j. dle stupně našeho čistého úmyslu, s jakým se Jemu zalíbiti chceme. A svatý Augustin píše: „Nehleď tak velice na to, co člověk vykoná, jako spíše na to, co při činu svém obmýšlel;“ nebo — jak svatý Ambrož praví — „Čin tvůj takové jest ceny jako úmysl tvůj.“ V Písni Šalomounově (3, 6.) pěje se

o nevěstě: „Kteráž jest to, jež vystupuje přes poušť jako proutek dýmu z vonného koření myrrhy a kadidla a všelikého prášku kořenářského?“ Myrrhou rozumí se mrtvení, kadidlem modlitba a práškem kořenářským naznačeny jsou všecky jiné ctnosti. Nevěsta se ale pro své ctnosti jen proto chválí, že všecky dohromady tvoří proutek dýmu vonného, který přímo k Bohu vystupuje, t. j. že všecky ten samý účel mají — zalíbení Božského Ženicha.

3. Vysokou cenu, jakou čistý úmysl u Boha má, ukazují nám svatí evangelisté ve dvou případech. Svatý Lukáš vypravuje o ženě krvotokem trpící, která skrze dotknutí se roucha Ježíše Krista ozdravěla. „Kdo jest, kdo se Mne dotekl?“ tázal se Spasitel. Svatý Augustin tvrdí, že neměl na mysli Pán zevnější dotknutí svého roucha při slovích těch, ale víru a dobrý úmysl té, která se Ho dotkla. „Velký zástup tlačí se na Pána; ale jen nemnozí přibližují se Mu u víře,“ praví světec. A tak vykonávají také řeholníci často dle zdání veliké věci; že ale skutků svých nekonají s čistým úmyslem, tlačí se sice na Spasitele, ale nedostihují Ho; ano více Ho obtěžují nežli potěšují. Druhý příklad vypravuje svatý Marek o chudé vdově u pokladnice chrámové. Pán jí vydává svědectví, že více dala, než všickni ostatní; svatý Cyprian

tvrdí, že Pán při tom nehleděl k zevnějšímu daru, nýbrž k dobrému úmyslu jejímu; „uvažovalť, ne mnoho-li, ale z mnoha-li dala“, praví světec.

4. Nyní přistoupíme k poučení, jak se v dobrém úmyslu cvičiti máme. Sv. Maria Magdalena de Pazzis napomínávala svých učenic: Při duchovních cvičeních nehledejte nikdy samých sebe. Řeholnice, která při svém působení sebe samu t. j. svou chválu aneb vlastní uspokojení hledá, co získá? Totéž, co získal onen muž, o němž prorok Agai (1, 6) vypravuje, že si svou mzdu do pytle děravého ukládal! Nezíská ničeho ale všecko ztrácí. Proto napomíná Pán: „Pilně se varujte, abyste spravedlnosti své nečinili před lidmi, abyste od nich vidíni a chváleni nebyli“ (Mat. 6, 1.); sic až ode Mne odplaty žádati budete, řeknu vám: Vzali jste již odplatu svou! Dostalo se vám chvály, kterou jste hledali; co chcete ještě i ode Mne? Surius vypravuje ze života svatého Pachomia o mnichu, který jednou místo jedné rohožky, jako všickni ostatní učinili, dvě upletl, a aby pochvaly došel, obě před světce postavil; světec ale řekl mnichům: Hleďte, jak se ubohý bratr náš až do pozdní noci namáhal, aby celou svou práci ďáblu věnovati mohl!

5. Známky ale, zda-li práce naše v pravdě

z Boha a pro Boha jest, jsou následující. První jest, když při nezdaření se díla nepokojnou se nestáváš, ale právě tak klidnou zůstáváš, jako kdybys úmyslu svého byla dosáhla. Pokojnou zůstaneš ovšem jen tehdy, když jsi dílo své v pravdě jen pro Boha počala; nebo jakmile poznáš, že Bůh tvého díla nechtěl, nemůžeš ani ty si ho déle žádati. Vždyť víš, že nebudeš účtů klásti z toho, zda-li se ti dílo zdařilo či nezdařilo, nýbrž jen z toho, zda-li jsi je s čistým úmyslem podnikla, abysi se Bohu zalíbila. Druhá známka jest, když se z dobrého skutku, který jiní vykonali, právě tak těšíš, jako bys ho byla sama vykonala; neboť kdo má jedině čest Boží na zřeteli, ten se mnoho netáže, zda-li on sám neb někdo jiný dobrým skutkem Boha oslavil. Třetí známka jest, když ku každému úřadu aneb zaměstnání bez výminky stejně ochotnou jsi, a se vším se spokojuješ, co ti poslušnost ukládá, a v ničem jiného nehledáš, leč jedině abysi vůli Boží naplnila. Čtvrtá známka jest, když si za své dobré skutky ani uznání ani díků nežádáš, a při pokárání aneb špatném s tebou zacházení ten samý klid ducha zachováváš, s jakým jsi dílo své počala, a se myšlenkou těšíš, že jsi přece cíle sobě vytknutého dosáhla, ana jsi se totiž Bohu zalíbiti snažila.

6. Stane-li se ale, že ani tě jiní chválí, že

marnivé zalíbení na chvalořeči se ti do srdce plíží, přemáhej je úzkostlivě vzbuzováním protivných citů! Nedopřej myšlenkám takovým sluchu, ale říkej jako P. Jan Avilla: Přicházíte příliš pozdě; práci svou odevzdal jsem již Pánu Bohu!“ Ostatně nesmí tě bázeň, abysi snad od jiných pozorována a chválena nebyla, od žádných dobrých skutků zdržovati; jen když máš úmysl, všecko pro Boha činiti, chvála lidská ti neuškodí. Nezanedbej tedy nikdy, již pro dobrý příklad jiným, z nepravého studu pravidla řeholní zevrubně zachovávati, modlitby a rozjímání konati, samotu milovati, sebe umrtvovati, laičkám v těžkých pracích pomáhati, a podobné zbožné skutky činiti. Pánu se neprotiví, když jiní naše dobré skutky vidí; neboť mají povzbuzeni býti k následování, aby Bohu čest vzdali: „Tak svět světlo vaše před lidmi, ať vidí skutky vaše dobré, a slaví Otce vašeho, jenž jest v nebesích.“ (Mat. 5, 16.) Ale na tom všecko záleží, abychom své dobré skutky také vždy s pravým úmyslem konali. Povstává-li v nás tedy marnivá myšlenka, zapuďme ji slovy svatého Bernarda: „Pro tebe jsem (kázaní) nepočal, pro tebe také nepřestanu; jen čest Boží chci vybledávati!“ Sv. František Xaverius tvrdí, že kdo si vědom jest, že za své hříchy pekla zasloužil, má při chvále lidí pocit takový, jako kdyby se

mu někdo posmíval a jej tupil. A svatá Terezie praví: „Chceme-li se jedině Bohu zalíbiti, nabýváme od Něho i síly, abychom marnou ctí pohrdli.“

7. Trojím spůsobem můžeme při ctnostných skutcích dobrý úmysl míti. Dobrý úmysl stupně nejnižšího jest ten, když při dobrém skutku časné statky na zřeteli máme; ku př. když udělujeme almužny, se postíme aneb mši sv. sloužiti dáváme proto, abychom od nemocí, pomluvy aneb od jiného časného zla osvobozeni byli. Úmysl tento jest dobrý, pokud při něm do vůle Boží odevzdanými zůstáváme; jest však méně dokonalý, protože předmět jeho nad věci pozemské se nepovznáší. Dobrý úmysl náš jest stupně druhého a dokonalejší, když něco konáme proto, abychom Božské spravedlnosti zadost učinili za tresty, kterých jsme si zasloužili hříchy svými, aneb když si od Boha žádáme statků duchovních, jako: ctností, zásluh, větší slávy v nebi. Úmysl tento jest prvého mnohem dokonalejší. Třetí a nejdokonalejší úmysl jest ten, když při všech dobrých skutcích jedině zalíbení Boha a plnění jeho svaté vůle na zřeteli máme. Úmysl tento jest také nejzáslužnější; neboť čím méně při dobrých skutcích na sebe pamatujeme my, tím více na nás Bůh pamatuje, a tím bohatších darů uděluje, jak svědčí svaté Kateřině ze Sieny

slovy: „Dcero milá! pamatuj na Mě, a nech Mne pamatovati na tebe.“ Také nevěsta v Písni Šalomounově (7, 10.) volá: „Já náležím milému svému a ke mně jest náklonnost jeho.“

8. Ó kéž by všickni měli ducha oné zbožné ženy, kterou při křižáckém tažení svatého Ludvíka do Palestiny viděl prý jistý dominikán, ana v jedné ruce měla pochodeň, a v druhé džbán a jemu řekla: „Žádám si touto vodou oheň pekla uhasiti a pochodní touto nebe zapáliti, aby všickni lidé počali Bohu sloužiti ne více z bázně před peklem, aneb v naději na nebe, nýbrž jen z lásky k Němu a aby se Jemu zalíbili.“ Takovou lásku mají nebešťané, kteří ničeho jiného nevyhledávají, leč zalíbení Božího, poněvadž, jak učí svatý Tomáš, více se radují z blaženosti Božské, než-li ze své vlastní. Totoť jest oním vejitím do radosti Pána svého, o němž každému blahoslavenci při vcházení do nebe řečeno bude: „Vejdi do radosti Pána svého“ (Mat. 25, 21). Dle toho jedná duše dokonale, učí svatý Bernard, když působí ne proto, aby se sama Bohu zalíbila, nýbrž proto, že se Bohu líbí, aby právě takto jednala. Za tou příčinou také světec takto se modlil: „Ó Pane, učiň, abych Tebe jen pro Tebe samého miloval!“ t. j. protože se Tobě tak líbí, a aby se stala vůle Tvá.

9. Svatý František Saleský o předmětu tomto učí: „Nevěsty, které Ježíše Krista milují, nezachovávají čistoty, aby čistými byly, aniž se zdobí, aby krásnými byly, nýbrž vykonávají všecko jedině proto, aby se Božskému Ženichu svému zalíbily. A důvěra, kterou v dobrotu svého Ženicha skládají, zbavuje je vší úzkostlivosti a starosti, že snad dosti krásnými nejsou; důvěra ta také působí, že se spokojují s přípravou klidnou a upřímnou, z dobrého srdce vycházející. Následujme Božského Vykupitele, kterýž praví: „Otče, v ruce Tvé poroučím ducha svého.“ Pak nám jen zbývá, abychom umřeli smrtí z lásky, a nežili tedy více my sami v sobě, nýbrž působili, aby Ježíš Kristus žil v nás, říkajíce: „Tak se staň, ó Pane, neboť tak se zalíbilo Tobě!“ A zajisté že lépe a jistěji jednáme, když máme úmysl vůli Boží plniti, než-li když chceme čest Boží rozmnožovati, protože nám takto každému klamu samolásky ujíti lze. Velmi často činíme totiž něco pod záminkou, že jest to pro čest Boží, a zatím plníme jen vlastní vůli svou; hledíme-li ale konati jedině vůli Boží a to, co se Bohu více líbí, nemůžeme se mýliti. Také víme, že nemůžeme Bohu větší cti prokázati, jako když vůli Jeho plníme. Tak jednal náš Božský Spasitel vždy; On činil vše proto, aby naplnil vůli svého věčného Otce, jak

o tom sám často svědectví vydává: „Nehledám vůle své, ale vůle Toho, kterýž Mě poslal“ (Jan 5, 30). A: „Co líbého Jemu jest, to Já činím vždycky“ (Jan 8, 29). Proto právem o Pánu Ježíši říkali: „Dobře všecky věci učinil“ (Mar. 7, 37). Můžeme-li taktéž činiti, a skrze skutky své zalíbení u Otce nebeského si získati: čeho si více žádáme? Svatý Jan Zlatoústý praví: „Jsi-li uznán za hodna, že můžeš něco činiti, co se Bohu líbí, po jaké jiné odměně se ještě sháníš?“ Zdá se ti to, bídné stvoření, býti odměnou skrovnou, že se můžeš Bohu zalíbiti?

10. Buďmež jisti, že na nás Bůh nežádá žádných velikých věcí, nýbrž toliko to, abychom ty nepatrné práce, které pro Něho činíme, s čistým úmyslem konali. „Třebas neměla pokladnice tvá ničeho na rozdavky,“ praví svatý Augustin, „tož přece mohou něco poskytnouti srdce a vůle,“ t. j. čistý úmysl, s kterým vše pro zalíbení u Boha konati můžeš. Slova Písně Šalomounovy: (8, 6.) „Polož mě jako pečeť na srdce své, jako pečeť na rámě své,“ jsou od Boha pro všecky řečena. Kdo se Mně zalíbiti chce, polož Mě jako pečeť na srdce své a na rámě své, t. j. učiň, abych Já byl jedinou pohnutkou jeho předsevzetí, a jediným cílem jeho skutků! Ano, duši, která při všech skutcích svých jen zalíbení Boží hledá, nazývá Bůh sestrou

svou, nevěstou svou, která srdce Jeho láskou zranila tak, že jí nemůže nemilovati. „Ranila jsi srdce mé, sestro má, choti má; ranila jsi srdce mé jedním očí svých“ (Pís. Šal. 4, 9). Toto jedno oko znamená čistý úmysl, kterým se nevěsta při všech skutcích svých řídí, aby vůli Boží naplnila. Ona se modlí, aby se jedině Bohu líbila; ona přijímá nejsvětější Svátost pro Boha; ona poslouchá své představené, jedině aby Boha poslušnou byla, Jehož v osobě svých představených spatřuje, a to dle slov svatého apoštola řkoucího: „Sloužíce jakožto Pánu a ne lidem“ (Efes. 6, 7). Tak koná všecky ostatní skutky, aby Bohu čest vzdala, jak napomíná týž apoštol: „Buďto tedy že jíte nebo pijete, nebo cožkoli jiného činíte, všecko k slávě Boží čiňte“ (I. Kor. 10, 31). Ctihodná Beatrix z Vtělení Páně, první duchovní dcera svaté Terezie, praví, že není věci tak drahocenné, kterouž by třebas to nejmenší, co pro Boha činíme, zaplaceno býti mohlo. Měla pravdu; neboť všecky skutky, pro Boha vykonané, jsou úkony lásky Boží, jimž odplata věčná náleží. P. Rodriguez nazývá proto čistý úmysl uměním nebeským, které železo ve zlato proměniti dovede, poněvadž skrze ně výkony nejnižší, jako jsou jídlo, spaní, pracování, zotavování — ve zlato svaté lásky proměněny bývají. Svatá Maria Magdalena de Pazzis

měla proto za jisté, že kdo vše co koná, s čistým úmyslem koná, bez očistce přímo do nebe vejde.

11. Hleď tedy, nevěsto Páně! hned z rána při procitnutí všecky práce toho dne k Bohu obrátiti, a Jemu je ve spojení se skutky našeho Spasitele na zemi obětovati; neboť tak se Mu milejšími stanou. Hleď tento dobrý úmysl při začátku každého, aspoň důležitějšího počínání obnoviti, jako při modlitbě, při svatém přijímání, při slyšení mše svaté, při práci, jídle a zotavení, a říkej u vnitru svém: Pane, nehledám zalíbení svého, ale chci jen vůli Tvou plniti. Zbožný jeden poustevník, o němž P. Saint-Jure vypravuje, před každou prací pozdvihoval očí k nebi a poněkud ustal. Byv tázán, proč tak činí, odpověděl: „Mířím, abych trefil, t. j. obracím zrak svůj k Bohu, k Němuž všecky mé skutky směřovati mají!“ Také dobře jest i mezi prací dobrý úmysl obnovovati. Kdykoli svatá Maria Magdalena de Pazzis některou novicku, prací zaměstnanou spatřila, otázala se jí: „S jakým úmyslem to činíš, sestro milá?“ Jest-li tato ihned neodpověděla: „pro Boha,“ byla pokárána. Jest-li ti poslušnost práce ukládá, nestěžuj si, že místo modlitby pracovati musíš. Když P. Baltazar Alvarez jednou prací jsa zahrnut, raději by byl na modlitbách trval, uslyšel od Pána

tato slova: „Nemůžeš-li nyní u Mne býti, buď spokojen, že můžeš pro Mne pracovati.“

12. Kdo to, co činí, z lásky k Bohu činí, toho „časy budou vyplněny“ (Moudr. 4, 13). Časy vyplněné jsou ty, které jsme zcela pro Boha prožili; časy ale, kterých jsme pro Boha neprožili, jsou časy prázdné; proto také praví žalmista o hříšnících, že ani polovici dnů svých nežijí: „Muži krve a lstiví nedojdou polovice dnů svých“ (Žalm 54, 24). Jeden svatý řeholník odpověděl k otázce, jak dlouho již v řeholi jest, takto: „Já ubohý nosím sice již pět a sedmdesát roků svaté roucho řeholní; přece ale nevím, jak dlouho již pravým řeholníkem jsem, řeholníkem totiž ne dle jmena, ale dle skutků; neboť nemohu si svědectví vydati, že bych byl jen jediný okamžik pravým klášterníkem býval.“ Dejž Bůh, aby co tento muž z pokory řekl, nemusely do opravdy o sobě říci mnohé řeholnice, které snad třicet a více roků v klášteře žijí a přece ještě dle předpisů řehole věrně žíti nepočaly! „Jen ten den jsi žil,“ praví svatý Eusebius z Emesy, „který v lesku čistoty září,“ t. j. jehožto skutky jedině pro Boha vykonány byly. Skoumej tedy, ó sestro! skutky své, které z nich opravdu čistými, t. j. vší samolásky prostými a jedině z lásky k Bohu vykonanými nazývati můžeš; a jest-li takých nenacházíš, hleď

si je od této doby získati, aby si v hodině smrti mohla uslyšeti: „Nuže, služebnice věrná, že nad málem byla jsi věrná, nad mnohým tě ustanovým“ (Mat. 25, 21).

Modlitba.

Ó Ježíši! kdy přestanu Tobě nevděčnou býti? Kdy začnu, nekonečná Dobroto, od světa tak málo poznaná a ctěná, Tebe v pravdě milovati? Želím toho, že já bídnice již tak dlouho k těm nevděčným náležím. Však nechci tak umříti. Pomoz mi, ó Pane! učiň Ty mě majetkem svým, prvé než mě smrt překvapí. Uděl mi své lásky, a to lásky vroucí, která by mi dala na všecky tvory zapomenouti, a jen na Tebe mysleti; uděl mi lásky silné, abych všecko těžké překonala, když se o to jedná, abych se Tobě zalíbila; uděl mi lásky vytrvalé, abych od Tebe nikdy více odloučena nebyla. Miluji Tě, ó nejmilejší Spasiteli! a všeho se naději pro Tvou svatou krev, kterou jsi i za mne vylíti ráčil. Všecko doufám také pro tvé orodování, ó Maria, útočiště mé, naděje má, Máti má! Amen.

Hlava dvacátá.

O modlitbě.

1. O předmětu tomto pojednal jsem vícekrát a podrobně v jiných spisech svých, jako v „Navštěvování nejsvětější Svátosti oltářní," v „Přípravě k smrti," a zvláště v knize, výhradně o modlitbě jednající, pod názvem: „Modlitba, veliký lék." V prvé části knihy této mluvím o potřebě modlitby pro život věčný; proto hodlám zde jen nejdůležitější úvahy o předmětu tomto sestaviti; promluvím tedy: *a*) o potřebě modlitby; *b*) o působení jejím u Boha, a o síle, s jakou nám milosti na Bohu vymáhá; *c*) o spůsobu, jak se modliti máme.

2. Co se především týče potřeby, že se modliti máme, slušno věděti, že nám bez pomocné milosti Boží nic dobrého vykonati nelze; Pán nás však ubezpečuje, že milosti své jen těm udělí, kdož Jej za ni prosí: „Proste, a bude vám dáno" (Mat. 7, 7). Kdo tedy neprosí, neobdrží, praví svatá Terezie. Modlitba jest tedy dospělým potřebná,

ne pouze proto, že jest přikázána, nýbrž i proto, že jest prostředkem k našemu spasení nevyhnutelně potřebným. Písmo svaté praví: „Potřebí jest vždy se modliti“ (Luk. 18, 1). „Modlete se, abyste nevešli v pokušení“ (Mar. 14, 38). „Proste, a vezmete“ (Jan 16, 24). Slova: „Jest potřebí, modlete se, proste“ jsou nám dle jednohlasného učení bohoslovců a andělského učitele svatého Tomáše přísným zákonem, který každý pod těžkým hříchem zavázán jest plniti. Svatý Tomáš praví: „K modlitbě jest každý již proto zavázán, že si má každý zjednati statky duchovní, kterých si ale zjednati nemůže ten, kdo za ně neprosí.“ Zvláště ale povinen jest člověk modliti se ve třech případech: předně, když vězí v hříchu smrtelném; za druhé, když jest v nebezpečenství smrti; a za třetí, když musí proti těžkému pokušení bojovati. Dle obecného mínění bohoslovců hřeší těžce i ten, kdo se jeden, nebo nejvýš dva měsíce více nemodlí. Svatí otcové Basilius, Augustin, Jan Zlatoústý, Klement z Alexandrie a jiní mají za to, že jest modlitba k věčnému spasení nevyhnutelně potřebnou, a to znamená: Bez modlitby jest nám naprosto nemožno v milosti Boží setrvati a spasení dojíti. To vyjádřuje svatý Jan Zlatoústý slovy: „Nepomáhá-li modlitba, naprosto nelze ctnostný život vésti.“ A Lessius tvrdí: „Jest to článkem

víry, že dospělým jest modlitba k věčnému spasení nevyhnutelně potřebná; tak vysvítá z Písma svatého.“

3. Ještě zřetelněji vyjadřuje to andělský učitel, an píše: „Po křtu musí se člověk ustavičně modliti, aby do nebe přišel; nebo třeba že se na křtu svatém hříchy odpouštějí, zůstávají nám přece ještě pokušení k překonání, k čemuž ale bez modlitby síly nemáme.“ Proto také praví na jiném místě: „Kdo milostí Boží byl ospravedlněn, má Boha za dar vytrvalosti prositi, aby se totiž až do konce života svého hříchů uchránil.“ Abychom příčiny toho poznali, musíme považiti: Předně že bez zvláštního přispění Božího v stavu milosti dlouho setrvati nemůžeme tak, abychom do hříchu těžkého neklesli, protože i nepřátel jest příliš mnoho, kteří na nás ustavičně dotírají, i my tak slabými jsme, že jim odolati nemůžeme, jest-li nám Bůh mimo milosti, všem lidem společné, milostí zvláštní nepřispívá. Toť jest také učení víry prohlášené na sněmu tridentském, kde se praví: „Kdo by řekl, že ospravedlněný člověk bez zvláštního přispění Božího v nabyté spravedlnosti setrvati může, aneb že s přispěním tím setrvati nemůže, budiž ze společenství Církve vyobcován.“ — Za druhé musíme věděti, že Bůh tohoto zvláštního přispění, abychom v milosti setrvati mohli,

aspoň obyčejně jen těm propůjčuje, kteří Ho za ně prosí. Svatý Augustin praví: „Jest jisto, že Bůh některých milostí, jako začátek víry, také takovým udílí, kteří se k Němu nemodlí; ale i to jest jisto, že jiných milostí, jako vytrvalost až do konce, jen těm připravuje, kteří Ho za ně prosí.“

4. Z toho, co jsem posud pověděl, lze poznati, jak velice jest modlitba potřebná tomu, kdo věčné blaženosti dosíci chce. Všickni zavržení proto byli zavrženi, že se nemodlili; nebo kdyby se byli modlili, nebyli by zahynuli. Všickni svatí ale stali se svatými skrze modlitbu; kdyby se nebyli modlili, nebyli by se svatými a spasenými stali. Svatý Jan Zlatoústý praví: „Buďmež přesvědčeni, že zanedbávání modlitby duši usmrcuje,“ t. j. ji o milost Boží olupuje. Otcové na poušti radili se jednou o otázce, v čem se křesťan nejspíše cvičiti musí, aby spasení došel; i dorozuměli se o tom, že to má býti neustálé opětování prosby Davidovy: „Bože, ku pomoci mé vzezři: Hospodine, ku pomoci mé pospěš!“ (Žalm 69, 2.) Nebo prodlévá-li Bůh se svým přispěním, klesáme do hříchů a ztrácíme milosti Jeho; jest-li následovati budeme otců na poušti, jistě budeme spaseni; jest-li rady jejich dbáti nebudeme, zahyneme dojista.

5. Uvažme za druhé účinky modlitby.

Theodoret praví: „Ač modlitba jen jedna jest (t. j. prostředek ku spasení jediný, může přece všecko.“ Kdo prosí, obdrží od Boha všecko. A tím, že sobě prosbami všecko na Bohu vymoci můžeme, chce On nám, dle mého přesvědčení, dáti na srozuměnou, jak nás neskonale miluje a jak velice si žádá, by nám dobře činiti mohl. Může-li pak někdo příteli svému větší důkaz lásky dáti, než když jemu řekne: Žádej, co chceš, a já ti dám? Právě tak mluví Bůh ku každému z nás: „Proste, a bude vám dáno“ (Luk. 11, 9). A žádati můžeme všecko bez obmezení; neboť praví Pán: „Cožkoli budete chtíti, budete prositi, a stane se vám“ (Jan 15, 7). Svatý Jan Klimak nazývá modlitbu tak mocnou u Boha, že Mu násilí činí, aby nám všech milostí udělil, za které prosíme: „Zbožná modlitba Bohu násilí činí.“ Všickni jsme chudí a nuzní jak David praví: „Já pak chudý a nuzný jsem“ (Žalm 39, 18). Chceme-li ale zbohatnouti, jest to v moci naší: prosme Boha za milosti, a budou nám dány; prosme Jej za mnohé, a budou nám dány mnohé. Proto chvalořečí David: „Požehnaný buď Bůh, kterýž neodvrhl modlitby mé od sebe a milosrdenství svého neodňal ode mne“ (Žalm 65, 20). Svatý Augustin k slovům těm dokládá: „Pozoruješ-li, že modlitba od tebe neodstupuje, buď jist, že ani milosrdenství

Boží od tebe daleko není.“ A svatý Jan Zlatoústý praví: „Dostáváme, když se ještě modlíme.“ Ano, od Boha samého máme přislíbení: „A ještě když oni mluviti budou, Já uslyším.“ (Is. 65, 24).

6. Za třetí uvažme vlastnosti, které modlitba míti musí; a to jest při modlitbě to nejdůležitější. Musíme se předně modliti pokorně. Svatý Jakub praví: „Bůh se pyšným protiví, ale pokorným dává milost svou“ (Jak. 4, 6). Bůh protiví se modlitbě pyšných, a oslyší ji; jejich pýcha podobá se silné zdi, skrze kterou jejich modlitba k Bohu proniknouti nemůže. Oproti tomu praví moudrý Sirach (35, 21): „Modlitba kořícího se oblaky pronikne . . . . aniž odstoupí, dokudž nepopatří Nejvyšší.“ Modlitba pokorné duše, která za nehodnu se má vyslyšení, proniká skrze nebesa až k trůnu Božímu, a neodstoupí, až Bůh na ni shlédne a ji vyslyší. Dříve tedy, než Boha za milosti prositi budeme, musíme se rozpomenouti na svou nehodnost a věrolomnost, které jsme se přes tak mnohá předsevzetí a slibování dopustili, poněvadž jsme více na vlastní síly než na pomoc od Boha spolehali. Takto zmalomyslníme, ano sami nad sebou zoufalými se staneme; za to ale s tím větší důvěrou v milosrdenství Boží za potřebné milosti prositi budeme.

7. Za druhé se musíme modliti důvěrně.

„Žádný není zahanben, který doufal v Pána“ praví moudrý Sirach (2, 11). Protož modleme se s pevnou důvěrou, nepochybujíce o vyslyšení, jak svatý Jakub (1, 6) napomíná: „Žádejž pak s důvěrností, nic nepochybuje; nebo kdo pochybuje, podoben jest vlnám mořským, jež vítr žene a zmítá. Protož nedomnívej se člověk ten, že by co vzíti měl od Pána.“ Jest tedy třeba, na milosrdenství Boží spolehati, a pevně za to míti, že skrze modlitbu milost Boží jistě obdržíme; pak se nám jí také skutečně dostane, jak nás Spasitel sám ujišťuje: „Všecko, začkoli modlíce se prosíte, věřte, že vezmete, a stane se vám“ (Mark. 11, 24). A svatý Augustin se táže: „Jak bychom se mohli obávati oslyšení, když neklamná Pravda vyslyšení slibuje?“ A na jiném místě: „Může-liž Bůh, jenž tak často prositi nakazuje, proseb našich nám odepříti? Nikoli,“ odpovídá světec, „neboť svou vlastní přípovědí se zavázal, že modlitby naše vyslyší.“

8. Já jsem však plná hříchů, namítáš; zasluhuji trestu, ne milosti; a proto se obávám, že nejsem hodna vyslyšení. Andělský učitel ti odpovídá: „Tvá modlitba dojde vyslyšení ne pro tvé zásluhy, ale pro milosrdenství Boží.“ Proto řekl Ježíš Kristus: „Proste, a bude vám dáno . . . .; nebo každý, kdo prosí, béře“ (Luk. 11, 9), tedy každý, spravedlivý

jako hříšník, jen když se modlí. A aby nám všelikou bázeň při modlitbě odňal, až i slibuje nejdobrotivější Spasitel: „Amen, amen pravím vám: budete-li zač prositi Otce ve jmenu Mém, dáť vám!“ (Jan 16, 23.) Tím chce říci: Vy hříšníci ovšem toho nezasluhujete, aby vás Otec Můj vyslyšel; ale čiňte, co vám pravím: modlete se k Otci mému ve jmenu Mém, t. j. pro zásluhy Mé, a proste za milosti: Já slibuji vám, že Vám dá, zač prositi budete. Jak krásná jsou také slova svatého Jakuba, který píše: „Jestliže pak kdo z vás potřebuje moudrosti, žádej jí od Boha, kterýž dává všechněm hojně a neomlouvá!“ (Jak 1, 5.) Kdo tedy za moudrost t. j. za Božskou lásku prosí, obdrží od štědrého milosrdenství Božího ještě více, než si žádá; a Bůh nebude mu viny vyčítati, ale vyslyší jej tak dobrotivě, jakoby se na nevděk jeho ani upamatovati nemohl.

9. Za třetí jest třeba, abychom se modlili vytrvale. Svatý Hilár nazývá vytrvalost v modlitbě nejjistější zárukou vyslyšení. Některé chce Bůh vyslyšeti již při první modlitbě, jiné při druhé a opět jiné až při třetí; že však nevíme, jak často Bůh od nás prošen býti chce, než nás vyslyší, nesmíme tedy v obnovování proseb za milosti Boží nikdy ustávati. Co se týká zvláště milosti setrvání až do konce, jest to dar, o kterém učí sněm

Tridentský, že si ho zasloužiti nemůžeme; ale svatý Augustin přece napomíná, abychom ustavičně za milost tuto prosili, tak abychom si ji takřka svou modlitbou zasloužili. Také svatý Tomáš žádá, abychom v modlitbě nikdy neustávali, chceme-li spasení dojíti. Toť také smysl slov Spasitele našeho: „Potřebí jest vždycky se modliti a neustávati“ (Luk. 18, 1), a napomínání svatého apoštola: „Modlete se bez ustání“ (Tess. 5, 17). Nestačí tedy, píše Belarmin, Boha jen někdy za vytrvalost prositi, musíme za ni každý den prositi, abychom jí mohli každého dne dosíci. Jestli za ni neprosíme, upadáme do hříchů a ztrácíme ji.

10. Svatý Řehoř tvrdí, že nám Bůh vytrvalost dáti chce, že však chce býti prošen, nucen, ano naším naléháním takřka přemožen. Toť jest smysl důrazných napomínání Páně: „Proste, a bude vám dáno; hledejte a naleznete; tlučte a bude vám otevřeno“ (Luk. 11, 9). Proste, hledejte, tlučte, zvláště v těžkých pokušeních, abyste neklesli. Nesmíme ustáti modliti se, dokud jsme nezvítězili. Opětujmež vždy: „Můj Ježíši, milosrdenství! — Pane, přispěj mi! — Nedopusť, abych se od Tebe odvrátil!“ Kromě toho jest třeba, Boha ustavičně prositi za ducha modlitby, t. j. za milost, abychom se mohli bez ustání modliti; takovou milost slíbil Bůh domu Davidovu: „I vyleji na dům Davidův

a na obyvatele Jerusalemské ducha milosti a proseb“ (Zach. 12, 10). Všimni si slov: „milosti a proseb;“ neboť modlitba a milost, za kterou prosíme, jsou vždy spolu spojeny. Budeme-li tedy za milost Boží s vytrvalostí prositi, ujdeme úkladů ďábelských. V Příslovích stojí: „Však nadarmo vrže se síť před očima ptáka“ (1, 17); neboť ptáci odletí a ujdou osidel. Tak ujde také modlící se pokušení; neboť na modlitbě pozdvihuje se k Bohu, kterýž jej před úpadem chrání. Uvažme tedy, že žádnému hříšníku neprospěje omluva, že neměl síly k odporu; neboť učí sněm Tridentský: „Bůh nic nemožného nežádá; když dává přikázaní, chce, bychom je plnili za pomoci milosti, všem lidem společné; žádá-li něčeho, k čemu tato obecná milost o sobě nestačuje, chce, abychom si potřebného, většího přispění na Něm vyprošovali; a toho nám neodepře, když Ho prosíme.“

11. Pán tedy dle svého přislíbení modlícího se vyslyší jistě. Musíme si ale dobře pamatovati. že přislíbení toto neplatí o statcích časných, jako o tělesném zdraví, o získání jmění, čestného postavení a pod.; neboť nám Bůh darů takových často dle své spravedlnosti odpírá, ponévadž vidí, kterak by našemu blahu duševnímu na ujmu byly. „Co nemocnému prospívá, ví lépe lékař než ne-

mocný," praví svatý Augustin. Za časné statky máme tedy Boha prositi toliko s odevzdaností a podmínkou, jest-li našemu věčnému spasení napomáhají; bez takovéto odevzdanosti nás Bůh nevyslyší. Prosby za dary duchovní toho omezování nepotřebují; těch máme sobě vyprošovati s bezvýminečnou, pevnou důvěrou, že nás Bůh vyslyší. K tomu povzbuzuje nás Božský Spasitel sám, řka: „Jestli že tedy vy zlí (t. j. plní samolásky) jsouce, umíte dobré dary rozdávati synům svým: čím více Otec váš nebeský, (který vás mnohem více miluje, nežli otec tělesný dítky své milovati může), dá ducha dobrého (t. j. ony milosti, které duchu užitečny jsou) těm, kteříž ho prosí?" (Luk. 11, 13.)

12. Ó Bože, jak mnozí umějí toliko za časné věci prositi! Jest ale dovoleno, táže se svatá Teresie, pro tak ničemné věci mrhati čas modlitby, t. j. čas, v kterém obcujeme s Bohem? Prosme Boha za ctnosti, za světlo a sílu k plnění Jeho svaté vůle, za tichost, trpělivost v protivenstvích, za vytrvalost, za Božskou lásku, tento dar, který všechny ostatní v sobě zahrnuje, jak svatý František Saleský tvrdí; prosme konečně za milost, bychom se vždy modliti a Bohu poroučeti mohli. „Které modlitby ještě vyslyšíš, ó Pane, jestli že těchto oslyšíš?" volá svatý Augustin. Ó jak velice si Bůh pro svou neskonalou

lásku žádá, aby nás svými dary obohatiti mohl! Tak velice si toho žádá, že, tak tvrdí svatá Maria Magdalena de Pazzis, když za milosti prosíme, my si Jej v jistém smyslu k díkům zavazujeme, a k uznalosti Jej nutíme, poněvadž Mu takřka cestu připravujeme, aby prokazováním nám dobrého žádosti své ukojil Jest-li tedy na někom chyba, jest chyba na nás, protože neprosíme. Nezasluhuje tedy útrpnosti ten, kdo chudým zůstává, poněvadž jen proto chudým zůstává, že Boha za potřebné milosti prositi nechce. Svatá Teresie často si přávala, aby mohla na vysoké hoře státi, a odtud všem lidem volati: „Ó modlete se, modlete se, modlete se!“

13. Nechci o předmětu tomto řeč déle rozpřádati, protože jsem, jak bylo řečeno, již vícekráte a zvláště v knížce „Modlitba, veliký lék“, (která mnoho nestojí a v rukou mnohých se nalezá), obšírně o něm pojednal; proto nechci opakováním čtenáři obtížným býti. Ostatně nechtěl bych o žádném jiném předmětu tak často, ano bez přestání psáti a mluviti, jako o tomto tak důležitém prostředku ku spáse, o modlitbě, an poznávám, kterak spisy starého i nového Zákona ustavičně opětují, že máme prositi, hledati a volati, chceme-li milostí dosíci. „Volej ke Mně a vyslyším tě.“ (Jerem. 33, 3.) „Vzývej Mé a vytrhnu tě“ (Žalm 49, 15). „Proste a bude

vám dáno“ (Mat. 7, 7). „Začkoli modlíce se prosíte, věřte, že vezmete a stane se vám“ (Mar. 11, 24). „Cožkoli budete chtíti, budete prositi a stane se vám“ (Jan 15, 7). „Budete-li zač prositi ve jmenu Mém, to učiním“ (Jan 14, 14), — a podobně na tisíci jiných míst. Nevím, jak by byl měl Bůh ještě jasněji projeviti svou žádost, aby nám mohl svých milostí udíleti, a potřebu modlitby k dosažení jich naznačiti. Také svatí Otcové nás stále k modlitbě napomínají. Oproti tomu musím si, mám-li pravdu říci, na kazatele, zpovědníky a duchovní spisovatele stěžovati, an pozoruji, kterak vesměs o potřebě modlitby příliš málo pojednávají. Čtěme na př. jen ta mnohá postní kázaní; kde najdeme kázaní o modlitbě? sotva se zde onde nalezá nějaké slovo o ní. To jest příčinou, proč tak často ve svých malých spisech o modlitbě pojednávám a! i také v kázaních vždy opět opakuji: modlete se, modlete se, chcete-li se svatými a blaženými státi. Ovšem že k svatosti patří cvičení se ve všeliké ctnosti, v umrtvování, pokoře, poslušnosti, a především ve svaté lásce; a kromě modlitby musíme pro dosažení svatosti ještě i jiných prostředků užívati, jako: rozjímání, častějšího přijímání, svatých předsevzetí; avšak, kdo se nemodlí, přes všecka rozjímání, přijímání a dobrá předsevzetí ani umrtveným, ani po-

kornym, ani poslušným se nestane, lásky Boží nenabude a pokušením neodolá; zkrátka: neučiní ničehož, co by opravdu dobrým bylo! Proto napomíná svatý Pavel, když ctnosti, křesťanu potřebné, vypočetl: „Buďte v modlitbě ustaviční!“ (Řím. 12, 12.) Tím, vykládá andělský učitel, dává nám na srozuměnou, že ctností těchto jedině tehdy dosáhneme, když ustavičnou modlitbou za potřebné k nim milosti Boha prositi budeme.

14. Nyní ku konci. Chceš-li tedy svatou a spasenou se státi, poroučej se ustavičně Ježíši Kristu, Jeho Božské Matce, svatému andělu strážci a svatým patronům. Srdcem i ústy říkej vždy: Můj Bože, pomoz mi, ochraň mě! Panno nejsvětější, přijď mi ku pomoci! Svatý anděli strážný a moji svatí patronové, buďte mými pomocníky! Veliký služebník Boží a missionář, Leonard z Portu Mauritio, který před několika lety v Římě jako světec zemřel, napomínal, abychom ani jediného okamžiku neprometkali, v kterém bychom srdcem i ústy neřekli: „Můj Ježíši, milosrdenství!“ neboť modlitba tato, praví, obsahuje v sobě lítost a s ní prosbu, by nás Pán hříchu chránil. V znamenité své knížce „Příruční křesťanská kniha pro jeptišky“ vypravuje o jednom dobře mu známém bohabojném muži, který slova tato za čtvrt hodiny třistakrát opakoval. Totéž radím já tobě;

modli se slovy těmi, kolikrát koli si na ně vzpomeneš; při procitnutí, při modlitbě, po svatém přijímání, při práci, při vyjití, při stole i v hovorně opakuj ustavičně: Můj Ježíši, milosrdenství! Můj Ježíši, milosrdenství! Můj Ježíši, milosrdenství! Umiň si, že tím budeš chtíti říkati: Zasloužila jsem, můj Ježíši, peklo pro své hříchy; avšak spoléhajíc na Tvé milosrdenství, s jistotou očekávám odpuštění a milost, abych Tebe ustavičně milovati mohla. Můj Ježíši, pomáhej mi! Nezapomínej také vždy se poroučeti Božské Matce, která se nazývá pokladnicí a rozdavatelkou Božských milostí; pročež nás vyzývá svatý Bernard: „Hledejme milost, ale hledejme ji skrze Marii; neboť čeho Ona žádá, toho dosáhne, a prosba její nikdy oslyšena nezůstane!“

Modlitba,

kterou každého dne s prospěchem konati můžeš.

Věčný Otče! Syn Tvůj slíbil nám dáti každou milost, za kterou v Jeho jménu prositi budeme. V pevné důvěře na zaslíbení toto prosím Tebe ve jmenu a pro zásluhy Ježíše Krista za následující milosti pro sebe a pro všecky lidi: Prosím za odpuštění všech

svých hříchů, kterých z celého srdce a nade všecko lituji, protože jsem jimi Tebe, neskončenou Dobrotu urazila. Pevně jsem si umínila, raději tisíckrát umříti, nežli Tebe ještě jednou uraziti! Prosím Tebe, abys mě osvítiti ráčil, abych poznala nicotu všech statků pozemských, jakož i neskonale vzácné Dobro, jímž jsi Ty! Prosím Tebe za svatou lásku Tvou, kteráž by mne odtrhla od každého tvora a zvláště od mne samé, tak abych nic jiného nemilovala, leč Tebe a Tvou nejsvětější vůli. Oheň lásky své zapal v srdci mém! Dej mi nezlomnou důvěru v zásluhy Ježíše Krista a v ochranu nejblahoslavenější Panny Marie! Prosím za svatou vytrvalost v milosti Tvé! Ty znáš, ó Pane! slabost mou, a víš, jak často jsem Tě po tak mnohých přislíbeních opět zradila: nebudeš-li mi přispívati, ztratím vždy opět milost Tvou ku škodě své! Můj Bože, nedopusť, abych se více od Tebe odloučila! Pevné činím předsevzetí, že v každé bídě a v každém pokušení vždy k Tobě utíkati se budu; vím, že mi přicházíš ku pomoci, kdykoli se Tobě odporoučím; obávám se ale, abych vlastní vinou nezahynula, kdybych se k Tobě utíkati zapomínala; proto Tebe prosím pro lásku, kterou v sobě k Ježíši Kristu chováš, ó věčný Otče! dej mi milost modlitby, abych bez přestání volala: Ó Bože, přijď mi ku po-

moci! Můj Ježíši, milosrdenství! Maria, Máti má, pospěš mi ku pomoci! Konečně obracím se k Tobě, ó Maria, orodovnice má a naděje má! Ty všeho od Boha dosáhneš, zač prosíš. Prosím tě pro lásku, kterou k Ježíši Kristu máš, vypros mi svatou vytrvalost a milost, abych se Tvému Božskému Synu a Tobě vždy poroučela! Amen.

Hlava dvacátá první.

O pobožnosti k nejblahoslavenější Panně Marii.

1. Ó jak mnoho smí doufati duše, kteráž orodování této veliké Matky Boží důvěřuje! „Kdoby mě nalezl,“ — jsou slova, která Církev svatá na Marii o svátcích jejích obrací — „najde život a obdrží spasení od Hospodina.“ (Přísl. 8, 35.) Kdo mne skrze upřímnou pobožnost nalezá, praví Maria, najde život milosti na zemi, a věčné spasení v ráji. Svatý Anselm oslavuje Božskou Matku slovy: „Jako každý od Tebe odvrácený, od Tebe povržený nutně v záhubu upadá: tak, ó nejblahoslavenější Panno! každý k Tobě obrácený a od Tebe naviděný nutně v slávu přichází.“ Světec chce říci: jako nemožno jest, aby kdo spasen byl, kterýž Marie nectí a od ní chráněn není: tak nemožno jest, aby kdo zahynul, který se Marii poroučí a na nějž ona s láskou patří. Podobně tvrdí i svatý Antonín, že všickni, kteréž tato veliká Královna chrání, nutně spaseni budou: „Nutně

musejí blaženosti a oslavení dojíti ti, ku kterým Maria oči své obrací a za které oroduje.“ Také svatý Bonaventura učí, že ti, kdož ochrany Panny Marie požívají, ještě na zemi žijíce od svatých za soudruhy považováni jsou, a že kdo znamení služebníka blahoslavené Panny nosí, do knihy života zapsán jest. Dle toho jest pobožnost k Marii Panně znamením vyvolení. Po náhledu andělského učitela svatého Tomáše nazývá se Maria „hvězdou mořskou“ proto, že jako vede námořníky do přístavu hvězda, tak vede křesťany do ráje Maria.

2. Kdyby kdy pravý ctitel Marie Panny zahynouti mohl — kdo pravým ctitelem Panny Marie jest, vysvětlím později — zahynul by jen proto, že by mu Maria pomoci buď nemohla aneb nechtěla. „Však nikoli!“ praví svatý Bernard, „ani moc, ani vůle jí neschází.“ A proto nemožno jest, aby pravý a vytrvalý ctitel Marie Panny zatracen býti mohl. Uvažme tedy předně, jak mocnou jest Maria u Boha ku prospěchu svých ctitelů. Církev svatá, aby v nás důvěru k této veliké orodovnici vzbudila, učí nás k ní volati: „Panno mocná, oroduj za nás!“ A právem; nebo mocnou učinil ji Bůh všemohoucí, jak Maria sama ve svém chvalozpěvu praví: „Veliké věci učinil mi ten, jenž mocný jest“ (Luk. 1, 49). Proto napsal svatý Theofil,

biskup Alexandrinský: „Syn raduje se, že od Matky prošen bývá, poněvadž jí všecko dáti chce, zač Ho žádá, aby jí tak oplatil službu, kterou mu prokázala, že lidské tělo ze svého Mu dala.“ Jednoho dne slyšela svatá Brigita, jak Pán Ježíš Marii Panně řekl: „Matko má, pros Mě zač chceš; Ty víš, že každá prosba Tvá u Mně jistě vyslyšení dojde, a že jako Ty jsi Mi na zemi ničehož neodepřela, ani Já Ti v nebi ničehož neodepřu.“

3. Proč jsou ale prosby Marie Panny u Boha tak zvláště mocnými? Protože Matkou jest, odpovídám. Svatý Antonín tvrdí, že prosby Marie Panny, protože prosbami matky jsou, mají v jistém smyslu vlastnost rozkazu, tak že jest nemožno, aby Maria vyslyšena nebyla, když za něco prosí. Proto vykládá blahoslavený Albert Veliký slova, kterými nás Církev svatá k Marii volati učí „ukaž, že jsi Matkou,“ v tento rozum: Paní, ukaž, že jsi Matkou, a poruč s vážností matky Synu svému, aby se nad námi smiloval. V podobném smyslu mluví svatý Petr Damiani: Když si Maria nějaké milosti pro ctitele své od Syna svého žádá, objevuje se před Pánem jakoby rozkazovati, a ne prositi chtěla, jako Paní a ne jako služka. Kosmas Jeruzalemský docela tvrdí, že ochrana Marie Panny jest všemohoucí; „Pomoc Tvá, ó Maria, jest vše-

mohoucí.“ Ano, dotvrzuje Richard ze svatého Vavřince, Maria jest všemohoucí; neboť spravedlivo jest, aby matka podílu měla na moci synově; a „že moc Synova a matčina jedna a ta samá jest, učinil všemohoucí Syn i Matku svou všemohoucí.“ Syn jest všemohoucí skrze přirozenost svou, Matka jest všemohoucí skrze milost od Boha; to znamená: ona prosbami svými vykoná vše, co chce.

4. Kdyby hříšník, učí svatý Jiří z Nikodemie, i sebe hlouběji klesl, zachrání jej Maria svým prostřednictvím, jestli se k ní uteče. A proto ji světec ten oslovuje takto: „Ó Matko Boží! Tys obdržela nepřemožitelnou sílu, aby množství hříchů útrpnost Tvou nepřekonalo; a proto nic není s to, moci Tvé odolati, poněvadž Stvořitel čest Tvou za vlastní svou považuje, ana matkou Jeho jsi!“ „Ty můžeš tedy všecko,“ volá k ní také svatý Petr Damiani, „také zoufající můžeš k naději na spasení znova vzbuditi!“ Když nás tedy ďábel nedůvěrou pokouší, obracejme se k Panně Marii a říkejme se svatým Germanem: „Ty jsi, ó Maria, všemohoucí; abys hříšníky zachrániti mohla, netřeba Ti žádného odporučení u Boha, poněvadž jsi Matkou pravého života.“

5. Uvažujme za druhé, jak velice Maria ctitelům svým pomoci se snaží. Co by nám

prospěla veliká moc Panny Marie, praví svatý Bonaventura, kdyby se ona o nás nestarala? Však nikoli, Maria na nás nezapomíná, dokládá světec; buďme jisti, že jako nejblahoslavenější Panna u Boha více zmůže než všickni svatí, ona také více péče má o naše spasení než všickni. „Kde jest kdo, ó Paní," volá svatý German, „který by kromě Syna Tvého o nás více péče měl než-li Ty? Kdo nás v souženích našich více chrání než-li Ty? Kdo bojuje za hříšníky jako Ty? Ó Maria, ochrana Tvá mocnější jest, než abychom jí pochopiti mohli!" Svatý Ondřej z Avellina nazýval Marii „obchodvedoucí ráje." A jaké že jsou obchody blahoslavené Panny v ráji? Ty, že za nás bez přestání prosí, a milosti nám vymáhá, kterých na ni žádáme. Ona sama řekla jednou svaté Brigitě: „Všichni nazývají mně Matkou milosrdenství, a já jí jsem vskutku; neboť milosrdenství Syna mého učinilo mě tak milosrdnou." A kdo jiný dal nám tuto velikou ochranitelku, nežli milosrdenství Božské, které nás spasenými míti chce? „Proto bude nešťastným ten," praví dále Maria Panna, „kdo moha, k milosrdenství přece nepřistupuje."

6. Dle učení Richarda ze svatého Viktora jest Maria milosrdenství tak plná, že když bídu spatří, okamžitě pomoci spěchá; nemůže na nikoho v bídě postaveného patřiti, aby

mu nepřispěla. Tak činila Maria již za svého pozemského života, jak vysvítá z události při svatbě v Káni Galilejské. Když víno došlo, nečekala Maria, až by byla prošena, ale plna útrpnosti se zármutkem a hanbou snoubenců prosila Syna svého, aby jich potěšil, řkouc: „Nemají vína;“ i dosáhla toho, že Syn její vodu zázrakem ve víno proměnil. Jestli ale, praví svatý Bonaventura, Marie Panny milosrdenství k ubožcům tak veliké bylo, dokud ještě na zemi žila, jest ono nyní v nebi mnohem větší, protože ona bídy naše lépe poznává a proto s námi tím větší útrpnost má.

7. Ó neopomínejme tedy nikdy, v žádné bídě, utíkati se k této Božské Matce, která vždy ochotnou jest nám pomoci, když ji prosíme. „Najdeš ji vždy hotovu pomoci,“ praví Richard ze sv. Vavřince; a Bernardin de Bustis: „Najdeš ji vždy s rukama plnýma smilování a milosti.“ Richard ze sv. Vavřince tvrdí dále, že má Maria tak útrpné srdce, že když potřeby nás ubohých pozoruje, prosbám našim předchází, a dříve nám pomoci poskytuje, než-li za ni prositi můžeme. Proč se tedy obáváme, táže se svatý Bernard, že potěšeni nebudeme, když se k Marii utíkati budeme? Ona nemá na sobě nic přísného, nic odstrašujícího, ale jest zcela tichou a dobrotivou ku každému, kdo se jí poroučí. Jak by neměla býti dobrotivou k těm, kteří

ji vzývají, ana sama ubohé vyhledává, aby je zachránila? Slyšme, jak Maria všecky k sobě zve a povzbuzuje, aby se každé dobré věci nadáli, když se k ní utíkají. „Ve mně všeliká naděje života a ctnosti; přistuptež ke mně všickni“ (Eccli. 24, 25). Místo toto vykládaje, praví P. Pelbartus: „Všecky volá, spravedlivé i hříšníky.“ „Ďábel,“ praví svatý Petr (I. 5, 8), „obchází . . . a hledá, koho by sežral.“ Ale Božská Máti, dí Bernardin de Bustis, obchází hledajíc koho by zachránila. Pro naše zachránění postačí, když ji za pomoc prosíme. Jistá bohabojná osoba říkávala: „K dosažení milostí od Marie Panny stačí toliko, ji za ně prositi.“ Svatý Bonaventura tvrdí dále, že Maria tak velice po tom touží, aby nám dobře činiti a nás spasenými spatřiti mohla, že se uraženou cítí nejen od těch, kteří ji opravdově urážejí, nýbrž i od těch, kteří ji za milost prositi nepřicházejí. Proto také vyznal, že když na Pannu Marii patří, zcela potěšeným se cítí, protože ona se mu zdá býti milosrdenstvím samým, jež ruce rozpíná, aby ho z bídy jeho vytrhlo; „neboť“ dokládá, „tato dobrá Paní nemůže a nikdy nemohla soustrasti a pomoci své odepříti nešťastníku, který se jí poroučel.“ A takto tedy působí Maria v nebi neustále, že pro ubohé za milosrdenství prosí. Svatá Brigita slyšela jednou, jak Pán Ježíš

své svaté Matce řekl: „Žádej ode Mne, Matko, co chceš!“ A co odpověděla Maria? „Prosím za milosrdenství pro ubohé!“ To bylo tedy její jedinou žádostí, kterou asi říci chtěla: Synu můj, Tys chtěl, abych byla matkou milosrdenství a orodovnicí ubohých: což mohu tedy na Tobě jiného žádati, nežli, abys ubožcům milosrdenství své prokázal? A že mezi bídníky ubozí hříšníci nejbídnějšími jsou, proto má Maria hlavně hříšníky na zřeteli, a jim pomoci se snaží. „Oči Hospodinovy nad spravedlivými,“ praví David (Žalm 33, 16); tato matka milosrdenství ale, tvrdí Richard ze sv. Vavřince, obrací své milosrdné oči nejen k hříšníkům ale i ku spravedlivým. Ona s námi zachází právě tak jako matka se svým dítětem: matka má totiž oči své stále obráceny k dítěti, aby je od pádu chránila a kdyby přece padlo, aby je ihned pozdvihla. Maria jest nám všem od Pána za prostřednici ustanovena; „jako jest královnou všech, tak jest také prostřednicí všech,“ praví Idiote. Dionys kartusián praví: „Ano, ona jest vlastně mnohem více ochranitelkou hříšníků; neboť více než nevinní potřebují vinníci přispění jejího.“ Proto nazývá Dionys Pannu Marii také ochranitelkou všech zločinců, kteří se k ní utíkají. A před ním již nazýval svatý Jan Damascenus Marii „útočištěm všech, kdož se k ní utíkají.“ Dle toho

dodává nám zmužilosti svatý Bonaventura slovy: „Ubozí ztracení hříšníci, nezoufejte, ale pozdvihněte očí k Marii a vzmužte se v důvěře na milosrdenství této dobré Matky; neboť ona vás z bouře života vysvobodí a do přístavu spasení uvede.“ Volejme tedy k Marii Panně se svatým Tomášem z Villanovy: Ach orodovnice naše, konej svůj úřad na nás bídných; pomoz nám, kteří jsme nad jiné potřebnější! Hledejme milost, praví svatý Bernard, a hledejme ji skrze Marii! Milost, kterou jsme my ztratili, nalezla Maria opět, dí Richard ze sv. Vavřince; musíme tedy k Marii jíti, abychom jí opět nabyli. „Chceme-li nalézti milost, vyhledejme tu, kteráž ji nalezla.“ Toto potvrdil nejblahoslavenější Panně svatý archanděl Gabriel, když jí zvěstoval, že jest od Boha za matku Slova zvolena: „Neboj se, Maria, neboť jsi nalezla milost u Boha“ (Luk. 1, 30). Jak to? Maria milosti nikdy neztratila, ona byla vždy milosti plnou; kterak mohl tedy anděl říci, že milost opět nalezla? Na to odpovídá kardinál Hugo: „Maria nenalezla milosti pro sebe, neboť v ní vždy žila: ale ona opět nalezla milost pro nás, kteří jsme jí ztratili.“ Chceme-li jí tedy opět nabýti, musíme se k Marii obrátiti, napomíná Hugo, a volati: „Paní! milost, kterou jsi nalezla, nepatří Tobě, neboť jsi jí neztratila; ona patří nám, kteří jsme

ji ztratili, nám ji tedy musíš vrátiti.“ Tentýž vyzývá dále: Spěchejte, spěchejte k Panně, hříšníci, kteří jste skrze hříchy milosti ztratili, a volejte s důvěrou: Vrať nám náš majetek, který jsi nalezla!

8. Ó kdyby všickni hříšníci s pevnou vůlí, že se polepší, k Marii útočiště sobě brali, kdož by ještě zahynul? Ztracen jest jen ten, kdo se k Marii neutíká. Jednou slyšela svatá Brigita, jak Spasitel náš řekl Matce své: „I ďáblovi by jsi milosrdenství vymoci mohla, kdyby za ně pokorně prositi chtěl.“ Lucifer pyšný ovšem že se nikdy nepokoří, aby se Panně Marii poroučel; kdyby se však státi mohlo, že by se před Božskou Matkou pokořil a ji za pomoc prosil, nezavrhla by ho Maria, nýbrž by jej skrze přímluvu svou z pekla vysvobodila. Slovy těmi chtěl nám Pán Ježíš dáti na srozumněnou, že Maria všecky zachrání, kdož k ní útočiště berou. Z té příčiny nazval ji svatý Basilius „veřejnou nemocnicí.“ Veřejné nemocnice jsou pro chudé nemocné ustanoveny; čím chudší nemocný, tím více má nároků, aby byl přijat. Proto tvrdí svatý Basilius, že Maria nejochotněji přijímá největších hříšníků, kteří se jí poroučejí. „Ach tato veliká Královna neodhání žádného hříšníka,“ dí svatý Bernard, „byť byl sebe odpornějším; jest-li se k ní uteče, podá mu ruky své, aby ho ze záhuby

vysvobodila.“ Pán zjevil svaté Kateřině ze Sieny, že Marii vyvolil proto, aby Mu byla za nejsladší vnadidlo, na které by lidi vůbec a hříšníky zvláště lapati a k sobě přitahovati mohl. A Maria pravila svaté Brigitě, že není hříšníka tak hluboce kleslého a od Boha opuštěného, který by se k Bohu vrátiti a odpuštění získati nemohl, když ji o pomoc vzývá; nebo „jako magnet železo přitahuje, tak já přitahuji nejzatvrzelejší srdce k sobě a k Bohu.“

9. Církev svatá chce, abychom Božskou Matku vzývali: „Naděje naše, buď zdráva!“ Bezbožný Luther nechtěl dopustiti, aby nás Církev učila, bychom Marii „nadějí svou“ nazývali. Nadějí říkal, musí býti jedině Bůh; Bůh sám zlořečí tomu, kdo naději svou skládá na stvoření. Ano; ale zlořečení to padá jen na toho, kdo se od Boha odvrátil, a jen v stvoření doufá. My však spoléháme na Marii, jakožto na prostřednici svou u Boha; a naděje naše jest tím větší, protože Bůh, jak učí svatý Bernard, veškeren poklad milostí, nám určených, složil v Marii, abychom poznali, že všecka naděje, všechna milost a všecko blaho, kteréž máme, od ní přichází.“ Tak tomu tedy chce Pán, abychom za vše dobré, kterého se nám dostane, Marii vděčni byli; a proto ustanovil, aby všecky milosti, kterých nám uděliti chce, skrze ruce Marie

Panny k nám přicházely. Proto nazývá svatý Bernard Marii „svou největší důvěrou, základem své naděje.“ Podobně nazývá svatý Bonaventura Marii spásou těch, kteříž ji vzývají, volaje: „Ó spáso vzývajících Tebe! Dle toho tedy stačí, Marii ctíti, abychom spasení došli. Volejme s ním tedy často a často, když nás bázeň pekla svírá: „V Tebe, ó Paní! doufám, Ty mě zachráníš, abych zahanben nebyl na věky!“ Pravý ctitel Marie, ujišťuje svatý Anselm, nikoliv do pekla nepřijde, byť se ona za něho třebas jen jednou pomodlila!

10. Pravil jsem, že pravý ctitel Marie Panny nezahyne. Aby mi snad nebylo nerozuměno, povím nyní, co se od pravého ctitele Marie Panny žádá! Předně: Pevná vůle, že život svůj změní, a Boha nikdy více urážeti nebude. „Učiň pevné předsevzetí,“ píše svatý Řehoř VII. kněžně Mathildě, „že nikdy více hřešiti nebudeš, a seznáš, že tě Maria mnohem ochotněji milovati bude, než-li kterákoliv matka tělesná.“ Nejsvětější Panna pravila svaté Brigitě: „Hříšníka jakkoli vinami obtíženého jsem hotova ihned opět na milost přijati, když se opravdu lepší. Nehledím na velikost jeho viny ale na úmysl, s kterým se obrací; i neštítím se toho, rány jeho mazati a uzdravovati, protože se matkou milosrdenství nazývám a jí v pravdě

jsem.“ Jak povzbuzující, jak utěšitelná jsou slova tato pro duši kající! Matkou milosrdenství jest Maria; její milosrdenství a soustrast, kterou s bídou naší má, působí, že nás více než matka tělesná miluje a nám přispívá. Však dle slov, která svaté Brigitě sama řekla, jest ona matkou hříšníkům toliko kajícím, nikoliv ale zatvrzelým. Kdo jsa v okovech hříchů, ještě tolik síly a vůle nemáš, abysi vazby své zlomil, přece však se jich zbaviti žádáš: vzývej aspoň Pannu Marii, aby ti řetězy pekla přetrhati pomohla, a hleď alespoň počátek odporu učiniti a příležitosti k hříchu odstraniti; a dobrá Paní podá ti ruky své a posilní tě. To slyšela svatá Brigita z úst Ježíše Krista, který s Pannou Marií rozmlouvaje řekl: „Každému, kdo z hříchů povstati a k Bohu vrátiti se chce, přicházíš, ó Matko! ku pomoci, a nikoho bez útěchy od sebe nepropouštíš.“

11. Kdo chce pravým ctitelem Panny Marie býti, musí se za druhé na to snažiti, aby modlitbami a nábožnými i milostnými cvičeními ochranu její získal. Panna Maria prosí sice za všecky; avšak oněm služebníkům jejím, kteří ji horlivěji ctí, také orodování její více prospívá. Vězmež dále i to, že Panna Maria ve své nekonečné dobrotě a laskavosti i nejmenší poctu, kterou jí prokazujeme, velikými milostmi oplácí, jak nás

o tom svatý Ondřej z Kréty ujišťuje. Vizme nyní, jaké pocty bychom této své nejlaskavější Matce prokazovati mohli.

12. *a*) Modli se každého rána a večera při vstávání i lehání třikrát „Zdrávas“ ke cti čistostné Panny Marie, a dokládej: „Pro Tvé nejčistší a nepoškvrněné početí, ó Maria! očisti tělo mé a posvěť duši mou!“ Poroučej se v ochranu její prosíc, aby tě ve dne i v noci před hříchem chránila. Kromě toho pozdravuj svatou Pannu „Zdrávasem“, kdykoli hodiny bijí, když vycházíš aneb vcházíš do komůrky své, když pohledneš na obraz její, když začínáš neb končíš nějaké dílo, ať si duchovní, aneb světské. Požehnaný jest každý úkon, který s pozdravením andělským začínáš neb končíš. Kolikkrátkoli tuto nejdobrotivější Královnu „Zdrávasem,“ jí tak velice milým, pozdravujeme, tolikkrát ona nám s nebe na pozdravení to nějakou milostí odpovídá.

b) Neopomeň ani jednoho dne pomodliti se růženec aspoň s pěti tajemstvími. Jest to pobožnost, kterou všichni věřící vůbec, i ve světě žijící, konají, a která od papežů nesčíslnými odpustky jest nadána. Věz však, že se k dosažení těchto odpustků žádá, abys se nejen růženec modlila, ale i o tajemstvích jeho rozjímala; dále abys byla do bratrstva růžencového přijata, a abys užívala při mo-

dlitbě růžence svěcenčho. Některé řeholnice modlívají se ještě „malé hodinky k Panně Marii“; ty bysi snad mohla alespoň to kratounké, jen pět žalmů obsahující officium o Jmenu Panny Marie čítati, a kromě toho každodenně se modliti tři Otčenáše a Zdrávasy na poděkování nejsvětější Trojici za milosti, Panně Marii propůjčené. Tato pobožnost jest nejsvětější Panně velmi milou, jak to sama zjevila.

c) Posti se každou sobotu a v předvečery svátků Marianských, o chlebě a vodě, můžeš-li; aneb zachovávej alespoň obecné posty, spokoj se s jedinou krmí, aneb zdrž se jídla, jež ti chutná. Vykonej nějaký kající skutek v sobotu, v den, který Církev svatá úctě Božské Matky zvláště zasvětila.

d) Navštěvuj svou Královnu každodenně před některým obrazem jejím, před nímž zvláštní nábožnosti pocituješ, a pros Pannu Marii za vytrvalost a lásku k Ježíši Kristu.

e) Nenech minouti ani jediného dne, v kterém bysi nepřečetla aspoň malý odstavec z některé knihy, která o Panně Marii jedná. Takových knih jest mnoho, ku př. „Pravá pobožnost k nejblahoslavenější Panně“ od P. Crasseta; „Vzájemné výlevy lásky mezi Marií a jejími ctiteli“ od P. Auriemmy; „Služebník Marie Panny“ od P. Segnery; „Milostné vzdechy k Panně Marii“ od P. Nie-

remberga; a mnoho jiných. K účelu tomuto vydal jsem také já dílo o naší milé Paní pod názvem „Vznešenosti Panny Marie," kteréžto již vícekrát vydáno bylo.

13. *f*) Slav s nábožností devítníky před svátky Mariánskými; můžeš při nich tato zbožná cvičení konati: *aa)* Věnuj modlitbě s rozjímáním o půl hodiny více než obyčejně. *bb*) Modli se devětkrát Zdrávas, a devětkrát Sláva Bohu Otci k úctě nejblahoslavenější Panny. Žádám jen málo ústních modliteb, protože by mi milejším bylo, kdybys tím častěji v sobě vzbuzovala úkony lásky a proseb k Pánu Ježíši a k Panně Marii; ku př.: „Miluji Tě, můj Ježíši!" „Miluji Tě, Maria, Máti má!" aneb: „Maria, Matko Boží, pros za mě Pána Ježíše!" Takových úkonů a proseb můžeš sto aneb aspoň padesát za den učiniti. *cc*) Navštiv do třetice nějaký obraz svaté Panny, a opakuj pokaždé uvedené povzdechy lásky a prosby, a vyžádej si od ní na konec nějakou zvláštní milost pro duši svou. *dd*) Hleď mezi devítníkem častěji přijímati, jak dalece ti to zpovědník tvůj dovolí. *ee*) Vykonej v těchto dnech nějaké zvláštní zevnější mrtvení: ku př. zbičuj se, nos řetízek, posti se aneb aspoň se zdrž ovoce neb jiné krmě při stole, a v předvečer svátku posti se o chlebě a vodě, možno-li ti. Odporoučím ti také následující

krásnou pobožnost. Vyvol si ze svátků Mariánských jeden, který tebe zvláštní pobožností naplňuje, ku př. svátek nepoškvrněného Početí, Zvěstování, Nanebevzetí, sedm bolestí Panny Marie, (které by všichni zvláštní pobožností slaviti měli) a po sv. přijímání zasvěť se v tento zvolený den službě nejblahoslavenější Panny nějakým zvláštním způsobem, zvol si Pannu Marii za svou Paní a Matku, pros za prominutí vší nedbalosti, které jsi se ve službě její v uplynulém roce dopustila, a slib, že jí v roce budoucím lépe sloužiti budeš. Dobře by také bylo, kdyby představená mohla zaříditi veřejnou slavnost devítníku v kostele, s vystavěním nejsvětější Svátosti, však bez okázalosti a zbytečné nádhery, která bývá více pro ukojení marnivosti nežli pro čest Boží a oslavu Panny Marie.

14. g) Odporoučej se toho dne častěji ochraně Marie Panny. Věz, že se žádná pobožnost Panně Marii tak nelíbí, jako když se k ní častěji utíkáme a ji za milosti prosíme. „Blahoslavený člověk," jsou slova, která Církev svatá nejblahoslavenější Panně v hodinkách svátků jejích v ústa klade, „kterýž mne slýchá a kterýž bdí u dvéří mých na každý den" (Přísl. 8, 34). Blahoslavený, kterýž den co den bdí u dvéří milosrdenství mého. Maria nazývá se Matkou milosrdenství pro svou velikou touhu, s jakou nám dobře

činiti chce. Nemůžeme jí tedy větší radosti učiniti, jako když se jí odporoučíme a za milost ji prosíme. Ona si žádá, nám pomoci; chce však, abychom ji prosili; tak učí blahoslavený Albert Veliký, řka: „Musíte mě prositi, abych chtěla; neboť budu-li chtíti, stane se vám, zač Syna svého žádati budu.“ Proto nás napomíná svatý Bernard: „V nebezpečenství hříchu, v ouzkostech, v pochybnostech, co činiti máš, volej k Panně Marii o pomoc; její mocné jmeno měj stále v ústech svých, vzývaje ji měj ho vždy i v srdci svém, a zcela důvěřuj v orodování její!“ Svatý Bonaventura učí, že jmeno Panny Marie vysloviti nemůžeme, abychom nějaké milosti nedosáhli. A svatý German nazývá jmeno Panny Marie „dechem života.“ Praví: „Jako dýchání jest znamením života tělesného, tak jmeno Panny Marie v ústech služebníků jejich jest důkazem života jich duchovního, protože jméno toto život milosti i propůjčuje i udržuje.“ Proto máme Boha každodenně prositi, aby především rozmnožil naději naši v krev Ježíše Krista, potom ale i v orodování nejblahoslavenější Panny Marie.

15. A jest-li Marii miluješ, pečuj také o to, aby ji i jiní milovali. Jak dalece ti možno, vštěpuj všem do srdcí lásku k Panně Marii, vypravuj o ní něco příkladného aneb povzbuzuj bližních, aby jí nějakou pobož-

ností uctili nebo aby se k ní s prosbami utíkali. Ona slibuje každému ráj, kdo ji miluje a o to péči má, aby ji i jiní milovali. „Kteříž pracují ve mně, nebudou hřešiti; kteříž vysvětlují mne, život věčný míti budou“ (Sir. 24, 30). Ó jaké útěchy podá ti v hodině smrti vše, co jsi kdy pro Marii učinila! P. Binet vypravuje, že při skonání jistého horlivého služebníka Panny Marie slyšel tato slova: „Ó milý otče, kdybyste věděl, jak jsem šťasten, že jsem nejsvětější Matce Boží sloužil! nemohu radosti své z toho slovy ani vyjádřiti!“ Měj o to tedy péči, abys vždy u nohou této milé Matky dlela. Nepřestávej děkovati Pánu za to, že ti kromě jiných, tak mnohých důkazů svého milosrdenství, udělil zvláště dar pobožnosti k své nejsvětější Matce; neboť to jest zárukou, že tě Bůh spasiti chce. Volej proto k Panně Marii a poroučej jí své blaho věčné, jako svatý Jan Damascenský: „Ó Matko Boží, budu-li v Tebe důvěřovati, spasení dojdu. Budu-li pod Tvou ochranou státi, nemusím se ničehož báti; neboť kdo Tobě slouží, má právo na nebe, poněvadž Bůh jen těm lásku k Tobě propůjčuje, kteréž spasiti chce.“

Modlitba.

Paní má! budeš-li za mne prositi, budu spasena; neboť Ty svými prosbami dosáhneš

všeho, čeho si žádáš. Pros tedy za mne, ó veliká Máti Boží! Syn Tvůj Tě uslyší a popřeje všeho, čeho na Něm žádati budeš. Nejsem ovšem ochrany Tvé hodna; ale Ty jsi posud nikoho neopustila, kdo se pod Tvou ochranu utíkal. Ó Maria, Tobě svěřuji duši svou; Ty ji zachrániti musíš! Vyžádej mi setrvání v Božské milosti, a lásku k Tvému Synu a k Tobě. Miluji Tě, Královno má, a doufám, že Tě vždy milovati budu. Miluj také Ty mne, přijmi mne pod plášť ochrany své, a smiluj se nade mnou pro lásku, kterou máš k Synu svému! Shledni na důvěru, již skládám na milosrdenství Tvé a neustávej mi ve všech potřebách pomáhati. Vím, že mi přispívati nepřestaneš, dokud se Tobě poroučeti budu; ale i tuto milost musíš mi ještě vyprositi, abych se ve všech svých pokušeních a nebezpečích, v kterých bych Boha ztratiti mohla, vždy k Tobě utíkala. Přispěj mi zvláště v hodince smrti! Dej, abych v posledním výdechu jmeno Tvé a Syna Tvého vyslovila řkouc: „Ježíš a Maria, Vám poroučím duši svou.“ Amen.

Hlava dvacátá druhá.

O lásce k Ježíši Kristu.

I. Jak velice povinna jest řeholnice Ježíše Krista milovati.

1. Veškerá snaha řeholnice na tomto světě musí směřovati k tomu, aby svého lásky nejhodnějšího Ženicha Ježíše Krista milovala. První a hlavní přikázaní Boží jest, abychom Boha z celého srdce milovali: „Milovati budeš Hospodina svého z celého srdce svého“ (Deut. 6, 5). Protože Bůh tak velice miluje nás, chce, abychom i my Jej dokonale milovali; proto si naší lásky a našeho srdce celého tak výslovně žádá: „Dej Mi, synu můj, srdce své“ (Přísl. 23, 26). „Čeho Hospodin Bůh tvůj žádá od tebe,“ praví Mojžíš (Deut. 10, 12), „jedině abys miloval Ho a sloužil Jemu z celého srdce svého?“ V odměnu naší lásky slibuje nám sama sebe. „Já‘t jsem ochránce tvůj a odplata tvá velmi velká“ (Gen. 15, 1). Knížata této země odměňují své věrné služebníky skrze statky,

důstojenství a léna; Bůh náš ale nedaruje těm, kdož Jej milují, nic menšího než sama sebe. Kdybychom za svou lásku jiné odměny neměli, nežli jistotu, že kdo Boha miluje, také od Něho milován jest, již tato jistota byla by odměnou velikou. A Bůh na přemnohých místech v Písmě svatém tvrdí, že miluje ty, kteříž milují Jej. „Já milující Mne miluji“ (Přísl. 8, 17). Kdo zůstává v lásce, v Bohu zůstává a Bůh v něm“ (I. Jan 4, 16). A: „Kdo miluje Mne, milován bude od Otce Mého, i Já‘ budu jej milovati“ (Jan 14, 21).

2. Dokonalost naše záleží tedy v lásce k Bohu, poněvadž láska jest jedinou ctností, která nás s Bohem spojuje. Svatý Augustin učí: „Láska jest ctnost, která nás s Bohem spojuje.“ Všecky ostatní ctnosti bez lásky nic nejsou. Oproti tomu má láska všecky ostatní ctnosti v zápětí; neboť ona jest, jak svatý apoštol učí, „trpělivá, dobrotivá; ona se nenadýmá, není cti žádostiva, nehledá co jejího jest, ale snáší všecko, všemu věří, všeho se naděje“ (I. Kor. 13, 4). „Plnost zákona jest milování“ (Řím. 13, 10). Proto volá svatý Augustin: „Miluj, a čiň co chceš.“ Kdo někoho miluje, má se na pozoru, aby mu ani v nejmenším příčiny k nelibosti nedal; ano, on si dává spíše na tom záležeti, aby učinil vše, s čeho jest, by se mu zalíbil. A tak také ten, kdo Boha miluje, hrozí se

každé i sebe menší urážky Boha více než smrti, a snaží se dle sil svých, Jemu se zalíbiti.

3. Všímněme si dále toho, že láska dokonalá v tom záleží, abychom Boha pro Něho samého milovali. Kdo Boha jen pro vlastní svou blaženost miluje, má lásku žádosti, která vlastně není láskou, ale nadějí; kdo však Boha miluje, protože On jsa neskonalou dobrotou pro Sebe sama milován býti zasluhuje, ten má lásku přátelství; a tať jest ta láska pravá. Sluší však podotknouti, že naděje nikterak není proti lásce dokonalé, a že jí také nepřekáží. Neboť bylo to pobloužení, které zavrženo bylo, když biskup z Cambrai pojednával o stavu lásky, z něhož všecku naději vylučoval. Chceme Boha milovati pro Něho samého, že toho zasluhuje, a milovali bychom Jej, i kdyby za lásku takovou odměny nebylo; vidouce však, že nás Bůh za lásku k Němu odměniti chce, ano že i poroučí, bychom odměny očekávali, jsme tedy povinni odměnu očekávati a jí si také žádati. Ostatně jest to pravá a dokonalá láska, jestli že po ráji toužíme proto, abychom tam s Bohem byli a Jej tam lépe milovati mohli; neboť sláva věčná jest vrcholem lásky. Duše, zapomínajíc tam na sebe a prosta vší samolásky miluje Boha svého ze vší síly láskou nejčistší; a tenť jest smysl slov, že

se blahoslavenci v nebi blaženě v Bohu ztrácejí.

4. Kdybychom se dozvěděli, že v některé říši na zemi panuje krásné, svaté, učené, lidumilné a soustrastné kníže, zajisté, že bychom si ho zamilovali, i kdyby nám žádného dobrodiní neprokázalo. Jak mohou ale jen porovnány býti vlastnosti dobrého knížete s dokonalostí Boží? Bůh má všecky dokonalé vlastnosti, a to v stupni nejvyšším; On jest souhrnem všech předností a statků, které Jej nejvyššího milování hodným činí; On jest neskonalá dobrota, nejvyšší krása, největší moudrost, nepochopitelné milosrdenství! Pro samotnou svou dobrotu zasluhuje již veškeru lásku naši. V životě poustevníků se vypravuje, že řekl ďábel jednomu z dvou mnichů, kteří bratry byli, že bratr jeho do počtu zavržených náleží. Mnich tomu ve své prostotě uvěřil a byl z toho velmi zarmoucen. Byv od bratra po příčině svého zármutku tázán, sdělil mu domnělé zjevení o jeho zavržení. Tento ale v pokoře odvětil: „Když tomu Pán tak chce, budiž za to vždy veleben. Chci Jej nyní v tomto životě dle sil svých milovati; neboť nemiluji Ho z bázně pekla, ani pro naději nebe, nýbrž jedině proto, že milován býti zasluhuje.“ V následující noci zjevil se oklamanému mnichu anděl, a sdělil mu, že bratr jeho do počtu vyvolených zapsán jest.

5. Máme tedy Boha svého milovati pro Něho samého, že milován býti zasluhuje. Máme Jej milovati alespoň z vděčnosti, protože On tak miluje nás. Kdyby se láska všech lidí, všech andělů a svatých spojila, nebyla by přece ani tak veliká, jako nejmenší část oné lásky, již má Bůh k jedné každé duši zvlášť. Svatý Jan Zlatoústý ujišťuje, že nás Bůh více miluje, nežli my sami sebe. Od věčnosti miloval jsem tě, mluví Bůh ku každému z nás, z lásky učinil jsem tě z ničeho, a na svět postavil jsem tebe; „láskou věčnou miloval jsem tě“ (Jer. 31, 3). Prvními, kdo nás zde na světě tomto milovali, byli rodičové naši; ale oni nemilovali nás dříve, až když se o nás dověděli; Bůh nás ale miloval, ještě dříve než jsme žili, dříve než rodičové naši byli; ano, dříve nežli byl svět, miloval On nás! A jak dlouho miloval nás Bůh před stvořením světa? Snad tisíc roků, snad sta tisíců roků? Nepotřebujeme leta a století sčítati; Bůh nás miloval, dobře toho uvažme, Bůh nás miloval od věčnosti; Bůh nás tedy miloval vždy, tak dlouho, co Bohem jest; jak dlouho Sebe miloval, miloval i nás! Pravdu děla tedy svatá panna Anežka: „Jiný Ženich dříve si mne získal.“ Když se svět a stvoření o lásku její ucházely, odvětila: „Nikoli světe, nikoli vy tvorové, nemohu vás milovati; protože mne Bůh můj dříve mi-

loval, sluší se, abych Jemu jedině srdce své celé zasvětila!“

6. Tak tedy: Bůh nás miloval, co Bohem jest, a nás jedině z lásky z ničeho v život povolal, a mezi tak mnohými tvory, které stvořiti mohl, ale nikdy nestvoří, nás si vyvolil a na svět uvedl. Z lásky k tobě učinil Bůh také tak mnohá jiná krásná stvoření: nebe, hvězdy, vrchy, moře, prameny a všecky jiné věci, které na zemi jsou. Však nespokojil se s tím, aby nám jen tyto tvory daroval; láska Jeho byla teprv tehdy ukojena, když nám Sebe sama daroval, jakož psáno jest: „Miloval nás, a vydal Sebe samého za nás“ (Efes. 5, 2). Pohnula Ho k tomu záhuba, do které nás uvrhl hřích. Proklatý hřích připravil nás o milost Boží, zavřel nám ráj a učinil nás otroky pekla. Bůh mohl nás mnohými jinými způsoby z běd našich vysvoboditi; On ale dal přednost tomu, že sám na svět přišel, člověkem se stal, aby nás tak od věčné smrti vykoupil, a přátelství Boží a ztracený ráj nám opět získal. Ó zázračná Lásko, kteráž nebesa i země podivením naplňuješ! Jak velice divili by se lidé pozemskému králi, který by z lásky k jednomu ze svých otroků sám otrokem státi se chtěl; a čím více by se ještě divili, kdyby z lásky k červíku, sám červíkem státi se chtěl? Ale nekonečně větší jest láska, že Syn Boží tak

hluboce se ponížil, a z lásky k lidem člověkem se stal! „Sebe samého zmařil, přijav způsobu služebníka, ku podobenství lidí učiněn a v způsobu nalezen jako člověk“ (Filip. 2, 7). Jaký to pohled: Bůh v podobě lidské! „A Slovo tělem učiněno jest!“ (Jan 1, 14.)

7. Podivení naše vzroste, uvážíme-li, co všecko Syn Boží z lásky k nám bídným červíkům učinil a vytrpěl. Byli bychom mohli býti zachráněni, i kdyby byl za nás obětoval jen jedinou krůpěj krve, jen jedinou slzu, jen jednoduchou prosbu; neboť jedna slza, jedna prosba, od vtěleného Boha věčnému Otci za nás obětovaná měla by cenu neskonalou a byla by proto s to, celý svět, ano nesčíslný počet světů spasiti. Však nikoli! Ježíš Kristus nechtěl nás toliko vykoupiti, nýbrž On chtěl z nekonečné lásky k nám také naši celou lásku pro Sebe získati; proto vyvolil si život tak namáhavý a opovržený a smrt nejbolestnější a nejpotupnější, aby nám tak velikost své lásky zjevil. „Ponížil Sebe samého, učiněn jsa poslušným až k smrti, a to smrti kříže.“ (Fil. 2, 8.) Ó Bože! kdyby Vykupitel náš nebyl Bohem, nýbrž jen člověkem, nám přejícím, zdaliž mohl by více pro nás učiniti, než-li život svůj za nás vydati? „Většího milování nad to nikdo nemá,“ praví Sám, „by kdo život svůj položil za přátely své“ (Jan 15, 13). Co pravíš? Věříš,

že Ježíš Kristus z lásky k tobě zemřel? Ty tomu věříš a přec ještě na jinou lásku myslíš, než na lásku k Ježíši Kristu! Před vtělením se Slova, praví jistý spisovatel, mohl člověk ještě pochybovati, zda-li ho Bůh něžně miluje; ale když Ježíš Kristus se vtělil a na kříži za nás umřel, kterak můžeme ještě nyní pochybovati? Zdaž mohl nám Pán Ježíš většího důkazu své něžné lásky podati nad ten, že tak mnohé a veliké muky a pohanění za nás trpěl a na kříži umřel? Ach! ucho naše uvyklo si na slova: vtělení, vykoupení, Bůh v stáji narozen, Bůh byl bičován, Bůh byl trním korunován, Bůh umírá na kříži! Ó svatá víro, osvěť nás a dej nám poznati, jaká nesmírná láska to byla, že Bůh náš se vtělil a za nás umřel!

8. Čemu ještě více diviti se musíme, jest ta veliká touha Ježíše Krista po utrpení a smrti za nás. „Ale křtem mám býti křtěn," pravil Pán Ježíš, dokud ještě žil na zemi, „a kterak jsem ještě soužen, dokud se nevykoná!" (Luk. 12, 40.) Křtem vlastní své krve mám křtěn býti, abych ne Sebe ale lidi od hříchů očistil; a jak trpím, prvé než se naplní touha má! Ó Bože! Ježíše Krista lidé nemilují, poněvadž ani mysliti nechtějí na tu lásku, kterou milující Vykupitel k nim chová! Jak mohla by si některá duše toho vědoma býti a ještě bez lásky k Pánu Je-

žíši žíti? „Láska Kristova pudí nás“ (II. Kor. 5, 14). Duše, která lásky Ježíše Krista uvažuje, učí svatý Pavel, cítí se nucenou, Jej milovati. Svatí rozjímajíce o umučení Páně zahořeli láskou, a začali často plni udivení volati a láskou nejněžnější vzdychati. „Viděli jsme Nejmoudřejšího z převeliké lásky pošetilcem se státi,“ zvolal svatý Vavřinec Justiniani. Podobně svatá Maria Magdalena de Pazzis, chopivši se u výtrženosti krucifixu, nazvala Pána Ježíše pošetilým milovníkem: „Ano, můj Ježíši,“ volala vícekrát, „Ty jsi pošetilým v lásce. Tvrdím to a chci to vždy říkati: Jsi pošetilým v lásce můj Ježíši!“

9. Kdyby nám víra nedávala jistoty o velikém tajemství našeho vykoupení, kdo by mohl míti za možné, že by Stvořitel světa chtěl pro svá stvoření tak mnoho trpěti, ano i umříti? Ach! Kdyby Ježíš Kristus nebyl za nás umřel: Komu z lidí bylo by mohlo na mysl přijíti, aneb kdo by se byl směl opovážiti, na Bohu žádati, aby pro naše vykoupení se vtělil a umřel? Zda-li by pouhá myšlenka na něco takového nebyla již bláznovstvím? Proto měli pohané kázaní o smrti Ježíše Krista za bájku a bláznovství, kterémuž nelze uvěřiti, jak svatý apoštol dosvědčuje: „My pak kážeme Krista ukřižovaného, židům zajisté pohoršení, národům pak bláznovství“

(I. Kor. 1, 23). Ano, praví svatý Řehoř, bláznovstvím zdálo se jim to býti, aby Původce života za lidi umříti chtěl. Jak máme tomu věřiti, říkali pohané, že Bůh, který žádného tvora nepotřebuje, an sám v sobě veškerou blaženost má, na zem sstoupil, tělem se přioděl, aby za bídné lidi, svá stvoření umřel? To by znamenalo věřiti, že Bůh z lásky k lidem pošetilcem se stal! A přece jest to článkem víry, že Pán Ježíš, pravý Syn Boží, z lásky k nám bídným, nevděčným lidem v nejbolestnější muky a nejpotupnější smrt se vydal. „Miloval nás a Sebe samého vydal za nás“ (Efes. 5, 2).

10. A proč tak učinil? Aby člověk, odpovídá svatý Augustin, nevystihlou lásku poznal, kterou Bůh k němu chová. A Pán Ježíš sám pravil: „Oheň přišel jsem pustiti na zem a co chci, jiného, aby se zapálil?“ (Luk. 12, 49.) Svatý Bernard, vida Pána v okovech a řetězích, volá: „Proč na Tobě okovy a řetězy? ty patří nám, otrokům a hříšníkům; Ty jsi však Králem nebes a neskonale svatý! Kdo Tě tak daleko přivedl, že jsi jako nejhorší zločinec považován? Kdo toho učinil? Byla to láska, která Ti na velebnost Tvou zapomenouti dala, láska, ježto nad Bohem vítězí! Láska k nám ubohým lidem Tě k tomu přivedla, že jsi se vtělil, a svůj Božský život v moři muk a potupení dokončil.“ Láska nad Bohem vítězí!

11. Rozjímaje o odsouzení Pána Ježíše k smrti skrze Piláta, volá svatý Bernard: „Čím jsi se provinil, nejnevinnější Spasiteli, žes odsouzen? Ach! vím, čím jsi se provinil. Láska Tvá k nám lidem jest Tvým proviněním; tato, a ne Pilát, vydala Tě na smrt!“ A již Job volá: „Co jest člověk, že jej tak zvelebuješ?“ (Job 7, 17.) Co jsi přijal od lidí, že Tvé srdce již na to pomýšlí, aby jim dobře činilo, a svou lásku zjevovalo? Svatý Tomáš praví: „Tak velice miluje Pán člověka, jakoby člověk Jeho Bohem byl, bez něhož by blaženým býti nemohl.“ Ano v pravdě, táži se tě, Bohu zasvěcená sestro! mohl-li Ježíš Kristus více pro tebe učiniti, kdybys ty pánem Jeho byla, než že vedl život tak strastí plný, a přetrpěl za tebe smrt nejkrutější? Kdyby byl měl Spasitel svého nebeského Otce vykoupiti, zdaliž by byl mohl pro Něho více učiniti, než-li pro tebe učinil? Však ach! kde je vděčnost tvá? Kdyby byl otrok pro tebe tolik trpěl, jako tvůj Božský Ženich pro tebe vytrpěl: mohla bys naň zapomenouti a bez lásky k němu žíti? Ach my všickni, rozjímajíce o přehořké smrti svého Vykupitele, měli bychom jako bez smyslů, z lásky k Němu stále se svatým Paschalem volati: „Láska moje jest pro mě ukřižována! Láska má za mě umřela!“

12. Co se ale dosud nestalo, můžeme

učiniti nyní, pokud Bůh nám k tomu ještě času dopřává. Pán Ježíš proto za nás umřel, učí svatý Pavel, aby skrze lásku svou srdce naše úplně opanoval. „Na toť zajisté Kristus umřel . . . . . aby i nad mrtvými i nad živými panoval“ (Řím, 14, 9). Spasitel náš proto umřel, praví dále, abychom nežili více sobě, ale jedině Bohu, který za nás život položil. „Za všecky umřel Kristus, aby i kteří živi jsou, již ne sami sobě živi byli, ale tomu, kterýž za ně umřel“ (II. Kor. 5, 15). Tak činili svatí; pohlížejíce na smrt Ježíše Krista a na lásku, s jakou za nás lidi umřel, domnívali se, že málo učinili, když z lásky k Němu všecko opustili a obětovali: statky, poctivosti i život. Jak mnoho urozených pánů, jak mnoho králů, královen a císařoven opustili své statky, příbuzné, vlast, ano i říše, aby se do kláštera uzavříti, a tam jedině lásce k Ježíši Kristu žíti mohli! Jak mnoho milionů mučeníků za šťastny se pokládali, že směli v nejhroznějších mukách život svůj za Pána Ježíše obětovati! Jak mnoho vzácných mládenců a panen zavrhli spojení s velmoži tohoto světa, a šli s plesáním na smrt, aby tak poněkud opětovali lásku Bohu svému, který z lásky k nim umřel! Ty pak, sestro milá! přemýšlej, co velikého jsi dosud z lásky k Ježíši Kristu vykonala, jaký důkaz, jaké znamení jsi Mu dala, že Ho miluješ! Zajisté,

jako umřel za světce, jako umřel za svatou Lucii, Agathu, Anežku: tak umřel i za tebe!

13. Připoj k tomu ještě ony zvláštní milosti, jichž ti Pán udělil, ale tak mnohým jiným, tobě rovným odepřel. Jak mnohé urozené panny, jak mnohé princezny nechal se naroditi v zemi nevěřících aneb pobloudilých, kde postrádajíce svátostí, hlásaní pravdy a jiných, k spasení nevyhnutelných prostředků, bídně zahynou! tobě ale určil ten šťastný osud, že jsi se v lůnu pravé Církve narodila. Nad to ti dal zroditi se v poměrech, které ti poskytly příležitostí a prostředků, abysi věčného spasení dosíci mohla. On si tě vyvolil za svou nevěstu z tak mnohých s tebou rostlých, kterých u prostřed nebezpečenství světa nechal. Z těchto nebezpečenství vysvobodil tě Bůh, snad i proti tvé náklonnosti, a uvedl tě do domu svého, kde ustavičného přispění Jeho zakoušíš; neboť tě tu osvěcuje, dává ti dobrá vnuknutí uvnitř, přijímáš tu svátosti, slyšíš kázaní, patříš na příklady svých dobrých spolusester a máš podíl na tak mnohých prostředcích, k věčnému spasení ti pomáhajících. A k tomu připočti nesčíslné důkazy Jeho milosrdenství, že ti odpustil všecky urážky, kterých jsi Mu ve světě i v řeholi učinila! On spokojil se s tvými kajícími prosbami za odpuštění, a odpustil ti. Ty nevděčnice jsi Ho vždy opět urážela,

On však ti s toutéž láskou opět odpouštěl, a místo, aby tě za tvé mnohonásobné hříchy trestal, rozmnožil ještě milosti, osvícení, vnuknutí a důkazy lásky nejněžnější. A nyní ještě, když v knize této čteš, nepřestává tě k lásce své zváti. Co myslíš? K čemu se chceš odhodlati? Neodporuj déle! Jak dlouho chceš čekati? Snad až tě Pán více volati nebude, a tě opustí?

Modlitba.

Můj nejmilejší Ježíši! poznávám, jak velice povinna jsem Tě milovati; nebo příliš draze vykoupil jsi duši mou. Jaký by to byl nevděk, kdybych něco jiného kromě Tebe milovala, aneb Tebe, Boha svého, který za mě krev i život obětoval, jen málo milovala! Ježíši můj a Ženichu můj! Ty jsi za mě bídnou umřel; proto jest slušno, abych také já za Tebe, Pána a Boha svého, umřela. Odstupte ode mne vy stvoření; neboť mé celé srdce náleží lásce k Pánu Ježíši, který jest mé Dobro jediné, má Láska jediná! Miluji Tě, Lásko má, miluji Tě! Ty chceš, abych Tě velmi milovala, a kromě Tebe ničehož více. Ano, můj Spasiteli, já chci náležeti Tobě, a z celého srdce milovati Tebe, jen Tebe jedině, mé nejvyšší Dobro, mé všecko! Smiluj se nade mnou a dej, abych Ti zcela náležela! Ó Maria, Máti moje, pomoz

i Ty mi! Ty jsi rozdavatelkou všech darů Božích, zvláště daru nejsvětějšího, lásky Božské; za tento dar tě prosím, a doufám také, že ho skrze Tebe obdržím. Amen.

II. Jak řeholnice lásky k Pánu Ježíši nabude, a jak ji na jevo dávati má!

1. Pán dal všem lidem přikázaní, aby Ho milovali, a chce ode všech z celého srdce milován býti. „Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého“ (Deut. 6, 5). Zvláště ale chce milován býti od osob řeholních, a to z celého srdce, poněvadž si je za své nevěsty vyvolil, a proto je tak mnohými osvíceními a zvláštními milostmi obdařil, aby jedině na to pomýšlely, jak by svého nejmilostnějšího Ženicha milovaly. Svatá Terezie tvrdí, že jest to veliká přízeň, kterou Bůh duši proukazuje, když jí k Božské lásce své povolává. Také ty, sestro milá! jsi jedna z těch šťastných duší; proto máš odhodlaně všech prostředků užívati, aby jsi svého Ženicha tak dokonale milovala, jak On si toho žádá.

2. První prostředek jest horoucí touha po této dokonalé lásce a po úplném odevzdání srdce Pánu Ježíši. Ohnivé žádosti jsou oněmi křídly, na kterých se světci skrze do-

konalou lásku k spojení s Bohem povznesli. Nemáš-li dosud této touhy, pros za ni Boha; neboť bez ní nikdy k nějakému stupni svatosti nedospěješ, s ní však rychle svatou státi se můžeš. Svatá Terezie zanechala svým dcerám duchovním rozličné průpovědi o tom, ku př.: „Předsevzetí musejí býti velikomyslná, aby k našemu spasení přispěla;“ aneb „není dobře, nepatrných věcí si žádati; spíše musíme v Boha důvěřovati, že když sobě násilí činiti budeme, ponenáhlu dospějeme tam, kam s milostí Jeho dospěli svatí.“ A z vlastní zkušenosti dosvědčuje, že nepoznala váhavé duše, která by za dlouhá leta byla pokročila tak daleko, jako pokročily duše velkomyslné v málo dnech; neboť praví: „Pánu líbí se žádosti tak, jakoby již v skutek uvedeny byly.“ Mimo to duše, která s celým srdcem po Bohu zatoužila, již Ho získala, učí svatý Řehoř; neboť „celým srdcem“ znamená: se srdcem, všech pozemských náklonností prostým a prázdným.

3. Druhý prostředek, abychom si Boha z celého srdce zamilovali, jest odřeknutí se každé jiné lásky, která k Bohu nesměřuje. Bůh chce míti naše srdce sám, a netrpí žádného spolumajitele. Svatý Augustin vypravuje, že římský senát uznával třicet tisíc bohů, k Bohu křesťanskému ale že modliti se nechtěl, protože prý jest Bohem pyšným,

který chce vládnouti sám, bez soudruha. Bůh náš žádá si toho ale vším právem; neboť toliko On jest pravým Bohem, a jediným, jenž nás opravdu miluje; a protože nás tak miluje, chce, abychom také my Jej z celého srdce milovali. A milovati Boha z celého srdce znamená, vypověděti ze srdce všecky náklonnosti, které k Bohu nesměřují. Láskou roznícený svatý František Saleský praví: „Kdybych věděl v srdci svém jen o jednom vláknu, které k Bohu nesměřuje, okamžitě bych je vytrhl.“ Není-li srdce prázdno věcí pozemských, nemůže se v něm láska Boží uhostiti; jest-li se ale srdce od tvorů odvrátilo: ó jak rychle zachváceno bývá svatým ohněm Božské lásky, která je potom vždy více rozněcuje! Svatá Terezie praví: „Odtrhni srdce své od tvorů, hledej Boha, a nalezneš Ho!“ Bůh nemůže se vzdáliti od toho, kdo Ho hledá: „Dobrý jest Hospodin duši, hledající Jeho“ (Pláč Jer. 3, 25). On se zcela odvzdává tomu, kdo z lásky k Němu vše opouští, jak vysvítá ze slov, která řekl svaté Terezii: „Nyní, když ty jsi zcela Mou, jsem i Já zcela tvým.“ Taktéž mluví k tobě, odvracuješ-li se ode všeho, abysi se zcela Jeho stala. P. Segneri mladší napsal jedné zbožné osobě: „Božská láska jest vítaným loupežníkem, který nám všech náklonností potud odnímá, až může duše miláčku svému říci: co bych mohla

ještě chtíti, kromě Tebe samého, Pána svého?“ Podobně píše svatý František Saleský: „Čistá láska k Bohu stráví vše, co v nás není Božího, a přeměňuje vše v lásku; neboť vše, co z lásky k Bohu se činí, láskou jest.“ Dočítáme se v životě ctihodného P. Josefa Carracciolo, že po smrti jednoho ze svých bratří řekl příbuzným: „Přestaňte přece plakati, a šetřte svých slz k lepší příležitosti, až budete oplakávati smrti Ježíše Krista, který nám byl otcem, bratrem i ženichem, a i z lásky k nám umřel!“ Taktéž má každá řeholnice všecku lásku, něžnost a náklonnost jedině Pánu Ježíši, Ženichu svému, zachovati.

4. Pravou řeholnicí jest dle výkladu blahoslaveného Josefa Kalasanského ona, která opravdu říká: „Bůh můj a mé všecko!“ Vzpomeň si na to, sestro milá! co jsi řekla při svém zasnoubení s Pánem Ježíšem: „Odřekla jsem se světa i vší nádhery jeho z lásky k svému Ženichu, Ježíši Kristu, Jehož jsem jakožto nejmilostnějšího mezi všemi poznala a sobě zamilovala, a na Něhož veškerá svá přání a všecky své naděje jsem složila.“ Žádají-li si tedy stvoření, abys je do srdce svého vpustila, zapuď je slovy, že jsi srdce své již Ježíši Kristu darovala, a že pro ně tedy více místa nemáš. Boží láska proměňuje klášter v protivu světa, tak že co se v klášteře nenávidí, svět cení, a co se v klášteře miluje, svět nenávidí.

5. Především ale, chceme-li Ježíše Krista z celého srdce milovati, máme samy sebe zapírati, tak abychom s radostí přijímali, co se samolásce protiví, a jí odpírali, čeho si žádá. Když se svatá Terezie rozstonala, přinesly jí pokrm, jehož světice požiti nechtěla; ošetřovatelka chtěla ji přemluviti, aby pokrmu požila, ubezpečujíc, že pokrm dobře připraven jest; načež ale ona odpověděla: „Právě proto, že dobře připraven jest, nepožiju ho.“ Tak máme i my věcí příjemných si odpírati, právě proto že příjemnými jsou; zraků svých od některého předmětu odvrátiti, protože milým na pohled jest; radosti se zdržeti, protože nám po chuti jest; nevděčnici posloužiti, proto že nevděčnou jest; hořkého léku užívati, proto že hořký jest. Sluší dobře uvážiti praví svatý František Saleský, že samoláska naše chce vždy, i při nejsvětějších věcech, váhu svou zachovati, a že nám proto předstírá, že nic není dobrého, při čemž se jí ukojení nedostává. Proto chce tomu světec, abychom také ctnosti bez příchylnosti milovali, ku př.: modlitbu, samotu. To znamená: Jest-li poslušnost, neb povinnosti lásky v modlitbě nám překážejí, nemáme se znepokojovati, ale vše s odevzdaností přijímati, co se nám v odporu s naší náklonností, ale z vůle Boží přihodí. Velmi často, praví ctihodný P. Baltazar Alvarez, jest to Bůh, který stvoření

od nás odvrací aneb nám jich odnímá, bychom se Jeho přidrželi; neboť máme stvoření opustiti a Boha se přidržeti dříve, než stvoření sama opustí nás.

6. „Spravedlivých stezka jest jako stkvoucí světlo, jenž vychází a roste až do dne dokonalého“ (Přísl. 4, 18). K tomuto dokonalému dnu dospěje toliko ten, kdo při všem podnikání jen to na zřeteli má, co Bůh chce, a který jen k tomu se odhodlává, aneb jen k tomu se nakloňuje, co vůlí Boží býti poznává. Proto modleme se jako P. Alvarez: „Ó Pane! dej, abych při všem, co se mnou činíš, dle vůle Tvé spokojenost zachoval; nežádám si ani radosti, ani žalosti.“ Jak šťastně žije ten, kdo srdce své ode všeho stvoření odtrhl! Spokojeně žije na světě toliko ten, kdo netouží po jeho statcích, ale jen po Bohu. Jeden každý měl by zde na zemi žíti jako na poušti, říkaje: Jen Bůh jest zde pro mě a já jsem zde jedině pro Něho. V tomto duchu sebezapření obnovuj, Nevěsto Páně! každodenně své řeholní sliby chudoby, čistoty a poslušnosti s tím úmyslem, že se sprostíš vší náklonnosti k majetku, radostem a k vlastní vůli. Toto obnovení slibů konej málo slovy, abys je tím častěji opakovati mohla. Dostačí, když řekneš: „Můj Ježíši! z lásky k Tobě obnovuji své sliby, a činím pevné předsevzetí, že se dle nich

opravdově zachovám. Prosím Tě za milost, abych Ti věrnou zůstala.“

7. Třetí prostředek k dosažení dokonalé lásky k Pánu Ježíši jest časté rozjímání o Jeho přehořkém utrpení. Svatá Maria Magdalena de Pazzis tvrdí, že řeholnice, jakožto nevěsta Ukřižovaného, má v celém životě a při všem, cokoli činí, jedině k ukřižovanému Pánu Ježíši zraky své obraceti, a jen o lásce svého Božského Ženicha rozjímati. Kdo by pro přítele snášel pohanění, týrání a žalář, rád by to viděl, aby toho přítel uznal a pamětliv byl. Kdyby ale tento přítel, když by se o tom řeč stala, raději o něčem jiném mluvil, ba ani rád na to se upamatovati nedával: jaké bolesti musel by onen dobrodinec pro takový nevděk zakoušeti? Takovéto bolesti připravují ale Pánu Ježíši ony duše, které potupy a muk nevzpomínají, jež On za ně trpěl. Duše ale, které Jeho přehořké umučení ustavičně před očima mají, připravují Mu radost velikou. Proto pravím, že by jediným předmětem rozjímání řeholnice mělo býti utrpení Ježíše Krista; aspoň by měla o něm jednou za den rozjímati.

8. Proto, jak se zdá, chtěl náš lásky plný Vykupitel, jak na jiném místě jsem vykládal, tak rozmanité muky a křivdy snášeti, aby svým milým duším rozličných tajemství k rozjímání podal; proto snášel tedy:

okovy, udeření pěstí, bičování, trním korunování, uplvání, přibití. Také se nám chtěl ukázati na rozličných místech při svém utrpení: se krví potí, jak je od žoldnéřů spoutaný, v potupný plášť zahalený, metlami mrskaný, trním korunovaný; jakožto Král bolestí a posměchů, křížem obtížený a k popravnímu místu kráčející, třemi břeby ku kříži přibitý, na lůžku kříže usmrcený, se Srdcem probodeným. Sluší ale připomenouti, že nemáme rozjímati o přehořkém utrpení proto, abychom nabyli duchovních utěšení, aneb bychom zakoušeli citelných pocitů lásky: nýbrž proto, abychom vzplanuli láskou k Vykupiteli svému, a se od Něho dozvěděli, čeho si od nás žádá; za tou příčinou máme se při rozjímání Pánu Ježíši nabízeti, že každé utrpení z lásky k Němu trpělivě sneseme, který z lásky k nám tak mnoho trpěti ráčil. Pán zjevil jednomu svatému poustevníku, že není vhodnějšího cvičení, které by Božskou lásku v nás více rozplameniti s to bylo, nad rozjímání o utrpení Jeho.

9. Čtvrtý prostředek k dosažení dokonalé lásky jest častější vzbuzování lásky. Jako dříví živí oheň, tak častější vzbuzování lásky živí lásku. Kdo miluje, raduje se předně z blaha osoby milované; to jest láska zalíbení. Vesel se tedy často, sestro milá! z nekonečné blaženosti Boha svého ano raduj

se z ní více, nežli kdyby tvou vlastní byla; vždyť máš svého Ženicha více milovati, nežli sebe. Raduj se, když si vzpomeneš, že tvému Miláčkovi k Jeho neskonalé blaženosti nic neschází a věčně scházeti nebude; jestli se Mu ale ničeho nedostává, tuť jisto, že Jej také mnoho milionů andělů a svatých v nebi dokonale miluje; vědomí to stane se ti útěchou. Podobně se raduj, kdykoliv na zemi poznáš duši, která Pána Ježíše Krista velice miluje. — Kdo miluje, žádá si za druhé, aby miláček jeho ode všech milován byl; a to jest láska dobrotivosti. Tuto máš rovněž vzbuzovati, a proto po tom toužiti, aby Ježíš Kristus od všech dokonale milován byl. Mluv proto, jak často můžeš, o lásce k Pánu Ježíši, abys ji roznítila v srdcích všech, s kterými obcuješ. Dále pros, aby Ženicha tvého všickni poznali a milovali, kdož Ho posud nepoznali a nemilovali. A tvou jedinou bolestí budiž, že si Ho tak mnozí neváží. Byla by to věru špatná láska, kdyby se nevěsta nezarmoutila, když ženicha jejího zahrnují křivdami a ranami! Více než všeho lituj ale těch křivd, kterých jsi Ženichu svému sama učinila; a proto neustávej dokonalou lítost vzbuzovati.

10. Kdo miluje, dává za třetí milovanému předmětu přednost před všemi jinými statky, a to jest láska přednosti. Hlavně

láskou takovou Bůh od nás milován býti si žádá. První stupeň této lásky záleží v odhodlanosti, že raději opustíme každé jiné dobro, nežli abychom ztratili milost Boží. Či žádá snad Pán od nás příliš mnoho, když chce, abychom Mu před všemi jinými věcmi tohoto světa přednost dali? Co jsou všecky ostatní věci u přirovnání s Bohem? Když císař Domitian svatého Klimenta vyzýval, aby modlám sloužil, a za to zlata, stříbra a drahých kamenů od něho přijal: zaplakal světec žalostně, že císař Pána Boha prachu země na roveň stavěl. Vlastně bychom se neměli opovažovati říkati: Ó Bože, miluji Tebe více než všecka stvoření; neboť jest to právě tak, jako kdybychom říkali králi, že ho výše ceníme než plevu a prach. A přece jest Bůh spokojen, když Jej jen více milujeme, než tvory Jeho, které když s Ním porovnáme, ani tolik nejsou, jako sláma a bláto u přirovnání s králem. P. Vincenc Karafa z tovaryšstva Ježíšova praví, že kdyby měl celý svět, on by mu při vyslovení jmena Božího okamžitě z ruky vypadl. Žijme tedy a smýšlejme vždy tak, že raději všecko i život ztratíme, nežli abychom se spustili Boha, a říkejme jako svatý Pavel: „Ani smrt, ani život, ani hlubokost, ani jiné stvoření nebude moci nás odloučiti od lásky Boží“ (Řím. 8, 39). Duše má veliký poklad, praví P

Alvarez, když cítí, že bez Boha déle žíti nemůže. Duše ale, která po dokonalé lásce touží, nemá býti toliko hotova, raději tisíckrát umříti, nežli Boha těžkým aneb i jen dobrovolným všedním hříchem uraziti: ale ona má si také na zalíbení Božím více zakládati, než na jakémkoliv ukojení svých žádostí; ano má ochotnou býti k utrpení všelikého soužení, když se skrze ně Bohu více zalíbiti může. Považ, sestro! že Pánu Ježíši zachránění tvé šlo nad vlastní život Jeho; proto není to nic velikého, ano ani za řeč to nestojí, jest li si zalíbení Jeho více vážíš než ostatních statků.

11. Kdo miluje, nezdráhá se za čtvrté ano i raduje se z toho, může-li pro milovanou osobu něco trpěti, aby jí důkaz lásky své dal! Tak učinil Ježíš Kristus, aby nám svou lásku na jevo dal. Kdo tedy Pána Ježíše milovati si žádá: touží po příležitostech k utrpení aneb aspoň naskytujících se klidností přijímá. Protivenství klestí duším milujícím cestu k spojení s Bohem; neboť v utrpeních zmáhá se láska k Bohu. „Kdo v utrpení s tichostí do vůle Boží se odevzdává, spěchá poštou k Bohu“, praví P. Baltazar Alvarez. Krátce, milujícím Boha všecky události, radostné i žalostné, pomáhají k většímu spojení s Bohem: „Milujícím Boha všecky věci napomáhají k dobrému“

(Řím. 8, 28). Zajisté, že Bůh všecko řídí k našemu dobrému. Proto řekl jednou svaté Gertrudě: „Z tétéž lásky, z kteréž jsem člověka stvořil, řídím vše, cožkoli mu posílám, štěstí či neštěstí, pro rozmnožení blaha jeho.“ Proto snaž se, sestro milá! na spojení s Bohem zvláště v nemoci. Nemoce ukazují, kdo jsou pravými milovníky Boha. Poslouchej lékaře i ošetřovatelky, nežádej ničeho, užívej ochotně každého léku, byť sebe více hořký byl! Nežaluj na žádnou spolusestru, ale buď ke všem vlídnou, všem vděčnou. Odevzdej se zcela do vůle Boží, a buď ochotnou vše strpěti, co ti Bůh určí. Sjednoť se s Pánem Ježíšem na kříži, a nechtěj s kříže složena býti dříve, až se Jemu zalíbí; připrav se i umříti, jestli to vůlí Jeho jest. Měj krucifix před sebou; zůstaneš pokojnější, uvážíš-li, jak neskonale nepatrnější jest to, co ty trpíš u přirovnání s utrpeními tvého Spasitele, kterých z lásky k tobě na Se přijal. „Miluj svého Ženicha“, napomíná svatý František Saleský, „v čas utěšení i utrpení, protože jest právě tak milování hoden, posílá-li utrpení, jako když udílí utěšení; neboť vše činí k prospěchu našemu.“ Miluješ-li Ježíše Krista, miluješ také každé pokoření a pokárání; pros jen zpovědníka a své vrchní, aby tě bez lítosti kárali a ti ukládali, co za nejlepší uznají. Svatý František Saleský připodobňuje

klášter nemocnici, kde se hledá uzdravení a kde každý lék, byť sebe více hořký, rád se přijímá. Pros tedy své duchovní lékaře, aby ti ničeho neodepřeli, čeho k svému uzdravení potřebu máš.

12. Kdo miluje, myslí za páté ustavičně na svého miláčka. Tak také vzpomíná duše, Boha milující, stále na Boha a snaží se bez přestání na to, aby Mu svou náklonnost a lásku vroucími povzdechy a střelnými modlitbičkami na jevo dávala; to jest láska toužebnosti. Volej proto často k svému ukřižovanému Ženichu, ve dne i v noci, ve své komůrce i mimo ni, o samotě i ve společnosti: „Můj Bože, nežádám si ničeho, kromě Tebe;“ aneb: „Tobě jedině sebe obětuji. Chci vše, co Ty chceš. Nalož se mnou, jak se Tobě líbí!“ aneb: „Můj Bože, miluji Tě! Moje lásko, mé všecko!“ Můžeš i bez slov mluviti: vnitřními povzdechy lásky, pozdvižením srdce, zraků k nebesům neb k nejsvětější Svátosti nebo ku kříži. Taková vzbuzování lásky velice prospívají, protože je můžeme konati mnohem snadněji, častěji a s větší vroucností. — Na konec tohoto svazku připojím mnoho povzdechů lásky k Pánu Ježíši k vůli duším, které vyprahlostí trpí. Ostatně jsou nejlepšími úkony lásky ty, které Bůh vnuká, a které z vlastního srdce vycházejí.

13. Na oltáři starého chrámu nesměl z rozkazu Božího oheň nikdy vyhasnouti. „Oheň pak oltáře vždycky hořeti bude“ (III. Mojž. 6, 12). Tomuto oltáři mají se podobati srdce naše, praví svatý Řehoř; a proto v nich nemá oheň lásky nikdy vyhasnouti. Proto poručil Bůh: „Miluj Pána Boha svého z celého srdce svého;“ a ještě vícekrát nařizoval takto a podobně a doložil: „A budou slova tato v srdci tvém a budeš rozjímati je sedě v domě svém i jda cestou, léhaje i vstávaje. A uvážeš je jako znamení na ruce své, a budou mezi očima tvýma hýbati se, a napíšeš je na prahu i na dveřích domu svého“ (V. kn. Mojž. 6, 5—9). Pozoruj, s jakým důrazem ti Pán na srdce klade své přikázaní, abysi Jej milovala. On chce, by přikázaní to vždy v tvém srdci napsáno bylo, bysi stále o něm rozjímala, by na ruce tvé přivázáno a před očima tvýma bylo, abys je na prahu a dveřích domu svého napsané měla, abys na ně stále myslela a je skrze úkony lásky plnila. Bohoslovci proto tvrdí, že každý křesťan má aspoň jednou za měsíc lásku k Bohu vzbuzovati.

14. P. Baltazar Alvarez nazývá kláštery nemocnicemi pro ty, kteréž Božská láska poranila a pecemi lásky, v kterých i nejtvrdší kameny v prach se pálí. Ano, kdyby takovými vskutku byly! Ó kéž by všecky

řeholnice byly láskou raněné, a plápolaly ustavičnou láskou k Ježíši Kristu! Ach, jest jich jen málo, jen velmi málo! Kdyby mohl, pravím, Ježíš Kristus ještě nyní ze zármutku slzy prolévati, zajisté že by je proléval pro věrolomnost svých nelaskavých nevěst! Miluj Boha aspoň ty, pro bolesti, že Jej řeholnice tak málo milují! Kdyby nějaké velké, mocné, bohabojné kníže zasnoubiti se chtělo s venkovským děvčetem, z nízkého rodu, bez vzdělání i jiné na lidech vzácné vlastnosti, a učinilo by ji skrze sňatek bohatou, vzácnou, moudrou a šťastnou: co všecko učinila by nevěsta takto oblažená pro chotě svého? Jak by jej milovala a ctila, když by se rozpomínala na jeho důstojnost a na svou vlastní nicotu! Zajisté že by mu stále za přízeň a dobrotu jeho děkovala a jen na to pomýšlela, jak by se mu zalíbiti, jeho přání vyplniti, ano jich uhodnouti mohla. A jak ráda, s jakou radostí by snášela pro něho všecky obtíže, za šťastnou se pokládajíc, že mu nějaký důkaz své největší vděčnosti a lásky podati může. Z nevděku jeho poddaných mohla by se jen rmoutiti a ho oplakávati. A kdyby se mu snad z neopatrnosti v něčem znelíbila: jakou bolestí by ji to naplnilo, a jak pokorně a s jak mnohými slzami by jej na kolenou za odpuštění prosila! Vzdálená od chotě svého sčítala by hodiny a okamžiky až do

opětného shledání a při vzpomínce na svou dřívější nízkost a chudobu vždy znova by se v ní ozýval blažený pocit, pocházející ze štěstí, kterého nynějším svým postavením nabyla. Co dosud řečeno bylo, obrať na sebe! Ty sama jsi tou bídnou hříšnicí, která za nevěstu Ježíše Krista povýšena byla!

15. Miluj tedy Ženicha svého a věz, že není spokojen, jest-li Ho z celého srdce nemiluješ! Miluj Jej netoliky city srdce, ale i skutky! Kdo jenom dle jména přátely jsou, říkají jeden druhému: Vše, co mým jest, jest také tvým! Ve skutečnosti pak ničeho nedají aneb jen málo. Pravý přítel oproti tomu dává příteli svému to nejlepší ze svého a i zbytku ponechává mu k volnému užití. Duše, která se odhodlala, upřímně a výhradně Bohu se věnovati, zbavuje se všech věcí pozemských, k nimž v sobě náklonnost pozoruje; ona neohroženě podmaňuje každou náklonnost svaté poslušnosti, umrtvuje v sobě všemožně každé hnutí samolásky, nedbá vlastní cti, ale miluje posměch a opovržení. Ó jak napomáhá taková odhodlanost pokrokům duše, jakou důvěrou v Boha, jakou ochotností k snášení protivenství ji naplňuje, jak jí učí činiti vše s pravým úmyslem, jak ji pobádá, aby Pána Ježíše a Pannu Marii vždy prosila za přispění k provedení úmyslu svého, že při všem jednání jen větší zalíbení

u Boha nezvratně na zřeteli míti bude! Naskytují-li se těžkosti, dodává odhodlanost taková duši zmužilosti, by říkala: „Nic nechci jiného, smím jen u Boha zalíbení vyhledávati. Co se Bohu líbí, to nechť se stane, i kdybych život nasaditi měla!“ Dopustí-li se ještě někdy chyby, učiněné předsevzetí nenechá jí zmalomyslněti, ale dodává jí zmužilosti skrze naději. že se budoucně věcí lépe uchopí, než jak dosud činila. Předsevzetí toto má se ale častěji obnovovati; při rozjímání, při svatém přijímání, při návštěvě nejsvětější Svátosti; zvláště ale ráno, když vstáváš, máš takovéto osvědčení dáti: „Můj Ježíši! Tobě se odevzdávám znova celá a slibuji Ti, že vždy činiti budu to, co za milejší Tobě poznám. Spojuji toto své obětování-se s onou dokonalou obětí, kterou jsi svému věčnému Otci i Sobě přinesl. Uděl mi síly, abych Tobě věrnou zůstala. Utrpení Tvé jest nadějí mou, zásluhy Tvé, přislíbení Tvá, láska Tvá jsou důvěrou mou. Ó Maria, Máti má, pros Pána Ježíše za mě; vymoz mi svatou vytrvalost a lásku k Synu svému!“

16. A co ti, sestro milá! ještě zvláště odporučuji, chceš-li velikého pokladu lásky Boží dosíci, jest, abysi vytrvale prosila: „Pane Ježíši, uděl mi lásky! Panno Maria, zjednej mi lásku!“ Již to slovo „láska“ vysloviti dostačuje, poněvadž se Bohu líbí; pro

ně ti bude vždy více dobrých povzbuzení vnukati, oheň lásky v srdci podněcovati, a svatých žádostí udíleti. Bůh jest štědrý v rozdávání svých darů, zvláště v udílení lásky, když Jej za ni prosíme; neboť láska to jest, které se více než jiných věcí od nás žádá. Avšak neprosme Ho tak za lásku něžnou, jako spíše za lásku silnou, která by nám dala překonati všecky ohledy lidské a všecek odpor samolásky, a učinila nás ochotnými, bychom vše, co se Bohu líbí, neprodleně a bezvýminečně konali. Proto zvykej si, větší zalíbení Boží na zřeteli míti při všech, i těch nejmenších věcech; způsobem takovým nabudeš odhodlanosti k vykonání i velikých věcí. A trápí-li tě bázeň, že nebudeš míti dosti síly, abysi se v těžkých věcech přemohla, důvěřuj v Boha a rci: „Všecko mohu v Tom, který mě posiluje“ (Fil. 4, 13). Čeho sama o sobě nedovedu, toho dokážu s přispěním, jehož od Boha očekávám. Prosím tě, aby si bedlivě uvažovala ctnostných povzdechů duše, která Bohu dokonale náležeti chce, jak jich ku konci díla tohoto ode mně připojených nalezneš.

17. Svatý Augustin nazývá čas, kterého pro Boha užito nebylo, časem ztraceným. Při smrti bude nám jedinou útěchou to, jest-li jsme Ježíše Krista milovali. Ó Bože! s jakou útěchou bude potom pravý milovník

Ježíše Krista při pohledu na Ukřižovaného moci zvolati: „Tys byl jedinou láskou mou!“ A může-li již nyní duše většího štěstí okoušeti, než-li jest to, když může říci: Hledám jen Boha, Jemuž jedině náležím? Bohu ale nemáme se věnovati ze zištnosti, nýbrž jedině proto, bychom se Mu zalíbili; na sebe zapomínajíce máme říkati jako nevěsta v Písni Šalomounově (2, 4.): „Uvedl mě do sklepa vinného, a spořádal ve mně lásku. Zpodpírejte mě kvítím, obložte mě jablky; nebo láskou umdlévám.“ Vínem rozumí se svatá láska; nebo jako víno člověka užívání smyslů zbavuje, tak že nevidí a neslyší a žije, jakoby mrtev byl: tak žije duše Božskou láskou roznícená, jakoby více smyslu pro věci pozemské neměla; proto zapomíná na všecko stvořené, a ničeho nechce, jen Boha. Proto si žádá kvítí svatých žádostí, a ovoce svatých skutků, které život, t. j. Božskou lásku v ní udržují, od které a skrze kterou jedině žije. Tak může hovořiti jen duše, která se Ježíši Kristu v pravdě celá a bez výminky věnovala. Co ty tomu říkáš, sestro milá? Věnovala jsi se Ježíši Kristu celá, jak On si toho od tebe žádá? Či se Mu ještě protiviš? Či snad ještě dosti neučinil, aby si lásku tvou celou zasloužil? Pán Ježíš daroval se ti bez výminky jednou na kříži, a jak často již ve svatém přijímání! čeho očekáváš více? Co

má ještě dále činiti, aby tě docela svou nazvati mohl? Chceš čekati, až tě pro nevděk tvůj opustí a více k sobě volati nebude? Vzchop se, neodporuj déle a rci Mu:

Modlitba.

Pane Ježíši, Pane můj a Ženichu můj, nechci lásce Tvé déle odporovati! „Můj milý jest můj, a já jsem jeho.“ (Píseň Šal. 2, 16.) Ty jsi se mi daroval zcela; také já se Tobě zcela daruji. Zasloužila bych zavržení, pomyslím-li: jak často jsi mě volal, a že já nevděčnice Tebe neposlechla! Touha ale po tom, abych Tobě náležela, kterou i nyní ještě v srdce mi kladeš, dává mi naději, že mě opět na milost přijmeš. Ano, nezavrhuj mě pro lásku onu, z které jsi za mě na kříži umřel. V pekle, jehož jsem si zasloužila, nemohla bych Tě, Spasitele svého, více milovati. Ty popřáváš mi ještě času, abych Tě milovati mohla; proto chci Tě milovati, a sice jedině Tebe milovati! Ó můj nejmilejší Spasiteli! kdo Tě může pozorovati v jeslích v Betlémě, na kříži na Golgotě, v nejsvětější Svátosti, aby láskou k Tobě nezahořel? Možno-li, abych někoho jiného milovala, když Pán a Bůh můj z lásky ke mně zemřel? Miluji Tě, Vykupiteli můj, Lásko má, mé všecko! Rozmnož svatou lásku ve mně! Nedej mi nikdy zapomenouti na to, co jsi pro mě učinil

a vytrpěl! Nedopusť nikdy, abych Ti nevděčnou byla! Vy svatí plamenové lásky, již jste život mého Ježíše na oltáři kříže strávili, přijďte, zaujmejte srdce mé, a zničte v něm každou náklonnost k tvorům! Ó Lásko, Tobě se zasvěcuji celá; nedovedu-li toho, jak bych toho dovésti měla, přijmi mě přece a učiň mě sama majetkem svým! Žádné slovo, žádná myšlenka, žádná žádost nebudiž ve mně, než toliko Tvá láska a Tvé zalíbení! Veškeru naději svou skládám v zásluhy Tvé, ó můj Ježíši! A také v Tebe, ó Maria Panno, naděje má! skládám důvěru svou, že mi vymůžeš milost, abych od této chvíle jedině Tvého Syna, Ženicha svého a Tebe, Matku svou, milovala. Amen.

Hlava dvacátá třetí.

Zvláštní navedení pro vrchní, náhradnici její, cvičitelku novicek, hospodyni, sakristánku, vrátnou, ošetřovatelku nemocných a assistentky, konečně i pro sestry laičky.

I. Navedení pro vrchní.

1. Předpokládám, že jsi se nestala vrchní z ctižádosti a s vlastním přičiněním, nýbrž jedině z vůle Boží; sice bych musel říci, že tvé panování z těžka šťastným bude, protože by se ti nedostávalo pomoci s hůry, které Bůh jen těm propůjčuje, kterých Sám v úřad povolal. Leonard z Portu Mauritio vypravuje o jisté vrchní kláštera, která na loži smrtelném pro plnění úřadu svého velikými úzkostmi trápena byla, ač ho přijati byla se zdráhala. Jak povede se pak ale oněm, které úřadu svého cestou přímou nenabyly? Stala-li jsi se vrchní bez svého přičinění, buď přece ubezpečena, že s důstojenstvím tím vložen ti byl na ramena kříž

nad míru těžký a nebezpečný. P. Torres napsal sestře své, když ji za vrchní v kláštеře zvolily: „Pros Boha za přispění, abys si neklesla pod tíží tak mnohých křížů, a neumřela jako mučennice bez zásluh a bez koruny!“ Rozvaž tedy dobře, že budeš museti přísné účty Bohu klásti, jest-liže tvou vinou kázeň povolí a zlořády se zahnízdí. P. Doria, bosý karmelitán, praví, že řehole ochably spíše migrenou (bolením hlavy), než pakostnicí, více vinou nemocných hlav než-li noh, t. j. více proviněním vrchních než poddaných, poněvadž vrchní k pochybením proti řeholi a k zlořádům oči zamhuřovali. Dříve než úřadu svého nastoupíš, poděkuj spolusestrám za důvěru, kterou v tebe složily, ale prohlas, že přijímáš úřadu toho jedině za tou příčinou, abys všem sloužiti mohla, že však duše své nechceš v nebezpečí uvésti; proto nechť všechny již napřed vědí, že ničeho nedopustíš a v nic nesvolíš, co by tvé svědomí v nepokoj uvésti mohlo. Klášternice se potom neosmělí neslušných věcí na tobě žádati; a kdyby přece žádaly, nebudou si moci na tebe pro odepření stěžovati. Takto budeš moci s větší svobodou ducha úřad svůj zastávati.

2. Bdi nad tím, aby se řehole zevrubně zachovávala a zlořádům se bránilo; jestli se nekázeň v některém klášteře zahnízdila, bývá

mravně nemožno, ji opět vykliditi. To platí též o tak zvaných maličkostech; neboť časem svým stanou se z věcí malých věci hlavní. Jak mnoho zlořádů vplížilo se do klášterů jen ohledně chudoby! Z počátku jednalo se ovšem pouze o nepatrné věci; ale jaké neplechy se z nich časem svým vyvinuly? P. František z kříže, bosý karmelitán, vypravuje o jisté abatyši, která se po smrti jedné ze svých spolusester zjevila, a jí pravila, že trpí v očistci veliké muky za to, že se v úřadě svém dosti nestarala o zachovávání řehole a o poslušnost k vrchním. Tato tedy trpěla v očistci; ale ach! jak mnohé vrchní uvidíme v den soudný trpěti v pekle, protože zlořády zavedly aneb je aspoň trpěly! Vrchní má všude v kláštеře dohlížeti a se přesvědčovati, zdali a jak se nařízení její vykonávají. Co pomohou rozkazy, jestli se jich nešetří? Lépe jest, málo rozkazů dávati, které se zachovávají, nežli mnohých věcí nakazovati, kterých se nedbá. Seznají-li poddané, že vrchní malou o to péči má, jestli se rozkazů jejích šetří čili nic, snadno si toho nevšímají, co ona nařizuje. Bdi nad tím, aby každá, která nějaký úřad zastává, své povinnosti plnila; nechtěj se však příliš do úřadu jejího míchati. Neukládej nových břemen a předpisů; neboť to připadá poddaným velmi za těžko. Co ti na srdci ležeti má,

jest zachovávání platných zákonů. Zpozoruješ-li ale, že se některý předpis řehole nezachovává, na př. o častějším přijímání svátostí, o průvodkyni do hovorny povolaných, o společné modlitbě, o obvyklých jinak kajících cvičeních při stole, a t. pod., není to žádným novotářstvím, stojíš-li na zachovávání předpisů těchto; ano spíše jsi povinna, dle sil svých se o ně zasazovati. — Bdi zvláště nad tím, aby nevzniklo v klášteře žádné částečné přátelství, ani s vnějšími, ani mezi domácími. Kde moc tvá nestačuje, obrať se na biskupa, aby zlu přítrž učinil. On snad někomu dovolení udělil, že smí do hovorny přicházeti, v domnění, že této přízně nezneužije; poznáš-li však, že z toho zlá náklonnost a jiným pohoršení povstává, uvědom o tom biskupa, aby dovolení odvolal. Uražené sestry ovšem že budou na tebe žalovati a nepříjemnosti ti připravovati; ale nedbej toho! Ty jsouc vrchní jsi k tomu zavázána, a musíš více o duchovní než-li o časné blaho svých podřízených pečovati. Mimochodem tě upozorňuji, abys netrpěla, by tvé poddané na jedné posteli spolu léhaly. — Bdi také nad tím, aby služky klášterní nedonášely jeptiškám psaníček aneb nepatřičných vzkazů; a postihneš-li některé při něčem takovém, okamžitě ji propusť! Bdi dále, aby mužští do kláštera přístupu neměli, až na

ty, jichž k pracím klášterním nevyhnutelná jest potřeba. P. Bartoloměj od svatého Karla uvádí ve své knize „Škola pravdy“ dekret svaté kongregace, dle kteréhož mužové jen k vykonání oněch prací, ku kterým laičky dostatečných sil nemají, do kláštera vkročiti smějí. Tamtéž nachází se i jiný dekret, dle kteréhož každý, kdožby chlapce jakéhokoli stáří do kláštera uvedl, propadá trestu církevnímu, jakýž ustanoven jest na rušitele klausury. — Konečně toho dbej, aby dle předpisu řehole kapitoly se odbývaly; v nich pak neobroženě kárej pochybení proti řeholi, která se častěji opakují, a zvláště zmáhající se zlořády. Nemusíš kázati, ale mluv jasně a srozumitelně.

3. Chceš-li, aby poddané tvé kázeň zachovávaly, musíš jim dobrým příkladem předcházeti. Blahoslavený Josef Kalasanský praví: „Běda vrchnímu, který slovy vystavěti chce, co příkladem svým boří!“ Vrchní stojí na svícnu, který zraky všech vidí. Jak může na poddaných žádati, aby rozjímání, modlitbě v kůru a jiným společným cvičením byly přítomny, když sama velmi často při nich schází? Však nebude míti ani té odvahy, aby o tom promluvila; a učiní-li tak přece, málo sluchu najde! ostatní dbají více příkladu jejího než-li slov jejich. Súčastni se proto svědomitě všech společných cvičení, zvláště rozjímání, jehož

vrchní více než ostatní potřebu má, protože jí třeba potravy dvojnásobné: pro sebe i pro podřízené. Při rozjímání pros Pána zvláště za osvícení a pomoc, abysi dostáti mohla povinnostem úřadu svého. Hleď také při modlitbě v kůru a při stole přítomnou býti; neboť snadno povstanou nepořádky, nejsi-li přítomna. — Měj se pečlivě na pozoru, abysi sobě nedovolila žádné výminky ve stravě, oděvu a zařízení příbytku; netrp, aby obsluhovatelky ve věcech těchto na tebe větší ohled měly, než-li na každou laičku. Kdybysi postavení svého pro sebe aneb pro příbuzné své nějak zneužila, povstaly by z toho dojista povyk a reptání v celém klášteře.

4. Ty sama máš celou obec klášterní spravovati, a nesmíš tedy tuto povinnost na jiné skládati. Působí to mnoho zlého a nepořádku, mají-li poddané jiného, nežli vrchní poslouchati. Proto vystříhej se toho, aby si na radě jediné sestry závisela, zvláště kdyžby to laička byla, což by ještě horších následků mělo. V důležitých řízeních poroučej se přede vším Bohu, pak se poraď s několika, nikoliv jen s jedinou, a učiň, co za nejlepší uznáš, přidržujíc se hlavně rady většiny svých assistentek. Snaž se dále věnovati všem svým poddaným stejnou lásku a péči, ledaby ti nemoc nebo jiná spravedlivá příčina k jednotlivým sestrám zvýšenou pozornost za po-

vinnost ukládala. Zejmena při rozdávání úřadů nedávej se vésti nezřízenou náklonností neb nevčasnými ohledy, nýbrž rozsuzuj dle křesťanské opatrnosti; sic se budeš muset za vzniklé z toho nepořádky Bohu zodpovídati.

5. Pokora a lidumilná dobrota nechť jest zjevná v obcování tvém se všemi. Jakožto vrchní máš býti služebnicí všech, což stále na zřeteli míti máš. Ve správě kláštera střež se býti příkrou a panovitou! Pokorou a mírností, nikoli však tvrdostí získáš si srdce svých spolusester, takže i tvých napomínání i pokárání s klidností přijímati budou. Svatá Maria Magdalena de Pazzis praví: „Láska a důvěra ze strany vrchních jsou pásky, které srdce poddaných k nim poutají; pýcha ale pásky tyto ruší.“ Neukážeš-li na sobě lidumilné dobroty, ztratí k tobě sestry důvěru, a nebudou s tebou svých potřeb a pokušení sdělovati, ani tě za potřebné dovolení prositi, ani ti vyskytlých se nepořádků v klášteře oznamovati. A tak panování tvé nešťastně skončí. Není na tom dost, dobré srdce míti; zevně tvrdé chování odrazí od tebe všecky. Přijímej tedy všech bez rozdílu dobrotivě, a vyslyš je, když k tobě přijdou; jinak nedozvíš se ničeho o vyskytlých se nepořádcích, a proto nebudeš jich také moci zamezití. Chová-li v sobě některá kyselost proti tobě, hleď ji získati zvýšenou vlídností. — Máš-li

úřady vykazovati, rozkazů neb zákazů udíleti: vystříhej se „pod poslušností“ to poroučeti, ledaby to ve zvláštních řídkých případech nutně býti muselo. Nerozkazuj také způsobem velitelským a hlasem povýšeným, nýbrž ve způsobu prosby: Račte, milá sestro, to neb ono učiniti! Udělejte mi to k vůli . . .! prokažte mi tu lásku! Krátce, snaž se spíše na to, aby tě podřízené milovaly, než-li aby se tě bály. Té, která neunese než deset liber, neukládej dvacet! — Buď zvláště mírnou, když káráš. Svatý Ambrož praví: „Více užitku přináší dobrotivé pokárání, jež vede k poznání chyby, nežli tvrdá výčitka, která uráží. Pokáraný má cítiti, že jsi spíše jeho přítelem než nepřítelem.“ A svatý Jan Zlatoústý píše: „Chceš-li bratra svého napraviti, plač, napomínej, objímej jeho nohy, ano neštiť se jich zulíbati, chceš-li jej brzo vyhojena spatřiti.“ Hleď tedy první pokárání s velikou tichostí a mezi čtyrma očima učiniti; vyžaduje-li veřejně učiněná chyba pokárání veřejného: pokárej vinnici dříve mezi čtyrma očima, pochval její dobré vlastnosti, a vyptej se jí, proč a jak se onoho provinění dopusti la Připrav ji, aby veřejné pokárání, jež pro blaho celé klášterní rodiny nutné jest, způsobem záslužným snesla. Jednání takové daleko více prospěje, nežli tvrdost a přílišná přísnost. Mírné počínání vrchní vede poddané

na hedbávné níti. Poddané nazývají a ctí tě jako svou matku; proto máš i ty s nimi jako s dcerami v mateřské lásce zacházeti! zvláště chovej se k nejstarším sestrám rodiny klášterní, jak láska a opatrnost křesťanská káže. Dle navedení svatého Řehoře velice prospívá vážné a přísné napomenutí mládeže; staré získati lze vlídnou prosbou. Mluv tedy k starším klášternicím asi takto: Sestro milá, víte, jak mnoho mi na vás záleží! proto vás prosím, abyste se vystříhala té neb oné chyby. Vždyť stáří musí mládeži dobrý příklad dávati. — Někdy se musí po celé týdny a měsíce čekati na příležitý čas, aby pokárání prospělo. Léčivý prostředek podaný v pravý čas může nemocného uzdraviti, podaný v čas nepravý může ho usmrtiti. Často musíme oko přimhouřiti a dělati, jako bychom chyby nebyli spozorovali; avšak to smí se státi jen tehdy, když jest pochybení nepatrné a rodiny klášterní nepohoršuje. Mnohé věci musíme Bohu poručiti, a Jej za napravení prositi. Svatý František Saleský píše jmenovitě o chybách starších klášternic: „Musíme na věkem sešlé ohled míti; ony nemohou se tak snadno poddati, nejsou tak ohebné, protože nervy jak ducha tak těla jejich skoro ztuhlé jsou.“ — Chyby ale, jež obec pohoršují a znepokojují, aneb kázeň ohrožují, nesmějí se přehlížeti. Kdo takových umlčuje a přehlíží, aby o vin-

níky nezavadil, uráží Boha. Při jistých zlořádech, jako když se počínají tvořiti částečná přátelství neb nepřátelství, nesmí se prodlévati, nýbrž musí se zlu tomu bez prodlení odpomoci, protože ono tím nezhojitelnějším se stává, čím déle trvá. — Jak jsem již pravil, máš kárati ve vší tichosti; jestli ale seznáš, že tichostí ničeho nepořídíš, musíš se opravdovou státi, jak nakazuje svatý apoštol: „Tresci, pros, žehři“ (II. Tim. 4. 2). Vrchní má míti v obcování srdce z medu, u vykořeňování zlořádů a uvolňování řehole ale hruď z kovu! — Řehole svatého Augustina nařizuje vrchním, aby byli přísnými i laskavými; laskavými k pokorným a učelivým, přísnými na naduté a tvrdošijné. — Srdce mnohých lidí jest jako z kůže; zůstává necitelným, dokud ho železo neporaní. Kde tedy ani dobrota, ani přísná slova žádoucího výsledku nemají: ulož pokání, třebas i těžké, jestli provinění jest těžké. Rozdíl mezi kláštery observantními a neobservantními nezáleží, jak učí svatý Bonaventura, v tom, jako by v observantních klášteřích žádných pochybení nebylo, poněvadž všude jsou lidé a ne andělé; nýbrž rozdíl spočívá v tom, že v klášteřích neobservantních pochybení nekárají, v observantních ale poklesky rozličných trestů neujdou. Aby jsi v těch věcech nezabloudila na bezcestí, radím ti dvojí způsob

opatrnosti: Předně neukládej těžkých pokut, leda by jich naprosto třeba bylo pro polepšení vinnice a pro příklad jiným. Těžké pokuty podobají se žhavému železu, kteréhož se užívá jen při nezhojitelných ranách, jako na vypálení raka. Za druhé nejednej v rozčilení; nýbrž shromáždi se dříve, než trest vyřkneš, v modlitbě k Bohu, pak se poraď s jinými, a potom teprv jednej. — Pilně toho tedy šetři, abysi v rozčilenosti nikdy pokání neukládala, ba ani nedomlouvala. I kdyby se ti někdy zdálo nutným, abys domýšlivost některé pyšné sestry, která tě přes povinnou úctu do očí uráží, na místě pokořila: tož přece tě napomínám, abysi s pokáráním posečkala; sic bysi kárala v rozčilenosti, a proto s malým úspěchem; neboť vinnice považovala by slova tvá za výlevy tvé nevole a nikoliv lásky, a pokud jest rozčilená a vášní pobouřená, užitku by z nich neměla. Počkej tedy, až se v tobě i ve vinici rozčilenost utiší, a pak teprv slušným způsobem domluv. Musíš-li přísně domluviti, nezapomeň na víno a olej, t. j. po domluvě řekni sestře, že ji miluješ, a že jednáš jen na prospěch její. — Jestli k tobě přijdou se žalobami, nepřikročuj ihned ku kárání a pokutám, nýbrž vyslechni dříve i druhou stranu, záležitost vyšetři a pak jednej. Často se stává, že z nedopatření máme věci za provinění,

které snad ani lehkými chybami nejsou. Mnohá vrchní uvěří docela hned na první slovo, jež se jí donese, a bez rozmýšlení usuzuje pokárání a tresty; z překvapenosti takové ale povstávají pak tisíceré nepořádky a výtržnosti, když se ukáže, že se věc v pravdě jinak sběhla, nežli jak vylíčena byla. — Bůh tě uchovej toho, abys v úřadě svém některé sestře opláceti chtěla, že se volbě tvé za vrchní protivila, proti tobě hlasovala aneb tebe pomluvila. Varuj se, pravím, jí proto škoditi, aneb ji v něčem odstrkovati; bylo by to pohoršením nejvyššího pokárání hodným. Spíše o to dbej, abysi se k sestře, která proti tobě byla, chovala vždy se vší šetrností, ano můžeš-li tak s dobrým svědomím učiniti, abys jí i přednost dávala. Způsobem takovým budeš moci Bohu se zalíbiti a družstvo své velice vzdělati.

6. Neuděluj sestrám, kdyby tě i prosily, žádného dovolení k věcem, jež by se mohly státi jiným podmětem k zlořádům aneb příčinou stesků. Prosby takové musíš s neoblomností odmrštovati, nehledíc na přátelství, vděčnost aneb jiné lidské pohnutky. Býti jiným úslužnou ku škodě vlastní duše není láskou, nýbrž pošetilostí. Jiná věc jest, jedná-li se o dovolení nebo prominutí, která jsou odůvodněna a neškodná. Těchto uděluj bez nesnází, nechceš-li se toho dočkati, aby

řehole rozličně obcházena byla. Kdo co činí o své ujmě, bez náležitého povolení od vrchní, skutečně se proti řeholi proviňuje. Proto mají představení plnomocenství, ve zvláštních případech od řehole dispensovati, protože toho nezřídka jest potřeba, aneb že aspoň užitečno jest tak.

7. Pečuj o to, aby sestry, pokud možno, nejpotřebnějšími věcmi opatřeny byly, najmě co do stravy a oděvu. Jest-li jest klášter chudý a málo může poskytnouti: aspoň o to péči měj, aby to málo dobře připraveno bylo. Svatý Antonín učí, že těžce hřeší vrchní, který, ač může, svých poddaných tím nejpotřebnějším neopatřuje a takto je nutí, aby si sami na svou pěst pomáhali. Jaká ukrutnost to jest, pravím, když některá vrchní pro marnivou náklonnost k stavbám aneb k nákladným ozdobám chrámovým, nechává družstvo své nouzi trpěti na věcech nejpotřebnějších! Mnohé kláštery mají značné důchody, ale ubohé jeptišky musejí přece nouzi trpěti; a že nemají všecky toho ducha odříkání, aby nedostatek věcí i potřebných, pokojně snášely, hledí mu, jak mohou, po přímých i nepřímých cestách ujíti; i zanedbávají rozjímání a častější přijímání svátostí, aby pracovati mohly, a tak klášter hyne. Buď ty, prosím tě, k sestrám spíše štědrou než-li skoupou, chceš-li na nich přísnou kázeň

žádati. Vystříhej se všech vydání za věci nové, nepotřebné, aby neutrpěla škody budova duchovní, mezi tím co bysi chrám ze dřeva a kamení, jak se domníváš lépe upravovala! — Zvláštní zřetel měj k nemocným, aby se jim dostávalo dobrého ošetřování a opatření léky a pokrmy; zjednej jim všeliké ulehčení a všemožnou pomoc. Péče o nemocné musí býti jednou z hlavních povinností vrchní. Pán odporoučel svaté Terezii ošetřování nemocných tímto zvláštním spůsobem: „Dozvíš-li se, že se některá sestra rozstonala, dojdi k ní; potřebuje-li lékaře, dej ho bez prodlení zavolati, a odporuč ostatním, aby nemocnou obsluhovaly. Dokud nemoc trvá, dohlížej pečlivě, zda-li má bedlivé ošetření, a neopomeň jí často navštíviti.“ Blahoslavený P. Leonard z Portu Mauritio praví, že vrchní ovšem nemá býti příliš povolnou těm jeptiškám, které při každé nepatrné churavosti již zvláštní pozornosti a osvobození od společných cvičení si vyžadují, protože by taková nevčasná povolnost státi se mohla podnětem k pohoršením a zlořádům, proti obecné kázni čelícím. Tolik o péči o věci časné. Ale mnohem více má ti na srdci ležeti péče o blaho duchovní. Dej si na tom záležeti, aby se každým rokem po osm neb deset dní konaly pro tvou rodinu klášterní duchovní cvičení, a to ve všemožné odloučenosti, s úplným shromážděním

ducha, řízené od nejlepšího cvičitele, jehož sehnati můžeš, s přednáškami a rozjímáními. Na cvičení ta nelituj nákladu, i kdybys žádoucího cvičitele z veliké vzdálenosti objednati měla; neboť výlohy takové slouží mnohem více ke cti Boží než-li hudba, nádhera a hostiny. Požádej také biskupa, aby k duchovnímu vedení tvého družstva vhodných kněží povolal. Jmenovitě o to pečuj, aby se dostalo klášternicím mimořádného zpovědníka, (aspoň dvakráte neb třikráte v roce), kterému se musejí sestry aspoň představiti i když by se zpovídati nechtěly, jak Benedikt XIV. ve své bulle: „Pastoralis curae“ nařizuje. Nedomnívej se, že mimořádného zpovědníka není třeba, ana si ho žádná nežádá; neboť nejčastěji nežádají si ho právě ty, které ho nejvíce! potřebují. Ony neprojevují touhy po něm, aby neprozradily zlý stav svého svědomí, a nepřestávají se zpovídati u zpovědníka řádného, ovšem že svatokrádežně, jakož i svatokrádežně potom k stolu Páně přistupují. Ó jak velkou zodpovědnost před Bohem bere na se vrchní, která v této věci nedbalou jest! Nechtěj se nikdy takto prohřešiti! Neopomeň také nikdy mimořádným zpovědníkům potřebných vysvětlení dáti, aby zvěděli, čeho při svých pracech ve prospěch družstva klášterního hlavně domáhati se mají. — Dále ti kladu na srdce, abysi toho dbala,

aby se v chrámu klášterním mše svatá slonžila s nábožností a bez týrání Ježíše Krista. Vykládal jsem ve zvláštním spisku, že kněži, kteří mši svatou chvátavě a kvapně slouží, (mnozí nepotřebují k odsloužení ani čtvrt hodinky!) dopouštějí se hříchu smrtelného a to sice proto, že i zneuctívají nejvznešenější oběť i lid hrubě pohoršují. Ó jakého pokárání hodnými jsou řeholnice, které proto, aby více mší svatých slyšeti mohly, v takovém týrání Boha si libují, ano i takové nehodné kněze, před kterými by se každý chrám uzavříti měl, ještě vychvalují! Snad nikde nebývá mše svatá tak neuctivě sloužena, jako právě v chrámech ženských klášterů, protože jeptišky samy tomu chtějí, aby mše svaté rychle čteny byly. Jaký to zlořád! Jaká potupa! Jsouc vrchní, netrp nikdy takových nepobožných kněží ve svém chrámu! Jedna nábožně sloužená mše svatá vzdělává neskonale více, než-li sto jiných kvapně a neuctivě odbytých.

8. Ještě slovo o hudbě a zpěvu jeptišek. Kostelní zpěv sám o sobě jest věcí dobrou, protože ku chvále Boží slouží; však z kostelního zpěvu jeptišek mají dle mého pevného přesvědčení marnivost a ďábel větší podíl než-li Bůh. Jak to? táže se snad některá; co jest zlého na zpívání? Co na něm zlého? Odpovídám: Předně ztráta času, a to veliká ztráta času; nebo hudba, má-li zajímavou a

ne odpornou býti, jest uměním, jemuž se musíme učiti, a v němž se musíme cvičiti. Za druhé jest zpěv věcí zlou pro ty tisíceré roztržitosti, marnivosti, výtržnosti a neuctivosti, jež se při něm v chrámu stávají. Jakých zneuctění dostává se Bohu v pašijový týden při lekcích, které v mnohých klášteřích jeptišky samy zpívají! Přicházejí tam lidé světští, ne z pobožnosti, nýbrž aby tu neb onu jeptišku zpívati slyšeli, a provolávají jí hlasitě „výborně“ jako v divadle. K tomuto „výborně“ přidávají ďáblové svou ozvěnu jak vypravuje blahoslavený P. Leonard z Portu Mauritio. Mezi marnivým zpěvem jednoho řeholníka v chrámu klášterním bylo prý několikrát slyšeti „výborně!“ tak že bratr ještě marnivěji pokračoval; ale také „výborně!“ se opakovalo. Konečně naplnil se chrám dýmem a sírovým zápachem, z čehož se mohlo poznati, kým onen provolavatel byl. Domníváš se snad, že solová partie jeptišky při figurální mši svaté slouží posluchačům ku vzdělání? Nikoli, ale spíše k nepatřičným myšlenkám a rozmařilým představám. Za třetí uvádí učení se zpěvu u mužských mnohé sestry v nebezpečí, že Boha ztratí a v osidla ďáblova upadnou. Nemysli, že to pravím z nechuti k hudbě; nikoliv, naopak já jsem přítelem hudby, a dokud jsem žil ve světě, mnoho jsem se s ní zabýval; ovšem že bych byl lépe učinil,

kdybych byl ten čas Bohu věnoval; já také nezavrhuji zpěvu chorálního v ženských klášteřích i když hudební nástroje ho provázejí, jen když to jest v pravdě zpěv chorální, a celý konvent spolu zpívá. Aby ale klášternice průvodem hudby v chráně solové partie zpívala, to zavrhuji zcela. Nezaváděj proto nijak zpěvu figurálního ve svém klášteře; a jest-li již na neštěstí zaveden jest, tedy tě prosím: čin, seč jsi, abys ho opět odstranila. Nemůžeš-li toho učiniti, aspoň netrp, aby mužští zpěvu vyučovali.

9. Konečně jsouc vrchní, pilně toho dbej, aby laičky měly dosti času k rozjímání, k svatému přijímání a k jiným zbožným cvičením; pak si nebudeš moci stěžovati, že jsou neposlušné, domýšlivé a roztržité. Nepopřeješ-li jim příležitostí a prostředků, aby k pravé zbožnosti dospěti mohly: jak můžeš na nich žádati, aby byly v pravdě zbožnými a skromnými? Po rozdělení úřadů upozorni jednotlivé vykonavatelky na následující navedení, aby své nejhlavnější povinnosti zvěděly a je plniti se naučily.

II. Navedení pro náhradnici vrchní.

1. Jakožto náhradnice vrchní máš vrchní dozor na celý klášter vůbec i na laičky zvlášť. Musíš proto v rozličných pracovnách často dohlížeti, zda-li sestry povinnosti své konají.

2. Ku všem svým spolusestrám buď plná dobroty a vlídnosti, a vyslyš každou, jež se ti se svými záležitostmi svěřiti chce. Některé netroufají si, vrchní je přednésti, a proto k tobě přicházejí. Vzbuď v nich tedy důvěru, aby ti upřímně pověděly, co je hněte neb znepokojuje, a snaž se jim dle možnosti pomoci. Kde sama pomoci nemůžeš, obrať se na vrchní; měj se však na pozoru, abysi si vyšší moci neosobovala než ti patří. Ty jsi toliko pomocnicí vrchní; proto si musíš ve všech důležitějších věcech jejího rozhodnutí vyžádati.

III. Navedení pro cvičitelku novicek.

1. Cvičitelka novicek musí velmi opatrnou a moudrou býti; neboť blaho kláštera závisí na vychování novicek, jimž časem správa kláštera připadne. Některá pravidla z navedení pro vrchní platí také pro cvičitelku novicek, zejmena že má sama dobrým příkladem se vyznamenávati v oněch ctnostech řeholních, pro které novicky slovem svým vychovávati má; že nemá žádné schovance přednost dávati, žádné vynášeti, žádné stále kolem sebe míti, žádné úslužností zahrnovati, aby to u jiných podivení a nevoli nepůsobilo; že má kárati tiše bez prudkosti. Ať tedy bedlivě uváží, co v navedení pro vrchní v čísle 3., 4., 5. řečeno bylo. V ká-

raní musí býti cvičitelka přísnější než-li vrchní, a nesmí žádné chyby bez pokárání nechati.

2. Kromě toho musí si cvičitelka novicek na následujících dvou věcech velice dáti záležeti. Předně má s nezkušenými a v duchovním životě ještě zcela nevycvičenými, mladými čekatelkami zacházeti opatrně, t. j. nemá na nich žádati všecko najednou. Spíše má se s nimi krok za krokem ku předu brátí, ohlížejíc se na přirozené vlohy a náklonnosti, kterých na nich pozoruje. Ačkoliv jest, jak již řečeno, strannické vyznamenávání nemístné, tož přece jest to pravidlem duchovní opatrnosti, aby s každou zacházela tak, jak její povaze prospěšno i přiměřeno jest. Nesmí se tedy všem dle jednoho lokte odměřovati. Přirozeně bázlivé, úzkostlivé duše mají spíše jemného opatrování zapotřebí; jiné naproti tomu, povahy vypínavé, neoblomné potřebují více přísnosti. Přehnaná bázlivost přechází snadno v nepravý stud, pro který se mnohdy ani zpovědník hříchu nedozví. Takové však, které se rychle někomu nakloňují a s jiným se nepřátelí, upadají často v nebezpečné poměry přátelské. Dle toho má cvičitelka s každou novickou jednati dle jejích zvláštních přirozených vad povahy, aby jí uchovala nebezpečí, která se v oněch ukrývají. — Za druhé ať v to nikdy nesvolí,

aby novicky v důvěrném poměru trvaly buď se sestrami, které již sliby složily, buď se schovankami a tím méně mezi sebou. Proto nesmí trpěti, aby jednotlivě po kláštěře obcházely, nejsouce cvičitelkou neb jinou sestrou provázeny. Ať zapoví čtení světských knih, marnivost v oděvu a zvláště dopisování. P. Leonard z Portu Mauritio vypravuje, že jedna panna, která si z kláštera s jistým mladým mužem dopisovala, v myšlenkách do těžkého hříchu klesla, z něho se pak vyzpovídati styděla, tak mnohých svatokrádeží se dopustila, konečně na smrt onemocněla a bez pokání zemřela. Po smrti zjevila se tetě své a pravila: Tys mě vždy tak pečlivě opatrovala, ale já jsem zavržena, protože jsem zamlčela ve zpovědi hřích, jehož jsem se v myšlenkách dopustila. Proto má cvičitelka všem novickám svým často na srdce klásti dokonalou upřímnost k zpovědníku, jim někdy podobné odstrašující příklady vypravovati, a věčné pravdy v krátkých průpovědích vštěpovati: „Brzo nebo pozdě umříti musím! Jak se mi povede v den soudný? Všemu bude konec! Jak nešťastnou bych byla, kdyby mne Bůh zavrhl!“ Zvláště často třeba novickám na srdce klásti pobožnost k hořkému umučení Páně a k Matce Boží, chtějí-li svatými se státi.

3. Hlavně však a stále přidržovati má

cvičitelka schovanky své k svědomitému zachovávání řehole; to jest její nejpřednější úlohou; neboť věrné zachovávání pravidel řádu jest pro řeholníka jedinou cestou ku svatosti.

IV. Navedení pro hospodyni.

1. Hospodyně má se zvláště před dvěma věcmi na pozoru míti: Před plýtváním a před přehnanou šetrností. Co se týká chyby první, nesmíš proto, abysi získala náklonnost kláštermic, na škodu kláštera nepatřičných výloh si dovolovati a tak nespravedlivosti se dopouštěti. Abys však neupadla do druhé, opačné chyby, střež se, abys pro pochvalu, že dobře hospodařiti dovedeš, na účet lásky a ku škodě svých spolusester skrblila, a pak ku konci svého úřadování naplněnou pokladnu odevzdati mohla. Měj o to tedy péči, abys všechny vším potřebným opatřila, jak dalece to možno jest. To platí zvláště ohledně nemocných.

2. Nenech se nemírnou péčí o časné blaho kláštera tak zavésti, abys žila jako žena světská, a zbožných cvičení větším dílem zanedbávala. Ač ti ovšem povinnosti úřadu tvého nedovolují (obchodní styk s lidmi vně, účty, vedení knih a rozličné dopisování), abys tak nepřetržitě, jako jiné klášternice, společných cvičení se súčastňovala: hleď přece dosti času získati k rozjímání, k svatému

přijímání, k zpytování svědomí a k duchovnímu čtení; což se ti podaří, budeš-li se vystříhati nepotřebných řečí a lichého zaměstnání a když si práce přiměřeně rozdělíš. Ani Bůh, ani klášter toho na tobě nežádají, abys družstvu sloužíc, v duchu chladla.

3. O cenu zboží neb o mzdu za práce s lidmi světskými se nehulákej! Nejsi obchodnicí, nýbrž řeholnicí. — Jest to také věcí zcela nedovolenou, abysi sobě z ušetřeného něco pro sebe nechávala, pod záminkou, že ti za tvé namáhání také odměna patří. Co jde skrze tvé ruce, jest majetkem kláštera; tedy také tvé úspory, ať již spravedlivé neb pochybené.

V. Navedení pro sakristánku.

1. Važ si úřadu svého velmi; neboť vše, s čím tě úřad tvůj do styku přivádí, připomíná ti lásku tvého Ženicha: hostie, roucha, nádoby, korporalie, purifikatoře, svíčky, květiny. Zacházej s těmito předměty nábožně a shromážděně, vzbuzujíc často dobrý úmysl, že vše ke cti nejsvětější Svátosti konati budeš. Kdykoliv kolem oltáře jdeš, v kterém se nejsvětější Svátost skrývá, neopomeň jí nikdy povinnou úctu vzdáti.

2. S nejmravnější skromností chovej se ku kněžím a zvláště k služebníkům, kteří při mši svaté přisluhují! Nikdy s nimi zby-

tečného slova nepromluv! Nikdy si nedovol, psaní aneb dvojsmyslných darů od nich přijímati neb dodávati.

3. Máš-li pomocnici, zacházej s ní laskavě a uctivě. Nehněvej se, učiní-li něco, co ti po chuti není, a nečiň jí proto výčitek aniž si stěžuj! K čemu ti čas stačuje, učiň sama; a máš-li pomoci zapotřebí, popros za ni skromně.

4. Vystříhej se zvláště všech zbytečných, jen marnivosti napomáhajících vydání. Zachovávej obvyklý pořádek. Pravím „obvyklý pořádek.“ Kdyby si však některá sakristánka před tebou marnotratných vydání byla dovolovala, musíš tomu opravdově přítrž učiniti. Rozvaž, co jsem svrchu o slibu chudoby pravil, a nezapomínej nikdy, že budeš museti Bohu ze všeho přísné účty klásti a to jak z neužitečných, marnivosti sloužících výloh, tak i z každé škody, která by tvou bezstarostností neb nepozorností povstala. Na konec ti připomínám, co jsem již hospodyni pověděl, že totiž pro starosti v úřadu svém nemáš shromáždění ducha ztráceti. Čiň vše s čistým úmyslem pro Boha a ne ze samolásky neb marnivosti; potom se bude vše dařiti.

VI. Navedení pro vrátnou.

1. Neprodlévej bez potřeby a zaměstnání u vrat; každého okamžiku, jenž ti zbývá,

užij k práci neb k duchovnímu čtení; aspoň zůstaň v Bohu shromážděna skrze pozorování zbožného obrazu. Musíš-li vrata otevříti, buď skromná ve svém pohledu, abys neupadla v tisíceré chyby a pokušení.

2. Jak jsem již pravil, nezůstávej bez zaměstnání, nýbrž vykonávej úřad svůj bez omrzení, ať si již máš vrata otvírati aneb některou jeptišku zavolati. Namáhání své při tom obětuj pokaždé Bohu; tak ti více prospěje než modlitba. Pamatuj si to však dobře, že kdyby někdo ve zlém úmyslu přišel, nesmíš žádané sestry vyvolati, poněvadž bysi se dopustila těžkého hříchu; neboť bysi takto k hříchu pomáhala. Odpověz odhodlaně, že sestra přijíti nemůže a nepřijde. — Každé psaní, jež se ti u branky dodá, máš svědomitě vrchní odevzdati, aniž bysi jiné sestře o tom slova řekla. Nesmíš také žádného psaní dále posýlati, kterého by vrchní sama byla nezapečetila a tobě neodevzdala.

3. Buď na to pozorna, aby v určité hodiny vnitřní i zevnitřní dvéře zavřeny byly. Máš také nad tím bdíti, aby žádná věc vraty se nepronesla, které přístup řeholí se zakazuje. Branka musí býti vždy uzavřena; a proto bylo by to velmi trestuhodné, kdybys ji z nedbalosti otevřenou nechala, tak že by kolemjdoucí dovnitř se dívati a s uvnitř

stojícími hovořiti mohli. Ty máš každému nepořádku u vrat zabrániti.

VII. Navedení pro ošetřovatelku nemocných.

1. Úřad tvůj jest obtížný, ale velmi záslužný, plníš-li ho s věrností. Zvykni si proto spatřovati v nemocných samého Ježíše Krista, který služby nemocným prokázané tak cení, jakoby Jemu samému prokázány byly řka: „Nemocen jsem byl a navštívili jste mě“ (Mat. 25, 36). Snaž se předně na velikou lásku k bližnímu, abysi mohla svým nemocným co možno nejlépe posloužiti. Nic si toho nepřipouštěj, musíš-li někdy kázání, mši svatou neb některou pobožnost promeškati; Bůh ti dá ve službě u nemocných více získati. Měj soucit s jejich bolestmi, a zjednej jim pomoc a ulehčení, seč tvé síly stačí. Nemůžeš-li přání některé nemocné vyplniti, poněvadž by jí to škodilo, upokoj ji slovy přívětivými. Připomeň jí čas od času některou zásadu duchovního života, aneb hořké utrpení Páně, a nabídni se, že jí z některé duchovní knihy něco přečteš. Měj se však na pozoru, abys jí nevyčítala, že jest nemoci své sama příčinou, poněvadž byla neopatrnou v jídle, aneb že se dlouho zdržovala v zahradě. Nikdy na sobě nedej znáti, že jsi mrzutou neb

v špatném rozmaru, abysi muk nemocné ještě nezhoršila. Pozoruješ-li, že mnoho bolestmi hlavy trpí, popros navštěvujících jí spolusester, aby v nemocnici dlouho neprodlévaly a příliš hlasitě nemluvily. Pečuj o to, aby nemocná v určitý čas předepsaných léků užívala; zdráhá-li se tak činiti, upomeň ji na povinnost, že má lékaře poslouchati; a kdyby ani to nepomohlo, požádej vrchní neb jinou sestru, které nemocná důvěřuje, aby jí k poslušnosti pohnula.

2. Za druhé máš úřad svůj konati v duchu pravé pokory, a proto každé spolusestře bez výminky, až i poslední laičce s láskou všecky služby prokazovati, jichž potřebu má. Jest to zaměstnání velmi šlechetné, hodící se nejen každé řeholnici, nýbrž i každému křesťanu vůbec. — Za třetí musíš míti také velikou trpělivost, abys neumdlévala, ale nemocné až do úplného uzdravení posluhovala. Dlouhé nemoci naplňují ošetřovatelky omrzelostí, ovšem jen takové, jež mají málo horlivosti pro Boha, nikoliv ale ty, kteréž láskou k Ježíši Kristu planou. — Za čtvrté jest ti třeba veliké tichosti, abysi snésti mohla nespokojené a netrpělivé nemocné, které na místě díků za tvé služby, na tebe si jen stěžují. Vytrvej u nich pokojně a nezbavuj jich soucitu svého, jehož bolesti jejich zasluhují. Některá chouloustivá ošetřovatelka nemůže ani

nejtižšího stesku nemocné pokojně snésti. Patříš-li také k takovým, pros raději, abysi z úřadu toho složena byla, než abysi v něm k vlastní i ubohých nemocných zkáze déle trvala. Jeden bratr laik z tovaryšstva Ježíšova měl v obyčeji na stesky nemocných odpovídati: Ach odpusťte mi, že jsem tak hloupým člověkem! a neztratil nikdy ani své horlivosti v obsluhování ani dobrého rozmaru. Tak čiň i ty!

3. Nedej v sobě místa podezření, že nemocná nemocnou býti se jenom domnívá, a zvláště podezření takového nikdy nevyslovuj před nemocnou. Jest-li se nemoc nebezpečnou stala, nezatajuj toho nemocné, ale šetrnými a dobrotivými slovy ji na nebezpečí upozorni a se nabídni, že zpovědníka zavoláš. Nepozbývej trpělivosti, i kdyby se nemocná snad příliš polekala. Vždyť musejí řeholnice spíše pravdu snésti, nežli lidé světští, jimž se nebezpečí ovšem teprv tehdy oznamuje, když již pozdě bývá! Jak mnohých již takové ukrývání nebezpečenství do pekla přivedlo! Jakmile tedy lékař nemoc za nebezpečnou prohlásí, máš o to dbáti, aby se nemocná svátostmi zaopatřiti dala, a to zvláště, máš-li příčinu k domněnce, že svědomí její v pořádku není. Ošetřovatelka svědomitá, v povinnostech svých věrná, jest pro klášter pokladem a u Boha miláčkem!

VIII. Navedení pro assistentky.

1. Jsi-li o své mínění tázána, aneb máš-li se súčastniti nějaké porady: mluv předně teprv po dokonalém uvážení a po zevrubném seznání sběhlých se záležitostí. Přesvědčíš-li se, že jsi pro chybné poznání neprávě soudila, povinna jsi výroku svého odvolati.

2. Za druhé vyslov přesvědčení své otevřeně, jak je před Bohem máš, nenechávajíc se zadržeti nepravou bázní před vrchní neb před některou jinou spolusestrou, které snad jiného náhledu jsou. Řehole ustanovuje pro důležitější záležitosti společné porady proto, aby každá řeholnice otevřeně mínění své projevila, a tak lepšího poznání a přiměřenějšího ustanovení se docílilo; kde se však nepravé lidské ohledy vměšují, tam schvalují se škodlivé smlouvy, nepotřebná vydání, nespravedlivá trestání a povstávají ještě jiné převrácenosti.

3. Za třetí máš, pozoruješ-li že se nějaký značnější nepořádek děje, vrchní ihned o něm zpraviti, aby mu přítrž učinila; však pilně se toho varuj, abys nevešla v pokušení proti poslušnosti a povinné úctě, když vrchní nečiní, co ty za vhodné uznáváš, a abys způsobem dotíravým vrchní se záležitostmi kláštera každé chvíle neobtěžovala; toliko ve věcech důležitějších máš se k ní obraceti.

IX. Navedení pro sestry laičky.

Co zde o laičkách vůbec povím, platí též o jejich bezprostředních představených, které mají nad nimi bdíti, a jich do prací jejich uváděti. Dříve však, než k navedení pro lačky přistoupím, chci několik slov sestrám kůrovým říci o tom, kterak by se k laičkám chovati měly. — Sestry kůrové vědí stále co žalovati na laičky, že jsou vysokomyslné, svéhlavé, neuctivé, nedbalé, a že mrhají statky klášterní. Táži se však, kdo toho nese vinu, že se tak špatně chovají? Sestry kůrové samy, any je po celý den prací ano i nepotřebnými věcmi zaměstnávají, neponechávajíce jim času ani ku kratičkému rozjímání, ani k duchovnímu čtení, ani k navštívení nejsvětější Svátosti, ani k častějšímu přijímání svátostí; ba častěji nemohou ani jednou mezi týdnem mši svatou slyšeti. A pak si chtějí stěžovati, že laičky jsou plné chyb a bez duchovního života! Kterak mohou duchovní život vésti, když se jim k němu prostředků nedostává? Dle zkušenosti mé jest to tvrdost, v klášteřích velmi často se vyskytující, z které vrchní i sestry kůrové všechny, které si od laiček mohou dáti posloužiti, Bohu přísné účty klásti budou. — Však nyní laičkám! Sestry laičky mají především považiti, že stav jejich jest stavem

pokory, a že právě pokora jest tou ctností, v které se vytrvale cvičiti mají, aby k svatosti dospěly. Proto mají pokorně obcovati se všemi v domě, jakož i samy mezi sebou. Laička budiž pokornou k sestrám kůrovým, prokazujíc jim povinnou úctu a sloužíc jim ve všem, pokud se to nepříčí řeholi aneb obecnému blahu. Musí-li někdy nelibé slůvko slyšeti, nechť ho trpělivě snese, neoplácejíc stejnou měrou, jako by si rovnými byly. Kdyby jsi sloužila ve světě, neosmělila bysi se proti své paní tak vystoupiti, jako to proti sestrám kůrovým činíš. Jsouc řeholnicí, měla bysi zapomínati, čím jsi? Nebuď hrdou na to, že tě sestry kůrové sestrou nazývají, a že s nimi za jedním stolem sedáš! Ty jsi do řádu vstoupila, abysi se sestrou sloužící stala; jakožto sloužící jsi profes skládala a se zavázala, že budeš sloužiti, a to v pokoře sloužiti; sloužiti ale s pýchou, sloužiti neznamená!

Za druhé, konej úřad nebo práci, které ti poslušnost ukládá, s pravou poslušností, jež nezná ani odporu ani prodlení. Nehleď na jiné sestry, co dělají, zdali pracují neb čas mařÍ, nýbrž mysli jen na sebe. Čím svědomitější tvá píle, tím větší u Boha tvůj zisk, konáš-li jen práci svou s čistým úmyslem, abys Jemu sloužila. Můžeš při svých zaměstnaních více získati než-li sestry kůrové,

které v kůru více mším svatým jsou přítomny, a v celách svých čtením duchovních knih zaměstnávati se mohou; neboť tvé práce a zaměstnání podávají ti příležitosti, abysi dokonale vůli Boží plnila, a v tom právě veškerá svatost záleží. Neříkej proto nikdy, že jsi do řádu nevstoupila proto, abysi služkou byla, nýbrž abys Bohu sloužila; neboť práce a služby, které pro obec a pro sestry kůrové konáš, jsou právě služby ty, kterých Bůh na tobě žádá. — Za třetí, kdyby tě snad vrchní sama k tomu neměla, z vlastního popudu hleď pro sebe získati času, abys mohla rozjímati, k stolu Páně přistupovati, mši svatou slyšeti, a nejsvětější Svátost navštěvovati. Nemrhej tedy času tlacháním a neužitečným zaměstnáním! Jsouc laičkou musíš s časem skrbliti, a každý okamžik za drahocenný míti; neboť máš pracovati pro celou obec klášterní, pro niž kromě tebe nikdo nepracuje. Kdož by ti mohl dále brániti, abysi mezi prací mysl svou v Bohu shromažďovala, lásku vzbuzovala, a prosebné vzdechy k Němu vysílala, ku př.: „Můj Ježíši, milosrdenství! Ó Bože, budiž pomocníkem mým! Pane Ježíši, lásko má!“ a podobně? Opakuj častěji modlitbu „Zdrávas Maria“ mimo jiné krátké modlitbičky; pak nebudeš více říkati, že se opuštěnou býti cítíš. Kdo Boha hledá, nalezá Ho. Miluj proto mlčelivost! Mluv jen,

když toho nevyhnutelně třeba jest, když toho práce tvé vyžadují a vystříhej se odmlouvání a zbytečných řečí! Vzdaluj se tlachavých, zvláště ale bublavých, nespokojených a neskromných spolusester! — Za čtvrté kladu ti velice na srdce svatou chudobu. Porušení tohoto slibu přivádí jak se obávám, mnoho laiček do pekla. Upotřebování klášterního statku složeno bývá hlavně v rukou laiček, kteréž ovšem spaseny býti nemohou, jest-liže ho z lenosti, lhostejnosti a marnotratnosti mrhají aneb zneužívají. S majetkem rodiny klášterní musíš zacházeti co nejsvědomitěji, a jako se statkem posvátným; jsouc řeholnicí nesmíš z něho ničeho darovati, aniž o své ujmě pro vlastní potřebu něco podržeti. Nedopusť toho, abysi pro vstoupení do řádu na věky zavržena byla!

Hlava dvacátá čtvrtá.

Pravidla pro řeholnici, která svatou státi se chce.

I. O ranním vstávání.

1. Když se dalo znamení k vstávání, vstaň a jako kojenci při procítnutí ihned mléka si žádají, pozdvihni srdce svého bez prodlení k Bohu, vzbuď lásku k Němu, obětuj Mu všechna podnikání toho dne, a pros Jej za Jeho milost. Opusť bez meškání lůžko své, napomíná svatá Terezie, jakoby v plamenech stálo; sice ti květ zásluhy uvadne. — Krátkého času, určeného k oblékání, nenech uplynouti, abysi se v něm střelnými modlitbičkami k Bohu neobrátila, ale pros na př.: „Bože můj, jen Tebe si žádám, ničehož více. Obětuji Tobě vše, co tohoto dne konati a trpěti budu. Můj Ježíši, milosrdenství! Pane, budiž vždy pomocníkem mým! Dej mi vůli Tvou konati!“ atd. Dobře jest, takové střelné modlitby konati také cestou do kůru, do refektáře a mezi jiným zaměst-

náním, any žádné zvláštní pozornosti ducha nevyžadují; čas takto vynaložený přináší hojného ovoce.

2. Když jsi se oblékla, poklekni před krucifixem a pomodli se obvyklé ranní modlitby díkůčinění, lásky, obětování všech prací a utrpení toho dne, a pros Pána Ježíše a Pannu Marii zvláště vroucně za přispění, abysi Jim po celý den dobře sloužiti mohla.

II. O vnitřní modlitbě.

Co se vnitřní modlitby dotýče, nechci opakovati, co jsem již v patnácté hlavě byl pověděl; nýbrž chci jen málo slov pronésti o spůsobu rozjímání. Když jsi víru v přítomnost Boží vzbudila, se pokořila a za osvícení prosila: přečti si částku k rozjímání, aneb poslyš čtení jí s pozorností; pak pokojně uvaž té pravdy, která tě nejvíce dojala. Hleď se jí mocně povzbuditi k díkům Bohu, k vlastnímu pokoření a sebou pohrdání jakož i k důvěře v Boha; zvláště si dej záležeti na vzbuzování lítosti, lásky a proseb za osvícení, pomoc, odevzdanost do vůle Boží a za lásku k Bohu. Takové modlitby říkej jmenovitě v čas duševní vyprahlosti; stačí opakovati: „Můj Ježíši, milosrdenství! Můj Bože, pomoz mi!“ — Na konec zpytuj svědomí své, zda-li tam ničeho není, co by se Bohu nelíbilo; a nalezneš-li něčeho,

odstraň toho s předsevzetím, že se polepšíš. Hleď každého dne rozjímati ráno i večer; a nemůžeš-li pro zaměstnání celý určitý čas rozjímání věnovati, učiň aspoň seč jsi. Neučiníš pokroku v duchovním životě, nebudeš-li míti veliké lásky k rozjímání.

III. O posvátných hodinkách.

Poněvadž o církevních hodinkách posud řeči nebylo, chci zde některá poučení podati.

1. Jest vlastně povinností všech lidí bez výminky, aby Bohu ustavičně za Jeho dobrodiní děkovali, a Jej za milosti k spasení věčnému potřebné prosili; avšak služba světa většinu od toho zdržuje. Proto Církev svatá chce, aby chvála Bohu se vzdávala, a modlitby prosebné za celý svět se konaly od kněží a řeholníků, a sice ve jmenu Církve a celé obce křesťanské skrze posvátné officium čili hodinky. Církevní hodinky jsou modlitby chvály, díkůčinění i prosby Církve, vycházející z úst samého Ducha svatého, a pro tento svůj původ zvláště hodny vyslyšení od Boha. Sto modliteb soukromných nedosahují ceny jedné modlitby hodinek posvátných. Svatá Maria de Pazzis praví, že u přirovnání s hodinkami církevními každá jiná modlitba jest ceny nepatrné. Proto když zaslechla znamení zvonku, zvoucího ji k hodinkám, celá

se zaradovala, ihned všeho nechala a spěchala do kůru, připomínajíc sobě, že bude nyní konati úřad andělů, Boha chváliti a pro ubohé hříšníky za milost prositi. Podobně zakoušela i svatá Kateřina z Bologny při modlení se hodinek takové radosti, že si přála, aby mezi pěním žalmů život skončiti mohla. Ona též pravila, že klášternice, která se až do smrti vytrvale církevní hodinky v kůru modlí, do počtu svatých přijata býti zasluhuje.

2. Nestačí však, hodinky církevní jen odříkávati; ale modlitba ta má se konati s pobožností a pozorností; modlíš-li se své officium plna roztržitosti, obracejíc oči na všechny strany, pohlížejíc po věcech, které tě roztržitou učiniti musí, směješ-li se aneb mluvíš-li docela slova, jež k modlitbě nepatří, věz, že za to budeš muset v očistci velmi trpěti. Vypravuje se o dvou řeholnicích, jež právě pro nepatrnou pozornost při hodinkách k velikým mukám odsouzeny byly. Jeptiška z řádu cisterciackého, jmenem Gertruda, zjevila se jedné spolusestře a pravila, že zde v kůru musí muky očistcové trpěti proto, že při modlení se posvátných hodinek mlčelivosti nedbala. Dále vypravuje svatý Antonín, že jeden svatý otec viděl ďábla v kůru, kterak pytel něčím naplňoval; když se ho otázal, co to činí, odpověděl ďábel, že

do pytle uschovává všecka špatně čtená a vynechaná slova a slabiky těch, kteří se modlí, aby jich při soudu užiti mohl v žalobě proti nim. Surius vypravuje v životě svaté Luitgardy, že Bůh jeden ženský klášter trestal morem, protože se tam posvátné hodinky špatně modlily.

3. Modlitba vykonaná s pozorností a nábožností jest Bohu velmi příjemná, jako vonné kadidlo, a získá nám poklady milostí; modlitba bez pozornosti a nábožnosti vykonaná naopak Bohu zcela se nelíbí. Jak se sám svaté Brigitě vyjádřil, činí Mu ti, kdož se hodinky modlí nedbale, více hanby nežli cti. Andělský učitel svatý Tomáš proto píše: Kdo se mezi modlitbou, i když to není modlitba povinná, roztržitosti oddává, není prostým viny; neboť se chová, jakoby si Boha nevážil, podoben jsa člověku, který v rozmluvě s jiným slov jeho si zcela nevšímá.

4. Známé jest, co se vypravuje v letopisech cisterciaků o vidění svatého Bernarda, že totiž při noční modlitbě v kůru spatřil po boku každého mnicha anděla píšícího. Někteří z těch andělů psali písmem zlatým, jiní stříbrným, jiní inkoustem, jiní vodou a ještě jiní konečně drželi péra nepíšíce. Pán dal světci poznati, že modlitba písmem zlatým psaná znamená vroucnost těch, kdož se

modlí, písmo stříbrné vroucnost menší, písmo inkoustové slova pečlivě ale nepobožně vyslovovaná, písmo vodové pouhou retní modlitbu bez nábožnosti; nepsaní ale že znamená nečest, která se Bohu děje skrze dobrovolnou roztržitost.

5. Doufám, sestro milá! že se při církevních hodinkách neoddáváš dobrovolné roztržitosti t. j. myšlenkám, které, jak sama dobře poznáváš, mysl tvou modlitbě odcizují, a tě o pozornost při officium olupují. Pevně si umiň, že povinnou pozornost vždy zachováš. Přicházíš do kůru, aby jsi se tam officium pomodlila; měla bysi se tedy tak malého namáhání štítiti, jakého jest k zachování pozornosti a shromážděné mysli třeba? Vždyť bysi bez pozornosti všecku zásluhu ztratila, ano i trestuhodnou se stala! Učiň, jak ti pravím: Vcházejíc do kůru pokrop se svěcenou vodou, pokoř se nejsvětější Svátosti, obětuj officium ke cti Boží a pros za přispění. Odebeř se na své místo a představ si, že Bůh s nebe na tě hledí, aby s pozorností poslouchal modlitby, jež Mu nyní přednášeti chceš; připamatuj si, že i andělé jsou přítomní, aby modlitby tvé k Bohu donesli, jak skutečně blahoslavený Herman na to zřel, kterak mezi modlitbou mnichů v kůru mnoho andělů v zlatých nádobách modlitby Bohu donášelo.

6. Nebuď však nepokojnou pro roztržitosti nedobrovolné, v které při officium upadneš. Nevšímáš-li si jich a neoddáváš-li se jim, nejsou z tvé strany chybami. Bůh má útrpnost s bídou přirozenosti naší. Často připadají nám myšlenky bez vůle a proti vůli naší; kde však není svolení, ani viny není. Svatý Tomáš praví, že ani duše k nejvyšší lásce Boží povznešené dlouho ve výši své udržeti se nemohou, nýbrž tíží lidské bídy do hlubiny nedobrovolných roztržitostí strženy bývají. Přes to vše se přičiňuj, abys netoliko na začátku, ale i v průběhu hodinek čas od času na př. při počátku žalmu pozornost obnovovala. Víš, že dle učení bohoslovců, zejmena andělského učitele svatého Tomáše, trojí pozornost při officium na zřeteli míti máme; a sice máme býti pozorni na slova, na smysl a na Boha. Slova máme zřetelně a úplně vyslovovati; a to, co vyjadřují slova, máme provázeti s přiměřenými hnutími ducha; Bohu pak se máme na konec klaněti, Jemu lásku svoji projevovati, a Jej za milosti Jeho prositi. Kdo slova zřetelně a úplně vyslovuje, ovšem zevně povinnosti své dostál; modlitba taková ale o sobě ani nábožná není, ani požehnání nepřináší. Dej si tedy na tom záležeti, abysi, co ústy vyslovuješ, i s přiměřenými povzdechy srdce svého provázela! Třebas ti byla některá slova

v žalmech temná, nalezneš mezi nimi přece mnohá nejen srozumitelná, ale i velice způsobilá, aby v tobě lásku, důvěru i lítost vzbudila a k prosbám tě pohnula.

7. Nejlepší pozornost jest ta, jež se k Bohu vztahuje; kdo v této vycvičiti se chce, nechť učiní posvátné hodinky předmětem svých rozjímání a spojuje je s rozjímáním o utrpení Páně. Tak si může představiti na př. při prvním nokturnum mytí nohou, při druhém ustanovení nejsvětější Svátosti, při třetím modlitbu v zahradě gethsemanské, při laudes zajetí a týrání v domě Kaifašově, při primě bičování, při tercii trním korunování, při sextě průvod na horu Kalvarii, při noně tříhodinné pověšení na kříži, při nešporách smrt, při kompletáři pohřeb Pána Ježíše. Pamatování na tato tajemství nesmí tě však tak hluboce dojímati, aby ducha tvého unavovalo; spíše musí býti tak uspořádáno, aby z něho pocházející zbožná myšlení na závadu ti nebyla, bys také slovům officia patřičné pozornosti věnovati mohla. Při Otčenáši v hodinkách pomysli si při prosbě první: Pane, propůjč, aby Tě všichni poznali a milovali! Při druhé: Nechť panuje v srdcích našich milost Tvá na zemi, a sláva Tvá v nebesích! Při třetí: Dej nám vůli svou tak plniti, jak to činí svatí v nebi, atd. Při Sláva Otci v hodinkách vzbuď v sobě víru, díkůčinění, radost

ze slávy Boží, touhu po větším oslavení Jeho a po utrpení pro čest Jeho. Svatá Maria Magdalena de Pazzis skláněla při každém Sláva Otci hlavu svou, obnovujíc pokaždé v srdci svém tu myšlenku, že jest hotova i život svůj za víru obětovati; a při tom byla duše její tak zaujata, že jí připadalo, jakoby jí někdo hlavu urážel, a že při tom barvu v obličeji měnila. Při Zdrávas Maria v officium vyprošuj si rozličné milosti od Marie Panny. Budeš-li jednati, jak jsem právě pověděl, budeš hlásati chválu Boží s nábožností a ku svému největšímu zisku duchovnímu.

8. Mnohá klášternice má posvátné hodinky za obtíž, a já jí dávám za pravdu; neboť jsou ony břemenem pro všecky, kdož se je bez nábožnosti modlí, a jen na to myslí, aby s nimi co nejdřív hotovi byli. Vždyť musejí přece dvě aneb aspoň půl druhé hodiny vydržeti při modlitbě z brevíře, který jim po chuti není, ale jen nelibostí jich naplňuje. Kdož se však nábožně modlí a modlitby své v kůru svatými povzdechy a prosbami protkávají: těm nejsou hodinky církevní břemenem, nýbrž radostí ducha; všickni dobří řeholníci toho zakoušejí, že jim svaté officium křídla propůjčuje, aby se k spojení s Bohem vyšinuli.

9. Pro poučení klášternic, a abych od-

stranil pochybnosti, které by se snad vyskytnouti mohly, chci na tomto místě zaznamenati výsady, kterých papežové, hledíce k modlení se posvátných hodinek, osobám řeholním udělili. — Předně udělil Klement VII. všem churavým řeholníkům a opatrovníkům nemocných té výhody, že mohou posvátnému officium zadost učiniti šesti neb sedmi žalmy, jak vrchní za dobré uzná, a pak sedmi Otčenáši a dvěma Věřím v Boha. A Martin V. povolil zotavujícím se řeholníkům, že mohou povinnosti své zadost učiniti, když se modlí část officia, kterou jim zpovědník uloží. Tímto se míní ovšem oni nemocní, které by jinak nemoc sama od modlení se posvátných hodinek neosvobozovala. Dále sluší věděti, že výsady povolené řeholníkům platnost mají i pro řeholnice, poněvadž se musí za to míti, že co jedněm se povoluje, jiným na vzájem se nezapovídá, ovšem pokud se jedná o věcech oběma společných. — Za druhé udělil Leo X. řeholníkům tu výsadu, že smějí déle trvající officia modliti se napřed, a krátká přeložiti k době, kdy množství jiných prací mají. — Za třetí povolil Innocenc IV. klariskám, (a protože jim, tedy i všem klášternicím, které klausuru a výsady vesměs společné mají) že mohou povinnosti své zadost učiniti, když se pomodlí officium laiček, mají-li k tomu roz-

umné příčiny; na př. kdyby některá klášternice byla úzkostmi sužovaná, vysílená aneb větší část dne užitečnými pracemi zaměstnaná, aneb kdyby jí tak ustanovili vrchní aneb zpovědník, aneb kdyby v officium sester kůrových posud dobře vycvičena nebyla. Výsady této mohou klášternice samy i bez dovolení vrchní užívati, protože udělena byla bez obmezení a výminky. Všeho toho lze se dočísti ve spisech bohoslovců ze Salamanky.

IV. O slyšení mše svaté.

1. Abychom mši svatou s nábožností slyšeli, musíme rozvážiti, že mše svatá jest ta samá obět, která byla na Hoře Kalvarii obětována, s tím toliko rozdílem, že na Kalvarii krev Ježíše Krista skutečně prolita byla, při mši svaté že ale prolití to se jen naznačuje. Kdyby jsi oběti na Hoře Kalvarii byla přítomna bývala: s jakou nábožností a s jakým pohnutím bysi té vznešené oběti byla přítomna bývala! Oživ tedy v sobě víru a rozvaž, že tatáž obět se koná nyní na oltáři, a že této oběti nepřináší toliko kněz, nýbrž i všichni přítomní, tak že v jistém smyslu všickni o úřad kněžský při mši svaté se dělí, při které jednomu každému z nás zásluby z utrpení Páně se přivlastňují.

2. Dále musíme uvážiti, že obět mše

svaté ustanovena jest ze čtyr příčin: *a)* Pro oslavu Boží; *b)* jakožto zadostiučinění za hříchy naše; *c)* pro díkůčinění za dary Boží; *d)* pro dosažení milostí Božích. A tak naznačen jest spůsob, jak bychom měli mši svaté přítomnými býti, abychom při ní velikého požehnání nabyli. — Předně bývá Bůh skrze Bohočlověka Ježíše Krista, který se při mši svaté obětuje, neskonale oslaven, více nežli kdyby Mu životy všech lidí i andělů obětovány byly. — Za druhé přináší se obětováním Ježíše Krista při mši svaté Bohu dokonalé zadostučinění za hříchy všech lidí, zvláště všech přítomných; těmto se hlavně přivlastňuje ovoce téže Božské krve, která jakožto cena vykoupení našeho na Hoře Kalvarii vylita byla. Dle toho dostává se Bohu každou mší svatou většího zadostiučinění za viny naše, nežli kterým koli jiným dobrým skutkem. Třeba však dobře uvážiti, že ačkoliv obět mše svaté sama o sobě má cenu neskonalou: přece jí Bůh toliko v míře obmezené přijímá, a sice vždy dle duchovní hodnoty těch, kdož přítomni jsou; proto spasitelno jest více mší svatých slyšeti. — Za třetí vzdáváme Bohu při mši svaté hodné díky za všecka přijatá dobrodiní. — Za čtvrté můžeme při mši svaté dosíci všech milostí, jež sobě aneb jiným vyprošujeme. Jsme nehodni milostí přijímati; Ježíš Kristus dal

nám však prostředek na ruku, skrze který se milostí hodnými státi můžeme: jest to obět mše svaté, při které Otce nebeského ve jmenu Jeho prositi máme a při které s prosbami našimi On sám prosby své spojuje. S jakou důvěrou by jsi se modlila, kdybys jistotně věděla, že Matka Boží se všemi blahoslavenými nebešťany s tvou modlitbou spojuje modlitby své! Věz ale, že když skrze obět mše svaté Boha vroucně za milost prosíš, Ježíš Kristus s Tebou a za Tebe prosí, On, Jehož samotného modlitba neskonale více zmůže, nežli modlitba všech svatých v nebi; věz, že se za tebe nejen modlí, ale že za tě i zásluhy svého přehořkého utrpení obětuje!

3. Dobře jest tedy, rozděliti si mši svatou na čtyry oddíly. V prvním oddílu, od začátku až do evangelium, obětuj mši svatou na větší čest a oslavení Boha slovy: „Ó Bože, klaním se Tvé neskonalé velebnosti; žádám si Tebe tak ctíti, jak toho zasluhuješ; ale jakou čest mohu Ti vzdáti já bídná hříšnice? Obětuji Ti tu čest, kterou Ti Ježíš Kristus zde na oltáři prokazuje!“ — V oddílu druhém, od evangelia až do pozdvihování, obětuj mši svatou jakožto zadostučinění za své hříchy: „Ó Pane, ošklivím si a lituji nade všecko všech svých hříchů, kterými jsem Tebe urazila; a pro zadostiučinění za ně obětuji Ti

Tvého Syna, který se Ti znova zde na oltáři obětuje. Pro zásluhy Jeho odpusť mi, a propůjč mi svatou vytrvalost!“ — V oddílu třetím, od pozdvihování až do svatého přijímání, obětuj Pána Ježíše nebeskému Otci pro díkůčinění za všecky milosti, kterých ti udělil: „Ó Pane, nemám ničeho, čím bych ti děkovala. Obětuji Ti nejdražší krev Ježíše Krista, která se Ti obětuje při mši svaté této nyní i při všech jiných, které se dnes na zemi slouží.“ — Ve čtvrtém oddílu, od svatého přijímání až k závěrku, pros důvěrně za všecky potřebné milosti, zvláště za lítost nad svými hříchy, za vytrvalost a lásku Boží. Poroučej Bohu také sestry svého kláštera, své příbuzné, hříšníky a duše v očistci. Nezavrhuji toho, abysi mezi mší svatou i své ústní modlitby vykonala; pro ně nezapomínej ale na svrchu podotknuté zbožné úkony klanění se, zadostiučinění, díkůčinění a proseb. Také tě napomínám, abys tolik mší svatých slyšela, mnoho-li můžeš. Každá mše svatá, kterou jsi dle udaného spůsobu slyšela, zjedná ti poklad záslub. Možno-li ti, dej v chrámě klášterním za sebe i za spolusestry své mše svaté sloužiti. Opětně tě však varuji, abys z touhy po mnohých mších svatých nepovolávala k tomu kněží, kteří by kvapem a spěchem svatých obřadů zneuctívali a nábožným jen pohoršení dávali!

Dodatek vyňatý z pojednání svatého učitele církevního: „O oběti Pána našeho Ježíše Krista.“

1. Oběť kříže a oběť mše svaté rozeznáváme toliko dle jmena; v podstatě ale jest to jen jedna a ta samá oběť. V té i oné jest jeden a týž Beránek obětní, jeden a týž Kněz, který sebe sama jednou na kříži za oběť přinesl; jen spůsob obětování jest rozdílný. Oběť mše svaté jest tedy stálé obnovování oběti kříže, a liší se od ní toliko spůsobem obětování.

2. Všecky oběti starého Zákona byly obrazy oběti Spasitele našeho. Oběti tyto byly čtvery: oběti chvály, oběti díkůčinění, oběti smírné a oběti prosebné. Oběti chvály byly ustanoveny, aby se Bohu jakožto nejvyššímu Pánu všech věcí, povinná úcta vzdávala; toho druhu byly oběti zápalné. Oběti díkůčinění byly ustanoveny, aby se skrze ně Bohu za všecka nám propůjčená dobrodiní díky vzdávaly. Oběti smírné byly nařízeny, aby skrze ně od Boha odpuštění hříchů dosaženo bylo. Obrazný význam takovýchto obětí jevil se zvláště jasně o každoroční slavnosti smíření na „kozlu hříchů“, na jehož hlavu nejvyšší kněz skládal provinění celého lidu, a potom ho na poušť zahnati kázal, aby ho tam divoká zvěř sežrala. Oběť tato

zobrazuje co nejjasněji oběť kříže, na kterém Ježíš Kristus viny celého člověčenstva na se vzal, jak to Isaiáš (53, 6) předpověděl: „A Hospodin složil na něj nepravost všech nás.“ Také Pána Ježíše potupně z Jerusaléma vyhostili; pročež svatý apoštol (k Žid. 13, 13) píše: „Vyjděmež tedy k němu ven ze stanů, pohanění Jeho nesouce.“ Pak vydán byl divé zvěři, t. j. pohanům, kteří Ho ukřižovali. — Oběti prosebné konečně byly ustanoveny, aby u Boha pomoc a milost zjednaly.

3. Všecky tyto oběti musely přestati, když Ježíš Kristus na svět přišel; neboť jen oběť Ježíše Krista, jakožto oběť dokonalá, mohla za hříchy zadostučiniti a lidem všechny milosti zjednati, kterých zjednati nemohly nedokonalé oběti Zákona starého. Proto pravil Vykupitel při svém vstoupení do světa: „Obětí a darů nechtěl jsi; ale tělo spůsobil jsi mi. Oběti zápalné (a oběti) za hřích nelíbily se tobě. Tehdy řekl jsem: Aj, jdu; na počátku knihy psáno jest o mně: Abych činil, Bože, vůli tvou“ (K Žid. 10, 5-7). Přinášejíce Bohu oběť Ježíše Krista, můžeme všecky povinnosti své, jež k Němu máme, vyplniti, všem svým bědám odpomoci a svatý styk s Bohem stále udržovati.

4. Dále musíme uvážiti, že mělo-li zvíře, za oběť Bohu v Zákoně starém určené, státi se obětí příjemnou, muselo se podrobiti pěti

podmínkám; muselo totiž býti zasvěceno, představeno, obětováno neb zabito, spáleno a požito. — Zvíře obětní muselo býti předně zasvěceno čili Bohu věnováno, aby se neobětovala věc nesvatá, Božské velebnosti nedůstojná. Proto muselo zvíře k oběti určené býti beze skvrny a chyby; tedy nesmělo býti ani slepé, ani chromé, ani slabé, ani znetvořené, jak nařizuje 5. kniha Mojžíšova v kapitole 15. a 24. Tím se především naznačovalo, že bude zaslíbený Beránek Boží, který za spásu světa obětován býti měl, celý svatým a vší poskvrny prostým. Dále poučuje nás ale předpis tento, že modlitby naše a jiné dobré skutky nejsou Boha důstojnými oběťmi, aneb že mu aspoň dokonale příjemnými nejsou, jestli chybami poskvrněny jsou. Zvířete, Bohu jednou za oběť určeného, nesmělo se více k žádným nesvatým potřebám užiti, nýbrž považováno ono bylo za věc Bohu zasvěcenou, takže jen zákonem ustanovený kněz se ho dotknouti směl. Tím se dává na rozum, jak velice se to Bohu nelíbí, když osoby Jemu zasvěcené, bez nutné potřeby se světskými záležitostmi se zanášejí, a tak věcím ke cti Boží směřujícím se odcizují, a v nich váhavými se stávají.

5. Zvíře k oběti určené muselo býti za druhé Bohu představeno čili přivlastněno. To se stávalo jistými, od Boha samého pře-

depsanými slovy. Za třetí muselo býti obětováno nebo-li zabito; zabití toto ale nedálo se při všech obětích vlastním usmrcením; nebo oběti chlebů, v svatyni Bohu předkládaných, nebývaly ničeny ohněm neb železem, nýbrž palčivostí žaludku těch, kdož jich požívali.

6. Za čtvrté muselo zvíře obětní ohněm spáleno býti; proto také jmeno „oběť zápalná.“ Holokaustum starého Zákona čili vlastní oběť zápalná v užším smyslu konávala se vždy skrze oheň, a to z té příčiny, aby se tímto spálením obětovaného zvířete vyjadřovalo vyznání neobmezené vlády všemohoucího Boha nade všemi tvory, které On může opět právě tak v nivec obrátiti, jako je z ničeho v život povolal. Nejpřednějším účelem každé oběti vůbec jest vyznávání té pravdy, že totiž Bůh jest tak velice neobmezeným Pánem a Vládcem všech věcí, že všichni tvorové před Ním nic nejsou, a že On, který sám v sobě vše má, žádného tvora nepotřebuje. Dým z oběti zrovna do výše vystupující vyznamenává, že Bůh oběti té jakožto libovonné t. j. se zalíbením přijímá, jak psáno jest o oběti Noemově: „Obětoval oběti zápalné na oltáři. I povoněl Hospodin vůně příjemné“ (Gen. 8, 20—21).

7. Za páté měl dle zákona s knězem také shromážděný lid spolu obětovati.

Proto dělilo se obětní zvíře, kromě při oběti zápalné, ve tři částky; jedna byla pro kněze, druhá pro lid, a třetí, Bohu náležející, bývala spálena; čímž se naznačovalo, že se Bůh všem, kdož z oběti požívají, stejnou měrou sdílí. — Všecky tyto požadavky plnily se při oběti beránka velikonočního, o němž Bůh nakázal Mojžíšovi, že se má desátého dne téhož měsíce, v kterém národ židovský z otroctví egyptského vysvobodil, jednoroční beránek bez chyby a poskvrny ze stáda vybrati a odděliti. Oddělení toto znamenalo předně, že beránek nyní Bohu jest zasvěcen neboli věnován. Za druhé následovalo po zasvěcení představení neb přivlastnění, jež se ve svatyni dálo, kam beránek dopraven býti musel. Čtrnáctý den toho měsíce byl beránek za třetí obětován neboli zabit. Za čtvrté na to byl beránek upečen, a mezi přítomné účastníky oběti k požití rozdán; a to bylo požívání nebo-li přijímání. Po požívání za páté byly zbytky v tomtéž ohni spáleny, a to bylo konečně dokonání oběti.

O oběti Ježíše Krista.

8. Oběť Pána našeho Ježíše Krista jest, jak již řečeno, onou obětí dokonalou, jejíž oběti starého Zákona jen nedokonalými znameními a obrazy byly, jež apoštol „mdlými a nuznými počátky“ nazval (Gal. 4, 9). V oběti,

kterou Ježíš Kristus přinesl, jest všem pěti podmínkám jedné každé oběti co nejdokonaleji zadost učiněno. — První podmínku, totiž posvěcení neb věnování vyplnil Otec nebeský sám, když Slovo vtěliti se nechal, jak svatý apoštol Jan (10, 36.) dokazuje slovy: „Jehož posvětil Otec.“ Proto pravil anděl Marii Panně, když jí zvěstoval, že si ji Bůh za Matku vyvolil: „Co z tebe svatého se narodí, slouti bude Syn Boží“ (Luk. 1, 35). Tak byl Beránek Boží, který za spásu světa obětován býti měl, již při svém narození z Panny Marie od Boha posvěcen; neboť od prvního okamžiku, kdy věčné Slovo se vtělilo, bylo ono od Boha posvěceno, aby se stalo Beránkem oné veliké oběti, která se na kříži za spásu světa státi měla. Proto pravil Vykupitel v onom okamžiku: „Tělo způsobil jsi mi .... abych činil, ó Bože, vůli tvou“ (K Žid. 10, 5. 7).

9. Druhá část obětování, totiž představení a přivlastnění, stalo se taktéž v okamžení, když se Syn Boží vtělil, poněvadž se dobrovolně nabídl, že za viny celého světa zadost učiní. On věděl, že ani oběti starého Zákona, ani všichni lidé se svými vlastními skutky spravedlnosti Božské zadosti učiniti nemohou; a proto se nabídl, že pokutu za viny celého člověčenstva na sebe vezme, a řekl: „Obětí a darů a zápalů za hříchy ne-

chtěl jsi; tehdy řekl jsem: Aj, jdu, abych činil, Bože, vůli Tvou.“ A apoštol Páně vysvětluje slova ta, dokládá: „Kteroužto vůlí posvěceni jsme skrze obětování těla Ježíše Krista jednou“ (K Žid. 10, 8—10). Slovy těmito poučuje nás svatý apoštol, že lidé bez výminky pro své viny byli neschopnými, aby se Bohu v oběť přinesli, a nehodnými, aby Bůh od nich oběť jejich přijal; a proto bylo třeba, aby Ježíš Kristus sama sebe za nás nabídl, aby nás milostí svou posvětil a hodnými učinil, aby nás Bůh se zalíbením opět přijati mohl.

10. Oběť, kterou Ježíš Kristus přinesl při svém vtělení, tehdáž se ještě neukončila, nýbrž teprv začala, trvá stále a nepřestane až na věky. Sice se za časů antikrista nebude na zemi obětovati, poněvadž dle výslovného předpovědění Daniele proroka (12, 11), oběť mše svaté po 1290 dní přestane: „A od času, když odňata bude oběť ustavičná a postavena bude ohavnost a zpuštění, bude dnů tisíc, dvě stě a devadesát;“ ale proto přece Ježíš Kristus nikdy nepřestane obětovati, poněvadž se nikdy po celou věčnost nepřestane Otci svému v nebi za nás nabízeti. Vždyť on jest knězem a obětí zároveň, a sice věčným knězem a věčnou obětí, ne dle řádu Aaronova, jehož kněžství i oběti byly pomíjitelné, nedokonalé i nedostatečné,

aby byly mohly ukrotiti hněvu Božího proti lidem, kteří se Bohu protivili: nýbrž dle řádu Melchisedecha, jak David předpověděl: „Ty jsi knězem na věky podle řádu Melchisedechova“ (Žalm 109, 4). Oběť Ježíše Krista bude tedy věčně trvati, poněvadž On po skončení světa v nebesích bez konce téhož Beránka obětního Bohu Otci přednášeti a přivlastňovati bude, jehož za spásu lidí na světě obětoval.

11. Třetí část oběti, totiž zabití beránka obětního, dokonala se smrtí Vykupitele našeho na kříži. — Zbývá ještě ukázati, jak i dvě poslední části, k dokonalé oběti náležející, v oběti Kristově se dokonávají: totiž strávení beránka ohněm a požití ho. — Chceme-li nejprvé pojednati o čtvrté částce tedy o strávení beránka ohněm, naskytá se nám otázka, jakým spůsobem se toto strávení při oběti Ježíše Krista stalo, ano tělo Ježíše Krista při smrti sice se od nejsvětější duše oddělilo, nikoliv ale ohněm stráveno a zničeno nebylo? Jistý učený spisovatel praví, že toto strávení vykonalo se skrze vzkříšení Pána našeho, protože tehdy Jeho a nejsvětější tělo všeho pozemského a smrtelného bylo zbaveno a Božskou slávou oděno. A dále podotýká, že tato proměna byla onou slávou, kterou měl Ježíš Kristus na zřeteli, když před svým odchodem na cestu křížovou Otce

prosil: „A nyní oslaviž Mě Ty, Otče, u Sebe samého, slávou, kterouž jsem měl u Tebe, prvé než-li byl svět“ (Jan 17, 5). Slávy této nežádal Pán Ježíš pro svou Božskou osobu, an ji jakožto Slovo, které s Bohem Otcem jedné bytosti a podstaty jest, již od věčnosti měl; nýbrž slávy té si žádal pro člověčenství své, a dosáhl pak jí při svém vzkříšení, skrze které takřka do své Božské slávy opět vešel. — Podobně vyslovuje se jmenovaný spisovatel také o páté části, t. j. o požívání beránka nebo-li přijímání. Tvrdí, že se přijímání stejným spůsobem v nebi dokonává, kde všickni svatí s Pánem Ježíšem sebe spolu obětují a tak podílu mají na nepřestávající oběti, které On v nebi Otci svému přináší. — Toto vysvětlení dvou posledních částek oběti Ježíše Krista jest sice učené a duchaplné; já ale mám za to, že obě tyto částky, totiž strávení a požívání, zcela zřejmě svého vyplnění docházejí na oltáři v oběti mše svaté, kterážto dle učení sněmu tridentského totožná jest s obětí na kříži. Oběť mše svaté, kterou Ježíš Kristus před smrtí svou ustanovil, jest pokračováním v oběti kříže; a ustanovil ji proto, aby se skrze tuto oběť na oltáři cena krve Jeho, za spásu lidí prolité, jednomu každému z nás přivlastňovala. Při mši svaté obětuje se tentýž Beránek, který se na dřevě kříže obě-

toval, s tím toliko rozdílem, že se obětování na oltáři spůsobem nekrvavým děje, kdežto se na kříži krvavě konalo. Slova sněmu tridentského v té věci jsou tato: „Ačkoliv tedy Bůh a Vykupitel náš skrze smrt svou Bohu Otci se obětoval, aby tak věčné vykoupení způsobil: přece že Jeho smrtí kněžství Jeho pominouti nemělo, chtěl obětovati také při poslední večeři, v noci kdy zrazen byl, své tělo a krev svou pod způsobami chleba a vína svému nebeskému Otci, a ukázati se takto jakožto pro věčnost zřízeným knězem dle řádu Melchisedechova, aby tak své nejmilejší choti, Církvi, oběť zanechal, kterouž by se Jeho krvavá, jednou pro vždy na kříži přinešená oběť zpřítomňovala, a památka na ni až do konce světa v živé paměti udržovala, a aby skrze její léčivou moc odpuštěny nám byly hříchy, kterých se každodenně dopouštíme. Tuto (nekrvavou) oběť dal pod způsobami těch samých věcí (chleba a vína) svým apoštolům k požívání, a zároveň jich za kněze nového Zákona ustanovil, slovy: „to čiňte na mou památku;“ rovněž poručil, aby i oni i nástupcové jejich v úřadě kněžském obětovali; a tak tomu také Církev katolická vždy rozuměla a učila. — Tak tedy obětí svou na kříži složil Pán Ježíš cenu vykoupení našeho; skrze oběť oltářní pak má nám dle nejsvětější vůle Jeho přivlastňováno

býti ovoce ceny, kterou za nás složil. Proto jest vlastně při té i oné oběti Pán Ježíš sám tím, kterýž obětuje a k oběti těchže darů obětních přináší, totiž Tělo své a Krev svou; jen spůsob obětování jest rozdílný; nebo na kříži obětoval se krvavě, na oltáři obětuje se nekrvavě. Proto učí římský katechismus, že oběť mše svaté není ustanovena toliko proto, abychom jí Boha chválili, a Jemu za dary, kterých nám udělil, děkovali; nýbrž že ona jest také pravou obětí smírnou, skrze kterou nám Pán viny, z hříchů pocházející odpouští a milostí svých udílí. A Církev svatá proto se modlí: „Kolikrát koli památka oběti této se slaví, tolikrát dílo našeho vykoupení se dokonává," protože se nám právě ovoce smrti Ježíše Krista skrze oběť mše svaté přivlastňuje. — Dle toho jest tedy v oběti mše svaté všem podmínkám dokonalé oběti zadost učiněno. Kromě prvních tří částek, totiž: zasvěcení, představení, obětování neb zabití, (kteréž se tajemně napodobuje tím, že se Tělo a Krev odděleně posvěcují), kromě těchto tří částek, pravím, jsou v oběti mše svaté také i dvě poslední částky: strávení, kteréž se stává skrze přirozenou teplotu žaludku přijímajících, a přijímání, neboli účastenství v oběti, kteréž se děje, když posvěcený chléb při mši svaté přítomným se rozdává. Z toho vysvítá, že všech pět hlavních částí obětí

starého Zákona, které byly jen znamením a předobrazy veliké oběti Spasitele našeho, v oběti oltářní dokonale vyplnění svého došlo.

V. O chování se v jídelně.

Dej Bůh, aby některá řeholnice při stole pro nedostatek umrtvení a skromnosti všecko opět neztratila, čeho při duchovních cvičeních nabyla! Ostatně jest jídelna místem, kde se naskytují příležitosti k cvičení se v mnohých ctnostech, jako:

1. V poslušnosti. Dostav se na dané znamení zvonkem ihned, abys nezanedbala modlitby při stole.

2. V čistém úmyslu. Nepožívej pokrmů jen proto, abys polechtala žádosti jídla, nýbrž proto, že tomu Bůh chce, abychom život tělesný zachovali, bychom mu sloužiti mohli. Nežli počneš jísti, pros Pána za milost, aby ti nedal meze potřeby překročiti.

3. V umrtvování. Odepři si některého jídla, které ti zvláště chutná, na dobro, aneb aspoň z části. Buď vždy spokojena s tím, co se ti k jídlu předkládá, ničeho zvláštního si nežádajíc, a nežalujíc, že jídla předloženého jest příliš málo aneb že není dobře upraveno. Neopomeň zvláště mezi devítníky, v pátek a sobotu při jídle nějaký kající skutek vykonati, jako: jísti klečíc, aneb na zemi sedíc, aneb líbati sestrám nohy. Nedbej toho, když

se ti ostatní vysmějí; neboť budeš z toho tím více zásluh míti.

4. Ve skromnosti očí. Měj oči sklopené, nehledíc na jiné, co ony činí a čeho požívají.

5. Mlčelivosti, kteréž v jídelně tak veliká potřeba jest. Buď pozorná na čtení při stole. Jak dobře to jest, když si při nasycování těla také duše z duchaplného čtení pokrm připravuje! Spůsobem takovým můžeš toho dokázati, že se nebudeš odevzdávati nezřízenému smyslnému blahocitu, který z pokrmů požitých povstává. Poukazuji tě k tomu, co jsem pověděl v hlavě osmé o zapírání chuti.

VI. O zotavení.

1. Jest také vůlí Boží, aby si duše, kteréž Ho milují, časem zotavení dopřály, aby luk stále napnutý nebyl. „Veselte se v Hospodinu a plesejte spravedliví," praví David (Žalm 31, 11). Avšak praví: „v Hospodinu," a to znamená, že zotavení se má díti s mírou a se skromností. S mírou; nebo trvá-li dlouho, jest chybou. Jakmile čas, řeholi vyměřený uplynul, zachovej okamžitě mlčení a odstraň se. Nepokračuj v počatém hovoru, jak některé činívají a neztrácej ani okamžiku času. Blahoslavená Johanna de Chantal praví: „Chtěla-li bych okamžik času promrhati, musela bych se před Bohem za zlodějku po-

važovati. Což jest snad čas mým majetkem, abych s ním dle vůle své nakládati směla? Nikoliv! Bůh mi ho odměřil a On požaduje účet z každého okamžiku.“ — Zotavení děj se se skromností. Máš se tedy všech samolibých, a lásky k bližnímu urážejících slov a žertů zdržovati; také nemáš jiným do řeči skákati. Vystříhej se dále příliš hlasitého mluvení a nemírného smíchu. Pravím nemírného smíchu; nebo, jak učí svatý František Saleský, právě jako se nesluší při vážném zaměstnání se smáti, tak jest nemístné, při zotavení nikdy se nezasmáti. Jeho učennice, svatá Františka de Chantal říkala: „Jsem-li při našich mladých lidech, směji se, abych je rozveselila, čehož je potřeba.“ Střež se konečně hádek a světských řečí o vdávání, slavnostech a t. d. O světských klevetách hovořiti, praví svatý Jan z Kříže, jest při jeptiškách chybou velikou.

2. Nepravím, že máš při zotavení jen o vážných věcech mluviti. Směj se, buď veselou, vypravuj něco zábavného; abysi však shromáždění ducha neztratila, vzbuď tu a tam pocit lásky nebo povzdechni k Bohu s prosbou. Hleď také rozhovoru dáti častěji směr k Bohu, a z věcí lhostejných vyvoditi duchovní užitek, po příkladu svatého Aloisia z Gonzagy, který dovedl dům, k studiím určený, tak posvětiti, že mladiství druhové jeho

od zotavení s ohnivější horlivostí odcházeli, než i od samé modlitby. Srovnej také, co jsem pravil v hlavě osmé o zotavení a skromnosti v řeči. Střež se také, po čas zotavení přidržovati se nejvíce těch, které ti duchem zpřízněny jsou; to bývá nápadné a ruší zotavení. Chovej se ke všem bez rozdílu stejně, také k sestrám, které ti méně příjemné jsou; ano s těmito máš se více než s jinými baviti, jako to svatá Terezie činívala.

3. Zotavení ve dnech masopustních nechť se děje tak, jak řeholním osobám sluší. Tyto dny jsou ale právě tím časem, kdy by řeholníci více než kdy jindy měli před nejsvětější Svátostí neb ve svých komůrkách před obrazem Ukřižovaného klečeti oplakávajíce nesčíslných křivd, jimiž svět Ježíše Krista v těch dnech zahrnuje. Svatá Maria Magdalena de Pazzis probděla v tomto čase celé noci, trvajíc na modlitbách za hříšníky. Jak příjemné jsou Ježíši Kristu modlitby Jeho nevěst, které se zvýšenou horlivostí Jemu se klaní tehdy, kdy Ho svět více než kdy jindy uráží! Svaté Gertrudě zjevil Pán, že dobré skutky, které se Mu v dnech masopustních obětují, odměňuje milostmi zvláštními. A stalo se, že Pán svatou Kateřinu ze Sieny, v tom čase se modlící, za nevěstu Svou prohlásil, aby ji odměnil za věrnost, kterou Mu v těchto dnech nesčíslných hříchů projevovala.

4. Neopomeň žádného dne něco duchovního čísti, o čemž v hlavě sedmnácté, nejsvětější Svátost navštíviti, o čemž v hlavě osmnácté, růženec aspoň s pěti tajemstvími se pomodliti, o čemž v hlavě dvacáté šíře jsem pojednal, Neztrácej konečně času, abysi užitečné práce konati mohla, o čemž potřebného naučení nalezneš v hlavě šestnácté.

VII. O zpytování svědomí a některých jiných cvičeních.

1. Řeholnice má každodenně dvojí zpytování svědomí činiti: všeobecné a zvláštní; všeobecné má se díti u večer, zvláštní před obědem, a sice má se zpytovati o chybě, o které pozoruje, že v ní převládá. Nevěsty světské to vydrží, celé hodiny před zrcadlem státi; nevěsta Kristova má se aspoň dvakrát za den před Boha postaviti, aby duši svou očistila. Zpytování svědomí zvláštní jest kratší; neboť při něm hledíme pouze na chybu převládající, a vzbuzujeme krátce lítost. — Déle musí trvati zpytování svědomí všeobecné. V tom především pros Boha za osvícení, abysi spáchaných hříchů poznala. Potom si připamatuj vše, co jsi dne toho dělala, a skoumej, kterých chyb jsi se při tom dopustila: zdali jsi hřešila lenivostí při vstávání, neb že jsi na znamení zvonku nedbala; zdali netrpělivostí, marnivou žádostí, bys vi-

děna byla; zdali skrze pohrdlivá, neužitečná, lásku urážející slova, liché výmluvy a ospravedlňování; zdali skrze nestřídmost v jídle, dobrovolné roztržitosti při rozjímání neb při povinné modlitbě; zdali skrze všetečnost očí, mrhání časem, zanedbání dobrých skutků, reptání, pochybení proti poslušnosti, nedostatek úcty k vrchní; zdali proti slibu chudoby, nedbalostí v zamítání zlých myšlenek a pod. Kolikkrát koli chyby se dopustíš, nečekej s lítostí až do večera, nýbrž hned, když tě svědomí napomíná, vzbuď lítost, a shromáždi mysl svou v pokoji. Může ti to útěchou býti, že takových bodání pociťuješ; neboť jsou ona dobrým znamením, že chyb svých nenávidíš. Běda klášternicím, kterých svědomí pro lehčí provinění neznepokojuje! Jest to znamením, že jsou u velkém nebezpečenství, klesnouti do hříchů těžkých.

2. Po zpytování svědomí vzbuď křesťanskou víru, naději a lásku, jak jich zde k tvému prospěchu uvádím.

„Můj Bože, věřím všemu, co svatá Církev k věření mi předkládá, protože Tys jí toho zjevil. Věřím, že jsi spravedlivým Odplatitelem, kterýž dobrých nebem odměňuješ a hříšníky peklem trestáš. Věřím v tajemství nejsvětější Trojice. Věřím ve vtělení a smrt Ježíše Krista a všemu, čemu svatá Církev věří.

V důvěře ve Tvá přislíbení doufám skrze

zásluhy Ježíše Krista, že Ty, kterýž mocný, věrný a plný milosrdenství jsi, hříchů mých mi odpustíš, a svaté vytrvalosti a slávy v ráji mi udělíš.

A že jsi neskončená dobrota, miluji tě nade všecko, a lituji všech hříchů, kterými jsem Tě urazila. S milostí Tvou, za kterou Tě pro tento i pro budoucí čas prosím, činím předsevzetí, že raději umru, nežli abych Tebe kdy více urazila; také chci Svátostí v životě i při smrti přijímati.“

Máš věděti, že papež Benedikt XIV. na každé vzbuzování těchto ctností udělil odpustky mnoha let, a že kdo je po celý měsíc vzbuzuje, odpustky plnomocné získati může.

3. Po těchto úkonech pomodli se své ostatní obvyklé modlitby k svatému Josefu, k anděli strážnému, k svým svatým patronům; také se pomodli litanie k blahoslavené Marii Panně, kterých bysi nikdy neměla opomenouti. Pak jdi na odpočinek. Ďábel chtívá některé klášternice svésti, aby se v noci modlily, by jim potom celý následující den zkaziti mohl. Svatý František nemohl jednou večer usnouti; když ale udělal znamení kříže na podhlavnici své, spatřil, jak pokušitel odtud odcházel. Proto pravil soudruhu svému: „Hleď, bratře, ďábel nechtěl mne nechat spáti, abych se nemohl zítra modliti.“ Dopřej si tedy potřebného odpočinutí v noci. Když

roucha svlékáš, polib jich a zachovej největší mravopočestnost. Pokrop postel svou vodou svěcenou. Nežli usneš, rci: „V ruce Tvé, ó Pane, poroučím ducha svého,“ s tím úmyslem, aby každé dechnutí v tvém spaní bylo vyznáním tvé lásky Bohu. Tvá poslední slova buďtež: „Ježíši můj, jen Tebe si žádám a ničehož více!“

4. Neopomeň nikdy s nábožností konati devítníky před vánocemi, před svátky svatodušními, před sedmi hlavními svátky Marianskými a před svátkem svého svatého patrona, a konej při nich zbožná cvičení a umrtvování, kterých ti tvůj duchovní vůdce naznačí. Hleď však v těchto devítnících více vzbuzovati lásku, a navštěvovati nejsvětější Svátost a Matku Boží, než mnoho ústních modliteb konati. V každém měsíci odluč se na jeden den od ostatních, a strav celý ten čas v rozjímání, díkůčinění za svaté přijímání, v duchovním čtení a v jiných duchovních cvičeních, zachovávajíc při nich přísné mlčení. Takový den napomáhá velmi mnoho k zachování a rozněcování horlivosti. Také ti doporučuji, abysi kromě obyčejných, společných duchovních cvičení, ještě po osm neb deset dní sama pro sebe zvláštní cvičení konala. K tomu účelu sestavil jsem níže položená rozjímání o věčných pravdách, kterých při tom užiti můžeš.

5. Ctnosti, o které v klášteře hlavně zasazovati se máš, jsou: Tichost a poslušnost. Tichost, abys každé uvedení v lehkost snesla; nebo kdo ve společnosti žije a pokoření snášeti nechce, nemůže na cestě Boží pokračovati. Poslušnost, abys co nejochotněji vše konala, co ti řehole a vrchní poručí. Nepropůjč sluchu nikdy slovu, které jest proti poslušnosti. Svatá Terezie praví: „Kde u řeholnic nabývají platnosti zásady proti poslušnosti, tam lépe by bylo, aby ani klášternic ani kláštera nebylo!“ Nehloubej, jestli vrchní při některém rozkazu vášní se dala uchvátiti, čili nic; jest to vůlí Boží, abys poslechla, a neposlechneš-li, nemůže býti řeči ani o dokonalosti, ani o lásce k Bohu. Vždyť víš, že všecka svatost záleží v podřízení své vlastní vůle pod vůli vrchních.

VIII. Řeholnice nesmí se oddávati trudnomyslnosti. Co má činiti ona, která sezná, že se klášternicí stala proti náklonnosti své?

1. Jest nutná potřeba, neodevzdávati se trudnomyslnosti, kterážto jest pravým morem na nábožnost a pramenem tisícerých chyb. Žiješ-li v nepokoji a zmatku, budeš se vždy dopouštěti mnohých chyb, a nic dobrého nesvedeš. Skoro všecky tvé modlitby, přijímání a čtení bez užitku zůstanou, poněvadž vše

konati budeš velmi nedbale a s tisícerou roztržitostí. Považ, že veškerý nepokoj a zmatek tvůj jedině odtud pochází, že nechceš žádného protivenství trpělivě snášeti tak, jako když od Boha přichází. Vůle Boží činí všecky strasti sladkými a pomilování hodnými. Uvaž, co jsem pověděl v hlavě čtrnácté. Ty si stěžuješ na nedostatek, churavost, špatné s tebou nakládání, pronásledování, vyprahlost a pod.: odevzdej se ale do vůle Boží, a muky ty brzo přestanou. — Ty pravíš však, že více než zevnitřní protivenství, sužují tě vniřní muky, úzkosti svědomí a bázeň, že jsi v stavu nemilosti; já ale připomínám ti nařízení tvého zpovědníka, abysi o svém minulém životě více nemluvila. Vždyť s milostí Boží nenávidíš zpáchaných hříchů a jsi odhodlána, raději zemříti, nežli vědomě a dobrovolně třebas jen všedního hříchu se dopustiti; ty přijímáš častěji svátostí a toužebně si toho žádáš, abys Bohu zcela náležela: zdaž to nejsou samé známky, že jsi v milosti Boží? Proč tedy žiješ v stálé úzkosti a bědueš: „Kdož ví, jak si u Boha stojím? Jak se mi povede při smrti? Zpovídala jsem se ze všeho? Neklame se zpovědník můj? Ďábel mi říká, že budu zavržena!“ To jest obyčejné kňourání klášternic. Zanech toho již jednou, odevzdej se do milosrdenství Božího, upokoj se a modlívej se: „Pane, činím, co služebník tvůj

mi poroučí; a tak doufám, že mi pro Krev Svou udělíš milosti, abych až do konce vytrvala a života věčného dosáhla.“

2. Činí-li ti tvé každodenně se vyskytující všední hříchy úzkosti, chci míti za to, že se jich nedopouštíš ze zvyku a s rozvahou. Můžeš pro ně zůstati pokojnou, jen jestli si jich opravdu ošklivíš. Ale, milý otče! říkáš snad dále, napadá mě tak mnoho zlých myšlenek, že mě hrozná bázeň mučí, že klesám snad do těžkých hříchů. Na to odpověděl jsem již ve hlavě osmnácté; proto opakuji jen krátce, že duše úzkostlivá, není-li jistá, že upadla do těžkého hříchu, pevně za to míti má, že jest v stavu milosti Boží, protože není možno, aby vůle v dobrých předsevzetích utvrzená, Bohu se zprotiviti mohla, aniž by toho jasně poznala. Řekne-li tedy zpovědník tvůj, abysi takových úzkostí nedbala, a bez rozpaků k svatému přijímání přistoupila: poslechni slepě a nedbej předstírání ďábla, který takovými úzkostmi na tebe dotírá, aby tě s cesty dokonalosti svedl. Když jsi nepokojná, rci Pánu: „Otče můj, v ruce Tvé odevzdávám ducha svého; líbo-li Ti, abych kříž tento až do smrti snášela, jsem spokojena; jen nedopusť, abych Tebe urazila; dej, abych Tě milovala, a pak vše ráda strpím, co mi pošleš.“ Svatý František Saleský tvrdí, že Bůh velice miluje duše ony,

které se takto k Jeho otcovskému srdci utíkají a prozřetelnosti Jeho zcela odevzdávají. On učiní, že se všecko k jejich dobrému obrátí, a že Ho vyvolené tyto duše s vůlí odhodlanou poslouchají a jiné žádosti nemají, než aby se Bohu zalíbily.

3. Snad mi namítneš, že nebudeš moci nikdy pokojnou býti, protože jsi bez náklonnosti, z pouhé povolnosti k nalehání svých příbuzných do kláštera vstoupila. Odpovídám: Neměla-lis při vstoupení do řádu povolání, byl bych ti ovšem neradil, abys kroku toho učinila; avšak byl bych tě přece žádal, abysi se tak na místě hned do světa a jeho nesčíslných nebezpečí, spasení hrozících, nevracela. Nyní však, když tě vidím v domě Božím a jako nevěstu Ježíše Krista (ať již s náklonností neb bez náklonnosti): nemohu jinač, než tě politovati, že si nechceš toho štěstí vážiti, že jsi (třebas i proti vůli své) z místa morem nakaženého a z okolí nejúhlavnějších nepřátel, na čistý vzduch a do úplné bezpečnosti postavena byla!

4. A dále pravím: I jest-li tomu v skutku tak, jak mi pravíš, jsi přece nyní svými sliby zavávána a nemůžeš klášter více opustiti. Co chceš tedy činiti? Vstoupila-lis do kláštera proti náklonnosti a vůli své, snaž se aspoň na to, abysi v něm s dobrou vůlí setrvala; poddáš-li se ale zármutku a trudno-

myslnosti, budeš žíti v zoufalosti a přivedeš duši svou kromě toho do velikého nebezpečí, že zde i na onom světě peklo míti bude. Nezbývá i nyní nic jiného, než z nouze ctnost učiniti, a zlobu ďábla, který při vstoupení tvém do kláštera zkázu duše tvé osnoval, v blaho duše své obrátiti, a proto horlivě po dokonalosti se snažiti. Oddej se tedy Bohu s celým srdcem; ujišťuji tě, že se staneš šťastnější nad všechny velikány tohoto světa. Svatý František Saleský, byv o své mínění v podobném případě tázán, pravil: „Jest pravda: dcera tato, kdyby od příbuzných svých nebyla nucena bývala, nebyla by světa opustila; na tom však málo záleží, jen když poznává, že užité od příbuzných násilí jí prospěšnějším bylo, nežli kdyby byla mohla dle vůle své vlastní jednati; neboť nyní může říci: byla bych svobody své ztratila, kdybych této svobody nebyla ztratila;“ t. j. kdyby panny oné nebyli nutili, aby do kláštera vstoupila, byla by jí vůle její ve světě zdržela a tak o pravou svobodu dítek Božích připravila, a v řetězích a nebezpečích světa tohoto zanechala.

5. „Jak mohu býti spokojena, když ku stavu tomu povolána nejsem?“ Co však na tom záleží, že jsi z počátku povolání neměla? Ačkoliv jsi se nestala klášternicí skrze povolání od Boha, jest přece jisto, že toho

Bůh k tvému dobrému dopustil; a nevolal-li tě hned z počátku, volá tě nyní, abys mu zcela náležela. Svatý Pavel, první poustevník, také nešel na poušť, aby tam stále žil, nýbrž toliko, aby pronásledování křesťanů ušel; Bůh ho však povolal, aby tam zůstal. On vytrval a stal se svatým. Také svatá Terezie nebyla z počátku v klášteře s chutí; když dům otcovský opouštěla, cítila jak sama se přiznala, takovou bolest, že měla za to, že ani při smrti by jí nemohlo hůře býti; a při oblékání musela si násilí učiniti; a přes to přese vše stala se velikou světicí a obnovitelkou řádu karmelitánského.

6. Blahoslavená Hyacintha Mariscotti, klariska ve Viterbo, dala se také přemluviti, aby proti náklonnosti své přijala posvátný závoj, a žila deset let jako velmi nedokonalá řeholnice; ale potom, osvícená Božským světlem, obrátila se dokonale k Bohu. a setrvala čtyry a dvacet let až do své smrti v tak svatém životě, že toho zasloužila, aby se jí úcta vzdávala na oltářích. Taktéž dostala se sestra Maria Bonaventura proti své náklonnosti do kláštera Torre de Specchi, kdež po vlažném a roztržitém životě při duchovních cvičeních, které P. Lancicius konal, do sebe šla. Po první jeho přednášce vrhla se mu k nohoum, a pravila odhodlaně: „Otče, poznala jsem, co Bůh ode mne chce. Chci svatou

býti a to velikou svatou, a sice bez odkladu.“ A to se také stalo s pomocí Boží. Po těch slovích vrátila se v slzách se rozplývajíc do své cely, tam padla na kolena před krucifixem, a napsala toto zaslíbení: „Já Maria Bonaventura, obětuji se Tobě, ó Bože, při počátku těchto cvičení docela a úplně. Slibuji, že nebudu ničeho kromě Tebe, ó Ježíši, milovati. Přijmi milostivě, láskyplný Spasiteli, lístek tento, slzami mými smáčený, který Ti jako zástavu své lásky věnuji a do Tvého boku vkládám s prosbou, abys mi pro zásluhy Krve Své hříchy odpustiti a mě v lásce utvrditi ráčil, tak abych od té chvíle nepatřila více sobě, nýbrž Tobě docela.“ Tak učiň i ty, odhodlej se v tomto okamžiku, že se Bohu zcela odevzdáš, a učiň podobného zaslíbení před nejsvětější Svátostí aneb u nohou Ukřižovaného, a nepochybuj, že jakmile se odhodláš, Pán Ruky Své ti podá, aby tě na vysoký stupeň svátosti povýšil. Tak tvé neštěstí, (jak je nazýváš), stane se pro tebe největším štěstím, jako se stalo sestře Bonaventuře, která v krátkém čase svatou se stala. Po svém obrácení žila toliko jeden rok; umřela ale bohatá na zásluhy, ana rok ten strávila na modlitbách a v skutcích kajících. Zesnula s nebeským klidem, s očima k nebi obrácenýma a se slovy: „Ježíš a Maria.“ Když duši vypustila,

stalo se prý rozličným spůsobem zjevno, že již věčné slávy požívá. Nuže tedy vzmuž se, a rci, an tě Bůh k dokonalé lásce volá:

„Slyším hlas Tvůj, nebes Pane! v této době;
Život můj chceš celý zasvětiti Sobě!
Ovšem svaté lásky plnost v tom se skrývá,
Vší že mocí srdcí oheň v jedno splývá!“

7. Věz však, že kdo svatým býti chce, nesmí pouze po svatosti toužiti, ale musí se také skrze skutky o ni zasazovati. Proto začni více se modliti, čti každý den něco duchovního, navštěvuj nejsvětější Svátost a blahoslavenou Pannu Marii; jsi-li káraná, pokoř se; jsi-li povržená, mlč; nepotřebné dopisování přetrhni, a uč se zapírati žádosti po jídle, po novinkách a po konání vlastní vůle. Nenech se zastrašiti, ale přikroč k dílu; však zvolna, ale jistě přijdeš k cíli. Samoláska nepřestane se v nás ozývati, dokud žíti budeme; proto musíme se vždy na pozoru míti, abychom vyhubili plevel, který v naší zahrádce vyrůstati chce. Kdo by chtěl bez obtíží svatým se státi, věci nemožné by si žádal!

Rozjímání

pro soukromné osmidenní duchovní cvičení.

1. Nepochybuji nikterak o velikém užitku společných duchovních cvičení, které v klášteřích konávají duchovní cvičitelové přednáškami. Přece ale velice prospívá klášternicím, které v lásce Boží pokračovati chtějí, když také pro sebe zvlášť duchovní cvičení konají. Tu v té dokonalé odloučenosti mluví Bůh mocnými a důraznými slovy k srdcím milých svých. Není možno, aby klášternice, která cvičení taková vykoná, neodcházela od nich pokaždé jinou, nežli jakou byla, když je začala. Svatí ukrývali se v jeskyních a poušti, aby lépe porozuměli hlasu Boha, který se v samotě hledajícím Ho důvěrněji sděluje. Svatý Bernard tvrdí, že na poušti mezi buky a duby o Božských věcích více zvěděl, nežli od učitelů a z knih. Poušť takovou můžeš v klášteře samém také nalézti, dovedeš-li ji jen aspoň jeden týden v duchovním cvičení hledati. Namítáš, že ostatní sestry takových soukromných cvičení nekonají. Nuže, konej

ty je sama! Snad učiní i ostatní po tvém příkladu. Takovéto zvláštnosti jsou Bohu milé. Nikdo svatým se nestane, tvrdí svatý Bernard, kdo nežije život zvláštní ohledně cvičení se v ctnostech a užívání prostředků ku svatosti.

2. Chceš-li ale cvičení ta dobře konati, musíš se vzdalovati nejen mříže v hovorně, ale i všech časných zaměstnání a světských myšlenek; musíš po celý čas jich trvání zachovávati stálé mlčení, a jen v kůru a ve své komůrce prodlévati; přece se ale můžeš projíti v zahradě, abysi se zotavila. K tomu účelu připojuji zde následující rozjímání, v kterých ne jako v nějakých přednáškách nebo pojednáních, nýbrž prostě jako v obrazích představuji věčné pravdy, je stále na život obracím a se vzbuzováním zbožných citů spojuji. Při rozjímání pak můžeš se hlavně při těch článcích zdržeti, z kterých větší užitek pro sebe získáš, a nemusíš potom ani celé rozjímání čísti. Často osvítí tě Pán již při první neb druhé průpovědi, kterou přečteš; tu setrvej při ní, dokud duch i srdce pokrmu v ní nacházejí, a potom teprv čti dále. — Dej se do duchovních cvičení ne ze žádosti po duchovních sladkostech a po citelné pobožnosti, nýbrž jedině s tím úmyslem, abys poznala a vykonala, čeho Bůh od Tebe žádá. Nastoupíš-li toto duchovní cvičení s tímto

čistým úmyslem: osvítí tě Bůh a roznítí v tobě lásku i kdybys při nich omrzelost a vyprahlost pociťovala; čím věrnější budeš při opuštěnosti ducha, tím hojněji Bůh obdaří milostmi svými duši tvou, prvé než cvičení svá dokonáš.

3. Jednotlivá cvičení můžeš si rozděliti na hodiny dle následujícího denního pořádku; přidržuj se však při nich dle možnosti pořádku, který při každodenních zbožných cvičeních tvé obce klášterní obvyklým jest. — Ráno, když jsi vstala, první půl hodiny rozjímání. Pak se pomodli hodinky, po nich se půl hodiny připravuj na svaté přijímání, půl hodiny čiň díky, a buď při tom, možno-li, přítomna jedné neb více mším svatým. — V ostatním čase dopoledním konej kromě ruční práce půl hodiny duchovní čtení, a před obědem zpytuj svědomí své o chybě, ku které jsi nejvíce nakloněna. — Odpolední cvičení budtež: Nešpory a kompletář, půlhodinné čtení ze životů svatých, druhé půlhodinné rozjímání, návštěva nejsvětější Svátosti a nejblahoslavenější Panny Marie, matutinum a laudes. — Večer: Třetí půlhodinné rozjímání, zaznamenání předsevzetí, tělesné pokárání, růženec, obecné zpytování svědomí, litanie k nejblahoslavenější Panně a jiné ústní modlitby.

První rozjímání.

O důležitosti spasení.

Mezi všemi zaměstnáními není důležitějšího nad péči o spasení naše věčné. Na péči té závisí buďto naše věčné štěstí neb naše věčná záhuba.

„Ale jednohoť jest potřebí“ (Luk. 10, 41.); a to není, abychom byli bohati, váženi, zdrávi: nýbrž abychom se stali spasenými. Jedině proto nás Bůh do světa postavil. Běda nám, jestli se cíle toho mineme!

Svatý František Xaverský praví, že jest jen jedno dobro na světě, a t. j. spasení dosíci; a jen jedno zlo, zahynouti. Což na tom záleží, jestli jsme chudi, opovrženi, nemocni? Přičiňujeme-li se o spasení své, budeme věčně šťastnými. Co by nám pomohlo, kdybychom byli knížaty neb mocnáři, a při tom věčně nešťastnými se stali?

Ó Bože! jak se mi povede? Jest možno, že duši svou zachráním, avšak též možno, že ji ztratím. A mohu-li takto zahynouti, proč se pevněji Boha nepřidržuji?

Ježíši můj, smiluj se nade mnou! Chci život svůj změniti. Přispěj mi! Tys umřel, abys mě spasil; a já měla bych chtíti záhubě své? Což jsme již učinili, co na nás bylo, abychom mohli svým spasením jisti

býti? Máme již jistotu, že se více do pekla neuvrhneme? „Jakou dá člověk výměnu za duši svou?“ (Mat. 16, 26.) Jestli duše bude ztracena, zdali nalezneme statku, který by ztráty této nahraditi mohl?

Co všecko činili svatí, aby sobě věčné spasení zabezpečili! Kolik králů a královen opustili říše své, a v klášteřích se uzavřeli! Jak mnoho mládenců opustilo domov svůj, aby na poušti žíti mohli? Kolik panen pohrdlo rukou bohatýrů, aby jedině Ježíši Kristu žíti mohly! A my? Co činíme my?

Co ale, ó Bože, učinil Ježíš Kristus, aby nás zachránil! Tři a třicet let strávil v potu a namáhání, a posléze i krev svou i život svůj za nás obětoval! A my bychom měli chtíti zahynouti?

Díky Tobě, ó Pane, žes mě nenechal umříti v stavu nemilosti své! Kdyby se to bylo stalo, co by ze mne po celou věčnost bylo?

Bůh chce blahu všech: „Chce, aby všichni lidé spaseni byli“ (I. Tim. 2, 4). Zahyneme-li, zahyneme jen vlastní vinou; a myšlenka ta působila by nám největší muku v pekle. Svatá Terezie praví, že ztráta i nepatrné některé věci, jako kousku oděvu, prstenu, nesnesitelnou nám působí muku, jestli jsme jí sami zavinili. Jaká muka to musí býti pro

nešťastníka v pekle, že sám dobrovolně všecko ztratil: duši, nebe, Boha!

Běda mi! Smrt jako hodina se blíží; co jsem učinila pro věčnost?

Ó Bože můj, kolik let bych zasluhovala již v pekle býti, kde bych více nemohla hříchů litovati, ani Tebe déle milovati! Nyní to ještě mohu; ó já lituji hříchů svých a miluji Tebe nade všecko!

Máme čekati, až bychom museli se zatracenci naříkati: „Tedy jsme zbloudili!“ pro nás není více spásy, a nebude jí po celou věčnost?

Každé jiné poblouzení dá se ještě napraviti; jestli však duše jest ztracena, není pomoci více! Jak mnoho prací a peněz lidé na to obětují, chtějí-li míti nějaký zisk, neb vyznamenání, neb požitek! Ale pro duši co činívají? Tolik, jako by ztráta její ani za řeč nestála!

Jak jsou lidé pečliví o zachování tělesného zdraví! Vyhledávají nejlepších lékařů, nejlepších léčivých prostředků, nejlepšího vzduchu; ale o věčné blaho jak bývají beze vší starosti!

Ó Bože, nechci se déle volání Tvému protiviti! Kdož ví, zdali slova, která právě čtu, nejsou posledním voláním na mne?

Jest to možno, že můžeme býti věčně zavrženými, a přece se nechvějeme, ale svě-

domí svého do pořádku uvésti váháme? Bedlivě toho uvaž, jak mnoho milostí ti Bůh propůjčil, aby tě spasil! Dal ti zroditi se v lůně Církve své, z rodičů dobrých; světu tě vyrval a do domu svého uvedl. A kolikerých příležitostí ti dal k tvému posvěcení: kázaní, duchovního vůdce, dobré příklady spolusester! Kolikrát tě osvítil, kolikrát s láskou volal v duchovních cvičeních, při modlitbě a při svatém přijímání! Kolik důkazů milosrdenství Jeho jsi již zakusila! Jak dlouho tě očekával! Jak často ti odpustil! Samé milosti, kterých se tak mnohým jiným nedostalo.

„Což jest, ježto jsem více učiniti měl vinici své, a neučinil jsem jí?“ (Is. 5, 4.) Co jsem měl ještě učiniti pro duši tvou, táže se Bůh, abych dobrého ovoce na ní shledal? Kolik let jsi již na světě a jakým ovocem jsi Mne obdařila? Kdybychom si byli mohli sami prostředky k našemu spasení voliti, zdali bychom lepších a snadnějších byli mohli nalezti?

Běda nám, necháme-li tolik milostí bez užitku minouti; ony způsobí nám smrt tím bídnější! Chceš-li svatou se státi, netřeba ti žádných vytržení mysli, ani zjevení; stačí ti obyčejné prostředky, kterých řeholní stav podává. Pilně rozjímej, se umrtvuj, zacho-

vávej řeholi i v nejmenších částkách — a budeš svatou!

Ó Bože! tolik let žiju již na světě a v domě Božím: ale jaký pokrok jsem dosud učinila? Ježíši můj, krev Tvá a smrt Tvá jsou nadějí mou! Kdybych dnes ještě zemříti musela, zdaž bych mohla zemříti bez nepokoje pro dosavadní život svůj? Nikoli! Mohu tedy čekati, až smrt přijde, a pak naříkati: Běda mi; život můj jest u konce a já jsem ničeho neučinila?

Jaká milost byla by to pro umírajícího, v jehož uzdravení lékař naděje se vzdal, kdyby mu ještě rok aneb aspoň měsíc žíti dovoleno bylo! Mně Bůh této lhůty dopřává; k čemu jí ode dneška užiju?

Pane! žes mne až dodnešního dne strpěl a očekával, nechci se Ti déle nelíbiti. Rci, čeho Si ode mne žádáš, a já učiním toho! Nechci s obětováním se Tobě čekati až do onoho okamžiku, kdy čas pro mne u konce bude.

K čemu jsem vlastně vstoupila do kláštera? Proč bych byla světa opustila, nechtěla-li bych svatou se státi? Co budoucně učiním? Opustila jsem rodiče a všecko, a uzavřela se do těchto čtyr zdí; a nyní bych se měla vydávati do nebezpečenství věčného zatracení? Můj Ježíši, dosti dlouho jsem Tebe již urážela! Ostatní život můj nemá se Ti více nelíbiti, ale má jedině k tomu sloužiti,

abych provinění svých oplakávala, a Tebe, Bože duše mé! z celého srdce milovala.

Neotálejme! Smrt za dveřmi stojí. Nečekejme s tím, co dnes vykonati můžeme, do dne zítřejšího! Den dnešní ujde a nevrátí se více.

Při smrti každý vzdychá: kdybych byl svatým býval! Co ale pomohou takové vzdechy, když olej v lampě dohořívá?

V hodinu smrti řekneme: Co by mne to bylo stálo, oné příležitosti se vystříhati, onu osobu strpěti, ono dopisování přerušiti, onu urážku přehlednouti? Já jsem toho ale neučinil; a nyní co se se mnou stane? Pane, pomoz mi! Se svatou Kateřinou z Janova prosím Tebe: „Můj Ježíši, žádného hříchu více, žádného hříchu více!“ Všeho se odříkám, abych se Tobě zalíbila.

Nikterak nemějme za to, že příliš mnoho činíme, abychom spasení věčného dosáhli. „Nikdy opatrnost není přílišnou, když se jedná o věčnost,“ praví svatý Bernard. Kdo chce pekla ujíti, nemůže dosti bedlivým býti.

Chceme-li si blaho své zabezpečiti, musíme se odhodlati, že také potřebných prostředků budeme užívati. Pouhé chtění nic neprospívá; nepostačí říkati: „později tak učiním.“ Peklo jest přeplněno dušemi, které říkávaly „později, později.“ Mezi tím překvapila je smrt a ony zahynuly.

Svatý apoštol napomíná: „S bázní a s třesením spasení své konejte“ (Fil. 2, 12). Kdo se zavržení bojí, poroučí se stále Bohu, chrání se příležitostí, a tak spasení dosáhne.

Kdo chce spasen býti, musí násilí užívati. Zbabělcům království nebeského se nedostane. „Království nebeské násilí trpí, a ti, kteříž násilí činí, uchvacujíť je“ (Mat. 11, 12). Pane, jak mnoho přislíbení jsem Tobě již učinila, ale všechny jsem je opět zrušila! Nechci Ti déle nevěrnou býti! pomoz mi! dej mi raději zemříti, nežli Tebe uraziti!

„Proste a bude vám dáno,“ praví Pán (Jan 16, 25.); a tím dává nám na jevo, jak velice po tom touží, aby nás spasil. Řekne-li někdo příteli svému: žádej zač chceš, nemůže mu více přislíbiti. Prosme tedy bez přestání Boha svého, a On nám bude svých darů stále udělovati a jistě nás zachrání.

Modlitba.

Můj nejmilejší Ježíši, obrať oči své k bídě mé, a ustrň se nade mnou! Zapomínala jsem na Tebe, nikoli ale Tys na mě nezapoměl. Miluji Tě, lásko má, z celé duše; ošklivím si všech urážek kterých jsem Tobě učinila, více než jakých koli zlých věcí. Odpusť mi, ó Bože! a nevzpomínej všech křivd, kterými jsem Tebe obmyslila. Ty znáš

křehkost mou; neopouštěj mě, ale uděl mi síly, abych vše překonala a Tobě se zalíbila. Dej mi na vše zapomenouti, abych jen na lásku Tvou a smilování Tvá pamatovala, které mne tak velice zavazují, abych Tebe milovala. Maria, Matko Boží, pros Pána Ježíše za mě. Amen.

Druhé rozjímání.

O marnosti světa.

„Co platno člověku, byť všechen svět získal a na duši své škodu trpěl?“ (Mat. 16, 26.) Ó veliká pravdo, která jsi tak mnoho duší do nebe přivedla, a tak mnoho svatých Církvi získala! Co platno, získati celý svět, jenž pomine, a ztratiti při tom duši, která věčně živa bude?

Svět! Což jiného jest svět tento, nežli stín, nežli rychle pomíjející výstup herce? „Pomíjí spůsoba tohoto světa“ (I. Kor. 7, 31). Přijde smrt, opona spadne, výstup se skončil, a vše jest u konce.

Ach v hodině smrti, při světle, které se rozžehuje při umírajících: jak budou připadati klášternici všecky vzácnosti světa pak, když vše opustiti musí?

Můj Ježíši! dej, ať duše má ode dneška

Tobě celá náleží, Tebe samostatného miluje. Ode všeho chci se odloučiti, dříve nežli mě smrt ode všeho odloučí. „Co končí, nemá ceny," praví sv. Terezie. Zjednejme si tedy takové štěstí, jež se časem nekončí. Kdyby i mohlo býti pravé štěstí bez Boha, co by nám pomohlo takové štěstí, několik jen dnů trvající, když naň následovati má neštěstí věčné?

Všecky statky pozemské, praví David, připadají umírajícímu tak, jako sen tomu, kdož se probouzí. „Jako sen vstávajících" (Žalm 72, 20). Jakou nechuť cítí při procitnutí chuďas, jenž snil, že knížetem byl?

Můj Bože, kdož ví, zdali rozjímání, které právě čtu, není posledním voláním Tvým ke mně? Uděl mi síly, abych ze srdce svého vypudila všecku příchylnost k věcem pozemským prvé, nežli budu museti ze světa tohoto odejíti! Také mi dej poznati těžkost provinění mého, že jsem Tebe urážela a tvorů Tvých více nežli Tebe si vážila. „Otče, nejsem hodna slouti dcerou Tvou!" Lituji, že jsem Tebe opustila; nezavrhni mě, nyní k Tobě se vracející!

Při smrti nepodávají klášternici útěchy ani čestné úřady, které zastávala, ani zábavy, které si zjednati dovedla, ani lichocení, kterého se jí snad dostávalo: potěšiti ji mohou jedině láska k Ježíši Kristu a ta nepatrná

utrpení, která z lásky k Němu snesla. Král Filip II. skonal se slovy: „Ó kéž bych byl býval raději laikem v řádu nežli králem!“ Filip III. pravil umíraje: „Kdybych byl na poušti žil, s větší důvěrou mohl bych se před soudnou stolicí Boží ukázati!“ Tak mluví při smrti ti, kdo za nejšťastnější na zemi platili. Krátce, každý zisk pozemský končí v poslední hodince s výčitkami svědomí a se strašnou úzkostí před věčným zahynutím. Ó Bože! bude potom mnohá klášternice bědovati, opustila jsem sice svět, ale milovala jsem přece marnosti jeho a přizvukovala zásadám jeho! Co mi prospělo, bude naříkati, že jsem svět opustila, když jsem vedla život nešťastný, od světa i od Boha odloučený? Ó jak bláhovou jsem byla! Mohla jsem se svatou státi při tak mnohých prostředcích, a tak dobrých příležitostech, které se mi naskytovaly. Ve spojení s Bohem mohla jsem šťastně žíti; ale co mám nyní z celého života svého? — A kdy bude takto mluviti? Až se bude hotoviti k odstoupení z jeviště života tohoto, a na cestu do věčnosti; až — blízká bude velikému okamžiku, na kterém věčné její blaho nebo věčné zoufání závisí!

Pane, smiluj se nade mnou; neboť posud jsem Tě nedovedla milovati. Ode dneška budiž Ty jediným pokladem mým! Bůh můj

a mé všecko! Ty jediný zasluhuješ veškerou mou lásku, Tebe jedině chci milovati!

Vy velmoži tohoto světa, co máte nyní v pekle ze svých statků a hodností? „Ničeho, ničeho," odpovídají lkajíce, „ničeho leč muky a zoufání. Vše pominulo; ale muky naše nikdy nepominou!"

Všickni zavržení volají v zoufalství: „Co nám prospěla pýcha? Aneb co nám pomohla chlouba s bohatstvím? Pominulo to všecko jako stín," jen věčná muka nám zůstala (Moud. 5, 8. 9). Ach v hodince smrti nenaplní nás statky tohoto světa důvěrou, nýbrž hrůzou a zahanbením!

Ach já ubohá! kolik let již žiju na světě a v klášteře; a co jsem pro Boha učinila? Pane, smiluj se nade mnou! Nezavrhni mne před tváří svou!

Hodina smrti jest dobou pravdy. Tehdy objeví se věci tohoto světa tak, jakými skutečně jsou: jako marnost, dým, prach. Ó Bože můj, jak často opustila jsem Tebe pro nic! Jak mohla bych se nadíti odpuštění, kdybych nevěděla, že jsi za mě umřel. Miluji tě nyní nade všecko, a vážím si milosti Tvé nade všecky statky světa!

Smrt zlodějem se nazývá: „Ten den jako zloděj" (Thess. 5, 4.); neboť nás olupuje o všechen majetek, o krásu, hodnosti, přátele; ano tělo naše vydává červům na pospas!

Den smrti nazývá se také dnem ztráty; neboť v něm ztratíme všecko, co jsme na světě vyzískali, aneb čeho jsme se od světa nadáli. Ježíši můj! nic mi nezáleží na ztrátě statků pozemských, jen když neztratím Tebe, Dobro neskonalé! Velebíme světce, že z lásky k Ježíši Kristu pohrdli statky tohoto světa; jak jen můžeme sami na nich záviseti, vědouce, jak velkým nebezpečím spasení našemu hrozí?

Milujeme velmi každý časný zisk: proč si tak málo vážíme zisku pro věčnost? Proč milujeme ničemná stvoření a nevážíme si Velebnosti Tvé, který jsi neskončené Dobro? Dej mi vše opustiti, jen Tebe získati! Bože můj! Jedině Tebe si žádám a ničeho více.

Všecky naše chyby a náklonnosti k statkům pozemským vycházejí z nedostatku víry, praví svatá Terezie. Oživujme tedy v sobě víru, že budeme muset jednou všecko opustiti, a na věčnost se odebrati. Opusťme tedy nyní se zásluhou, co jednou z přinucení budeme muset opustiti. K čemu bohatství, hodností, příbuzných? Boha, Boha hledejme! Bůh jediný nám dostačí!

Veliká služebnice Boží, sestra Markyta ze svaté Anny, dcera císaře Rudolfa II. říkávala: „Co prospěje království v hodině smrti?“

Smrt císařovny Isabely přiměla svatého

Františka Borgiáše k tomu, že se světa odřekl a Bohu zasvětil. Když mrtvolu její spatřil, pravil: „Takovýto konec tedy vezmou oslavování a koruny tohoto světa!“

Můj Bože, kéž bych Tě byla vždy milovala! Učiň, abych jedině Tobě náležela, prvé nežli smrt mě překvapí! Veliké tajemství smrti! Jak před ní pomíjejí všecka přání světská! Jak zřetelně dává nám poznati, že veškerá velikost světská není nic jiného, než dým a klam! Nejhledanější věci této země veškerý lesk ztrácejí, pozorujeme-li jich s lůžka smrtelného. Stínové smrti zatemňují všecku krásu světa.

Co platno bohatství, když z něho nic více nezbude, leč pokrývka na mrtvolu? Co prospěje krása těla, když bude pokrmem červů? Co pomůže moc a vážnost, když nás naposled do hrobu položí a na nás zapomenou?

Svatý Jan Zlatoústý praví: Jdi k hrobu, pozoruj prach a červy, a povzdechni: podobnou kostrou budu i já! Zdali ale na to pomýšlím? Zdali žiju již pro Boha? Ach, snad tato slova jsou mi posledním napomenutím!

Nejsvětější Spasiteli! očekávám smrt svou a připravena jsem umříti, jak a kdy se Tobě líbí; avšak dopřej mi ještě času, abych mohla hříchů svých oplakati, prvé nežli předstoupím

před soudnou stolici Tvou! Miluji Tě, můj Ježíši! a lituji z celého srdce, že jsem Tebou pohrdala.

Ó Bože, kolik jich tak nešťastných bylo, že pro některé stvoření, nějaký požitek, pro ničemnou některou věc duši svou a s duší všecko ostatní ztratili!

Věříme anebo nevěříme tomu, že zemříti musíme, a že jen jednou zemřeme? Proč tedy všeho neopouštíme, abychom šťastnou smrtí se světa odešli? Opusťme všecko, bychom získali všecko!

Jak jest to jen možno: jistě viděti, že nám rozhled po nepořádně prožitém životě smrt nesnesitelnou učiní, a přece v nepořádcích pokračovati?

Ó Bože, díky Tobě vzdávám, že mne osvěcuješ! Však, cos učinil, ó Pane? Ty nade mnou slitování svá rozmnožuješ, a já bez přestání provinění svá zvětšuji! Běda mi, jestli konečně milosti Tvé k spasení svému neužiju!

Vzpomínka na blízkou smrt ulehčuje odloučení se od světa.

V jakém míru žijí a umírají řeholnice, které, prosté jsouce všech věcí, s radostí volati mohou: „Bůh můj a mé všecko!“

Statky světa tohoto, praví Šalomoun, nic nejsou, leč marnost a trápení ducha; čím více jich kdo má, tím větší také trápení má.

Svatý Filip Neri blázny nazývá ty, kdo srdce své k světu připoutali, poněvadž již ani zde na zemi šťastně žíti nemohou.

Ó Bože můj, co přinesly mi hříchy mé mimo trápení a výčitek svědomí, jež mě mučí, a ještě více v hodině smrti mučiti budou? Neváhej mi, ó Pane, odpustiti! Ty chceš, abych Ti náležela; chci Ti náležeti. Věnuji se Tobě zcela. Prosím Tebe jen za Tebe samého!

Ó nevěřme, že by život ode všech stvoření odloučený, a jedině lásce Boží zasvěcený, byl smutným a bezradostným! Nikoli; ale naopak jedině šťastnou a spokojenou na světě jest duše ta, která Pána Ježíše miluje. Kdo může býti šťastnější nad řeholnici, která jedině Bohu žije?

Duše má, kdybys měla svět nyní opustiti, mohla bys ho opustiti bez nepokoje pro svůj posavadní život? Nač ještě čekáš? Snad až převeliká shovívavost Boží, která tě ještě dnes k polepšení pobízí, v den soudný nevděk tvůj ti vyčítati bude?

Modlitba.

Můj Ježíši! všeho stvoření se odříkám, abych se Tobě zcela věnovati mohla. Tys mě hledal, když jsem před Tebou utíkala; nezavrhni mě, když Tě hledám! Tys mě miloval, když jsem Tě nemilovala, ba ani si

toho nežádala, abych od Tebe milována byla; neodháněj mě nyní od Sebe, když si ničeho více nepřeji, nežli Tebe milovati, a od Tebe milována býti. Můj Bože, nahlížím, že mě spasiti chceš! i já chci spasenou býti, abych se Tobě zalíbila. Všeho se vzdávám, a Tobě se zcela věnuji. Maria, Matko Boží, pros Pána Ježíše za mě. Amen.

Třetí rozjímání.

O cestě na věčnost.

Nemáme zde města zůstávajícího, ale budoucího hledáme“ (K Žid. 13, 14). Zde na zemi nejsme občany, nýbrž poutníky, kteří na věčnosti putují.

„Půjde člověk do domu věčnosti své“ (Kaz. 12, 5). Brzo musíme se světa tohoto odejíti. Za krátko bude tělo naše do hrobu uloženo, a duše na věčnost povolána.

Nebylo-li by to pošetilostí, kdyby pocestný všecek statek svůj vynaložiti chtěl na to, aby si pro krátký nocleh na cestě dům vystavěti mohl?

Ó Bože! duše má žije věčně! Tedy Tebe budu buď věčně požívati, neb Tě na věky ztratím!

Dvojí obydlí jest na věčnosti; jedno plno rozkoší, druhé plno muk. A tyto radosti i muky trvají věčně! „Padne-li strom na poledne, nebo na půlnoc, na kterékžkoli místo padne, tam bude“ (Kaz. 11, 3). Přijde-li duše na místo blaženosti, bude tam věčně šťastnou; upadne-li kdo ale do propasti pekla, zůstane tam trpěti, dokud Bůh Bohem bude.

Cesty prostřední není: buď věčně králem v nebi, neb věčně otrokem lucifera; buďto věčná blaženost v ráji, aneb věčné zoufání v pekle!

Které z těchto obydlí bude údělem naším? Ono, které si sami volíme. „Půjde člověk do domu věčnosti své.“ Kdo k peklu kráčí, kráčí tam na vlastních nohou. Každý, kdo zavržen bude, bude jen proto zavržen, že sám tomu chce.

Ó Pane Ježíši, kéž bych tě byla vždy milovala! Pozdě k tomu přicházím; však lépe pozdě, nežli nikdy. „Bůh srdce mého, a díl můj Bůh jest na věky!“ (Žalm 72, 26.)

Každý křesťan, a tím spíše každá řeholnice, musí, chce-li dobře žíti, věčnost ustavičně před očima míti. Ó jak spořádaně žije ten, kdo zrak svůj stále k věčnosti obrací!

I kdyby byly nebe, peklo, věčnost věcmi nejistými, přece bychom se museli všemožně přičiňovati, abychom se v nebezpečí věčného zahynutí nevydali. Ale věci ty nikoli nejsou

nejistými, ale jsou neklamnou pravdou a jistotou víry! Jaký to konec všech statků tohoto světa? Průvod pohřební, hrob. Blahoslavený, kdo se na věčnost odebral.

Ježíši můj, žití mé, bohatství mé, lásko má! Uděl mi veliké touhy, abych Ti po celý život sloužiti chtěla, a síly, abych skutečně tak i jednala!

Jediné pomýšlení na věčnost jest s to, člověka svatým učiniti. Svatý Augustin nazývá myšlenku na věčnost myšlenkou velikou. Myšlenka tato uvedla tolik mládenců do klášterů, tolik poustevníků na pouště, tolik mučeníků na smrt!

P. Avila obrátil jednu duchem světským naplněnou paní pouhým napomenutím: Pamatuj na „vždy a nikdy!“.

Mnich jeden uzavřel se do hrobu, kde bez přestání volal: Ó věčnosti, ó věčnosti!

Jak osudným jest poslední okamžik! Na posledním vydechnutí závisí věčné radosti neb věčné muky, život věčně blažený neb věčně nešťastný. Ježíš Kristus proto zemřel na kříži, aby nám pro tento okamžik poslední milost svou pojistil.

Ó nejmilejší Spasiteli! kdybys nebyl za mě umřel, byla bych na věky ztracena. Děkuji Ti Lásko má, důvěřuji v Tebe a miluji Tebe!

Buďto tomu věříme anebo nevěříme.

Nevěříme-li, činíme pro věci, které za bájky máme, vždy ještě příliš mnoho. Věříme-li ale, činíme příliš málo, abychom blažené věčnosti dosáhli, a nešťastné věčnosti ušli.

P. Vincenc Karafa praví: Kdyby lidé věčných pravd chápali, a přítomné dobro a zlo s věčnými statky a bědami porovnávali, obrátila by se země v poušť, protože by nikdo více o věci pozemské péče míti nechtěl.

Ó jakou hrůzu spůsobí nám v posledním okamžiku myšlenka: Na tomto okamžiku závisí štěstí mé neb záhuba má pro celou věčnost! Budu-li pak věčně šťastnou neb věčně nešťastnou?!

Ó Bože! Měsíce, léta ubíhají, blížíme se vždy více věčnosti, a my na to nepomýšlíme! Kdož ví, zdali tento rok, neb tento měsíc nebude pro mě posledním? Kdož ví, není-li toto napomenutí tím posledním, jehož mi Bůh posýlá?

Bože můj! nechci déle zneužívati milostí Tvých. Dej mi poznati, čeho si ode mne žádáš; neb jsem hotova vše vykonati.

Čeho budeme po tak mnohých osvíceních a vnuknutích Božích ještě očekávati? Snad až bychom museli mezi zavrženými naříkati: „Dokonalo se léto, a my nejsme vysvobozeni?“ (Jer. 8, 20.) Nyní můžeme ještě zachráněni býti; po smrti nebude pomoci více;

Právem tvrdí P. Avila, že křesťané, kteří

v život věčný věří, a přece Boha se vzdalují, do blázince patří!

Něco velikého jest to, pečovati o věčnost. Nejedná se snad o pohodlnější, světlejší příbytek, nýbrž o souhrn veškeré blaženosti neb o souhrn veškerých muk.

Jedná se o blažené obcování s anděly a svatými, aneb o zoufání mezi zavrženými. A o kolik let, o kolik století? Snad o let sto neb tisíc? Nikoli; nýbrž o věčná léta, která tak dlouho potrvají, jako Bůh sám.

Ach! kdybych umřela v stavu nemilosti, byla bych na věky zavržená! Ó odpusť mi, ó Pane! odpusť, jestli jsi mi ještě neodpustil! „Miluji Tě z celé duše své, a nade vše bolí mě hříchy mé. Nikdy více nechci Tebe ztratiti! Miluji Tě z celého srdce, a chci Tě vždy milovati. Smiluj se nade mnou!

Mnohých nepohnou slova: Soud, peklo, věčnost; v posledním tažení ale jaká pojímá jich hrůza! Pak ovšem obyčejně již málo prospívá na slova ta pamatovati; ano ona jen ouzkosti rozmnožují a svědomí v zmatek uvádějí.

Svatá Terezie napomínala klášternic svých: „Dcery milé, jedna duše, jedna věčnost!“ to jest: ztratíte-li duše, ztratily jste všecko. Duše jednou ztracená, na věky jest ztracena!

Ó Pane, poshov! Dej mi ještě času, abych hříchů svých mohla oplakati. Dosti

let jsem již ztratila! Čas, kterého mi ještě popřeješ, náleží jedině Tobě! Přijmi mě do služby své, ó Bože, a nezavrhni mě od Sebe! Pán nás očekává; proto važme si vysoko času, kterého nám ve svém milosrdenství ještě dopřává, abychom nemuseli po něm vzdychati, až ho více nebude.

Ó Bože, co by umírající za to dal, kdyby jen jediný den, aneb jen jedinou hodinu déle žíti mohl! Ale za jeden den, jednu hodinu při plném zdraví; nebo čas, který umírajícímu ještě zbývá, jest málo způsobilým k pořádání svědomí. Mrákoty, bolesti, úzkosti překážejí duchu, tak že mu posvátné city vzbuzovati nelze. Duše, jakoby v tmavý hrob byla uzavřena, ničeho potom nevidí leč hrozící záhubu, již více ujíti nemůže; ona si přeje, aby ještě času měla, ale zároveň nahlíží, že pro ni času více není!

„Syn člověka přijde v kterou hodinu se nenadějete“ (Luk. 12, 40). Bůh skryl před námi čas smrti, abychom na ni vždy připraveni byli. „Buďte připraveni!“ Čas smrti není dobou, v které bychom se měli teprvé na účty připravovati, nýbrž dobou, v které budeme je muset skládati! Proto praví svatý Bernard: „Chceme-li dobře umříti, musíme vždy na smrt připraveni býti.“

Můj Ježíši! již dosti často jsem Tebe urážela. Jest již na čase, abych se konečně

na smrt připravovala. Nechci Tvé trpělivostí déle zkoušeti, ale milovati chci Tebe, seč mi síly stačí. Mnoho jsem hřešila; ale větší má nyní býti láska má.

Jak hořce toho nyní pykati musím, že jsem tak mnoho obmeškala, co se více napraviti nedá!

Svatý Vavřinec Justiniani tvrdí, že by lidé světští při smrti rádi veškeré své jmění za to dali, kdyby jen hodinu ještě déle žíti mohli; avšak i jim bude řečeno: Uplynula hodina vaše; i oni budou muset slyšeti: „Vyjdi, duše křesťanská, z tohoto světa!

O jistém Chrysantiovi vypravuje svatý Řehoř, že umíraje volal na ďábly: „Jen do zítřka mi ještě času popřejte!“ „Pošetilče,“ odpověděli mu oni, „měl jsi dosti času; proč jsi ho ztratil? Nyní není pro tebe času více!“

Ó Bože, kolik let jsem již ztratila! Zbytek žití mého patříž Tobě, ne mně! Dej, aby svatá láska Tvá mnou vládla, jako dříve hřích nade mnou panoval.

Jeden okamžik žití našeho má právě takovou cenu, jako Bůh sám, praví svatý Bernardin ze Sieny; a to proto, že v každém okamžiku můžeme vzbuzením lásky neb lítosti nových stupňů milosti dosíci.

Čas jest pokladem, který jen v tomto životě se nachází, praví svatý Bernard. V pekle bědují zavržení: Ó kdybychom měli jen je-

diné hodiny času, abychom se v ní věčné záhuby své sprostiti mohli! V ráji arci pláče není; ale kdyby svatí plakati mohli, plakali by jen proto, že za živobytí tolik času ztratili, v kterém si vyššího stupně slávy získati mohli.

Můj nejmilejší Spasiteli! nezasluhuji více smilování; ale Tvé přehořké utrpení jest nadějí mou.

Chci Tě v tomto životě dle sil svých milovati, abych Tě na věčnosti bez konce milovati směla. Pomoz mi k tomu, podej Ruky Své ubohé hříšnici, která Ti nyní zcela náležeti chce.

Kdož ví, nezachvátí-li nás smrt náhlá a nenadálá, která by nám času nenechala, abychom účty své s Bohem do pořádku dali!

Tak mnozí, kteří náhle zemřeli, nenadáli se toho, že takto zemrou; a byli-li oni nešťastníci v těžkých hříších, jak se jim asi povede po celou věčnost?

Svatí měli za to, že málo činí, když se po celý život na dobrý konec připravovali. Když P. Avilovi oznamovali, že se hodinka jeho přiblížila, pravil: „Ó kéž bych měl jen ještě málo času, abych se na smrt připraviti mohl!“

A my? nač čekáme? Čekáme snad na smrt nepokojnou a nešťastnou, abychom jiným za příklad Božské spravedlnosti posloužili?

Nikoli, můj Ježíši! nechci Tě přinutiti, abys mě opustil. Rci, čeho Si ode mne žádáš a já vše učiním! Uděl mi té milosti, abych Tě milovala; za nic jiného Tebe nežádám.

„Provolal proti mně čas.“ (Pláč Jerem. 1, 15.) Třesme se a nedopusťme toho, aby Bůh čas, kterého nám ve svém milosrdenství nyní dopřává, někdy proti nám provolal, by nevděk náš odsoudil!

„Choďte, dokud máte světlo“ (Jan 12, 35). Neboť když přichází smrt, „přichází noc, kdežto žádný nemůže dělati“ (Jan 9, 4). Přijde noc, kdy nebudeme moci ničeho viděti ani činiti.

Svatý Ondřej Avellinský třásl se při pomyšlení: Kdož ví, budu-li spasen nebo zavržen! Ale takto smýšleje, vždy více s Bohem se sjednocoval. Co však činíme my? Jak jest jen možno, aby se Bohu zcela neoddal, kdo věří, že musí zemříti a na věčnost odejíti?

Modlitba.

Můj nejmilejší Spasiteli, moje Lásko ukřižovaná! nechci čekati až na lože smrtelné, abych se Tobě odevzdala; již nyní Tebe objímám a k srdci svému tisknu, a všeho zanechávám, abych mohla milovati jedině Tebe, své jediné Dobro. Ó Maria, Máti má, spoj mě s Pánem Ježíšem a učiň, abych se od lásky Jeho nikdy neodloučila. Amen.

Čtvrté rozjímání.

O hříchu.

Co jest hřích smrtelný? Odvrácení se od Boha, učí svatý Tomáš se svatým Augustinem. Kdo se takto od Boha odvrátil, pohrdá milostí a láskou Jeho, pohrdá Bohem vůči Jemu, právě jakoby výslovně říkal: Nechci Tobě sloužiti; chci činiti, co se mně líbí; nic mi nezáleží na Tvém hněvu, ani na ztrátě přátelství Tvého.

Kdo by chtěl pochopiti, jak veliká jest zloba hříchu smrtelného, musel by chápati, kým jest Bůh a kým člověk, jenž Boha hříchem uráží. Před Bohem všickni andělé a svatí ničím nejsou; a červík pozemský jest tak drzým, že Bohem pohrdati se opovažuje! Více ještě. Člověk hřešící nejen že pohrdá Bohem neskonalé velebnosti, ale také Bohem, který jej tak velice miloval, že z lásky k němu až i život položil. Kdoby tedy chtěl jen jediného hříchu smrtelného oplakati, jak toho zasluhuje, ani za celou věčnost by toho učiniti nemohl. Co činí dále ten, kdo se hříchu smrtelného dopouští?

On olupuje Boha o čest, poněvadž přednost dává tvoru pomíjejícímu, aneb ukojení některé náruživosti své před Ním, kterýž jest Bůh neskonale velebný a nepochopitelně

dobrotivý! Ó Pane, kdybych Tebe neviděla na kříži z lásky ke mně obětovaného, musela bych se vší naděje na odpuštění vzdáti; ale smrt Tvá důvěrou mne naplňuje! „V ruce Tvé poroučím ducha svého.“ Poroučím Ti duši svou, za kterou jsi krev i život dal; učiň, abych Tě milovala, a Tebe více neztratila. Miluji Tě, můj Ježíši, lásko má, naděje má! Jak bych se mohla kdy od Tebe, jediného dobra svého, opět odloučiti, když jsi mi velikost lásky své ukázal?

Jak těžce neseme urážky od člověka, kterého jsme dobrodiními zahrnovali! Bůh bolestí trpěti nemůže; kdyby ale trpěti mohl, zemřel by zármutkem a bolestí, když by spatřil potupu, které se Mu dostává od tvora Jeho, za kterého i život svůj položil!

Proklaté hříchy! tisíckrát si vás ošklivím, tisíckrát vás proklínám! Vy jste byly příčinou, že jsem zarmoutila Spasitele svého, Jenž mě tak velice miloval!

Ó vy nešťastné do pekla zavržené duše, které jste jednou hřích zlem malým nazývaly! Vy ubohé! nyní vyznáváte, že všecky vaše muky nejsou dosti velké, abyste jimi podle zasloužení kárány byly!

Ovšem, nedá se upříti, že hřích smrtelný zlem býti musí, když neskonale milosrdného Boha přinucuje, aby ho věčným peklem trestal. Více ještě. Aby Božské spravedlnosti

za hříchy za dost učiněno bylo, musel sám Bůh život svůj obětovati! Ó Bože, víme, že muky pekelné jsou trestem nevýslovně strašným; a přece se nebojíme hříchu, který jedině do muk těch uvrci nás může! Vyznáváme, že Bůh za nás umřel, aby nám odpuštění zjednal: a přece vždy opět hřešíme!

Ztráta nejnepatrnějšího pozemského statku činí nás nepokojnými a smutnými; a ztráta Boha skrze hřích neměla by nás boleti a rmoutiti po celý život? Ó Pane! děkuji Tobě, že mi ještě času dopřáváš, abych všech urážek oplakati mohla, které Ti hříchy mé způsobily. Můj Ježíši! nenávidím a ošklivím si jich nade všecko zlé; račiž mi uděliti více bolesti, více lásky, abych urážek těch neoplakávala tak pro zasloužený trest, jako spíše pro nelibost, kterou jsem jimi Tobě, svému lásky nejhodnějšímu Dobru způsobila.

Jaký nepokoj, jaké úzkosti má dvořenín, který se obává, že knížete svého urazil! A my, kteří jistě víme, že jsme se Bohu znelíbili a přátelství Jeho ztratili: jak jen můžeme pokojně žíti, aniž bychom stálé bolesti a lítosti pociťovali? Jak opatrně varují se lidé jedu, který přece jen tělo usmrcuje; ale jak málo starostí si připouštějí o jedu hříchu, který duši usmrcuje a o Boha olupuje!

Dáváme se od pokušitele k hříchu svésti

předstíráním, že se z něho vyzpovídati můžeme; avšak nesčíslný jest počet těch, kterých takto do pekla již uvrhl!

Ó Bože, kolik let zasluhovala bych již v pekle býti! Shovívavost Tvá mě však strpěla, abych milosrdenství Tvé věčně chválila a Tebe milovala! Ano, Ježíši můj! chválím a miluji Tebe, a pro zásluhy Tvé doufám, že od lásky Tvé nikdy odloučena nebudu. Kdybych Tebe po tolikerých milostech znova urážela, kterak by se nadíti mohla, že mě nezavrhneš a opět mi odpustíš?

Bůh prokazuje milosrdenství tomu, kdo se Ho bojí, ne ale tomu, kdo Jím pohrdá. Kdo Boha uráží, protože milosrdenství prokazuje, vyzývá Jej ku potrestání.

Kdo Boha uráží v naději, že mu odpustí, zúmyslně si z Něho posměch činí; Bůh ale nebývá posmíván!

Ďábel říká: můžeš přece spasena býti, i když ještě jednou zhřešíš. Však, pravím, hřešíc odsuzuješ se sama do pekla. Snad přece budu spasena, namítáš; ale snad, odpovídám, ano spíše pravdě podobno jest, že zahyneš! Jest ale věčné spasení tvé věcí, o které smíš tak mluviti, že se „snad" stane? Ne snad, ale jistě činí tě hřích vinnou peklem; a jest-li tě překvapí smrt v opuštěnosti od Boha, jak se ti potom povede?

Nikoli, Bože můj, nechci Tě více ura-

ziti; dosti často jsem Tě urážela. Jak mnozí, kteří méně hřešili než já, trápí se již nyní v pekle! Ne sobě, ale Tobě chci náležeti!

Tobě zasvěcuji vůli i svobodu svou. Tvou jsem, zachraniž mě! Zachraň mě od pekla, a dříve od hříchu. Miluji Tě, Ježíši můj, a nechci Tě více ztratiti!

Svatí Otcové tvrdí, že Bůh ustanovil, jaký počet hříchů jednomu každému odpustí. Neznajíce počtu toho, musíme se obávati, že by nás Pán zavrhl, kdybychom ještě jednou zhřešili. Bázeň tato má nás od každé urážky Boha odstrašovati, a tak příčinou spásy naší býti. Čím větších milostí od Boha dostáváme, tím větší musí naše bázeň býti, že bychom Boha ztratiti mohli.

Řeholnice, jež smrtelně zhřešila, jest u velkém nebezpečí, že od Boha opuštěna bude; nebo hřích její jest plný zlomyslnosti, poněvadž se ho dopustila ve světle tak mnohých kázaní, rozjímání, svatých přijímání, napomínání vrchních a dobrých příkladů spolusester.

Andělský učitel svatý Tomáš praví: Hřích jest tím těžší, čím větší jest nevděk. Běda řeholnici, která obohacena byvši tolikerými milostmi od Boha, přece hříchem smrtelným Ho uráží! Kdo s výše padá, o tom nepravíme, že padá, ale že se v propast řítí a zahyne.

Ach můj Ježíši, tou měrou, jakou jsi se Ty nade mnou smiloval, já jsem Tebe urážela! Jen dobrodiní jsem obdržela, a jen urážkami jsem Tobě splácela! Miluji Tě však z celého srdce, a hodlám láskou svou všech vin svých opět napraviti. Račiž mi k tomu světla a síly uděliti!

Sestra Maria Strozzi praví, že hřích řeholnice naplňuje nebesa zděšením a nutí Boha, aby hříšnici zavrhl.

Kdo nemá veliké bázně hříchu smrtelného, není dalek pádu. Proto máme se zlých příležitostí co nejvíce vystříhati.

Nutno vystříhati se také vědomě spáchaných hříchů všedních. P. Alvarez praví: „Malé, ale dobrovolné chyby duše sice neusmrcují, ale oslabují ji tak, že uvedena byvši v těžké pokušení, síly nemá k odporu a klesá.“

Svatá Terezie zanechala nám slova: „Před zúmyslným, byť sebe menším hříchem chraniž nás Bůh; nebo ten nám více škodí, než všickni ďáblové pekla.“

Nikoli, můj Ježíši! nechci se Tobě znelíbiti ani v malých ani ve velkých věcech. Tys mě Sobě příliš zavázal, abych Tě milovala. Chci raději zemříti, nežli vědomě i nejmenším hříchem Tobě se znelíbiti. Ty zasluhuješ celé lásky mé, a já Tě chci ze

všech sil milovati, Uděl mi k tomu přispění svého!

Zcela nevhodně nazývá se všední hřích zlem lehkým; jak může malým zlem nazývati se to, co se Bohu nelíbí?

Kdo se dopouští všedních hříchů bez ostýchání, těšívá se obyčejně slovy: „Jsem spokojen, jen když do nebe přijdu.“ To jest však nebezpečná zaslepenost; spasení při takovémto životě nikterak jistým není; nebo učí svatý Řehoř, nezůstává duše s pokojem ležeti tam, kam padla, nýbrž ona klesá vždy hlouběji. Kdo všední hříchy za nepatrné má, toho nechává Bůh z trestu, že Ho tak málo miluje, klesati do hříchů smrtelných! Tak učí svatý Isidor.

A blahoslavenému Jindřichu Suso pravil Pán, že duše, které na všední hříchy žádné váhy nekladou, ve větším nebezpečí tonou, než se domnívají, poněvadž jim při takovém životě velmi za těžko přichází, aby v milosti Boží setrvaly.

Sněm Tridentský učí, že bez zvláštního přispění Božího v milosti setrvati nemůžeme; ovšem že ale tohoto zvláštního přispění velice nehodným stává se ten, kdo Boha dobrovolně všedními hříchy uráží, a na polepšení nepomýšlí.

Ó Pane! netresci mě podle zasloužení.

Nevzpomínej množství hříchů mých, neodpírej mi světla svého a pomoci své! Chci se polepšiti, chci Tobě náležeti.

Všemohoucí Bože, přijmi mě a proměň mě! Toho od Tebe s důvěrou očekávám!

Pán řekl jednou blahoslavené Angele z Foligno: Opouštím a proklínám duše, které jsem osvítil, aby kráčely cestou dokonalosti, když ony proti vůli Mé se vzpírají, a obyčejnou cestou kráčeti chtějí.

Kdo chce Bohu sloužiti, přece se ale nebojí, ukojováním své vůle Jemu se znelíbiti, dává na srozuměnou, že Boha nepovažuje za hodna služby lepší, a že Bůh nezdá se mu zasluhovati lásky tolik, aby pro Jeho zalíbení všeliké samolásky odříci se měl.

Hříchy ze zvyku nazývá svatý Augustin malomocenstvím, jež duši hyzdí a o lásku Boží olupuje.

Ó Pane! uznávám toho, že jsi mne ještě neopustil, jak bych toho zasluhovala; uděl mi tedy síly, abych vybředla z vlažnosti své. Nechci tebe déle vědomě urážeti; s celou duší chci Tě milovati. Ó Pane Ježíši, pomoz mi! V Tebe skládám důvěru svou.

Svatý František nazývá to fintou ďábla, že duše nejprvé jedním vlasem váže, a teprv později řetězem je poutá a otrokyněmi svými činí. Ó nenechme se upoutati žádnou náru-

živostí! Duše takto spoutaná, není-li na dobro ztracena, aspoň záhubě blízkou jest!

Ctihodná matka Maria Viktoria Strada praví: Nemůže-li ďábel všecko najednou získati, spokojí se také s částí; neboť ponenáhlu mu přece celek připadne.

Pán ujišťuje, že vlažné z úst vyvrhne: „Ale že jsi vlažný, počnu tě vyvrhovati z úst svých“ (Zjev. sv. Jana 3, 16). Z úst býti vyvrženým, znamená tolik, co od Boha býti opuštěným, protože toho, co jsme z úst vyvrhli, pro ošklivost více zpět nepřijímáme!

Vlažnost jest jako mořivá zimnice, které si sotva kdo všímá, a která přece jistě usmrcuje; vlažnost činí duši necitelnou k výčitkám svědomí.

Modlitba.

Ó Ježíši můj, smilování! neopouštěj mě, jak jsem toho zasloužila. Nehleď na nevděk můj, ale na přehořké utrpení Své! Lituji hříchů svých nade všecko. Miluji Tě, ó Bože! a chci činiti seč jsem, abych se Tobě zalíbila. Ó Lásko duše mé! velmi těžce jsem Tebe urážela; avšak propůjč, abych, dokud žiju, dokonale Tebe milovala. Ó Maria, naděje má, přispěj mi přímluvou svou ku pomoci. Amen.

Páté rozjímání.

O smrti.

Zemříti musíme; zda-li dříve nebo později: zemříti musíme.

Dle lidského stáří mění se obyvatelé v domích a ve městech. Noví přicházejí, staří do hrobu se pochovávají. Přicházíme na svět s osidlem na krku, t. j. s určením, abychom zemřeli. Byť byl život sebe delší: poslední den, poslední hodina jistě nám nadejdou! A hodina tato jest již pevně určena.

Bože můj! děkuji Ti za trpělivost, s kterou jsi mne snášel. Ó kéž bych byla zemřela dříve, než jsem Tě urazila! Ještě mi popřáváš času, abych křivdy své napravila. Dej mi poznati, co činiti mám; chci Tě ve všem poslechnouti.

Za málo let nebude nikdo z nás na živu, ani já pisatel, ani ty, čtenáři tohoto. Umíráček, kterým slýcháme zvoniti jiným, jiní budou poslouchati, až se bude zvoniti nám; i jména naše budou se čísti v seznamu zemřelých.

Není uniknutí; zemříti musíme. Co však nejhoršího jest: umříti můžeme jen jednou! Komu se nezdařila smrt jednou, nezdařila se mu na věky.

Jak se lekneš, až tě napomenou, abysi svátostí umírajících přijala, že není času nazbyt. Pak budeš samotna v cele se svým zpovědníkem. Ježíši můj! nechci čekati, až budu umírati, abych se Tobě teprv potom věnovala. Pravil jsi, že nezavrhneš duše, Tebe hledající. „Hledejte a naleznete.“ Hledám Tě od této chvíle; dej se mi nalézti. Miluji Tě, nekonečná Dobroto. Jen Tebe si žádám, ničeho více!

Leckterá jeptiška, zapletená ve světských myšlenkách a náklonnostech, bude muset slyšeti: Sestro, jest s vámi zle; připravte se k smrti! Pak bude arci nemocná ráda chtíti účty své do pořádku dáti; ale pro úzkost a zmatek bude neschopnou, toho učiniti, ba ani nebude věděti, co má činiti. Co slyší a vidí, všecko jí působí muky a strach. Všecky světské záležitosti budou ji píchati jako trní. Jak mučiti ji budou upomínky na porušování kázně, na její samolásku, marnivost, částečná přátelství a na zbytečné věci v cele její! Všecko, všecko bodati ji bude trny ostrými.

Jak zhrozí se dále myšlenky: brzo ukončen bude život můj; jaká bude věčnost má? Již slova: soud, peklo, věčnost, jakou hrůzou naplňují ubohého umírajícího!

Spasiteli můj! věřím, že jsi pro mě umřel. Doufám skrze krev Tvou spasení své.

Miluji Tě, nekonečná Dobroto, a lituji, že jsem Tebe urazila. Ježíši můj, naděje má, lásko má, smiluj se nade mnou!

Představ si, že vidíš řeholnici v smrtelné nemoci. Ještě před nedávnem ji to bavilo, bez ohledu na předpisy řehole žertovati a po klášteře se potloukati. Nyní jest nejvýš slabá, celá omráčena, nemluví, nevidí a neslyší více.

Ach! ta ubohá nemyslí více na své pošetilé šprýmy; blízké účtování s Bohem tane jí stále na mysli. Všecko množí úzkost její: sestra, která pláče, i která vzdychá, i která tiše se chová, zpovědník i lékař. Ach ona se nesměje více, nepomýšlí více na vyražení, ale uvažuje výrok, že nemoc její jest smrtelná.

Což není pomoci? Má se v tomto zmatku, v tomto moři bolestí, úzkostí a postrachů na poslední cestu připravovati? Ale jak se připravovati? Okamžiků jest již na mále a duch jest zatemněn! Není pomoci! Cesta na věčnost nedá se odložiti. Co se stalo, stalo se.

Ó Bože, jak zemru já? Ach, jen ne v takové nejistotě spasení svého! Musím život svůj změniti. Ó Pane Ježíši, buď pomocníkem mým! Z celého srdce chci Tě nyní milovati. Upoutej mě k Sobě a nedopusť, abych se vícekrát od Tebe odloučila!

Kdybys měla ještě dnes zemříti, co bysi za to dala, kdybysi ještě rok, měsíc žíti mohla? Učiň nyní, čeho při smrti nebudeš moci více učiniti! Nyní bez odkladu! Vždyť tento měsíc, tento den může býti tvým posledním!

Nechceš za žádnou cenu tak, jak jsi, zemříti; smíš se tedy opovažovati, takto i dále žíti?

Lituješ lidí, kteří náhle zemřeli, proto že času neměli, na smrt se připraviti. Ty ale máš času, a přece se na smrt nepřipravuješ?

Ó Bože můj! nechci Tě přinutiti k tomu, abys mě opustil. Díky za milosrdenství Tvé! Posilni mě, abych život svůj změnila. Ty chceš spasení mé, a i já chci býti zachráněna, abych Tě mohla věčně chváliti a milovati.

V hodince smrti podají ti krucifix, protože Pán Ježíš jediný může býti útočištěm a útěchou tvou v okamžiku tom.

Však krucifix nepotěší umírajících, kteří Pána Ježíše ukřižovaného jen málo milovali, ale spíše úzkost jich rozmnoží. Ukřižovaný podává útěchy jen oněm duším, které z lásky k Němu všecko opustily.

Můj nejmilejší Spasiteli! Budiž Ty jedinou láskou mou v životě i smrti! Bože můj a mé všecko! Jak lcká umírající, kteří

zlé svědomí mají, pouhé připomenutí věčnosti! Oni chtějí na loži smrtelném slyšeti jen o svých bolestech, o lékařích a o lécích; a promluví-li někdo o duši jejich, stávají se mrzutými, přerušují řeč a žádají, aby byli na pokoji necháni.

A což teprv, jak úzko bude řeholnici, která jako řeholnice nežila, když pohledne na svůj posvátný závoj a své roucho řeholní! Ona si vzpomene, že byla řeholnicí jen dle jména a roucha, nikoliv ale dle skutků!

Nešťastnice zalká: „Ó kéž bych měla ještě času, abych života svého polepšila!“ Avšak: „Vyjdi ze světa tohoto!“ zní jí vstříc. I prosí za pomoc a léky. Ale k čemu? Hodina se přiblížila. Ona musí se rozloučiti a na věčnost odejíti!

Toto „vyjdi ze světa tohoto“ neleká duše, Boha milující, nýbrž útěchou jí naplňuje. Ona si vzpomene, že bude nyní vysvobozena z nebezpečí, že by mohla kdy Boha, své nejvyšší Dobro ztratiti.

„Dnes učiněno jest v pokoji místo jeho: z obydlí jeho na Sionu (svatém)!“ (Žalm 75, 3). Ó jaké to radostné poselství pro každého, který doufati smí, že v stavu milosti s životem se loučí!

Můj Ježíši! v krev Tvou doufám, že mě doprovoditi ráčíš na ono místo míru, kde bych k Tobě volati směla: „Miláčku můj,

nyní se více nebojím, že bych Tě kdy ztratiti mohla!“

„Smiluj se, ó Pane! nad ním pro vzdychání jeho, smiluj se nad ním pro slzy jeho!“ Bože můj! nechci čekati až na hodinu smrti, abych hříchů svých oplakávala; již nyní je zaklínám i proklínám, lituji jich z celého srdce a umírám bolestí nad nimi.

Miluji Tě, Dobroto neskonalá! Tak chci žíti, tak umříti, v pokání a lítosti z lásky!

„Poznej, ó Pane! tvora svého, stvořeného ne od bohů cizích, ale od Tebe samého, Boha jedině živého a pravého.“ Ó Bože můj, pro Sebe stvořil jsi mě, nezavrhni mě! Urážela-li jsem Tebe dříve, miluji Tě nyní nade všecko!“

Přinese-li kněz naposled nejsvětější Svátost, zatřese se, kdo Pána Ježíše jen málo miloval; pravý ale milovník Pána Ježíše celý se naplní důvěrou a něžnou láskou; vždyť vidí blížiti se Pána svého, který ho na věčnost doprovoditi chce.

Při přijímání posledního pomazání upomene nás ďábel na všecky hříchy, kterých jsme se smysly svými dopustili; hleďme tedy, abychom jich ještě před smrtí oplakali!

Když umírající svátostí přijala, vzdálí se všickni, a zanechají ji samotnou s Ukřižovaným. Ó můj Ježíši, když mne pak všickni opustí, neopouštěj Ty mě! „V Tebe, Hospo-

dine, doufám, nechť nejsem zahanbena na věky!“ (Žalm 70, 1.)

Studený pot již vystupuje, oči se zatemňují, tepna ochabuje, ruce a nohy stydnou, nemocná se natahuje a pokládá jako mrtvola, smrtelný zápas počíná. Ach! ubohá jest na odchodu.

Dech se krátí, znamení to blízké smrti. Zpovědník dává umírající hořící svíci do ruky, a modlí se modlitby za umírající. Ó svíce, svět nyní duším našim! Světlo tvé ale málo pomůže, když čas vypršel, abychom ještě něco napraviti mohli!

Ó Bože, při světle této svíce, jakými ukáží se nám marnosti světa a hříchy naše!

Konečně vydechla umírající ducha svého. V tomto posledním okamžiku, když ducha vypouští, končí se jí čas a nastává jí věčnost! Ó okamžiku, kterýž o věčné blaženosti neb o věčném bědování rozhoduješ!

Ježíši můj, milosrdenství! Odpusť mi a upoutej mě k sobě, abych Tě v onom okamžiku neztratila. Když se duše od těla odloučila, obrací se kněz k okolostojícím se slovy: Jest v Pánu. Ať odpočívá v pokoji! V pokoji? Ano, jestli v přátelství s Bohem zemřela; jestli však zemřela v nemilosti Boží, nebude míti nešťastnice pokoje, pokud Bůh Bohem bude!

Zvoní se umíráčkem. Kolem jdoucí snad

řeknou: Byla sice vlídnou, avšak ne příliš bedlivou klášternicí; aneb: Jen jestli dobře skonala! Opět jiní na ni brzo zapomenou. Nyní jaká změna v komůrce zemřelé! Jiná v ní bydlí, mrtvola odpočívá v hrobce; duše jest na věčnosti. Mrtvola hnije a tvoří se v ní červi. Rozpadá se v kusy; brzo z ní ničeho nezůstane, leč kostra; a i ta se rozpadne a zprachniví.

To tedy bude z těla našeho, jemuž k vůli Boha tak často urážíme!

Vy svatí, vy jste toho dobře pochopili; a proto jste těla svého stále umrtvovali! Kosti vaše uctívají se nyní na oltářích, a krásné duše vaše radují se z patření na Boha, očekávajíce dne soudného, kdy těla vaše z mrtvých vstanou, aby sdílela s dušemi slávu, kteréž ony již nyní požívají, jako s nimi sdílela dříve i utrpení.

Kdybych stála na prahu věčnosti, co všecko přála bych si, abych byla pro Boha učinila? Svatý Kamil de Lellis volával u hrobů zemřelých: „Kdyby tito oživli, co všecko učinili by pro život věčný! Já žiju, a co činím?“ A co činíme my?

Modlitba.

Pane, nezavrhni mě pro nevděčnost mou! Jiní uráželi Tě v temnostech, já však uprostřed světla. Tebou osvícená, jasně jsem po-

znávala zlobu hříchů svých; a přece jsem pohrdala světlem Tvým a milostmi Tvými a odvracela se od Tebe. Ó Ježíši můj, jediná naděje má! nebudiž mi hrozným v den soužení t. j. v den smrti mé. Amen.

O smrti spravedlivých.

Smrt spravedlivých nazývá svatý Bernard vzácnou, protože ona jest ukončením namáhání a vchodem do života věčného. Smrt pro svaté jest odměnou; neboť jí skončí se předně trápení jejich, boje jejich, nebezpečí a úzkosti jejich, že by mohli Boha ztratiti. Jak trapným jest výrok „vyjdi z tohoto světa“ pro syny jeho: tak útěchy plným jest pro světce; neboť snadno opouštějí statky světa tohoto, an Bůh sám jediným pokladem jejich byl, pročež poctivostmi pohrdali a rodiče a přátele jen v Bohu milovali. Jak v životě tak i při smrti jest heslem srdcí jejich: „Bůh můj a mé všecko!“

Tělesné bolesti při smrti jsou jim vítány, poněvadž je mohou, jakožto zbytek svého života, Bohu na důkaz své lásky obětovati. Oni odevzdávají Bohu život svůj ve spojení s obětí Ježíše Krista, který z lásky k nim na kříži zemřel.

Ó jakou útěchou naplní světce pomýšlení, že se nyní skončí čas a s ním i nebezpečenství, že by mohli Boha skrze hřích

ztratiti! A s jakou vroucností objímati budou krucifix volajíce: „(S křížem) v pokoji spáti a odpočívati budu!“ (Žalm 4, 9).

Ovšem že nám bude ďábel hříchy naše předstírati a nás postrašit hleděti; jestli jsme však hříchů svých litovali, a Pána Ježíše z celého srdce milovali, bude On sám Utěšitelem naším. On si více žádá spasení našeho, nežli ďábel záhuby naší dodělávati se může.

Smrt jest pro svaté za druhé vchodem do života věčného.

Bůh jest věrný, a dovede v každou hodinu potěšiti duší, jež Ho milovaly. I v samých bolestech smrtelných dává jim již napřed okoušeti blaženosti nebeské. Vzbuzování důvěry, lásky k Bohu, touhy, aby Jej brzo viděly, působí, že počínají okoušeti onoho míru, kteréhož po celou věčnost požívati mají.

S jakou toužeností přijímají naposled nejsvětější Svátost! Oni volají se svatým Filipem Neri! „Blíží se, kterýž jest má láska, mé všecko!“

Netřeba tedy báti se smrti, jako spíše hříchu, jenž jediný smrt neblahou činí. Veliký služebník Boží P. La Colombiére tvrdí, že mravně nemožno jest, aby zlou smrtí zemřel, kdo Bohu v životě věrným byl.

Kdo Boha miluje, touží po smrti, jež ho věčně s Bohem spojí. Kdo nemá touhy, Boha brzo viděti, ukazuje malou lásku k Němu.

Již nyní tedy dbejme více o smrt, než o všechny pozemské statky. Když již nyní pro smrt statků pozemských si budeme nevážiti, bude nám to k zásluze připočtěno; kdybychom ale čekali, až umírajíce museli bychom vše opustiti, neměli bychom zásluhy žádné, ale vězeli bychom jen v nebezpečí, že zahyneme.

Žijme, jakoby každý den byl posledním života našeho! Jak dobře žije ten, kdo smrt stále před očima má! Ó Bože můj, kdy nastane okamžik, abych na Tě tváří v tvář patřiti a Tebe milovati mohla? Nezasluhuji toho; avšak rány Tvé, ó Vykupiteli můj! jsou nadějí mou. Volám se svatým Bernardem: „Rány Tvé jsou zásluhy mé!“ A proto opovažuji se volati se svatým Augustinem: „Nech mne zemříti, ó Pane, abych Tě spatřila!“ Ano, ó Bože, dej mi brzo zemříti, abych Tě brzo spatřila a Tebe objala plná jistoty, že se nikdy více od Tebe neodloučím!

Modlitba.

Ó Maria, Máti má, kromě krve Ježíše Krista dodává mi přímluva Tvá naděje, že spasena budu a do ráje se dostanu, kde bych Tě věčně chváliti, Tobě děkovati a Tebe milovati mohla. Amen.

Šesté rozjímání.

O soudu.

Představ si, že ležíš na loži smrtelném, zápasíc se smrtí, a že ti zbývá žíti již jen hodinu, ba snad ani tu již ne celou. Rozvaž tedy, že musíš za krátko postaviti se před Soudce svého, Ježíše Krista, a Jemu z celého života účty skládati.

V okamžiku tom není nic hroznějšího nad zlé svědomí. Účty tvé musí tedy dříve v pořádek uvedeny býti, prvé než den účtování nastane. Hotovíš se, na věčnost odejíti. Vzpomínka na spáchané hříchy, úzkost, kterou zlý duch ještě rozmnožuje, nejistota toho, co se s tebou stane: všecko to přichází na tě jako bouře zmatků a přístrachů.

Ó přidržujme se již nyní Pána Ježíše a Panny Marie, aby nás v onom okamžiku neopustili!

Jak strašná to myšlenka: V málo okamžicích státi budu před soudnou stolicí Boží! Svatá Maria Magdalena de Pazzis jednou stonala a velice se strachovala; když se jí zpovědník tázal, proč se třese, odpověděla: „Ó otče, jest to hrozná věc, před Kristem, Soudcem svým muset se objeviti!“

Ó Ježíši můj, rozpomeň se, že jsem jedna z oveček Tvých, které jsi krví svou vy-

koupil! „Prosíme Tě tedy, ó Pane, abys přispěti ráčil ku pomoci služebníkům svým, kteréž jsi vzácnou Krví Svou vykoupil!“

Jest všeobecným míněním, že Pán Ježíš soudí duši na témž místě a v tomže okamžiku, kde a kdy tělo opustila. V jednom a témž okamžiku tedy koná se soud, a vyřkne i vykoná se také ortel!

Ó jaký to osudný okamžik, v kterémž se rozhoduje nad naší věčnou blažeností neb nad naším věčným neštěstím!

Ctihodný Ludvík de Ponte třásl se při vzpomínce na soud ten tak mocně, že se i obydlí jeho s ním otřásalo.

Ó můj Ježíši, kdybys mě nyní souditi chtěl, co by se se mnou stalo? Věčný Otče! Ó popatř na tvář Pomazaného Svého! Želím všech urážek, kterých jsem ti učinila; pohleď na krev, na rány Syna svého a smiluj se nade mnou!

Po zesnutí pochybují snad ještě přítomní, zda-li se duše od těla již odloučila; ale ona jest mezi tím již na věčnosti! Pak pokropí kněz mrtvolu svěcenou vodou a vzývá anděly a svaté, aby přispěli duši té ku pomoci.

„Přispějte ku pomoci, svatí Boží: vyjděte vstříc andělé Páně!“ Jest-li však zahynula, nemohou jí ani svatí, ani andělé více pomoci.

Ježíš Kristus dostaví se k soudu s ra-

nami, které při utrpení svém za nás obdržel. Rány tyto potěší kajicníků, kteří s pravou lítostí hříchů svých oplakávali; poděsí ale hříšníků, kteří v hříchu zemřeli.

Ó Bože, jakou mukou naplní se duše, když na Boha ponejprv pohledne, a v Něm rozhněvaného Soudce svého zříti bude! Muka tato horší bude samého pekla!

Pak pozná duše velebnost Soudce a uvidí, jak mnoho z lásky k ní trpěl, uvidí smilování, kteráž jí prokazoval, i veliké prostředky, kterých jí k zachránění nabízel, uvidí marnost světských a velikost nebeských statků; slovem: pozná všech těch pravd, však bez užitku. Cas k napravení chyb již uplynul. Co se stalo, stalo se,

Můj nejmilejší Spasiteli, dej abych, až Tě poprvé spatřím, se mnou smířeného Té spatřila! Propůjč mi tedy světla, propůjč mi síly, abych života svého polepšila! chci Tě vždy milovati. Pohrdala jsem dříve milostmi Tvými; chci si jich nyní více než statků tohoto světa vážiti. Jaké útěchy pocítí při soudu duše, která z lásky k Ježíši Kristu všeho pozemského se odříkala, povržení milovala, těla svého umrtvovala, krátce: jen Boha milovala!

Jaké radosti pocítí, až uslyší slova: Vejdi, služebnice dobrá a věrná, vejdi do radosti Pána svého! Raduj se; nebo jsi zachráněná a

nemusíš se více báti, že zahyneš! Duše ale, která v stavu hříšném se světa tohoto odchází, odsoudí se sama, dříve než ji Pán Ježíš odsoudí, a za pekla hodnou se uzná.

Ó Maria, ó veliká orodovnice má, pros Pána Ježíše za mě! Pomoz mi nyní, dokud mi ještě pomoci můžeš, sice zahynu, a pak bys mi nemohla více pomoci! „Co bude člověk síti, to bude i žíti“ (Gal. 6, 8). Při soudu budeme žíti, co jsme za živobytí zaseli. Co jsme dosud zaseli? Ó čiňmež nyní, čeho si přáti budeme při soudu, abychom byli učinili!

Kdybychom se měli za hodinu na soud postaviti, co bychom dali za to, kdyby nám lhůta o jeden rok prodloužena byla? Nuže, k čemu užijeme zbývajících ještě roků života svého?

Opat Agatho zvolal po mnohaletém kajícím životě, když si na soud vzpoměl: Co se ze mne stane, až budu souzen? A svatý Job: „I což bych učinil, kdyby povstal Bůh k soudu? a když by vyhledával, což bych odpověděl Jemu?“ (Job 31, 14.) A co odpovíme my, až nás Ježíš Kristus zavolá, a na nás žádati bude, abychom účty skládali z těch milostí, kterých jsme tak špatně užívali?

„Ó Bože, nevydávej šelmám duší těch, již vyznávali Tebe!“ (Žalm. 73, 19.) Nezasluhuji odpuštění; Ty však nechceš, abych o milosrdenství Tvém pochybovala. Vysvoboď mne,

ó Pane! a vyveď mě z kalu bídy mé. Chci se polepšiti; budiž Pomocníkem mým!

Pří, jež se v okamžiku smrti líčí, rozhoduje se nad věčnou blažeností a nad věčnou záhubou. Jak velice musí nám tedy na tom záležeti, abychom nepodlehli! Ano, tak jest! praví každý. Proč tedy neopouštíme všeho, abychom Bohu náleželi?

„Hledejte Hospodina, dokavadž může nalezen býti“ (Is. 55. 6). Kdo při soudu Boha ztratil, nemůže Ho nikdy více nalézti; kdo Jej ale za života hledá, nalezne Ho!

Můj Ježíši, pohrdala-li jsem dříve láskou Tvou, hledím aspoň nyní jen Tebe milovati a od Tebe milována býti. Dej se mi najíti, ó Bože duše mé!

Vy pošetilí synové tohoto světa! v údolí Josafat zcela jinak budete souditi. Tam budete bláznovství svého oplakávati, avšak bez naděje na vysvobození!

Vy však, kteří soužení trpíte na světě, radujte se a veselte se! V den soudný promění se všecky muky vaše v slasti a radosti nebeské. „Zármutek váš obrátí se v radost“ (Jan 17, 20).

Ó v jaké slávě objeví se pak svatí, kteří na tomto světě tak povrženými byli! A jaký strašný pohled poskytovati budou tak mnozí velmoži a mocnáři, kteří zavrženi budou! Můj ukřižovaný a opovrhovaný Ježíši, ob-

jímám kříž Tvůj! Nikoliv svět, ani poctivosti jeho, ale Bůh jediný jest touhou mou!

Plní zoufání uslyší zavržení v den soudný výrok Ježíše Krista: „Odejděte ode Mne, zlořečení!“ (Mat 25, 41.) Ó Pane Ježíši! také já jsem si toho výroku zasloužila; Tys mi však odpustil. Nedopusť, abych kdy odloučena byla od Tebe! Miluji Tě, a doufám, že Tě vždy milovati budu.

S jakým jásotem proti tomu uslyší vyvolenci pozvání Ježíše Krista do ráje, když volati bude: „Pojďte požehnaní!“ Můj nejmilejší Spasiteli! skrze Krev Tvou doufám, že patřiti budu k počtu těchto šťastných duší, abych objímajíc nohy Tvé věčně Tě milovati mohla.

Oživujme v sobě víru a uvažme, že jednou v údolí Josafat buď po pravici mezi vyvolenými, aneb po levici mezi zavrženými postaveni budeme. Nuže! vrhněme se k nohoum Ukřižovaného, a pohledněme do duší svých! A nejsme-li dosti dobře připraveni, abychom se před Ježíše Krista na soud postaviti mohli, hledejme nyní, dokud ještě čas jest, prostředky k spasení svému! Odtrhněme se ode všeho, co Bohem není!

Spojme se s Ježíšem Kristem tak pevně, jak jen můžeme, skrze rozjímání, svaté přijímání, mrtvení smyslů a zvláště skrze usta-

vičné prosby! Užívání těchto prostředků, jichž nám Bůh k zachránění podává, jest jistým znamením vyvolení.

Modlitba.

Můj Ježíši, můj Soudce, nechci Tě ztratiti, ale vždy milovati! Miluji Tě, lásko má, miluji Tě! Takto doufám, že k Tobě volati budu, až Tě při soudu ponejprv spatřím! Nyní však prosím: Pane, chceš-li mě kárati, jak toho zasluhuji, tresci mne, jen mi neodjímej lásky své! Dej, abych Tě vždy milovala a od Tebe milována byla; pak se mnou učiň, jak se ti líbí. Amen.

Sedmé rozjímání.

O výčitkách svědomí, jež zavržená řeholnice v pekle trpěti bude.

Největší muka, kterou zavržený v pekle trpí, jest ona, kterou si sám výčitkami svědomí připravuje. „Červ jejich neumírá“ (Mar. 9, 47). Červ, jenž nikdy neumírá, jsou věčné výčitky svědomí zavržených do pekla. Běda! jakým ukrutným červem bude pro zavrženou řeholnici myšlenka, že se pro tak bídné věci sama do záhuby té uvrhla! Volati bude:

Tedy pro tak krátké nedovolené požitky ztratila jsem ráj i Boha, a přivedla jsem to tak daleko, že v tomto žaláři ukrutných muk věčně přebývati musím!

Svět jsem opustila, do čtyr zdí se uzavřela, svobody se zbavila; ale potom jsem Boha opustila, nešťastně žila, a toho zasloužila, že nyní v tomto hrobě ohnivém věčně nešťastnou budu! Tak nesčíslných pobídek k dobrému a prostředků k spasení mi Bůh poskytoval; ale já bídnice! sama jsem si zavržení vyvolila.

Ó Pane Ježíši, také já bych nyní v pekle takto naříkala, kdybys mě byl nechal v hříších mých umříti. Díky, věčné díky milosrdné shovívavosti Tvé, že jsi mě až do dneška strpěl! Z celého srdce lituji hříchů svých. V pekle bych Tě nemohla více milovati; nyní ještě mohu tak činiti. A tak miluji Tě z celé duše, Tebe Boha svého, lásku svou, mé všecko!

Pohledneme-li se zpět po životě svém, zdá se nám býti jako krátký sen, jako okamžik, který kvapně unikl. Jak krátkým bude se asi zdáti zavrženci jeho věk, padesát neb šedesát let trvající, až v pekle bude sto tisíc neb milion let a pozná, že jeho nešťastná věčnost vždy jako znova začíná!

Ach! jakými asi se mu budou zdáti všecky ty nedovolené věci, které jej do této záhuby uvedly? Jak bude naříkati, že pro

tak krátké radosti nyní u věčném ohni hořeti bude!

Druhou nejukrutnější výčitku svědomí působiti bude zavrženci vzpomínka, jak v pravdě málo měl činiti, aby spasení došel. Ach! naříká, kdybych byl odpouštél, lidské bázně nešetřil, příležitosti se vystříhal: nebyl bych zavržen! Ach, kéž bych se byl přemáhal!

Kdyby mi to i za těžko bylo přicházelo, pro věčnost by to nebylo namáháním příliš velikým bývalo! Ale já jsem pro věčnost nečinil ničeho a nyní mi není pomoci více!

Kdybych byl svátostí častěji přijímal, rozjímání nezanedbával, Bohu se poroučel, nebyl bych opět klesal. Tak často jsem si předsevzal, že tak učiním, ale neučinil jsem. Někdy jsem začal, ale zase ustal; a proto jsem naposled zahynul.

Ó Bože duše mé, jak často jsem Tobě slibovala, že Tě budu milovati, a přece jsem se od Tebe opět odvrátila! Pro lásku, z kteréž jsi za mě na kříži umřel, dej mi lítost hříchů mých, uděl mi své lásky a té milosti, abych se ve všech pokušeních k Tobě utíkala.

Pro řeholnici zavrženou ale, jakými ukrutnými meči budou osvícení, vnuknutí a milosti, kterých jí Bůh v klášteře poskytoval! Jak bude bědovati: Svatou a věčně blaženou jsem mohla býti, ale já jsem nyní na věky nešťastnou!

Největší muku bude zavrženci působiti poznání, že sám dobrovolně a vlastní vinou do záhuby upadl, ačkoliv Ježíš Kristus za spásu jeho zemřel. Bůh dal za mě život svůj, volati bude zoufale; mou jest to tedy vinou, že nyní věčně v této propasti pekelné hořeti budu! Nebe ztraceno! Bůh ztracen! Běda mně nebohému! Tak po celou věčnost budou naříkati zavržení.

Ó Bože můj, dej, ať Tě jen opět naleznu, která jsem Tě opustila a ztratila! Posud jest ještě čas k zachránění. Pro úzkost a bolesti Tvé, které jsi snášel v zahradě Gethsemani, prosím Tebe, Spasiteli můj, za pravou lítost z lásky! Přijmi mě opět na milost! Chci Tě milovati, jen Tebe jedině!

Představ si nemocného, který by trpěl nesnesitelné bolesti ve vnitřnostech svých, jehož by se nikdo neujímal, ano jehož by ještě nad to zlí lidé tupili, trýznili a nohama šlapali. Považ však, že ďáblové zavržence v jeho mukách nekonečně více týrají, a že není nikoho, kdo by s ním útrpnost měl.

Kdyby mohl zavržený v pekelném ohni svém aspoň Boha milovati, který jej spravedlivě trestí! Však nikoli! Nyní, an ví, že Bůh jediný nekonečné lásky hoden jest, musí Ho nenáviděti. V tom právě záleží podstata pekla: že zavržený Boha, nejvyšší Dobro, milovati nemůže.

Kdyby se mohli zavrženci do vůle Boží odevzdávati, jako to dobré duše v utrpeních svých činívají: peklo nebylo by pro ně peklem více. Však nikoli; nešťastníci vztekají se jako zběsilí pod metlou Božské spravedlnosti, a zuření jejich zvýšuje jen muky jejich.

Kdybych byla v pekle, ó Ježíši můj, nemohla bych Tě více milovati, ale musela bych Tě věčně nenáviděti! Co jsi mi však učinil zlého, abych Tě měla nenáviděti? Ty jsi mě stvořil, za mě jsi zemřel a nesčíslných milostí jsi mi propůjčil; to jest tedy to zlé co jsi mi učinil! Ó Pane! tresci mě zde na zemi dle vůle své; však nikdy, věčně nikdy toho nedopusť, abych Tebe na věky milovati nesměla! Miluji Tě, můj Ježíši, a chci Tě vždy, věčně vždy milovati! — Představ si zděšení duše v onom okamžení, když do pekla upadá. Jak? vzkřikne, já tedy že jsem ztracena? Nemohu tedy více vyjíti z místa tohoto! Běda mi! není žádného vysvobození více na věky!

Uplynou tisíce let; jest jich více, než jest kapek v moři, více než zrnek pískových na zemi, více než listů na stromích! Uplynula všecka leta, jsou ta tam; peklo ale nikoliv nepřestalo! To pro zavržence teprvé začíná! On se nemůže klamati, aby řekl: Snad přece tomu někdy bude konec! Nikoli, on ví, že peklo s mukami svými konce míti nebude! věčně konce míti nebude!

Ó Bože! Ty duše má! čteš, slyšíš slova ta a věříš jim! Nemůžeš pekla upírati! a přece můžeš hřešiti? Ovšem že pro takové, kteří o pekle a mukách jeho rozjímali, avšak pravd těch si k mysli nepřipouštěli, a proto pro hříchy své do pekla zavrženi byli: ovšem že pro takové jsou muky pekelné ještě mnohem strašnějšími!

Nemař času! Odřekni se všech tvorů! Věnuj se zcela Vykupiteli tvému! Vše, co konáme, příliš málo jest, abychom pekla ušli. Třes se! Kdo nežije v bázni a s třesením, spasen nebude!

Modlitba.

Ó můj Ježíši! Krev Tvá, smrt Tvá jsou nadějí mou. Nechť mě všickni opustí, jen Ty mě neopouštěj! Ty mi slibuješ odpuštění, jest-li hříchů svých litovati budu. Ty mi nabízíš milost smilování, Tebe-li milovati budu. Ano já chci bez ustání oplakávati viny své a milovati Tebe z celého srdce svého! Nikdy více nechci Tě ztratiti; všecko chci ráda činiti, jen abych se Tobě zalíbila. Dej mi jen v milosti své žíti a umříti: pak nechť se se mnou stane, co se Tobě líbí! Ó Maria, ó naděje má! buď mi vždy mocnou ochranou a nedopusť, abych kdy více Boha ztratila. Amen.

Osmé rozjímání.

O lásce k Pánu Ježíši ukřižovanému.

Ó můj Ježíši, co jsi mohl více učiniti, abys mi lásku svou dokázal, než-li že jsi vinu hříchů mých smazal, a brány rajské mi otevřel, vydav život svůj na dřevě kříže za mne?

„Ponížil sebe samého, učiněn jsa poslušným až k smrti, a to smrti kříže.“ (Fil. 2, 8). Syn Boží poslušen jsa vůle nebeského Otce, aby za spásu naši zemříti mohl, ponížil se z lásky k nám lidem až k smrti a to smrti kříže! A jsou lidé, kteří tomu věří, a přece tohoto Boha nemilují!

Ach můj Ježíši, co Tě to stálo, abys nám lásku svou zjevil! A já bídnice, splácím Ti jen nevděkem! Ó dej, abych Tě milovala, a lásky Tvé nikdy nezneužívala! Miluji Tě, mé nejvyšší Dobro, a chci Tě vždy milovati. Chci vždy pamětliva býti oněch bolestí, jež jsi pro mě trpěl, abych vždy v lásce Tvé prospívala! Ó Bože! Mnozí mohou slyšeti a mluviti o přehořkém utrpení Ježíše Krista, aniž by pocítili lásky a vděčnosti v srdcích svých, právě tak, jakoby se jednalo o nějaké staré události aneb o utrpení člověka neznámého, na němž nám dále ničeho nesejde.

Ó lidé, proč nemilujete Ježíše Krista? Rcete, co měl Spasitel náš ještě více činiti, aby lásku vaši získal, nad to, že za vás umřel v moři hanby a bolestí?

Kdyby nejnižší z lidí pro nás vytrpěl, co Pán Ježíš trpěl, směli-li bychom mu odepříti své lásky a zjevného díkůčinění?

Však, ó Pane Ježíši můj! proč se obracím k jiným, a ne k samé sobě? Jaká že jest moje vděčnost k Tobě? Jen pohrdáním a urážkami splácela jsem já lásku Tvou!

Odpusť, prosím Tebe! Chci Tě milovati, chci Tě milovati z celé duše své! Jaký mrzký nevděk by to byl, kdybych Tě za tolik dobroty a milosrdenství jen málo milovati chtěla!

Ach, ten muž bolestí, který na dřevě hanby hřeby přibit jest, jest náš pravý Bůh a Pán, jenž na kříži tom jedině z lásky k nám trpí a umírá! Ano, my věříme a vyznáváme: Pán Ježíš ukřižovaný jest náš pravý Bůh, který za nás umírá! Jak? Můžeme něco jiného milovati kromě Něho? Ó žáry nejsvětější lásky, které jste život mého Spasitele na hoře Kalvarii strávily, přijďte a spalte ve mně všelikou náklonnost k tvorům! Rozněťte mne láskou k Bohu mému, který se z lásky ke mně smrti obětoval! Jaké to divadlo pro anděly, viděti věčné, nestvořené

Slovo visící na dřevě hanby, a umírající za spasení svých bídných stvoření!

Ach, Spasiteli můj! krev svou a život svůj vydal jsi za mě; a já bych měla lásky své ti odpírati? Odepříti bych ti měla, čeho si ode mně žádáš? Nikoli! Ty jsi se mi oddal celý; i já se Tobě odevzdávám celá bez výminky!

Putuj, duše má, na horu Kalvarii! Viz tam svého ukřižovaného, svého umírajícího Boha, Jeho nesmírné bolesti a poznej: Přílišná láska tvého ukřižovaného Ježíše k tobě jest příčinou Jeho přílišných muk! Muky nebyly by tak veliké, kdyby láska Jeho k tobě nebyla tak veliká!

Ó můj nejmilejší Ježíši! jaké nesčíslné bolesti, pohanění a vnitřní muky trýzní Tě na kříži, ku kterému Tvé nejsvětější tělo třemi hřeby jest připevněno a na těch zavěšeno. Okolostojící lid se Ti rouhá a posmívá! Tvá nejsvětější duše se ještě mnohem více mučí uvnitř nežli tělo Tvé zevnitř. Proč, ó Pane, musíš, musíš tak těžce trpěti? Ty mi odpovídáš: Toto všecko trpím z lásky k tobě! Buď pamětlivá lásky této, a i ty miluj Mne!

Ano, můj Ježíši, chci Tě milovati! Koho bych měla milovati, ne-li Boha svého, který za mě umřel! Pohrdala jsem dříve Tebou, Lásko má; nyní toho co nejvíce želím, že

jsem Tebe urážela, a nežádám si ničeho více, leč býti majetkem Tvým! Ó můj Ježíši, odpuštění! Přitáhni srdce mé k Sobě, upoutej, poraň a zapal je láskou svou!

Uvažme ony výlevy nejsvětější lásky, s kterými Ježíš Kristus ruce a nohy své podával k přibití na dřevo kříže, když svůj Božský život za spasení naše nebeskému Otci obětoval.

Modlitba.

Nejmilejší Spasiteli můj! vzpomenu-li si, co Tě duše má stála, nemohu se spustiti naděje, že mi odpustíš. Jakkoli velké a četné jsou hříchy mé, přece nechci nad zachráněním svým zoufati, poněvadž jsi za mě s nadbytkem zadost učinil! Můj Ježíši, naděje má, lásko má! tak velkou, jako jest vina má, má býti také i láska má! Když mi dáváš tuto touhu, dojista že mi poskytneš také milosti k ukojení jejímu!

Věčný Otče, vzhledni na tvář Pomazaného svého, pohlédni na Syna svého na kříži umírajícího, pohlédni na jeho zsinalý obličej, na Jeho hlavu, trním korunovanou, na Jeho probodané ruce, na zedrané tělo Jeho! Popatř na Beránka, který se za mě obětoval. Toto všecko Tobě představuji, abysi se nade mnou smiloval!

„Zamiloval nás a umyl nás svou krví

od hříchů našich“ (Zjev. sv. J. 1, 5). Proč bychom se báli, že by nám hříchy mohly býti překážkou, tak že bychom svatými státi se nemohli, když Pán Ježíš ve své krvi nám připravil koupel, v které se duše naše od všeliké viny očistiti mohou, jestliže jen z celého srdce hříchů svých želíme a opravdu polepšiti se chceme! Pán Ježíš visící na kříži pamatoval na nás všecky; tam chtěl jednomu každému z nás tolik milostí a slitování zasloužiti, jakoby duše jednoho každého jen tou jedinou byla, za kterou z neskonalé lásky umíral.

Také mé viny jsi předvídal, Spasiteli můj! když jsi na kříži pněl, a místo trestu osvícení, milosti a odpuštění mi připravoval! Nikdy, nikdy více, ó Vykupiteli můj! nemá se to státi, abych Tě urazila a opustila. Nepřipusť toho nikdy, ó Pane! Raději chci umříti, než Tebe nemilovati! Volám se svatým Františkem Saleským: „Umříti neb milovati; milovati neb umříti!“ Amen.

Zbožné úvahy

o utrpení Pána našeho Ježíše Krista, prostě vyloženém dle popsání svatých evangelistů, se vzbuzováním posvátných citů.

Úvod.

Svatý Augustin nazývá to velmi spasitelným cvičením, denně rozjímati o přehořkém umučení, které Bohočlověk z lásky k nám podstoupil. A již před ním napsal Origenes, že nemůže přebývati hřích v duši, která často o smrti svého Spasitele rozjímá.

Kromě toho zjevil Pán jednomu svatému poustevníku, že žádné cvičení není tak způsobilým, Božskou lásku v srdcích rozníititi, jako rozjímání o utrpení Vykupitelově. Proto tvrdí P. Baltazar Alvarez, že zkázou křesťanů jest, že neznají pokladů, které máme skryté v utrpení Pána Ježíše; a proto napomíná, abychom nemysleli, jako bychom byli co získali, pokud ukřižovaného Spasitele stále v srdci nenosíme. Ó rány Ježíšovy, volá svatý

Bonaventura, vy raníte srdce kamenná, a rozplameňujete duše ledové!

Tomu podobně a vším právem tvrdí učený spisovatel P. Croisset, že nic nám nemůže tak dobře otevřiti pokladů, v přehořkém umučení skrytých, jako rozjímání o utrpení Páně. Aby se duše věřící Božskou láskou roznítila, stačí, aby rozjímala o utrpení Páně, jak nám je vypisují svatí evangelistové, a aby rozjímajíc ve světle víry prodlévala na třech hlavních jevištích utrpení Ježíše Krista; totiž: v zahradě olivetské, v Jerusalémě a na hoře Kalvarii.

Zbožní spisovatelé složili mnohá krásná rozjímání o utrpení Páně; avšak jediné slovo Písma svatého činívá na věřícího křesťana větší dojem, než sta a tisíce rozjímání a zjevení, jaká se zbožným duším podávají; neboť co Písmo svaté praví a dotvrzuje, má pro sebe jistotu Božské víry. Proto sestavil jsem k útěše a užitku duší, Ježíše Krista milujících, děj utrpení našeho nejsvětějšího Vykupitele prostě dle evangelií, a doprovodil ho krátce nábožnými povzdechy a výlevy lásky. To, co nám svatí evangelistové vypravují, poskytuje tolik látky k rozjímání, že by mohl člověk o ní sto i více let přemýšleti, a vždy by nalezal nových povzbuzení, aby nejmilosrdnějšího Spasitele z celého srdce miloval.

Ó Bože, jak jest to jen možno, aby vě-

řící duše rozjímala o mukách a pohaněních, které Pán Ježíš Kristus za nás snášel, a nezahořela láskou k Němu a neumínila si pevně, že zbožně žíti bude, aby Bohu, tak milosrdnému nevděčnou nebyla! Pravím: věřící duše; neboť kdyby nám víra jistoty nepodávala, kdo by mohl kdy za pravdu míti, co vskutku Pán a Bůh pro nás vykonal? „Sebe samého zmařil, přijav způsobu služebníka!“ (Fil. 2, 7.) Kdo může Pána Ježíše v chlévě narozeného zříti, a bez světla Božské víry uvěřiti, že jest to Tentýž, kterému se v nebi andělé klaní?

Kdož by, rozjímaje o útěku jeho na poušť, když v Egyptě před Herodesem ochranu hledal, bez světla víry měl míti za možné, že jest On všemohoucím? Kdož by mohl Naň patřiti, v smrtelné úzkosti na hoře olivetské se svíjejícího, a přece věřiti, že tento Utrpitel plnost vší blaženosti chová u vnitru svém? Kdož by mohl uvěřiti, že k sloupu přivázán při bičování a k dřevu kříže připoután jest Pán veškerenstva?

Jaké podivení vzbudil by král, který by jako červík do prachu země se ponížil, v jeskyni, v nejchudší chýši se ubytoval, odsud zákony dával, služebníky a poslance své volil a říši svou spravoval! Ano, svatá víro, zjev ty nám: kdo jest Ježíš Kristus? Kdo jest On, jenž v bídné lidské přirozenosti se zje-

vuje? „Slovo tělem učiněno jest,“ osvědčuje svatý Jan (1, 14). On jest věčné Slovo, jednorozený Syn Boha Otce. A jaký byl život Bohočlověka na zemi? Prorok Isaiáš o něm zprávy podává (53, 2. 3.): „Viděli jsme Ho pohrdaného a nejposlednějšího z mužů, muže bolestí.“

Mužem bolestí chtěl býti; nechtěl ušetřen býti od žádného trápení, od žádné muky, a v žádném okamžiku života svého. Pohrdaným a nejposlednějším z mužů chtěl býti; nechtěl ujíti žádné potupy, žádné urážky; ale chtěl v pravdě na roveň postaven býti muži nejposlednějšímu a nejpovrženějšímu. Jej, Pána a Boha našeho, jako zločince v pouta jímají bičicové! jako otroka Jej bičují! jako divadelnímu králi se posmívají! k potupné smrti kříže Ho odsuzují! Tato nepochopitelná tajemství, jakými se nám zdají býti ve světle víry? Nenaplňují-li duši věřících nejvroucnější touhou, aby pro Ježíše Krista trpěti mohly?

Svatý František Saleský nazývá rány Spasitelovy mocnými napomenutími, abychom z lásky k Němu utrpením nepohrdali. Věda svatých záleží v statečné lásce k utrpení Pána Ježíše; to jest nejkratší cesta k svatosti. Při rozjímání o plamenné lásce v Srdci Vykupitelově býváme i my ohněm lásky uchváceni. A jakým to štěstím pro nás, jest-li nás

roznítí onen oheň lásky, který krb svůj má v Srdci Spasitele našeho! Může-li býti větší radost nad tu, když páskou lásky s Bohem spojeni jsme!

Čím to ale je, že při pohledu na ukřižovaného Pána Ježíše tak mnoho věřících bez pohnutí zůstává? že sice v svatém témdnu velikonočním památku smrti Páně v Církvi slaví, avšak bez hlubšího dojmu, bez pohnutí k díkům, jakoby se o živou pravdu a nejvyšší zájmy vlastní jejich duše nejednalo? Či snad nevědí nebo nevěří, co evangelisté o umučení Páně vypravují? Ovšem, že vědí i věří, odpovídám; ale oni vyhýbají se každému vážnějšímu přemýšlení o něm. Kdo však v ně věří a v srdci svém je rozvažuje, neodolatelně pohnut bývá, aby miloval Boha svého, který takové muky a i smrt za nás trpěl.

„Láska Kristova pudí nás," píše svatý apoštol (II. 5, 14). Rozjímáme-li ale o přehořkém umučení Páně, neuvažujme toliko velikých Jeho muk a týrání, jež Pán Ježíš za nás trpěl, nýbrž také i lásku, s jakou vše trpěl. Vždyť netrpěl toliko proto, aby nám spasení zjednal, čehož by byl pouhou modlitbou dosíci mohl; nýbrž trpěl také proto, aby nám lásku svou zjevil, a tak srdce naše získal. Duše, která této lásky jest pamětlivá, nemůže jináče než Pána Ježíše milovati;

vždyť láska Kristova ji pudí, váže a posvátným násilím nutká, aby Mu celou náklonnost svou věnovala. Nad to Pán náš Ježíš Kristus za nás všecky umřel, abychom nežili více sobě, nýbrž jedině Jemu, láskyplnému Spasiteli, který svůj Božský život za nás obětoval.

Blahoslavené jste vy duše, volá Isaiáš, které si často utrpení Páně připomínáte. „Vážiti budete vody s radostí ze studnice Spasitele“ (Isa. 12, 3). Z oblažujících pramenů, které se prýští z ran vašeho Spasitele, vážiti budete nikdy nevysýchající vodu Božské lásky a důvěry v Boha. Jak by mohl i největší hříšník, jenž pln lítosti za smilování prosí, zmalomysleti při pohledu na ukřižovaného Ježíše, když ví, že Naň věčný Otec veškerou vinu za hříchy naše složil, a že On za nás pokutu přetrpěl! „Hospodin složil na Něj nepravosti všech nás.“ (Is. 53, 6). Jak bychom se mohli jen obávati, volá svatý Pavel, že by nám Bůh nějaké milosti odepřel, když nám svého vlastního Syna daroval? „Kterýž ani vlastního Syna neušetřil, ale za nás za všecky Ho vydal: kterakž nám také s Ním všecko nedá?“ (Řím. 8, 32.)

I. Vjezd do Jerusalema.

„Aj! král tvůj béře se k tobě tichý, sedě na oslici, a na oslátku jhu podrobené“

(Mat. 21, 5). Čas utrpení Jeho se blíží. Pán Ježíš opouští Bethanii, aby vjel do Jerusalema. Ó nejpokornější Ježíši, Králi nebes, Ty chceš, sedě na oslici, do Jerusalema vjeti? Pohlédni Jerusaleme! Král tvůj se blíží pokorně a tiše! Nestarej se, že přichází, aby nad tebou panoval, aneb statky tvé si vzal! On přichází jako láska a smilování, jen pro tvé spasení a aby skrze smrt svou život tobě dal!

Přicházejí Mu zástupy lidu vstříc, který Jej velice ctí pro Jeho zázraky, zvláště pro vzkříšení Lazara. Jedni prostírají roucha svá na cestu, kudy jede; jiní sypou na zem ratolesti, aby Ho poctili. Kdo by se toho ale nadál, že tento Pán, kterého nyní s takou slavností vítají, po málo dnech již bude na smrt odsouzený, s křížem na ramenou ulicemi kráčeti! Ó nejmilejší Ježíši! Ty vjíždíš tak slavně do Jerusalema, ovšem jen proto, aby čestný tento vjezd zvýšil potupu Tvého utrpení a smrti Tvé! Chvalozpěvy, s kterými Tě město nyní ve své lůno přijímá, promění se brzo, v málo dnech již v řeči potupné a zlořečení. Nyní volají: „Hosana Synu Davidovu! Požehnaný, jenž se béře ve jménu Páně“ (Mat. 21, 9). Však brzo křičeti budou: „Ukřižuj, ukřižuj!“ Nyní vydávají roucha svá pro Tebe; pak Ti budou roucha Tvá s těla trhati, aby Tě ubičovali a ukřižovali!

Nyní Ti sypou ratolesti palmové, kudy se ubíráš; pak spletou trnovou korunu, aby jí probodali hlavu Tvou! Nyní Ti zavzní vají chvalozpěvy; pak pronásledovati Tě budou posměchem a rouháním!

Ty však, duše má! volej Mu vstříc plná lásky a vděčnosti: „Požehnaný, jenž přichází ve jménu Páně!“ Ano, svrchovaně požehnaný budiž vždy, ó nejmilejší Spasiteli! jenž jsi mne spasit přišel. Kdybys nebyl přišel, byli bychom všickni zahynuli.

„A když se přiblížil, vida město plakal nad ním“ (Luk. 19, 41). On si připomíná nevděk a záhubu jeho. Ó můj Spasiteli! Tys neplakal jedině nad Jerusalemem, nýbrž i nad nevděkem mým a nad záhubou duše mé, protože jsem se od Tebe uchýlila a Tě nutila, abys mě do pekla zavrhl, kdežto si za spásu mou smrt podstoupil. Ach! mně sluší plakati; já zločinná, zapotřebí mám slz lítosti, ana jsem Tě tak těžce zarmoutila a láskou Tvou pohrdala. Ó věčný Otče, pro slzy, které Syn Tvůj nade mnou prolil, dej mi nejhlubší bol a žal nad hříchy mými! A Ty, nejdobrotivější, nejmilostivější Srdce mého Ježíše, smiluj se nade mnou! Nade všecko bolí mě urážky, jež jsem Tobě způsobila. Nyní, od této chvíle budiž Ty jedinou láskou mou!

Po vjezdu svém do Jerusalema kázal Pán Ježíš a uzdravoval nemocných po celý

den až do unavení. Když nastávala noc, nikdo Mu noclehu nenabídl. Musel se tedy vrátiti do Bethanie. Nejsladší Ježíši, nepřijímají-li Tě jiní, prosím Tě já tím více, abys byl hostem mým! Byla jsem sice i já jednou tak zaslepenou, že jsem před Tebou srdce svého uzavírala; však nyní vážím si spojení s Tebou nekonečně více, než všech statků tohoto světa. Ó Bože! nic mne nemá více od Tvé lásky odloučiti! Amen.

II. Shromáždění vysoké rady a zráda Jidášova.

Tedy sešli se nejvyšší kněži v radu a pravili: „Co učiníme, neb tento člověk činí mnohé divy?“ (Jan 11, 47.) Právě v tom okamžení, kdy Pán Ježíš tak milosrdně milosti své rozdává a ku spáse všech divy činí, radí se nejváženější obyvatelé města, kterak by Pána života na smrt vydali. Bohaprázdný nejvyšší kněz Kaifáš praví: „Užitečno jest vám, aby jeden člověk umřel za lid a ne aby všecken národ zahynul.“ (Jan 11, 50.) A od tohoto dne přemýšleli tito bezbožníci, jak ubezpečuje svatý Jan, kterak by Ho na smrt vydali. Vy židé, buďte pokojní; Spasitel váš neujde vám. Vždyť s tím úmyslem na svět přišel, aby za vás umřel, a skrze smrt svou vás i všecky lidi od smrti věčné vysvobodil.

Před nejvyššími knězi objevuje se nyní Jidáš, a praví: „Co mi chcete dáti, a já vám Ho zradím?“ (Mat. 26, 15).

Jaká to vítězosláva židů nad nenáviděným Ježíšem, an jeden z učeníkův Jeho sám se nabízí, že Mistra svého zradou vydá v ruce jejich! Ó rozvaž, že podobné vítězství slaví peklo, když řeholnice, která se po dlouhá léta v domě Božím zdržovala a ve škole Ježíše Krista cvičila, zrazuje Mistra svého za nejbídnější věc, za zdánlivou útěchu, kterou jí svět nabízí!

Ó Jidáši, chceš-li Boha svého prodati, dej si Jej aspoň dle ceny Jeho zaplatiti! On, Dobro nekonečné, hoden jest ceny nekonečné; ty Ho ale prodáváš jen za několik stříbrných! „A oni uložili mu dáti třicet stříbrných“ (Mat. 26, 15). Ach, duše má! neohlížej se na Jidáše, ale na sebe samu, a odpověz: Za jakou cenu vydala jsi ty tak často milost Boží ďáblu k vůli? Ó můj Ježíši! vzpomenu-li si na veliké bezpráví, jehož jsem se proti Tobě dopustila, nemohu k Tobě pro zahanbení ani očí svých pozdvihnouti. Jak často jsem se od Tebe odvrátila a přednost před Tebou dávala rozmaru, lidskému ohledu, zdánlivé útěše! Věděla jsem, že při tom přátelství s Tebou ztratím; a přece jsem ničemnosti činila. Ó kéž bych byla raději zemřela, než Tě takto urážela! Můj Ježíši,

želím toho z celého srdce, ano umříti bych chtěla bolestí nad tím!

Rozjímejme nyní o dobrotivosti Ježíše Krista. On ví, oč se Jidáš s nejvyššími kněži smluvil; a přece ho od sebe neodhání, ani ho proto zrakem svým nestíhá; ale trpí ho u sebe, u svého stolu, varuje ho před zradou, a chce aby šel do sebe. Ano před tímto zatvrzelcem kleká Spasitel na kolena svá a umývá mu nohy, skoumaje, zda-li by se snad obměkčiti nedal! Ach! Pane Ježíši, takto dobrotivým a shovívavým byl jsi také ke mně! Ač jsem Tebou pohrdala, a hanebně Tě zradila, přece jsi mne posud nezavrhl! Posud na mne pohlížíš plný lásky, a mi dovoluješ, abych přistupovala k stolu Tvému, k svatému přijímání! Můj nejmilejší Spasiteli, kéž bych Tě byla vždy milovala! Jak bych jen mohla vícekrát od Tvých nohou odejíti, a lásky Tvé se zříci?

III. Poslední večeře.

„Věda Ježíš, že přišla hodina Jeho, aby šel z tohoto světa k Otci: když miloval své, až do konce je miloval“ (Jan 13, 1.), t. j. chtěl jim dáti poslední a nejvyšší důkazy své lásky. Sedě za stolem se svými apoštoly, láskou zanícený pravil: „S toužeností žádal jsem tohoto beránka jísti s vámi“ (Luk. 22, 15); neboť potom půjdu, chtěl říci, abych

Sebe sama za spasení vaše obětoval. Můj Ježíši, jak velice po tom toužíš, abysi za nás, bídné tvory své, život obětoval! Tvá touženebnost musí i naše srdce láskou roznítiti, abychom pro Tebe trpěli a umírali, kterýž jsi z lásky k nám trpěl a umřel! Ó nejsladší Ježíši, dej mi poznati, čeho si ode mne žádáš! Tobě jedině chci se líbiti. Se vzdycháním a s prosbami si té milosti žádám, abych Ti věrně sloužíc, třebas dost málo lásky Tvé Ti opláceti mohla. Rozněcuj ve mně vždy mocněji plamen Své lásky, abych světu a sobě umřela a jedině proto ještě žila, abych se Tvému nejsladšímu Srdci zalíbila.

Beránek poslední večeře velikonoční jest předobrazem našeho Spasitele; jako nyní při večeři velikonoční tento beránek se obětuje: tak na zítří bude na oltáři kříže Beránkem Božím Ježíš Kristus, který v smrtelných mukách za nás obětován bude.

„Když tedy onen odpočíval na prsou Ježíšových“ (Jan 13, 25). Šťastný jsi, milovaný Jene, který hlavu svou maje na prsou Ježíšových skloněnou, pocítil jsi lásky Jeho nejsvětějšího Srdce k těm duším, které Mu věrně oddány jsou. Ach nejsladší Spasiteli! Ty jsi také muč dal poznati velikost Svého slitování, kolikrát koli jsi mne k nábožnému životu pobádal, osvěcoval a uvnitř těšíval.

Zdaliž ale byla jsem já Tobě vždy věrnou? Ó odpusť mi nevděk můj, kterým jsem dobrotu Tvou urážela! Nikdy více nechci se Ti nevěrnou státi! Udržuj mě Svou mocnou milostí!

„Vstal od večeře a složil roucho své, a vzav šat opásal se. Potom nalil vody do měděnice, a počal umývati nohy učeníkům a utírati šatem, kterýmž byl přepásán“ (Jan 13, 4. 5). Duše má, pohleď na Spasitele svého, jak před svými učeníky na kolenou klečí a nohy jejich jim umívá! Král světa, jednorozený Syn Boží, tak se ponížuje, že tvorům svým nohy umívá! Vy andělé, co tomu říkáte? Jakým vyznamenáním by to bylo pro učeníky bývalo, kdyby jim byl Ježíš Kristus, jako Marii Magdaleně, dovolil, aby slzami svými Jeho nejsvětější nohy skropili!

Však nikoli! On sám kleká k nohoum svých sluhů, aby nám na konci života svého zanechal tento vznešený předobraz pokory, jakož i podal nový důkaz své nekonečné lásky k lidem. A my, ó Pane, my bídní hříšníci jsme tak pyšní, že nemůžeme bez nevole a urážení se snesti ani jednoho slova, ba ani znamení nejmenší nepozornosti! my, kteříž bychom toho pro své hříchy zasluhovali, aby ďáblové nohama svýma po nás šlapali! Ó Pane Ježíši! příklad Tvůj upomíná nás, abychom milovali pokořování a pohr-

dání; z lásky k Tobě chci od této chvíle každou křivdu i urážku ráda snášeti.

IV. Ustanovení nejsvětější Svátosti.

„A když večeřeli, vzal Ježíš chléb a dobrořečil a lámal a dával učeníkům svým a řekl: Vezměte a jezte: totoť jest tělo mé“ (Mat. 26, 26).

Po nejpokornějším umytí nohou, kterýmž Pán učeníkům svým cvičení se v pokoře tak mocně odporučil, vzal opět roucha svá na se, usedl za stůl, aby poslední zástavu lásky své lidem zůstavil, totiž: nejsvětější Svátosti oltářní ustanovil. Vzal chléb, požehnal ho, a rozdíleje ho mezi učeníky pravil: Vezměte a jezte; totoť jest tělo mé. Pak jim odporučil, aby, kdykoli přijímati budou, smrti Jeho pamětlivi byli, kterouž za ně nyní podstoupí. „Nebo kolikrát koli budete chléb tento jísti, smrt Páně budete zvěstovati“ (I. Kor. 11, 26). Podobně jako mocnář nejdražší šperky svého pokladu odevzdává před smrtí svou truchlící choti své, na věčnou památku: tak odevzdal Ježíš Kristus před úmrtím svým Církvi své nejsvětější Svátost na věčnou památku. „Žádný jazyk není s to,“ tvrdí svatý Petr z Alkantary, „s důstatek vyložiti velikost lásky, jakou Pán Ježíš k jedné každé duši chová. Když Ženich duší z tohoto života odcházel, zanechal jim na památku

nejsvětější Svátost, aby po odchodu Jeho Naň nezapomínaly. On Sám zůstává v této Svátosti při nás, poněvadž žádná jiná zástava, kromě Něho samého, nebyla by mohla na Něho tak živě pamatovati.“ Poznej z toho, jak velice si toho Pán žádá, abychom stále na Jeho přehořké umučení pamatovali; nebo zanechává nám nejsvětější Svátost s tím úmyslem, abychom nikdy nezapomínali na Jeho nekonečnou lásku, kterou nám skrze smrt svou zjevil.

Ó Pane Ježíši, láskou k duším rozníceny, kam Tě zavádí tato láska? Pokrmem Tě činí! Mohl-lis ještě více učiniti, abysi mě k vzájemné lásce zavázal? Zcela a bez výminky v každém přijímání se nám odevzdáváš. Nemusím-liž i já se Tobě zcela a bez výminky věnovati? Z lásky k Tobě odříkám se tedy všeho, čeho by mi svět poskytnouti mohl. Jen Tobě chci náležeti! Jen Bůh budiž od této chvíle touha a láska má i mé všecko! „Kdo jí Mne, živ bude pro Mne“ (Jan 6, 58). Ano tak chci sobě umříti, abych jen Tobě žila; a tak chci žíti, abych jen Tobě sloužila a se líbila! Celé mé srdce ať náleží Tobě, a Ty budiž sílou mou, abych Ti až do konce věrnou zůstala!

„V tu noc, v kterou zrazen byl, vzal chléb, a díky učiniv lámal a řekl: Vezměte

a jezte: totoť jest tělo mé“ (I. Kor. 11, 23. 24).

Ó Bože! V tutéž tedy noc, kdy se lidé chystají Pána Ježíše na smrt vydati, připravuje nám milující Vykupitel chleb života a lásky, aby nás všecky s Sebou spojil, jak Sám dosvědčuje: „Kdo jí mé tělo, ve Mně přebývá a Já v něm“ (Jan 6, 57).

Ó lásko duše mé, neskončené lásky hodná, Ty sama nemůžeš nám vyšších důkazů své nepochopitelné dobroty dáti! Ó přitáhni mě zcela k Sobě! Vezmi Sama v moc svou srdce mé, jež se Ti zcela zasvětiti nedovede. Kdy se konečně stanu úplným majetkem Tvým, jako Ty se stáváš mým, když Tě v nejsvětější Svátosti přijímám! Osvěť mě, dej mi poznati krásy své, aby láska, kterou k Tobě mám, vždy víc a více se vzmáhala a touha má po zalíbení Tvém den co den rostla! Miluji Tě, mé nejvyšší Dobro a klenote můj, Lásko má a mé všecko!

V. Pán Ježíš se modlí a krví potí v zahradě olivetské.

„Chválu vzdavše, vyšli na horu olivetskou . . . Tehdy přišel s nimi Ježíš do vsi Gethsemani“ (Mat. 26, 30. 36). Po díkůčinění opouští Pán Ježíš s učenky svými večeřadlo, a odchází se modlit do zahrady Gethsemanské. Sotva však se začal modliti, již Ho napadá

úzkost, hrůza, zármutek. „Počal se lekati a teskliv býti,“ praví svatý Marek (14, 33); a svatý Matouš (26, 37): „Počal se rmoutiti a teskliv býti.“ Pohroužen v zármutek běduje Spasitel náš: „Duše má smutná jest až k smrti“ (Mar. 14, 34). On vidí před Sebou celé utrpení a všecku potupu, kteráž Ho očekává. Při utrpení budou jednotlivé muky po sobě následovati; zde v zahradě olivetské ale dotírají Naň všecky najednou: poličkování, uplvání, bičování, trny, hřeby, posměch. Všech ochotně přijímá; ale „přijímaje jich třese se smrtelnou úzkostí a modlí se. „A postaven jsa v úzkosti smrtelné déle se modlil“ (Luk. 22, 43).

Ach, Pane Ježíši! kdo Tě nutí, takovou tíseň na se vzíti? Láska má, odpovídáš, kterou miluji duše lidské! Ach! jakým udivením naplňují se nebesa, vidoucí, jak Všemohoucí slabým se stal, jak Rozkoš ráje ztesklila! Bůh náš pln jest tesklivosti a zármutku, aby nás, tvory své, vykoupil! Zde v zahradě olivetské jest Pán Ježíš beránkem obětním, láska Jeho knězem obětujícím, a žár lásky Jeho oným šťastným ohniskem, na kterém se obět zapaluje.

„Otče můj, jest-li možné, ať odejde ode mne kalich tento“ (Mat. 26, 39), modlil se Pán Ježíš. Otče můj, možno-li to, nenech mne píti hořký kalich tento. Nemodlí se

Pán proto, aby nemusel kalicha toho píti, nýbrž aby nám ukázal velikost utrpení svého, jež z lásky k nám snášeti bude. Modlí se, aby nás naučil, jak bychom měli i my v soužení se zásluhou k Bohu o pomoc a vyslyšení volati; abychom totiž Boha s úplnou odevzdaností do Jeho svaté vůle vzývali a jako Pán Ježíš prosili: „Však ne jak já chci, ale jakž ty!“ (Mat. 26, 39.)

A vždy opětoval: „Staň se vůle Tvá... a modlil se po třetí, touž řeč říkaje“ (Mat. 26, 42. 44). Ano, Pane můj, z lásky k Tobě přijímám každý kříž, který mi pošleš. Ty trpíš nevinně, z lásky ke mně; a já hříšnice, kteráž jsem tak často pekla zasloužila, měla bych se zdráhati, něco trpěti, abych zalíbení Tvé, odpuštění hříchů a milosti Tvé získala? Nikoli, ne jak já chci, ale jakž Ty chceš! ne má, ale Tvá vůle se staň vždy!

„Padl na zem“ (Mar. 14, 35). S obličejem, na zem položeným, modlil se Pán Ježíš na hoře olivetské, jakoby si netroufal vzhůru k nebi pohlédnouti, protože Naň složena byla vina celého světa.

Ó nejtišší Ježíši! jak bych se mohla od Tebe odpuštění hříchů svých nadíti, kdyby utrpení a zásluhy Tvé důvěry mi nedodávaly? Věčný Otče, nepohlížej na mě zločinnou, ale na Pána Ježíše, Pomazaného svého, Syna nejmilejšího, který z lásky v smrtelné úzkosti

krví se potí, aby mi odpuštění zjednal u Tebe! „I učiněn jest pot Jeho, jako krůpěje krve tekoucí na zem“ (Luk. 22, 44). Pohlédni na Něho, a smiluj se nade mnou! Však, můj Ježíši! kde jsou bičicové s nástroji k bičování, kde trnová koruna a hřeby, že tak krvácíš? Ach, rozumím; nermoutí Tě tak pohled na muky, jež Ti hrozí; vždyť jsi se Sám k snášení jich nabídl! „Obětován jest, protože sám chtěl“ (Is. 53, 7.); ale pohled na hříchy mé jest oným ukrutným lisem, který Ti krev z žil vytlačuje! Není tam ukrutných bičiců, ani tvrdých bičů, ani trní, ani kříže, ani hřebů; nikoli, ale ohavnosti hříchů mých jsou to, kteréž Tě v zahradě olivetské smrtelnou úzkostí naplňují! Sama jsem tam byla přítomná, abych Tě zarmoutila, ano velikostí provinění svých do nejhlubšího zármutku uvrhla. Kdybych byla méně zavinila, byl bys nyní méně trpěl. To jest tedy dík můj za lásku Tvou, jež smrt za mě podstoupiti chce, že muky Tvé novým trápením rozmnožuji! Ó můj Spasiteli! kéž bych mohla těžkých provinění svých dle zasloužení oplakati! Uděl Ty mi lítost a žal tak hořký, jako smrt! Pro své přehořké úzkosti smrtelné sděl se mnou svou ošklivost, kterou cítíš z tíže hříchů mých, a přeměn nevděčnost mou v lásku, která by se Ti líbiti mohla. Ano, můj Ježíši, miluji Tě z ce-

lého srdce, miluji Tě více než sebe, a z lásky k Tobě odříkám se všech radostí a statků tohoto světa. Ty jedině jsi a máš vždy býti mým jediným statkem, mou jedinou láskou. Amen.

VI. Pán Ježíš jat a svázán.

„Vstaňte, pojďme; aj, který mne zradí, blízko jest“ (Mar. 14, 42). Pán Ježíš ví, že zrádce s židy a žoldnéři se blíží, aby Jej jali. On vstává, zbarvený krvavým potem smrtelným, s tváří zbledlou, ale se srdcem láskou planoucím; i kráčí jim vstříc, aby se vydal v ruce jejich. I staví se před ně s otázkou: „Koho hledáte?“ Představ si duše má, jakoby v tomto okamžiku Pán Ježíš tebe samé se tázal: Pověz mi, koho hledáš? A rci: Ó Pane, koho jiného bych měla hledati, kromě Tebe, který jsi s nebe na zem sstoupil, abys mě hledal a od zahynutí vysvobodil!

„Jali Ježíše a svázali Jej“ (Jan 18, 12). Pán a Bůh náš ve vazbě! Není to kníže pozemské od otroků svázané, ale Bůh sám to jest, Jejž v moci chátry spatřujeme! Vy šťastné okovy Spasitele mého, oviňte se také kolem mne, abych nikdy více od lásky Jeho se neodloučila! Otočte se kolem srdce mého, aby nejsvětější vůli Jeho se poddalo, a ničeho nežádalo, než čeho On Si žádá!

Jeden se chápe nejsvětějších rukou Jeho,

druhý je svazuje, třetí se Mu posmívá a rouhá, čtvrtý Jej bije; a nevinný Beránek nechává se od nich svázati, posmívati a bíti, jak se jim líbí. On jim neutíká, o pomoc nevolá, na tak veliké urážky si nestěžuje, a se netáže, proč s Ním tak zle nakládají. Viz kterak se zde naplňuje proroctví Isaiášovo (53, 7.): „Obětován jest, protože Sám chtěl a neotevřel úst svých; jako ovce k zabití veden jest.“

V okovech a obklopeného rotou biřičů vedou Pána Ježíše s hory olivetské před nejvyššího kněze. Kde jsou Jeho učeníci? Co ti činí? Nemohou-li mistra svého osvoboditi, snad aspoň Jej doprovázejí, aby svědectví vydali o nevinnosti Jeho, a Jej potěšili přítomností svou? Nikoliv, praví svaté evangelium: „Tehdy učeníci Jeho opustivše Jej, všickni utekli“ (Mar. 14, 50).

Ó jaká to bolest pro Tebe, můj Spasiteli, že učeníci Tvoji utíkají a Tebe opouštějí! Ty vidíš a oplakáváš při tom také všechny ony duše, které od Tebe odpadávají, od Tebe utíkají, ačkoli jsi je milostmi svými zahrnoval. Také já jsem patřila k těmto nešťastným; také já jsem byla tak nevděčnou, že jsem na Tebe zapomněla a Tě opustila, přes všechny milosti a osvícení, kterýmiž jsi mne k Sobě volal! Měj se mnou slitování, ana s lítostí se k Tobě vracím, abych Tebe, po-

klad, život a lásku duše své nikdy více neopustila!

VII. Pán Ježíš nejvyšším kněžím představen a na smrt odsouzen.

„A oni jávše Ježíše, vedli Ho ke Kaifášovi, knížeti kněžskému, kdežto se zákonníci a starší byli sešli“ (Mat. 26, 57). Jako zločinec vchází Spasitel náš v poutech do Jerusalema, jenž Jej několik dní před tím chvalozpěvy oslavoval a u sebe vítal. V době noční při pochodních pohybuje se průvod ulicemi; kolem něho jest lomoz a hluk, jakoby přiváděli nejhoršího zločince. Zvědaví se táží: Kdo jest ten zajatec? A odpovídá se jim: Jest to Ježíš Nazaretský, svůdník, podvodník, falešný prorok. Nyní se přišlo na podvody Jeho, odsouzen bude k smrti. Jak rychle počíná nyní lid Pána Ježíše nenáviděti a Jím pohrdati, kteréhož dříve za Mesiáše ctil, když nyní k rozkazu vrchnosti jako podvodník jat jest. Oni toho litují, za to se stydí, že zločince ctili za Mesiáše. Uctivost jejich v nenávist se proměnila.

Jako ve vítězoslávě vede rota Pána Ježíše ke Kaifášovi, kterýž Jej s toužeností očekává. I usmívá se škodolibě, vida Pána tak ztýraného a ode všech milých Jeho opuštěného před sebou! Ach jak pokorně, jak tiše stojí nejsladší Spasitel před hrdým kní-

žetem kněžským s očima sklopenýma, spoután jako zločinec! Jeho nejsvětější obličej při vší potupě a při všech urážkách neztratil vznešené velebnosti a líbeznosti. Nyní, můj Ježíši, když Tě nevidím obklíčena anděly, chválu Tvou hlásajícími, ale zástupy Tvých nepřátel a zrádců: nyní Ti slibuji tím pevněji, že Ti věrnost zachovám, a že jen Tebe z celého srdce milovati budu. Se svatou Anežkou volám: Nepřijímám žádné jiné lásky kromě Tebe! Tys Bůh můj a mé všecko!

Bohaprázdné kníže kněžské táže se Pána Ježíše po učenících a učení Jeho, aby nalezl záminky k odsouzení Jeho. Pokorně mu Pán Ježíš odpovídá: „Já zjevně mluvil jsem světu ..... aj, ti vědí, co jsem mluvil“ (Jan 18, 20, 21). Tím vyzývá tedy Pán okolostojící nepřátele své, aby Mu svědectví vydali.

Ale po tak spravedlivé a mírné odpovědi pozdvihl se z roty jeden drzý zbůjník, a udeřiv Pána v tvář, pravil: „Takliž odpovídáš nejvyššímu knězi? (Jan 18, 22.) Ó můj Ježíši; jaké to snášíš muky a urážky! Kaifaš to vidí, mlčí, a tak mlčením svým zločin ničemníka schvaluje. Ale jak mírně odpovídá Pán Ježíš: „Mluvil-li jsem zle, vydej svědectví o zlém; pak-li dobře, proč mne tepeš?“ (Jan 18, 23). Ó můj lásky nejhodnější Spasiteli! toto vše trpíš, abysi zadost učinil za všecky ty urážky, jež hříchy mé velebnosti Božské

učinily. Odpusť mi pro zásluhy z Tvé trpělivosti, s jakou nyní muky snášíš! „Hledali falešného svědectví proti Ježíšovi, aby Jej na smrt vydali: a nenalezli“ (Mat. 26, 59. 60). Nejvyšší kněz znova vyhledává záminku, aby Spasitele z Jeho vlastních slov odsouditi mohl; a proto se táže: „I zaklínám Tě skrze Boha živého, abys nám pověděl, jsi-li Ty Kristus Syn Boží?“ (Mat. 26, 63.) Pán Ježíš otázán byv ve jménu Božím, aby pravdu pověděl, odpovídá nejvyššímu knězi: „Jáť jsem; a uzříte Syna člověka, an sedí na pravici moci Boží, a přichází s oblaky nebeskými“ (Mar. 14, 62). Nejvyšší kněz ale místo aby padl na tvář svou a Bohu a Soudci svému se klaněl, roztrhl roucho své a zvolal: „Což ještě potřebujeme svědků? Aj, nyní jste slyšeli rouhání , . . . Co se vám zdá?“ (Mat. 25, 65, 66.) A starší lidu a kněží zvolali: „Hoden jest smrti!“ (Mat. 26, 66). Ach, můj Ježíši, podobný rozsudek vyšel z úst Tvého věčného Otce, když jsi se mu nabídl, že viny naše na Se vezmeš. Jakožto rukojmě lidí, pravil, hoden jsi smrti! Umříti musíš!

„Tehdy plvali na tvář Jeho, a dávali Mu zášijky, jiní pak Ho políčkovali, říkajíce: Hádej nám, Kriste, kdo jest, kterýž Tebe udeřil?“ (Mat. 26, 67, 68.) Nejnevinější Pán Ježíš, jako zločinec k smrti odsouzený, vydán

jest nyní vší potupě a všelikému týrání, a tak velice Ho trýzní, že jak svatý Jeroným píše, teprvé v den soudný všem známo bude učiněno, co Pán v oné noci vytrpěl.

Po celou tuto noc, můj Ježíši! neměl jsi pokoje, jen se ti posmívali, Tě trápili a mučili! Kdo může rozjímati o tomto ponížení Pána a Boha svého, a při tom ještě pyšným zůstati? Kdo může bez lásky zůstati, rozvažuje-li u víře toto moře muk a pohanění, do něhož Pán a Bůh náš z lásky k nám se ponořil? Však ani na tom není ještě dost! Petr Pánu Ježíši i té bolesti učinil, že přísahou Jej zapřel!

Duše má, vzchop se a navštiv Vykupitele svého v žaláři, tak utýraného, tak potupeného, tak opuštěného! Jen lítost tvá jestli z lásky se prýští, může Jej potěšiti! Proto oplakávej hořkými slzami provinění svého, že jsi Jím pohrdla a Ho zapřela! Ujisti Jej svou láskou, lítostí a touhou, abys mohla pro Něho trpěti a umříti! Ó Pane Ježíši, pohleď i na mě okem milosrdným, abych jako Petr, až do smrti z hříchů svých se káti přinucena byla! Ó nejvznešenější Synu Boží, neskončená lásko! Ty trpíš za lidi, kteří Tě nenávidí a trýzní. Ty slávo ráje! kdyby nevděčníci ti k nohoum Tvým uvrci se směli, jak nad míru byli by tím poctěni! Ty však nechávás se od nich tak hluboce

ponížovati, že se Ti až rouhavě posmívají! Jak Ti nahradím čest, kteréž Tě zlomyslnost jejich zbavuje? Odpovídáš: Nech sebou z lásky ke Mně pohrdati a se sobě posmívati, jako Já jsem to z lásky k tobě trpěl. Ano! chci, ó můj Ježíši a žádám si toho, abych pro Tebe povržení snášela.

VIII. Pán Ježíš před Piláta a Herodesa předveden, a za Barabáše horšího uznán.

„A když bylo ráno, vešli v radu všecka knížata kněžská a starší lidu proti Ježíšovi, aby Ho na smrt vydali. A svázavše Jej přivedli a vydali Ho Pontskému Pilátovi, vladaři“ (Mat. 27, 1, 2). Když byl Pilát mnohými otázkami židů i Pána Ježíše se vyptával, prohlásil Pána Ježíše za nevinna a žaloby židů za utrhání na cti. „Vyšel k židům a dí jim: Já žádné viny na Něm nenalezám“ (Jan 18, 38). Židé však nepřestali si žádati smrti Jeho. Když tedy uslyšel Pilát, že Pán Ježíš je z Galileje, poslal Ho na soud k Herodesovi, aby se sám z rozpaků vysvobodil. Herodes velmi se zaradoval, když Ježíše Krista před sebou uzřel. On se nadál, že spatří nějaký zázrak, poněvadž mu bylo řečeno, že Pán zázraky činil. I předkládal Mu mnoho otázek; Pán Ježíš však mlčel a ne-

odpovídal, trestaje takto marnivou zvědavost opovážlivce.

Nešťastná duše, s kterou Pán více nemluví! Můj Ježíši, toho bych i já zasluhovala. Tys tak často pln slitování mne zval, abych Tebe milovala; ale já jsem toho nedbala, a proto zavržená býti zasloužila. Smiluj se nade mnou, ó Pane Ježíši! Mluv, ó Pane, služebnice Tvá slyší! Čeho si ode mne žádáš? Ochotně poslechnu Tebe.

Herodes pln hněvu, že mu Pán Ježíš ani neodpověděl, dal Jej jako blázna pro posměch odíti rouchem bílým a posmíval se Jemu i s komonstvem svým. Takto potupeného a posmívaného Pána Ježíše odeslal Herodes zpět k Pilátovi. V tomto rouše potupném vedli tedy Pána Ježíše ulicemi Jerusalemskými! Ó můj pohrdaný Ježíši! ještě tato urážka scházela, abys jako člověk nemoudrý týrán byl! Ó křesťané, pohledněte, jak svět nakládá s moudrostí věčnou! Blahoslavený, koho svět za blázna má, a kdo o ničem jiném vědčti nechce, než o Pánu Ježíši, a to ukřižovaném; kdo miluje utrpení a povržení a se svatým Pavlem dí: „Nebo nesoudil jsem, že bych co jiného mezi vámi uměl, než Ježíše Krista, a to ukřižovaného.“ (I. Kor. 2, 2).

Židé měli to právo, o slavnosti velikonoční na římském vladaři žádati, aby jim

jednoho odsouzence propustil. Proto jim Pilát představil Pána Ježíše a Barabáše, řka: „Kterého chcete ze dvou, aby vám byl propuštěn," Barabáše nebo Ježíše? (Mat. 27, 21.) Pilát se nadál, že lid jistě dá přednost Pánu Ježíši před Barabášem, který byl člověk nešlechetný, vrah a lupič a ode všech nenáviděný. Ale lid, navedený od starších svých, žádal bez rozmýšlení Barabáše. „A oni řekli: Barabáše" (Mat. 27, 21).

Překvapen a rozhorlen, že přednost dávají zločinci před nevinným, táže se Pilát: Což tedy učiním s Ježíšem? A oni volali všickni: „Ukřižován buď!" I táže se Pilát opětně: „Co zlého učinil?" Oni pak více křičeli řkouce: Ukřižován buď!" (Mat. 27, 23.) Ó Pane, totéž činila jsem já, když jsem hřešila! Také mně dána byla otázka: co chci raději ztratiti, Tebe nebo-li rozkoš svou! A i já odpověděla jsem skutkem: Raději Boha ztratím, nežli abych upustila od vůle své. Však nyní prosím plna skroušenosti: Tvá milost, ó Pane, jest mně nekonečně milejší, nežli všecka rozkoš tohoto světa. Ó Tebe, nejvyšší Dobro, Tebe, svého Ježíše, miluji nade všecko!

Podobně jako Pán Ježíš podle Barabáše představen byl lidu židovskému, tak se s námi v podobě Barabáše představil Bohu, věčnému Otci svému, aby On rozhodl, koho chce pro-

pustiti, zdali svého jednorozeného Syna, aneb nás, vinou obtížené hříšníky? Rozsudek nebeského Otce zněl: Nechť umře Syn můj, aby zachráněni byli hříšníci! Proto tvrdí svatý apoštol: „Kterýž ani vlastního Syna svého neušetřil, ale za nás za všecky Ho vydal“ (Řím. 8, 32). A Spasitel sám tvrdí: „Tak Bůh miloval svět, že Syna svého jednorozeného vydal“ (Jan 3, 16). Proto volá Církev svatá na bílou sobotu: „Ó jak zázračně snížilo se milosrdenství Tvé k nám! Ó neocenitelná lásko a dobroto! Abysi sluhu vykoupil, Syna svého jsi vydal!“ Ó víro svatá! Jak jest jen možno, aby člověk tomu věřil, a celý láskou k Bohu nezahořel, kterýž takto lidi miluje? Kýž bychom měli tuto nejvyšší lásku Boží vždy před očima!

IX. Pán Ježíš bičován.

„Tedy vzal Pilát Ježíše a zbičoval Ho“ (Jan 19, 1). Vida Pilát, že toho nikterak nedokáže, aby si židé odsouzení nejnevinnějšího Ježíše nežádali, na tom se ustanovil, že Jej dá zbičovati a pak že Ho propustí. „Dali jste mi tohoto člověka . . . . a hle, já před vámi vyptávaje se, žádné viny jsem nenalezl z toho, co na něj žalujete. Avšak ani Herodes . . . . protož, potrestám ho, a propustím“ (Luk. 23, 14.—16). Ó Bože, jaká to nespravedlnost! Pilát viny nenalezá a přece

chce Pána Ježíše dát bičovati! Ó můj Ježíši, vinníkem nejsi Ty, ale já; Ty však neseš vinu mou! Ty platíš za mě dluh můj Božské spravedlnosti a trpíš tresty mé!

Ó Piláte, ty odsuzuješ nevinného k bičování, tedy k trestu nejukrutnějšímu a nejpotupnějšímu! Nyní rozjímej, duše má, jak se katané se vztekem na tichého Beránka vrhají, a Jej s posměchem a křikem k sloupu přivazují, by Jej tam bičovali. A co činí Pán Ježíš? V pokoře poddává se těm ukrutným a potupným mukám, aby za viny naše zadost učinil. Katané drží ruce vzhůru s metlami a biči, čekajíce jen na znamení, aby nejsvětější tělo rozedrali. Ó vy biřicové, mýlíte se! Pán Ježíš není vinníkem, ale já; mně patří rány vaše!

Po prvních ranách jest nejčistší a nejsvětější tělo oteklinami pokryto; brzo však stéká s něho krev proudem. Maso jest již rozedráno a přece ještě nepřestávají! Nepřestávají „k bolesti ran Jeho (ještě) přidávati“ (Žalm. 68, 27). Ó duše má, kterak pohlížíš na svého u sloupu zbičovaného Spasitele? I nyní ještě zůstáváš nepohnutou? Což necítíš v mukách Jeho velikost lásky Jeho, kteráž jen pro tebe tyto muky trpí? Ach, při ranách těchto i na tebe pamatoval! Kdyby byl jen jediné rány z lásky k tobě vytrpěl, měla bys milostnou lítostí se rozplývati a vo-

lati: Pán a Bůh můj nechává se pro mě bičovati! Však netrpí toliko jedné rány; ale celé tělo Jeho nesčíslnými ranami jest „raněno pro nepravosti naše“ (Is. 53, 5), tak že „nemá pěknosti ani krásy; viděli jsme ho, a nebylo vzezření“ (Is. 53, 2). Zběsilost katanů zohavila Ho tak, že není k poznání. Od vrcholu hlavy až do paty pokryt jest krví a ranami, a podobá se člověku malomocnému. A to proto, že „v pravdě neduhy naše On vzal, bolesti naše On nesl“ (Is. 53, 4). Věčně chci, ó Pane! smilování Tvá velebiti, kterýž utrpením svým od věčného trápení jsi mne vysvobodil! Jak nešťasten, kdo Tě, ó Bože lásky, nemiluje! Nyní uvažuj, duše má, co Spasitel tvůj činí, když Jej tak ukrutně ubíjejí. On ani k jedné žalobě úst svých neotvírá. On se modlí, a zcela trpělivě utrpení svá Bohu poroučí, aby nám přízeň Jeho opět získal. „Jako beránek bez hlasu před tím, kdož jej střiže, tak neotevřel úst svých“ (Skut. apoštol. 8, 32). Ach, můj Ježíši! tito netvorové nejsou spokojeni s vlnou nevinného Beránka, oni rozedírají také i Tvé nejsvětější tělo až do kostí! To jest onen křest krve, po kterémž jsi tak často zatoužil, říkaje: „Ale křtem mám býti křtěn; a kterakž jsem soužen, dokud se nevykoná!“ (Luk. 12, 50.) Patř, ó duše má, v této předrahé krvi, jež zem napájí, připravuje se ti

koupel spasení! Jak mohla bych, ó můj nejsladší Spasiteli! o lásce Tvé pochybovati, vidouc Tě ranami pokrytého a zcela rozedraného? Ach, každá rána jest svědectvím, jistou zárukou veliké lásky Tvé! Mohu-liž déle volání tomu odporovati? Jediná kapka Tvé krve byla by dostačila na zachránění mé; Tys však bez vyhražení všecku krev svou prolil, abych i já bez vyhražení zcela se Tobě věnovala! Ano, Ježíši můj, celá chci Ti náležeti. Přijmi mě, a učiň mě vytrvalou skrze milost svou!

X Pán Ježíš trním korunován a jakožto král v posměch vydán.

„Tehdy žoldnéři vladařovi, vzavše Ježíše do radního domu, shromáždili k Němu celou rotu: a svlékše Jej, přiodili Jej pláštěm šarlatovým, a spletše korunu z trní, vstavili na hlavu Jeho, a dali třtinu v pravou ruku Jeho“ (Mat. 27, 27—29). Rozjímej nyní, jak katané vždy většími mukami Pána trýzní. Trnový pletenec otočen jest kolem celé hlavy Jeho; ranami ho ještě pevněji přirážejí, aby ostré trny hluboko se zarazily do hlavy, bez toho již bičováním přebolestně zraněné. I plvají také v tvář Jeho. „A plvajíce na Něho, brali třtinu a bili hlavu Jeho“ (Mat. 27, 30).

Vy trnové, nevděčná stvoření, vy se opovažujete Stvořitele svého tak mučiti! Však

vás se nedotýkají stesky moje; zloba lidská to byla, která vámi hlavu mého Spasitele probodala. Ano, můj Spasiteli! já sama svými hříšnými myšlenkami pomáhala jsem plésti trnovou korunu pro Tebe! Ó jak želím hříchů svých, a jak velice se jich nyní bojím, více než-li smrti! Ó vy trnové, posvěcení krví Syna Božího, pokorně vás vzývám, probodněte srdce mé a naplňte je bolem a ošklivostí, že mohlo Boha nejdobrotivějšího tak urážeti. Ó Pane Ježíši, lásko má! pro zásluhy umučení svého odtrhni mě od tvorů a ode mne samé, abych od té chvíle v pravdě říkati mohla: Ne sobě, ale Tobě, a jedině Tobě náležím navždy!

Můj rozervaný Spasiteli, ó Králi světa! jak zuboženého musím Tě spatřiti! Jako král posměchů a bolestí stojíš přede mnou! Celému Jerusalému vydán jsi na posměch! V proudech valí se Ti krev s hlavy probodané přes obličej a prsa. S hrůzou pozoruji můj Ježíši! ukrutnost lidu, jenž nemá dosti na tom, že tělo Tvé od hlavy až do paty rozedral, ale nyní ještě novými mukami a pohaněními Tě trýzní. S větším však ještě úžasem patřím na tichost a lásku Tvou, s kterou vše tak trpělivě snášíš a přijímáš. „Kterýžto, když mu zlořečili, nezlořečil; když trpěl, nehrozil, ale vydával se soudícímu Ho nespravedlivě.“ (I. Petr. 2, 23.) Co prorok

předpovídal, vyplnilo se nyní. Bolestí a hanou jsi nasycen! „Podá líce bijícímu jej, nasycen bude potupami.“ (Pláč. Jerem. 3, 39.)

A vy vojáci! ještě jste se týrání nenasytili? Klekajíce před Ním, posmívali se Mu, řkouce: „Zdráv buď, králi židovský!“ (Mat. 27, 29.) „A přicházeli k Němu a říkali: „Zdráv buď, králi židovský: a dávali Mu políčky.“ (Jan 19, 3.) Ó Bože, jaké vždy nové a větší muky snáší trním korunovaná, kolkolem probodaná hlava Spasitele mého! a při každém pohnutí, při každém udeření, při každém políčku těchto nelidských mučitelů pocituje bolestí smrtelných! Ó duše má, pokloň se Jemu v nejhlubší pokoře. jakožto Pánu nebes a země! Miluj Jej, krále bolestí, ze vší síly své, jak On pro svá utrpení milován býti zasluhuje!

XI. Ejhle člověk.

„I vyšel Pilát opět ven a řekl jim: Ejhle, člověk.“ (Jan 19, 4, 5.) Když Pána Ježíše zbičovali a trním okorunovali, přivedli Jej opět k Pilátovi, který domnívaje se, že lid, když Ho tak ubičovaného a k nepoznání zohaveného spatří, útrpností se pohne: vyšel s Pánem Ježíšem ze síně soudní na pavlač a zvolal: „Ejhle člověk!“ Vizte toho, na Nějž jste žalovali, jakoby se králem vaším dělal; vizte, co jste z Něho učinili! Což nemáte

na tom ještě dosti? Může-liž ještě déle žíti? Což nenecháte Jej po takových mukách pokojně umříti? „Vyšel Ježíš nesa trnovou korunu a roucho šarlatové.“ (Jan 19, 5.) Ó duše má, obrať se k Pánu a Bohu svému, kteréhož nyní jako obraz umučení všemu lidu představují! Zašpiněný plášť potupně přikrývá nahotu Jeho těla, jehož maso jest rozedráno, krví zbroceno a ranami poseto! S nevyslovitelnými bolestmi tlačí trnová koruna nejsvětější hlavu Jeho! Viz! to jest tvůj dobrý Pastýř, který bolesti tyto podstoupil, aby nalezl tebe, ovci ztracenou. Jak často se ti dnes již ukázal; ale vždy v nových a hroznějších mukách! Ó nejsladší Spasiteli! zvěř lesní by při pohledu na Tebe útrpností jata byla; jen srdce lidu tohoto nepohnutá zůstávají! I nyní ještě zběsile řičí: „Ukřižuj Ho! Ukřižuj Ho!“ (Jan 19, 6.) Až v den soudný opět přijdeš s velikou mocí a slávou, abys sedě na plameném trůnu, soudil svět, kterak potom volati budou? Však, zdaliž nepřizvukovala jsem i já volání jejich: „Ukřižuj, ukřižuj!“ když jsem hříchy Tebe urážela? Lituji toho z celého srdce a prosím: Pro zásluhy utrpení svého dej, abych v onen den smířeného a na mě se nehoršícího spatřila Tebe!

Ejhle člověk! pravil Pilát; i Bůh s nebe volá: Ejhle člověk! Jest to můj milý Syn,

Jejž vy mučíte a týráte! Z lásky k vám toto všecko trpěl, aby za viny vaše zadost učinil! Děkujte Mu, milujte, následujte Ho! Ó Otče nebeský, pohleď na Syna svého, a nech se smířiti se mnou skrze Něho, abych nezahynula!

Pilát váhá býti židům po vůli; ti však zuří a křičí vždy více: „Propustíš-li tohoto, nejsi přítel císařův; nebo každý, kdo se činí králem, protiví se císaři.“ (Jan 19, 12.) Pilát dal se křikem tím zastrašiti, an se bál, že by mohl upadnouti v nemilost u císaře. I posadil se na soud, aby Pána Ježíše odsoudil. Však svědomí jeho mu praví, že odsuzuje nevinného; a proto znova praví, židům: „Ejhle, král váš! Ale oni křičeli: Vezmi, vezmi, ukřižuj Ho!“ (Jan 19, 14. 15.) Ó Pane, Ty Slovo tělem učiněné, jenž jsi s nebe na zem přišel, abys s lidmi obcoval a je spasil: hle! tito lidé nemohou Tě strpěti mezi sebou! Oni Tě chtějí násilně usmrtiti, aby se přítomnosti Tvé zbavili! Ještě jednou odporuje Pilát, řka: „Krále vašeho ukřižuji? Odpověděli nejvyšší kněží: Nemámeť krále, než císaře.“ (Jan 19, 15.) Ó můj klanění nejhodnější Ježíši! oni nechtějí Tebe za Pána svého uznati, řkouce, že nemají žádného krále, než císaře! Já však uznávám Tě za Boha a krále svého, a slibuji Ti, že nikomu jinému nemá srdce mé patřiti, leč Tobě,

Vykupiteli mému. Byla jsem sice dříve tak nešťastnou, že jsem se ovládati nechávala náruživostmi svými, a Tebe, Božského krále svého, ze srdce svého zapudila; však nyní máš Ty sám v něm panovati. Ty poroučej, a ono ať poslouchá! Se svatou Terezií volám k Tobě: Ó můj miláčku, kterýž mě více miluješ, než já pochopiti s to jsem: učiň, aby duše má jen dle libosti Tvé Tobě sloužila! Učiň, aby ve mně přestalo mé „já“, a abys žil ve mně jedině Ty! Pane Ježíši, budiž Ty životem duše mé! Panuj Ty, abych sloužila já, a aby jiné svobody nežádala si duše má!“ Blahoslavený jedině ten, kdo říci může: Můj Ježíši! Tys Pán a Král můj, nejvyšší Dobro mé a má láska jediná!

XII Pán Ježíš od Piláta k smrti odsouzen.

„Tehdy vydal jim Ho, aby byl ukřižován“ (Jan 19, 16). Tak často uznal tedy Pilát Pána Ježíše za nevinna, a i nyní ještě uznává bezúhonnost Jeho; proto si umývá ruce, a osvědčuje, že nechce míti viny na krvi tohoto spravedlivého, a že židé sami z usmrcení Jeho odpovídati mají: „Vzav vodu, umyl ruce před lidem, řka: Nevinen jsem já krví spravedlivého tohoto: vy vizte!“ (Mat. 27, 24.) A přece jej konečně k smrti odsoudil! Ó nespravedlnosti, jakéž nebylo nikdy

ve světě vídáno! Soudce odsuzuje obžalovaného, kterého v tom samém okamžiku prohlašuje za nevinného! „Ježíše vydal vůli jejich“ (Luk. 23, 25). Nevinného vydal nepřátelům, aby Jej usmrtili tak ukrutně, jak jen chtějí a mohou! Nešťastní židé zkřikli: „Krev Jeho na nás a na naše syny!“ (Mat. 27, 25.) Vy sami jste volali trest na sebe; on vás zastihl a ponesete ho až do skonání světa!

Nyní čte se Pánu nespravedlivý ortel smrti. On ho poslouchá, a odevzdávaje se do úrad věčné spravedlnosti, že na kříži zemříti má: pokorně v to svoluje, aby usmrcen byl za smíření vin našich. Na zemi praví Pilát: Ať umře Ježíš; v nebi ale nebeský Otec ortel potvrzuje, řka: Syn můj, ať umře! A Jednorozený Sám praví: Z poslušnosti přijímám smrti kříže. „On ponížil sebe sám a byl poslušen až k smrti, smrti pak kříže“ (Fil. 2, 8). Můj nejmilejší Vykupiteli! smrt, kterou jsem já zasloužila, chceš Ty podstoupiti, abysi smrtí svou získal život mně? Ó děkuji Ti, lásko má, a doufám, že budu moci slitování Tvá v nebi věčně velebiti. „O milosrdenstvích Hospodinových na věky zpívati budu“ (Žalm 88, 2). Ty Nejnevinější! přijímáš smrt kříže; i já hříšnice ochotná jsem, přijati onu smrt a ono trápení při ní, jež mi pošleš: Ve spojení se zásluhami Tvé pře-

hořké smrti obětuji již nyní smrt svou, i s utrpeními jejími Tvému věčnému Otci. Ty jsi z lásky ke mně zemřel; já chci z lásky k Tobě umříti. Pro zásluhy Tvé smrti naději se toho nejvyššího štěstí, že v milosti Tvé a zanícená svatou láskou k Tobě, duši svou ti vrátím.

XIII. Pán Ježíš nese kříž na horu Kalvárii.

Když byl ortel smrti oznámen, vypukli nešťastní židé v radostný pokřik. Ještě dnes, řičí, ještě dnes musí zemříti! Velikonoce jsou blízko! I chápají se Pána Ježíše, trhají s Něho potupný plášť šarlatový, a podávají Mu Jeho vlastní roucho, aby, jak vykládá svatý Ambrož, veškeren lid seznal, že stržena jest rouška s podvodů Toho, kterého ještě krátce před tím za Mesiáše ctili. „Svlékli s Něho plášť, a oblékli Jej v roucho Jeho a vedli Ho, aby Jej ukřižovali“ (Mat. 27, 31). I utcsali kříž a se surovou zpupností vložili ho na ramena Jeho, aby ho Sám vlekl až na místo popravní. Ó Bože, jaká to ukrutnost, Spasitele tak zmučeného a až k smrti vysíleného takovýmto břemenem obtížiti!

S láskou objímá Pán kříž svůj. „A nesa Sobě kříž, vyšel na to místo, jež slove popravné“ (Jan 19, 17). Ó rozjímej nyní o průvodu osob soudních s družinou jejich a o

ostatních odsouzencích, uprostřed nichž kráčí Pán Ježíš, Spasitel náš, nesoucí Sobě sám na popraviště oltář, na kterém měl život svůj obětovati! Všecko, praví jistý zbožný spisovatel, všecko, co se při smrti Pána Ježíše dálo, převyšuje všelikou míru a každé užasnutí, jak Mojžíš a Eliáš na hoře Tabor byli předpověděli: „A mluvili o vyjití Jeho, které měl dokonati v Jerusalemě“ (Luk. 9, 31). Jak bylo jen možno, že židé spatřivše zcela rozedrané a krví zbrocené nejsvětější tělo Páně, ještě více vztekem se rozzuřili, tak že až smrti Jeho na kříži si žádali? Kdy byl kde tyran, který by byl až k smrti ubičovaného zločince nutil, aby na zraněných ramenou kříž na popraviště vlékl? Však není lze, vzteku židovského utišiti; každým okamžikem vymýšlejí nové muky, nové ukrutnosti pro ztýraného, pohaněného Spasitele. Všickni: židé, pohané, kněži, nekněži vesměs zápolí, kterak by Mu cestou na Golgothu trápení zvýšovali! Ó jaké to moře muk od okamžiku, kdy Ho jali, až do té chvíle, kdy hlavu svou sklonil na dřevě kříže! Že Pilát Jej za nevinného prohlásil, nic neprospělo, ano spíše muky Mu ještě rozmnožilo. Kdyby byl Pilát Pána Ježíše ihned k smrti odsoudil, nebyl by Ho Herodes potupil, aniž by byla bývala Barabáši přednost dána před Ním. Všecko k tomu napomáhalo, aby se naplnila

slova prorokova, že jest „muž bolestí a nejposlednější z mužů“ (Is. 53, 3).

Pozoruj ale Syna Božího, jak co nejpokorněji na smrt kráčí za tytéž lidi, kteří Jej vedou na popraviště; a všimni si, jak se na Něm naplňují slova Jeremiášova: „A já jako beránek krotký, který nesen bývá k zabití“ (Jer. 11, 19). Ty nevděčné město, s jakou potupou zaháníš svého Krále, který ti tak mnoho milostí prokázal! Ó Bože! podobnou nevděčnicí jest duše, která skrze hříchy Boha od sebe odhání, který jí tak hojných milostí uděloval!

Cestou na horu Kalvarii následují Pána Ježíše tak zubožené ženy plačící a naříkající na takovou ukrutnost. „Šel pak za Ním veliký zástup lidu a žen, kteréžto plakaly a kvílily Ho. A obrátiv se k nim Ježíš, řekl: . . . . neplačtež nade mnou, ale . . . . nad svými syny; . . . . . nebo poněvadž na zeleném dřevě toto činí, což bude na suchém?“ (Luk. 23, 27—31.) Uvaž těchto slov! Ona dají ti poznati, jakou ohavností jestiť hřích, a jaký jest trest, jenž za něj patří. Trpí-li takto nevinnost sama, jednorozený Syn Boží, že usmíření viny naší na Se vzal: co bude teprv trpěti za zločiny své člověk, vinou obtížený, když, jako židé, spasením pohrdá?

Následuj, duše má, Spasitele svého na

křížové cestě Jeho! Ani krásy, ani podoby na Něm není. Obličej Jeho zakrývá koruna trnová, na krvácejících ramenou Jeho spočívá těžký kříž, a tlupa mučitelů posměchem a nadávkami Jej zahrnuje! Při každém kroku obnovují se všecky bolesti Jeho nejsvětějšího, ranami pokrytého těla; těžký kříž dolehá na rány, jež jsou na ramenou a na hlavě, a vráží trny vždy hlouběji do spánků! Pán Ježíš ale kříže se nespouští! On ho drží pevně, aby křížem sdělal království v srdcích lidských: „A učiněno jest knížectví na rameni Jeho“ (Is. 9, 6).

Ó Pane Ježíši! na této cestě bolestné pamatuješ i na mě; také mně má k věčnému spasení posloužiti oběť, kterou na hoře Kalvarii dokončiti chceš!

Z lásky k Pánu Ježíši nespouštěj se také ty kříže Jeho, na kterém On z lásky k tobě trpí. On jde napřed, a zve tě k následování: „Chce-li kdo za mnou přijíti, zapři sebe sám, a vezmi kříž svůj a následuj Mě“ (Mat. 16, 24). Ano, chci Tě následovati, a nikdy až do smrti nechci se od Tebe odloučiti! Pro zásluhy své bolestiplné cesty dej mi síly, abych každý kříž, který mi poslati ráčíš, trpělivě snášela! Muky a potupy, jež z lásky k nám snášíš, nechť se stanou předměty i naší touhy a žádosti!

„Nalezli člověka cyrénského, jménem

Šimona: toho přinutili, aby nesl kříž Jeho“ (Mat. 27, 32). „Vložili na něj kříž, aby jej nesl za Ježíšem“ (Luk. 23, 26). Byla to útrpnost, že přinutili Šimona Cyrénského, aby Ježíšův kříž nesl? Nikoli! ale učinili tak z nenávisti a zlomyslnosti. Židé pozorovali totiž, že Pán Ježíš jest již na smrt vysílen, a báli se, že by mohl zemříti na cestě, aniž by hory Kalvarie byl došel. Oni se však chtěli na Jeho mukách pásti, až bude umírati, a to na kříži umírati, tak aby památka Jeho na vždy hanbou byla znamenaná; neboť stojí psáno: „Zlořečený, kdo visí na dřevě.“ (Deut. 21, 23). Proto žádali na Pilátovi, nejen aby ortel smrti nad Pánem Ježíšem vyřkl, ale aby Ho odsoudil k potupné smrti kříže; a tedy ustavičně křičeli: „Ukřižuj, ukřižuj!“ Oni chtěli, aby jméno Pána Ježíše jako bezectné nikdy více na zemi se nevyslovovalo, jak Jeremiáš předpověděl: „Vyhlaďme Ho ze země živých, a jméno Jeho nebuď připomínáno více“ (Jer. 11, 19). Proto tedy musel Šimon Cyrénský spolu nésti kříž, aby se Pán Ježíš ještě živý na horu Kalvarii dostal, a aby oni Jej spatřili s potupou na kříži umírati, jak si toho byli žádali. Ó můj opovrhovaný Ježíši, naděje má a lásko má!

XIV. Pán Ježíš ukřižován.

Sotva Pán Ježíš, bolestmi zcela vysílený, na horu Kalvarii vystoupil, podali Mu vína

se žlučí smíšeného, jakž obyčejem bývalo podávati těm, kdož k smrti kříže odsouzeni byli, aby prudkých muk tak necítili. Pán Ježíš však chtěl umříti bez umenšení bolestí, a proto nepožil podávaného Mu nápoje. „I dali Mu vína smíšeného se žlučí; a když okusil, nechtěl píti“ (Mat. 27, 34).

Lid obstoupil Pána Ježíše; vojáci trhají s Něho roucha, a spolu i kusy krvácejícího masa, kteréž z Těla zcela rozervaného na roucha se byly přilepily. I povalili Jej na kříž. Pán Ježíš rozpíná své svaté ruce a přináší Sebe sama za velikou oběť věčnému Otci, Jej prose, aby ji za spásu naši přijal. Nyní se vztekle chápou hřebů a kladiv, provrtávají ruce a nohy Spasitele našeho, a přibíjejí Jej na kříž. Bušení kladiva ozývá se po hoře; zvuky ty dorážejí k uchu Jeho nejsvětější Matky, která Ho po celé cestě bolestné následovala. Vy nejsvětější ruce, jichž dotknutím nesčíslní nemocní uzdraveni byli, proč jste provrtány a na kříž přibity? Vy přesvaté nohy, které jste se tak často chůzí unavily, abyste nás ztracených oveček vyhledaly: proč jste nyní tak bolestně připevněny? Když si jen některý sval v těle poraníme: jakých hned povstává bolestí, křečí, mdlob! Co asi trpí Pán Ježíš maje hřeby probodané ruce i nohy, kteréž jsou svalů a žil plné. Ó můj nejsladší Spasiteli!

co Tě stály spasení mé a touha Tvá, abys získal lásku červíka, jakým jsem já! Ale jak často odepřel Ti lásky své tento nevděčný červ, a jak často Tě opět opustil!

Nyní pozdvihují dřevo kříže s Beránkem Božím; spodek kříže mocně zarazili do jámy, vydlabané ve skále, a kusy dřev a kamení ho upevnili. Tak pní Pán Ježíš, na kříž přibitý uprostřed dvou lotrů. „Ukřižovali Ho, a s Ním jiné dva s obou stran, a v prostředku Ježíše“ (Jan 19, 18.), jak již o tom Isaiáš prorokoval: „A s hříšnými počten jest“ (Is., 53, 12). Na kříž dán byl nápis: „Ježíš Nazaretský, král židovský“ (Jan 19, 19). Kněží chtějí míti nápis změněný; Pilát však toho nechce dopustiti. Jest to vůlí Boží, aby celému světu známo bylo učiněno, jak židé svého pravého Krále a Mesiáše, Jejž tak dlouho očekávali a sobě vyprošovali, na smrt vydali!

Pán Ježíš na kříži! Zde na kříži jest nyní zjevno, jak veliká jest láska Boží. Zde na kříži představuje se vtělené Slovo člověčenstvu naposled. První zjevení Jeho bylo v chlévě Betlemském; poslední objevení Jeho jest zde na kříži. Zde i tam zjevuje Vtělený rovnou měrou svou neskončenou lásku k lidem. Svatý František Paulanský byv při rozjímání o utrpení Páně v mysli vytržen, volal hlasitě: Ó Boží lásko, ó Boží lásko,

ó Boží lásko! jakoby říci chtěl: Láska Boží jest tajemstvím nepochopitelným, nevyslovitelným!

Přibliž se, ó duše má, v hlubokém pokoření a pohnutí tomuto kříži, a zlíbej oltář, na němž jakožto oběť lásky umírá milující Spasitel tvůj za tebe! Postav se pod nohy Jeho, aby tebe krůpěj Jeho nejsvětější krve skropila, a pros Otce milosrdenství: Jeho krev, požehnání i síla nejdrahocenější krve této přijdiž na mě, a obmyj mě od hříchů mých! Požehnej, ostříhej a posvěť nás neskončeně drahá krvi, kteráž nevoláš k Bohu o pomstu, jako krev Abelova, nýbrž o smilování a odpuštění, jak svědčí svatý apoštol: „Přistoupili jste k Ježíši, prostředníku nového zákona, a k pokropení krví, kteráž lépe mluví než Abelova“ (k Žid. 12, 24).

Ó Bože, co trpí umírající Spasitel na kříži! Každý úd Jeho jest pln bolesti, žádný nemůže druhému pomoci; ruce i nohy jsou pevně přibity. Každý okamžik přináší bolestí smrtelných. Kolik okamžiků mají tři hodiny, v kterých na kříži pněl, tolikkrát umírá! Po všecky tyto hodiny utrpení nemá Spasitel žádné úlevy, žádného ulehčení na tvrdém lůžku svém. Kdyby chtěl na ruce neb nohy spolehnouti, rozmnožil by jen muky své. Všecka tíže Jeho nejsvětějšího těla spočívá na ranách nejsvětějších rukou a nohou Jeho!

Ach, můj nejsladší Spasiteli! pohlížím-li na Tvůj nejsvětější obličej, spatřuji jen krev a rány; obracím-li rozjímaje zrak svůj na nejsvětější Srdce Tvé, pozoruji moře zármutku a opuštěnosti. Nápis na kříži nazývá Tě králem; ale kde jest nějaký odznak důstojenství Tvého? Nevidím jiného trůnu, leč toto dřevo potupy; nepozoruji jiného nachu, leč rozedrané a krví pokryté tělo Tvé; neznamenám jiné koruny, leč pletenec z trní, jenž Tě stále tak hrozně mučí. Všecko ukazuje, že jsi králem, však ne králem cti ale králem lásky. Kříž, krev, hřeby a koruna jsou odznaky lásky Boha mého!

Pán Ježíš na kříži nežádá si tak naší útrpnosti, jako spíše naší lásky. Útrpnost, jíž nekonečné muky na nás vyžadují, má nás k tím větší lásce naváděti. Zdá se, jako by Pán, Jenž pro svou neskončenou dobrotu nade všecko milován býti zasluhuje, k útrpnosti pohnouti nás chtěl jen proto, aby tím naše chladná srdce k lásce donutil. Jak dobře jsi, ó Pane, již před utrpením svým pravil: „A já když povýšen budu od země, všecko potáhnu k Sobě“ (Jan 12, 32). Ty vysíláš ohnivé šípy s trůnu kříže, abysi láskou zranil srdce naše. Jak mnoho šťastných duší přitáhl jsi k Sobě s kříže, a vysvobodil je od propasti pekelné! Dovol mi říci, že právem nechali Tě uprostřed dvou

zločinců zemříti! Což jsi skrze lásku svou neodňal nesčíslných duší ďáblu, ku kterým on pro hříchy jejich právo měl? Naději se, že k těm dušim uloupeným i sebe počítati smím! Vy rány mého Ježíše, vy zářící ohniska lásky: ve vás se chci láskou stráviti, aby mne pro hříchy mé nespálil oheň pekelný!

Když katané Pána Ježíše na kříž přibili, metali los o oděv Jeho, jak David prorokoval: „Rozdělili sobě roucha má a o oděv můj metali los.“ (Žalm 21, 19.) Pak čekali na skonání Jeho. Také ty, duše má, odeber se pod kříž a hledej ochrany v spásonosném stínu jeho pro celý život svůj, abys říci mohla se svatou nevěstou: „Pod stínem toho, kterého jsem žádala, seděla jsem“ (Pís. Šal. 2, 3). Ó jak jisté ochrany nacházejí duše, Boha milující, pohlížejí-li na Pána Ježíše ukřižovaného ve všech bouřích světa i pekla, a v bázni před soudy Božími!

Umírající Spasitel snášeje nejhroznější muky ve všech údech nejsvětějšího těla svého, a jsa v srdci svém nejvýše zarmoucen a bez útěchy opuštěn, hledá, kdo by Ho potěšiti mohl. Nikoho tu není, ó Spasiteli, kdo by Tě potěšil! Nikoho, kdo by jen útrpnost s Tebou měl, a pro Tvůj přehořký smrtelný zápas slzy uronil! Jen posměch, nadávky a rouhání dorážejí k uchu Tvému: „Jsi-li Syn Boží, sstupiž s kříže!“ (Mat. 27, 40.) „Ha!

který rušíš chárm Boží, ... spomoz sobě samému!“ (Mar. 15, 29, 30.) „Jiným pomáhal, sám sobě nemůže pomoci“ (Mat. 27, 42). Ó Bože, kdy byl kde odsouzenec, který by s takovým posměchem a s takovou potupou umíral!

XV. Slova Pána Ježíše na kříži.

Co činí, co mluví Pán při těchto urážkách? Modlí se za mučitele své: „Otče, odpusť jim, neb nevědí co činí.“ (Luk. 23, 34.) Také i za nás hříšné se modlil; proto, ó věčný Otče, slyš hlas nejmilejšího Syna svého, který Tě prosí, abys nám odpustiti ráčil! My arci odpuštění nezasluhujeme; my můžeme jen po smilování vzdychati; ale Pán Ježíš učinil nekonečné spravedlnosti Tvé nadbytečně zadost, a vydobyl nám takto právo, abychom dosáhli odpuštění, když hříchů svých litujeme. Ze srdce lituji, ó Otče, provinění svého, a prosím Tě ve jmenu Syna Tvého: odpusť mi a přijmi mě opět na milost!

„Pane, rozpomeň se na mě, když přijdeš do království svého!“ (Luk. 23, 42.) Takto se modlil dobrý lotr k umírajícímu Pánu Ježíši; a Pán Ježíš odpovídá: „Amen, pravím tobě, ještě dnes budeš se mnou v ráji.“ Přislíbení, jaké Bůh jednou učinil skrze Ezechiele hříšníkům, nyní se naplnilo; „Pakliby bezbožný činil pokání . . . . . všech nepra-

vostí jeho, kteréž činil, nezpomenu.“ (Ezech. 18, 21, 22.) Ó nesmírné smilování, ó nekonečná dobroto Boha mého, kdož by Tě nemiloval? Ano, můj Ježíši! nevzpomínej urážek, kterých jsem Ti učinila; pomni na svou přehořkou smrt, kterou jsi pro mě podstoupil, a pro ni přijmi mě jednou do království slávy své, a zde na zemi dej mi v lásce Tvé nalézti kořene a základu. Láska k Tobě ať jedině panuje v srdci mém, ona budiž paní mou, jedinou touhou mou, jediným přáním mým! Blahoslavený lotře, kterýs za hodna byl uznán, se svým Pánem a Spasitelem Ježíšem v trpělivosti zemříti! Blahoslavení všickni, kterým popřáno ve spojení s umírajícím Spasitelem ze života tohoto odcházeti!

„Stála pak blízko kříže Ježíšova matka Jeho“ (Jan 19, 25). Pozoruj, duše má, Marii pod křížem: bolestmi proniknutá, oči majíc neodvratně upřené na svého milého, nevinného Syna, pohlíží na Jeho nesmírné zevnitřní i vnitřní muky, v kterých umírá. Jestiť ovšem zcela do vůle Otce nebeského odevzdána, a proto bez reptání obětuje Mu Syna svého za spásu naši; však kdo pochopí velikost soucitu jejího a lásky její? O kdo by mohl bez pohnutí pohlednouti na Matku na popravišti, kde Syn její má umříti? A jaký to Syn! A jaká to matka Jeho! Nikdy nebyl syn od matky své tak milován, ano nikdy

nebyli ani všickni synové dohromady od všech svých matek tak milováni, jako milovala Marie Ježíše, kterýž jí byl Synem a Bohem zároveň! Maria měla Syna, nekonečné lásky hodného, neskonale krásného a svatého, kterýž, ač byl Stvořitelem nebe a země, přece Matce své v uctivosti a dokonalém poslušenství poddán byl, kterýž věčnou láskou ji miloval, jakožto Matku od věčnosti vyvolenou! A tato Matka vidí tohoto Syna svého umírati na dřevě kříže, smrtí nejpotupnější, nejbolestnější, aniž by Mu mohla třebas i nejmenší úlevy poskytnouti; ano, ona vidí Ho trpěti a umírati s tím nejjasnějším přesvědčením, že pohled na muky jejího mateřského srdce smrtelné muky Jeho ještě zvýšuje! Ó Maria, Matko bolestí! pro bolesti, jež jsi při smrti Pána Ježíše vytrpěla, smiluj se nade mnou! poruč mě Synu svému! Ó slyš, jak s kříže v osobě Janově i mne Tobě poroučí, řka: „Ženo, hle syn Tvůj“ (Jan 19, 26.).

„A okolo hodiny deváté volal Ježíš hlasem velikým .... Bože můj, Bože můj, proč jsi Mě opustil?“ (Mat. 27, 46.) Již při své modlitbě v zahradě na hoře olivetské pravil Pán: „Smutnáť jest duše má až k smrti“ (Mat. 26, 38.). Tento nesmírný zármutek provázel Pána Ježíše po celé jeho cestě bolestné; a nyní zápase se smrtí, cítí se býti nejvýše opuštěným. Hledá, kdo by Ho po-

těšil, jak to vyřkl ústy Davida: „A očekával jsem, kdo by se spolu pormoutil, a nenalezl jsem“ (Žalm 68, 21.) Ohlíží se po své Matce; ach, bolesti její zvyšují jen muky Jeho! Pohlíží vůkol; ale spatřuje jen protivníky a katany své. Bez útěchy a v opuštění obrací se k Otci svému; však i zde nadarmo potěšení hledá. Otec spatřuje Jej obtíženého vinou celého světa, majícího za ni na kříži tomto Božské spravedlnosti zadost učiniti; proto nechává Ho umříti smrtí tak trapnou. Tu zvolal Pán hlasem velikým, zjevuje nám takto velikost muk těchto: „Bože můj, Bože můj, proč (i Ty) jsi Mě opustil?“ (Mat. 27, 46.) Ach, smrt tato jest nekonečně trpčí, než smrt všech mučeníků dohromady; nebo Pán Ježíš umírá zcela opuštěný, postrádaje útěchy jakékoli.

Tato slova Tvá, ó Spasiteli můj! nejsou žalováním; ale i ona zjevují nám lásku Tvou, neboť svědčí o nesmírných mukách vnitřních, v kterých jsi dílo našeho spasení dokonati chtěl! Ona jsou pramenem veškeré útěchy a posilují všech, kdož z lásky k Tobě mysli netratí, když v souženích a trápeních citelné milosti a pomoci Tvé hned se jim nedostává.

Ó Spasiteli můj! opuštěnost Tvá naplňuje mě důvěrou, že mne Bůh nezavrhne pro nevěrnost mou! Ó, jak jsem jen mohla na Tebe kdy zapomenouti? Nedopusť, aby

se to kdy více stalo! Dej, abych vždy pamětliva jsouc Tvé opuštěnosti na kříži, nezapomněla nikdy na lásku Tvou!

„Potom vida Ježíš, že všecky věci dokonány jsou, aby se naplnilo Písmo, řekl: Žízním ..... Oni pak vloživše houbu plnou octa .... podali ústům Jeho“ (Jan 19, 28, 29). Výrok Písma, kterýž se měl naplniti, jsou slova Davidova: „A v žízni mé napojili Mě octem.“ (Žalm 68, 22.)

Jak, ó Pane, Ty voláš, že žízníš, a mlčením pomíjíš muky své, jež Ti smrt přinášejí? Ach, žízní Tvou jest žádost duší; Ty žízníš po lásce jejich! Také na mne, bídného červíka, vzpomínáš v žízni své; a já bych neměla žízniti po Tobě, Dobru neskonalém? Ano, po Tobě žízním, po Tobě toužím, Tebe miluji, a si žádám, abych ve všech věcech se Tobě zalíbila! Pomoz mi, ó Pane, abych ze srdce svého všecka pozemská přání vypudila, a učiň, aby mne jedině ta žádost ovládala: Tobě se líbiti a vůli Tvou plniti. Nejsvětější vůle Boha mého! ty blažený pramene, jenž láskou zanícených duší nasycuješ: nasyť i mě, a budiž cílem všech mých myšlenek a tužeb. Amen.

XVI. Smrt Pána Ježíše.

Život našeho nejsladšího Spasitele chýlí se ku konci. Oči Jeho se zakalují, krásný

Jeho obličej bledne, srdce Jeho bije zdlouhavěji, nejsvětější tělo Jeho smrti se poddává: A když přijal Ježíš octa, řekl: „Dokonánoť jest“ (Jan 19, 30). Dokonáno jest, co po tři a třicet let snášel v chudobě, ponížení, pronásledování, protivenství a mukách, v potu a namáhání. Všecko nyní dokonané obětuje naposled nebeskému Otci. Vyplněna jsou všecka předpovědění proroků, dokonána jest oběť smíření světa s Bohem. Věčné Spravedlnosti dostalo se dokonalého zadost učinění. „Dokonánoť jest,“ volá Pán Ježíš k Otci, i k nám. Ó vy lidé, vše jsem nyní dokonal, čeho jsem učiniti mohl, abych vás zachránil a vaši lásku vydobyl. Učinil jsem, co na Mně bylo; čiňtež i vy nyní, co na vás jest! Milujte Mne a nepřestávejte nikdy Boha svého milovati, který za vás umřel! Ó Spasiteli můj, kéž bych mohla v hodince říci: Dokonánoť jest, vůli Tvou jsem dokonala, ve všem Tebe poslušnou byla! Posiluj mě, ó Pane Ježíši! S pomocí Tvou činím pevné předsevzetí a mám naději, že vše dokonám! „A zvolav Ježíš hlasem velikým, řekl: Otče, v ruce Tvé poroučím ducha svého“ (Luk. 23, 46). Toť poslední slovo Pána Ježíše na kříži. Když požehnaná duše Jeho od rozedraného těla se odlučuje, volá s odevzdaností do vůle Boží, a s dětinnou důvěrou k Otci: Otče, Tobě poroučím ducha svého, t. j. nemám vůle ani žíti, ani umříti.

Líbí-se ti, abych ještě na kříži trpěl, jsem k tomu ochoten; v ruce Tvé poroučím ducha svého, nalož se Mnou jak se Ti líbí! Ach, kéž bychom i my v křížích a utrpeních takto volali, a jedině zalíbení Boží na zřeteli měli! V odevzdanosti takové záleží všecka dokonalost, učí svatý František Saleský. Jak potřebnou jest taková odevzdanost zvláště v hodině smrti! Však kdo chce odevzdaným býti potom, musí se po celý život do vůle Boží odevzdávati. Ano, můj Ježíši! v ruce Tvé poroučím život svůj i smrt svou; Tobě se celá odevzdávám a již nyní poroučím Ti pro poslední hodinu duši svou. Přijmi ji do svých svatých ran, jako Otec ducha Tvého přijal, když jsi na kříži umřel. Pán Ježíš umírá! Pospěšte sem andělé nebeští, abyste byli přítomni smrti Boha svého! A ty, bolestná Matko Maria, přistup blíže ku kříži, pozvedni zraků svých k Synu svému, pozoruj Ho, umírá! Nyní volá Vykupitel sám smrt k Sobě, dovoluje jí, aby Mu života odňala. Přistup, smrti, praví, život smíš mi vzíti, však neporušeným necháš stádce Mé! Okršlek zemský se třese, hroby se otvírají, opona chrámová se trhá. Pro prudkost muk mizí poslední síla a teplota života. Tělo klesá, hlava se sklání na prsa, ústa se otvírají, umírá. „Nakloniv hlavy vypustil duši“ (Jan 19, 30).

Vyjdi, nejkrásnější duše Spasitele mého!

Jdi a otevři nám dosud zavřený ráj! Jdi se představit Božské velebnosti, a vypros nám odpuštění a spasení!

Když Pán Ježíš slova tato poslední hlasitě pronesl, pohlíží lid na něj vzhůru, pozoruje Jej mlčky s pozorností, vidí Jej umírajícího, bez pohnutí, a volá: Nyní skonal! A Maria slyší slova ta z úst všech a tak i ona praví: Ó Synu můj! Syn můj mrtev jest!

Mrtev! Ó Bože, kdo jest ten mrtvý? Pán a Stvořitel veškerého života, Jednorozený Boží, Pán veškerenstva! Ó smrti, kteráž nebem i zemí otřásáš! Bůh umírá za tvora svého! Ó tajemství lásky! Bůh obětoval Sebe sama, svou blaženost a slávu, svou krev i život svůj za své nevděčné tvory a umírá v moři muk a potupy za smíření vin jejich!

Pozvedni, duše má, zraku svého, a pozoruj Ukřižovaného! Tento Beránek Boží, obětovaný na oltáři bolestí, jest milovaný Syn Otce věčného, a z lásky k tobě života zbavený! Ruce má rozpjaté, aby tě objal, hlavu nakloněnou, aby ti políbení míru dal, bok otevřený, aby tě v něj přijal. Co tomu říkáš? Zaslouží-li tak dobrý a tak láskyplný Bůh, abys Ho milovala? Poslyš, co Pán tvůj s kříže ti praví: Jest někdo ve světě, kterýž by tě více než Já, Bůh tvůj, milovati mohl? Ježíši můj! Bože a Spasiteli můj! Ano, Tys

umřel! umřel smrtí nejpotupnější, nejbolestnější, abys lásku mou získal! Avšak kterého tvora láska může se rovnati lásce Stvořitele, umírajícího za tvora svého? Ó úcty nejhodnější Ježíši, lásko duše mé! jak bych jen mohla kdy více na Tebe zapomenouti? Jak bych mohla někoho jiného milovati, když jsem Tě spatřila za smíření provinění mých a za spasení duše mé na dřevě kříže v bolestech umírati? Jak bych Tě mohla zříti mrtvého na dřevě tomto viseti, a z celé duše Tě nemilovati? Mohu-liž na to vzpomenouti, že hříchy mé byly příčinou smrti Tvé, a hořkými slzami jich neoplakati?

Ó Bože, kdyby nejmenší z lidí za mě byl tolik vytrpěl, jako Ježíš Kristus za mě vytrpěl; kdyby člověk některý tělo své si byl nechal bičováním rozedrati a na kříž přibíti, kdyby se byl vydal v posměch všemu lidu, aby mi život zachránil: zdaž mohla bych jináče, než-li s nejněžnější láskou na něho vzpomínati? Zdaž by mi bylo lze, lhostejně na vyobrazení smrti jeho pohlížeti, a jen bezmyslně říkati: „Ano, tento ubožák za mě umřel v mukách! Kdyby mě nebyl tak velice miloval, nebylby musel umříti.“ Ach, jak mnozí křesťané mají pěkný krucifix v pokoji, ale jen pro ozdobu; vychvalují práci na něm, a bolestný výraz jeho; srdce jejich však zůstává chladným, nepohnutým, tak

jako by to nebyl obraz vtěleného Slova, nýbrž podoba nějakého cizího, neznámého muže.

Ó můj Ježíši, nedopusť, abych k těmto nevděčným náležela také já! Rozpomeň se na svůj slib, že s kříže všecka srdce k Sobě přitáhneš! Srdce mé, smrtí Tvou celé rozechvěné, nechce volání Tvému déle odporovati; ach, vtáhni je zcela v lásku svou! Tys umřel za mě a já chci žíti jen Tobě! Ó bolesti, ó potupo, ó přehořká smrti, ó lásko Pána Ježíše, vnikněte hluboko v srdce mé! Sladká upomínka na vás zůstaniž v něm vždycky, aby mě bez ustání láskou ranila a rozněcovala!

Modlitba.

Ó věčný Otče, shlédni na Pána Ježíše, kterýž za mě umřel, a pro zásluhy Syna svého budiž ke mně milosrdný! Ó duše má, neztrácej důvěry pro hříchy své! Bůh, Otec tvůj, poslal Syna svého pro spasení naše na svět; a Syn tento z lásky se uvolil, hříšné dluhy vaše napraviti! Ó Ježíši můj; Tys pro mne nešetřil Sebe; shlédni na mě tedy i nyní se stejnou láskou, s jakou jsi umíraje na kříži na mě pamatoval; shlédni na mě, osvěť mě, odpusť mi nevděk, jímž jsem se tehdy proti Tobě provinila, když jsem Tvé lásky a utrpení Tvého nevzpomínala. Díky Tobě,

že mne osvěcuješ, tak že v ranách a mukách těla Tvého poznávám tajemství lásky Tvé!

Jak nešťastnou bych byla, kdybych ještě nyní od lásky Tvé upustiti chtěla! Dej mi z lásky k Tobě umříti, kterýž jsi z lásky ke mně umřel! volám se svatým Františkem z Assisi: Ó zraněné Srdce Vykupitele mého, blažený příbytku duší milujících, nepohrdni duší mou, ale přijmi ji do Sebe!

Ó Maria, Matko bolestí, poruč mě Synu svému, Jejž mrtvého na rukou svých držíš! Popatř na rozedrané tělo Jeho, na Božskou krev Jeho, za mě prolitou, a poznej z toho, jak velice se Mu to líbí, když spasení mé Jemu poroučíš. Spasí mne to, budu-li Jej milovati; tuto lásku mi vypros! Vypros mi lásku velikou a věčnou. Amen.

Krátký souhrn ctnosti,

v nichž řeholnice, která svatou býti chce, cvičiti se má.

Velmi prospívá tento krátký souhrn v čas každých rekolekcí čítati, abychom poznali, které ctnosti se nám posud zvláště nedostává.

1. Stálá budiž touha tvá po rozmnožování lásky k Pánu Ježíši Kristu. Svaté žádosti jsou křídla, na kterých se duše k Bohu povznášejí. Proto jest potřeba častého rozjímání o přehořkém utrpení Páně. Vzbuzuj často mezi dnem lásku k Pánu Ježíši Kristu. Začni již z rána při procitnutí, a poslední tvou myšlenkou, když na lůžko se ukládáš, budiž vzbuzení lásky. Pros Pána Ježíše Krista bez ustání za Jeho svatou lásku.

2. Připrav se v témdnu k svatému přijímání tolikkrát, kolikkrát ti zpovědník dovolí. Každého dne ale přijímej duchovně nejméně třikrát.

3. Navštěvuj nejsvětější Svátost nejméně jednou za den, vzbuzuj při tom city víry, dikůčinění, lásky a lítosti, a pros vroucně za

vytrvalost a svatou lásku. Potká-li Tě protivenství, ztráta, urážka neb cos podobného, vezmi útočiště k nejsvětější Svátosti, aneb se k Ní v duchu obrať z toho místa, kde se právě nacházíš.

4. Každého rána vstávajíc obětuj se Bohu a vyjádři ochotu svou, že každé protivenství, jež by tě potkati mohlo, pokojně sneseš. Potká-li tě opravdu něco nemilého, rci: Pane, staň se vůle Tvá vždy!

5. Raduj se z toho, že Bůh jest nekonečně blažený. Kdo Boha více než sebe sama miluje, raduje se z blaženosti Jeho více, než ze své vlastní.

6. Měj touhu po nebi, a žádej si umříti s tím úmyslem, abys byla zbavena nebezpečí, Boha ztratiti, a abys Jej mohla věčně ze všech sil milovati.

7. Žádej si toho, a snaž se na to, aby Ježíš Kristus ode všech byl milován; a proto kde se to jen dá, obracuj rozmluvu na lásku k Pánu Ježíši Kristu.

8. Kráčej před Bohem bez vyhražování si něčeho; neodpírej Mu ničeho, co by se Mu líbiti mohlo. Vol vždy to, co Jemu jest milejší!

9. Modli se každodenně za ubohé duše v očistci a za hříšníky.

10. Konej každou práci s tím úmyslem,

aby jsi se Pánu Ježíši Kristu zalíbila. Rci při počátku každého úkonu: Pane, vše z lásky k Tobě!

11. Nabízej se mezi dnem častěji Ježíši Kristu, že každé trápení z lásky k Němu sneseš, slovy: Můj Ježíši, Tobě se zcela věnuji! Učiň se mnou, co se Tobě líbí!

12. Buď pevně odhodlána, raději zemříti, než-li zúmyslně, byť jen všedního hříchu se dopustiti.

13. Zapírej svou vůli i ve věcech dovolených, aspoň dvakrát neb třikrát za den. Slyšíš-li hovořiti o věcech světských, o bohatství, poctivostech a pod., pomysli si, jak ničemným a pomíjejícím všecko toto jest. Rci: Bože můj, jen Tebe si žádám a ničeho jiného!

14. Rozjímej denně dvě, neb aspoň jednu hodinu.

15. Miluj samotu a mlčení, abysi mohla s Bohem sama býti a s Ním hovořiti. Miluj kůr a celu, a vystříhej se vrat a mřížky v hovorně.

16. Nezanedbávej zevnějšího umrtvování, jaké ti poslušnost dovoluje; pozornost svou ale obracej k umrtvování vnitřnímu, jako jest umrtvování zvědavosti, samolásky a prudkosti, zvlášť když máš nějakou urážku snésti.

17. Konej každou pobožnost tak, jakoby to ta poslední byla. Rozjímej často o smrti,

a pokládáš-li se na lůžko, připomeň si, že na něm jednou zemřeš.

18. Nezanedbej nikdy obvyklých pobožností neb některého jiného dobrého skutku pro bázeň lidskou, vyprahlost neb naskytující se snad nechuť.

19. V nemocích nestěžuj si na lékaře neb spolusestry, jakoby ti dost nepomáhali; nedělej také hluku o svých bolestech.

20. Varuj se zármutku; zachovej při všech protivenstvích klid a veselost duše. Kdo jen to chce, co Bůh chce, není nikdy smutným.

21. V pokušeních vezmi rychle s velikou důvěrou útočiště k Pánu Ježíši a k Panně Marii, a neustávej je vzývati, pokud pokušení trvá.

22. Slož veškerou důvěru svou na utrpení Ježíše Krista a na přímluvu Marie Panny, a pros každodenně Boha, aby tuto důvěru v tobě rozmnožil.

23. Dopustíš-li se chyby, nenech se pomásti, a nebuď malomyslnou, upadneš-li i vícekrát do téže chyby; nýbrž vzbuď žel a lítost, obnov předsevzetí, že se, důvěřujíc v pomoc Boží, polepšíš.

24. Čiň dobře tomu, kdo ti zle činí; aspoň se zaň modli.

25. Snášej v tichosti každou urážku, buď

že by tě kdo urazil slovem aneb skutkem. Tak vždy získáš.

26. Rozčilila-li se, nejlépe učiníš, když pomlčíš, až se duše zase upokojí; sice se, aniž bys toho pozorovala, tisícerých chyb dopustíš.

27. Musíš-li někoho pokárati, učiň to v čas, kdy ani ty ani onen rozčileni nejste; jinak pokárání více uškodí než-li prospěje.

28. Mluv o všech vždy dobře; nemůžeš-li ospravedlniti některý čin, můžeš snad aspoň omluviti úmysl.

29. Pomáhej bližním dle svých sil, zvláště těm, kteří ti nejsou nakloněni.

30. Nemluv a nečiň ničeho, co by jiných uraziti mohlo, ovšem nevyžaduje-li toho čest Boží. Nebyla-lis k někomu dosti laskavou, odpros ho, aneb ho udobři vlídnými slovy. Mluv vždy klidně a mírně.

31. Každé zneuznání neb povržení obětuj Bohu, aniž bysi na ně jiným si stěžovala.

32. Zachovávej správně pravidla kláštera svého. Svatý František Salesský praví, že nejpřísnějším pokáním pro řeholníka jest zapření vlastní vůle a věrné zachovávání zákonů řeholních, čímž každého okamžiku Pánu v oběť přinesti se může. Světec často opakoval, že předurčení řeholníků k věčné blaženosti učinil Bůh závislým na lásce jejich k pravidlům řeholním. Vrchní v řeholích na-

pomínával, aby, chtějí-li úřad svůj dobře zastávati, ničeho jiného nečinili, než-li řeholi zachovávali a o to usilovali, aby i jiní tak činili.

33. Cti představené své jako Pána Ježíše Krista samého; a proto poslouchej jich věrně a bez odmlouvání.

34. Co se pokory dotýče, miluj práce nejnižší. Vol si vždy to, co nejvíce s chudobou souhlasí. Buď pokorna i před těmi, kteříž ti podřízeni jsou. Nemluv o sobě ani dobrého ani zlého; dosti často podporujeme v sobě pýchu tím, když zlé věci o sobě vypravujeme. Neospravedlňuj se nikdy při pokárání neb podezření; leda by toho byla nevyhnutelná potřeba, aby se zamezilo nějaké pohoršení.

35. Těš nemocné a pomáhej jim, jak můžeš, zvláště těm, kteří nejvíce opuštěni jsou.

36. Říkej si často: Vstoupila jsem do kláštera, ne pro radosti, ale pro utrpení; ne abych pohodlně, ale abych chudě žila; ne abych cti, ale abych povržení účastnou se stala; ne abych vůli svou, ale abych vůli jiných činila.

37. Obnovuj stále ten úmysl, že svatou chceš býti, a nedej se od toho odstrašiti, i kdybys vlažnou se byla stala.

38. Obnovuj denně své sliby řeholní.

39. Ve všech věcech, jež se přirozenosti

lidské protiví, srovnej vůli svou s vůlí Boží; tak v bolestech, nemocích, urážkách, odmlouvání, při ztrátě statků časných, při úmrtí tvých příbuzných neb jiných drahých osob.

Toto má býti cílem všech tvých skutků, přijímání, rozjímání a proseb: ustavičně Boha prositi za tu milost, abys vůli Jeho milovala a plnila.

40. Poroučej se do modliteb zbožných osob, zvláště svatých v ráji, a jmenovitě nejblahoslavenější Marie Panny. Vysoce si važ pobožnosti k Matce Boží, a hleď ji i jiným do srdce vštípiti!

Duchovní zásady,

jimiž řeholnice říditi se má.

Co platno, celý svět získati, ale duši ztratiti?

Vše pomine, jen věčnost jest bez konce.

Ať vše ztratím, jen Boha ne!

Žádný hřích, byť sebe menší, není zlem lehkým.

Chceme-li se Bohu líbiti, musíme se zapírati.

Všecko jest ztraceno, co samoláska činí.

Kdo chce spasen býti, musí se stále obávati, aby nepadl.

Chci umříti, Bohu-li tak se líbí.

Jedině hřích jest takovým zlem, jehož se obávati máme.

Co Bůh chce, jest vždy dobré, vždy žádoucí.

Kdo jiného nehledá, leč Boha, jest vždy spokojen, cokoliv by se mu přihodilo.

Vždy chci před očima míti, že pro mne na tomto světě jest jen Bůh.

Celý svět nemůže srdci upokojení dáti; jen Bůh ho dáti může.

Všecko štěstí naše spočívá na lásce Boží. Kdo ale Boha miluje, plní vůli Jeho.

Vším naším bohatstvím modlitba jest. Kdo se modlí, dosáhne všeho, čeho si žádá.

Ten den mám za ztracený, v kterém jsem rozjímati opomenula.

Kdo od modlitby upouští, vrhá se do pekla, praví sv. Teresie.

Nechť ti neuplyne den, v kterém bys v některé duchovní knize nečetla.

Citlivost ohledně cti, jest morem na život duchovní.

Kdo chce pokorným býti, netoliko slovy, ale srdcem, nesmí jen říkati, že veškerého opovržení hodným jest, nýbrž musí se také radovati, když skutečně potupeným jest.

Co dobrého vykoná asi řeholnice, která pro Boha ani jediného pohanění snesti nemůže?

Urazí-li tě někdo, přijmi urážku jeho za žert.

Kdo myslí, že by pekla zasloužil, tomu se zdá každé trápení lehkým.

Kdo chudobu miluje, má všecko.

Ve věcech světských dávej přednost nejmenšímu, ve věcech Božských vol vždy to nejlepší.

Poslušná řeholnice jest radostí Boha i kláštera.

Pravou lásku má, kdo dobře činí těm, kteří mu zle činí; tak je získá.

Co prospěje jmění a čest v hodině smrti?

Jest to velikým vyznamenáním, koho Bůh k svaté lásce své volá.

Bůh nenechá žádné dobré žádosti bez odměny.

Žádná nezřízená náklonnost není dobrou, a byť směřovala i k věcem dobrým.

Buďme vděčni, ale především Bohu.

Buďme odhodláni, Bohu ničeho neodepříti, a vždy to voliti, co se Jemu více líbí.

Nejlepší modlitbou v nemoci jest srovnalost s vůlí Boží.

Svatý život a smyslné rozkoše nejdou dohromady.

Kdo sám na sebe spolehá, jest ztracen; kdo v Boha doufá, vykoná všecko.

Může-liž pro duši býti vyšší radosti nad jistotu, že se Bohu líbí?

Bůh jest ochoten darovati se tomu, kdo z lásky k Němu všecko opouští.

Jedinou cestou k svatosti jest cesta utrpení.

Vyprahlostí a pokušeními zkoušívá Bůh duše, kteréž Ho milují.

Kdo Boha miluje a v Něho doufá, nemůže zahynouti.

Všecko klidně snáší, kdo na Pána Ježíše ukřižovaného pohlíží.

Čím větší láska naše k Bohu, tím větší pokoj náš.

Vše, co pro Boha se nekoná, v trápení se obrací.

Všeliký nepokoj, byť i k účelům dobrým směřoval, nepochází nikdy od Boha.

Kdo chce jistě cíle svého dojíti, nesmí nikdy stát zůstávati.

Kdo jedině Boha si žádá, má všeho důstatek. Jemu se ničeho nedostává, an každým statkem tohoto světa pohrdá.

Povzdechy lásky

k Pánu Ježíši Kristu.

Můj Ježíši, Ty samojediný mi dostačuješ!

Lásko má, nedej mi nikdy od Tebe se odloučiti!

Kdy Ti budu moci říci: Bože můj, nikdy více Tě ztratiti nemohu?

Pane, kdo jsem já, že si tak velice lásky mé žádáš?

Koho bych měla milovati, ne-li Tebe, můj Ježíši?

Ó Pane, učiň se mnou dle zalíbení svého.

Dej mi lásku svou, nežádám ničeho více!

Učiň mě úplným majetkem svým, prvé než umru!

Věčný Otče, z lásky k Ježíši Kristu smiluj se nade mou!

Bože můj, jedině Tebe si žádám, ničeho jiného!

Můj Ježíši, kéž bych se mohla láskou k Tobě tak stráviti, jako Ty jsi se pro mě zcela zmařil!

Kdybych byla v hříších svých zemřela, nemohla bych Tě více milovati!

Nyní, ana Tě ještě milovati mohu, miluji Tě ze všech sil svých!

Zasvěcuji tobě zcela ostatek života svého! Chci jen Tebe a vše, co Ty chceš.

Dej, můj Ježíši, abych Tě spatřila smířeného, až Tě po skonání svém ponejprv uzřím!

Dej mi raději zemříti, nežli Tebe uraziti!

Ty mě neopustíš; a ani já si nežádám opustiti Tebe. Budiž vždy láskou mou, v životě i v smrti!

Jaký nevděk by to byl, kdybych Tě po tak mnohých milostech jen málo milovala!

Ty jsi se mi zcela odevzdal; také já se Ti chci zcela věnovati!

Ty miluješ každého, kdo Tebe miluje. Já Tebe miluji; miluj i Ty mě! Miluji-li Tě příliš málo, uděl mi té lásky, jaké si na mně žádáš.

Jak velice jsi mě zavázal, abych Tě milovala! Přispěj, abych vše protivné přemohla a zalíbení Tvého dosáhla!

Nepohrdni láskou duše, kteráž Tě jednou tak mnoho urážela!

Dej mi poznati, ó Bože, jak neskonečným Dobrem jsi Ty, abych Tě z celé duše milovala!

Ze vší síly své chci Tě zde na zemi

milovati, abysi se stal láskou mou po celou věčnost v nebi!

Doufám, že Tě budu milovati věčně, Tebe Boha věčného!

Ó kdybych Tě byla vždy milovala! Ó kéž bych byla umřela dříve, nežli jsem Tě poprvé urazila!

Věnuji Ti vůli svou i svobodu svou; nalož se mnou dle libosti své!

Budiž mou jedinou radostí to, Tobě, neskonalému Dobru se líbiti!

Ó Bože můj, raduji se, žes nekonečně blažený!

Tys všemohoucí! učiň mě svatou! Tys mě hledal, když jsem před Tebou utíkala; Tys mě miloval, když jsem láskou Tvou pohrdala; nyní, když jsi předmětem lásky a touhy mé, nezavrhni mě!

Ode dneška se Tobě zcela věnuji!

Ulož mi jakýkoliv trest; jen té milosti mi neodjímej, bych Tě mohla milovati!

Děkuji Ti, že mi ještě času popřáváš, abych Tě mohla milovati. Miluji Tě, můj Ježíši! miluji Tě a doufám, že budu moci život svůj zakončiti slovy: Miluji Tě, miluji Tě!

Chci Tě milovati bez vyhražování si něčeho, a chci vše činiti, o čem se dozvím, že Tobě milým jest.

Chci se raději Tobě líbiti, nežli všech rozkoší tohoto světa užívati!

Přijímám všecka trápení, jen když Tebe, ó Bože můj, budu směti milovati!

Ó kéž bych mohla pro Tebe umříti, můj Ježíši, kterýž jsi za mě umřel!

Ó kdybych mohla spůsobiti, aby Tě všickni milovali, jak toho zasluhuješ!

Ó vůle Boží, Tys láskou mou!

Ó Bože lásky, uděl mi lásky!

Ó Maria, přitáhni mě zcela k Bohu!

Ó Máti má, učiň, abych se vždy k Tobě utíkala!

Ty mě musíš svatou učiniti, tak doufám!

At žije Pán Ježíš, láska naše, a Panna Maria, naděje naše!

Dodatek

(z jiných spisů sv. Alfonsa de Liguori).

O srovnalosti s vůlí Božskou.

I. V čem tato srovnalost záleží?

Veškerá dokonalost naše záleží v lásce k Bohu, který vší lásky hoden jest. „Láska jest svazek dokonalosti“ (Kol. 3, 14). Dokonalá láska však záleží ve spojení vůle naší s nejsvětější vůlí Boží. „Totoť jest hlavní účinek lásky,“ vykládá sv. Dionysius Areopagita, „že totiž vůle milujících tak se sjednocují, že oba jedno a totéž chtějí.“ Čím více se kdo s vůlí Boží srovnává, tím více také Boha miluje. Bůh má ovšem zalíbení na zapírání, rozjímání, přijímání a skutcích, z lásky k bližnímu vykonaných; avšak pod jakou výminkou? Aby se děly ve shodě s nejsvětější vůlí Jeho. Jest-li se ale s vůlí Boží nesrovnávají, nejen že na nich nemá zalíbení nižádného, nýbrž On jich nenávidí a je trestá. Mysleme si dva služebníky. Jeden

pracuje bez oddechu po celý den; ale on chce všecko jen dle své vůle konati; druhý pracuje méně, ale vše z poslušnosti. Který z nich bude se asi pánu svému více líbiti? Zajisté že poslednější více než první! Čím pak mohou dobré skutky naše ku cti a chvále Boží přispěti, nejsou-li tak vykonány, aby se Mu líbily? Pán nechce oběti, řekl prorok Saulovi, nýbrž poslušnost k své nejsvětější vůli. „Zda-liž chce Hospodin zápalům a obětem, a ne raději, aby bylo posloucháno hlasu Hospodinova? . . . . nebo jako nešlechetnost modlářství jest nechtíti přivoliti“ (I. Král. 15, 22. 23). Člověk, který chce jednati dle vlastní vůle své, ale ne dle vůle Boží, dopouští se jakéhos druhu modlářství, protože na místě vůli Boží klaní se jaksi vůli své!

Nemůžeme tedy Bohu žádné větší cti prokázati, jako když ve všem Jeho nejsvětější vůli plníme; a takovéto poslušnosti chtěl nás hlavně příkladem svým naučiti Vykupitel náš, an právě proto na svět sstoupil, aby Bohu skrze poslušnost čest opět vydobyl. Slyšme, jak dle udání svatého Pavla k svému věčnému Otci mluvil: „Obětí a darů nechtěl jsi, ale tělo způsobil jsi Mi . . . Tehdy řekl jsem: Aj jdu, abych plnil, Bože, vůli Tvou“ (K Žid. 10, 5. 7). Tys pohrdl obětmi, které Ti lidé přinášeli, a žádáš, abych Ti za obět přinesl tělo, jež jsi Mi dal; hle, jsem hotov,

vůli Tvou naplniti! A to jest také to, co Pán Ježíš nejčastěji opakoval, že nepřišel, aby činil vůli svou, ale aby plnil vůli Otce svého. „Sstoupil jsem s nebe, ne abych činil vůli svou, ale vůli Toho, který Mě poslal!“ (Jan 6, 38.) A chtěl, aby svět lásku Jeho k Otci poznal právě z poslušnosti, s jakou plnil vůli Jeho, žádajícího, aby se za spásu lidí na kříži obětoval. Pán se o tom vyjádřil v zahradě gethsemanské, právě v tom okamžiku, když vyšel vstříc nepřátelům svým, přicházejícím Jej zajmout a na smrt vyvést, řka: „Aby poznal svět, že miluji Otce, a jakož mi přikázaní dal Otec, tak činím. Vstaňte, pojdme odtud!“ (Jan 14, 31.) Také se i vyslovil v ten rozum, že jen toho uzná za bratra svého, kdož vůli Boží plní. „Neboť kdož by koli činil vůli Otce Mého, tenť jest bratr Můj!“ (Mat. 12, 50.) Všickni svatí plnění vůle Boží stále na zřeteli měli, dobře znamenajíce, že v tom veškerá dokonalost duše záleží. Blahoslavený Jindřich Suso pravil: Bůh si toho nežádá, abychom důvtipem bohati byli, ale abychom ve všem Božské vůli Jeho se podrobovali. A svatá Teresie dí: To jediné, oč modlící se dbáti má, jest, aby vůli svou ve shodu uváděl s vůlí Boží, a může býti jist, že tak vrcholu dokonalosti dostoupí. Kdo vůli svou co nejdokonaleji s vůlí Boží srovnává, dostává od Boha tolik

darů a milostí největších, že v životě duchovním pokroky nejrychlejší učiní. Blahoslavená dominikánka Štěpána ze Soncino spatřila u vidění více svých zemřelých známých, že mezi Serafiny vřaděni byli; i bylo jí řečeno, že takové slávy dosáhli proto, poněvadž na zemi v dokonalé shodě s vůlí Boží žíti se snažili. A blahoslavený Suso pravil o sobě: Raději bych chtěl z vůle Boží býti nejohyzdnějším červíkem na zemi, než-li z vůle své vlastní Serafinem!

Od svatých v nebi máme se učiti, jak Boha na zemi milovati máme. Čistá a dokonalá láska, s jakou svatí Boha v nebi milují, záleží v dokonalé shodě s vůlí Boží. Kdyby Serafini věděli, že to jest vůlí Boží, aby po celou věčnost písek na březích mořských sbírali, aneb plevel ze zahrad vytrhávali, činili by to ochotně a s celou radostí srdce. Ano ještě více: kdyby jim Bůh dal znáti, že to jest vůlí Jeho, aby v ohni pekla hořeli, vrhli by se okamžitě do propasti této, aby vůli Boží vyplnili. A za takovéto dokonalé plnění vůle Boží máme stále prositi, jak nás sám Kristus Pán naučil, řka: „Buď vůle Tvá, jako v nebi tak i na zemi!“

Hospodin nazval Davida mužem podle srdce svého, protože ve všem plnil vůli Jeho. „Nalezl jsem muže podle srdce svého, který činí všecku vůli mou“ (Sk. apošt. 13, 22).

David byl vždy hotov, vůli Boží dokonale se odevzdati, jak často tvrdil: „Hotovo jest srdce mé, ó Bože, hotovo jest srdce mé“ (Žalm 56, 8). A prosil Pána ustavičně, aby mu dal poznati vůli svou: „Nauč mě činiti vůli Svou!“ (Žalm 142, 10.) Jediný úkon dokonalého sjednocení se s vůlí Boží může duši svatou učiniti. Poznáváme to na Šavlovi. Hotovícího se k pronásledování Církve Pán Ježíš osvítil a obrátil. Co činí nyní Šavel? co mluví? Ničeho jiného, než-li že se nabízí vůli Boží činiti. „Pane, co chceš, abych činil?“ (Sk. apošt. 9, 6.) A hle! Pán nazývá ho nádobou vyvolenou a apoštolem pohanů. „Nádobou vyvolenou jest Mi on, aby jméno Mé nesl před pohany“ (Sk. apošt. 9, 15). A to proto, že kdo vůli svou Bohu daruje, vše Mu daruje! Kdo Bohu almužnou obětuje své peníze, bičováním svou krev, postem své pokrmy: dává Mu jen část toho, co má; kdo Mu však obětuje vůli svou, dává Mu všecko, co má, a může říci: Pane, jsem chud, ale daruju Ti všecko, co mám; daruji Ti vůli svou, nemám ničeho více, co bych Ti darovati mohl. A právě toho všeho si Bůh od nás žádá. „Synu můj, dej mi srdce své“! (Přísl. 23, 26.) Dítko moje! praví Pán každému, dej mi srdce své, t. j. vůli svou! „Ničeho příjemnějšího nelze nám Bohu obětovati“, praví svatý Augustin, „jako když Mu

řekneme: Vezmi nás Sobě!“ Darujeme Ti všecku vůli svou; dej nám poznati, čeho si na nás žádáš, a učiníme toho!

Chceme-li tedy Srdce Božské úplně uspokojiti, hleďme se ve všem s vůlí Boží sjednocovati, ano ve všem jen jedné vůle s Bohem býti, jakkoliv by s námi naložil. Sjednocování se s vůlí Boží záleží v spojování vůle naší s vůlí Boží; spojení ale nastává, když vůle naše tak se s vůlí Boží shoduje, že si kromě vůle Boží ničeho více nežádáme, a že vůle Boží takto v pravdě se stává naším jediným chtěním, naší jedinou touhou. Totoť jest vrchol dokonalosti, jehož dostoupiti vždy snažiti se máme, a kterýž musí býti konečným cílem všech našich dobrých skutků, přání, rozjímání a modliteb. Proto, abychom vrcholu toho dostoupili, musíme svaté patrony své, svatého anděla strážného a především Bohorodičku Pannu Marii o pomoc vzývati, kteráž proto mezi svatými nejdokonalejší byla, ponévadž vždy vůli Boží co nejdokonaleji plnila.

Hlavní věcí při tom ale jest, abychom při všech událostech, i příjemných i protivných, vůli Boží co nejochotněji přijímali. Ve věcech, které naší samolásce lahodí, dovedou se i hříšníci s vůlí Boží srovnati; svatí ale sjednocují vůli svou s vůlí Boží i v protivenstvích i ve všem, co samolásce za těžko

přichází. Z toho se dá poznati, zda-li láska naše k Bohu jest dokonalá čili nic. Ctihodný kněz Jan Avila tvrdí, že jedno „budiž Bože pochválen“ v protivenstvích větší cenu má, než tisíc „díky Tobě Bože“ v štěstí.

S vůlí Boží máme se dále spojovati netoliko v souženích, bezprostředně od Boha přicházejících, jako jsou: nemoci, opuštěnost duchovní, chudoba, úmrtí příbuzných a pod.; nýbrž i v těch utrpeních, kterých nám lidé připravují, jako jsou: opovržení, hanba, nespravedlivé s námi nakládání, škození a všeho druhu pronásledování. Musím ale podotknouti, že když nám někdo ubližuje na dobré pověsti, na cti neb na časných statcích, Bůh nechce hříchu toho, který nás uráží, ale chce našemu pokoření, ochuzení a sebe zapírání. Jest to článkem víry, že vše, co se ve světě děje, jen dle vůle Boží se děje: „Já‘ jsem Hospodin, jenž působím světlo, a tvořím tmu, činím pokoj a tvořím zlé“! (Is. 45, 7.) Od Boha přichází vše dobré i vše zlé, t. j. od Boha jsou věci, které se nám protiví, a které neprávě zlými nazýváme; neboť v pravdě jsou věcmi dobrými, přijímáme-li jich z rukou Božích s ochotností. „Zda-li bude co zlého v městě, jehož by Hospodin neučinil“? táže se prorok Amos (3, 6.). A již před ním řekl mudřec: „Dobré i zlé věci, život i smrt, chudoba i počestnost od Boha jsou“, (Sir,

11, 14.) Ovšem že nechce Bůh hříchu člověka nespravedlivého, urážejícího a t. d.; aniž Bůh se zlou vůlí jeho spolupůsobí; ovšem že ale hřích a nespravedlnosti dopouští, poněvadž jsa jakožto Bůh všudy přítomen, všech výkonů tvorů svých, a tedy i hmotných výkonů těch se zúčastňuje, kterými zlomyslník tebe tepe, olupuje, aneb jinak ti ubližuje; v tomto smyslu tedy chce Bůh urážce, kterou snášíš, a tak přichází ona na tebe z ruky Jeho. Proto pravil Hospodin Davidovi, že On sám bude původcem křivdy, kterouž mu Absolon způsobí: „Aj, Já vzbudím proti tobě zlé z domu tvého, a vezmu ženy tvé před očima tvýma, a dám je bližnímu tvému“ (II. Král. 12, 11). Taktéž řekl Hospodin židům, že na potrestání za hříchy jejich pošle na ně Assyrské, aby je oloupili, a zemi jejich zpustošili: „Běda Assurovi! on jest metla rozhněvání mého ..... rozkážu mu, aby odnesl loupeže, a sebral kořist.“ (Is. 10, 5. 6.) K tomu dokládá svatý Augustin: „Nepravost jejich učiněna jest jako sekerou Boží“, t. j. Bůh užil bezbožnosti Assyrských jako sekery, kterou Židy vytrestal. A Ježíš Kristus praví Petrovi, že přehořké utrpení a smrt Jeho nepochází tak od lidí, jak spíše od vlastního Otce Jeho, řka: „Což nemám píti kalich, kterýž mi dal Otec?“ (Jan 18, 11.)

Když k Jobovi přišel posel, jejž mnozí

vykládači za ďábla mají, se zvěstí, že Sabejští o všecken statek jej oloupili a syny jeho zabili, jakou mu dal odpověď světec tento? „Pán dal, Pán vzal“ (Job 1, 21). Job nepravil: Pán dal mi syny a statky mé, a Sabejští mi je vzali, nýbrž: Pán mi je dal, Pán mi je vzal. On poznal, že ztráta tato se stala z vůle Boží, a proto pravil: Jak se Pánu líbilo, tak se i stalo: budiž jméno Páně pochvaleno! Nesmíme tedy mysliti, že protivenství nás stíhají pouhou náhodou aneb pouhou vinou lidí, nýbrž musíme býti přesvědčeni, že cokoliv se nám přihodí, z vůle Boží se přihodí. „Co zde na zemi proti vůli naší se děje, věz, že jen z vůle Boží se děje,“ praví svatý Augustin. Když blahoslavení mučeníci Ježíše Krista, Epiktet a Atho, k rozkazu ukrutníka na skřipec nataženi, železnými drápy trháni a hořícími pochodněmi páleni byli, nevolali jináč leč: „Pane, staň se s námi vůle Tvá!“ A když došli místa popravního, volali hlasem velikým: „Budiž veleben, ó Bože věčný, že se Tvá nejsvětější vůle ve všech věcech s námi stala!“

Cesarius vypravuje o jednom řeholníku, který dle zevnějšího způsobu života svého od ostatních praničím se nelišil, a přece tak vysoce svatým byl, že pouhým dotknutím svého roucha nemocných uzdravoval. Když se ho udivený představený tázal, kterak tak

veliké divy činiti může, an život jeho vzornějším není, než-li život ostatních bratří, odpověděl: I já se tomu divím, příčiny ale toho neznám. Jaká tedy konáš zbožná cvičení? tázal se opat dále. Dobrý onen řeholník odpověděl: Nepatrná nebo žádná; jen o to jsem vždy dbal, abych si ničeho nežádal, leč co Bůh chce; a Pán Bůh mi udělil té milosti, že vůli svou zcela a úplně s vůlí Jeho srovnávám! Štěstí pýchou mne nadýmá, a neštěstí zármutkem mne naplňuje, protože z rukou Božích přijímám všecko, a modlitby své s tím úmyslem konám, aby se vůle Boží se mnou děla úplně. Načež opat: A což nebyls pranic nevrlým, když nám nepřítel náš předevčírem tak velkou škodu způsobil, založiv oheň do stodoly naší, kde bylo obilí i dobytek náš, tak že nás tím o výživu naši oloupil? Nikoli, otče můj, vece řeholník; naopak, já jsem Bohu díky vzdával, jak to v podobných nešťastných případech vždy činívám; neboť vím, že Bůh všeho dopouští pro svou čest a blaho naše. A tak žiji vždy spokojeně, děj se, co děj. Když opat slov těchto uslyšel, a v duši této tak velikou srovnalost s vůlí Boží poznal, nedivil se více tak velikým divům, kteréž řeholník ten konal.

Kdo jako tento řeholník jedná, nejen že se svatým stane, ale již na zemi v stálém míru žije. Alfons Velký, král arragonský,

panovník nad míru moudrý, byv tázán, koho má za nejšťastnějšího, odpověděl: Toho, kterýž se vůli Boží zcela odevzdává a z ruky Boží štěstí i neštěstí přijímá. „Milujícím Boha všecky věci napomáhají k dobrému“ (Řím. 8, 28). Kdo Boha miluje, jest vždy spokojen, protože veškerá radost jeho v tom záleží, vždy i v protivenstvích vůli Boží plniti. Tak proměňují se mu ale trápení v radosti, protože jest přesvědčen, že ochotným přijímáním protivenství milovanému Pánu svému se zalíbí. „Nezarmoutí spravedlivého, což by koli přihodilo se jemu“ (Přísl. 12, 21). A vskutku! může-liž býti člověka spokojenějšího nad toho, kterému se vše dle přání daří? Když ale někdo ničeho jiného si nežádá, než co Bůh chce, vyplňuje se vždy přání jeho, protože vše, co se ve světě děje (vyjma hříh), dle vůle Boží se děje! V životě praotců se vypravuje, že jistý sedlák, jehož pole hojnější užitek vydávala nežli pole ostatních, byv tázán, čím to jest, odpověděl: „Nedivte se tomu; neboť mám vždy počasí takové, jaké si přeji.“ A jak jest to možno? „Tak, že si nikdy nepřeji počasí jiného, leč toho, které Bůh chce; a protože chci jen co Bůh chce, dává mi on takovou úrodu, jakou já chci!“ Když Bohu oddané duše pokořeny bývají, praví Salvian, chtívají pokoření; trpí-li chudobou, chtějí chudými býti, krátce: cokoliv

se jim přihodí, to také chtějí! a proto jsou již v tomto životě šťastnými. Je-li zima nebo horko, je-li dešť nebo vítr, říká ten, který s vůlí Boží se srovnává: chci, aby byla zima, aby bylo horko, aby pršelo, aby byl vítr, protože jest to tak vůle Boží. Stíhne-li jej chudoba, pronásledování, nemoc, smrt, říká: chci býti chud, pronásledován, nemocen, ano i umříti chci, protože Bůh tomu tak chce.

Totoť jest ta krásná svoboda, které dítky Boží užívají, a která za víc stojí nežli panování nad všemi říšemi celé země. To jest ten pokoj Boží, jehož svatí zakoušejí a který všeliký smysl převyšuje (Fil. 4, 7). On převyšuje všecky požitky smyslné, všecky radosti, jakých poskytnouti mohou slavnosti, hody, poctivosti a všecky ostatní lahodnosti tohoto světa; nebo poněvadž tyto radosti ničemné a pomíjející jsou, lahodí sice smyslům po tu krátkou dobu, dokud jich užíváme, avšak neuspokojují, nýbrž spíše zarmucují ducha, v kterémž spokojenost jediné sídlo své má. Proto Šalomoun, když všech radostí světských v nejvyšší míře užil, bolestně zvolal: „I toť jest marnost a trápení ducha“ (Kaz. 4, 16). Duch svatý praví: „Blázen jako měsíc se mění: a člověk svatý v moudrosti zůstává jako slunce“ (Sir. 27, 12). Blázen t. j. hříšník mění se jako měsíc, kterému dnes přibývá, zítra ubývá; dnes se směje, zítra pláče; dnes

jest mírný, zítra jako tigr rozdrážděný. Odkud to? Protože spokojenost jeho závisí na šťastných neb protivných příhodách, a proto se mění, jako se události mění. Spravedlivý jest ale nepohnutelný jako slunce, vždy stejně vesel, cokoliv se mu přihodí; neboť spokojenost svou skládá na srovnalost s vůlí Boží, a proto z pokoje nikdy vyrušen nebývá. „Pokoj lidem dobré vůle na zemi“ (Luk. 2, 14), pravil anděl pastýřům. A kdož jsou ti lidé dobré vůle, ne-li ti, kteříž jsou vždy ve shodě s vůlí Boží, jež jest nejvýš dobrá a dokonalá? „Vůle Boží jest dobrá, a líbezná a dokonalá“ (Řím. 12, 2). Ano! neboť Bůh chce jen to, co jest nejlepší a nejdokonalejší.

Svatí žijíce ve shodě s vůlí Boží zakoušeli předchuti nebe. Svatý Dorotheus vypravuje, že praotcové proto u velikém míru žili, poněvadž všech věcí z rukou Boží přijímali. Když svatá Maria Magdalena de Pazzis slova „vůle Boží“ jen zaslechla: pocítila tak veliké útěchy, že se rozplývala láskou a v mysli vytržená bývala. Smyslnost ovšem pociťuje rány, jež protivenství zasazují; avšak nepříjemný pocit tento dotýká se jen nižší části duše, kdežto vyšší trvá v pokoji a míru, dokud vůle její s vůlí Boží se srovnává. „A radosti vaší žádný neodejme od vás,“ (pravil Vykupitel apoštolům) . . . . . „aby

radost vaše byla dokonalá“ (Jan 16, 21. 24). Kdo koli s vůlí Boží vždy sjednoceným zůstává, má radost dokonalou a nehynoucí; „dokonalou,“ protože má vše, čeho si přeje, jak svrchu bylo pověděno; „nehynoucí,“ protože mu této radosti nikdo odejmouti nemůže, an nikdo s to není zabrániti, aby vše, co Bůh chce, se také dělo.

P. Jan Tauler o sobě vypravuje, že po několik let Pána prosil, aby mu někoho poslal, kdo by jej pravému životu duchovnímu naučil. I uslyšel jednoho dne hlas říkoucí: Jdi k onomu kostelu, tam někoho nalezneš, koho se otázati můžeš. I šel k naznačenému kostelu, a zastal u vrat žebráka bosého a prachatrně oděného. Pozdravil jej slovy: Dobrý den, příteli! Na to odpověděl chudák: Pane mistře, nepamatuji se, že bych byl kdy špatný den měl. Kněz vece: Dej ti Bůh šťastný život. Onen odpověděl: Nikdy jsem nebyl nešťasten. A doložil: Pošlyš mne, milý otče! neřekl jsem toho bez příčiny, že jsem nikdy špatného dne neměl; neboť lačním-li, chválím Boha; jest-li se sněží nebo prší, velebím Ho; když mnou někdo pohrdne, mne odhání, nebo když se mi nějaké jiné zlo přihází, vzdávám vždy čest Bohu svému. Dále jsem pravil, že jsem nikdy nešťastným nebyl, a to jest také pravda; nebo jsem si uvykl, vše, co Bůh chce, bezvýminečně také chtíti;

a proto vše, co mě potká, buďsi sladké, aneb hořké, přijímám s radostí z ruky Boží, maje za to, že jest to pro mne to nejlepší; a v tom záleží blaženost má! Ale, kdyby tě Bůh zatratiti chtěl, tázal se Tauler, co bysi tomu říkal? Kdyby to byla vůle Boží, odvětil žebrák, pak bych v pokoře a v lásce Pána svého objal, a Jej tak pevně držel, že kdyby mě chtěl do pekla uvrci, sám nevyhnutelně by tam se mnou jíti musel, a já bych pak v pekle s Ním mnohem větší blaženost měl, nežli kdybych bez Něho všech radostí nebeských užíval. Kde jsi nalezl Boha? Žebrák odpověděl: Nalezl jsem Ho tam, kde jsem tvory opustil. Kdo jsi ty? Žebrák na to: Král jsem. Kde jest království tvé? To jest v duši mé, kde vše v pořádku udržuji: náruživosti poslouchají rozum, a rozum Boha. Konečně se ho Tauler tázal, jak k takové vysoké dokonalosti dospěl? Mlčelivostí a srovnalostí s vůlí Boží, odpověděl ubožák; mlčel jsem před lidmi, abych s Bohem mluviti a sjednocovati se mohl; a takto s Pánem svým sjednocení udržuje nacházím veškeru svou spokojenost! Tak daleko tedy dospěl tento žebrák, že se s vůlí Boží srovnával! Zajisté že byl v chudobě své bohatším, než všickni mocnářové tohoto světa, a šťastnějším v utrpení svém, nežli všickni lidé světští v pozemských rozkoších svých.

Ó jak velká jest pošetilost těch, kteří se vůli Boží protiví! Nebo za jedno musejí trápení svá přece snášeti, poněvadž nikomu toho překaziti nelze, aby se vyplnilo, co v radě Boží uzavřeno bylo, jak praví svatý apoštol: „Kdož vůli Jeho odolá?“ (Řím. 9, 19.) A za druhé trpí bez užitku, ano chystají na sebe větší trest na věčnosti, a tím více nepokoje v životě tomto. „Kdo se protivil Jemu a měl pokoj?“ (Job 9, 4.) Ať nemocný v bolestech svých křičí, jak chce; ať chudý v bídě své na Boha si stěžuje, proti Němu zuří, Jemu se rouhá, tou měrou, jak sám chce: co mu to pomůže? Zdvojnásobí toliko bídu svou. „Statků hledat vycházíš, ubohý človíčku?“ taže se svatý Augustin. „Hledej onen statek, v němž všecky statky ostatní zahrnuty jsou!“ Proč hledáš statky kromě Boha svého? Snaž se na to, abys Boha našel, s Ním se spojil, k vůli Jeho pevně se připojil, a budeš stále šťastným, v životě tomto i v onom.

Což chce Bůh jiného, nežli blaho naše? Může-liž nás kdo více milovati, než-li Bůh? Jeho vůlí jest, aby nikdo nezahynul, ale aby všickni spaseni byli. „Nechce, aby kteří zahynuli, ale všickni v pokání se obrátili“ (II. Petr 3, 9). „To jest zajisté vůle Boží, posvěcení vaše“ (I. Thessal. 4, 3). Bůh v tom čest svou hledá, aby nás šťastnými učinil.

Nebo poněvadž Bůh dle výroku svatého Lva neskončenou dobrotou jest, a dobrota přirozeně jiným sděliti se chtívá: Bůh následovně co nejvíce po tom touží, aby naše duše statků svých a blaženosti své účastnými učinil. Navštěvuje-li nás tedy souženími v životě tomto, má při nich při všech vždy jen naše blaho na zřeteli. „Všecky věci napomáhají k dobrému“ (Řím. 8, 28). Ano i tresty, pravila svatá Juditha, neposýlá Bůh, aby nás jimi zhubil, nýbrž abychom se polepšili a spasení dosáhli. „Věříme, že toto k polepšení a ne k zahynutí našemu přišlo“ (Jud. 8, 27). Aby nás od věčných zlých věcí zachránil, zakrývá nás jako štítem dobrou vůlí svou (Žalm 5, 13). On nejen že si spasení našeho žádá, ale On jest také o ně starostliv. „Hospodin pečuje o mě“ (Žalm 39, 18). A čeho by nám mohl ještě odepříti Bůh, jenž nám Syna svého daroval? táže se svatý Pavel. „Který ani vlastního Syna neušetřil, ale za nás za všecky Ho vydal: kterak nám také s Ním všeho nedá“? (Řím 8, 32.) V této důvěře musíme se tedy zcela odevzdávati ustanovením Božím, kteréž jedině k našemu blahu směřují. Říkejmež tedy vždy, co se nám koli přihodí: „V pokoji proto spáti a odpočívati budu: nebo Ty, Hospodine, obzvláště v naději postavil jsi mě“ (Žalm 4, 9, 10). Odevzdejme se zcela rukoum Jeho! neboť On se o nás

zajisté postará! „Všelikou péči svou uvrhnouce na Něj, neb On má péči o vás“ (I. Petr 5, 7). Pomýšlejme jen na Boha a na plnění vůle Jeho, a on bude pomýšleti jen na nás a na blaho naše. Říkejme častěji se svatou nevěstou: „Můj milý jest můj, a já jsem Jeho“ (Pís. Šal. 2, 16). Milý můj pomýšlí na blaho mé; proto nechci já na nic jiného pomýšleti, než jak bych Mu radost spůsobila, a ve všem s Jeho nejsvětější vůlí se spojila! Svatý opat Nilus pravil, že nemáme Pána prositi za vyplnění přání svých, nýbrž za vyplnění vůle Jeho na nás. Sběhnou-li se věci proti přáním našim, máme jich po příkladu svatých apostolů nejen trpělivě snášeti, ale i s radostí z rukou Božích přijímati: „Oni pak šli ze shromáždění toho radujíce se, že hodni učiněni jsou, trpěti pohanění pro jmeno Ježíše“ (Sk. apošt. 5, 41). Jaké větší radosti mohlo by se duši dostati nad tu, když ví, že ochotným snášením utrpení Bohu to největší zalíbení způsobí, jakéž mu jen způsobiti může? Duchovní učitelé tvrdí, že ač Bůh zalíbení má na duších, které pro zalíbení Jeho utrpení si žádají, přece ještě více oblibuje si duše, s vůlí Jeho úplně sjednocené, kteréž ani utrpení ani radostí si nežádají, nýbrž odevzdány jsouce do Jeho nejsvětější vůle, jedině vůli Jeho plniti se snaží!

Chceš-li tedy, ó duše zbožná, Bohu se

líbiti, a na zemi spokojeně žíti: sjednocuj se vždy s vůlí Boží! Považ, že všecky hříchy tvého nezřízeného a hořkého života jen odtud povstaly, že jsi se od vůle Boží odloučila. Připevni se od této doby vždy a ve všech případech na zalíbení u Boha. „Ano Otče, neb tak se líbilo Tobě“ (Mat. 11, 26). Cítíš-li se zmatenu protivným osudem, pomysli, že od Boha přicházejí nehody tvé, a ihned rci: „Tak tomu chce Bůh“! a upokoj se slovy: „Oněměl jsem, a neotevřel jsem úst svých, neb Tys to učinil.“ (Žalm 38, 10.) Ó Pane, protože Tys to učinil, neříkám ničeho, nýbrž přijímám to. K tomu cíli směřovati musejí všecky myšlenky i modlitby tvé; t. j. ustavičně se máš o to přičiňovati, a Boha při rozjímání, přijímání, návštěvě nejsvětější Svátosti stále prositi, aby ti té milosti udělil, abys vůli Jeho činila. Ze své strany se ale vždy Bohu obětuj slovy: Bože můj! učiň se mnou i s tím, což mého jest, jak se Tobě líbí. To byla pobožnost, kterou svatá Terezie ustavičně konala; nejméně padesátkrát za den obětovala se světice tato Pánu, a prosila Ho, aby s ní dle zalíbení svého naložil.

Blahoslavený jsi, milý čtenáři, jest-li i ty vždy tak činíš! Zajisté se svatým staneš, šťastně budeš žíti a ještě šťastněji umřeš. Umírá-li někdo, skládáváme veškeru naději na jeho spasení na to, zda-li zemřel do vůle

Boží odevzdán čili nic. Přijmeš-li tedy jednou i smrt z rukou Božích tak ochotně, jako jsi za života vše rád přijímal, abys vůli Páně naplnil: jistě spasení dojdeš, poněvadž zemřeš jako světec. Odevzdávejme se tedy ve všem zalíbení Pána tohoto, který jsa nejvýš moudrým, zná, co nám nejvíce prospívá, a jsa nejvýš dobrotivým, jenž z lásky i život za nás dal, také to nejlepší nám dáti chce. Buďmež jisti a přesvědčeni, praví svatý Basil, že Bůh nade vše pomyšlení lépe o blaho naše pečuje, než-li bychom my oň pečovati, ba nežli bychom si ho jen přáti mohli!

II. Jak lze této srovnalosti s vůlí Boží nabýti?

Přejděme nyní k cvičení se v této ctnosti a pozorujme, v kterých věcech s vůlí Boží sjednocovati se máme. Předně musíme se do vůle Boží odevzdávati při všech případech v přírodě, jež na nás nezávisí, jako: v horku, zimě, dešti, drahotě, nakažlivých nemocech. Neodvažujme se říkati! Jaké to nesnesitelné parno, jaká to strašná zima! jaké to neštěstí! jaký to tvrdý osud! jaké to nešťastné časy! Neužívejme ani jiných podobných výrazů, kteréž by odpor náš proti vůli Boží Boží prozrazovaly. Máme vše, jak se nám naskytá, pokojně přijímati, protože Bůh to jest, jenž všecko pořádá. Svatý František

Borgiáš přišel jednou v noci za silné chumelenice před dům tovaryšstva svého. Klepal několikrát, ale marně; všickni byli v spánek pohříženi, dům se neotevřel. Když se rozednilo, všickni ho velmi litovali, že musel pod širým nebem zůstati. Ale světec tvrdil, že po ten celý čas veliké útěchy nalezal v pomýšlení, že Bůh to jest, jenž těmto páperkám sněhovým padati dává.

Za druhé se musíme s vůlí Boží sjednocovati ve všem, co sami na sobě snášeti musíme, jako: hlad, žízeň, chudobu, bezútěšnost, ubližování na cti. Máme při tom vždy říkati: Ó Pane, učiň a nalož se mnou, jak chceš; jsem spokojena, chci jen to, co Ty chceš! Právě tak musíme také jednati, učí Rodriguez, když nám někdy ďábel nějaké lživé a smýšlené případy předstírá, aby nás svedl, bychom v hřích svolili aneb aspoň nepokojnými se stali; ku př.: Kdyby ten neb onen tobě toto neb ono řekl, s tebou tak a tak zacházel, co bysi řekla? co bysi činila? Na takové předstírání musíš pokaždé odpověditi: činila neb řekla bych to, co jest vůlí Boží. Tak se uchováš každé chyby a každého nepokoje.

Za třetí si nemáme stěžovati na přirozené vady tělesné neb duchovní, jako: na slabou paměť, zdlouhavou chápavost, skrovnou dovednost, slabé zdraví a podobné. Máme-liž

oprávněné nároky, anebo byl-li Bůh povinen nám vyšších sil duchovních neb zdravějšího těla uděliti? Nemohl-li nás zvířaty nerozumnými učiniti, aneb nás v naší nicotě zanechati? Kdo smí podmínky činiti, když dary přijímá? Děkujmež tedy Bohu za to, čeho nám z pouhé dobroty udělil, a buďme spokojeni s tím, jak nás stvořil. Kdož ví, zda-li bychom nezahynuli, kdybychom byli lepších vloh, pevnějšího zdraví a krásnější postavy obdrželi? Velmi mnohým staly se vlohy a vědomosti příčinou záhuby, protože zpyšněli a jinými pohrdali. V takové nebezpečí upadají nejspíše takoví, kteří nad jiné vlohami a vědomostmi vynikají. Jak mnohým stala se krása a síla tělesná podnětem, že se tisícerých zločinů dopustili! A naopak: Jak mnozí blahoslavenými a svatými se stali, protože byli chudi, nemocni, aneb podobou nehezcí; ti samí kdyby byli bývali bohatými, zdravými a dle zevnějšku krásnými, byli by snad zavrženi. Buďmež tedy s těmi dary spokojeni, kterých nám Bůh uštědřil. „Jen jednoho jest potřebí“ (Luk. 10, 24). A to jedno nevyhnutelné není ani krása, ani bystrý rozum, ale péče, abychom spasení dosáhli!

Za čtvrté. Zvláště musíme se do vůle Boží odevzdávati v nemocích, a jich ochotně přijímati tak, jak jich Bůh posýlá, a jak dlouho chce, aby trvaly. Máme ovšem oby-

čejných léků užívati, protože tomu i Pán chce: avšak když nepomáhají, máme se do vůle Boží odevzdati, což nám mnohem více prospěje, nežli zdraví. Ó Pane! musíme říkati, nechci ani zdráv, ani nemocen býti; chci jen, co Ty chceš. Zajisté že jest to velikou ctností, v nemocích na bolesti si nenaříkati; jsou-li však příliš kruté, nechybujeme, když jich vyjevujeme aneb Boha za odvrácení jich prosíme. Pravím: jsou-li bolesti příliš kruté; neboť mnozí chybují tím, že při jakémkoli nepohodlí neb nepatrné bolesti ode všech útrpnosti si vyžadují. Ostatně i sám Pán Ježíš učeníkům svým zármutek svůj vyjevil, když hodina utrpení Jeho nadcházela. „Smutnáť jest duše má až k smrti“ (Mat. 26, 38). A Otce prosil, aby Jej utrpení zbavil. „Otče můj, jest-li možno, ať odejde ode Mne kalich tento“ (Mat. 26, 39). Zároveň nás ale také naučil, co při podobných prosbách máme činiti: totiž: do vůle Boží se odevzdávati. „Ale však ne jak já chci, ale jakž Ty!“

Jak potěšile říkají mnozí, že si nepřejí zdraví proto, aby byli utrpení zproštěni, nýbrž aby Bohu lépe sloužiti mohli: zachováváním řehole, prací pro družstvo, navštěvováním chrámu, svatým přijímáním, pokáním, študiemi, aneb aby na kazatelně neb ve zpovědnici na spáse duší působiti mohli! Táži se: Proč chceš toto všecko činiti? Abysi se

Bohu zalíbil? Ty však máš plnou jistotu, že to nyní není vůle Boží, abysi se modlil, přijímal, se kál, studoval, kázal: nýbrž abysi trpělivě snášel nemoc a bolesti, kterých ti Bůh posýlá! Proč si tedy něčeho jiného žádáš? Spojuj tedy bolesti své s bolestmi Pána Ježíše Krista! Dále pravíš: Jest mi tak líto, že pro svou nemoc ničeho působiti nemohu, a družstvu i domu za obtíž jsem. Avšak, jako ty se máš do vůle Boží odevzdati, tak to mají učiniti i představení tvoji; vždyť nahlížejí, že nikoliv z lenosti, nýbrž z vůle Boží domu tomu obtíž působíš. Ach, tato přání a tyto stezky nevyplývají z lásky k Bohu, nýbrž ze samolásky, vyhledávající záminky, aby se vůli Boží nemusela podrobiti! Chceme-li se Bohu líbiti, řikejme Pánu, kolikkrát-koli nemocí na lůžko nás upoutá, jen to jediné: „Buď vůle Tvá“, a opakujme to sto- i tisíckrát; neboť jediným tímto povzdechem můžeme se Bohu více zalíbiti, než-li všemi jinak nám možnými skutky kajícími a pobožnostmi! Není spůsobu lepšího, jakým bychom Bohu sloužiti mohli, jako když se vůli Jeho s radostí poddáváme. Ctihodný P. Avila psal jednomu nemocnému knězi: Nezabývej se nyní vypočítáváním, co bys všecko činiti mohl, kdybysi zdráv byl, ale buď spokojen s nemocí svou, dokud Bohu se líbí. Chceš-li vůli Boží činiti, což ti na tom

může více záležeti, jsi-li zdráv či nemocen? Měl pravdu; neboť Boha neoslavujeme tak skutky svými, jako spíše když se do nejsvětější vůle Jeho odevzdáváme a toho, co On chce, opravdově si žádáme. Proto také praví sv. František Saleský, že Bohu lépe lze sloužiti trpěním, nežli působením!

Někdy není lékaře, někdy léků, aneb lékař nepoznává nemoci naší; i v tomto případu srovnávati se musíme s vůlí Páně, jenž k blahu našemu toho tak dopouští. O jednom ctiteli svatého Tomáše z Canterbury se vypravuje, že jsa nemocen, k hrobu světce putoval, aby si tam zdraví vyprosil. Dosábl čeho si žádal, a vrátil se zdráv do domova svého. Později si ale řekl: Jest-li by mi nemoc k spasení užitečnější byla, co mi prospěje zdraví? I vrátil se zpět k hrobu světce a prosil, aby mu na Bohu vyprosil, co mu k spasení věčnému prospěšnějším jest. Byl vyslyšen; nemoc jeho se mu vrátila, a on byl spokojen, věda, že Bůh pro jeho dobro tomu tak chce. Surius vypravuje podobný případ o jednom slepci, kterýž na přímluvu svatého biskupa Bedasta zraku opět nabyl, potom ale Boha prosil, kdyby zrak tělesný duši jeho neprospíval, aby ho opět slepým učinil. I on byl vyslyšen a opět slepým učiněn. Jsme-li tedy nemocni, nejlépe učiníme, když ani nemoci, ani zdraví

žádati sobě nebudeme, nýbrž do vůle Boží se odevzdáme, aby s námi Pán naložil, jak se Mu líbí. Prosíme-li ale přece o uzdravení, staniž se to s odevzdaností a podmínkou, jest-li to blahu duše naší napomáhá; jinak by byla modlitba naše pochybená, a Bůh by jí nevyslyšel; neboť Bůh oslyší modlitby těch, kteří se do vůle Jeho neodevzdávají.

Čas nemoci nazývám zkušebným kamenem duší; tehdy vychází na jevo, jakého stupně ctnosti duše dostoupila. Jest-li zůstává pokojnou, nestěžuje si, lékaře si příliš nežádá, ale poslušná ho jest, jako představených svých, a do vůle Boží se odevzdává: jest to znamením, že ctnost její utvrzená jest na dobrém základu. Co máme ale říci o nemocném, kterýž častěji běduje, že ho málo ošetřují, že trápení jeho jsou nesnesitelná, že nemá léku, který by mu pomohl, že lékař ničemu nerozumí? ano který někdy až i na Boha si stěžuje, že ruka Jeho příliš těžce na něm spočívá? Svatý Bonaventura vypravuje o svatém Františkovi, že ho jeden prostosrdečný bratr, vida jej velikými bolestmi se trápícího, prosil: „Otče, pros Boha, aby s tebou o něco mírněji nakládal; nebo se mi zdá, že ruka Jeho příliš těžce se tebe dotkla!“ Když to svatý František uslyšel, zvolal vážným hlasem: Kdybych nevěděl, že tak z hlouposti mluvíš, nechtěl bych tě více

u sebe spatřiti, an se soudy Boží haněti opovažuješ. A ačkoliv byl sláb a vysílen, zvedl se světec z lůžka svého, vrhl se na zem, políbil ji a pravil: Děkuji Ti, ó Pane, za všecky bolesti, které mi sesílati ráčíš. Prosím Tebe, sešli mi ještě více, jest-li se Tobě líbí. Radostí mne to naplňuje, když mě trápíš a nešetříš: neboť plnění vůle Tvé jest tou největší útěchou, jíž na tomto světě dosíci mi lze!

Sem také spadá ztráta takových osob, které našemu duchovnímu neb časnému blahu napomáhají. Mnohé duše v tomto ohledu velice se proviňují, protože se řízení Božímu nepodrobují. Posvěcení naše nepřichází od zpovědníků nýbrž od Boha. Ovšem že chce, abychom duchovními vůdci voditi se nechávali, když nám jich dává; odnímá-li nám jich ale, máme i s tím se spokojiti, a se zvýšenou důvěrou v dobrotu Jeho říkati: Ty jsi, ó Pane, pomoc tuto mi dal, Tys mi ji zase vzal; staniž se vždy vůle Tvá! Prosím Tě, budiž nyní Sám vůdcem mým, a mě nauč, co činiti mám, a jak bych Tobě sloužiti měla. A tak musíme i ostatních křížů, kterých nám Bůh posýlá, z ruky Jeho přijímati.

Ale mnohá utrpení, namítáš, jsou pokárání! Ovšem, odpovídám; což ale nejsou tresty, kterých nám Bůh v tomto životě po-

sýlá, milostí a dobrodiním? Když jsme Ho urazili, musíme Mu nějakým způsobem zadost učiniti, buď v tomto neb v onom životě. Proto všichni máme říkati, jako svatý Augustin: „Zde pal, zde řež, zde mě nešetři, abys mě na věčnosti ušetřiti mohl!“ a jako svatý Job: (6, 10.) „A to buď mi ku potěšení, aby trápě mé bolestí, nešanoval.“ Kdo pekla zasloužil, musí býti rád, že ho Bůh kárá; nebo tak se může nadíti, že ho Bůh zbaví věčného trestu. Tresce-li nás Bůh, rceme tedy jako nejvyšší kněz Heli: „Hospodin jest, což dobrého před očima Jeho, nechť učiní“ (I. Král. 3, 18).

Dále navykejme si odevzdati se do vůle Boží při opuštěnosti ducha. Počne li některá duše duchovnímu životu se oddávati, udílívá jí Pán nadbytečné útěchy, aby jí světským rozkošim odvykl. Když pak v duchovním životě více se utvrdila, opouštívá ji, aby ji zkoušel a poznal, jest-li Mu sloužiti a Jej milovati bude, i když jí na této zemi citelnými útěchami odměňovati nebude. Neboť v tomto životě, učí svatá Terezie, nezáleží duchovní pokrok v hojnějším požívání Boha, nýbrž v horlivějším plnění vůle Boží, aneb: Láska Boží nezáleží v mazlení se, nýbrž v zmužilém a pokorném sloužení Bohu! Též vyprahlostí a pokušeními zkoušívá Bůh duše, kteréž Ho milují. „Duše má sice Bohu děko-

vati, když ji utěšeními obdařuje, nesmí ale netrpělivou býti a se zarmucovati, když ji Bůh opouští a bez útěchy nechává. Pravda tato zasluhuje opravdového uvážení; neboť jsou duše tak pošetilé, které, jakmile vyprahlými se cítí, již se strachují, že je Bůh opustil, aneb že se duchovní život pro ně nehodí, a kteréž potom modliteb zanedbávají a všecko ztrácejí, čeho se do té doby dodělaly. Není ale příhodnější doby k odevzdání se do vůle Boží, jako doba vyprahlosti duchovní. Nepravím, že bys žádné bolesti cítiti neměla, když tě Bůh citelně opustil; neboť nelze tak veliké muky necítiti, aniž může si duše nestýskati, když i sám Spasitel na kříži bědoval: „Bože můj, Bože můj, proč jsi Mě opustil?“ (Mat. 27, 46.) Ale duše musí se při všech těch bolestech do vůle Boží odevzdati. Všickni svatí této bezútěšnosti a opuštěnosti ducha zakusili. Svatý Bernard zvolal: „Jakou zatvrzelost srdce cítím! čtení není mi více po chuti, modlitba a rozjímání netěší mne více.“ Větší část života prožili světci ve vyprahlosti, a nikoli v citelných utěšeních. Těchto popřává Pán jen zřídka, a těch ještě snad jen slabším duším, aby na cestě duchovního života státi nezůstávaly; radostí duchovních, jež odměnou jsou, uchovává pro nebe. Země tato jest místem zasluhování, kdež skrze utrpení zásluhy získat

si máme; teprv nebe jest místem odměny a radosti. Proto svatí nežádali a nehledali na zemi citelné horlivosti k požívání, nýbrž duchovní horlivost pro utrpení. Ctihodný Jan Avila pravil: Ó jak mnohem lépe jest, dle vůle Boží ve vyprahlosti a v pokušeních žíti, nežli proti vůli Boží v mysli vytrženým býti!

Ty namítáš: kdybych věděla, že opuštěnost tato od Boha přichází, upokojila bych se; ale obávám se, že jsem ji sama zavinila, a že ji Bůh na mne dopustil, aby mne potrestal za vlažnost mou: to mě trápí a znepokojuje. Dobře! přestaň býti vlažnou a obnov v sobě horlivost. Či chceš, protože se ti rozum zatemnil a mysl pobouřila, modlitby zanedbávati, a zlo své zdvojnásobovati? I kdyby byla vyprahlost trestem za hříchy tvé, což nepřichází od Boha? Přijmi ji tedy jakožto zasloužený trest, a připoj se tím pevněji k vůli Boží. Nepravíš-li, že jsi pekla zasloužila? Proč tedy naříkáš? Či zasluhuješ potěšení od Boha? Buď tedy spokojena s tím, jak Bůh s tebou nakládá, pokračuj na začaté cestě, neustávej v modlitbách, a přestaň si na vyprahlost stěžovati, aby se snad stesky tvé neprýštily z nedostatku pokory a odevzdanosti do vůle Boží. Duši nelze z modlitby většího užitku nabýti, jako když se s vůlí Boží spojuje! Odevzdávej se tedy do vůle Boží slovy: „Pane, přijímám trápení toho

z ruky Tvé a chci je snášeti, jak dlouho se Ti líbiti bude. Chceš-li, abych po celou věčnost trýzeň tuto snášela, jsem s tím spokojena!“ Tato ač bolestná modlitba více ti prospěje, nežli nejsladší útěšení.

Ostatně není vyprahlost vždycky trestem Božím, nýbrž Bůh jí někdy v prozřetelnosti své dopouští, abychom tím více v dobrém prospívali a v pokoře se udrželi. Aby svatý Pavel se nenadýmal, že tolik milostí obdržel, dopustil Pán, aby ho trápil a pokušení k nečistým věcem. „A aby velikost zjevení mne nepozdvihla, dán jest mi osten těla mého, anděl satanův, aby mne zašijkoval“ (II. Kor. 12, 7). Kdo se modlí, maje při tom sladkou útěchu, nečiní nic velikého. „Jestiť přítel toliko tovaryš stolu, a nesetrvá v den potřeby“ (Sir. 6, 10). Ty sama nepovažuješ za pravého přítele toho, kdo jen při stole tovaryšem tvým býti si žádá, ale toho, kdo ti v nouzi pomáhá, prospěchu svého při tom nehledaje. V čas zatemnělosti a bezútěšnosti zkoušívá Bůh pravé přátele své!

Palladius trpě velikou nechuť k modlitbě, vyhledal svatého Makaria, kterýž mu pravil: Napadne-li ti myšlenka, abys modlitby zanechal, odpověz: spokojím se s tím, že budu z lásky k Ježíši Kristu zdi této cely hlídati. Právě tak odpověz i ty, když na tebe pokušení doléhá, abysi v duchovní vy-

prahlosti rozjímání zanechala, poněvadž se ti ztrátou času býti zdá, a rci: chci vytrvati, abych se Bohu zalíbila. Svatý František Salesský vyslovil se takto: Byť bychom v čas modlitby ničeho jiného nečinili, než roztržitosti a pokušení zaháněli, přece bychom se dobře modlili. Tauler docela tvrdí, že Bůh tomu, kdo jsa v duchu vyprahlým, přece na modlitbách trvá, hojnějších milostí uděluje, nežli kdyby se byl po dlouhý čas s velikou citelnou pobožností modlil. P. Rodriguez vypravuje o jedné duši, kteráž po čtyřicet let věrně při rozjímání vytrvala, aniž by se jí bylo kdy jediného utěšení dostalo, kterážto však v dnech, kdy rozjímala, ku konání ctností velice silnou se cítila; v oněch ale dnech, kdy rozjímání zanedbala, tak slabou byla, že se jí zdálo, jakoby jakého koli dobrého skutku naprosto neschopnou byla. Svatý Bonaventura a Gerson tvrdí, že mnozí lépe Bohu slouží, když žádoucího shromáždění nenabývají, nežli kdyby ho dosáhli, protože zůstávají horlivějšími a pokornějšími, kdežto by jinak zmarněli, aneb v domnění, že již u cíle jsou, vlažnými se stali.

Totéž co o vyprahlosti, platí i o pokušeních. Ovšem že se pokušením vyhýbati musíme; když toho však Bůh chce, neb dopouští, abychom pokoušeni byli proti víře neb svaté čistotě neb některé jiné ctnosti,

nesmíme si naříkati, ale máme i v tom do vůle Boží se odevzdávati. Když svatý Pavel Boha prosil, aby ho pokušení zbavil, odpověděl Pán: „Dosti máš na milosti mé“ (II. Kor. 12, 9). Když tedy Boha za odvrácení některého obtížného pokušení prosíme, a On nás nevyslyší, říkejmež: Pane, čiň a dopusť, co se Tobě líbí! dosti mám na milosti Tvé! Přispěj mi, abych jí nikdy neztratila! Nikoli pokušení, ale svolení v pokušení nás o milost Boží olupuje. Jest-li pokušením odporujeme, činí ona nás pokornějšími, získají nám větší zásluhy, působí, že k Bohu častěji útočiště beřeme, a tak čím dále tím více od hříchu se odlučujeme, a tím pevněji s vůlí Boží sjednocujeme. Konečně se musíme s vůlí Boží srovnávati i v těch věcech, které se týkají smrti naší, a tedy chtíti umříti, kdy a jak Bůh ustanovil. Když jednou svatá Gertruda na pahorek vystupovala, klopýtla, a spadla do hlubokého příkopu. Průvodkyně její se jí tázaly, zda-li by se příliš nebála, kdyby měla bez svátosti zemříti. Velice potom toužím, odpověděla světice, abych svátostmi zaopatřena zemřela; avšak ještě více na tom mi záleží, abych vůli Boží plnila. Mám za to, že se nelze lépe na smrt připraviti, jako i v této věci vůli Boží se podrobiti. Proto si žádám onoho spůsobu smrti, kterýž Bohu se líbí. Svatý Řehoř vypravuje ve svých roz-

mluvách“ o jistém knězi, jménem Santolovi, jemuž Vandálové, k smrti ho odsoudivše, na vůli nechali, jakou smrtí by chtěl umříti. Svatý muž se však zdráhal způsob smrti své naznačiti, řka: Jsem v rukou Božích, a přijímám smrt, jakou vy mi z Jeho dopuštění připravíte, jen té si žádám. Tento úkon ctnosti tak se Pánu zalíbil, že ochromil ruku kata, který k rozkazu ukrutníků světci hlavu utíti měl. Pohnuti zázrakem tímto, darovali mu život. Onen způsob smrti máme tedy za nejlepší míti, který nám Bůh sám určil. Kdykoliv tedy na smrt vzpomeneme, rcemež: Rač mě spasiti, ó Pane! umříti mne ale nech, jak se Tobě líbí!

Právě tak se máme do vůle Boží odevzdávati i v tom, co se týče času smrti naší. Což jiného jest země tato, než žalář k utrpení? a zda-li neuvádí nás každý okamžik do nebezpečí, že Boha ztratíme? Myšlenka ta přiměla Davida, že zvolal: „Vyveď ze žaláře duši mou“ (Žalm 141, 8). Tato bázeň pudila svatou Terezii, že stále po smrti vzdychala. Kdykoli slyšela hodiny biti, těšila se tou myšlenkou, že opět uplynula jedna hodina žití jejího, tedy hodina nebezpečenství, že mohla Boha ztratiti. P. Avila tvrdí, že každý, kdo aspoň prostředně duši svou upořádanou má, smrti žádati si má a to pro stálé nebezpečí, že by mohl milost Boží ztra-

titi. Čeho více přáti si můžeme, než abychom blaženou smrtí jistoty nabyli, že milosti Boha svého nikdy více neztratíme? Ale, namítáš, posud jsem ničeho pro duši svou neučinila, ještě žádných zásluh si nezískala. Když však Bůh chce, abys nyní svůj život skončila: co bysi získala, kdybysi i ještě déle, ale proti vůli Boží živa byla? Kdož ví, zdali bysi se potom tak dobré smrti dočkala, jaké se nyní nadíti můžeš? Kdož ví, zdali bysi smýšlení svého nezměnila, do těžkých hříchů neupadla a nezahynula? A i kdyby se to nestalo, přece nemůžeš žíti, abysi se aspoň všedních hříchů nedopouštěla! „Proč si žádáme žíti“, volá svatý Bernard, „když čím déle žijeme, tím více hříchů se dopouštíme?“ Jest jisto, že se Bohu jediný všední hřích více oškliví, nežli všecky dobré skutky, které vykonati můžeme, se Mu líbí.

Tvrdím dále, že kdo málo po nebi touží, dokazuje, že i málo Boha miluje! Nebo kdo miluje, touží po přítomnosti miláčka svého; Boha však spatřiti nemůžeme, leč bychom zemi opustili. Toť ta příčina, proč všickni svatí umříti si žádali: oni chtěli patřiti tvář milého Pána svého. Touto touhou oživen vzdychal svatý Augustin: „Ach kéž bych umříti mohl, abych Tebe patřil“! Taktéž svatý Pavel: „Žádost má je, rozdělen býti a býti s Kristem“ (Fil. 1, 23). Toutéž touhou

uchvácen, pravil David: „Kdy že přijdu a ukáži se před tváří Boží?“ (Žalm 41, 3.) A tak vzdychaly všecky duše, láskou k Bohu roznícené. Jistý spisovatel vypravuje o rytíři, kterýž v lese na honbě uslyšel líbezně zpívati. Šel po hlase a nalezl člověka malomocenstvím rozervaného. I otázal se ho: Jak jen můžeš v bídě takové ještě zpívati? Malomocný odpověděl: Milý Pane! Od Boha neodlučeje mne nic více, leč tato zetlelá zeď těla mého. Až se sesuje i přehrádka tato, vejdu k požívání Boha svého. Pozoruji, jak se každým dnem více rozpadává; proto se raduji a zpívám.

Konečně musíme se s vůlí Boží srovnávati i v tom, co se týká stupňů milosti a slávy, kterých docíliti se snažíme. Ovšem, že musíme vysoko ceniti vše, co k většímu oslavení Boha slouží; avšak ještě více musíme si vážiti vůle Jeho! Máme si žádati, Boha více milovati, než-li jak Jej Serafíni milují; ale vyššího stupně lásky, nežli Bůh nám určil, žádati si nesmíme. P. Avila praví: Mám za to, že nebyl ani jeden svatý, který by si nebyl žádal lepším býti, než jakým vskutku byl; avšak světci proto nepozbývali pokoje, ani si vyššího stupně svatosti nežádali ze samolásky, ale z lásky k Bohu; oni byli s rozdělováním Jeho darů spokojeni, ač jim méně udělil, než jak bysi byli přáli. Oni

poznávali, že svědčí více o pravé lásce k Bohu, spokojiti se s tím, čeho nám Sám udělil, než sháněti se po něčem vyšším. Musíme ovšem, jak P. Rodriguez určitěji vykládá, s všemožnou pečlivostí na to se snažiti, abychom dokonalými se stali, a nesmíme lenost a vlažnost svou vymlouvati, jako někteří činí, říkajíce: Bůh to musí dáti; nemohu více učiniti! Proto ale přece nesmíme, když jsme pochybili, nespokojenými se stávati, nýbrž musíme i ve svých chybách s vůlí Boží se srovnávati, a za to míti, že On chyb našich dopustil. Neztrácejme proto mysli, nýbrž rychle opět povstaňme, s lítostí se pokořme, Boha za větší přispění prosme, a na cestě své dále postupujme. Právě tak si smíme přáti, abychom jednou mezi Serafiny přijati byli, ale to ne pro rozmnožení slávy své, nýbrž abychom Bohu větší čest vzdávati a a Jej ohnivěji milovati mohli; avšak i v této věci musíme se vůli Boží podrobiti a s takou slávou se spokojiti, jaké nám Bůh ve svém milosrdenství uděliti ráčí.

Velmi značnou chybou by bylo, žádati si daru nadobyčejné modlitby, zvláště vytržení v mysli, vidění a zjevení. Duchovní učitelé učí, že duše, podobnými dary omilostněné, spíše Boha prositi mají, aby jim darů těch opět odňal, a sloužiti si od nich nechal cestou prosté víry, po kteréž se nej-

jistěji kráčí. Mnohé duše staly se dokonalými bez těchto nadpřirozených darů; neboť jediné ctnosti činí duši svatou, a z nich zvláště srovnalost s vůlí Boží. Není-li to vůlí Boží, abychom vysokého stupně dokonalosti a slávy dostoupili, musíme se ve všem Jeho nejsvětější vůli podrobiti a Jej prositi, aby nás aspoň z milosrdenství spasenými učinil. Budeme-li takto jednati, nebude odplata naše nepatrná; neboť Bůh jest nejdobrotivější, a má zalíbení v duších Sobě oddaných.

Krátce: vše co se nám přihodí neb přihoditi může, musíme jakožto z ruky Boží k nám přicházející přijímati, a všecky skutky své s tím čistým úmyslem konati, že Bůh jim chce. Abychom se ujistili, co Bůh chce, máme ve všem, co se života zevnějšího týče, představeným svým zcela se podrobovati; co se ale týká života duševního, máme se odevzdati vůdci duchovnímu, a od něho se dozvídati, co Bůh od nás chce, důvěřujíce slovům Ježíše Krista, řkoucího: „Kdo vás slyší, Mě slyší“ (Luk. 10, 16). Především však musíme o to dbáti, abychom Bohu jen tím způsobem sloužiti si žádali, jakým On chce, abychom Mu sloužili. Pravím to proto, abychom vzácného času nemařili pošetilým domýšlením a říkáním: Kdybych byl na poušti, kdybych byl v nějakém klášteře, kdybych byl zde neb onde, vzdálen přátel a příbuzných,

byl bych svatým, konal bych mnohé skutky kající, mnoho bych se modlil a pod. . . . . Přemnozí říkají: učinil bych, chtěl bych toho neb onoho učiniti, zdráhají se však kříž nesti, jakého jim Bůh posýlá; krátce: Protože nechtějí kráčeti po té cestě, kterou Bůh jim naznačuje, nestávají se svatými, ale vždy horšími. Podobná přání jsou pokušeními ďábelskými, protože nejsou dle vůle Boží; nesmíme jim tedy sluchu popřávati, ale musíme se zmužiti, abychom Pánu jedině tou cestou sloužili, kterou On pro nás vyvolil. Plníme-li vůli Jeho, staneme se najisto svatými v každém stavu, do kteréhokoli nás Bůh povolal. Snažme se tedy vždy to chtíti, co Bůh chce; pak zajisté že nás přitiskne na Srdce své. Vštipme si k tomu cíli v živou paměť některá místa z Písma svatého, která by nás vždy k užšímu spojení s Božskou vůlí povzbuzovala, ku př.: „Pane, co chceš, abych činil?“ (Skut. ap. 9, 6.) Bože můj! řekni mi, čeho si ode mne žádáš; chci vše činiti! „Tvůj jsem, zachraň mě“ (Žalm 118, 94). Nepatřím více sobě, jsem Tvou, ó Pane, učiň se mnou, jak se Ti líbí! Potká-li nás těžké neštěstí, smrt blízkých příbuzných, ztráta jmění aneb cos podobného, říkejme pokaždé: „Ano, Otče! neb se tak líbilo Tobě!“ (Mat. 11, 26.) Nade všecko dražší musí nám býti ale modlitba, kteréž nás Ježíš Kristus naučil:

„Buď vůle Tvá, jako v nebi, tak i na zemi!“ Pán řekl svaté Kateřině z Janova, že kdykoli se modlí „Otčenáš“, má se při slovech těchto pozastaviti a Boha prositi, aby se Jeho nejsvětější vůle na ní tak dokonale vyplnila, jako ji svatí v nebesích plní. Čiňmež i my tak, a jistě svatými se staneme!

Pravidla a zásady

svatého Alfonse o častějším přijímání svátosti.

1. Abychom náležitě oceniti mohli zásady svatého učitele Církve o častějším přijímání Svátosti oltářní těch, kdož ve světě a nikoli v řeholi neb v klášteře žijí, musíme především dvě třídy přijímatelů rozeznávati, které světec ve svých pojednáních o tomto předmětu na zřeteli má.

On rozeznává předně takové křesťany, kteří vedeni jsouce vlastním zpovědníkem, křesťansky dokonale žíti se snaží, a proto určitý pořádek života zachovávají, oněch prostředků užívají a v těch ctnostech se cvičí, kterých světec ve svém „Pořádku života pro křesťana“ odporoučí.

Za druhé rozeznává takové, kteří sice podobně dokonale nežijí, a takového pořádku života nezachovávají, přece ale hříchů smrtelných se zdržují a velice o to se přičiňují, aby do nich nepadli.

Věřících třídy první napomíná světec, aby „aspoň jednou a dovolí-li zpovědník i

častěji v témdnu se zpovídali a k stolu Páně přistupovali.“

O věřících třídy druhé píše světec:

„Zdálo se mi záhodno, osobám světským, které těžkých hříchů se vystříhají a jen zřídka kdy se jich dopouštějí, poraditi, aby v každém témdnu se zpovídali a k stolu Páně přistupovali, aby nabyli síly k odporování pokušením, jimiž všickni, kdož ve světě žijí, sužováni bývají. Ovšem že z takových lidí málo jich jest, kteří by neměli žádných světských příchylností, jež hříchy všedními jsou, jako: zalíbení v oděvu, pokrmech, časných výhodách, zábavách a těm podobných.“

„Zdá se mi ale příliš přísné, pro takovéto příchylnosti zbavovati někoho osmidenního přijímání, po kterémž touží, aby se v milosti Boží udržel. Zdá se mi to přehnaně přísné.“

„Nikdy jsem neměl za to, že týdenní přijímání jest časté přijímání. Ovšem se říkává, že laik, který v rozličné časné záležitosti zapleten jest, a každou neděli přijímá, často přijímá; ale naprosto a všeobecně řečeno, neplatí za našich dnů týdenní přijímání za časté; jen takové přijímání platí za časté, které vícekrát v témdnu se opakuje.“

„O někom, kdož ku př. rozjímání konává, skromně a umrtveně žije, a jen v neděli přijímá, jistě se neříká, že často přijímá.“

2. V čem tedy záleží duchovní život,

a které jsou ty prostředky a nejpřednější ctnosti, které svatý Alfons má za takové, že k dokonalé křesťanské bohomyslnosti potřebnými jsou?

Praví: „Musíme vždy na zřeteli míti, že tomu, kdo do nebe přijíti chce, nedostačuje pouhá žádost nebe, ale že i prostředků užívati musí, kterých nám Ježíš Kristus k dosažení cíle toho naznačil. Jest-li toho kdo nedbá, zhřeší a nebude se moci v den soudní vymlouvati na velikou slabost svou, ani na prudké pokušení; nebo Bůh nám dal prostředky, s kterými a s pomocí milosti Jeho nad všemi nepřátely zvítěziti a útoků všech odraziti můžeme; nechceme-li tedy prostředků těchto užívati, a podlehneme-li, jest vina jedině na nás. Všickni by chtěli spasenými býti; ale všickni neužívají potřebných prostředků, a proto klesají do hříchů a hynou.“

„První prostředek, s kterým v milosti Boží udržeti se můžeme, jest vystříhání se příležitosti. Kdo bedlivě o to nepečuje, aby se příležitosti vystříhal, zvláště příležitosti k rozkoším smyslným, nebude moci pádu se ubrániti. Dále jest třeba, špatných společností se varovati. Tu musíme odhodlaně v před kráčeti, násilí si činiti, a žádných lidských ohledů nedbati. Kdo si násilí nečiní, jest ztracen.“

„Druhý prostředek jest každodenní, aspoň

půl hodiny trvající vnitřní modlitba aneb rozjímání. Bez rozjímání postrádá duše světla a kráčí v temnostech; a protože ve tmách kráčí, nevidí nebezpečí, jež ji obklíčují, nechápe se prostředků ochranných, neprosí Boha za přispění, a tak kráčí vstříc zahynutí. Proto praví kardinál Bellarmin, že jest mravně nemožno, aby křesťan, který o věčných pravdách nerozjímá, v milosti Boží setrval.“

„Třetí prostředek jest častá zpověď a časté přijímání. Zpovědí zachováme dobré svědomí a čisté srdce, a duše nejen že ní nabývá prominutí hříchů, ale stává se také účastnou zvláštního přispění Božské milosti, aby pokušením odolati mohla. Proto má každý míti vůdce duchovního, kterémuž by se stále zpovídal, s nímž by ve všech důležitějších záležitostech, i také v časných věcech se radil, a jehož by ve všem poslouchal; to platí zvláště o těch, kteří jsou úzkostlivého svědomí. Kdo zpovědníka poslušen jest, tomu netřeba se báti, že zbloudí; nebo řekl Pán: „Kdo vás slyší, Mne slyší“ (Luk. 10, 15). Hlas zpovědníka jest hlas Boží.“

„Svaté přijímání nazývá se chlebem nebeským, protože právě tak udržuje život duchovní jako chléb pozemský udržuje život tělesný. „Nebudete-li jísti tělo Syna člověka .... nebudete míti v sobě života“ (Jan 6,

54). Kdo však častěji tohoto chleba požívá, má slíbený život věčný: „Bude-li kdo jísti z chleba tohoto, živ bude na věky“ (Jan 6, 52). Proto také nazývá sněm Tridentský svaté přijímání „lékem, který nás všedních hříchů zbavuje a před hříchy smrtelnými chrání.“ Umiň si tedy, milý čtenáři! že aspoň každých osm dní k stolu Páně přistoupíš, a svatého přijímání pro záležitosti časné nikdy neopomeneš.“

„Čtvrtý prostředek jest každodenní přítomnost při mši svaté.“

„Pátý prostředek jest každodenní návštěva nejsvětější Svátosti v některém chrámu, a návštěva nejblahoslavenější Panny před některým zbožným obrazem jejím.“

„Šestý prostředek jest modlitba prosebná, kterou všem zvláště odporučuji a na srdce kladu. Neboť jest za jedno jisto, že nám bez přispění milosti Boží ničehož pro spasení duše své učiniti nelze; a za druhé tvrdí Pán, že milostí svých jen těm uděluje, kdož Ho za ně prosí.“

Dále zavazuje světec věřící, kteří křesťansky dokonale žíti chtějí, aby netoliko stále v Božských ctnostech se cvičili, a nejblahoslavenější Pannu výtečně milovali: ale aby také vytrvale se pokořovali, vnitř i zevně se umrtvovali, bližního milovali, kříže své trpělivě snášeli a ve všem s vůlí Boží se

srovnávali. Dále žádá, aby kromě každodenního půlhodinného rozjímání právě tolik času věnovali čtení některé duchovní knihy, zvláště životopisu některého svatého; aby ročně po osm dní duchovní cvičení konali, a do jednoho ano i do více bratrstev přijati se dali; slovem: aby všech prostředků užívali, by jsouce lidmi světskými, ne dle světa, ale v pravdě duchovně žili.

Z toho patrně vysvítá, jak velice se proti mysli a zásadám svatého Alfonsa někteří neopatrní kazatelé prohřešují, kteří výroky jeho o častém svatém přijímání ze souvislosti vytrhujíce, a vážných podmínek, na kterých světec častější přijímání závislým činí, nedbajíce, ono jakožto za všeobecné pravidlo pro všecky křesťany bez výminky platné s kazatelny hlásají. Tak praví na př. ve svém spise, nadepsaném: „Krátký životní pořádek křesťana“: „Přistupuj často k stolu Páně. Duše nemůže ničeho, Bohu příjemnějšího učiniti, jako když v stavu milosti Svátost oltářní přijímá. Příčina toho jest ta, že láska s předmětem milým dokonale spojená býti si žádá.“

Spojení se ale stává úplným při svatém přijímání, v kterém Pán s duší co nejdokonaleji se spojuje; praví zajisté: „Kdo jí Mé tělo, ve Mně přebývá a Já v něm.“ A proto nemůže duše ničeho Pánu líbeznějšího uči-

niti, jako když Ho v nejsvětější Svátosti přijímá. Duše, duchovně žijící, mají tedy hleděti, aby mohly častěji v témdnu a kdyby lze bylo, každodenně přijímati, ovšem že vždy jen s dovolením svého duchovního vůdce; neboť svatá přijímání jakož i umrtvování, která kdo o své ujmě koná, podporují spíše domýšlivost a pýchu, než-li aby ducha svatou zbožností naplňovaly. Nicméně máme zpovědníka vroucně a důtklivě prositi, aby nám častějšího přijímání a zapírání dovolil; neboť duchovní vůdcové dávají k těmto věcem dovolení dle míry touhy, jaké na svých zpovídancích pozorují.“ Slova tato neplatí ale všem věřícím bez rozdílu, nýbrž toliko těm, kdož duchovně žijí, t. j. těm, kteří dokonale křesťansky žijí, všech k životu takovému potřebných prostředků horlivě užívají, a v ctnostech bedlivě se cvičí. Slov těchto užívati se smí tedy jen měrou obmezenou, protože za našich dnů jen nemnozí dokonale křesťansky žíti se snaží.

3. Jaké bližší a nejbližší přípravy žádá svatý Alfons k častějšímu přijímání Svátosti oltářní, a jakých pravidel o ní udává zpovědníkům?

Světec praví: „Musíme býti přesvědčeni, že duši nelze ničeho učiniti, ani vymysliti, co by Pánu líbeznější bylo nad svaté přijímání, ovšem jest-li se duše ku přijetí tako-

vého hosta náležitě uchystala; neboť skrze svaté přijímání spojuje se duše s Pánem Ježíšem, což právě jest vůlí a žádostí láskyplného Spasitele našeho. Pravím: Jest-li se náležitě uchystala a nikoli: Jest-li se Boha hodně uchystala; nebo kdyby se měl někdo Boha hodně připraviti, kdo by se směl opovážiti k stolu Páně přistoupiti? Jen Bůh Boha hodně přijímati by mohl! Náležitou přípravou rozumím tedy přípravu takovou, jaká nám bídným tvorům, neblahým tělem Adamovým oděným, možná jest. Obecně řečeno dostačí, když jsme v stavu milosti Boží, a vroucně si žádáme, Pána Ježíše Krista vždy více milovati. Jen z lásky máme Spasitele v nejsvětější Svátosti oltářní přijímati, praví svatý František Saleský, protože jen z lásky darovati se nám chtěl. Co se ale dotýká otázky, jak často kdo přijímati má, to záleží na úsudku vůdce duchovního."

A na jiném místě: „Kdo chce častěji k stolu Páně přistupovati, musí aspoň velice po tom toužiti, aby se svatým státi, a Pána Ježíše Krista vždy více milovati mohl. Jest jisto, že není účinlivějšího prostředku proti hříchu a pro pokračování v lásce Boží nad svaté přijímání. Je-li tomu ale tak, kterak to přichází, že některé duše při tak častém přijímání stejně vlažnými zůstávají, a vždy těch samých chyb se dopouštějí? To jest

tím, protože se dost nepřičiňují, aby se k svatému přijímání náležitě připravily.

„K náležité přípravě jest dvou věcí potřeba: První jest vyhoštění ze srdce všech pozemských náklonností, kteréž na úkor jsou Božské lásce; druhá jest veliká touha po lásce Boží.“

„Svaté přijímání jest, jak tvrdí sněm Tridentský, oným zázračným lékem, který nás všedních hříchů zbavuje, a před smrtelnými chrání. Kdo častěji přijímá, hříchů spíše se uchrání, a více v lásce Boží pokročí; k tomu postačí, aby měl upřímnou touhu po tom, by mohl Boha vždy více milovati a vždy více s Ním se spojovati. Abychom většího užitku ze svatého přijímání nabyli, máme o to dbáti, abychom mohli aspoň půl hodiny po něm díky činiti, a máme v této chvíli zbožné city v sobě vzbuzovati aneb z modlitební knihy si čísti. Avšak nesmíme při častém přijímání o své újmě jednati, nýbrž musíme radou a předpisy svého duchovního vůdce se říditi.“

Zpovědníků napomíná svatý Alfons: „Ostatně platí pro všecky, ať ženaté neb svobodné v dekretu „S. Congregatio“ od Innocence XI. schválené pravidlo, že častější neb řidší přijímání Svátosti oltářní úsudku zpovědníka zůstaveno býti musí, který má v tom ohledu zpovídance své tak vésti, jak

by jim dle vlastní zkušenosti více prospěl: „Frequens ad sacram alimoniam percipiendam accessus confessariorum judicio est relinquendus; qui ex conscientiae puritate et frequentiae fructu et ad pietatem processu laicis negotiatoribus et conjugatis, quod prospicient eorum saluti profuturum, id illis praescribere debebunt.“

To jest ale to samé pravidlo, jež kněz Avila již dávno před tím ve svém šedesátém psaní udal. Pravou známkou, zda-li hodně přijímáme, jest, jest-li duchovně pokračujeme; pokračujeme-li, dobře činíme, jest-li častěji přijímáme; nepokračujeme-li, nemáme také častěji přijímati.

Zpovědník má svaté přijímání ve všech případech raditi, když kajicník upřímnou touhu po něm na jevo dává, a on sám poznává, že svaté přijímání duchovnímu životu jeho napomáhá. Nechť ho navádí také k tomu, aby po svatém přijímání co nejvíce času věnoval díkůčinění. Jen málo kteří zpovědníci toho dbají, aby zpovídancům svým odporoučeli delšího díkůčinění po svatém přijímání, a to přichází odtud, že jen nemnohým kněžím na tom záleží, aby po mši svaté Ježíši Kristu díky činili; a proto také se potom ostýchají, čeho sami nečiní, jiným raditi, aby činili! Díkůčinění mělo by obyčejně hodinu trvati; aspoň máme mu půl hodiny věnovati, kterou

vzbuzováním citů svaté lásky a modlitbami naplniti máme.“

„Zpozoruje-li ale zpovědník, že duše některá při častějším přijímání dokonalejší se nestává, a zúmyslných, třebas jen všedních hříchů se nevaruje, jako ku př. že vyhledává smyslné rozkoše v jídle, pohlížení, poslouchání, marnivém oděvu a pod.: pak ovšem lépe učiní, když ji v častějším přijímání obmezí, a byť se to jen proto stalo, aby zpovídance upozornil, že se má polepšiti, a v duchovním životě v před kráčeti.“

4. Pro druhou třídu přijímatelů udává světec tyto určitější zásady:

„Není pochybnosti, že velice chybuje, kdo, jak toho Benedikt XIV. ve své zlaté knize „de Synodo“ podotýká, časté přijímání dovoluje lidem, kteří častěji do těžkých hříchů upadají, aniž by o upřímné pokání a polepšení dbali, aneb k svatému přijímání přistupují s náklonností k všedním zúmyslným hříchům, beze všeho přání, aby se jich zbavili. Proto přece jest někdy užitečno, dovoliti svatého přijímání tomu, kdo jest v nebezpečí, že těžce zhřeší, aby takto síly nabyl k odpírání. Lidem ale, kteří v takovém nebezpečí nevězí, kteří naproti tomu všedních hříchů obyčejně a s rozvahou se dopouštějí, a ani se nepolepšují, ani touhy po polepšení na jevo nedávají: dobře jest svatého přijí-

mání nedovolovati častěji než jednou v témdnu. Ano, může to býti i spasitelnějším, svaté přijímání jim ještě na jeden další týden zakázati, aby nabyli větší ošklivosti z chyb svých, a více úcty k nejsvětější Svátosti.“

A na jiném místě: „Spravedlivo jest, častějšího přijímání odepříti těm, kteří se všedních hříchů dopouštějí aneb náklonnost k nim mají, aniž by o polepšení dbali.“

Velikou dáležitost má výrok světce, zaznamenaný v díle jeho „Praxis Confessarii.“ Napřed uvádí slova svatého Bonaventury: „Licet tepide, tamen confidens de misericordia Dei fiducialiter accedas, quia, qui se indignum reputat, cogitet, quod tanto magis egeat medico, quanto senserit se ægrotum: neque ideo quæris te jungere Christo, ut tu Eum sanctifices, sed ut sanctificeris ab Illo.“ Et postea subdit: „Neque prætermittenda est sancta Communio, si quandoque non sentit homo specialem devotionem, cum se ad illam præparare studeat, vel in ipsa perceptione, vel post forte minus devotum se sentit, quam vellet.“

A pak z toho svatý Alfons uzavírá: „Ergo bene sentit Sanctus, quod, etsi anima experiretur minorem devotionem post susceptam Eucharistiam, quam antea, nec etiam debeat eam omittere. Quapropter, quemadmodum, quando anima sentit se maximopere ad Com-

munionem inclinatam, expedit identidem eam mortificare Communionem differendo (præsertim si advertatur, quod per illam prohibitionem turbetur: hujusmodi enim contristatio est argumentum superbiæ, quæ eam vere reddit indignam); ita ex opposito, quando sentit in se ariditatem et tædium ad Eucharistiam suscipiendam, expedit tunc illam sæpius ad Communionem impellere, ut a Sacramento vires acquirat."

Dle všeobecné zkušenosti zpovědníků mívají za našich dnů kajicníci, kteří jednou neb i vícekrát v témdnu přijímati chtějí, hříšné náklonnosti a zvyky, jež se přirozeně snadno v těžké hříchy proměňují, neklade-li se jim silný odpor a nejsou-li zpovědníci zvláště bedlivými.

Jsou to náklonnosti k marnivosti, vypínavosti, pýše, duchovní nadutosti, lži, přetvářce, neposlušnosti a k protivení se rodičům a představeným. Na tyto nebezpečné chyby musejí zpovědníci velice opatrnými býti, chtějí-li se dle zásad svatého Alfonse o častém přijímání svátostí věrně zachovati.

Pro lásku svatého Alfonsa milé čtenáře za „Otčenáš" prosí, který pro „rozmnožení cti a chvály Boží" toto dílo jeho k vydání v jazyku českém upravil!

Obsah

dílu druhého.

Strana.

Hlava čtrnáctá. O odevzdání se do vůle Boží.
I. Jak vzácné jest odevzdání se do vůle Boží 3
II. O cvičení se v této ctnosti 14
Hlava patnáctá. O modlitbě vnitřní.
I. Jak mravně potřebnou jest vnitřní modlitba řeholnicím 28
II. Jak máme modlitbu vnitřní konati . . 42
Hlava šestnáctá. O mlčení, samotě a přítomnosti Boží.
I. O mlčelivosti 60
II. Jak máme samotu milovati a zahálky se varovati 77
III. O přítomnosti Božské 94
Hlava sedmnáctá. O duchovním čtení 114
Hlava osmnáctá. O častějším přijímání svátostí pokání a nejsvětější Svátosti oltářní.
I. O zpovědi 128
II. O úzkostlivosti svědomí 155
III. O svatém přijímání 180
O duchovním přijímání 204
O navštěvování nejsvětější Svátosti . 207
Hlava devatenáctá. O dobrém úmyslu 219
Hlava dvacátá. O modlitbě 233
Hlava dvacátá první. O pobožnosti k nejblahoslavenější Panně Marii 250

Strana

Hlava dvacátá druhá. O lásce k Ježíši Kristu.
I. Jak velice povinna jest řeholnice, Ježíše Krista milovati 270
II. Jak nabude řeholnice lásky k Pánu Ježíši, a jak ji na jevo dávati má 284
Hlava dvacátá třetí. Zvláštní navedení pro vrchní, náhradnici její, cvičitelku novicek, hospodyni, sakristánku, vrátnou, ošetřovatelku nemocných a assistentky; konečně pro sestry laičky.
I. Navedení pro vrchní 305
II. Navedení pro náhradnici vrchní . . . 322
III. Navedení pro cvičitelku novicek . . 323
IV. Navedení pro hospodyni 326
V. Navedení pro sakristánku 327
VI. Navedení pro vrátnou 328
VII. Navedení pro ošetřovatelku nemocných 330
VIII. Navedení pro assistentky 333
1X. Navedení pro sestry laičky 334
Hlava dvacátá čtvrtá. Pravidla života pro řeholnici, která svatou státi se chce.
I. O ranním vstávání 338
II. O vnitřní modlitbě 339
III. O posvátných hodinkách 340
IV. O slyšení mše svaté 348
V. O chování se v jídelně 363
VI. O zotavení 364
VII. O zpytování svědomí a některých jiných cvičeních 367
VIII. Řeholnice nesmí se oddávati trudnomyslnosti. Co má činiti ona, která sezná, že proti náklonnosti své klášternicí se stala? 371
Rozjímání pro soukromé osmidenní duchovní cvičení 379

I. O důležitosti spasení 382
II. O marnosti světa 389
III. O cestě na věčnost 397
IV. O hříchu 406
V. O smrti 415
O smrti spravedlivých 423
VI. O soudu 426
VII. O výčitkách svědomí, jež zavržená řebolnice v pekle trpěti bude 432
VIII. O lásce k Pánu Ježíši ukřižovanému 438

Zbožné úvahy o utrpení Pána našebo Ježíše Krista, prostě vyloženém dle popsání svatých evangelistů, se vzbuzováním posvátných citů.

Úvod 443
I. Vjezd do Jerusalema 448
II. Shromáždění vysoké rady a zráda Jidášova 451
III. Poslední večeře 453
IV. Ustanovení nejsvětější Svátosti . . . 456
V. Pán Ježíš se modlí a krví potí v zahradě olivetské 458
VI. Pán Ježíš jat a svázán 462
VII. Pán Ježíš nejvyšším kněžím představen, a na smrt odsouzen 464
VIII. Pán Ježíš před Piláta a Herodesa předveden a za Barabáše horšího uznán 468
IX. Pán Ježíš bičován 471
X. Pán Ježíš trním korunován a jako král v posměch vydán 474
XI. Ejhle člověk 476
XII. Pán Ježíš od Piláta k smrti odsouzen 479
XIII. Pán Ježíš nese kříž na horu Kalvarii 481
XIV. Pán Ježíš ukřižován 485
XV. Slova Pána Ježíše na kříži 491
XVI. Smrt Pána Ježíše 496

Krátký souhrn ctností, v nichž řeholnice, která svatou býti chce, cvičiti se má 502
Duchovní zásady, jimiž řeholnice říditi se má . 509
Povzdechy lásky k Pánu Ježíši Kristu 513
Dodatek z jiných spisů sv. Alfonse z Liguori.
O srovnalosti s vůlí Boží.
V čem tato srovnalost záleží? 517
Jak lze této srovnalosti nabýti? 536
Pravidla a zásady svatého Alfonse o častějším přijímání svátostí 557